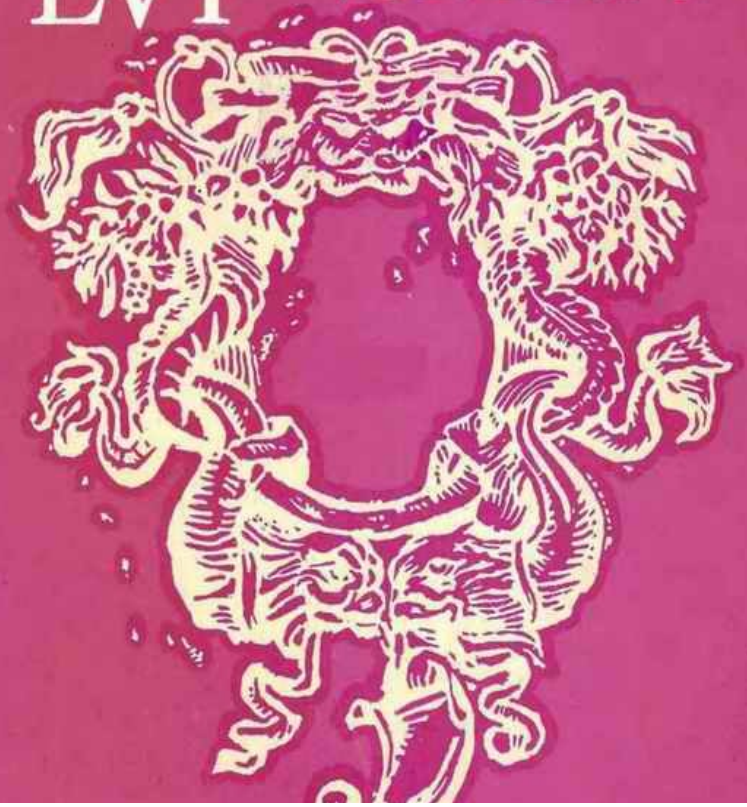
evgen barbv

CAIETELE PRINCEPE LVI volvmvl 5

Eugen barbu

CAIETELE PRINCEPELUI

Volumul V

Jurnalul unor romane volumul 5

EDITURA EMINESCU MCMLXXV BUCUREŞTI

CAIETELE *PRINCEPELUI* DEFĂIMAREA *PRINCEPELUI*

PROCESUL *PRINCEPELUI* PAGINI REGĂSITE (*JURNALE*) ADDENDA LA *JURNALUL ÎN CHINA* ISTORIA PLAGIATULUI ADDENDA LA *MĂŞTILE LUI GOETHE FRICA*, UN ROMAN CARE NU SE MAI NAŞTE MAGIE, MITOLOGIE, POEZIE ROMANE RATATE CONDIŢIA POEZIEI MIJLOACELE LITERATURII MISTERUL CAPODOPEREI *SĂPTĂMÂNA NEBUNILOR*, CA ROMAN CU CHEIE

CAIETELE OBINCEPELUI

Din *Misterele din Eleusis* de Victor Magnien (addenda):

— Muzică, în vremuri îndepărtate, a fost nu numai cultivată, dar chiar venerată, într-atâta măsură, încât oamenii care cântau erau consideraţi muzicieni, poeţi şi înţelepţi. Orpheus şi Lânos, între alţii, amândoi născuţi din zei, iar primul, fiindcă îndulcea minunând spiritele sălbatice şi inculte, au acum reputaţia de a fi atras nu numai animalele sălbatice, dar chiar şi stâncile şi pădurile (Quintilianus, I, 10.).

— Existau la ei (la pitagoricieni) melodii făcute pentru pasiuni, mai întâi pentru lipsa de ardoare şi durere, şi apoi erau melodiile cele mai energice ce au fost inventate, după ele erau altele pentru entuziasm şi ardoare: datorită acestor melodii, ei accentuau sau relaxau aceste pasiuni până ce reveneau la normal, readucându-le conform cu bărbăţia (Jamblique, *Vie de Pythagoras*, 224).

— Imnul orfic către Somn:

„Te invoc, preafericitule, cu aripi întinse, Somn salvator, mesager al viitorului, mare cântăreţ de oracole pentru muritori. În liniştea dulcelui Somn, înaintând în tăcere, adresându-te sufletelor muritorilor, tu trezeşti, tu însuţi, Gândirea! Hotărârile preafericiţilor tu le trimiţi, tu însuţi, pe dedesubt, în somnuri, tăcut, destăinuind viitorul sufletelor liniştite, viitor pe care gândirea zeilor. Îl dirijează cu pietate, pentru ca, trezită mai întâi printr-o hotărâre a inimii, să ducă spre farmecul vieţii oamenilor după ce i-a bucurat”.

— „Gândirea fiind frumoasă, şi frumoasă între toate lucrurile, aşezată într-o lumină pură, o strălucire pură şi cuprinzând natura fiinţelor, a căror umbră este această lume frumoasă, o umbră sau o imagine, şi aşezată în toată strălucirea, fiindcă nu există nimic de neînţeles, nici obscur, nici fără măsură în ea, trăind o viaţă fericită, admiraţia îl va cuprinde pe cel care a văzut-o şi care s-a înfundat în ea cum trebuie şi a devenit o parte din ea însăşi. Tot aşa cum cel care a privit în sus spre cer şi a văzut strălucirea astrelor doreşte şi îl caută pe cel care l-a creat” (Plotin. *Enneades*, III, 8, 11).

— „Imaginaţi-vă o sferă transparentă plasată în afara spectatorului şi în care se cufundă, aţintind privirea, să vadă tot ce cuprinde, mai întâi soarele şi celelalte stele, la un loc, apoi marea, pământul şi toate animalele. În clipa când voi vă reprezentaţi astfel, cu ajutorul gândirii, o sferă transparentă care cuprinde toate lucrurile care sunt în mişcare sau în repaus sau când în mişcare, >când în repaus, forma acestei sfere rămânând neschimbată, anulaţi în ea masa, anulaţi întinderea, îndepărtaţi orice noţiune de materie, fără a concepe însă această sferă mai mică: invocaţi-l apoi pe Dumnezeu care a făcut această lume despre care voi tocmai v-aţi format o imagine şi rugaţi-l să coboare în ea. Acest zeu, unu şi multiplu, va

veni pentru a împodobi această lume cu toţi zeii care sunt în ea, fiecare din ei conţinând în el pe toţi ceilalţi" (Plotin, *Enneades*, V, 8, 9).

Din *Le Moyen âge* de Fr. Funckbrentano:

— Un negustor îşi lasă calul legat în poiana unui senior, însă, când se întoarce, calul fusese furat. El se plânge seniorului: „Am lăsat ca lui în paza lui Dumnezeu şi în paza dumneavoastră.

— Cât valora calul?

— Şaizeci de franci.

— Atunci, uite, ia treizeci de franci de la mine şi pentru ceilalţi treizeci să i te adresezi lui Dumnezeu" (*Fabliau du pauvre mercier*).

— Capet – numit aşa de la mantaua cu care se îmbrăca de obicei acest duce al Franţei, manta care avea un capişon (*capet = capă mică*).

— La origine, cuvântul *serie schal* înseamnă *servitor*. Cu timpul, a devenit o funcţie mare în nobilimea franceză.

— Hugo Capet era în acelaşi timp şi capul bisericii sale; demnitatea lui era eclesiastică. Regii Franţei nu au avut niciodată un caracter pur laic, ei erau unşi că preoţii. (Aceasta s-a observat şi în alte ţări, chiar la noi. Ştefan cel Mare a fost uns ca domn al ţării, deci, iniţial, era şi o învestitură bisericească.)

— Călugărul Gerbert, printre alte merite, avu şi pe acela de a limpezi cunoştinţele muzicale din vremea sa; el a dat nume notelor; primele silabe, din primele versuri ale *Imnului către Sfâniul Ioan*:

Ut queant laxis Resonare firis Mira gestorum Famuli tuorum Solve polluti Labii reatum Sancte Johannes.

Adică: *Pentru ca servitorii tăi să poată face să răsune pe fibrele nestrânse minunile faptelor tale, fă să piară păcatul de pe buzele lor nedemne, o Sfinte Ioan*.

— În calitate de cap al bisericii, Robert cel Pios a luat

parte la combaterea ereziilor, cum a fost cea a canonicilor din Orléans, care a făcut mare zgomot. La ieşirea din biserică, regina Constanţa a crăpat ochiul unuia dintre eretici cu un ac de aur. Paisprezece eretici au fost arşi de vii. Este primul rug aprins pentru combaterea ereziei. (Istoria îl înregistrează în continuare ca un rege *pios*.)

— Anatema era o pedeapsă mai mare decât excomunicarea, deoarece cel lovit de anatemă era sortit flăcărilor Infernului. (Aici remarc ipocrizia bisericii, care condamnă la o moarte fără vărsare de sânge pe eretici, prin ardere, ştiind că focul este cea mai rea moarte, amintind flăcările Iadului.)

— La Cruciada I nu au putut lua parte nici regele Franţei Filip I, nici împăratul german Henri al IV-lea, deoarece amândoi erau excomunicaţi.

— Petre Eremitul nu mânca nici carne, nici pâine, se hrănea doar cu peşte şi vin. Trupele sale erau conduse de un cavaler: Gauthier fără Avere.

— Mănăstirea Saint-Dénis era mănăstirea regală; sub Ludovic al VI-lea, abatele mănăstirii, Suger, a devenit unul dintre cei mai mari miniştri ai Franţei; Ludovic al VI-lea a împodobit-o cu mare fast; podoabele au fost distruse, în parte, de vandalii din timpul Revoluţiei franceze. Regii Franţei, în calitate de conţi de Vexin, erau vasalii mănăstirii Saint-Dénis, de unde veneau să ia oriflamă Franţei în caz de război, aceasta fiind în realitate oriflamă conţilor de Vexin. De unde şi strigătul de luptă al francezilor: *Montjoie et Saint-Dénis*. (De verificat cum s-a născut această strigare de luptă şi care este istoria conţilor de Vexin.)

— Jongleri – vine de la *joculares* sau *joculatores*; *ºC* – din expresia *langue d'ºC*, înseamnă *oui*. *OU* în expresia *langue d'oïl* înseamnă tot *oui*; diferenţele se făceau după felul cum se pronunţa cuvântul în mai multe regiuni.

— Trubadur vine de la *trobar*, *trouver*.

— Celebrul jurământ din Strassbourg, în 814, cel mai vechi monument de limbă franceză, jurământ depus de Louis, fiul lui Louis le Débonnaire către fratele său Charles cel Chel, e compus, de fapt, într-o limbă franceză amestecată cu latină. Dăm mai jos un citat din acest jurământ:

„Pro De-o amur et pro Christian poblo (peuple) et nostro comun salvament (salut), dyist di en avant (de ce jour en avant), în quant Deus fadre Karlo (je secourrai ce mien frère Charles) et în adiudha (aide) et în cadunha cosa (chaque chose) şi cum omo per dreit (droit) son fadre salvar (secourir) dist (doit)”.

— În Evul Mediu jonglerii purtau bărbi şi peruci roşii.

— *Cuens = conte*.

— Pépin de Saint-Dénis (deci regii adăugau noimelor lor chiar denumirea mănăstirii privilegiate).

— *Ogiv* – de la *augere = a adăuga*; arcuri tăiate în cruce, a căror rezistenţă se adaugă la rezistenţa bolţii (deci constituiau un fel de întăritură a bolţii).

— *Din nou despre albigenzi*: erezia lor a mai fost numită erezia catharilor, de la grecescul *katharoi = puri*. Odată cu stabilirea vizigoţilor în sudul Franţei a fost introdus şi arianismul; aceştia nu admiteau divinitatea lui Christos. Regatul vizigoţilor a fost distrus de ducii, conţii şi episcopii catolici. A rămas ca o credinţă populară dualismul manichean, credinţa în două principii, cel bun – Dumnezeu – şi cel rău – Satan – organizatorul lumii. Acesta pare să fi fost temelia ereziei cathare. Nu s-a mai păstrat nicio dovadă despre ei. Catharii erau conduşi de prefecţi, predicau dispreţul faţă de demnităţile bisericeşti. Din sud, sectanţii se răspândiră în Languedoc, Toulouse, până la Beaucaire.

— Religia Vaoudois-ilor era originară din Lyon; a fost

învăţată de Pierre Valdo, negustor din această localitate; ei nu admiteau prezenţa reală în azimă a lui Christos, nici cultul sfinţilor, nici Purgatoriul, nici virtuţile ataşate ierarhiei bisericeşti. În fond, ei propovăduiau principiile care au fost mai târziu bazele religiei protestante. În ochii clericilor această erezie părea mai puţin perversă decât cea a catharilor; iar cruciaţii nu făceau nicio deosebire. Saint-Bernard a început să combată această erezie. Papa Inocenţiu al III-lea a încercat mai întâi să-i convingă.

— Există o operă literară numită *La Chanson de la Croisade des Albigeois*. Bancheri, cămătari, negustori au împrumutat bani cu dobânda pentru *a* susţine armatele acestei cruciade criminale, punând ipotecă pe bunurile ce urmau să fie jefuite şi pe moşiile albigenzilor ce vor fi deposedaţi. Şeful armatelor a fost ales Simon de Montfort TAmaury. Arta trubadurilor care se adăpostise în sud a fost înecată în sânge şi de atunci a dispărut. S-a dat dovadă de o mare cruzime. Regele Aragonului, care luase parte albigenzilor, a fost asasinat de doi cavaleri care făcuseră jurământ să-l ucidă. Se înregistrează douăzeci de mii de morţi în prima luptă. Simon de Montfort devine duce al Languedocului. El a dat o constituţie mai bine adaptată la noile condiţii sociale. Fiul lui Simon a testat domeniile sale regelui Franţei.

— *Bastilles* = *porţi fortificate*.

— Ludovic al IX-lea cel Sfânt se îmbrăca modest. La rugămintea soţiei sale de a fi mai elegant, el a răspuns: „Doamnă, pentru a vă place, mă voi îmbrăca cu stofe preţioase, dar în cazul acesta aştept ca la rândul dumneavoastră să vă îmbrăcaţi pe gustul meu şi să vă părăsiţi podoabele voastre4.

— Ludovic cel Sfânt a dat contra blasfematorilor nişte edicte draconice, pedeapsa fiind să li se străpungă limba cu un fier înroşit. El a autorizat stabilirea în sudul

Franţei a tribunalelor Inchiziţiei.

— Istoricul Brentano, la nouă sute de ani distanţă, justifică crimele comise de biserică împotriva albigenzilor pe motiv că ele au avut un scop şi un rezultat nobil: păstrarea dreptei credinţe.

— Căzut prizonier în mâinile sultanului din Egipt, pe care îl atacase şi fiindcă organizase masacre fără precedent, Ludovic cel Sfânt a trebuit să plătească o despăgubire de 500.000 livre de aur, adică cca. 100.000.000 de franci.

— În timp ce era prizonier, o conjuraţie a detronat pe sultan. Soţia lui, Chageret Eddin, a fost proclamată regină. E prima sclavă care devine regină, cu ajutorul mamelucilor. În plus s-a majorat despăgubirea cu încă 300.000 livre. Plata despăgubirii a adus Franţa într-o atât de mare sărăcie, încât s-a început fabricarea monezilor de aramă, O sută de ani după asta s-au încasat de la populaţie dări pentru acoperirea sumelor plătite pentru răscumpărarea lui Ludovic cel Sfânt şi pentru campania să nefericită.

— În primele timpuri, regii Franţei mureau pe un pat de cenuşă, cu mâinile întinse în cruce. Aşa a murit şi Ludovic cel Sfânt, după o altă campanie nefericită împotriva Tunisului.

— Miniaturiştii au trasat de la început cu roşu, cu minium, iniţialele mari ale manuscriselor.

— Papa Clement al V-lea, fost călugăr francez, a transferat în Franţa sediul papalităţii, sub Filip cel Frumos, ucigătorul templierilor. Filip a emis monedă cu o valoare mai mică decât cea reală. Istoricul Brentano îl justifică, spunând că şi în zilele noastre se emit monezi fără o acoperire integrală.

— Înainte de a-i distruge pe templieri, Filip cel Frumos a cerut un inventar al averilor acestora şi s-a

neliniştit văzând imensele lor avuţii imobile. La început, el le interzice de a mai patrona pe particulari. Se pare că templierii erau insolenţi. Un alt motiv de supărare al regelui era că nu a fost primit în rândul templierilor, unde spera să devină maestrul ordinului şi în această calitate să dispună de averi. El a ales ca naş al unui fiu de-al său pe marele maestru al ordinului, dar şi aici a fost refuzat. E evidentă încercarea sa de a se apropia pe furiş de bunurile templierilor. (Vom vedea ce spune Brentano în această lucrare, premiată de Academia Franceză, probabil pe motive de relaţii.) Filip a aţâţat poporul împotriva lor ştiind că templierii împrumutau bani cu camătă şi, deci, datornicii ar fi

Fost bucuroşi să fie scăpaţi de debitori. Supuşi torturii, capii ordinului recunoscură practicile vrăjitoreşti, dar declarară că mărturisirile le-au fost smulse prin cazne groaznice. Torturile au fost conduse de doi călugări: de Montfauco şi Guillaume Robert. Treizeci şi şase de templieri au murit în timpul cercetărilor. Tot ceea ce se

declarase în faţa episcopului de Paris era fals, spune Brentano… Numeroşi templieri au retractat declaraţiile făcute din cauza torturilor. Ordinul templierilor era inocent, spune istoricul, dar adaugă că bună credinţă a acuzatorilor nu poate fi pusă la îndoială (??). Fanaticii sunt răi judecători, dar sunt convinşi. A pretinde că Filip cel Frumos a decis torturarea atâtor nobili numai pentru a pune mâna pe averi i se pare pueril, e ca şi cum ai spune că patrioţii Revoluţiei franceze au tăiat atâtea capete doar pentru a pune mâna pe bunurile aristocraţilor şi emigraţilor. Ciudat fel de a raţiona f

În timp ce Revoluţia franceză a avut un scop declarat: distrugerea nobililor. Jafurile au fost acţiuni secundare şi oarecum inerente. Procesul templierilor are ca punct de plecare datoriile lui Filip către templieri, fapt dovedit de încercările lui de a se apropia de aceştia, la început pe căi paşnice. De aceea, ulterior, el a tras foloase enorme de pe urma averilor confiscate. Contractele şi poliţele templierilor au fost declarate nule, pe motiv că erau eretici; regele a aplicat nişte cheltuieli de judecată imense, spune Brentano. La sfjrşitul vieţii, regele, morocănos, eliberă din închisoare pe prizonierii Inchiziţiei spunând: „Închisorile sunt făcute pentru a-i închide pe vinovaţi, nu pentru a-i tortură”. Dar el a profitat din plin de pe urma torturării templierilor. Soţia lui a luptat împotriva Inchiziţiei. Ea l-a ajutat şi pe călugărul Bertrad le Délicieuş să apere Languedocul de Inchiziţie. Tot atunci a murit Nogaret, cel care i-a arestat şi torturat pe templieri.

— Petrarca povesteşte că pentru a putea merge de la Calais la Paris, regele Jean a fost nevoit să obţină un permis de liberă trecere de la bandiţii care cutreierau regiunea.

— În timpul războiului de o sută de ani, englezii au dus un război total; ei tăiau şi copacii pentru a ruina ţările

pe unde treceau, ca şi nemţii în 1914 – 1918.

— Jeanne d'Arc a fost vândută englezilor de căpitanul Jean de Louxembourg, care a capturat-o. Universitatea din Paris a aprobat acuzaţiile ce i se aduceau.

— Carol al VII-lea a fost influenţat de două femei: Jeanne d'Arc şi

Agnes Sorel, zisă şi M-lle Beauté, care i-a fost amantă şase ani.

Din *Le Sabbat a-t-il existé*? De dr. Cabanes:

— Armata răului, după calculele făcute de un demonograf, Jean Wier, ar cuprinde 72 de duci, conţi sau marchizi şi 7 405 928 de drăcuşori.

— Ambroise Paré a scris o carte, *Opera Omnia*, în 1572; în capitolul *Despre monştri* descrie şi diferitele categorii de demoni.

— Dacă *Sabbaturile* din Evul Mediu au existat, ele nu puteau fi decât nişte reminiscenţe din sărbătorile vechi în cinstea lui Bacchus, Priapus, sărbători pline de fapte indecente…

— *Sabbatul* era de două feluri: *Marele* şi *Micul Sabbat*. Primul reunea vrăjitoarele dintr-o naţiune, cel de-al doilea, pe cele dintr-un oraş sau canton.

— Servii sunt numiţi şi Jacques… De ce? (Poate de aici vine Jacqueria sau *maître Jac*ques al companionajului.)

— O formulă de sortilegiu: „*Cinque jurons* îi *apecali linque gurons litunagliati vis Cougire per beezebudehe linque vifate ad cheaudate a tormentar îl cuore et le viscere pour mon amour*, *amen*". Observ un amestec de cuvinte italiene, latine, spaniole şi franceze, un limbaj macaronic – deşi se pare că sortilegiile păstrează multă vreme limba în care au fost compuse.

— Vântul de nord era numit vântul spânzuraţilor, deoarece mulţi se sinucideau în epoca respectivă.

Diderot spune: „Îmi pare că înnebunesc în perioada

marilor vânturi”.

— Ţăranii credeau că eclipsa e sfârşitul lumii.

— Foamete. Ciumă. Dar ceea ce izbea cel mai mult imaginaţia mulţimii erau cutremurele de pământ. Globul trecea printr-o convulsie asemănătoare cu cea existentă în morala socială. Aceste fenomene fără legătură între ele aveau atâta influenţă în popor ca şi raţionamentele teologice.

— Printre alte nenorociri care au dus la înfrângerea lui Napoleon la Waterloo (în special trădarea comandanţilor), a izbucnit şi o ploaie, provocată, se pare, de exploziile tunurilor, care l-a împiedicat pe Napoleon să folosească rezervele la momentul oportun. De asemenea, soarta bătăliei de la Crécy a fost hotărâtă tot de o ploaie care a destins arcurile armatei franceze în timp ce englezii şi le-au ţinut la adăpost.

— Asasinate celebre care au avut loc în cursul lunii iulie: 7 VII 1853

— Contra lui Napoleon al III-lea (Orsini); 12 VII 1581 – contra lui Wilhelm I, prinţ de Orange, asasinat de Balthazare Gérard; 14 VII 1841, studentul Oskar Beker trage două lovituri de pistol asupra regelui Wilhelm al Prusiei; 18 VII 1844 – Fritz Scherk, burgmaistru, trage asupra regelui Prusiei, fără a-l nimeri; 15 VII 1764 – e asasinat prinţul Ivan, fiul Anei a Rusiei; 20 VII 1846

— Tentativă de asasinat asupra lui Louis Filip, de către Joseph Henri; 27 VII 1835 – atentatul lui Fieschi, cu o maşină infernală, împotriva aceluiaşi suveran.

— În timpul poleiului din iarnă anului 1879, s-au găsit ei ocârlii prinse cu picioarele sau cu coada în gheaţă; din provincia Champagne s-au adunat mii de prepeliţe îngheţate.

— Iarna anilor 1812 – 1813 a rămas cea mai celebră iarnă din analele istoriei; în ziua de 23 noiembrie, când

Moscova a fost complet evacuată de armatele lui Napoleon, ningea de o lună, iar temperatura era de minimum 25 de grade sub zero.

— În *Ze*nd-*Avesta*, durata totală a existenţei lumii e stabilită la douăsprezece mii de ani; după egipteni, la treizeci şi şase de mii, după evrei, la şase mii.

— Un lup intră în catedrală şi, apucând frânghia clopotului cu dinţii, începu să tragă clopotul. (Cei trei bătrâni care ard cu biserica odată.) (Ca fantastic.)

— Mana evreilor se crede că a fost o talofită: *cartona esculenta* sau *lichen esculentus* (ar fi un fel de mătasea broaştei). Această ciupercă foarte comună apare pe nisip, după ploaie; e o criptogamă cenuşie, făinoasă. Gust agreabil, uşor zaharat, efect laxativ apreciabil. După alţii, mana evreilor ar fi planta *ahagi* – *hedysarum ahagi*, din familia leguminoaselor, un subarbust spinos, care creşte în Egipt, Siria şi care formează tufişuri dese. Pe timpul marilor călduri, foile şi ramurile se acoperă cu o substanţă zaharată, numită *terenyabin*; după alţii, mana s-ar datora tamarixuliii – *tamarix mannifera*, *din care se scoate o miere lichidă*.

Din *Rois et dieux d'Egypte* de Alexandre Moret:

— Prima femeie care à domnit asupra Egiptului a fost Hatshepsout; la ceremonii purta costum bărbătesc şi barbă falsă. Şi-a apărat domnia împotriva soţului şi cumnaţilor cu multă îndârjire; din povestirea lui Moret s-ar părea că în spatele ei se afla un alt bărbat influent, la care regina ţinea mai mult decât la propriul soţ. În orice caz, ea era exponenta castei preoţeşti.

— Pentru egipteni, Pountul era o ţară pe jumătate reală, pe jumătate fabuloasă, de unde se credea că rasa oamenilor şi-ar fi tras originile.

— Faraonul Amenophis al IV-lea a înlocuit religia lui

Amon cu cea a lui Aton, care reprezenta soarele. Deşi noua religie era mai elevată şi mai logică, după moartea lui Amenophis al IV-lea, preoţii au reuşit să reintroducă vechea religie, distrugând urmele celei noi. Epoca marchează încercarea de a scăpa de sub tutela preoţilor, un război făţiş între casta retrogi-adă şi conservatoare a preoţilor şi marionetă care se numea rege (faraon).

— Amon era considerat ca salvator al ţării de invaziile petrecute în urmă cu două secole, când Egiptul fusese asaltat *de* triburi de păstori asiatici care ocupaseră Delta şi Egiptul mijlociu, jefuind oraşele.

— Amenophis al IV-lea are o fizionomie ciudată; se bănuieşte că ar putea fi nepotul unui semit, după mamă; are cap de hidrocefal; originea semitică e sugerată pentru a găsi o explicaţie monoteismului impus de acest faraon; după cei mai mulţi, ereditatea lui era pur egipteană; deşi arăta ca un degenerat, el a dat dovadă de o inteligenţă mistică, o sensibilitate vie, adora viaţa de familie. Spirit subtil, tenace, sistematic. Mergea până la capăt şi trecea rapid la hotărâri extreme. El şi-a schimbat numele în Akhnaton = *cel care place zeului Aton*.

— Amenophis al IV-lea s-a revoltat împotriva dominaţiei zdrobitoare a zeului Amon din Theba şi a castei sale preoţeşti. Zeul s-a impus fiindcă conducătorii tebani au reuşit să elibereze Egiptul de păstori şi de năvălitori. Zeul introdus de Amenophis – Aton – este mai vechi şi mai popular.

— Iată un imn către Aton, compus de Amenophis, care era şi poet:

„Noaptea. Când te odihneşti în orizontul de apus, pământul în întuneric este precum acei morţi culcaţi în cavourile lor, cu capul înfăşurat, cu nările astupate, cu ochii fără priviri (ochiul nu vede dublul său); *poţi să-i furi toate avuţiile, chiar pe cele pe care le are la căpătâi, fără*

să simtă. Atunci orice leu iese din peştera sa, *orice şarpe muşcă*; *e întuneric ca într-un cuptor*, *pământul tace*. *Cel care a creat toate acestea se odihneşte în orizontul său*".

— Reîntoarcerea la o religie mai simplă şi mai aproape de natură a adus un reviriment în toate artele. Vechea artă, canonizată şi aservită religiei, se eliberează, iar motivele de inspiraţie, precum şi tratarea acestora, capătă noi forme de exprimare, datorită observaţiei sincere şi realiste a naturii.

— Amenophis a domnit şaisprezece ani. La sfârşitul vieţii, fu atins de senilitate. Fiul său, Tutankhamon, a restaurat vechiul cult, adică a căzut sub influenţa preoţilor lui Amon, fiindcă era un copil când s-a urcat pe tron.

— La egiptenii antici, taurul Hapi reprezenta Nilul. Alte animale-zei: *Horus* – şoimul, gâsca – *Geb* sau crocodilul – *Sebek*, hipopotamul – *Ririt*, un cuplu de lei – *Shou*

Şi *Tafnuit*, vulturul şi vipera sunt zeiţele sudului şi nordului.

— Osiris a fost la început un zeu multiform, când arbore, când taur; el se degajă din originile sale totemice, foarte devreme îmbracă forma umană. Peste tot răspândeşte calmul; faţă frumoasă, cu ovalul prelungit de o barbă falsă şi de o mitră înaltă şi albă, siluetă melancolică, corp drapat în linţoliu, pumnii adunaţi pe piept, ţinând strâns biciul bouarilor şi bâta ciobănească; în el, egiptenii din toate provinciile recunoşteau pe şeful oamenilor, regentul eternităţii, un zeu care prin forma sa era cel mai apropiat de oameni.

— Osiris ar fi trăit pe pământ, preoţii ştiau acest lucru, dar nu-l revelau oricui. Textele hieroglifice cuprind multe aluzii la existenţa terestră a lui Osiris, dar nicio

relatare completă nu ne-a parvenit. După Diodor, Herodotos şi Plutarch, Osiris ar fi domnit asupra Egiptului, în timpul aşa-ziselor dinastii divine. Osiris a fost educatorul unei omeniri turbulenţe; când s-a născut, o voce a anunţat din cer că stăpânul tuturor lucrurilor ieşea la lumină (din cartea *Isis şi Osiris* de Plutarch). Un anume Pamphile din Theba a fost obiectul unei bune-vestiri personale; în timp ce lua apă de la izvor în templul lui Jupiter (Amon), o voce i-a ordonat să proclame că Osiris, marele rege, binefăcătorul universului, s-a născut. Zeii îl desemnau pe Pamphile să-l hrănească pe zeu şi să-l educe pentru a-şi îndeplini destinul. Cu ajutorul lui Isis, el i-a învăţat pe oameni să cultive cereale. În felul acesta oamenii au pierdut obiceiul de a se mânca între ei şi, prin urmare, războaiele endemice au dispărut. Osiris, după ce a instruit pe egipteni, a plecat în lumea largă să-i civilizeze şi pe ceilalţi; la întoarcere a fost ucis de fratele său, Seth-Typhon (viitorul Satan).

— Sfâşiat în bucăţi, corpul lui Osiris a fost reconstituit de Isis, doar o parte nu a fost găsită: *phallusul*, care a fost mâncat de Oxirync.

— Pentru a stimula renaşterea zeului şi pentru a o simula în acelaşi timp, se punea în jurul statuii, timp de şapte zile, ramuri de sicomor, pentru a reaminti cele şapte luni petrecute înainte de a se naşte în pântecul mamei sale, Nouţ, zeiţa sicomorului; flecar<e ramură reprezintă o lună. Osiris era deci născut la şapte înni!

— Morţii erau trecuţi peste un lac de către un barcagiu numit Mahaf sau Charon – cuvântul qaro însemnând *barcă* în limba egipteană. Într-o balanţă era cântărită inima defunctului de către zeul Thot, adică conştiinţa sa, iar în cealaltă se punea adevărul, sub statuia zeiţei Maat, zeiţa adevărului, sau o pană care reprezenta hieroglifa acestei zeiţe. După asta, urma admiterea în

Paradis sau trimiterea în Infern, unde îl aşteptau chinuri cumplite. Tribunalul lui Osiris era format din patruzeci şi doi de membri; la început, el era susceptibil la cadouri sau putea fi înşelat, ulterior devine din ce în ce mai exigent.

— În Grecia, cântărirea acţiunilor apare chiar în poemele homerice. În *Iliada*, când Zeus vrea să decidă între două armate sau între doi luptători, desfăşoară balanţele sale de aur, pune în ele cele două destine ale preopinenţilor, şi cel mai uşor câştiga.

— La Homer nimic nu indică că psihostazia s-ar lega de ideea unei vieţi viitoare, de pedepsele sau recompensele care-l aşteaptă pe om. Cântărirea n-are drept scop decât a rezolva o contestaţie materială şi terestră. Cea mai uşoară balanţă îl indică pe învingător.

— *Psihostazie* = *cântărirea sufletelor*.

— „Sub domnia lui Saturn – spune Platon –, oamenii erau judecaţi de vii, de către judecători vii, care se pronunţau asupra sorţii lor în momentul când aceştia mureau”.

— Jupiter a hotărât să nu mai fie judecaţi oamenii îmbrăcaţi, deoarece sunt acoperite frumoasele corpuri de haine, de podoabe. Morţii să fie judecaţi despuiaţi complet. Judecătorii au fost trei fii ai lui Jupiter: *Minos* şi *Rhadamanthus*, făcuţi cu Asia, şi *Aeacus* făcut cu Europa.

— Cei drepţi mergeau în Insulele Fericite, iar cei nedrepţi în Tartar; celor semivinovaţi li se stabilea un fel de Purgatoriu, unde îşi puteau răscumpăra faptele. (Interesant că grecii legau fericirea de ideea de dreptate, iar nu de morală, aşa cum au făcut creştinii mai târziu. Egiptenii, de asemenea, puneau mai mult preţ pe justiţie decât pe mizericordie; nici religiozitatea nu era pusă în balanţă.)

— După Vergilius, Aeneas, pentru a merge în Câmpiile Elisée, trebuia să o ia la dreapta. Cei care luau

calea către stânga ajungeau în Tartar, unde Rhadamanthus îşi exercita asprele sale drepturi de pedeapsă.

— În textele avestice cântărirea cu balanţa a faptelor e înlocuită cu trecerea peste o punte foarte subţire numită *Cinvat*, creată de Mâzdă; păcătosul cade de pe această punte, iar cel virtuos o trece (apare ideea de păcat şi virtute). Mai târziu, în textele ulterioare, intervine şi cântărirea prin balanţa de aur a faptelor bune sau rele. Un alt judecător e numit *Sraosha* (de unde se pare că ar veni numele de Scaraoţchi). Se străvede preocuparea de a vieţui conform unei morale scrupuloase; cei ale căror acţiuni bune sau rele se echilibrează mergântr-un Purgatoriu (*Hamestagan*). Cele mai noi texte avestice introduc şi o judecată suplimentară: Judecata de Apoi, care trebuie să aibă loc la sfârşitul lumii. O tradiţie veche spunea că lumea va sfârşi într-un mare incendiu.

— *Rig-Veda* nu pare a fi mai veche decât secolul al X-lea î.e.n.; în ea nu se găseşte exprimată net ideea unei judecăţi a morţilor; justiţia divină, în persoana lui Varuna, se limitează doar la crimele comise faţă de zei. Ca şi la vechii egipteni, nicio preocupare de echitate sau de virtute.

— Buddha a arătat calea care duce la mântuire, trecerea prin existenţe succesive din ce în ce mai sfinte, renunţând la bucuriile lumii şi stârpirea dorinţelor. După această concepţie, o nouă viaţă se deschide pentru cel drept după moarte. Elementul permanent este Karma, care asigură fiecărei fiinţe o continuitate printre toate aceste existenţe succesive. Nu e deci vorba de o judecată, ci o justiţie imanentă determină condiţia existenţelor viitoare după comportarea pe pământ.

— După *Avesta*, justiţia ia forma unei frumoase fete: … La sfârşitul celei de-a treia nopţi, în zori, sufletul celui drept crede a fi printre plante şi simte în jur tot felul de

parfumuri. Spre el, începe să adie un vânt şi mai parfumat, venit de undeva din regiunile de sud… întâlnind această briză, conştiinţa celui credincios apare ca o tânără fată, luminoasă, cu braţele albe, puternică şi înaltă, cu sânii ridicaţi, corp frumos, cam de cincisprezece ani…

— Ceea ce atrăgea pe oameni către vechile mistere era secretul. (În secolul trecut asociaţiile secrete s-au născut tot exploatând această atracţie.)

— Templele romane erau situate în mijlocul unei curţi – *ar ea*, unde se află sanctuarul – *cella*. E vorba de templele lui Isis.

— Emblema zeiţei Isis era *sistrul*, un fel de cârâitoare. Sistrul semnifică, prin mişcarea care i se impune, că toţi oamenii trebuie să intre în agitaţie, că trebuie să-i exciţi puternic pentru a-i scoate din starea de moleşeală fizică sau intelectuală în care ameninţă mereu să cadă. El are patru ramuri, în semn că toate mişcările materiei sunt efectul combinării celor patru elemente: focul, pământul, aerul şi apa.

— În afară de sistru, Isis ţine în mina crucea vieţii; când e reprezentată în postura de mamă, ţine în braţe pe Horus, care îi pune pe buze degetul – atitudine care a fost păstrată pentru a reprezenta pe Fecioara Maria cu pruncul.

— După Plutarch, sufletul, în momentul morţii, încearcă aceleaşi impresii ca atunci când este iniţiat în marile mistere; şi cuvintele semnifică apropierea; astfel, *a muri* se spune *teleftan*, iar *a fi iniţiat*, *teleisthai* (apropiere forţată).

— Prima povestire de călătorie este păstrată în Papirusul din Berlin (nr. 1), cunoscut sub numele de *Aventurile lui Sinouhé*, întâmplări din anul 2000 î.e.n., sub domnia lui Amenemhat L

— Unele pasaje din *Iliada* şi *Odiseea* demonstrează

că rapsozii s-au inspirat cu largheţe din arta şi literatura populară a Egiptului (vezi *Istoria plagiatului*).

— Episodul şederii lui Menelaos în Egipt nu ar fi după V, Bérard decât adaptarea greacă a unei povestiri egiptene. Menelaos e reţinut în insula Pharos, care ar fi, de fapt, ţara faraonilor. Câmpiile Elisée, regiune în care nu ninge şi nu plouă, ar fi de fapt Egiptul. În acea insulă domneşte Osiris, regele ţării Amenţi, sub numele de Rhadamanthus (Ra + Amentis). După Moret, pasajul evocă multe locuri comune ale literaturii egiptene, dar nu aminteşte nicio povestire anumită.

— Planul general al descripţiilor homerice corespunde celui al unor tablouri egiptene; în detaliile fiecărei scene analogia este foarte curioasă. Se citează pasajul din *Iliada* (XVIII, 541, 547), comparat cu un – tablou de pe vremea dinastiei XVIII.

— Până în secolul al XIX-lea nu se puteau descifra hieroglifele egiptene, în secolul al IV-lea, împăratul Teodosiu închisese templele şi risipise preoţii lui Amon şi Osiris; astfel, secretul citirii hieroglifelor s-a pierdut. Comunitatea coptă a continuat să vorbească dialectele egiptene, dar se scria cu litere greceşti.

— Un tratat despre hieroglife, compus în limba egipteană de un indigen, numit Horus (tradus pe la 250 e.n.), dă explicaţia a 189 de hieroglife.

— Egiptenii îşi imaginau soarele sub forma unui scarabeu, iar celelalte astre sub forma unor şerpi, din cauza oblicităţii cursei lor (mai bine zis a sinuozităţii cursei).

— Stela de la Rozeta, care a permis descifrarea hieroglifelor, fiind redactată în trei limbi şi în trei caractere, a fost găsită de căpitanul Bouchard.

Anul acesta bătrânul navigator hicester a pornit în a doua să traversare solitară a oceanului. După câteva zile a

abandonat trimiţând un mesaj melancolic: „Mi-este frig şi sunt singur…

Ce trist…

Cousteau despre peşti: ei fac mereu balete…

Jurnal de la Poiană

Cositul finului ne-a pus probleme grave. La 8 iulie m-am sculat devreme, deşi eram ostenit: au sosit cosaşii pe neaşteptate şi, ca un făcut, au pornit să scurteze iarba chiar pe locul unde se află ascunsă de optsprezece zile păuniţă. Fără larma lui Gică Doi, eram pierduţi. Păunul a vegheat brav (el care era un fricos) cositul jur-împrejur. Păuniţă făcea pe moartă, una cu pământul în iarbă. I-am lăsat o bună postată, după care am explicat cosaşilor ce se întâmpla acolo. Ei îi dădeau zor cu vorba că au cumpărat tot finul. Eu le explicăm că îl vor avea abia după ce vor ieşi puii. E un frig de noiembrie, dracu' mai ştie ce e cu vremea asta infernală: când e cald ca la tropice, când e că iarna, şi asta în luna iulie!

Deocamdată, Gică pentru fapta sa vă căpăta un cârnat de 21, drept premiu.

Din *Jazzul* de André Hodeir

— Pe o scenă se aruncă avioane de hârtie în timp ce se cântă *Royal Garden Blues* sau *High Society*.

— Termen: fanatism cu decibeli. Cozy Cole foloseşte un mic talger.

— Titlu în jazz: *La Rage de vivre* de Mezzrow şi Bernard Wolfe.

— Epoca New-Orléans a jazzului primitiv.

— Un *ragtime* tradiţional.

— Mişcarea *cool*.

— Sistemul tonal – cuadratura, forma, tipul de sincopă.

— Trecerea de la Yin la Yang în jazz (Toyrubea); şocul dintre marşul militar şi blues.

— În anii ’30, jazzul a degenerat, swingul apare în 36, bopul, în 45.

— Willie Smith sau *the Lion*; Rudi Blesh sau Shining Trumpet (trompeta strălucitoare).

— Discuri vechi de jazz: *Come back sweet papa* (1926), Georgia *Grind* C26), *Big fat mă and skinny, sweet little papa Ç26*), *Big butter and eggman from the west* şi *Sunset café stomp* (*26*), *Y ou made me love you* şi *Irish back bottom Ç26*).

— Orchestra Hot-Five, compusă din Armstrong, Johnny Dodds şi Kid Ory. Alţi lideri: Duke Ellington, Sidney Béchet, Dizzy Gillespie.

— *Concerto for Cootie* (Charlie Parker), Ko-ko (Lester Young).

— Storyville – cartierul interzis al New-Orléans-ului.

— Atenţie la amplasarea *break*-urilor (ca expresie în jazz).

— *Chorusul* (refrenul) în jazz, de unde metamorfoze în fidelitate (*în chorus*).

— Solouri celebre: ale lui King Oliver în *Dipper mouth blues* sau al lui Johnny Dodds în *Canal Street*.

— Jazzul nu e doar bluesul (12 măsuri).

— În 52, orchestra Dixieland, Jack Teagarden şi Jimmie Harrisson au reuşit să smulgă trombonul din stilul *tailgate*, inventând trombonul expresiv.

— Se poate vorbi despre trombon şi majestatea sa, realizată de Dickie Wells.

— Un *vibrato* terminal.

— *Music at sunrise* cu Spike Hughes.

— Discuri: *Panassie stomp* cu Count Basie are o notă ornamentală.

— *Mordentul* e un tril scurt.

— Un *legato*.

— În Texas Shuffle există un *chorus* intimist...

— Un solo plin de *glissando-uri*.

— *Trumpet în Spades* (cu *rex pistone* supărător).

— *Backgrounds* cu fundaluri supra-încărcate pentru mari orchestre.

— Titlu: *My melancholy baby*.
— Estetica tumultului.
— *Cool* jazz – jazz răcoros.
— *Hot jazz* – jazz fierbinte.
— *Fresh straight* – muzică duioasă.
— Ella Fitzgerald este o *swingwoman*.
— *Rag-time-ul* lui Straviński din *Istoria soldatului*.
— *Ragtime* pentru unsprezece instrumente.
— *Piano Rag Music*.
— Ravel are ceva în sensul jazzului în *VEnfant et les Sortilèges*.
— *Riffurile* jazzmenilor.
— Există un stil *dirty* – murdar – paroxistic.

(Pentru *Janus*)

Apropiere între Dostoievski şi Gâde în tema *imoralistului* (Kirillov-Lafcadio). Al doilea spunea că setea de putere duce romanele lui Dostoievski la faliment.

În *Istoria plagiatului* mai poate fi amintit romanul *Umiliţi şi obidiţi* al lui Dostoievski, roman livresc, foarte aproape ca sursă de inspiraţie de Dickens. Eroina se numeşte Nelli şi totul aduce cu *Magazinul de antichităţi* al lui Dickens, dacă nu există lucruri din Eugen Sue (*Misterele Parisului*), din Hoffmann, George Sand, Schiller, Puşkin.

Rilke despre Rodin: „Gloria e suma neînţelegerilor create în jurul unei opere” (al unui nume).

Jurnal de la Poiană

Vărul de pe statuile lui Apostu supravieţuieşte încăpăţânat. Plouă de zece zile şi asta nu le întunecă deloc. Costea a dat şi cu apă fiartă şi cu peria de duşumele. Vărul rezistă. *Stela* lui Apostu râde la soare sinistru. Ce nefericire! Numai timpul va reuşi ceva.

M. spune că o pasăre galbenă care venea mereu în fereastra băii şi striga *ţiviuc*, *ţiviuc* i-a adus vestea morţii

tatălui ei, plus o durere de inimă cumplită! «n acelaşi timp ou decesul, o comunicare de la distanţă. El se afla la Iaşi…

„Paradisul e făcut doar din câţiva aleşi” (Baudelaire).

La Eliot în *The Waste Land* apar fragmente budiste şi cuvinte sanscrite. A furat şi el…

„Un burlan cu bale de argint” (Vinea).

„Viclenia lucrurilor” (Max Frisch).

Jurnal de la Poiană

A 30 iunie, orele 19, 55, pe

Lia marginea de sud-est a proprietăţii de pe Zamora a trecut în fugă un iepure de pădure şi s-a pierdut în direcţia apus, spre râul Prahova. Mergea probabil să bea apă (comunicat interior).

Din monografia *Ion Ghica* de D. Păcurariu (pentru *Istoria plagiatului*):

Există o asemănare izbitoare între romanul lui Ghica *Don Juanii din Bucureşti şi* romanul lui L. Reybaud, *Jérôme Paturot à la recherche d’une position sociale*. Ca stil zgomotos retoric, romanul, zice G. Călinescu, ar aparţine mai curând lui Pantazi Ghica. Fragmentul e cunoscut mai curând sub titlul de *Istoria lui Alecu Şoricescu* şi e scris în Franţa în perioada 1845 – 48 sau după întoarcerea în ţară a lui Ghica. Alecu îl anticipează pe Scotocescu din comedia neterminată a lui Ghica şi pe Edgar Bostandaki, zis Turturel, din schiţa *High-Life* de Caragiale. Tot Alecu vorbeşte în faţa alegătorilor în maniera de mai târziu a lui Caţavencu. De pildă: a-i face pe toţi românii fraţi, iar nu duşmani unii altora; opincii să nu-i lăsăm dreptul de a urî pe cei cu haină albastră, căci numai astfel vom fi tari. Sau: libertatea, adică cârmuirea neamului de către neam, oricare ar fi forma de guvernământ, monarhică sau democratică. Toate formele de guvern sunt bune, după vremi şi împrejurări. Mai înainte de toate, suntem români şi români trebuie să rămânem. Tot ca în *Scrisoarea*

pierdută, Alecu nu va fi deputat pentru că vine ordin de la Bucureşti să fie ales altul. Dar, la rândul lui, Ghica, traduce pasaje întregi din romanul *Jérôme Paturot*. Biografia e identică: Paturot e jurnalist, industriaş, ofiţer, membru a numeroase societăţi ştiinţifice şi literare, deputat. Alecu e jurnalist, membru ăl mai multor societăţi savante, candidat la deputăţie. Paturot scrie sforăitor, Alecu la fel. Paturot scrie la ziarul *Aspicul*, care are ca emblemă un şarpe. Alecu scrie la *Racul*. În ambele ziare se publică, pe lângă articole, şi cronici teatrale. Paturot ia de nevastă o florărească; Alecu o cusătorească. Ambele neveste, după ce reuşesc în viaţă cu bărbat cu tot, ţin salon. O «cenă între soţi este luată *ad litteram* (p. 108 – 109 în studiul lui Păcurariu). Acelaşi autor aminteşte cu ocazia aceasta că Alecsandri a făcut la fel, localizând vodeviluri franceze. Negruzzi, în *Toderică*, a tradus liber *Fédérigo* de Mérimée, poezia *Potopul*, tradusă după Gessner, poezia *Melancolie* după Legouvé. Al. Donici a luat din Krîlov fără să mărturisească (p. 110). La p. 112 – 113 a studiului se dă un alt fragment după romanul lui Reybaud, cuvânt cu cuvânt (biografia lui Alecu).

Jurnal de la Poiană

Îmi propune să-i facem poetului B. O farsă atroce, Lj cum ar zice un cunoscut JL 1 scriitor. De unde vine acest apetit? De la ideea că, deşi el este un tip speculativ, care trăieşte în tribunale, cu un suflet

Romanţios, cu toate acestea, cu un rest de umanitate în ochi, ceea ce alt poet nu are, este totuşi foarte vulnerabil, şi anume la credulitate. Citind cartea lui Densuşianu, a înnebunit brusc şi în toate articolele despre pictorii români vira câte ceva cu spiritul trac sau aminteşte despre pelasgi. La el ideea de Sumer este suverană. Citind puţin şi neorganizat, din cauza specialităţii sale juridice, făcând deci literatura la inspiraţie şi nu trecând crunt la

lecturi sistematizate (citeşte mai ales romane poliţiste şi se uită la televizor), e foarte vulnerabil. Mai de curând a trecut şi la studii plastice: o să vedem noi pe dracu', deja a compilat masiv nişte păgâni despre Brâncuşi, dar asta nu are nicio importanţă! Se şi crede posesorul unei culturi multilaterale, deşi, vai, îi amintesc ades că, din ce intru mai adânc în unele chestiuni care mă preocupă, descopăr ignoranţa mea multilaterală, cum zicea careva. Omul, care are damnarea renascentistului (de care el este ferit), doreşte undeva, în secret, să fie un Da Vinci sau Michelangelo român. De aici nu a durat mult pentru a-şi aduce în casă un fel de tron à la Macedoński, de care aflu de la S. Stă în el, e înalt până în tavan, l-a împodobit cu perne de mătase. În casa eliberată de curând de o bătrână, a şi instalat un atelier. De fapt, explică celor pe care-i simte mai prejos de sine că are câte o odaie pentru fiecare activitate: într-una scrie proză, în alta poezie, în alta pictează. N. spune să-i sugerăm un tetrapod mobil în care să stea cu faţa spre cele patru activităţi ale sale. Vorbeşte deja sacramental, are gestică de bară, imediat ce află ceva, cu memoria să feriomenală, adaptează. A scris două romane citind abia câteva fragmente din *Janus*. Evident, nu e rău în ăsta nimic, toţi imităm, dar curajul, stilul nonşalant de aici l-a luat. Ce-i mai rău este că se umflă. La primul succes şi-a mutat biroul din locul său, a evacuat dormitorul comun şi şi-a pus nevasta să-i spună Balzac (de unde poreclă, pentru noi care-l iubim, Charles Balzac, primul nume venind de la şarlă românească, pentru că e cam şarlă când îl laşi). Aşadar, ce ne-am gândit noi, eu cu N., în această pustietate de seară a Zamorei? Ia să inventăm ceva şi atunci i-am servit urgent următoarele:

— Dragă Belphegor, m-am cam săturat de fleacuri, de democraţia asta în care toţi te trag de nasturi. Atunci ce-am făcut? Mi-am comandat un catarg albastru de ţeava şi

am înălţat un drapel ca Mateiu Caragiale (uimire majoră şi aprobare fericită la interlocutor, îi plăcea la nebunie ideea). Steagul este alcătuit din culorile uranice: alb şi albastru, exprimând cerul şi liniştea, pe cele două câmpuri, şarpele Uroboros, cu capul de lup al dacilor (aluzie la pelasgii şi daco-tracismul său) în negru. Dar asta nu e nimic. Mi-am cumpărat şi un tun de cireş luat de la Buftea, de la Muzeul cinematografiei, un tun cu ghinturi care a jucat în *Mihai Viteazul*...

— Dar cu ce tragi? Întreabă el înfierbântat.

— Cu nişte boambe din hârtie presată de la fabrică din Buşteni. Aici lucrează un artificier pensionar care a stat pe platouri şi a suferit un accident, i-a smuls mâna o explozie. Le unge cu catran, bagă nişte pucioasă în ele şi fac un zgomot teribil pe valea aia deschisă. Când vin, Costea („Să-i iei o livrea", propune rapid), trage «cu tunul de cireş şi înalţă drapelul. Un general din vecini (i-am şi dat un nume: Gheorghiadis), veteran de la 916, salută tunul şi drapelul şi exclamă că asta ar fi muzica ce-i place!

Uimire admirativă pe faţa lui:

— Vin să văd, că nu mai pot, de altfel, trebuie să-ţi mărturisesc, mi-am făcut şi eu hârtii cu arme.

— Ce spui, Belphegor?

— Da, cu o corabie, dreptul de *a* călători, cu o pană, dreptul la scris, cu o spadă, dreptul de a te apăra.

Era foarte serios.

— Buuun, dar nu e totul, mai m-am gândit să fac jos la mine un fel de bar, am luat un cal frumos şi l-am înşeuat, când vin la mine oaspeţi, îi bag în fosta pivniţă şi calul numai ce se balegă şi nechează, atât. Îi dau o mina de fân şi fiecare se simte *cow boy*... (Moare de plăcere: „Vin", zice, „Vino", zic) Pe urmă mai am un plan. Sora lui N. are la contabilitate o cunoştinţă care i-a spus că mai există berlina lui Carol I şi-a Elizabetei din vremea sosirii lor la

Peleş. Cere 27.000 de lei pe ea, o iau. Îi lipseşte o roată, dar mi-o face Costea. Cu 5.000 de lei am berlina regilor. Numai cristale de Boemia, Belphegor, înţelegi? (Cum să nu înţeleagă?) Catifea vişinie, luminări în lanterne, viu cu ea seara de la Sinaia. Mă duc până la Braşov, se uită lumea. La pod (podul peste Prahova), patru masalagii: Costea cu încă trei masale luminează podul: „Să trăiţi!" Le arunc câte o sută de căciulă şi mi-am făcut damblaua. (Juisa, nu alta, fiul unei cântăreţe ratate, el înţelege mai bine tenorul metafizic ca mine.)

— Viu urgent la dumneata…

— Vino, Belphegor, zic…

Cred că a şi fost în secret, dar, nevăzând pavilionul şi drapelul, a fugit înapoi.

— Pot să povestesc cuiva despre asta?

— Nu prea, zic eu. Şi aşa mă invidiază destui…

A doua seară îi povestea lui Radu în redacţie totul, ba le şi înflorea. Spunea că am şase cerbi (eu spusesem că am trei) de la Braşov, că am expropriat *Castelul Pălărierului* şi fac grădini în terase…

Ce mă fac cu bunul băiat, că S. îmi şi spune că mi-a făcut o fişă. Unde mai pui că mă ameninţă că ţine cu mine un *Jurnal*. Ce o fi înţeles el din toate câte i-am spus la un pahar de vin? Să vezi ce caricatură iese. Dar are un suflet incoruptibil dacă mai crede în toate poveştile astea… îl prefer altora mai cinici…

„Goethe e un Marivaux foarte metodic" (Călinescu).

„Diafanele anale ale vântului" (Gongora).

„Moderaţia consistă în a fi emoţionat că îngerii" (Joubert, citat de Gâde).

„Adevărul este subiectivitatea absolută" (Kierkegaard).

Jurnal de la Poiană

Schimb savant de păreri la vilă între M. şi vizitatorul

nostru Papicu despre ceaiuri. Se porneşte de departe şi se ajunge la muşeţel şi la sunătoare. Ceaiul devine o mistică, pe urmă se recomandă de către oaspe plantarea de rododendroni pe coasta noastră, singurul trandafir care suportă muntele, spune Papicul.

Ca în Genoveva de Brabant, M. pomeneşte despre întâlnirile ei cu o căprioară bătrâna în pădurea de deasupra noastră. Trebuie să fie ştirbă şi surdă. Nu o deranjează violenţa celor ce trec pe alături pe potecile pădurii. Nici nu o vânează nimeni, e ocrotită.

Valea oraţiilor, ca nume, în drum: spre Sinaia. La un pod, de acolo începea adică…

ISTORIA PLAGIATULUI

N. Gane ia subiectele pentru *Domniţa Ruxandra* şi *Petru Rareş* din Asachi (G. Călinescu, *Istoria literaturii române*… p. 575).

„Biblia neagră a mării" (Dylan Thomas).

„Filmul este imitaţia involuntară a visului" (Luis Buñuel).

„Nişte duli cu cap de anchetatori" (Dan Mutaşcu).

„Un soare ratat" (nu-mi amintesc din cine).

„Întreiţi gărzile lângă acest mormânt" (Evtuşenko).

„Mi-aud mâinile murind" (Adrian Păunescu).

Discurs la moartea unui manechin: „Manechinele ar trebui să moară ca şi păsările pentru ca trupurile lor să nu fie găsite niciodată" (la moartea lui Ingebord Wisinger).

„Imaginaţia, nebuna casei" (Roger Mauge).

„Mitul este un discurs mincinos care prefigurează adevărul" (Theon din Alexandria).

Jurnal de la Poiană

Câinele Gică Doi, din buecie, din răsfăţ, nu mai mănâncă oase crude, privirea lui cere salam de 31 sau cârnăcior de 21, dacă nu oase afumate. Nu are un stomac proletar. Dacă-i dai supă cu pâine înmuiată, se uită la pâine

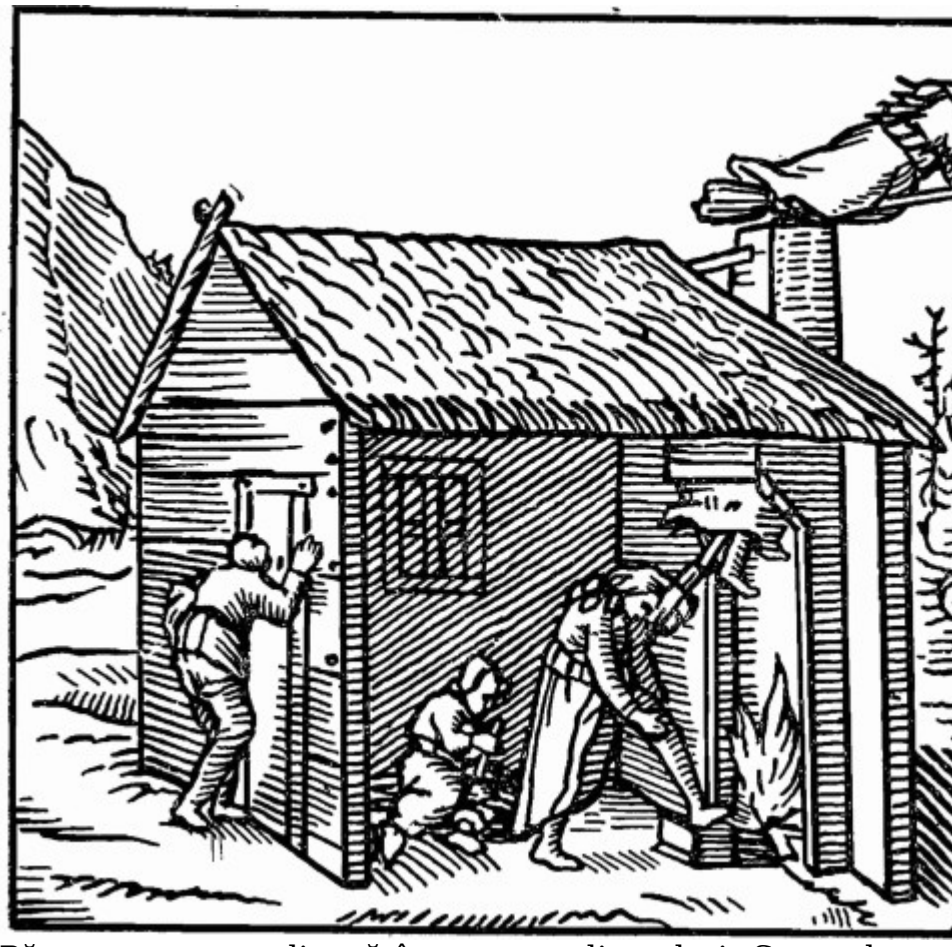
peste umăr, cu dispreţ. Pe urmă face o burtă (adică stă cu picioarele în sus, cum l-am obişnuit de mic) în aşteptarea acelor bucăţi de carne pe care le visează probabil noaptea…

„Oameni, rău iubiţi” (Apollinaire)

„Orice casă mare e plină de sclavi aroganţi” (Juvenalis).

Din *Corespondenţa cu* G.

Una din Corespondenţele lui aminteşte un fapt uluitor. Într-o lungă amintire, intitulată *Lemne de foc*, el scrie că mama lui şi a fraţilor săi îi scula la două noaptea pentru masă, pentru că pe urmă trebuiau să se ducă la câmp cu vitele. În toată această lungă compoziţie este şi o invenţie literară demnă de atenţia noastră: copiii, încă buimaci, se dădeau jos din patul comun şi lăsau somnul să-şi continue mersul pe rogojină adusă de unchiul din Cârbeşti, întinsă pe cele trei scânduri groase de stejar, aşezate pe pari. Şi mai ciudat este că bunul corespondent vorbeşte în aceste amintiri despre privighetorile cu care aveau de furcă iarna până la venirea cucului, minând boi la păscut: hăis! Hăis! Cea, eca. Imaginea privighetorilor care mâna boii iarnă la

Păscut este grandioasă în suprarealismul ei. Somnul care încă se mai târăşte ca o fiinţă vie pe rogojină mi se pare o imagine „goyască”.

Dintr-o carte de Roman Vlad despre Straviński (pentru *Janus*):

— Webern a aplicat dodecafonia mai mult decât Schönberg. Milhaud şi Hindemith au folosit uneori poliarmonia mai eficient decât Straviński. Straviński şi Schönberg au distrus unitatea limbajului muzical (vezi

dansul infernal al Kascăi din *Pasărea de joc* de Straviński).

— Exemple de virtuală politonalitate în *Concertele brandenburgice* de Bach şi în *Serenada muzicanţilor de la ţară* de Mozart.

— Straviński: *Apollon Musagete* şi *Regele stelelor*, *Berceuses du chat*, *Soucoupes* (din *Poveşti pentru copii*).

— Un *Dies irae* gregorian.

— *Oedip Rex* cu *Caedit nos pestis* (Ne omoară ciuma).

— *Peste serve nos* (Scapă-ne de ciumă).

— *Cave oracola* (Fereşte-te de preziceri).

— *Simfonia psalmilor – exuadi orationem meum Domine* (ascultă *rugăciunea mea, Doamne…*).

— *Lăudate Eum în cymbalis bene sonantibus, lăudate Eum în cymbalis*.

— Straviński: *Simfonia în trei mişcări*. *Ebony Concerto*. *Opera în trei acte*, *The Rake's Progress* (Cariera unui libertin). Alte opere: *Mavra*, *Privighetoarea*, *Nunta*, *Persephone, in memoriam Dylan Thomas*. Canoane funebre: *Canticus sacrum9* format din cinci părţi, asemenea cupolelor San Marco din Veneţia.

— Un *firullato* al fluierului: *Veni auster et perfla* (Vino vânt de la amiază şi suflă) sau *Threni id est Lamentatio Jeremiae Prophetaie* (cântece de doliu, adică plângerea profetului Jeremia).

— *Agon*, *Lamentationes*, *Ufficio delle Tenebre* (slujbă de seară în*ăăptămân a patimilor*). *Epitaphium für das Grabmal des Prinzen Max Egon zu Fürstenberg şi Double Canon*: *Raoul Duffy in memoriam* (ceva ce aduce cu *Funeral Music* pentru *Queen Mary* de Purceii). *Dancedrama* (Drama dansată). *The Flood* (Potopul – bomba atomică).

„Muzica nu imită valurile şi vântul, ci timpul" (Straviński).

Versurile lui Dylan Thomas din *in memoriam Dylan Thomas*:

Do not go gentle into that good night Old age should bum and rave at close

Of day

Rage, rage against the dying of the light”.

Veşnica contradicţie dintre eroul cu muşchi şi eroul mânat de îndoieli. Dar cine apără dreptul la eşec, la umilinţă, la gustul incertitudinii, aspiraţia către suferinţă care există în unii dintre noi? Peste toate aceste nenorociri apare ca un geniu rău şi clovnul grotesc, ratat, cu picioarele încrucişate, care dă din baston şi face cu ochiul. Gustul pentru humorul

— *Nu trece lin în acea noapte bună, Bătrânii trebuie să ardă şi să delireze la sfârşitul zilei. Mâniaţi-vă, mâniaţi-vă împotriva luminii ce se stinge…*

Gros al celor ce contestă această aplecare spre tristeţe…

Din *Doctor Faustus* pe care l-am stilizat şi nu m-a omorât cum nu m-a omorât *Muntele magic* (totuşi aceste rânduri şi altele, evident): „Cânt mult Chopin şi citesc despre el. Îmi place angelicul din făptura lui (aduce cu cel al lui Shelley), caracterul straniu şi misterios învăluit, impenetrabil, evaziv, deloc aventurist al existenţei sale, acel *nu vreau să ştiu nimic*, acel refuz al experienţei concrete, sublimul incest al artei sale de o fantastică delicateţe şi seducţie. Cât de elocvent se rosteşte în favoarea acestui om prietenia profund atentă a lui Delacroix care-i scria: «*J’espère vous voir ce soir, mais ce moment est coupable de me faire devenir fou*». Nimic cu neputinţă la Wagner-ul picturii! Sunt la Chopin unele semne care-l prevestesc pe Wagner, şi mai mult, îl depăşesc!”

„Oamenii mor pentru ceea ce nu există” (Sartre).

Există un fel de simetrie, o reciprocitate între nevoie şi obiect (Valéry).

Jurnal de la Zamora

C

Ali, jos, în luncă, lângă Prahova, ca nişte idei…

Oderint, dum metuant (Să mă urască, dar să se teamă de mine) (Caligula).

Jurnal de la Poiană

Eara, clopoţeii celor două oi

Sale lui Costea, învăluitori, lirici, amintind de Assisi… N „privind noaptea, pe lună, un copac uriaş de pe marginea de sud-vest a proprietăţii, în care bătea vântul (de vină era poate şi Merl*otul băut*): E un pom druidic…

O scenă pe care am citit-o undeva (în Gâde sau în altcineva), reală, nu un fruct livresc: păianjenul din faţa ferestrei a luat o muscă şi o învăluie în firele lui lipicioase; o va devora; vine o rândunică care-i dă târcoale păianjenului; jos, în curte, cele două pisici ale lui Costea, gri amândouă (una gravidă, dar tot suplă), pândesc hârciogii din pământ sau şobolanii de câmp care rod covoarele în absenţa noastră. Nu se mişcă, par de piatră. Când se urnesc puţin, o fac cu infinite precauţii. Stau mult, trec păunii cu mersul lor hieratic pe lângă ele, câinele le pândeşte pe pisici pe care le urăşte pentru că-i beau laptele sau îi împuţinează oasele de peşte din troacă. Pe păuni noaptea îi pândeşte vulpea care nu poate urca în ulmul druidic, şi aşa mai departe…

Thomas Mann: „Dracul e scund, vorbeşte nemţeşte (limba lui preferată), poartă şapcă sport pe o ureche, are părul roşu, ghete galbene, uzate, şi pantaloni strâmţi. E un *strizzi*, un peşte, are voce cu inflexiuni de actor”.

Tot el: „Fireşte că Spengler e un Esmeraldus. Nu degeaba clipeşte din ochi mereu şi ruşinat şi viclean şi nu degeaba Ines Rodde spune despre el că-i un făţarnic şiret

şi ascuns. Aşa merg lucrurile. Leo Zink, *faunus ficarius*, a scăpat până acum nevătămat, pe – când curăţelul şi deşteptul de Spengler s-a procopsit de tânăr cu un sifilis. Poate că s-a mai luminat puţin la minte de pe urma molipsirii şi poate că nu i-ar fi fost tot atât de agreabil să citească *Jurnalul* fraţilor Goncourt şi pe abatele Galiani de n-ar fi existat legătura lui cu sfere superioare, de n-ar fi fost posesorul tainicului talisman".

Amanţii soţiei, pe care orice bărbat trebuie să-i aibă în vedere: prietenul, vărul, cumnatul, doctorul şi şoferul...

„Nu e pasiune sinceră decât în ambiguu şi ironie. Suprema pasiune se adresează suspectului absolut" (Thomas Mann).

Charles Péguy cu al său pământ carnal (*la terre charnelle*).

„Femeia nu a fost pentru mine altceva decât peisaj, decât aceea care-mi aduce aminte de timpul trecut, de ţară, de peisaj" (Alain Fournier). Tot el simţea o greutate de a trăi...

„Roata turnătoare a soarelui" (Goethe).

Garine din *Les Conquérants* a lui Malraux: „Acţiunea mă face abulic faţă de orice nu este ea, începând cu rezultatele sale. În fond, sunt un jucător..."

Léon Bloy: „*Gil Blas venait de naître et le règne des pores's inaugura*".

Pentru Lycon, dintr-o antologie greacă:

„Noi nu vom uita nici pe Lycon care a murit de un atac de gută. Dar ceea ce mă miră mai mult e că tocmai el, care nu poate umbla decât pe picioarele altuia, a trecut într-o singură noapte lungul drum al lui Hades".

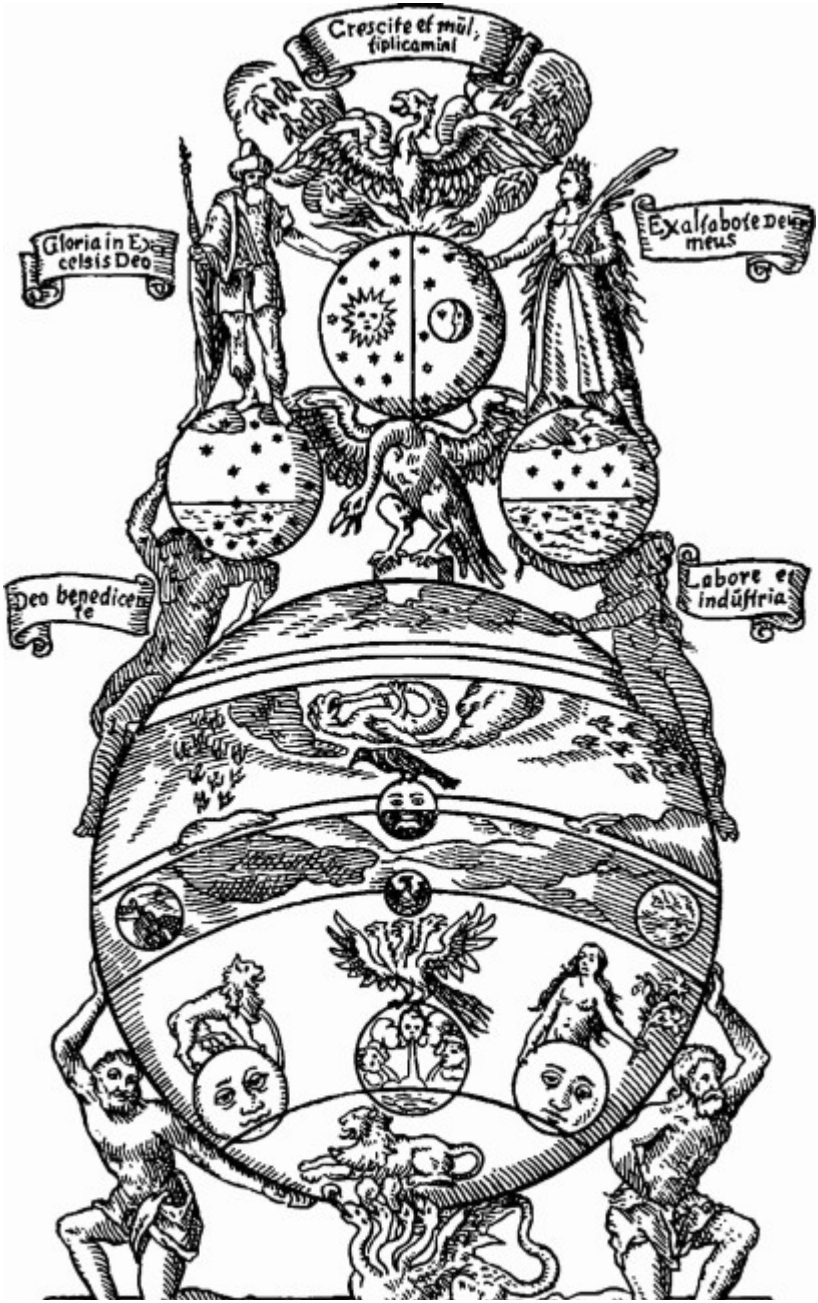
În aprilie 1787, ducele d'Orléans, furat de o vânătoare de cerbi, a urmărit animalul până în *Fouburgul* Montmartre, piaţa Vendôme, strada St.

— Honoré, piaţa Ludovic al XV-lea, rănind şi

răsturnând trecătorii (Maxime Du Camp).

Orice animal, pentru evrei, trebuie să fie tăiat la gât, nu e voie să fie lovit (*Leviticul*, cap. al XXII-lea). Dacă animalul cade înainte de jertfă şi se răneşte, e socotit impur. De obicei, e întors cu faţa spre est, ca în cultul solar. Scohetul examinează animalul dacă are fierea intactă, dacă stomacul nu are ceva care ar putea să-l perforeze, dacă nu e vreo fractură a coloanei vertebrale. Abia după aceasta animalul e coşer, altfel e socotit *treifa* (*nepermis*) şi e cedat celor ce-l vor.

Ceremonia puerilă a boului gras, care vine din păgânism. Sunet de viole, în joia mare, boul „urtat de băieţii măcelari. Pe spatele lui, un copil ţine un sceptru şi o sabie, semnul unei regalităţi efemere.

Crescite et mul-
tiplicamini
Gloria in Ex-
celsis Deo
Exalsabore Deo
meus
Deo benedicens
te
Labore et
industria

Vinul regelui, al seniorilor, al călugărilor, se strigă pe străzile Parisului până la comerţul liber.

Piaţa unde se vindeau vechile peruci în Paris: *Quai des Morfondus*.

ISTORIA PLAGIATULUI

Gâde şi Dostoievski citează în operele lor acelaşi pasaj din Ioan, XII, 24: „Dacă grăuntele de grâu căzând pe pământ nu moare, rămâne singur”. Cine a luat? Gâde, nu?

„Ştiu că m-a lovit Apollo” (Hölderlin).

„Sfera excentrică a morţilor” (orbul Tiresias, *Oedip*).

„*Die Welt ist meine Verstellung*”: I, urnea e reprezentarea mea (Schopehauer).

Tamerlan care spunea celor doi regi legaţi la carul său triumfal în piesa lui Marlowe: „Mârţoagelor, prea multă vreme îngrăşaţi din sudoarea Asiei, vă este greu să faceţi douăzeci de leghe pe zi?”

Sir Walter Raleigh intra în localul *Sirena* cu o lungă pipă de argint în gură şi cu o perlă mare în urechea stângă, atârnând. Era căpitan de gardă la Palat. Fusese mare spadasin în

America (din *Shakespeare* de Longworth Chambrun).

Cinedologii în comedia greacă, maeştrii glumelor licenţioase şi ai gesturilor obscene (pentru *Săptărmna nebunilor*). Se poate aminti că Platon asculta cu plăcere mimele lui Sophron din Siracusa şi mimele aristocratice ale lui Xenarchos.

Un simbol oriental al nopţii, în *Artaud* (teatrul cruzimii): Un pom în care stă o pasăre cu un ochi închis şi cu celălalt pe jumătate…

„Ceea ce vor ei e un criteriu care să le permită a nu avea un gust pentru a judeca” (Gâde).

„Dragostea e cea mai ieftină dintre religii” (Pavese).

„*Mais il faut tenir votre langue*!” Ludovic al XIV-lea către Saint-Simon care i se vaită că este mâncat de ceilalţi

curteni.

„Memoria este absenţa fanteziei” (Rousseau).

La înmormântarea lui Proust în biserica parohială Saint-Pierre de Chaillot se cântă o *Pavană pentru o infantă defunctă*, de Ravel.

Pentru *Frica*: *o* avocată tânărăf frumoasă, curtată, fericită, este călcată de un cal înnebunit de o zi superbă de toamnă, când nu mai poate suporta manejul din Ştirbei-Vodă. Moare pe loc… cu stomacul pişat de copitele lui furioase.

„Marcuse crede că democraţia oferă cel mai bun teren posibil pentru dezvoltarea contestaţiei” (Roger Mauge).

„O gândire satisfăcută, filosofi ruşinaţi” (Camus).

„Turnul sporeşte în întuneric” (Vinea).

Sunt dintre aceia care vin cu o rază de lună în creier (Villiers de l-Tsle Adam).

Jurnal de la Poiană

— Ja 25 iunie, Costea aduce o cloţă cu şapte puişori că I nişte gălbenuşuri de ouă, „Jeontra lei două sute (scump, zice N.). Pare un monument al maternităţii când ascunde sub penaj producţia să se uite furios la cei care ar vrea să-i atingă puii. Iese după rime prin curte, pe cărarea gazului aerian, cum am numit a doua şosea, cea paralelă cu aleea generalilor… Pisica dă târcoale…

N. îmi spune că una din Caracal sau din alt oraş de provincie, nu am reţinut, şi-a făcut mormântul la Bellu deasupra pământului, ca să nu simtă probabil răcoarea ţarinei.

Urcă scările, în fiecare zi aproape, o femeie care bea mult. Se clatină şi uită ce a adus şi ce nu. Cere bani înainte pentru că nu suportă o zi fără să se drogheze. Şi când privesc sticlele imaculate din mâna ei şi mă gândesc la smântâna aia galbenă şi proaspătă…

Vers: „iarba de-o vară…”

„Scriu la lumina ceaiului” (Nina Cassian).

„M-am născut pentru a mă autodistruge” (Defoe).

„Pentru a fi mai bine îmbrăcat, trebuie să treci neobservat” (Brummell).

Cutare oare primeşte şi el *Tabouret de grave* pe lângă Princepe, ca în Saint-Simon.

„A sugruma un papagal” (a bea o câşneacă), din argoul parizian.

„Ceva trebuie să umble prin fundul cuvintelor” (Arghezi).

Pentru *săptămâna nebunilor*: baba erotică din subsolul Academiei greceşti care atrage pe tinerii grămătici în odăiţa în care trăieşte şi-i posedă dându-le de băut, când nu mai au bani, de la cel care vine cu sacul de galbini de la Mitropolie (Melchisedec). E surdo-mută.

„Regii tineri din calendare” (Vinea).

Un cocoş care-şi ieşea din el pe drumul spre centrul Poienei (N).

„Suavii doisprezece” (apostolii), Belphegor într-o poezie.

Jurnal de la Poiană

Probleme: Marele conclav de pe Zamora, la sfatul şoferului Niculaie a hotărât că Gică Doi este cam singur şi că, intrând în al treilea an al vieţii sale, i s-ar cuveni o domnişoară. Costea a fost trimis prin vecini. Se cer preţuri fabuloase pentru ea: treizeci de lei. În sfârşit, a fost găsită căţeluşa. Va veni după ce vor ieşi puii păuniţei, pentru că nu cumva streina să-i tulbure clocitul. Până atunci ne gândim cum s-o numim. Nae spune că trebuie întâi s-o vedem şi pe urmă să-i dăm un nume. Trebuie să fie puţin comun pentru a putea fi cu greu furată. Un nume cât mai ciudat şi care i-ar da dureri de cap şi lui nea Costea, pentru că el nu poate pronunţa chiar orice nume. Numele

propuse de N.: Lygdamira, Amaltheea, Lisistrata sau, cum i-ar zice câinelui său dacă l-ar avea, Csicolas.

E diabolic.

„Nimic nu e mai caraghios decât nenorocirea” (*Fin de pârtie* de Beckett).

„Tot ce te face să tremuri te face să râzi” (Hopsinger de Gedelrode).

„Cine iubeşte pe Dumnezeu cu adevărat nu trebuie să ceară ca Dumnezeu să-l iubească la rândul său” (Spinoza).

„Cuvântul psihologic este unul din acelea pe care niciun autor de astăzi nu-l poate pronunţa fără să coboare ochii şi să roşească” (Nathalie Sarraute).

„Goethe, spre a se înnoi, umblase în mahalaua cuvintelor” (Zweig).

Snobii în literatură (ceva pentru descrierea lui G.): Ringham din *Două sau trei graţii* al lui Huxley, tipul găunos de scriitor şi amant care vede în iubire numai diabolismul inventat de el. Ţine discursuri fără conţinut, ia mereu atitudine, e prezent, deşi nimeni nu-l solicită. Mai are şi o nevastă catastrofală care îl cheamă pe primul soţ şi-l lasă să doarmă în pijamaua lui, când e plecat la Londra, să zicem…

Maison à cancer (Léon Daudet) – o casă în care în zece ani s-au petrecut opt crime.

„Rugăciunea este forma oratorică a sufletului” (Gâde).

„Lupul este setos de sânge ca o dogmă” (Blaga).

CAIETELE PRINCEPELUI

Din *Les Mystères de la main* de Dezbarrolles:

— Simbolul indian Adda-Nari ne revelă bazele unui mod de guvernământ necesar în copilăria civilizaţiei, înţelegem astfel de ce magii recomandau tăcerea. Adda-Nari este zeiţa Isis a indienilor. Ea reprezintă natura. Pe

fruntea ei este semnul lingamului sau al generaţiunii universale; la dreapta, un tigru culcat – e omul rău şi ignorant; la stânga e un bou cu botniţă. Acesta reprezintă omul bun, neofitul. Isis stă în picioare între cei doi, între revoltă şi ascultare. Ea are patru braţe, reprezentând cele patru elemente, şi fiecare mâna poartă atributele elementului respectiv. Focul e reprezentat printr-o spadă, aerul, printr-un inel sau carcan, de fapt e un cerc, pământul, prin ramura unui arbore înflorit, ţinut în chip de sceptru, apa, printr-un vas. Un izvor de lapte ţâşneşte din creştetul lui Isis, trece prin faţa boului, cade la picioarele sale şi curge astfel până la picioarele tigrului, care nu îl vede. Laptele ştiinţei nu curge pentru cel rău; dacă el vrea să bea, trebuie să se aplece, trebuie să-l vadă, trebuie să-l caute. Cele două braţe ale zeiţei dinspre partea tigrului ţin, una, carcanul, deci aerul, alta, spada, deci focul. Aerul înseamnă furtună. Cel rău trebuie subjugat fie prin foc, fie prin fier, fie trebuie să poarte zgardă; furtunile se adună pe capul lui. Zeiţa, deci natura, Este voalată spre partea celui rău; aceasta nu trebuie să ştie nimic; nicio milă pentru el. Natura poartă un colier. Spre partea boului, colierul e

Compus din capete omeneşti – este inteligenţa care se uneşte cu inteligenţa şi formează un lanţ divin; spre partea celui rău, colierul se schimbă în lanţ de fier. Tigrul priveşte dintr-o parte instrumentele de dominaţie suspendate deasupra capului său; el rămâne imobil, sălbatic, nelinişţit. În partea boului cu botniţă, natură e fără voal, ea n-are mistere pentru cel bun, pentru el cele două braţe ale zeiţei poartă, unul, o ramură înflorită – abundenţa, înţelepciunea, care îşi deschide mugurii pe ramură de palmier (sceptrul, recompensa) celălalt, cupă pe care o apropie deizvorul de lapte pentru a-i potoli setea, pentru a-l hrăni. Un şarpe, al cărui cap este îndreptat spre

partea* celui bun, e înfăşurat în jurul gâtului lui Isis; este izvorul vieţii, electricitatea, magnetismul, lumina, marele agent magic. Ea are trei coliere formând câte un triunghi; sunt cele trei lumi. Spre tigru ea poartă şapte brăţări – e numărul misterului. Spre partea boului, ea are cinci – numărul inteligenţei. Doi şerpi care se privesc sunt înfăşuraţi în jurul braţului care ţine ramura înflorită; este simbolul echilibrului luminii astrale, secretul vieţii. Isis dă totul celui bun, ea îi oferă chiar pielea celui rău pe care o poartă la centură de partea celui bun. Mina zeiţei face semnul care recomandă tăcere; ea ţine deschise primele trei degete care înseamnă: forţa, puterea şi fatalitatea. Ea ascunde anularul şi auricularulr care reprezintă ştiinţa şi lumina.

— Acelaşi semn alegoric e reprezentat în cea de-a şaptea carte a jocului Taroc, prima carte cunoscută, scrisă cu hieroglife şi atribuită lui Enoch sau lui Hermes (urcând deci. Spre primele vârste ale omenirii).

— Deviza vechilor magi era: „A şti, a îndrăzni, a vrea, a tăcea”.

— În 1540, Guillaume Poştei, care a înnebunit din cauza studiului, a publicat lucrarea *Clef des choses cachées* – sensul jocului Taroc. Court de Gebelin, în lucrarea *Le monde jyrimitif armalysé et comparé avec le monde moderne*, a căutat să explice aceste desene cu ajutorul Cahalel

— Magii spuneau că în soare există misterul ternarului în unitate: electricitate, lumină, căldură. Tot ei

Eoncepură trinitatea lui Dumnezeu, pe care îl defineau astfel: 1. *Kether* – puterea supremă, fiinţa incomprehensibilă, de nedefinit, fiinţa care nu poate fi explicată prin ştiinţă, care nu se relevă prin reflectarea noastră intelectuală; 2. *Chocmah* – înţelepciunea, idealul raţiunii suverane, faţă de cel mai perfect ideal nu ar putea fi decât un miraj; 3. *Binah* – inteligenţa, libertatea întemeiată pe ordinea supremă, puterea motrice din orice mişcare, cauza oricărei iniţiative.

— Mişcarea este nevoia vieţii şi viaţa însăşi, prilejuită de lupta dintre inteligenţa activă şi înţelepciunea rezistentă, echilibrate prin raţiunea supremă.

— După Herder, toate cuvintele limbii primitive (limba ebraică) pot fi adunate în rădăcini de trei cuvinte.

— În spectrul solar, există un fapt a cărui identitate cu un alt fapt particular nu poate fi pusă la îndoială; el rezultă din următoarea schemă:

D ROŞU

O
şi violet
la Indigo
S ALBASTRU
OL
fă verde
M GALBEN
I
re portocaliu

— Din linia consonanţelor se pot scoate absolut toate notele reductibile, aşa cum se pot scoate din linia culorilor esenţiale toate culorile reductibile, într-adevăr, portocaliul trebuie să fie rezultatul unei refracţiuni încrucişate a roşului cu galben; verdele e rezultatul unei încrucişări dintre albastru şi galben; indigo şi galben, indigo şi violet – o încrucişare dintre roşu şi albastru la intensităţi diferite. Iată, deci, două trinităţi relative.

— Dintotdeauna, după cabalişti, corpul sideral nu a fost mereu de acelaşi sex cu corpul fizic. Există foarte adesea în noi un fel de hermafroditism, ceea ce face că atunci când bărbatul se lasă dominat de pasiuni meschine, să-şi abandoneze virilitatea; o femeie are foarte adesea comportament de bărbat.

— Animalele, ca şi somnambulii, ghicesc furtunile, cutremurele de pământ, marile cataclisme ale naturii; elë presimt apariţiile supranaturale.

Instinctul – spune Cuvier – e un fel de vis sau viziune care urmăreşte tot timpul viaţa animalului; acestea par a avea în centrul senzorial imagini, senzaţii înnăscute şi constantă care le determină a acţiona.

— Cele patru elemente: lumină, căldură, electricitate, magnetism. Aceste patru fluide sau vibraţii imponderabile sunt patru manifestări ale acestui principiu unic pe care nu mai putem să-l demonstrăm şi pe care cei vechi 31

cunoşteau sub numele de *Azot*. Ei îl scriau cu două litere latine, o literă greacă şi una împrumutată din alfabetul ebraic:

A este prima literă a oricărui alfabet.

Z este ultima literă a alfabetului latin.

Omega este ultima literă a alfabetului grec.

Thau este ultima literă a alfabetului ebraic.

E vorba, deci, de începutul unic şi universal cu cele trei scopuri diverse care reprezintă cele trei lumi: 1. Z = *lumea latină, lumea naturală*; 2. *Omega = lumea greacă, lumea spirituală*; *3. Thau* (*Tav*) = *lumea ebraică, lumea divină*.

— La francmasoni, lumina astrală este reprezentată printr-o stea înflăcărată. Soarele trimite razele sale către lună, care le reflectă spre steaua înflăcărată, iar aceasta le retrimite către soare, formând astfel un triunghi al luminii.

— Vergilius, în cartea a şasea a *Eneidei*, spune:

O, *Tată al meu, e adevărat că în noile*

Corpuri

Din închisoarea şa grosolană odată scăpat, Sufletul, acest foc atât de pur, ar vrea să fie din nou cufundat? Nu-şi mai aminteşte el de îndelungile sale

Dureri?

Toată apa Lethei poate domoli

Nenoroacele sale? *„Fiul meu – spuse bătrânul – în izvorul*

Lor adânc.

Fiindcă tu vrei să sondezi aceste mari

Secrete ale lumii, Ascultă-mă. Mai întâi un izvor de foc, la un fluviu veşnic răspândit în toate

Părţile.

Încălzind cu flacăra să nevăzută întreaga

Materie.

Odinioară vărsă viaţă în întreaga natură, Aprinse

soarele şi feluritele astre, Coborî sub ape şi înotă prin aer. Fiecare obţinu o s-o înteie din această

Flacără.

Este acest spirit divin, acest suflet

Universal

Care, cu suflarea vieţii animând toate

Corpurile.

Din acest vast univers face să se mişte

Resorturile.

Care umple, care hrăneşte cu flacăra lui

Fecundă

Tot ceea ce trăieşte în aer, pe pământ şi

Sub ape.

Ieşind din izvorul său, din divinitate, Această rază preţioasă e pură, asemeni

Cerului.

Dar dacă el vine să sălăşluiască în

Corpuri pieritoare, Atunci, schimbând trăsăturile sale de

Nerecunoscut, Terestrul popas îl ţine în închisoare;

Atunci pasiunile cu suflul lor otrăvit Corup esenţa cea pură; şi sufletul se

Veştejeşte, Acceptă exilul şi dezminte patria

Adevărată. Dar chiar când acest suflet captiv.

Degenerat, îşi părăseşte închisoarea, din viciul

Înveterat

Un rest impur îl urmează în noul roh Mult timp el îi păstrează pecetea

Încăpăţânată şi cu corpul său suferitor simţind

Lingoarea.

Care îi acoperă vigoarea să crească. Apoi încep suferinţele acestor suflete. Unele vor ş-aşi spele întinarea în ape, Altele să se purifice în ruguri arzătoare, Iar altele în aer sunt jucăria vânturilor. În sfârşit, fiecare revine,

fără remuşcări şi

Fără vicii, Să savureze plăcerile acestor păduri

Nevinovate.

Dar acest popas fericit spre puţini oaspeţi Trebuie, pentru a fi primit în Câmpiile

Elizee.

Ca după ce şi-a îndeplinit de mii de ori

Drumul său strălucitor Soarele să le deschidă ochilor lor bariere. Acest mare ciclu fiind parcurs, încercările

Încetează.

Vârsta ştergând toate viciile corpului şi flăcările din raza divină purifică. Un zeu conduce spre fluviul Lethei toate

Aceste suflete.

Ele îi beau unde şi uitarea relelor suferite Le hotărăsc să reintre în alte legături.

În cartea a VI-a a *Georgicelor*. Vergilius spune:

Izbiţi de aceste mari trăsături, înţelepţii

Au gândit

Că o rază cerească în inima lor a fost

Vărsată.

Dumnezeu umple, zic ei, cerul, pământul

Şi apa.

Dumnezeu circulă peste tot şi sufletul său

Fecund

Dă tuturor animalelor un suflu uşor. Niciunul nu trebuie să piară, toate trebuie

Să se schimbe

Şi reîntorcându-se în ceruri ca un glob de

Lumină

Îşi vor reîntâlni fiinţa lor în masă

Primară.

— Cei vechi îşi imaginau un fel de căsătorie între cer şi pământ. De aici vin sărbătorile *ihtyphallice*. Se constată

o mare apropiere între simbolurile Indiei şi cele ale evreilor, în ceea ce priveşte puterea germinativă: la indieni e un fel de frunză verticală aşezată perpendicular pe un fel de corn de lună; iar la evrei este întrepătrunderea a doua triunghiuri. Cei vechi considerau că forţa germinativă aparţinea bărbatului, aşa cum la plante ea este inclusă în sămânţa, în timp ce femeia e doar un fel de recipient, aşa cum este pământul pentru sămânţă; se pare că noile cercetări asupra eredităţii şi studiului cromozomilor au stabilit că şi femeia participă la alcătuirea noii fiinţe cu zestrea ei cromozomică.

— Berkeley spune: „Lumină este limba în care ni se adresează divinitatea, din care simţurile noastre cele mai perfecte nu fac decât să silabisească aici pe pământ elementele, într-o mie de forme şi culori”.

— *Xeig* = *mină*, vine de la *xaigov* = *a stăpâni*, *a subjuga*. Pentru cei vechi mâna era intermediarul între om şi divinitate, între om şi spiritele infernale.

— *Heirotesia*, *heirotonia* înseamnă *invocaţie*, *evocaţie*, *imprecaţie*.

— În configuraţia mâinii găsim următoarele elemente:

Ternarul, reprezentat prin cele trei lumi ale degetului gros;

Crucea, reprezentată prin cuaternar, cele patru degete;

Duodenarul, reprezentat prin cele patru degete divizate în douăsprezece falange. Tot ce se împlineşte în timp e marcat de numărul *doisprezece*: douăsprezece luni în an, douăsprezece ore ale zilei, patru vârste ale vieţii, patru anotimpuri;

Septenarul, reprezentat prin cei şapte monticuli ai palmei;

Degetul cel mare este regele, el reuneşte voinţa, logica şi dragostea, izvorul vieţii.

— Despre simbolistica degetelor:

1. Degetul cel mare formează prin cele trei falange numărul ternar şi reprezintă cele trei luni.

2. Indicatorul, Jupiter – primăvara, copilăria, creaţia.

3. Anularul, soarele – vara, tinereţea.

4. Auricularul, Mercur – toamna, vârsta bărbăţiei, maturitatea.

5. Medius, Saturn – tristeţea, deziluzia, răceala în viaţă, bătrâneţea, iarna.

— Lunile se marchează astfel: Medius: falangia 2 – ianuarie.

Falanga 3 – februarie.

Index: falanga 1 – martie; falanga 2 – aprilie; falanga 3 – mai.

Anular: falanga 1 – iunie; falanga 2 – iulie; falanga 3 – august.

Auricular: falanga 1 – septembrie; falanga 2 – octombrie; falanga 3 – noiembrie.

— Decembrie revine pe prima falangă a degetului medius şi completează astfel trei luni ale iernii.

— Tabloul sephiroţilor este pentaclul celor trei luni metafizice figurate prin trei triunghiuri, coborând succesiv de la lumina creatoare, de la fiinţa inefabilă pe care nicio gândire umană nu o poate concepe, până la lumea noastră terestră. Cabaliştii recunosc trei sori. Soarele terestru n-ar fi decât un palid reflex al celorlalte două. Sephiroţii sunt emblemele acestor lumi superioare plasate în *pendant*, în antagonism şi în reflectare a înaltului către în jos, precum reflectarea în apă. Astfel *Kether*, fiinţa supremă, are ca reflectare pe *Typherath*, frumuseţea, iar reflectarea frumuseţii este adevărul, *Jesod*. Înţelepciunea *Chocmah* se opune lui *Binah*, libertatea care merge înainte; este ansamblul celor doi sephiroţi, emblema lui Jakin şi Boaz; dar *Chocmah* se reflectă în *Gedulah*, care este idealul de bunătate, Dumnezeu, dragostea. Înţelepciunea, la polul opus, este bunătatea care doreşte binele. Şi libertatea, *Binah*, are ca reflectare pe *Geburah*, rigoarea, şi e în antagonism cu *Gedulăh*. Aşa este însăşi libertatea care

cheamă rigoarea şi justiţia. Idealul de bunătate reflectat devine *Netzah*, victoria care face să triumfe progresul şi îl foloseşte. Rigoarea, reflectându-se, devine *Hod*, ordinea veşnică, fiindcă rigoarea regularizează libertatea şi foloseşte pentru bine principiul ei activ. *Malchut* este rezultatul, forma, regatul. *Malchut* este lumea de unde noi plecăm pentru a reveni la Dumnezeu. *Malchut* este universul, întreaga creaţiune, opera şi oglinda lui Dumnezeu.

— Reuniunea celor patru numere fundamentale dădea numărul *zece*: 1 + 2 + 3 + 4. Din acest motiv numărul *zece* se bucura de mare cinste la pitagoricieni. Aceştia jurau pe numărul *patru*, *tetradă*; în acest mtmar erau cuprinse toate simfoniile şi forţele naturii.

— În magie, *patru* este cubul şi pătratul, este imaginea pământului;

Quaternarul e consecinţa ternarului, ternarul e spirit, mişcare, rezistenţă, care atrag cu necesitate quaternarul: stabilitatea, armonia.

— *Pentagrama*, steaua cu cinci colţuri, exprimă spiritul dominând elementele; celelalte patru colţuri reprezintă cele patru elemente. *Pentagrama* este numărul lui Iisus, al cărui nume are cinci litere, este fiul lui Dumnezeu care s-a făcut om, este Jehova încarnat. *Pentagrama* este steaua înflăcărată a şcolilor gnostice. Cinci este spiritul şi formele sale.

— Magia neagră se serveşte de *pentagramă* desemnând în sus două dintre cele cinci colţuri ale sale, marcând astfel antagonismul dintre bine şi rău, imobilitate şi ignoranţă în consecinţă, fiindcă cele două coarne de sus domină ternarul care reprezintă dominaţia.

— *Pentagrama* reprezintă corpul omenesc, cu punctul superior reprezentând capul, iar celelalte patru, membrele.

— Numărul *şase* reprezintă de două ori trei; este imaginea raporturilor dintre cer şi pământ, este triunghiul ceresc a cărui reflectare formează triunghiul terestru, e o reflectare inversată, că reflexul unui obiect în apă; este axioma gravată pe Tabla de smarald a lui Hermes Trismegistos; ceea ce este sus e ca şi ceea ce este jos; este dovada corespondenţei dintre lumea noastră şi cea cerească; e numărul libertăţii şi al lucrării divine: libertatea este sus, munca jos, trebuie să treci prin toate treptele lucrării pentru a ajunge la libertate. Numărul *şase* este perfect prin el însuşi.

— *Septenarul* este numărul universal şi absolut, pentru că el conţine quaternarul, ternarul, quinarul şi binarul. Numărul *şapte* este numărul sfânt în toate simbolurile şi reprezintă puterea magică în toată plenitudinea ei. Este spiritul asistat de toate puterile elementare. Este, ca şi *cinci*, spiritul dominând materia, dar aici spiritul nu mai este reprezentat prin *unul*, care înseamnă spirit uman, ci prin *trei*, care înseamnă Dumnezeu, spiritul lui Dumnezeu. Dacă numărul *şapte* nu ar fi fost decât în culorile curcubeului, poate că ar fi putut fi neglijat, dar el este peste tot: în cele şapte zile ale creaţiei şi ale săptămânii, în scara notelor muzicale, în darurile sfântului Duh, în virtuţi şi în vicii, e numărul preferat al profeţilor, îl găsim în *Apocalips*. E un număr misterios (folosit în mistere). Numărul *şapte* este sinonim unui lucru complet.

—» Numărul *opt*, *octarul*, este binarul quaternarului, balanţa universală a lucrurilor, armonia în analogia contrariilor. Pitagoricienii numesc numărul *opt* număr al justiţiei şi al plenitudinii, fiindcă el, cel dintâi, se împarte în numere egale, în mod egal, e o egalitate de diviziune datorită căreia a primit numele de număr al justiţiei, iar ca număr al plenitudinii, el reprezintă soliditatea corporală.

— Numărul *nouă*, de trei ori trei, este triunghiul ternarului, imaginea cea mai completă a celor trei lumi, baza oricărei raţiuni, sensul perfect al oricărui cuvânt, raţiunea de a fi a oricărei forme; numărul *nouă* e cel al reflectării divine, el exprimă ideea de divin în toată puterea ei abstractă.

— Numărul *zece* e numit număr universal şi număr complet, marcând cursul deplin al vieţii, căci dincolo de el nu se mai numără decât referindu-te la el; conţine în sine toate numerele sau le explică prin ale sale, multiplicându-le. Pentru acest lucru e considerat ca număr al diverselor religii. Niciun număr nu e deasupra lui şi tot ceea ce este a zecea parte, sau un număr de zece, are ceva divin, spune Agrippa în *Philosophia occulte*, II, p. 259 – 261.

— Cifra *zece* e compusă din unitate, care înseamnă fiinţa, şi din zero, care exprimă nefiinţa; ea cuprinde deci pe Dumnezeu şi creaţiunea, spiritul şi materia, este *nec plus ultra* al inteligenţei umane, care numără totul prin acest număr.

Emblema numărului *zece* este un şarpe urcând lângă o bornă; mişcarea şi imobilitatea, ideea şi materia.

— Gaffarel pretinde că literele ebraice au fost inventate de primii astronomi, care ar fi trasat forma lor după cea a unor constelaţii; şi el încearcă să dovedească întocmind un planisfer cabalistic. Deci alfabetul cabalistic ar fi un rezumat al cerului.

— Alfabetul ebraic a fost mai întâi alfabetul sfânt, cunoscut numai de preoţi; poporul avea un alfabet aparte; în captivitate, evreii au adoptat limba şi alfabetul sirienilor şi atunci preoţii, pentru a păstra limba şi alfabetul sacru, l-au comunicat întregului popor. Fiecare literă avea o anumită semnificaţie. Ea a fost păstrată de primele 22 de figuri ale jocului Taroc, la fel de vechi ca literele.

— Literele, în număr de 22, erau gravate pe

raţionalul marelui preot şi contribuiau la lămurirea sensului oracolelor când marele preot îl consulta pe Dumnezeu. Raţionalul era compus din 12 pietre preţioase, purtând fiecare numele unui trib. Pietrele erau tăiate în şase faţete. Fiecare piatră avea virtuţile ei şi reprezenta o idee, iar pe fiecare faţetă se găseau gravate trei din cele şaizeci şi două de nume ale Domnului, având fiecare semnificaţia sa particulară. Marele preot se apropia de tabernacol, scotea de la gât raţionalul (deci un fel de colier) şi, rugându-se cu ochii închişi, îl învârtea: în mina şi îl aşeza la întâmplare pe masa de aur, în centrul Arcei sfinte, între heruvimii sau sfincşii cu corp de taur şi aripi de vultur. Cele două onixuri, care serveau de agrafe lănţişoarelor raţionalului, însemnau: cel din dreapta, Gedulah, milostenia, cel din stânga, Geburah, rigoarea, sau *da* şi *nu*. În funcţie de semnele gravate şi de semnele indicând *da* şi *nu*, se făceau prezicerile.

Se dau mai jos literele alfabetului sfânt ebraic şi semnificaţiile fiecăreia, în cele trei lumi divine, intelectuale şi naturale.

DUMNEZEU, SPIRITUL, OMUL

1. *Aleph* = dominarea de tine în
Şuti, austeritate, îndemânare, avariţie.
2. *Beth* = gândire, ştiinţă, ambi
Ţie, invidie.
3. *Ghimel* = tandreţe, nevoia de a
Te bucura, luxură.
4. *Daleth* = înţelepciune, putere.
Orgoliu.
5. *He* = reverie mistică, de
Rinţă de repaus, lenevie.
6. *Van* (*Vav*) = poftă a sufletului.
Libertate, lăcomie la mâncare.
7. *Zain* = triumf, dorinţă de a

Învinge, regalitate, mânie.
8. *Heth* = justiţie, atracţie şi
Repulsie, promisiune şi ameninţare.
9. *Teth* = prudenţă, înţelepciu
Ne, teamă.
10. *Jod* (*Iod*) = credinţă, instrucţie
În ştiinţele înalte, virilitate, grosolănie.
11. *Caph* = forţă, muncă, vio
Lentă.
12. *Lamed* = răbdare, ştiinţă mo
Râla, încercare, nepăsare.
13. *Mem* = speranţă, dragoste.
Destrucţiune.
14. *Nun* = temperanţă, mişcare.
Mobilitate.
15. *Sainek* (*Sameh*) = ştiinţă ocultă.
Elocvenţă, fatalitate.
16. *Am* = teamă de Dumnezeu.
Superstiţie, teamă.
17. *Pe* (*Pei*) = imortalitate, imagina
Ţie, frumuseţe, înţelepciune.
18. *Tsade* = lumea vizibilă, re
Flectare.
19. *Copii* = religie, glorie, raţi
Une.
20. *Resch* = viaţă veşnică, virtute
Generatoare a pământului, vegetativul.
21. *Schin* = viaţa materială, sen
Zitivul, nebunul.
22. *Thau* (*Tav*) = absolutul, adevă
Rul, reuşită completă.

Aceste semne, mai puţin rare, se găsesc înscrise şi în palmă.

Despre numerele unite cu decada:

După Sfântul Augustin, numărul *11* e de rău augur, deoarece legea fiind *10, 11* este transgresiunea legii, înseamnă păcatul. *11* e compus din două coloane care reprezintă antagonismul, lupta împotriva legii, revolta. În *Cabală*, *11* reprezintă agentul magic, forţa ocultă şi oarbă când nu este dirijată.

— După Agrippa, numărul *12* este divin pentru că serveşte la măsurarea corpurilor cereşti; în *Cabală* este numărul pietrei filosofale.

— Numărul *13* la cabalişti nu are o semnificaţie suspectă; după Agrippa, numărul *13* marchează misterul apariţiei lui Iisus Christos în faţa na. ţiunilor (?), căci a treisprezecea zi după naşterea sa acest eveniment a fost anunţat de steaua care i-a condus pe magi.

Numărul *13* în jocul Taroc reprezintă moartea care coseşte oseminte, în timp ce mâini vii ies din pământ: este renaşterea sau imortalitatea. *13* e numărăul evocărilor magice.

— Numărul *14* reprezintă figura lui Iisus care a fost jertfit pentru oameni în cea de-a paisprezecea zi a primei luni; în această zi se sărbătorea gloria Domnului, în Israel, în amintirea trecerii Mării Roşii. Cifra *14* în *Cabală* e numărul transmutaţiunilor şi al metamorfozelor; ca septenar este considerat de cabalişti un număr purtător de noroc

— *15* este simbolul ascensiunilor spirituale; a cincisprezecea zi a lunii a şaptea era venerată ca sfânta; pentru cabalişti reprezintă geniul răului.

— *16*, compus dintr-un pătrat perfect şi cuprinzând decadă, e considerat număr fericit de către pitagoriciene

— După unii teologi, numerele *18* şi *20* sunt nenorocoase, căci poporul lui Israel a fost *18* ani în captivitate sub Egon, regele Moabului. *18* în *Cabală* este numărul filtrelor şi al zarurilor, numărul superstiţiilor şi al

eroarei.

— În *Cabală* numărul *19* e favorabil, fiind compus din 1 şi 9, două numere fericite, care reunite dau numărul 10; *19* e numărul soarelui, numărul de aur; e numărul pietrei filosofale.

— *20* în *Cabală* este numărul adevărului, credinţei şi sănătăţii.

— *21* e bun ca septenar. De trei ori şapte este, de asemenea, număr al divinaţiei.

— *22* e număr favorabil, arată un mare fond de înţelepciune, fiindcă sunt 22 de litere ebraice. *Vechiul Testament* include tot atâtea cărţi. *22* este raţiunea supremă în *Cabală*.

— *28* anunţă protecţia lunii, fiindcă acest astru e singurul care are o perioadă de revoluţie de 28 zile.

— Numărul *30* e de remarcat prin mai multe mistere. Iisus a fost plătit cu 30 de dinari, a fost botezat la 30 de ani. Ioan Botezătorul a început să predice în deşert tot la vârsta de 30 ani.

— Doctorii evrei atribuiau numărul *32* înţelepciunii, căci Abraham a indicat atâtea căi ale înţelepciunii; după pitagoricieni, e numărul justiţiei, fiindcă se poate diviza în părţi egale cu unitatea.

— Cei vechi respectau mult numărul *40*, pe care-l venerau la sărbătoarea numită *Tessecacosson*; *40* înseamnă expiaţiune, penitenţă. Este numărul celor mai multe dintre mistere. Sfinţii au sanctificat această zi, fiindcă Moise, Elie şi Iisus au postit 40 de zile; Moise a rămas 40 de zile pe muntele Sinai, israeliţii, 40 de zile în deşert, Elie a stat 40 de zile fără să mănânce pentru a ajunge pe muntele Horeb, Iisus a predicat timp de 40 luni, a stat în mormânt 40 de ore, s-a ridicat la cer la 40 de zile de la înviere şi tot atât timp după înviere a instruit pe ucenici. După Sfântul Augustin, numărul *40* reprezintă

pelerinajul nostru spre adevăr, drumul nostru către cer. Scara lui Iacob are 40 de trepte.

— Numărul 50 înseamnă iertarea păcatelor, servitute şi libertate, căci legea i-a fost dată lui Moise la 50 de zile după ieşirea din Egipt; 50 de zile după înviere, Sfântul Duh a coborât asupra apostolilor pe muntele Sinai.

— Numărul *60* era număr sacru la egipteni.

— Numărul *100* arată o perfecţiune completă.

Numărul *1.000* exprimă perfecţiunea oricărui fel de număr şi e cubul decadei, ceea ce arată o perfecţiune absolută.

— După mai rhulţi cabalişti, sunt următoarele reguli în interpretarea numerelor: 1. Numerele simple reprezintă lucruri divine; 2. Decadele – lucruri cereşti; 3. Sutimile – lucruri terestre; 4. Miimile – lucruri ce se vor întâmpla în viitor.

— *Jetatorul* e, de obicei, un tip slab, brun, palid, cu privirea aţintită în jos, cu părul rar, cu nasul ascuţit, tip condus de Saturn.

Influenţa astrelor asupra obiectelor secundare ale creaţiei:

— Jupiter – elefantul, cerbul, păunul, şoimul, stejarul, viţa-de-vie, trestia-de-zahăr, arborii răşinoşi care produc tămâia, cositorul, safirul, ametistul.

— Saturn – cămila, ursul, măgarul, bufniţa, corbul, anghila, cârtiţa, liliacul, broască-ţestoasă, şoarecele, cărăbuşul, păianjenul, broasca şi animalele încete care trăiesc în găuri, care rătăcesc noaptea şi care au un strigăt neplăcut, arbustul care dă moşmoane, Ciprul, frasinul, narcoticele, plantele dese, grele, cu o creştere întârziată, plumbul, sulful, pietrele negre, obscure.

— Soarele – leul, animalele domestice cu blană mătăsoasă, calul de lux, vulturul, albină, palmierul, rosmarinul, heliotropul, safranul, grâul, aromatele,

mineralele, aurul, hyacintul.

— Mercur – vulpea, maimuţa, pisica ordinară (de streaşină), veveriţa.

Papagalul, şarpele, argintul-viu, calcedonia, cornaşina, nucul, *les müles feuilles*, mercurialul, *inajolaine*.

— Marte – calul, taurul, lupul, porcul mistreţ, câinele, struţul, vulturul, şerpii veninoşi, scorpionul, piperarul, morcovul, castravetele, toate plantele amare şi veninoase, fierul, magnetul, rubinul, jaspul, hematitul.

— Luna – iepurele, lebăda, privighetoarea, broaştele, peştii, melcii, crevetele, scoicile, animalele cu solzi, tabacul, ceaiul, macul, lubeniţa, lămâiul, castraveţii, lăptucile, plantele spongioase, argintul, cristalul, diamantul, perla, opalul.

— Venus – capră, oaia, moscul, fazanul, prepeliţa, porumbelul, turturica, păsăricile, curmalul, măslinul, pinul, trufele, mirtul, vanilierul, aramă, smaraldul, turcoaza, lapis-lazuli, coralul.

„Artistul şi pasărea proastă: într-o zi o pasăre a intrat în atelierul meu. A vrut să iasă. Nu şi-a mai regăsit drumul

şi s-a lovit dezorientată de ziduri ca şi de geamurile luminătorului. O altă pasăre a intrat în atelierul meu, s-a odihnit câteva clipe pe un soclu, apoi şi-a reluat zborul, găsind uşor calea care merge spre ceruri. Cu artiştii se petrece ceva asemănător" (Gilioli, *Brâncuşi*).

„Să aduni rodul celei mai mari bucurii a existenţei înseamnă să trăieşti primejdios" (Nietzsche).

Jurnal de la Poiană

Gică Doi are accese de nebunie sau mi se pare mie. După ce e răsfăţat pentru a se arăta viteaz, probabil îşi imaginează că e atacat de cineva din spate care vrea să-i ia bunătăţile oferite şi atunci mârâie

Şi-şi muşcă ghearele de la un picior, probabil amintirea vreunui spin mai vechi. Face un fel de roată a turbării.

Ambiţii faraonice: jurnalul lecturilor care vor forma de fapt *Istoria literaturii române polemică şi antologică* a atins circa 1.500 de pagini. Tind să alcătuiesc încă 1 200 de pagini în cele trei luni pe care le voi petrece la Poiana (vol. V – VI din *Caietele Princepelui*). Total, numai până în septembrie, 5.000 de pagini noi, asta în afara celor din *Janus* (circa 450 deja scrise). Prietenii mei nu vor avea niciodată imaginea muncii disperate de zi cu zi, vor crede la infinit că am o echipă de ajutor…

A trecut de mult ziua cea mai lungă a anului 72, 22 iunie. Finul este cosit peste tot. Păuniţă încă nu a făcut pui, căţeluşa lui Gică Doi încă nu a sosit la noi, dimineaţa a avut loc un conflict între cloţa cu şapte pui şi păunul care ciugulea din mica grădină din faţă delicatesele (pătrunjel, salată) semănate de M. cu grijă…

Astea-s lucrurile care mă amuză cel mai mult.

Zweig despre Nietzsche, citându-l: „Actorul cade mort 2 n faţa nemuririi".

ISTORIA PLAGIATULUI

Călinescu parcă vorbea despre dongiovannismul cunoaşterii, ori Vianu, dar iată ideea în Nietzsche. El se descrie pe sine ca pe un Don Juan al cunoaşterii…

„Melancolia au este decât un entuziasm decăzut” (Gâde, *Fructele pământului*).

„Fantomele locuiesc în vid” (Brion, *Arta fantastică*).

Pe vremea când Lescalopier călătorea în ţara noastră, ungurii şi leşii, aflaţi în trecere prin Imperiul Otoman, mărturiseau unor franţuzi că numai la adăpostul costumului oriental (*sous Vhabit de Turc*) puteau să-şi practice nestingheriţi cultul creştin (Paul Cernovodeanu, *Călătoria lui Pierre Lescalopier în Ţara Românească*). Către finele veacului al XVI-lea, odată cu sfârşitul domniei Lăpuşneanului, voievozii Moldovei încetează să mai poarte, altfel decât în frescă, coroana despoţuor creştini cu fleuroane şi pietre scumpe. Protocolul oriental nu mai îngăduie nici mitra bizantină a vremurilor de glorie şi neatârnare, pe care, după tradiţie, însuşi împăratul Ioan al VIII-lea o trimisese în dar, împreună cu alurghidă, lui Alexandru cel Bun (Ah Alexianu, *Mode şi veşminte din trecut*).

„În insolit ca şi în monstruos este vorba de o dislocare, cu alte cuvinte, de o deplasare, de aşezarea în poziţii arbitrare, nefireşti, neraţionale, a părţilor obiectului. În Anglia, Reforma a sfărâmat adesea vitraliile cu figuri din bisericile gotice, în virtutea acelei voinţe de non-reprezentare ce-i inspira, deopotrivă, şi pe evrei şi pe arabi, dar în loc să schimbe geamurile sfărâmate cu geamuri fără imagini, ea a reconstituit aceste fe

Restre, având multă grijă ca fragmentele ce înfăţişaseră odinioară nişte personaje să fie risipite într-un soi de şaradă pe care am putea s-o credem extravagantă, dacă nu am cunoaşte ideea care a impus întâi distrugerea formelor, iar mai târziu această construcţie a informului”

(Brion, *Arta fantastică*).

Calul psihopomp-Slepnir, calul lui Wotan, din legendele germane (călăuza sufletelor celor morţi în mitologie) sau calul-coşmar al lui Füssli…

Stendhal care scria: „Capodopera lui Ludovic al XIV-lea a fost să creeze această plictiseală a exilului”.

Mongrédien care semnalează că Saint-Simon a plătit 3.500 livre ca „drept de înştiinţare” (mită) celui ce i-a semnalat o afacere de 22.000 de livre. Cumpărase un regiment…

Corespondentul meu G. are vocaţia actelor definitive. El povesteşte banale întâmplări săteşti cu aerul săvârşirii unei revoluţii. Iată una dintre ele: în anii 1931 – 40 (ce spaţiu de timp!), la Pârliul Nou, satul era făcut numai din bordeie, nu existau case. Apă curgătoare nu se afla, ci numai nămolul din Ghiolul EniMahle, cu rime şi mătasea-broaştei. Elevii şcolii unde preda leşinau de foame din cauza exploatării unui liberal, cum precizează el, C. Gotă din Perişor Dolj, pe care, pur şi simplu, împreună cu sătenii, G. al nostru îl naţionalizează, luându-i cârciuirna pentru şcoală. Cu Nicolae Iorga (observaţi familiarismul), G. a înfiinţat Asociaţia culturală „Talpa Ţării” care a ţinut nouă congrese. Era o vreme de pionierat în Dobrogea, se pare, pentru că se găseau grăniceri măcelăriţi, cu capetele tăiate, corpurile făcute stivă, asemeni cheilor de fântâni (imagine colosală!). De aci încolo, relatarea corespondentului devine demiurgică: „Le-am ridicat troiţe şi patru biserici (celor ucişi) şi am căutat să mă strecor printre haitele de lupi şi câini (citeşte duşmani) care-mi ţineau calea pretutindeni. Am studiat în păduri, în vacanţesistemul natural «Deliorman», pe care l-am aplicat în comună Lumina (unde locuieşte corespondentul), 26 de ani. În 1931 – 40, elevii mei nu aveau local de şcoală, neavând unde să punem firma. Am înfiinţat optzeci de

cămine culturale familiare în fiecare bordei şi cocioabă. Mobilier nu am avut: elevii şedeau pe dovleci, scriind pe chirpici, iar eu am avut un bolovan, rupt din stâncă, drept catedră" (grandios!). Şi când au fost strânşi banii de mobilier, apare Lazăr Zgarbură, subrevizorul care-i cere acuma pentru a-şi cumpăra o casă în Bucureşti. La Congresul învăţătorilor din 1934, G. l-a ocărit în faţa corpului didactic pe ticălos izbind în viesparul liberal, cu lozinca: „Mai bine hamal în portul Silistrei, decât organ de control!" În 39, infernalul subrevizor îl închide cu complicii săi" în beciurile Siguranţei la Silistra, de unde trebuia trimis la Jilava, unde îl aştepta meşterul Rădulescu, care avea să-l înveţe arta împletitului. (O să vedem noi ce-i cu arta împletirii, dacă avem răbdare!) În primăvara anului 40, G. este dus (după cum ştiu din altă corespondenţă) în pădurea Aşchioi, pentru a fi împuşcat după discursul său răsunător cu lozinca: „Cine vrea pace să facă dreptate!" Nişte prieteni, între care directorul ziarului *Românul* din Silistra şi un croitor, îl scapă de necazuri. În 40, înaintea evacuării Dobrogei, fiară de Lazăr Zgarbură vine să se împace cu G., cerând de data asta 12.000 lei, bani aflaţi la învăţător pentru mobilier. Atunci G* răscoală poporul, iar subrevizorul se refugiază în cârciumă Georgeştii, Unde se aliază pe loc cu popa Vlad Dragomir şi cu beţivii satului, minţind pe săteni că G. a ridicat patru biserici trimiţând pe bărbaţii cu soţii frumoase după fonduri prin alte locuri! (la Oradea Mare). Consecinţa: toţi copiii născuţi prin Pârliu şi împrejurimi între 1932 – 40 seamănă cu el, cu G!!! (Grandios!) Din 40, până în 8 mai 71, data corespondenţei, G. nu a reuşit să înnoade firul rupt la Piârliul Nou, deschizând şcoala să nu mai în grădina din comună Lumina, pe 3 600 metri pătraţi, loc unde are şi ideea de a face o tribună a revistei *Manuscriptum* (trebuie spus că corespondentul nostru adaptează tot ce apare în jur la

nevoile locale culturale: în vremea aceea apăruse revista *Manuscriptum*, condusă de Perpessicius).

Din *Lumea virtuozilor* de Marc Pincherle (pentru *Janus*):

— O artă învăluită.

— Flautiştii greci din *autos*.

— Muzică descriptivă.

— Vespasian care dă 200.000 de sesterţi la doi chitharezi.

— Menecrate (virtuoz) ia de la Nero un palat şi bogăţii pentru măiestria sa.

— M'abed, un cântăreţ, primeşte de la un sultan 12.000 de piese de aur. EI Mauceli a făcut milioane cu lăuta.

— Farmec – velocitate.

— Clavecinişti celebri: Alberto da Râpă, Chambonnières.

— *Les trois mains* la Rameau, ca exerciţiu de virtuozitate.

— Muzică descriptivă: o bătălie navală, bătălia de la Praga, bătălia de la Newinde (se aud gemetele răniţilor).

— Violonistul Abraham Fischer (în descrierea lui Lady Morgan în *Memoriile* sale): „Prezenţa să satura aerul de parfum"...

— Lionel Landry: „Decorativul se formează adesea eu mijloace expresive tacite care abundă în cadavre, în metafore poetice".

— Muzică de masă (pentru ajutarea digestiei), după Van den Borren făcută după *Discorsi*, de Massimo Troiano), program executat la München (unde se putea altfel?), la 22 februarie 1568, în timpul ospăţului de nuntă al ducelui Wilhelm de Bavaria. Iată programul: la început o *Bătălie* pe opt voci de messer Aniballe – (organistul Annibale Padovano), cântata din tromboane şi cornete cu

muştiuc; apoi un *Motet* pe şapte voci, de Lasso, executat de cinci *cometti alţi* şi două tromboane; un *Madrigal* de Al. Striggio, executat de şase *tromboni grossi*; douăsprezece voci de Annibale Padovano, cu şase *viole da braccio*, cinci tromboane, un cornet cu muştiuc, o mică orgă portativă.

— Patru *viole da gamba* pentru flaute mari, o *dolziana* – un fel de „cromorn", instrument de suflat, oboi.

ISTORIA PLAGIATULUI

Iosif în Egipt este repovestită de Goethe şi reluată de Thomas Mann în trilogia cu acelaşi nume.

Amza-Haiducul, a treia parte a trilogiei fanariote (dacă o voi scrie vreodată), trebuie să fie un Don Quijote balcanic, un păgubos. Tot ce jăcuie se duce pe apa sâmbetei: banii sunt calpi, femeile lui fug cu alţii, zestrea nevestelor lui este investită în neguţătorii păguboase, casele iau foc sau se ruinează. Răspopitu ar fi un fel de Sancho Panza. Acestuia, în cele din urmă, îi mărturiseşte Amza că tot ce a adunat pentru Comoara Neamului s-a risipit. Mereu cară la el o oală cu bani, care coclesc, sau un brad uscat. Ioan Valahul este ucis cu pietre după ce reapare în partea a doua sau a treia a trilogiei. Amza trebuie să fie tragic şi măreţ, viteaz aproape fără voie, dar neatingându Hşi idealul…

„Trandafirii verzi ai amiezii" (Saint-John Perşe).

Paracelsus: „Omul e a cincea esenţă (un extras din toate stelele). Omul îl învie pe Dumnezeu, dar Dumnezeu nu-l învie pe om".

Giovanni Papini: „Adevărata valoare a Renaşterii stă în reconcilierea omului cu sine însuşi şi îndreptarea lui spre Dumnezeu pe căi noi…

Pico este o fiinţă excelentă, un *magnum miracolum* faţă de natura brută, fără progres".

Pentru *Janus*: Şi bancherii de la Roma, după ce aruncau banii de aur în Tibru, îi strângeau cu echipe

tocmite (Banchetul Papei Leon al X-lea, 1518), *à-propos* de nebunul de amic al lui M. care aruncă cu paharele în oglinzile veneţiene.

Cesare Borgia, care tăia o mână şi o jumătate de limbă celor care-l vorbeau de rău, lipea bucata de limbă pe braţul retezat şi le arăta poporului, enervat că era iubit şi nu temut.

În tapiseriile lui Van Orley, cei 1.500 de câini de vânătoare ai împăratului Maximilian al Austriei acopereau ca un covor mobil tot pământul în timp ce şoimii lui întunecau cerul.

În *Princepele* se reia de fapt (e vorba de partea satirică) un obicei al renascentiştilor. Cineva povesteşte că Donateâlo, la executarea amvonului de pe faţada catedralei din Prato, stătea de vorbă cu modelul său pentru regele Nabucodonosor. Nimeni nu se miră că pe afrescuri apăreau contemporani ca personaje ale *Bibliei* şi *Evangheliilor*. Botticelli, la rândul lui, face dintr-o scenă sacră o adunare de curteni, între care Cosimo îl vecchio, cu fiul său Pierro îl Gottoso şi fratele său, Giovanni, sub masca celor *Trei Magi*. Pe margini, apar literaţi, artişti, curteni şi amici. Într-o mantie verde, chiar Botticelli. Nu lipseşte Lorenzo de Medici, rezemat într-o spadă (vezi Botticelli, *Adoraţia Magilor*). Papa Alexandru Borgia îi cere lui Pinturicchio s-o facă Madonă pe Giulia Farnese, con

VII
V.T
LE CHARIOT

Cubina lui. Ea e adorată în genunchi de un Papă încărcat de crime. Aceeaşi apare pe mormântul Papei Paolo al III-lea sub chipul Justiţiei goale, sub dalta lui Guglielmo Della Porta. Savonarola este pictat de Rafaël printre personagiile *Disputei Sfântului Sacrament*.

Simbolurile şi semnele fantasticului

Bosch cu *Grădina plăcerilor pământeşti*, de la Escorial:

Transformarea sentimentului comic într-unul de groază (se bănuieşte că pictorul a fost membru al sectei *Fraţii Spiritului Liber*). Pictura lui e plină de simboluri mistice. Imagini din faimoasele *Scherzi*, sau personajul Pulcinella, eroul preferat al farselor italiene, strigoi deşirat, palid, grotesc, cu bonetă înaltă, ca o căpăţână de zahăr, cu un nas uriaş. În nişte *Capricci*, moartea acordă

audienţe. Apar case bântuite (Kubin, Magritte şi Bres din). (Vezi casă fantastică Meitani, care şi ea este bântuită, în *Principele*.) Cum arată aceste case? La Kubin, o casă pustie, cu ferestre închise, cu uşi care bat aerul, tocmai banalitatea ei nelinişteşte. La Magritte, formula este a unei melancolii frumoase. Faţada casei acestuia este încadrată de grădini întunecoase. Cerul se află într-o aurora, la un ceas nedefinit, nici zi, nici noapte. Are ceva din tristeţea cenuşie a Hadesului, un calm funebru, îngrijorător.

În *Arcachon* şi *Plecarea la mânătoare* (Bres din): Casa din Arachon e o vilă de tip normand, cu ornamente de lemn dantelat, din epoca, „nebuniei" neogotice, construită de un admirător fanatic al lui Viollet-le-Duc1. O locuinţă compozită, cum se află pe malul Bosforului, năruindu-se fără posibilitate de scăpare. Casa e de o incoerenţă absurdă. E împrejmuită cu un întreit grilaj de zăbrele groase, împletite între ele, puse pentru a baricada ieşirea personajelor dinăuntru, ale căror feţe le zărim în dosul geamurilor cu ochiuri mici, sau a ciudatelor persoane în costume orientale care se află în balcoane. Alături, în partea celor vii, o păstoriţă înconjurată de animale veghează o turmă. Plecarea la vânătoare a aceluiaşi înfăţişează o forfotă de cai şi de câini. E ca şi când personajele din primele tablouri ar fi evadat din casa descrisă mai înainte.

Bres din practică un gotic romantic, prielnic fantasticului. El se apropie de medievalismul lui Gustave Doré care aruncă oraşele sale de vis în munţi sau lângă ape moarte. Bres din foloseşte tehnicile halucinatorii. Aceste tehnici descriu jungle fantastice, vegetaţii supranaturale sau fantome de plante. Bres din, zice Brion, din care sunt luate toate acestea, imaginează tot ce vede. Banville spune că Bres din face din neobişnuit şi irespirabil hrana lui de toate zilele. Spiritul metamorfozelor sale îl

familiarizează cu vicleşugurile materiei. Altă temă simbolică a fantasticului: păianjenul cu cap de om sau floarea de mlaştină. Edgar Poe vorbeşte despre o Mască a Morţii roşii. Odilon Redon, care are o imaginaţie vizionară în desenul *Ochiul cu floare de mac* (1892) atinge insolitul pur. *Într-un cadru de fereastră*, avem de-a face cu tema deschiderii spre un prag invizibil în care apare un ochi unic, iar deasupra lui o floare de mac Alte teme: floarea de mac

(ochiul conştiinţei, ochiul incertitudinii, durerea universală), vezi şi Mirabeau. Ernest Theodor Amadeus Hoffmann punea într-un punci, laolaltă, salamandrele, tutunul simboliştilor, opiul lui Baudelaire sau peyotl-ul (plantă care conţine mescalina) ce provoacă halucinaţii colorate. La Gustave Moreau, edificii care evocă fantasticul antichităţii, jumătate hinduse, jumătate asiriene, formulele delirante ale Evului Mediu. Méryon, mort de nebunie la 47 de ani, introdusese în arhitectură escadrele aeriene, luate din bestiarele lui Bosch, păsări de coşmar care străbat aerul Parisului din lucarnele Notredameului (M. Brion, *Arta fantastică*).

Papini: „Leonardo şi Michelangelo, titani faliţi”.

Paracelsus crede că cerul lăuntric cu planetele sale acţionează asupra destinului. Cerul din afară îl dovedeşte şi-l vesteşte pe cel lăuntric.

„Sobald ein Mensch zum Leben kommt sogleich ist ei alt genug zu sterben” (Imediat ce se naşte, omul este destul de bătrân ca să moară” – ca origine a unei poezii de Sorescu, vezi *Istoria plagiatului*).

Existenţa umană este o existenţă spre sfârşit (*Ein Sein zum Ende*), *o* existenţă spre moarte (*Ein Sein zum Tode*). Moartea este un mod de a exista pe care existenţa umană îl preia în momentul în care este (vezi Sorescu, aceeaşi poezie, *Istoria plagiatului*).

„Soldaţii care defilează pe sub arcurile de triumf sunt aceia care au fugit de moarte” (Giraudoux).

La Sinaia, în holul hotelului *Palace*, tineri necunoscuţi beau whisky printre imense frunze de plante tropicale de interior. Perdelele ascundeau, când i-am văzut eu, o ninsoare feerică de martie. La radio se cântă melodia din *Love story*, amintindu-le că vor muri de cancer…

Lora, cântată de Frank Sinatra…

„Dumnezeu e cel ce ştie, însă nu cunoaşte” (Arghezi).

„Emoţia estetică este o senzualitate conţinută” (Ion Barbu).

„Căi de fum, iscoade ale nopţii” (Doinaş).

Pentru *săptămâna nebunilor*: unul care trecând pe lângă ceilalţi desfundă la fiecare pas un canal.

Casa Margulios, cerealier din Galaţi, din stradă Wilhelm Tell, pe care voiam s-o cumpăr într-un timp. Plină de mătase roşie, pe pereţi, roasă imperceptibil, cu babele ei infinite care locuiau în podurile nesfârşite, în acele mansarde, foste ale servitorilor, aşteptând cu ură şi demnitate pe noii proprietari, în rochii negre, cu bijuterii, cu spatele la vizitator, citind sau dându-şi în cărţi, în mirosul de urină abia cenzurat de ceaiuri ce fierbeau pe aragazuri care făceau decorul şi mai mizer, pentru că vechile tapiserii se afumau şi păstrau mirosul de gaz şi de vechi, cu acele parchete arse cu cărbunii vechilor focuri, cu geamurile plumbuite ca ale mănăstirilor, cu boiseria aurie ca berea şi lambriurile ei, cu liftul care urca perfect şi silenţios şi acum, după atâţia ani, adus de la Viena, cu alama lui strălucitoare, ştearsă zilnic probabil cu Sidol, sunând ca un violoncel, cum ar fi sunat lifturile lui Proust la Baalbeck, în care deranja numai faptul că pe banchetă se puneau ziare pentru a nu le şterge lustrul, cu acel clac al uşilor ce se închideau, totul ca un fel de nacelă transparentă de cristal ce urca tăcut două etaje şi te

arunca într-o lume vetustă, plină de amintiri. Covoare groase şi mirosind a lina putrezită, din prietenoşi, grădina franceză de pe terasă, în care intrase o molie a vegetaţiei sau mai curând o neîngrijire, o părăginire tristă. Mai rămăsese un mic satir care ar fi trebuit să facă pipi cu apă curată într-un bazin şi, jos, oraşul rece, impersonal, care-şi stingea şi aprindea luminile…

O *idee de nuvelă* (mergând cu nea Niculaie, şoferul, spre casă, la Bucureşti).

Pe şosea există un cot primejdios la ieşirea din Sinaia unde s-au petrecut multe accidente. Pentru o nuvelă fantastică: sus, se află şoseaua pe care trec maşini care aduc oameni de la Cazinou, femei frumoase, pline de bijuterii, pline de chef. Şoferii claxonează din acele clopotele italiene care fac atât tărăboi. Jos, o casă părăginită, o curte, între un pod de piatră şi o fabrică de cherestea sau numai o carieră de piatră, care se şi vede sub hotelul alpin de la Cota 1 600 de deasupra Sinaiei. Pe sus, prin ochii bătrânei, trece civilizaţia cu zgomotele şi impertinenţa ei. Sunt nişte nopţi nebune de vară, cu stele, cu fâşii de faruri, cu lumina aceea care sfâşie întunericul. Pentru bătrâna de jos este ceva fantastic. Ea nu a urcat niciodată până sus, deşi o despart numai douăzeci de metri de acest loc al minunilor. E surdă şi mută, poate. Îi e frică de ceva care s-a creat pe neaşteptate în jurul ei şi nu vrea să ia cunoştinţă de toate minunile secolului. Singurele vehicule pe care le cunoaşte sunt trăsurile sau căruţele. Restul sunt opere ale diavolului. A crescut copii cu laptele de la capra ei săracă şi cu plantele pe care le creşte în grădina suspendată deasupra unei prăpăstii. I se pare că stă într-un paradis pentru că aici sunt apusuri şi răsărituri de soare minunate. Plouă şi vede rouă vara şi, când ninge, nămeţii aceia îi dau o imagine feerică a unui ţinut polar; aude cocoşi şi găini, claxoanele sunt ceva de pe tărâmul

celălalt, dar le ignoră cu ură. De sus se aud iarna bufnele înfundate ale zăpezii. Ea doreşte catastrofele şi iată că într-o seară de vară îi cade în curte un automobil care s-a prăbuşit de pe şoseaua de sus, rupând bara de metal. În curte, doi morţi: o femeie şi un bărbat. Ea, în rochie roşie şi plină de giuvaiericale, care strălucesc demonic în întuneric, inelele de asemenea. Un bărbat *tU* năr cu părul alb la tâmple, cu un ţigaret de fildeş între dinţi, parcă râzând, înţepenit şi el, plin de inele, cu nişte haine negre, lucioase de alpaca. Un fir de sânge în colţul gurii, mai jos, între micile ei salate, o blană de chinchilla care străluceşte în lumina lunii. Mesagerul morţii a sosit. Două cadavre frumoase. Le aprinde o lumânare la cap şi aşteaptă pe cineva care nu mai vine. Aşteaptă ani de zile şi morţii nu putrezesc. Ea îi veghează în fiecare noapte şi le aprinde o lumânare. Ninge peste ei, şi plouă, dar rochia aceea frumoasă şi hainele negre, lucioase, ale tipului, sunt parcă neatinse…

„Clădiţi-vă case pe Vezuviu”, recomandă Nietzsche filosofilor.

Tinerii şi moartea: André Chénier târât spre eşafod în ultima noapte a terorii (8 spre 9 *Thermidor*). John Keats murind la 27 de ani. Shelley îi cânta un cântec funebru, elegia *Adonais*, dar, abia după câţiva ani, propriul cadavru este aruncat pe ţărmul tirenian. Byron îi arde cadavrul, dar moare şi el la Missolonghi. Novalis moare tânăr, Kleist se sinucide, Rimbaud la fel. Georg Büchner moare la 24 de ani, la 25, Wilhelm Hauff. Schubert şi Leopardi mor tineri. Bellini, ca şi Griboedov, ca şi Puşkin, mor tineri (Zweig despre Hölderlin).

I

„Când te uiţi îndelung într-un abis, abisul se uită şi el în tine 44 (Nietzsche).

„A fi mare înseamnă a da o direcţie44 (acelaşi).

„În lumea morală nu există niciodată o victorie definitivă” (Gâde, *Jurnal*).

„Domnule, nu-mi plac specialiştii. Pentru mine a te specializa înseamnă să-ţi restrângi din această pricină universul şi să ajungi să semeni cu acei cai bătrâni care învârteau mai mult timp o manivelă a căluţilor de lemn şi care mureau în sunetele binecunoscute ale marşului Lorenei” (*Domnul Croche antidiletant* de Debussy).

ISTORIA PLAGIATULUI

Divanul persian al lui Sadoveanu e luat din *Istoria Sindipii* (roman persan). Totul e demonstrat pe două coloane în *Izvoarele folclorice şi creaţia originală*, Ed. Academiei. *Paştele blajinilor* e luat dintr-un episod al *Alexandriei* (poposirea eroului în Ţara negomidrilor, p33). *Moara lui Călifar* a lui Galaction e luată după *Povestea lui Şeic Sehabeddin*, din *Cei 40 de viziri* din *1001 de nopţi*... şi aşa mai departe...

„Pirotehnii verbale” (Barbey d’Aurevilly).

„Chimie armonică” (*De la Delacroix la Wagner* de Dan Hăulică).

CAIETELE PRINCEPELUI

Mystères égyptienes de Alexandre Moret:

— Ceremoniile religioase ale egiptenilor au fost numite la greci *mistete*: în limba egipteană cuvântul care le-ar defini mai bine este *iahou*. cu sens vag de lucruri sfinte, glorioase, profitabile. Când se îndeplineau rituri, jse urmărea transfigurarea fiinţei umane către divinitate, deci că un om să fie considerat sfinţit (*iahou*), se făceau lucruri sfinte (*siahou*)

— Barca lui Osiris avea cabină şi era făcută din lemn de sicomor şi de salcie încrustat cu aur, mărginit de lapis-lazuli.

— Sărbătoarea lui Osiris şi luptă cu partizanii lui Seth se terminau cu uciderea de măgari.

— Egiptenii acordau o mare putere verbului creator: creaţiunea era sinonimă cu Pronunţarea numelui fiinţei sau lucrului respectiv de către zeu. Vocea creatoare se numea *mă-hrou*, iar vocea producătoare de ofrande *perhrou*.

— La începutul timpurilor istorice, cadavrele erau sfâşiate în bucăţi, ca o reeditare a mitului lui Osiris (care a fost sfâşiat în bucăţi de către fratele său Seth).

— Pe mumii se puneau grăunţe şi seminţe de flori pentru că ele să încolţească şi să dea naştere din nou la viaţă, atestându-se în felul acesta resurecţia celui decedat:

— Îngroparea în poziţie ghemuită, la egipteni, a oamenilor sau a manechinelor care înlocuiau mortul cu ocazia riturilor de înmormântare, sau a animalelor, amintea exact poziţia uterina a fătului, şi prin aceasta se afirmă că moartea nu este decât o naştere, aşteptându-se învierea celui mort. (Ca şi înmormântările în poziţia ghemuită din ţara noastră şi din alte părţi în vremurile preistorice – N.).

— Prin riturile osiriene regele devenea zeu.

— Regele purta, de obicei, o coadă prinsă la centură, simbolizând reînvierea.

— Mortul e îngropat cu pumnii strânşi, fiindcă şi copilul în stare uterina stă cu pumnii strânşi şi chiar aşa se naşte.

— Piramidele celei de-a V-a şi a VI-a dinastii, de la Seqqarh (anul 2600 î.e.n.), arată cum îşi imaginau egiptenii că este universul înaintea creaţiunii.

— Un imn din timpul celei de-a XVII-a dinastii spune că demiurgul a creat pe zei pronunţând cuvinte., iar oamenii sunt ieşiţi din ochii zeului, precum lacrimile, în timp ce zeii au ieşit din gură.

— *Enneadă* – facultatea de a gândi şi de a enunţa orice lucru. Această *enneadă* reprezintă dinţii şi buzele,

vinele şi mâinile zeului Toum, zeul din care s-au născut toate; *enneadă* reprezintă, de asemeneş, dinţii şi buzele acestei guri care proclamă numele tuturor lucrurilor. Mereu se reaminteşte că zeii nu sunt decât membrele demiurgului.

— Sub forma să cea mai materială, trinitatea se impusese de hiult zeilor egipteni; în fiecare oraş, zeul local făcea cu soţia şi fiul său o familie devenită triadă. E o concepţie antropomorfică de origine populară.

— Cu mii de ani înainte de Christos, Dumnezeu era conceput ca o Inteligenţă care a gândit lumea şi care a găsit Cuvântul ca mijloc de expresie şi ca instrument de creaţiune. Scrierile hermetice n-au făcut decât să reîntinerească o veche idee a Egiptului care făcea parte din vechile fonduri de cultură.

— Epocă istorică în Egipt numea încă cu numele de *şoimi* un grup de indivizi, tovarăşi şi adoratori ai *şoimului* – Hor Shemsou, şi însuşi faraonul se consideră şoim şi poartă titlul de Hor-şoim. Or, un obiect care este şi insignă, şi zeu, şi şef şi în care oamenii din grup se identifică este un totem, iar grupul e un clan totemic.

— Cuvântul *totem* e luat din dialectul *objiway* (trib al algonquinilor), unde înseamnă *marcă*, *familie*.

— Se consideră că totemul este cel care fecundează toate femeile clanului, e vorba de o uniune mistică, dar în cazul când totemul este un animal se presupune că uniunea avea loc efectiv; orice legătură dintre bărbaţii şi femeile aceluiaşi clan este prohibită, exogamia este regulă generală pentru organizaţiile totemice; copilul rămâne în clanul mamei sale – deci ereditate matriarhală. (Şi la egipteni s-a păstrat ritul fecundării soţiei faraonului de către zeu, din care reieşea că viitorul faraon este chiar fiul zeului respectiv – N.). Nu se mai ştie dacă exogamia era o practică obişnuită în vechiul Egipt, n-a rămas nicio urmă, în afară de descendenţa în linie feminină.

— După autor, ideea totemică ar fi supravieţuit şi în noţiunea de *kă*, corpul astral al egiptenilor, care, deşi are uneori forma unei păsări, nu e totuşi un indiciu al zoolatriei.

— Din cele mai vechi timpuri, numele şoimului este şi numele care-l indică pe rege, iar hierogliful şoimului se traduce prin *rege* şi va fi primul nume protocolar al acestuia.

— Ca zeu, şoimul a devenit Hor, iar mai târziu Horus.

— Totemismul – spunea Frazer – este democratic. Fiecare individ din clan valorează cât oricare altul.

— Numele de *tovarăşi ai şoimului*, adică Hor Shemsou, cu semne distinctive: câinele, arcul şi bumerangul, nu se aplică oamenilor obişnuiţi, ci unor regi

foarte vechi sau unor zei. (De subliniat apariţia bumerangului, despre care ştim că este o armă a aborigenilor australieni! – N.).

— Deci *hor* – *Horus*, zeu uman cu capul de şoim – adică hierachocefal. A existat şi un oraş Hieraknopolis – de aici ajungem foarte uşor la hieratic şi poate la Hermes-Herakles Hera.

— La data scrierii cărţii, adică în 1913, în regiunea Nilului de Sus, în ţara Shilluk, regii sunt încă datori ca atunci când dau dovadă de senilitate, sau cad bolnavi, să se sinucidă, sau pot fi omorâţi de fiul şi succesorul lor la domnie. Aceasta se poate face numai noaptea, prin urmare, regele doarme ziua şi noaptea veghează. Deseori regele e ziditîntro colibă unde moare de foame sau asfixiat.

— Uneori regele sacrifică un înlocuitor, chiar pe fiul său; este una dintre explicaţiile ce se dau atunci când fiii respectivi nu voiau să moară şi în fruntea unei părţi a tribului se despărţeau de ramura originară şi plecau în altă parte; aceasta poate fi originea unora dintre marile migraţii (mă gândesc la plecarea lui Rama către teritoriile dintre Indus şi Gange şi la toate conjuncturile pe care le prezintă unii scriitori esoterici – N.).

— După Moret, *kă* indică la origine totemul personal al regelui, adică şoimul; e interesant de subliniat că acest cuvânt *kă* derivă de la o rădăcină care înseamnă *a zămisli*; deci *kă regal* ar fi *ceea ce se perpetuează prin zămislire*.

— *Kă iahou* ar însemna *consacratul kă* sau *suntul kă*. (Poate de aici a venit numele zeului cretan Iacchos – N.).

— Deci *kă* este o insignă a tribului, un nume al regelui sau al unor particulari, un geniu protector, izvorul vieţii, de unde ies şi unde se reîntorc regii, zeii, oamenii, lucrurile, puterile materiale şi intelectuale; e, de asemenea, şi hrana care întreţine viaţa universală. E puterea supremă care reuneşte toate aceste atribute, deci

este un fel de totem, în orice caz decurge din acest simbol.

— Regi de carnaval întâlnim într-o mulţime de sărbători religioase din antichitate, cum ar fi *Sacaea* din Babylon, *Kronia* din Athena, *Saturnaliile* din Roma, *Mascaradele* din Evul Mediu, *Sărbătorile nebunilor* sau ale *Măgarului*, *Cortegiile* din postul Paştelui şi *Carnavalul*.

— Regele de Februarie, contele de Ianuarie, ducele de Octombrie – un balet de marchizi pudraţi care se numesc precum lunile anului. Şi se succed…

— Spiritul griului sau al vegetaţiei se refugiază în ultima jerbă de iarbă; cu ultimele spice se fabrică un manechin în care se crede că sălăşluieşte acest spirit.

— La sărbătoarea înmormântării lui Osiris veneau dansatori, existând credinţa că griul va creşte atât de înalt pe cât de sus pot ridica dansatorii (sau dansatoarele) picioarele.

Din *L'Égypte secrète* de Paul Brunton:

— Sfinxul era destinat să îndepărteze spiritele rele care ar fi venit să viziteze mormintele de alături. Thutmes al IV-lea a pus să se înscrie pe o mare placă de piatră înaltă de paisprezece picioare (oca patru metri), pusă pe pieptul sfinxului, următoarele: *Un mister magic a domnit în aceste locuri de la începuturi, fiindcă figura Sfinxului este o emblemă a Khephera-ei* (zeul imortalităţii), *cel mai mare dintre spirite, fiinţa venerabilă care se odihneşte aici*. Locuitorii Memphisului şi ai întregului district ridică mâinile către el pentru a se ruga.

— O veche tradiţie reaminteşte că acest monument acoperă mormântul unui rege numit Armais.

— Sfinxul este tăiat în masa unei stânci, dar partea din spate a fost: adăugată.

— Numele de Armais seamănă foarte mult cu cel al lui Harmakis, zeul solar, pe care, după o altă legendă, l-ar personifica chiar Sfinxul. (Dar ne apropiem mult de

Hermes, de aramei şi chiar de arimii lui N. Densuşianu – N.).

— Spatele şi labele dinainte, lungi de cincizeci de picioare, sunt făcute din cărămizi special coapte pentru acest scop, precum şi din pietre scobite pentru a completa întregul; unele dintre cărămizi şi pietre au căzut, rezistă însă perfect pentru vechimea lui de mii de ani. Colonelul Howard a introdus o sondă în umărul Sfinxului, care a pătruns până la douăzeci şi şapte de picioare în interior (nouă metri), dar n-a dat de nicio cavitate.

— Howardwyse este numele complet al colonelului. Pe vremea lui nu ieşea din nisip decât capul Sfinxului, trei sferturi fiind acoperite de nisip; colonelul nici nu s-a apropiat de baza monumentului; nu este exclus ca sub el să se găsească un mormânt sau unele coridoare aşa cum presupun esotericii.

— Vechimea monumentului este pe nedrept stabilită în timpul regelui Khafra sau Khufu, căci inscripţiile arată numai că monumentul exista în timpul acestor regi. În papirusurile descoperite de curând nu se vorbeşte despre Sfinx decât începând cu cea de-a XVIII-a dinastie; iar documentele de piatră nu menţionează Sfinxul decât începând cu cea de-a IV-a dinastie, vorbind însă despre el ca despre un monument a cărui origine se pierde în negura timpurilor; cea de-a IV-a dinastie a trăit acum şase mii de ani.

— Autorul presupune că piramida cea mare ar fi fost construită înainte de apariţia deşertului, atunci când Sahara era o mare imensă, dincolo de care se întindeau insulele Atlantidei. Nici baza Sfinxului, nici baza piramidei nu puteau fi înconjurate de nisip atunci când s-a început lucrarea; piramida e comparată cu un far, dar poate că era şi un semn călăuzitor pentru cei care călătoreau prin deşert.

— Totul concură în a dovedi că egiptenii atinseseră o treaptă mare de dezvoltare înainte de epoca lui Menés şi poate chiar înainte de a emigra aici, în valea Nilului.

— Figura Sfinxului este îndreptată precis către locul de unde răsare soarele; privirea să oarbă este aţintită asupra acelui punct de impact cu orizontul.

— Sub cel de-al doilea deget al labei din dreapta e gravat uşor, aproape imperceptibil, un sonet original dedicat Sfinxului de către Arrien, istoricul lui Alexandru cel Mare. (Arrian, Arie??)

— *Clavicule cheiţe*.

— *Amenţi = Ţara umbrelor secrete*, de fapt lăcaşul morţilor la egipteni. (De unde vine numele de Amon, sau *amin* de la rugăciune.)

— Arheologii datau construcţia marii piramide cu anul 2170 î.e.n., pentru că atunci steaua polară se găsea în prelungirea axului vertical al intrării. Dar e posibil ca marea piramidă să fi fost. Construită şi cu 25 827 de ani înainte de data fixată de arheologi, fiindcă aceasta este durata precesiunii echinocţiilor, când stelele trec din nou prin acelaşi punct.

— Egiptenii numeau piramida – *lumină*, fiindcă cele patru laturi erau îmbrăcate cu plăci de calcar şi străluceau ca o oglindă uriaşă. Pietrele purtau inscripţii în hieroglife, astăzi indescifrabile. Numărul acestor inscripţii ar fi putut umple peste şase mii de pagini.

— Vechile tradiţii spun că la Abydos a fost îngropat Osiris, omul-zeu, în necropola regală a oraşului Thinis. Regele Nererhotep raportează că el a descoperit Abydos în starea de ruină şi, în momentul când s-a urcat pe tron, el a întreprins cercetări în biblioteca sacerdotală din Heliopolis pentru a descoperi arhivele, menţionând locul unde a fost templul lui Osiris şi astfel a putut reconstitui riturile dispărute. Urmaşii săi au ridicat sanctuare în oraşul

Thinis, apoi totul a fost distrus de timp.

— Autorul presupune că Osiris era un rege atlant şi a pornit cu corăbiile către Egiptul preistoric; aici el a depăşit piramidele şi Sfinxul, ridicate de un alt val al atlanţilor, şi s-a oprit nu departe de Abydos; aborigenii s-au supus; înainte de a muri, Osiris a instituit misterele sale destinate a-i perpetua veşnic numele şi opera. (După alţi autori, Nilul curgea de-a lungul Saharei, şi Osiris ar fi putut veni pe cursul fluviului – N.). Notă: după autor, piramidele ar fi anterioare chiar venirii lui Osiris! Locuitorii acestor meleaguri au avut, prin urmare, o civilizaţie şi o cultură cu mult înainte ca Londra să fi răsărit din mocirlă. După Osiris, a apărut un alt mare doctor: Thot. El a stabilit la Sais un nou centru pentru misterele lui Osiris.

— Abydos, cunoscut ca loc de înmormântare al lui Osiris, e primul loc de iniţiere în misterele aşa-zise de înmormântare. Se pare că neofitul era adus în stare de transă, cu atât mai îndelungă cu cât mai mare era gradul de iniţiere la care urma să parvină.

— Moise a învăţat arta sacerdotală în templul oraşului On, numit mai târziu de greci Heliopolis. (On e numele dat de *Biblie*.) Moise a scris textele *Pentateuculuí* în hieroglife egiptene; abia după o mie de ani după exod au fost traduse în ebraică; cu destule greşeli, expresiile simbolice au fost traduse ca fapte reale, descrierile alegorice că lucruri ce au existat în realitate. Exemplu: cele şase zile ale creaţiei au fost considerate la durata unei zile obişnuite, deşi ele sunt de fapt nişte perioade foarte lungi, de sute şi milioane de ani.

— Printre iniţiaţii în misterele egiptene citǎm pe Aristides, oratorul Menippe din Babylon, Sophokles, dramaturgul, Eschyl, poetul, Solon, legislatorul, Cicero, Herakleitos din Ephesos, Pândar, Pythagoras.

— Osiris e un zeu, dar şi un nume comun; fiecare

mort devenea un Osiris; de asemenea, iniţiaţii se numeau Osiris.

— *Zodiacul* din templul de la Denderah este gravat pe plafon; în prezent se află acolo doar copia, deoarece originalul a fost luat de francezi acum un secol. În vremea când a fost construit, primăvara începea în zodia *Taurului*, deci în vremuri extrem de îndepărtate. *Zodiacul* este de inspiraţie caldeeană. În era creştină, primăvara cade în semnul *Berbecelui*, la 21 martie. După un calcul, ar părea că cel puţin 90.000 de ani s-au scurs de la dată marcată de *Zodiacul* din Denderah; aceasta era şi informaţia dată de preoţii egipteni lui Herodotos.

— Edictul lui Teodosiu în anul 379 a abolit vechea religie egipteană; biserica creştină a triumfat pe cale de guvernământ, templele au fost închise, iar populaţia fanatică a jefuit templele mutilând statuile, iar pe preoţi i-a izgonit.

— După unii, Thot a fost autorul *Cărţii morţilor*.

— Într-o inscripţie de pe vremea lui Thutmes I se spune: *Horus*, *preo*. *Iubit*, *prieten al adevărului*, *rege al Egiptului de Sus şi de Jos*, *Amen*. *El a făcut acest monument pentru tatăl său*, *Amon-Ra*. (E vorba de un obelisc, un simbol al razelor solare.)

Din *Misterele sufletului omenesc* de Ion F. Buriceanu:

— *Hipnoză = transă mediumnică*.

— *Telekinezie* sau *telergie = mişcarea obiectelor de la distanţă fără o intervenţie directă a forţei muşchiulare*.

— Savanţi mărginiţi: Magendie a negat posibilitatea anesteziei, Bouillaud a pretins că telefonul e o scamatorie de ventriloc, Lavoisier a susţinut că nu pot exista pietre în cer, deci aerolite, H.J. Müller a afirmat că nu se va putea măsura niciodată viteza curentului nervos.

— *Vise prevestitoare = vise premonitorii*.

— Allan Kardec (alias H. Rivali) a fost denumit

Sfântul Paul al spiritismului, după apariţia cărţii sale *Le Livre des esprits*, în 1857.

— O anumită mişcare sau expresie a feţei poate da naştere sentimentului care se exprimă de obicei prin acea mişcare (exemplu, ameninţarea cu pumnul), de asemenea un sentiment oarecare creează nevoia de a face un anumit gest.

— Termenul de *isterie* trebuie înlocuit – după Babiński – cu cel de *pithiatism*, vindecare prin puterea convingerii.

— Incubaţie, numită de Charcot *ruminaţie* – perioadă de la şoc la efectele bolii isterice.

— Logoree: o, bietul meu bărbat, nu te aveam decât pe tine… sosesc şi găsesc ploşniţe în pat, găini gata să ouă… această biată fată nu ştie să pună găinile să ouă… trebuie să o trimit la mamă-sa şi când te gândeşti că am mâncat pe drum prăjitura pe care o duceam doicii fiului meu…

Din *La Magie, science naturelle* de dr. Carl du Prel:

— Monoideismul este modul de acţiune al sufletului uman asupra

Corpului său asupra obiectelor exterioare cu ajutorul *odului*.

— Forţe necunoscute: electricitate, ereditate, unde radio.

— *Odul* e numit de hinduşi *Akasa9* Hermes Trismegistos îl numeşte *telesma*, Zoroastru – *foc viu*, Herakleitos – foc generator, lumina astrală a cabaliştilor, Paracelsus – ofcahest, alhimiştii – *azot*.

— Campanella timp de 27 de ani, cât a fost închis, a suferit de şapte ori tortura.

— *Odul* mai e numit de Hippokrates *ignis subtilissimus*, de Galien – *pneumă*, de Van Helmont – *blas humanum*, de Borhave – *copula între suflet şi corp*, de alhimişti – *quintă essentia*, de ocultiştii Evului Mediu – *spiritul universal*, de Descartes – *materia subtilă*, de Newton – *spiritus subtilissimus*.

— Hiperestezie, o augmentaţie a sensibilităţii.

— În *Cabală* corpul astral e numit *nepesh*, cu anvelopa să *zelem*.

— Mirosul clinilor şi simţul de orientare al păsărilor.

— Kant spune că cele două surse ale cunoaşterii umane, sensibilitatea şi raţiunea, poate se nasc dintr-o rădăcină comună, dar care nouă ne este necunoscută.

— Regele David, simţind că îmbătrâneşte, se culca cu o tânără sunnamită pe care însă a lăsat-o fecioară. Clodius Hermippus şi-a prelungit Viaţa până la 115 ani şi 5 zile, graţie respiraţiei unor tinere copile – *puellarum anhelitu*. El era directorul unui institut de fete, dar nu se spune dacă a fost tot atât de liniştit precum regele David.

— Agrippa indică drept un adevărat medicament care prelungeşte viaţa – laptele de femeie; Galien a prescris tinerilor ftiziei să-şi ia o doică tânără de la care să sugă lapte; din recipient n-ar avea acelaşi efect.

— R ui martir al Scoţiei a fost Patrik milton; el a fost ars pe rug pentru că era adept al Reformei. Călugărul Campbell l-a insultat cu grosolănie până în ultima clipă a vieţii.

— Orice idee care se naşte în suflet este un ordin de care corpul trebuie să asculte (Thomas d'Aquino).

— Semne transmise de mamă copilului pe care-l va naşte: o fată în ochii albaştri ai căreia se putea citi Napoleon împărat, fiindcă mama sa, fiind însărcinată, privise mult ultima piesă de aur pe care o aveau în casă;

În ochii unui băiat se putea citi: *Deus meus* (în ochiul stâng), Elohim, deoarece mama să repetase de multe ori aceste vorbe în timpul durerilor naşterii. Profesorul Müller avea un ochi negru şi unul albastru (ceacâr); un ou ouat în timpul eclipsei avea jumătate coajă reproducând eclipsa.

— Doi soţi s-au gândit la alte persoane în timpul concepţiunii şi copilul a ieşit cu semnele persoanelor

gândite. Copiii din a doua căsătorie seamănă adesea cu cei din prima; amintirea primului soţ acţionează ca o autosugestie continuă; soţii se aseamănă pe măsură ce înaintează în vârstă.

— Agrippa: Trebuie să exprimăm în fiecare operă o foarte puternică dorinţă, să încordăm puterea noastră de imaginaţie cu speranţa încrezătoare şi fermă, aceasta înseamnă mult pentru reuşită.

— Paracelsus: Imaginaţia e fortificată şi completată de certitudinea că lucrul dorit se va întâmpla în realitate, căci orice îndoială zdrobeşte opera. Credinţa trebuie să confirme imaginaţia, căci credinţa decide în materie de voinţă.

— Cabanes povesteşte că mai multe persoane au fost muşcate de diferite animale, muşcate la rândul lor de un câine turbat şi că, în crizele lor, oamenii scoteau strigăte ase-Ănătoare animalului de la care priiseră boala.

— Medicul face experienţe pe copiii de la un orfelinat, cu permisiunea directorului.

— Persoanele obişnuite să asculte: soldaţi, servitori, sunt mai uşor de hipnotizat.

Jurnal de la Poiană

Fapte care capătă proporţii uriaşe aici: păunul bărbat s-a împăcat cu vecinul meu, generalul, care probabil că are metodele lui de a-l atrage. Îi dă ceva de mâncare care-i place, fapt este că de patru zile a părăsit *Casa cavalerilor*, unde-şi găsise un frumos adăpost pe noua terasă de ciment, ferit de vânt, şi locuieşte în curtea vecinului. Costea îmi semnalează că se uită mereu la fereastra generalului, nu ştiu ce va fi văzând acolo. În ultimul timp nu i-am mai auzit ţipetele, ba, ceva mai mult, nici nu mai face de gardă la locul unde cloceşte păuniţă, ceea ce mi se pare o trădare fără seamăn. Nenorocita, udă ca dracul, pentru că nu mai stau deloc ploile, îngheţată, stă

credincioasă pe ouă şi aleargă din când în când să mănânce ceva, trăgând cu ochiul la locul special ferit de cosaşi, unde are cele patru ouă (Costea le-a numărat). Faptul că nu ies mai repede puii are consecinţe şi în ce-l priveşte pe Gică. El tot mai aşteaptă domnişoara să care nu mai soseşte, şi numai pentru a evita o catastrofă. Chiar cloţa cu cei şapte pui ai săi a deranjat-o pe păuniţă, scoţând teribile ţipete când au dat în iarbă de ciudata pasăre. Era să se întâmple o adevărată dramă, vorba romancierului Radu Petrescu, analist, a cărui carte, *Matei Iliescu*, m-a făcut să mă gândesc la câte improvizaţii există în literatura română.

Valéry care spune că miturile sunt numele pentru orice nu există. Cuvântul e mijlocul spiritului de a se multiplica în neant. Nimic nu e atât de frumos ca ceea ce nu există. Tot el: *Comedia intelectuală*.

În *Lully*, de Romain Rolland, mica formaţie de viori care-l însoţeşte pe rege în campaniile sale militare.

Titlu de operă: *Corregidorul*... de Hugo Wolf sau poemul simfonic Pent*hesileea.*

Eu nu vin în această seară să înving

Trupul tău.

O, *animal în care găsesc toate păcatele*

Unui popor, *Nici să sap în părul tău impur o tristă furtună Sub incurabila plictiseală Pe care o lasă sărutul meu*...

(Mallarmé)

Din Corespondenţa cu G.

N *Memoriul* nr. 31178, învăţă-Itorul G. îmi semnala sub titlul general de *Ocară* unele inadvertenţe ale limbii române. Scrie corespondentul nostru: „Din cele mai vechi timpuri, triburile reunite de pe ambele maluri ale Jaleşului foloseau ocara, dialog vulgar de explozie umană, care aruncă bombe, lavă şi cenuşă pe gura craterului său,

acoperind oraşe, cetăţi şi case, asemeni Vezuviului din Italia. Nichifor Crainic, pe baza memoriului meu prezentat în vara anului 1932 la redacţia ziarului «Calendarul» din Bucureşti, l-a ocărit pe episcopul Gherontie, iaca aşa: «Eşti puturos ca un câine de maidan, tu, care te rugai de Conu Alecu Constantinescu să te facă episcop. Stai şi faci plajă la Mamaia în loc să-ţi iei toiagul şi să mergi la coloniştii din Pârliul Nou şi să vezi suferinţele şi necazurile oamenilor care strigă prin *Talpa Ţării* că popii ăştia sunt draci travestiţi în aur… Alergi din mănăstire în mănăstire după maici, tu capul bisericii din Dobrogea»”, fapt care, scrie mai departe G., i-a inspirat următoarea schiţă: *Dumnezeul lui Avra**am, a**fl*ată acum în muzeul din Silistra: „Drumul meu se ascunde în negura veacurilor, eu de acolo viu, de departe. Pun jos acest sac greu ce am în spate şi încep a ocărî pe toţi popii şi inspectorii şcolari, în frunte cu popa diacon Constantin Dănănău din Târgu-Jiu, care a luat poziţia Papei de la Roma faţă de Martin Luther, contra mea, a inspectorului general Nicu Tudor din Direcţia de Studii a Ministerului Educaţiei Naţionale, care mi-au prescris cele mai amare reţete sociale pentru a ajunge la numitorul comun de reeducare în stabilimente de nebuni sau izolat, deportat în Insula Şerpilor din Marea Neagră pentru a face educaţia şerpilor”. După care începe din nou blestemul împotriva lui Lazăr Zgarbură, subrevizorul şcolar care a furat milioane, de data asta pentru a face palate la Aflatar, la Silistra, la Bucureşti (hoteluri) şi Case de citire a memoriilor lui G. El, G., l-a ocărit pe popa Popescu din Strâmba de Târguliu, judeţul Gorj, de Ziua Eroilor, în 31, trimiţând şi un memoriu lui Nicolae Iorga împotriva exploatării morţilor şi viilor. L-a ocărit şi pe popa Vlad Dragomir din Vlad Ţepeş, judeţul Ialomiţa, care a aruncat căpăţâni de porc în fântânile centrale, ca să plece în Turcia la Kemal Pasa toţi musulmanii din parohia sa,

pentru ca în locul lor să vină creştinii, pentru a avea parohia cu 1 350 de familii numai creştini, alegând calea unităţii în diversitate (e o temă îndrăgită de G.), pentru a avea o turmă şi un păstor. După care, corespondentul afirmă că a dus lupta ca Martin Luther împotriva indulgenţelor papale din 1928 până în 70. Dar lupta de o viaţă a lui G. nu se opreşte aici: el se împotriveşte şi lui popa Ctin Dobriţoiu din Valea Neagră, care a înşelat lumea cu Rule*ta popii, sc*urtând această măsurătoare cu doi centimetri şi dobândind astfel pământ de la drept-credincioşi cam cât a 40.000.000-a parte din meridianul pământului. A ciuntit, pe scurt, metrul aflat în Muzeul Parisului cu doi centimetri. Metr*ul popii (G.* Devine homeric!). De unde, o largă conspiraţie împotriva lui G., care a observat scurtarea metrului oficial. Mai multe persoane, între care Radu Roşculeţ, ministrul Cultelor, l-au pus să scrie o declaraţie cu creionul pe o hârtie, de fapt un exerciţiu de scriere, într-o noapte fără lumină, afirmând el singur că-i lipsesc documente de stat. Voiau, pur şi simplu, să-l ducă de la Jilava. (Confuzia lui G. este evidentă, el suprapune epocile, dar asta nu are nicio importanţă la un fantast urmărit de toate ghinioanele şi persecuţiile din lume.) Dar comploturile împotriva corespondentului nu încetează: „Tot popa Dobriţoiu a pus pe toţi liberalii din Valea Neagră să strângă la biserică şi la cooperativă, cu un notar grec, omul lui Alexandru I. Phillipide, câte 400 de lei, fiecare, înscenând că eu voiesc să plec în America să le aduc porumb în 1947, pentru a fi împuşcat ca spion. Pe baza aranjamentelor cu Radu Roşculeţ, prin popa Uzumă şi fiul acestuia, popa Ctin Dobriţoiu, ştiind că eu am să fiu împuşcat, m-a ameninţat cu moartea zicând: «Eu am să-ţi trag clopotul!» „După care urmează: „Şi-acum hai să ocărim pe cei de la Moara Lumina (comună în care trăieşte G.), pe Micu, finul inspectorului morilor Corbu şi Lumina,

care a dat drumul unei maşini cu sute de saci de făină fără recepţionare, în municipiul Constanţa, pe o distanţă de 14 kilometri, punând pe preşedintele Munteanu să-l petreacă până la punctul de control de la Siutghiol”. După care urmează alte relatări de nereguli de prin împrejurimi, totul terminându-se cu deviza lui Tudor Vladimirescu: „Poporul e norodul şi nu tagma jefuitorilor”. „De la ocară vom urca la poezia memorială patriotică… Onoare memorială, D.P. G”. Stilul este al unui Hugo de lângă Dunăre, zdruncinat de nedreptăţile fictive ori adevărate…

Organetto (orgă portabilă), *positif* (orgă de casă).

Breton şi monstrul său cerebral… ca şi Tristan Tzara care emite teoria dictaturii spiritului.

Apollinaire (1908), cu poemul în proză *Onirocritique* (vezi şi *Gradiva*), referindu-se probabil la *Oneirokritika* lui *Artemidoros* (secolul al II-lea î.e.n.).

„Ideile latente ale limbajului” (Michel Bréal).

Emile Cohl, mort în 38, care, vrând să-şi aprindă pipa, şi-a dat foc la barbă (pentru *Frica*).

„Un flagel de fântâni” (Dylan Thomas).

Pentru o nuvelă: X care taie clişee din reviste streine şi le remontează, plantându-se lângă marile vedete ale lumii, lângă oamenii politici de seamă. Îşi face singur dedicaţii după aceea pe fotografiile obţinute, cât mai sofisticate. Fotograful complice dintr-o redacţie (ca să râdă) îi plantează în braţe (într-o astfel de fotografie) un copil şi pe dos o dedicaţie de la Sophia Loren cu care l-ar fi produs. Scandal acasă.

Pentru *Batalionul de pedeapsă*: cei trei condamnaţi la moarte şi trimişi în batalion cânta din fisuri *Trăiască regele*, fapt pentru care sunt iertaţi de muncă de gardieni, care fac mare haz pentru că bandiţii au „voci”, cânta adică *Imnul regal* pe trei tonuri…

„Chery Owen, sobru că duminică” (Dylan Thomas).

„Tu care ştii mai mult despre neant decât morţii” (Mallarmé).

Peştele: „Când priviţi un peşte, nu vă gândiţi la solzii săi. Vă gândiţi la viteza mişcării, la corpul său strălucitor şi înotând prin văluri, văzut prin apa limpede, vertical sau de-a curmezişul. Ei bine, iată ceea ce am vrut să exprim. Dacă aş fi reprodus aripioarele, coada, ochii şi solzii săi, aş fi oprit mişcarea şi aş fi obţinut un simplu *échantillon* al realităţii. Eu am vrut să prind scânteia spiritului său” (Malvina Hoffmann) (Brâncuşi).

Robespierre, rupându-şi poeziile; Marat, romanele sale sentimentale; Desmoulins, poezioarele; Napoleon, nuvelele în care imita Wertfter-ul lui Goethe în faţa Revoluţiei…

„Ideal este ceea ce a fost cândva natură” (Hölderlin).

Bas cifrat, *miserere KV 85* (pentru alto, bas, orgă şi tenor), *antiphon* pentru soprană, alto, tenor, bas, la 2770, Mozart (pentru *Janus*).

În Ralea, analogii: coacerea bradului la căldura de Crăciun. Les *battements* – bătăile disonanţelor armonice.

„Muzica – arhitectură sonoră” (Novalis).

Pentru *săptămâna nebunilor*, cântece:

Cine în amor nu crede N-ar mai călca iarba verde.

Sau:

Ardă-ţi rochiţa pe tine Cum arde inima-n mine.

Sau:

Raţa ici, *raţa colea*, *Raţa paşte papură*.

Nume de lăutari: Unghiurliu, Chiosea-fiul, Nănescu. Un mare chefliu: Bărbucică Văcărescu.

Vianu: „Nietzsche, heraldul lui Wagner”.

Haydn cu muzica lui de manej.

Unde se refugiază omul? Goethe răspunsese în *Wilhelm Meister* şi *Faust*: în acţiune! Novalis: în basm, în vis, în magia credinţei; Hölderlin, în *Hyperion*, spune că

omul presimte numai, fără să găsească.

O *creaţie pură e o enigmă, Chiar cântul abia dacă poate s-o dezlege, Căci aşa cum ai fost la început, aşa vei şi*

Rămâne.

(Hölderlin)

Din *Paris vécu* de Léon Daudet:

Daudet despre Paul Hervieu, felicitat de Proust (pe care-l urmărea în sală şi care râsese de două ori): – De ce ai râs? l-a interogat Hervieu. Şi încă de două ori? A vrut după aceea să-i trimită martori. Hervieu, care era un academician abil şi plat, cum vedea un ministru începea cu salamalecuri, gata să-i lingă picioarele. El cumula decoraţiile, mesele la Élysée şi discursurile la morminte (ce seamănă ăsta cu X care are o listă cu cei ce au perspectiva să moară şi se pregăteşte cu discursul gata, că ziarele americane care au clişee gata şi ferparul de asemenea, urmând numai să fie vârâte în pagină). Un singur discurs l-a nenorocit: La *Asociaţia studenţilor* în 1914, când a anunţat *Pacea universală*. (Daudet s-a bătut cu Hervieu cu pistoalele.)

În timp ce sânul tău de piatră e locuit de

O inimă

Pe care dintele nici unei Crime n-o

Răneşte.

(Mallarmé)

La începutul secolului al XVIII-lea, turcii nu vedeau cu ochi buni îmbrăcămintea occidentală a streinilor aciuiţi la curtea voievodului din Bucureşti, medici, cărturari, secretari domneşti. Aceştia adoptară rapid giubeaua, păstrând cu ostentaţie tricornul, perucă şi bastonul de India. Căpitanul Preda Proroceanul se înfăţişează vizirului la Odriu (Adrianopol) cu perucă pe cap şi în straie evropeneşti şi e dat de turci pe mâna voievodului

Brâncoveanu ca să fie spânzurat pentru hainia lui: „Şi încă alt lucru le-au stricat lor: portul cel nemţesc (sau să zic nebunesc) ce-l purta Preda de Proroci, că avea chică nemţească, numai legată sus, subt işlic, şi cizmele cele nemţeşti cu pinteni lungi ce le purta” (scrie cronica).

Până şi uniformele suedeze ale soldaţilor zugrăviţi care străjuiau Turnul Colţii trebuiră la un moment dat să fie şterse de pe zidurile lui din porunca Porţii. Se mai ştie că în 1742, pictorul elveţian Liotard, aşezându-se la Iaşi pentru o perioadă mai lungă, îşi lăsă să crească barba şi mustăţile pentru a lucra liniştit, umblând după moda Ţarigradului, cu caftan şi işlic îmblănit. Abatele Sestini, la fel, în 1778, îmbrăca şi el haina orientală. În 1787 – 1791, când se spera în biruinţa armatelor ruseşti, jupânesele române renunţă la antereu şi işlic, arborând moda evropenească. În 1812, după şase ani de modă a Parisului, renunţară la frac şi rochii încorsetate, pentru a relua giubelele şi capoatele după moda de la Stambui. William MacMichael, care vine în ţară la sfârşitul domniei lui Caragea, scrie în *Jurnalul* său că la întoarcerea sub autoritatea turcească românii au revenit la antereu şi calpac. În timpul zaverii lui Tudor Vladimirescu, mai ales femeile revin la modă evroperiască. Se cunoaşte apoi protestul lui Kavanasoglu şi po; runca dată de Grigore Ghica, în 27 iulie 1823, celor care se îmbrăcaseră după moda franceză să lepede în termen de trei zile costumul occidental şi să îmbrace haina valahă sau orientală. Despre cameleonicul postelnic Andronache Zâmbelici, Negruzzi scrie: „Întâi, în 1812, şi-a ras barba şi s-a îmbrăcat evropeneşte. Pe urmă, în vremea domnului Calimach, luă costumul cel lung. La 1821, băjenind, îmbrăcă iarăşi fracul şi îşi rase mustăţile. Înturn îndu-se, luă iar işlicul, apoi la 1828, apucă din nou fracul şi îşi lăsă favoriţi mari şi brabeţi” (Al. Alexi

Anu, *Mode şi veşminte din trecut*, pentru *săptămâna nebunilor*).

Rubato – o execuţie liberă sub raportul metric.

Titluri pentru *Janus*: *Ronde des lutins* (Hora spiriduşilor) de Bazzini.

De şapte ori mai obosit
De actul dur de a săpa prin veghe
O groapă nouă în terenul
Avar şi rece
Al creierului meu.
(Mallarmé)

Suprarealismul este un efect, nu o cauză, e una din numeroasele forme ale modernei nostalgii a misterului (J.

Gracq).

În 1939, Éluard cerea poeziei, ca altă dată Rimbaud, alterarea logicii până la absurd.

Din *înnoirile muzicii* de G. Bălan (pentru *Janus*):

— *Polisurile* Helladei.

— Grecii foloseau o notaţie muzicală bazată pe literele alfabetului (250 Leru).

— S-au păstrat un fragment din *Prima Odă Pythică* a lui Pândar (secolul al V-lea î.e.n.) şi câteva măsuri din corul pentru *Orestes* de Euripides, două imnuri către Apollo (secolul al II-lea î.e.n.), unul către Nemesis, altul către soare (autor Mesomedes din Creta) şi Scalionul (cântecul de pahar), încrustat pe mormântul lui Seikhilos din Asia Mică.

— Platon în *Legile* sale vorbeşte despre corul, de cincisprezece fete care înconjură catafalcul morţilor, cântând *threni*.

— *Peanul*, cântec de glorie.

— *Ditirambul* (pentru Dionysos).

— Arta sincretică pe care Wagner încerca s-o reînvie prin a*să g esammthunstwerk*.

— *Threni* era cântat de obicei pe fondul acompaniamentului de flaut (*autos*) care imita suspinul plânsului.

— Instrumente greceşti: cithară cu 7 – 18 coarde, sistre, crotale.

— Solistica instrumentelor: auletica şi citharistica, la concursuri.

— La Delphi, în 586 î.e.n., a fost executat nomul pythie (sugera victoria lui Apollo împotriva balaurului Python).

— Genuri greceşti (stiluri): diatonic, cromatic, enarmonic, doric, frigic, lidic, mixolidic, hipodoric, hipofrigic, hipolidic.

— Platon şi Aristoteles preconizau interzicerea cântărilor de genul cromatic sau în modul lidic. Ele emanau senzualitate şi stări pasionale.

— În arta gregoriană: *neumele* (semnele), puncte, accente, linii.

— Guido d'Arezzo, un călugăr, a închegat în jurul anului 1.000 un sistem de notaţie muzicală.

— *Monodiile*.

— *Ambitusul* melodic.

— *Revertimini vos ad notem sancti Gregorii, quia manifeste corrupistis cantum*! (Voi, care stricaţi cântările, respectaţi notarea, Sfinte Grigore!)

— *Organum* (două voci paralele la un interval de o terţă).

— *Gymelul*, practicat în Anglia.

— Vocea de bază se numeşte cantus *firmus*, cea suprapusă: vocea organală.

— *Discantus* – melodie înflorită pe trunchiul psalmodiei gregoriene.

— Corul aproape căzăcesc al *Carminei burana* de care Orff (în latineşte).

— Polifonie; lume sonoră.

— *Ad majorem Dei gloriam*.

— Magisteri ai polifoniei: magister Leinus, magister Perotinus Magnus.

— Minesengherii îşi cântau singuri lucrările: Guillaume al IX-lea de Poitou, Bertrand de Born, Bernard de Ventadour, Marcabru, Giraud de Borneil. Trubaduri: Adam de la Halle, Thibault de Navarre, Richard Coeur de Lion. Alţi truveri: Walther von der Vogelweide şi Wolfram von Eschenbach (minesengheri).

— Cele cinci părţi ale *Messel*: Kyrie, Gloria, Credo, Sanctus, Agnus Dei.

— *Diabolus în musica* (quarta mărită).

— Nietzsche despre spiritul wagnerian când s-a dezis de el: boala muzicii.

— Thomas Mann despre Wagner: „Wagner are un fel sănătos de a fi bolnav şi un fel morbid de a fi eroic. Eroinele lui Wagner au ceva ce seamănă cu o formă nobilă a isteriei, ceva de ordinul somnambulismului, ceva extatic şi vizionar”. În Kundry din *Parsifal*, acest trandafir al Infernului, Mann vede o adevărată piesă de patologie mitică.

— Hindemith: *Armonia lumii*, *Nobilissima Visione*, *Cele patru temperamente*. El declară că muzica nu exprimă sentimente, idei, peisaje. Ea este o artă pur constructivă.

— Pocnetul de revolvier din *Ocăip-ul* lui Enescu.

— În 1911, *Manifestul muzicienilor futurişti* lansat de Francesco Pratello şi declaraţia lui Russolo asupra *Ariei zgomotelor* (1913). Ei erau sătui de Beethoven şi Wagner, vor zgomote, tramvaie, maşini, automobile, mulţime.

— În 1916 apar bruitiştii futurişti (manifestul lor era conceput de Varèse). O nevoie de noi instrumente.

— Varèse: *Ionisation* (1931) pentru 36 de instrumente de percuţie.

— Titluri: *Integrales*, *Hyperprisme*, *Density*.

— Structuri bruitiste.

— Compoziţii de zgomote: *Symphonie pour un homme seul* (din zece fragmente cu titluri: *Erotica*, *Eroica*, *Apostrophe*).

— Muzică concretă. Cel care a dezlănţuit-o a fost Pierre Schaeffer, de meserie inginer. Russolo fusese pictor. Schaeffer: concerte de zgomote, *Étude aux tourniquets*; *Étude pour piano*; Étude *pathétique aux chemins de fier*. Către laboratorul acestuia s-au îndreptat Boulez, Philippot, Barraqué, Maurice Le Roux.

— Experienţa concretă în 1958: *Vălul lui Orfeu* de

Pierre Henry.

— 1953, primul studio de muzică electronică, la Köln, al lui Herbert Eimerţ.

— În 56, *Cântecul adolescenţilor* de Karlheinz Stockhausen: sonorităţi electronice, împletite cu vocea unui băiat.

— Varèse: Poemul electronic cu sunete produse în laborator după legile dramaturgiei sonore.

— În artă nu poţi avansa decât dacă înaintezi foarte încet (Enescu).

— Antoine Golea îl acuză în *Estetica muzicii* pe Strauss că a fost laş şi că s-a oprit la graniţa atonalismului.

— Grupul celor şase (1918): Honegger, Darius Milhaud, Georges Aurie, Fr. Poulenc, Louis Durey, Germaine Tailleferre.

— Tânăra Franţă C36) – Messiaen, André Jolivet, Daniel Lesur, Yves Bordier.

— *Simfonia a V-a* (a celor trei *re*) de Honegger C51).

— *A treia* de Honegger: *Liturgica*.

— Verdi despre Wagner: „barbarie teutonă”.

— Wagner despre Verdi: „dulcegărie de flaşnetă”.

— Brahms nu-i înghiţea pe niciunul

— Debussy: „Verdi e vulgar, Wagner emfatic, Brahms scolastic”.

„Cerul de porţelan, gol” (Mallarmé).

Jurnal de la Poiană

Ora 18, vara şi toamna, când se aprinde becul din gara de jos, imaginea singurătăţii locurilor, de care vine însoţită implacabila seară *şi* noapte…

„Cadavrul unui oraş” (Cicero, citat de Ghica).

„Un Pantheon poate fi numai o micuţă carieră de piatră” (Valéry).

„Poezia este o insurecţie” (Pablo Neruda).

O toamnă la Caracal, povestită de N.G. şi cu V., amicii

lui, stau trei luni mumai în cămăşi de noapte, fără nimic pe ei altceva. Aveau jos, în pivniţă, un butoi cu must. Beau din căni de lut şi mai mâncau nuci că sfinţii apostoli, cu picioarele goale prin iarba curţii, plină de orătănii. Mai ucideau câte o orătanie şi jucau table ca nişte adevăraţi Oblomovi.

„Memorialistica lui Ghica este Muzeul Carnavalet al nostru” (G. Călinescu).

„Poezia e o maşină de cuvinte” (Valéry).

New York-ul ca o feerie catastrofală, în viziunea lui Corbusier.

Baba Mateescu se tocmeşte ţigăneşte pentru orice obiect pe care-l vinde. Cere triplu, lasă la jumate, iei la sfert dacă o ştii. Doctorul o dă afară din casă după ce o invită la o ţuică mai întâi, când are. A. e fostă cameristă a reginei Maria sau aşa fceva, plină de lăzd secrete, într-o casă fără gaze, mizeră, cu ziduri negre, mucegăite. Se încălzeşte cu lampa de gaz, deşi cu banii pe care i-ar lua pe lucrurile strânse ar mai putea trăi ani de zile. Are depuse bijuteriile cele mai bune la nepoţii ei, într-un seif, îi inspectează pe aceştia din când în când, dar dacă le cere minunile, aceştia nu i le dau, sub diferite pretexte, că le vinde, că le pierde etc., adică le-au confiscat pur şi simplu. Asta nu-i împiedică să se poarte linguşitor cu ea. Caută mereu pe sub paturi galeuri şi vase de Boemia, scoate din sipete lucruri chinezeşti de un preţ inestimabil şi se jură că nu le dă. Ca şi X, care fură cărţile pe care tot el ţi le vinde, are pasiunea cumpărării şi revinderii. Din aceeaşi galerie, actorul Y, care ştie toate casele babelor din Bucureşti de unde cară icoane de argint pe care le revinde. E fericit că nu mai stă în cârciumi şi că şi-a găsit o meserie bănoasă. Într-o zi mi-a adus trei maimuţe de tuci, plus gipsul ou bustul lud Gamfeetta care m-au umplut de oroare. Îi spun: „Dumneata ai ţine astea în casă?” „Nu, eu le vând doar…”

„Sunt un martor carenşi aduce aminte de viitor” (Léon Bloy).

„Generaţiile subterane, infradstorice, cum le numeşte Unamuno, această lume larvară şi grandioasă” (Emil Botta, într-un interviu).

„Clasicul este acela care poartă în sine un critic” (Valéry).

Sălbaticul inocent Rousseau (ca mit).

„Memoria socială a imaginilor” (Warburg).

„Poezia ca abolire a hazardului” (M. Raymond).

„Păcate reci şi palmieri fericiţi” (Mallarmé).

Jurnal de la Poiană

Griji mari: găinile nu mai ouă de câteva zile. Costea zice că ale lui, mai ale dracului, ouă în continuare. Mister de nedezlegat. Costea face speculaţii că aceste găini de Călăraşi nu valorează două parale; ale lui, luate nu ştiu de unde, au făcut de la începutul anului până acum peste opt sute de ouă. Poate e cocoşul lor mai al dracului, sugerez, să fie adus la noi în tabără. „Nu, că se vor ucide cu cocoşul de Călăraşi, ce, nu-mi ajunge uciderea unui păun din gelozie?” „Aşa e!”

— Atunci?”

Aflăm peste câteva zile: găinile ouau undeva, sub coteţ, ascuns, făcuseră o groapă. Costea le blestemă: mi-am rupt un costum de haine ca să scot opt ouă…

„Cinste oamenilor! Sfânt limbaj” (Valéry).

Ţăranii de la o moşie a unei rude a lui M. aud că peste tot e revoluţie. Cer boierului lor să facă şi ei revoluţie. I se dă fiecăruia câte ceva cadou şi se duc la treaba lor, liniştiţi din toate punctele de vedere (pentru *Frica*).

Lumină specială (vesperală), poroasă, albă, fără identitate, lumina de sanctuar în care stă balcanicul, în plină taină, el se refugiază în această lumină crepusculară,

de amurg, ca într-o ţară. Este *lumina centrului*, a refugiului (vezi şi Eliade). Este lumina care sugerează acea reconciliere a contrariilor…

Istoria plagiatului: Melodia de succes din *Love story* e luată din *Octetul în fă major*, *op. 166*, *pentru corzi şi suflători* de Schubert (începutul).

Cuvântul e bolnav de ambiguitate, de prea multe suprapuneri şi metafizici care s-au încolăcit pe trunchiul său de-a lungul mileniilor (Ugo Spirito).

Beau din *kuzneţoaffe* (ceşti de cafea), pentru *săptămâna nebunilor*.

CAIETELE PRINCEPELUI

Din *Mystiques et magiciens du Thibet* de Alexandra David Neel, Paris, lib. Pion et Nourrit, 1929:

— La tibetani, cuvântul *ram* este un nume mistic al focului, sămânţa mistică a focului; iar capră se spune: *rima* – apropiere între aceste cuvinte şi numele lui *rama*, *arimi* – păstori; probabil o influenţă lingvistică hindusă (N.).

— Tibetanii au împrumutat de la hinduşi ideea celor trei vene mistice care joacă un rol însemnat în antrenamentul yoghinilor; e vorba mai curând de nervi care servesc drept fire conducătoare ale energiei. Tibetanii le numesc *Roma*, *urna*, *kyangma* – dăm iarăşi peste un cuvânt din familia *ram*, *rom*, *rim*.

— Programul de dezvoltare spirituală al neofitului tibetan (sunt trei etape): 1. *Tawa = a privi*, *a examina*; 2. *Gompa = a reflecta*, *a medita*; *3. Tehyeupa = consumarea* şi *fructul* celor două practici anterioare.

— După altă enumerare, ar fi următoarele etape: 1. *Teune = a căuta semnificaţia, raţiunea de a fi a lucrurilor*; 2. *Lab = ale studia* pe acestea în cele mai mici detalii; 3. *Gom = a reflecta* şi *a medita* asupra celor descoperite; 4. *Toga = a înţelege*.

— *Mantra*, în sanscrită, e probabil numele ce se dă

unor versete religioase.

— Dăm mai jos un fel de poezie tibetană numită *kabido* (*a merge către refugiu*), pe care tibetanii o recită în gând:

Mă refugiez în toate refugiile pure, O, *voi, părinţi care rătăciţi în horă*

Existenţelor succesive, Îmbrăcând forme diferite din cele şase categorii de animale Pentru a ajunge în starea de Buddha.

Eliberat de teamă şi suferinţă, Fie ca gândurile voastre să se îndrepte

Spre lumină.

— După *Padmasambhâva*, etapele progresului spiritual în *Calea directă* sunt următoarele:

1. A citi o mare cantitate de cărţi asupra religiilor şi filosof iilor diferite; a experimenta diferite metode.

2. A-ţi alege dintre toate o singură doctrină, aşa cum vulturul îşi alege o singură victimă din mijlocul turmei.

3. A rămâne într-o situaţie modestă îndărătul căreia să-ţi înalţi spiritul, indiferent de onorurile terestre.

4. A fi indiferent la tot. A nu alege nici bucăţele, nici bogăţia, nici sărăcia. A nu avea regrete, a nu te căi, a nu te mândri cu nimic

5. A contempla fără a te emoţiona.

6. A şasea etapă nu se poate descrie, ea duce la comprehensiunea vidului.

— Un proverb tibetan spune:

Meu gus yeu na

Khyi se eu tang adică: *dacă e veneraţie, şi un dinte de câine emite lumină*.

Din *La Loi des étoiles* de Maurice Privat (addenda):

— Figura măscăriciului din jocul Taroc este inspirată din configuraţia constelaţiei Perseu.

— Ciclul legendelor regelui Arthur este un ciclu solar

adaptat creştinismului şi cupei sfântului Graal; epopeea Graal se apropie de iniţierea dionysiacă.

— „Oul se deschide. Cele două jumătăţi erau una de argint şi una de aur. Jumătatea de argint devine acest pământ, cea de aur, cerul; membrana cea deasă fu obscuritatea norilor, micile vene deveniră râurile, partea lichidă, marea. Şi ceea ce născu fu Soarele" (din *Chindogya Upanishad*, III, 19, 2).

— „Jumătatea inferioară a oului va fi emisfera terestră; partea superioară a oului devine bolta cerească; tot ceea ce este alb în ou va străluci dulce ca Luna. Celelalte părţi ale oului vor deveni astrele cerului" (*Kalevala*).

— În cosmogonia lui Sanchoniation: „Suflul se îndrăgosti de propriile sale principii şi se făcu un amestec; această uniune se numi dorinţă. Acesta fu principiul creaţiei tuturor lucrurilor. Dar suflul, el însuşi, nu cunoştea propria sa creaţie şi din îmbrăţişarea sa cu el însuşi se născu Moţ. Unii zic că aceasta înseamnă noroi, alţii o putreziciune a compuselor apoase. Şi din ea se născură germenii creaţiei şi ea este originea tuturor lucrurilor".

— Ekstein, comentând acest text şi notând originea sa ariană, spune: „Dar antecedentele cultului vedic, aşezarea altarului, orientarea spaţiului, împărţirea anului cosmic, tot ceea ce se referă la formele religiei, în special conţinutul... într-un cuvânt tot ceea ce se ascunde îndărătul realităţii, prin raport cu concepţiunea primitivă a Archailor şi a Stocheilor, toate acestea sunt arya*?... Ved*a răs*pund*e acestei chestiuni (întrebări), Veda atr*ibui*e toate acestea Guadarvasilor, institutori şi maeştri. Veda con*sider*ă că Maharatas, strămoşii aryas-ilor, erau nişte sălbatici care rătăceau prin păduri, ignorând cele sfinte ale zeilor, altarul şi syumbomo*i al lui* Agni şi Soma". Veda ne *spun*e cum au fost comunicate cele sfinte, apoi cum le-au

fost retrase; ei au sfârşit prin a-i fura pe zei. Ekman adaugă că miticul Thot, care a civilizat Egiptul, a acţionat precum miticul Oannes, *primul* care a învăţat pe caldeeni arhitectură, agricultura, ştiinţele, calendarul, ca şi miticul Parashaya la hinduşi şi miticul Dragon al Chinei preistorice, sau Manco Capac în Perú şi Quetzalcôatl în Mexic. Analele acestor popoare spun că streinii ieşeau dintr-un Hades, dintr-un focar subteran, purtători ai unei ştiinţe organizatoare bazate pe geometrie şi astronomie; tot ei au adus scrierea hieroglifică. Aceşti întemeietori se revelau într-un ansamblu care nu permite să se întrevadă dezvoltarea unei culturi autohtone.

— Statuia soarelui cu şapte raze, simbolizând cele şapte planete; el ţine în mina cornul abundenţei care simbolizează zodia *Berbecului* şi în dreapta mărul, simbol al iniţierii; la pioioare, um taur, simbol al celei de-a doua zodii şi originea tradiţiei.

— Planeta Pluton, cunoscută chiar sub acest nume de cei vechi, planeta Neptun, Uranus sunt foarte îndepărtate şi numai telescoape puternice le pot descoperi; se pune întrebarea: de unde au avut cunoştinţă cei vechi de ele?

— Unele bijuterii sunt de o artă atât de subtilă, încât nu se poate să fi fost lucrate cu ochiul liber, ci numai cu oglinzi şi cu lupe delicate.

— Alcyone este una dintre Pleiade care a dispărut într-un cataclism şi de ea se leagă ziua morţilor.

— Stelele alunecă în fluviul elipticei.

— În afară de *Zodiacul* cunoscut, este un al doilea *Zodiac* al Caselor, împărţit tot în douăsprezece părţi. Pentru descoperirea periodicităţii lui, ar fi necesare cel puţin două mii de ani de observaţii după anale ţinute cu stricteţe; deci civilizaţia noastră ar fi fost neputincioasă să-l descopere; *Zodiacul* cotidian, al Caselor, scapă logicii noastre; nu poate fi cunoscut decât de o înaltă filosofie.

— *Zodiacele* au fost găsite şi în alte părţi decât cele cunoscute ca vechi civilizaţii, dar ele nu sunt modificate, pentru a corespunde locului; *zodiacul* corespunde latitudinii Parisului (??).

— *Venus* numită şi *Phosphorosus Lucifer* sau *Steaua Matutină*.

— Berbecele culcat de pe *Zodiacul* din Denderah e un zodiac particular asupra istoriei lumii, comentariu şi explicaţie a Genezei, El reprezintă aici începutul Creaţiunii, fiindcă are o labă ridicată, şi începutul domniei omului, pentru că solstiţiul de iarnă urca spre nord când el a atins gradul zero al *Berbecelui*. Egiptenii credeau că Dumnezeu a creat lumea în şase zile şi că a început opera atunci când solstiţiul de vară era la gradul o al *Berbecelui*. Pentru ei, cele şase zile însemnau perioade de 2 160 de ani.

Din *VÊgypte des pharaons* de Adolphe Erman (addenda):

Tabloul succint al istoriei Egiptului:

I. *Vechiul Imperiu*:

— Epoca piramidelor

— A IV-a dinastie – 2720 – 2560 – Sau mai vechi

— A V-a dinastie – 2560 – 2420

Sau mai vechi

— A VI-a dinastie – 2420 – 2270 – Sau mai vechi

II. *Imperiul de Mijloc*:

— A XI-a dinastie – 2100 – 2000

— A XII-a dinastie – 2000 – 1790

— A XIII-a dinastie – 1790 – 1700

III. *Noul Imperiu*:

— Perioada hicsoşilor – 1700 – 1555

— A XVIII-a dinastie – 1555 – 1350

— A XIX-a dinastie – 1350 – 1200

— A XX-a dinastie – 1200 – 1090

IV. *Perioada de decadenţă*:
— A XXI-a dinastie – 1090 – 945
— A XXII-a dinastie – 945 – 745
— A XXVI-a dinastie – 663 – 525
V. *Egiptul sub dominaţia persană*:
525 – 332 î.e.n.
VI. *Egiptul sub dominaţia greacă*:
332 – 31 î.e.n.
VII. *Egiptul sub dominaţia romană*:
Începând cu anul 31 î.e.n.
VIII. *Egiptul sub dominaţia arabă*:
Începând din anul 640 e.n.
Opere literare egiptene:
— *Instrucţiunile regelui Amenemhat I* (la 1980 î.e.n.), un gen folosit şi de domnitorul Neagoe Basarab în *învăţăturile către jiul său Theodosie*. Faraonul este mai puţin ipocrit, sfaturile sale sunt îmbibate de scepticism, el nu are încredere în oameni şi îl pune în gardă şi pe fiul său asupra acestui lucru: „Nu te încrede în fratele tău, să nu ai amici şi să nu-ţi faci confidenţi”. (Senzaţie de singurătate regală, de damnare… – N.)

— *Povestea lui Sinuhé* (un demnitar tot în vremea lui Amenemhat I şi a fiului său Senusret sau Sesostris I). Autorul povestirii pleacă într-o călătorie în ţări necunoscute, împins de imbolduri pe care el însuşi nu şi le explică şi, după ani, se întoarce la curtea regelui, sub promisiunea că acesta îi va aranja un mormânt frumos. Ca să-l tenteze, faraonul îi descrie cu minuţie cum va fi îmbălsămat, în care vase fine îi vor fi puse măruntaiele, cum va arăta mormântul. Sedus de astfel de privelişti, fascinat chiar, călătorul Sinuhé se întoarce în ţară, unde se bucură de favorurile regelui până la moarte. (Te vei bucura de favoarea mea până la moarte, zice regele, dar îi fixează moartea chiar în prima zi a sosirii acasă – acestea nu s-au

spus în poveste, sunt numai interpolările lui N.)

— *Plângerea ţăranului*, scrisă pe la anul 2200 î.e.n., deci mai veche decât cele dintâi, incompletă pentru noi; papirusul e rupt.

— *Povestirea naufragiului*: datată din epoca Imperiului de Mijloc.

— Tămâia se aducea din ţara Puntului, aflată în sudul Egiptului.

— Numele poporului lui Israel e menţionat pentru prima oară în scrieri istorice pe vremea faraonului Mer en ptah, care ar fi luptat cu israelienii şi i-ar fi distrus.

— Legendele cu Moise şi fiica faraonului, cu cei patruzeci de ani petrecuţi în deşert, cu trecerea Mării Roşii sunt, după autor, pure invenţii.

— Numele de Putiphar şi de Zaphnaptaneakh, cum e numit Iosift sunt posterioare cu mai multe secole evenimentelor descrise.

— Ramses al III-lea a restabilit exploatarea minelor de aramă din regiunea Atika, abandonate la acea dată. Atika se află în regiunea muntelui Sinai. (De reţinut că numele regiunii se aseamănă cu cel grecesc.)

Din *Les Mystères dyeleusis* de Victor Magnien (addenda):

— Naturii îi plaoe să se ascundă – Julien, *Discursuri*, VII, 216.

— În Thracia, existau *misterele lui Cotys*, *misterele zeiţei Bendis*, zeiţă a vânătoarei, iar în Samothracia, pe colina zerinthiană, un cult misterios al zeiţei Hekate.

— Alte mistere se celebrau în următoarele locuri: În Egipt – *misterele lui Isis şi Osiris*, în Syria – ale lui *Adonis*, în Persia – ale lui *Mithra*, în Phrygia – ale *Cybelei* şi ale lui *Atys*, în Cappadocia – *misterele lui Artemis*; La romanii, se întâlnesc multe mistere, cele mai multe împrumutate; în Carla – cultul lui Zeus Comiros şi al

Hekatei; în antica Helladă – *misterele cabirilor*, *coribăuţilor*, marilor zei; *misterele lui Cronos* şi *ale titanilor*; *misterele lui Zeus* în Creta; *misterele Hekatei* la Egina; *misterele dioscurilor*, copiii ascunşi, la Amphissa; *misterele lui Antinous* la Mantineea; *misterele lui Dryops* la Antineea; *misterele Herei* la Argos şi la Nauplia; *misterele cabirilor* la Theba, stabilite de Methapos; *misterele lui Sagra şi Halimonte*; *misterele graţiilor* la Athena; *misterele Aphroditei*, în Cipru, *misterele lui Dionysos* în Cretă, Beoţia, la Delphi, la Athena şi în multe alte locuri; *misterele Athenei* la Athena; *misterele lui Demeter* şi ale *Persephonei* în cele mai multe locuri.

— Răpirea Persephonei de către Hades ar fi avut loc în Sicilia; după sicilieni, ei ar fi practicat pentru prima oară cultura cerealelor; în Sicilia şi în Grecia au apărut primele legi scrise.

— *Telete*, în limba greacă, înseamnă *perfecţiune*, adică ceremonie prin care cineva devine perfect.

— Cine e inventatorul misterelor? Dardanos a arătat oamenilor *misterele zeiţei-mame*; Midas – *misteterele frigiene*; *Cinyras – orgiile Aphroditei*. După Theodoret, *misterele zeiţei Rhea*, *Cybele* sau *Brimo* au fost aduse din Phrygia.

— *Misterele din Eleusis* au fost instituite de Orpheus, instruit mai întâi în Thracia sau Samothracia, apoi în Egipt; anterior au existat nişte mistere preelenice, ale pelasgilor – oameni veniţi din Asia Mică, care au învăţat misterele lor cu puţin înaintea lui Orpheus; e vorba, de asemenea, de mistere transportate la o dată anterioară în Arcadia, în Samothracia şi în Asia Mică; mai sunt înglobate aici *misterele cretane*, foarte vechi, fundamental analoge celor egiptene.

— Nicio lucrare în limba greacă, în proză, anterioară lui Herodotos n-a subzistat vremurilor. Deci Herodotos

este izvorul scris cel mai vechi.

— Orpheus i-a învăţat pe oameni să se abţină de la crime, spune Aristophanes în *Broaştele*. Orpheus mai e numit şi *Odrisianul* (vezi scriitorul creştin Theodoret în lucrarea *Vindecarea bolilor greceşti*, I, 21).

— *Museos* trecea drept fiul lui Orpheus. După Diodor din Sicilia, el era în capul celor perfecţi atunci când Herakles a fost iniţiat; el e prezentat ca un coborâtor din lună, cum e numit într-un poem orfic, ceea ce arată marele grad la care ajunsese în ierarhia religioasă. Eumolpos, fiul lui Museos, a fost iniţiat de Orpheus «Plutarch spune: Eumolpos, exilat din Thracia, îi iniţiază pe eleni; se pare că au existat şi un Museos, fiu al lui Eumolpos, şi un al doilea Eumolpos, fiul al celui de-al doilea Museos. Nimeni nu contestă existenţa unui trac numit Eumolpos venit în Athena. Philochoros spune că Museos era fiul Selenei şi al lui Eumolpos.

— Opere legendare ale orficilor * 1. O marmură din Păros atribuie lui Orpheus crearea miturilor *Răpirea Corei* şi *Greşelile lui Demeter*; după Suidas, oirfdcii ar fi scris sub numele de Eumolpos trei mii de versuri despre *misterele lui Demeter*, despre aventurile zeiţei la Celeos, despre iniţierea fiicelor lui Celeos.

— Diogenes Laertios atribuie lui Museos, fiu al lui Eumolpos, lucrările *Theogonia* şi *Sfera*.

— Poezia orfică foloseşte hexametrul dactilic şi o limbă artificială şi compozită, bazată pe dialectul ionian, dar şi cu elemente eoliene; se presupune că şi cea mai veche poezie orfică a avut aceleaşi trăsături; această limbă poetică, religioasă, unită cu metrul dactilic, a fost adoptată şi de poezia epică şi în special de poemele homerice, de poezia teologică şi morală a lui Hesiod, în imnurile homerice şi în oracole. Mulţi autori au atribuit invenţia poeziei şi metrului dactilic lui Orpheus. Clement din

Alexandria a scris că Homer l-a imitat pe Orpheus. Diodor din Sicilia povesteşte că poetul pelasgic Lânos a avut ca imitatori pe Orpheus şi pe Pronapides, ultimul fiind maestrul lui Homer, şi pe de altă parte pe Thymoites, poet frigian.

— Isis – zeiţa cu şapte mantale şi cu veşmintele negre. Osiris pare a fi *apa*, iar zeiţa cu şapte rochii ar fi *natura*.

— După Herodotos, pelasgii i-au învăţat pe atenieni, ca şi pe cei din Samothrace, cum să-l reprezinte pe zeul Hermes; tot ei i-au iniţiat în mistere. Hermes este prezentat cu aidoion-ul ridicat; tot misterul se învârteşte în jurul descoperirii acestui *aidoion*; acest mod de reprezentare a zeului, spune Herodotos, grecii nu l-au învăţat de la egipteni, ci de la pelasgi; de asemenea, *misterele cabirilor* au fost învăţate tot de la pelasgi. Pelasgii au locuit o vreme cu atenienii, iar mai înainte cu

cei din Samothrace; de la ei oamenii din Samothrace au învăţat celebrarea orgiilor.

— Fetele lui Danaos au luat misterele din Egipt şi i-au învăţat mai întâi pe pelasgi. Când au năvălit do-Rienii, misterele s-au păstrat numai de către arcadieni.

— Diodor din Sicilia spune că exista chiar o poezie religioasă pelasgică înaintea poeziei greceşti şi frigiene; Lânos a povestit în scrieri pelasgice acţiunile primului Dionysos şi a lăsat şi alte fabule.

— Thymoites, contemporan cu Orpheus, a scris o poezie numită *efrigiană*.

— O altă tradiţie face din Orpheus un discipol al dactililor ideeni, veniţi din Phrygia cu Minos (Ide se găsea în Phrygia); emigranţii frigieni făceau minunii, se dedau la incantaţii, la *telete* şi la mistere şi i-au uimit pe cei din Samothrace. Orpheus ar fi devenit adeptul lor.

— O altă tradiţie, mult anterioară lui Orpheus, vorbeşte de Dardanos şi de fratele său Jasion; e vorba de o influenţă a Samothraciei asupra Troiei. Un alt autor notează o influenţă mai veche a Peloponezului asupra Samothraciei. Iată legenda: Dardanos pleacă din Arcadia în Samothracia împreună cu fratele său Jasion (Jasius). Jasius e lovit de fulger din cauza amorului purtat cu zeiţa Demeter şi Dardanos trece în Asia. Idaios, fiul său, se stabileşte pe muntele Ida unde întemeiază *misterele zeiţei-mame*; iar Dardanos întemeiază cetatea care îi poartă numele.

— Dar Dionysos din Halicarnas ne dă o altă tradiţie mai veche; Chriseea (aurită?), fiica lui Pallas, căsătorită cu Dardanos, a adus ca dotă darurile Athenei: *palladia* şi *hiera* marilor zei de la care ea ar fi învăţat perfecţiunea (*telete*); când arcadienii, fugind de potop, s-au stabilit în Thracia, Dardanos a întemeiat aici un sanctuar; când plecă în Asia, lăsă în insulă (în Samothracia) *hiera* şi *telete*, iar

palladia a fost luată de el.

— Diodor din Sicilia povesteşte o versiune diferită: Dardanos, Jasion şi Harmonia sunt născuţi în Samothracia, că fii ai lui Zeus şi ai Electrei, fiica lui Atlas. Dardanos trece în Asia Mică cu o barcă şi devine rege. Jasion rămâne în Samothracia; el învaţă de la Zeus misterele cunoscute altă dată şi apoi uitate; el iniţiază chiar pe streini. De la el primeşte iniţierea Cadmos care devine soţul Harmoniei şi întemeiază ulterior Theba. Jasion, căsătorit cu Cybele, dă naştere lui Coribant. Când Jasion e ridicat la cer, Dardanos, Cybele şi Coribant transportă lucrurile sfinte ale Mamei zeilor în Asia. Din Jasion şi Demeter s-a născut, după legendă, Plutos.

— Strabon afirmă că misterele au trecut din Samothrace la Troia. El spune: Jasion şi Dardanos locuiau la Troia, erau fraţi; Jasion a fost lovit de trăsnet din cauză că a păcătuit cu Demeter; Dardanos s-a dus în Samothrace şi a locuit pe muntele Ida, întemeind Dardania şi învăţând pe troieni misterele aduse din Samothrace. Samothrace se numea altă dată Samos.

— Studiul muzicii a început atunci când au făcut să treacă în ritmul versificaţiei modulaţiile percepute în dangătul şi freamătul bronzului (Solinos, XI, 6).

— Multe nume de zei nu au o origine elenică: Persephone, Dionysos. Hera, Athena, Aphrodite; aceste nume, grecii le-au însoţit cu diferite epitete – e vorba de o instituţie reflectată, gândită de un legislator necunoscut.

— Ca semn de recunoaştere, gnosticii, când dădeau mâna, îşi gâdilau palma.

— Platon, între patru feluri de delir, îl distinge pe cel al lui Dionysos, care este *telestic*, adică *propriu iniţierii*.

— Cei vechi vedeau în mistere dovada că au încetat să se bată pentru hrană, ca animalele; ei erau *asiguraţi* (adică *mysiân*) şi e probabil că numele misterelor vine de

la acest cuvânt; din acest motiv, Demeter era numită de unii Mysia; sau poate că numele vine de la ideea că trebuie o cercetare ardentă pentru a înţelege lucrurile dificile.

— Zeus se uneşte cu Persephone (Core), fiica sa, sub forma unui şarpe.

— Plecată în căutarea Persephonei, Demeter pune să sune tobele şi ţimbalele (este însoţită de Dionysos). Din cauza acestor zgomote, Demeter mai e supranumită şi Achaia (adică zgomotoasă?). (Deci numele achaenilor ar însemna *zgomotoşii*?? – N.).

— Iambe, servantă, o face pe Demeter să râdă, dezgolindu-se, şi atunci zeiţa acceptă să bea *ciceon*, un amestec de apă, făină şi mac sălbatic. Lichidul *e* oferit zeiţei pentru a-i mai îndulci durerea (probabil că băutura avea proprietăţi somnifere, din moment ce era făcută cu mac – N.).

— Quintilianus spune că muzica acţionează asupra sufletului că asupra instrumentelor cu coarde şi a celor de suflat, asupra nervilor şi arterelor, prin *suflurile* pe care le creează: suflul gândirii şi suflul sufletului.

— Ceea ce sufletele au pierdut prin faptul nenorocit de a se naşte, filosofia le restituie prin amintiri (Quintilianus).

— Corpul este legat de suflet ca o cochilie de stridia ei (*ostreon*); corpul – veşmânt ostrele!

— *Futikon = facultatea de a planta şi de a face să crească corpurile*.

— „Să nu te temi dacă vorbind despre suflet pomenim atât de des de moarte. Într-adevăr, prin moarte, sufletul nu se stinge, el este doar acoperit pentru un anumit timp, şi această înecare vremelnică nu-i răpeşte dreptul la veşnicie. Şi chiar atunci când el va fi în afara corpului în care îşi va fi îndeplinit funcţiunea sa, chiar destrămat din cauza defectelor sale, el va reveni la lumina

vieţii veşnice şi integritatea se va fi restabilită” (Macrobius).

— „Suntem cu toţii nişte emigraţi, nişte străini, nişte exilaţi” (Empedokles).

— După Empedokles, sufletele au fost legate de trup pentru a ispăşi vina de a fi comis crime, de a fi mâncat carne, pentru *alelfagie* – e aici, desigur, o aluzie la mitul lui Dionysos devorat de titani. Deci sufletul uman a pierdut unitatea să primară pentru a se diviza în interiorul corpului omenesc.

— După unii, între corp şi suflet ar fi nişte veşminte eterate, celeste, spirituale.

— Discipolii lui Orpheus au dat numele de închisoare (*soma*) pedepsei pe care o suferă sufletul în expierea greşelilor sale. Ei consideră corpul (*soma*) ca o închisoare a sufletului.

— După Eustatius, sufletele devin, după moartesferice.

— „*Mult timp rămăsei sub glie, întins, mut ca o piatră, pierdut fiindu-mi sufletul...*” (Theognis).

— *Holocler = cel care a primit întreaga moştenire, perfect*; *myst = simplu iniţiat*; *epopt = cel care are un grad superior de iniţiere*.

— Religia greacă foloseşte ca simboluri fiinţe însufleţite, neînsufleţite, numere şi figuri. *Leul* e regele animalelor; în *misterele lui Mithra* el simbolizează misterele cele mai înalte (în *misterele eleusine* are acelaşi înţeles). *Vulturul* este regele vieţuitoarelor care zboară, e cea mai perfectă dintre păsări, e pasărea lui Zeus, pasărea regelui, poartă în cer sufletul regelui sau al omului asimilat cu acest grad. *Balaurul* e regiele animalelor care se caţără; e simbolul reînnoirii şi al renaşterii, al vindecării şi al conservării, al forţei luminoase, el intervine în mod frecvent în mistere, e tovarăşul lui Demeter. *Delfinul* e

regele vieţuitoarelor care înoată, veghează asupra navigatorilor, personifică pe regele navigator, ca Ulysses, conduce sufletele spre insulele preafericiţilor. *Lebăda* simbolizează puterea care transportă lumina splendidă şi pură, e pasărea lui Apollo, simbolizează forţa poetică şi poezia. *Taurul* simbolizează puterea care transportă principiul umed şi generator. *Bufniţa*, pasărea Athenei, simbolizează reflectarea (cugetarea) care domină tenebrele. *Porcul* – simbol al impurităţii – e sacrificat lui Demeter în cursul iniţierii. *Albina* e sufletul coborât în Geneză şi gândind la întoarcere; e identică cu preoteasa lui Demeter.

— *Mierea* e simbolul vieţii şi al morţii. *Macul* reprezintă pământul, dar şi puterea somnului şi a uitării care cuprinde pe oameni după moarte şi înainte de a renaşte. *Uleiul* simbolizează puritatea. *Măslinul* e consacrat Athenei. *Laurul*, lui Apollo. *Mirtul* simbolizează puterea politică.

Rodia e consacrată lui Demeter şi Persephonei.

— *Aurul* are culoarea soarelui şi *argintul* a lunii. *Bronzul* are o valoare purificatoare, sunetul bronzului are o virtute demonică; bronzul e izbit pentru a goni influenţele rele, după o eclipsă sau după moartea unui personaj important.

— În *misterele lui Mithra* erau şapte porţi prin care trebuiau să treacă sufletele, fiecare poartă simbolizând o planetă; aceste mistere simbolizau drumul parcurs de suflet după moarte.

— Gnosticii sunt moştenitorii misterelor antice. Philon este unul dintre cei care au pregătit apariţia gnosticismului.

— *Epopţie = contemplare*.

— *Daudoc = cel care face să apară lucrurile sfinte*.

— Coroana de mirt înseamnă putere politică.

Hesychos explică astfel cuvântul grec *myrrhinôn* = *cel care se pregăteşte a lua puterea*. Acest cuvânt a apărut fiindcă arhonţii purtau coroane de mirt.

— *Diaconnoi* = servitor; *panageis* = preacurate.

— Transmiterea doctrinelor lui Platon comportă o purificare, o *telete, o anadeză*.

— După unii, etimologia cuvântului *muză* (*mousa*) ar fi *miousa*, adică *iniţiatoare*, căci învăţămintele date de muze nu diferă de cele ale misterelor.

— În timpul iniţierii e un moment în care *mystii* se culcă sub un cort, desigur în amintirea vremurilor când omenirea nu cunoştea cultul muzelor, agricultură şi legile.

— Somnul este o iniţiere primă în moarte.

— Mitul dezmembrării lui Dionysos simbolizează coborârea sufletului în materia multiplă care îl absoarbe şi îl înghite.

— Cerberos sau Creoboros. *Creoboros* = *cel care devorează carne*.

— *Bolboros* = mocirlă.

— Lucifer, mesager al zilelor de primăvară.

— Un psalm nassenian:

Primul Nous era Legea, a Totului
Născătoare.
Cel de-al doilea era Haosul, răspândit de
La prima Creaţie. Cel de-al treilea Nous, Sufletul, a primit legea muncii, precum o căprioară. Din această cauză, zăcând Zdrobită de oboseală, în moartea care îi
Stăpâneşte grijile, Când regină privind spre cer, Când azvârlita în nenorocire, plângând f Acum plânge, acum se bucură, Acum plânge şi e judecată, Acum e judecată şi moare, Acum e neputincioasă de a ieşi din rău.
Nefericită.
Şi intră în Labirint, rătăcitoare.
(*Philosophoumena*, V, 10)

— *Prometheia* = providenţa.

— Caverna prin care Ceres a coborât în Infern, pentru a-şi căuta fiica, s-a numit *lume* (Servius, *Asupra Bucolicelor*, III, 105).

— „Lucrurile din această lume sunt ca ultimele luciri ale unui *foc*, posterioare lui şi ieşite din obscuritatea acestui foc inteligibil care este sufletul. Apoi această obscuritate se luminează şi pluteşte pe acest fond care este obscuritatea completă şi obscuritatea primară; acest fond tenebros este ordonat de suflet după raţiune; sufletul în totalitatea sa posedă în el puterea de a ordona aceste întunecimi cu ajutorul raţiunii (Plotin).

— După Themestios, în mistere se vedeau obrazul şi aspectul lui. Aristoteles. Dar, în acelaşi timp, se Deschideau toate *anactorele* înţelepţilor* se contempla *hiera* (lucrurile sfinte) şi tot ceea ce mai târziu învăţa Zenon.

— Theseus i-a reunit la un loc pe ateniend şi a instituit democraţia. Herakleitos a fost rege şi a cedat această demnitate fratelui său.

— De la Homer, regele e numit păstor al popoarelor – titulatură care s-a păstrat şi în creştinism; regele avea, de fapt, un grad de iniţiere, regii vechi erau demnitari ai cultului, erau mari iniţiaţi (unşi), ei cunoşteau scrierea care la cei vechi era sacră. La germani, runele erau semne sfinte.

— Sexualitatea nu există la zei; toate uniunile lor sunt mistice şi simbolice; regele se unea cu marea preoteasă, sau regina cu zeul, dar aceasta era o uniune mistică, nu carnală; se pare că cei vechi nu făceau la început legătura între actul sexual şi generaţiune; de altfel, se considera că forţa generatoare nu ar aparţine decât tatălui, mattia furnizând doar recipientul formării noii fiinţe. Aşa-zisele amoruri incestuoase sau contra

naturii arată numai relaţii de prietenie sau de la maestru la învăţăcel; Sapho şi-a iubit discipolii şi discipolele cu dragostea pe care o datorăm adepţilor, dar fără nicio intenţie desfrânată; intenţiile desfrânate au fost nişte interpretări ulterioare ale comentatorilor creştini, otrăviţi de castitate.

— Animalul *porcos* (porcul) e numit, într-un text al lui Lycophoron, *porcuş* de pe malurile Istrului – oare patria porcului să fie regiunea Dunării?

— După Lycophoron, potopul lui Deucalion s-ar fi produs în insulele greceşti; Dardanos a trecut în această vreme în Asia Mică şi a întemeiat Troia şi Dardania. El a făcut un popas cu corabia să pe muntele Ida, care în poveste are cam acelaşi rol cu muntele Araratdin legendele biblice.

— E o mare legătură între potop şi Atlantida; Deucalion era fiul Electrei, care era fdica lui Atlas; dacă Atlas e un munte, fiicele lui pot fi numite insulele din oceanul alăturat, precum şi fiicele stăpânitorului cu acelaşi nume care îşi căsătorea fiicele cu diverşi regi vecinii, mai mult sau mai puţin apropiaţi. (N.)

— În prezenţa frumosului, cel care-l iubeşte simte ceva asemănător cu boala copiilor.

— Există numeroase legende în care se vede că regele îşi omoară fraj tele: Dardanos pe Jasius, Romulus pe Remus; deci cine vrea să fie rege trebuie să omoare pe cineva, să renunţe la toate sentimentele omeneşti. (Explicaţia pare adăugată, noi credem, împreună cu Frazer, că la originea acestor legende au existat fratricide reale, vechii regi neezitând, din sete de putere, să-şi omoare fraţii dacă aceştia ar fi putut emite pretenţii la domnie; sau poate era un act de învestitură acest omor, o *metodă* de selecţie sau un rât de alegere a conducătorului.)

Din *Rôle diplomatique des Phanariotes*, I. Filitti (Paris, 1901):

— Şerban Cantacuzino a fost otrăvit de fratele său şi de nepotul său Constantin Preda, la cină la care acesta îi invitase.

— Familia Paleologilor, probabil şi a Cantacuzinilor, număra printre strămoşii săi şi nobili romani veniţi la Constantinopol odată cu Constantin cel Mare.

— Familii nobile greceşti care au fugit din Bizanţ şi pe care Mahomed al II-lea le-a obligat să se restabilească acolo: Şuţu, Mavrocordat, GiuMano, Frangopolo, Românişi, Vlasto, Roisetti; familia Ghica din România descindea prin femei din familia Evpraghdoti. Alte familii greceşti: Manu, Negri. Familia Rosefeti este foarte veche: catedrala din Pisa a fost construită în secolul al XI-lea de un Rosetti.

— Duşmănia dintre Cantacuzini şi Paleologi i-a atras pe turci în Europa şi mai târzdu le-a uşurat luarea Cons tan timpolu lui.

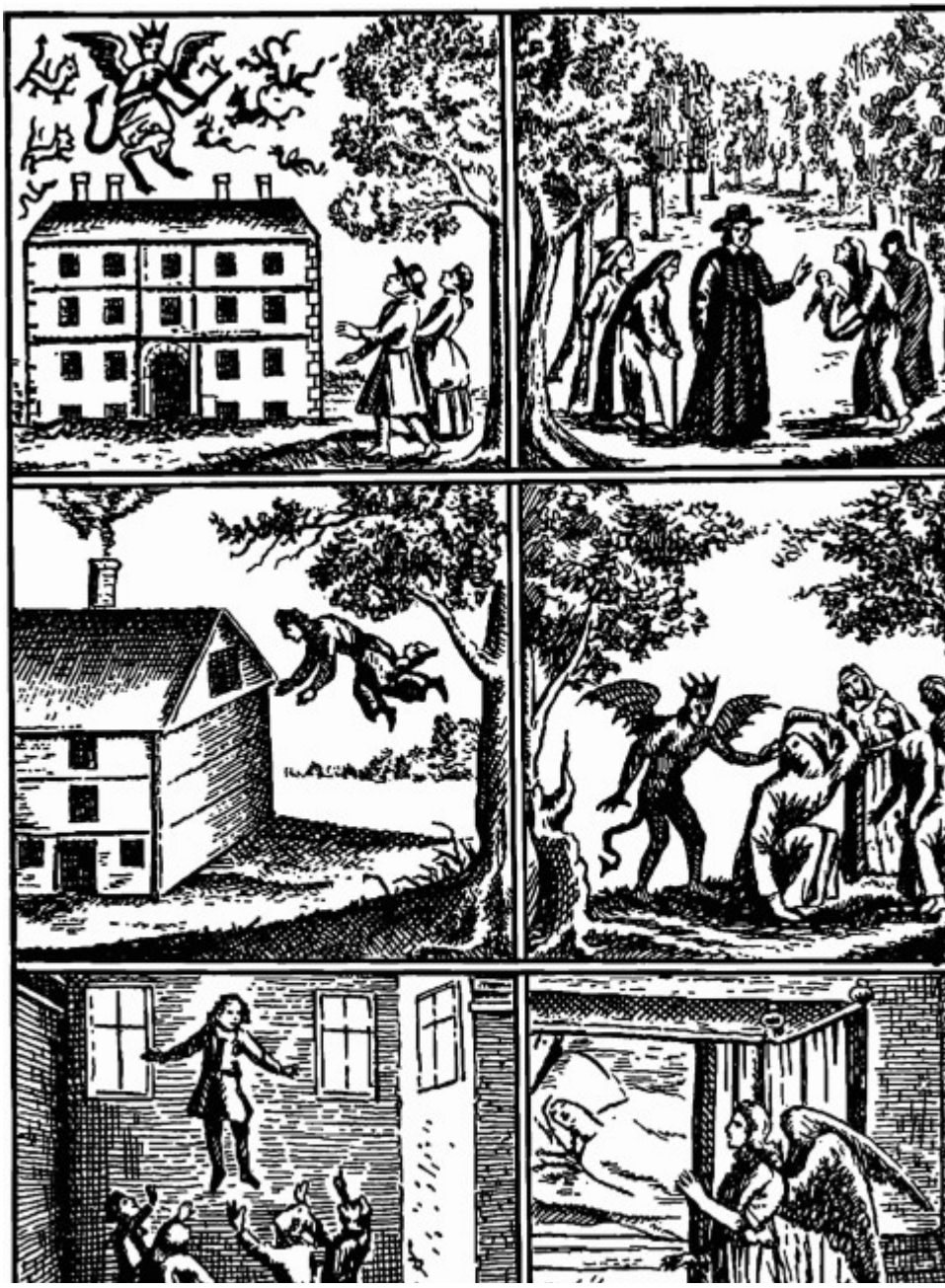
— Dora distria, prinţesa Aurelia Ghica.

— Alexandru Mavrocordat a fost doctorul sultanului. (E vorba aici probabil de Alexandru Mavrocordat Exaporitul, marele dragoman de mai târziu al Porţii – N.)

— Crisant Nottaras, patriarh al Ierusalimului, era un descendent al celebrului Luc Nottaras, mare duce de Constantinopol, care, după căderea Constantinopolului, şi-a ascuns comorile la Veneţia; nepotul său, Demetru Nottaras, s-a căsătorit cu fiica marelui boer român Grădişteanu şi de atunci avem urmaşi ai lui Nottaras în România.

— Alte familii greceşti care s-au perpetuat în ţara noastră: Cortazzi, Perticari, Tzigaras (unul din această familie a fost bancherul lui Brâncoveanu), Vataţi, Schinas, Papa, Coressi (din care făcea parte şi diaconul Coresi), Zappa, Lascari, Caradja-Paşa, Daibiscia din Bulgaria, de

unde descinde familia Dabija din România. De asemenea. Vrana, Filis şi Filitis.

— A existat un regat al Georgiei în 1772, al cărui rege gonit de invaaia turcilor a cerut ajutorul regelui Carol al VI-lea?

— Mavrogheni a avut lupte cu austriecii la Cozia şi la Sinaia.

— Mavrogheni a avut o atitudine vitejească; a luptat împotriva prinţului de Coburg ale cărui armate invadaseră ţara; boierii îl părăseau şi treceau la inamic; turcii nu i-au dat niciun ajutor, deşi el lupta pentru interesele lor. Mai mult, când sprijinitorul său de la Poartă muri (marele vizir Gezserli Hassan-Paşa), şi după el veni mare vizir Celebi Hassan Paşa Rusciucli, duşman de moarte al lui Mavrogheni, acesta a pus în mod fraudulos pecetea imperială pe un act care conţinea condamnarea la moarte a lui Mavrogheni, deşi el arătase o fidelitate constantă faţă de turci.

— Doi armeni aveau o mare influenţă, la 1809, în politica secretă a ţării: Pogor, agent ăl mai multor prinţi, şi Manucci, alias Manuc, bancher.

— După cum relatează Langeron, greoii refugiaţi la Odessa se mândreau că pacea de la Bucureşti din 1812, prin care Basarabia trecea în stăpânirea Rusiei, era opera lor.

— După Aricescu, Tudor Vladimirescu era un om simplu şi neinstruit, om de casă al vornicului Dumitru Bibescu şi fost cirac (*domestique*) al episcopului grec Ilarion Ghiorghiadis de Argeş.

„Părul tău e un râu călduţ” (Mallarmé).

Arta izbăvitoare: „O sculptură făcuta bine trebuie să aibă darul de a vindeca pe cel care o priveşte. Bucata de artă sculptată trebuie să fie plăcută la mângâiat. Ţi-o apropii uşor şi vrei să trăieşti în preajma ei tf (GHioli, *Brâncuşi*).

Sylvia din familia Claxton (Huxley) care la doi ani şi

jumătate fusese în stare să cânte *Trei şoareci albi*, cu melodie, dar nu voia să înveţe notele. Pe la nouă ani putea să cânte, totuşi, *Ţăranul vesel*, de la început până la sfârşit, fără nicio greşeală.

„În muzică lui Bach, nu caracterul melodiei este acela care emoţionează, oi curba ei, mai adesea însă este mişcarea paralelă a mai multor linii a căror întâlnire, fie ea întâmplătoare sau unanimă, deşteaptă emoţiatt (Debussy, *Domnul Croche antidileiant*).

Istoria omului este istoria adevărurilor pe care le-a eliberat (Gid*, *Jurnal*).

Pentru *săptămâna nebunilor*; fiul lui cutare care merge la Viena pentru a deveni mare călăreţ, la celebrul manej. Omoară cai vestiţi şi i se trimit galbeni mulţi de către mama sa, ambiţioasă, care-l vrea profesor de echitaţie. După multă instrucţiune, fiul nu face mare brânză la concursuri. Se chel/tuie mulţi bani pentru a se truca rezultatele care sosesc de la Viena. Aşa a hotărât Principele, zi-oe devotata mamă. Aceşti fii iluştri de fanarioţi costau foarte mulţi bani, cu instrucţiunea lor în streinătate: cam cât costau fabricile de luminări ale lui Crăsnaru şi Karoll Knappe. Se naşte de fapt un conflict deschis între ei să părinţi, pentru că, învăţând limbi streine, fiii sunt mai aproape de Viena decât de Constantinopol unde au fost educaţi părinţii lor. Copiii îi fac conformişti să le contestă autoritatea, numai pentru cănu-i lasă să se poarte după moda occidentală.

Mici şi mai nevinovate. Acum le-au mai crescut sânii şi au în ochi ceva păcătos. Ridică finul cu furcile şi se uită aiurea. Nu au nimic de ţărănci. Tot stând la televizor, o imită pe Sophia Loren, care când face pe ţăranca are ceva de curvă în gesturile studiate cu regizorul acasă.

O grădiniţă franciscană care fumegă în amiază, la care Camus gândea ca la un loc sacru, spiritual, în care te

denudezi. Spre aceste locuri pândesc ochii barbarilor invidioşi de totdeauna (reflecţia mea).

„Ce frumos strălucesc în întuneric femeia şi focul" (Vinea).

„Cu baionetele se poate face orice, numai nu se poate sta pe ele" (Talleyrand).

Jurnal de la Poiană

Castelul pălărierului (profesorul de la Piatra Neamţ) fură! Vecinul său, S., îl reclamă. I-a tras un par din gard şi nu recunoaşte în ruptul capului că nu-i aparţine. S-a întins cu câţiva centimetri la mutarea gardului (practică curentă pe aici, a făcut-o şi înde ştiu eu, de m-au costat 4.000 de led doi ulmi, care, cent drept, merită! Fiind superbi, augurali). Pe deasupra, a vrut să achiziţioneze un loc vecin, oferind măi mult decât un rival presupus care l-a pârât. Mizeria umană…

Fetele care cresc neştiut pe dealurile din jur. Anul trecut erau mai

Dezordinea grădinilor din jur, ca nişte hieroglife pe dealuri.

„Mirosul de migdale al ploilor de toamnă" (un poet tânăr).

„Un om complet evoluat nu este niciodată original" (Valéry).

„Se poate remarca, că nimeni n-a auzit vreodată fluierându-se muzică de Bach. Această glorie bucală nu va fi lipsit lui Wagner: pe bulevard, la ora când ies prizonierii de lux ai caselor de arest muzicale, ţi se întâmpla să auzi fluierându-se cu voioşie Cântecul *primăverii sau* fraza iniţială din *Maeştrii cântăreţi*" (*Domnul Croche antidiletant*).

„Opera de artă este o idee exagerată. Fraza este o excrescenţă a ideir (Gâde, *Jurnal*).

Jurnal de la Poiană

Găinile mele refăcute, descoperite de Costea în ceea ce făceau subversiv cu ouăle, au atins cifra de cincizeci şi două de bucăţi. Puţin, raportat la timp. Diferenţele le mănâncă Costea cu ai săi, dar asta intră în programul galinaceu, nu pot să am pretenţii Este în serviciu. Vorba contelui, care spunea despre lacheu: înţeleg să mă fure, dar cel puţin să mă respecte!

Spectrul trandafirului (piesă vocală) de H. Berlioz pe versuri de Gautier, ca titlu frumos.

„În limitele unei vieţi, sinceritatea e prea obositoare (motto la cartea *Viaţa la curte* de Giacomo Palia).

„Snobi şi snobinete" (Vdnea).

„Insensibilitatea azurului şi a pietrei" (Mallarmé).

Quand Dieu laisse sortir du puits de Vabâme (Bossuet, *Oraison funèbre de Henriette de France*).

„Tenisul este un dans trist în aş* teptarea ceaiului" (Giraudoux).

„Să ieşi din lacurile letheene, scumpă plictiseală" (Mallarmé).

Jurnal de la Poiană

Vizitatorii de la Poiana: cei ce sunt curioşi, cei care au aflat că am un tun de cireş, cei care vor un serviciu, cei care au fii ce nu sunt bine situaţi, cei care cer bani, cei care aduc lapte, cei care s-au îmbătat, cei care cred că voi muri curând.

Cei care au auzit ceva de bine în legătură cu mine şi aşa mai departe.

Azi, Gică, simţind că există în frigider destul cârnat de 21, a lătrat trei fetiţe care ajutau la fân, protejat de gardul de sârmă care-l face viteaz. Dacă intri în curte, poţi să pleci cu el la spinare pentru că nu e deloc fioros. Şi mai are un viciu dezgustător: miroase toate pachetele celor care urcă până la mine. Numai poşetele nu-i plac: ele au un iz de plastic sau de parfum bun, ceea ce pentru el nu

înseamnă nimic. Salamul *Poiana* este mai bun decât un *Cotty*. Pe osul lui…

„Cert, scopul secret al mitologiei era acela de a împiedica dezvoltarea ştiinţei” (Gâde, *Jurnal*).

„Pentru a astupa cu o mână niciodată obosită marile găuri albastre pe care le fac cu răutate păsările în cer” (Mallarmé).

Jurnal de la Poiană

Azi, 14 iulie, dimineaţa, păuniţă a apărut biruitoare cu trei pui după ea. De fapt aseară s-a petrecut evenimentul pentru că eu am auzit un piuit unanim în postata de fin lăsată de cosaşi. Urmaşii perechii hierofante ieşiseră şi strigau, dar nu mi-am dat seama, credeam că e vorba de cloţa cu pui care e foarte agitată. Sunt, ca şi cei de anul trecut, care au murit pe rând, galbeni, golaşi, asexuaţi deocamdată, pentru că podoabele exterioare încă nu s-au ivit. Un ou a rămas în cuibar, îl trimit pe Costea după el şi acesta îl ridică. E întreg, nu ştiu de ce ai patrulea nu se iveşte. Îl aruncă în finul pe care păuniţă s-a aşternut peste pui că să-i încălzească. Oare vom recupera şi pe al patrulea urmaş? Deocamdată imprudenta mamă şi-a tras cu ciocul oul şi-l cloceşte conştiincioasă. A avut de ales între a fugi cu cei trei nou-născuţi, abandonând oul din care nu a ieşit încă nimic, şi a tremura încă de ploaie şi de frig în finul acela care a putrezit.

Tot azi l-am trimis pe Costea după mireasa lui Gică, conform înţelegerii. Mare curiozitate la cei de faţă: cum va arăta domnişoară? Primele semnalmente: e mai mică decât Gică Doi şi va fi legată pentru a nu fugi la vechiul stăpân. Ne înmulţim: avem şoareci care ne lasă urme prin dulapuri, avem iepuri în vecini şi hârciogi care vin la troacă lui Gică, avem pisicile lui Costea, cloţă, păuni, câine, alte douăsprezece găini ouătoare, devenim, puţin câte puţin, o colonie…

„Idei hohotitoare” (Mallarmé).

Timpul: prin ce se defineşte epoca noastră? Prin viteză. Oamenii atacă spaţiul şi timpul, accelerând fără încetare mijloacele de a le traversa. Viteza nu este decât măsura timpului pe care îl folosim pentru a traversa o distanţă. Iar câteodată este vorba de distanţa care ne separă de moarte. Opera de artă exprimă exact ceea ce nu este supus morţii. Această operă trebuie exprimată într-o formă care să fie o mărturie a epocii în care trăieşte artistul (Brâncuşi).

Din *Viaţa lui Wagner* de E, Ciomac (pentru *Janus*):

— Nietzsche despre Wagner: *„Ein Geyer ist fast ein Adler”* (Un uliu este aproape un vultur).

— *Tannhäuser* primit la Operă prin graţia lui Napoleon al III-lea (prin principesa Metternich).

— Pe scenă a fost adusă cavaleria şi doisprezece câini de rasă în scena vânătorii.

— Eroii lui Wagner sunt parcă traşi din Tacitus. În *Anale*, acesta pomeneşte despre un aventurier roman, Elias Gracillis. În Evul Mediu, Cavalerul Lebedei e numit Elie Grail (Cavalerul Graalului). Wolfram von Eschenbach, poet, istoric, e pus de Wagner să apară în *Tannhäuser*, cânta în *Parsifalul* său pe *Cavalerul Lebedei* şi e numit *Lohengrin*.

— *Sonoritatea diafană a flageoletelor* (sau a sunetelor armonice) în care apare motivul principal al Graalului.

— Anarhistul Bakunin, tovarăş al anarhistului Wagner.

— După graţiile Lolei Montez la regele Ludovic I, Wagner e numit Lolus (în graţiile lui Ludovic al II-lea).

— I Isolda este inspirată de Mathilda Wesendonck.

— Otto Wesendonck, negustorul de mătase, e modelul regelui Marc din *Tristan şi Isolda*.

— Nietzsche: Partiţiunea (partitura) morbidă a lui Tristan nu o ating decât cu o mănuşă în mâini.

— Cosima Wagner era fiica lui Liszt.

— Judith Gautier (fiica lui Théophile) l-a iubit pe Wagner.

— La Triebschen, unde Judith locuia cu soţul ei, Catulle Mendès, Wagner la 56 de ani face pe acrobatul: urcă pe ferestre, trei etaje, după ea. Din Bayreuth îi scrie: *Mon luxe, mon superfluu, ma belle abundance, ma belle chaleur*.

— Corurile din *Parsifal*:

Höchsten Heiles Wunder! *Erläsung dem Erlöser*! (*Minunea mea cea mai înaltă Mântuirea Mântuitorului*!)

— Prometheus în *Zarathustra* lui Nietzsche:

Die Welt ist tief
Und tiefer als der Tag gedacht
Tief ist ihr Weh
Lust-tiefer noch als Herzeleid
Weh spricht: *vergeh*!
Doch alle Lust will Ewigkeit
(*Lumea e adâncă, mai adâncă decât a gândit-o ziua, adâncă şi durerea. Mai adâncă decât suferinţa inimii e bucuria. Durerea spune*: *treci* J *Dar orice, orice bucurie voieşte adâncă veşnicie.*)

Azurul triumfă, cântând în clopote sau *albastrul angelic*, la Mallarmé.

„Voi susţine că un lucru trebuie artistului: o lume specială a cărei cheie s-o deţină numai el. Nu ajunge ca el să aducă un lucru nou, deşi aceasta ar putea să fie enorm, ci, mai degrabă, în această lume, toate lucrurile să fie sau să pară noi, apărând în spatele unei idiosincrazii de o mare putere de a colora. El trebuie să aibă o filosofie, o estetică şi o morală particulară. Toată opera să nu tindă decât să le arate. E ceea ce se cheamă, de fapt, stilul său. Am găsit ce-

i trebuie de asemenea: o glumă particulară a ciu (Gâde, *Jurnal*).

Impresii uitate: plecare, febră, avioane, două femei. O casă în care murise o canceroasă, terasă, oraşul plin de gaze de eşapament, mătasea putredă, ideea că nu voi mai ajunge acolo niciodată. Şi amicul meu care murise, dar cum murise? Lent, încăpăţânat, cu dureri. Ce iubeam la femeia aceea de o seară? Părul electric, roşu, ca al Rachelicăi Nahmansohn şi faptul că un câine lătra în vecini că la ţară, undeva lângă un han, un hămăit depărtat, tandru, deşi noaptea era ameninţătoare şi dinspre câmpia Munteniei se furişa spre noi un viscol. Îţi venea să te arunci într-o fântână. La T.V. Karina arunca păpuşi dintr-o lacră, ca un scamator. Apoi a venit prima zăpadă din anul acela: subţire, albă, rece. Visasem caii Magdalenei Rădulescu (albi) din

Drumul spre stele pe care-l am la Bucureşti pe perete.

Î

„Cele două lozinci de la Nanterre şi de pe zidurile *Odeonului* în zilele răzmeriţei nonconformiştilor” (Cohn Bendit):

I

Să vie imaginaţia la putere! *Civilizaţia, egal represiune*!

„Înger al grădinii” (cineva despre Jean Grenier) (Camus).

Kierkegaard: „La originea suferinţei noastre stă comparaţia”.

„Amplificarea senzaţiei de corp” (Eliade, Yoga).

„Mormântul e tot ce este nimic” (John Donne).

În partea finală a *Republicii*, Platon aminteşte despre fantastica viziune a mitului pitagoreic: *Ei*, istorisind momentul asumării de către eroii homerici a înfăţişării lor postume (Andrei Brezianu).

„O tăcere druidică”, Joyce, din opera lui arierată: *Ullysse*.

„… vechi grădini reflectate de ochi” (Mallarmé).

Vecinul meu, doctorul, abia întors de pe ocean, unde a călătorit şase luni ca medic de vapor, îşi vopseşte casa în gri. Până alaltăieri avea frumoşi

Pereţi ocru, luminoşi. Cum dracu’ poţi să întuneci o casă după atâta albastru, sau tocmai asta explică totul, sau albastrul unui ocean e, de fapt, negru de mormânt?

„Operele perverse ale lui moş Gautier” (Valéry).

„Eşecul fastuos al lui Don Quijote” (un publicist).

„Realitatea nu se supune idealului” (Flaubert).

„Străbunicul lui Bach, Veit Bach, morar, cânta din chitară în timp ce măcina” (din scurta cronică a Magdalenei Bach).

Grădini melancolice sau alb jet d’eau, *suspinând spre azurul înduioşat* (Mallarmé).

Din *Beethoven* de Romain Roland (pentru *Janus*):

— „Nu-i socot eroi pe aceia care au triumfat prin gândirea sau prin forţa lor. Numesc eroi numai pe aceia care au fost mari prin sufletele lor” (Beethoven).

— Beethoven a trebuit să fie bătut ca să înveţe muzica.

— Se poate spune că toată opera lui Beethoven este operalui – Dumnezeu surd.

— Beethoven despre Napoleon, după Jena: „Ce nenorocire că nu mă pricep în arta războiului ca în muzică! L-aş birui”.

— „Beethoven muri în timpul unei furtuni. Era supt

de ploşniţe” (Gerhard de Breuning). Manuscrisele şi mobilele fură vândute la mezat cu 1 757 de florini. Catalogul lucrărilor sale numără cifra 252.

— *Durch Leiden Freude* (Spre bucurie prin suferinţă).

Un octombrie palid şi pur... sau: Ogli*ndind în* m*ai, în* b*azine o l*an*goare infinită (M*allarmé).

Malaguenia de Granados picurând pe un pian, plină de melancolie, de regret, ca ceva ce vine de dincolo de perdelele unei case aflate în deşert, o *Malaguenia* agonică.

„Opiul, spărgând zidurile farmaciilor” (Mallarmé).

„Să desfunzi pianul ca Chopin”, zice G. Bălan, dar şi mai bine, să desfrunzeşti pianul.

„Căci gândirea care este esenţial gândire *despre* ceva ar trebui să acţioneze ca gândire a neantului împotriva propriei esenţe” (Heidegger, *Was ist Metaphysik*).

Jurnal de la Poiană

şi deodată liniştea filosofilor (să zicem eu cu N.) fu spartă de apariţia mareşalei care face ordine, spală, curăţă, calcă etc. Nu e destul aer, Gică este fugărit prin curte ca să fie fotografiat.

Dar e nesimţitor şi câine de ţară. Stă ca bleaga, e ţinut de Costea şi fiusău pentru a putea da un prim-plan. Afară e un omăt ca la un război. Lumea de la vila *Ialomiţa* s-a aşezat ca la meci pe un fel de bancă şi priveşte pentru că nu i-am văzut pe niciunul citind altceva decât ziare; rar, când citesc şi aşa ceva.

„Singurătate albastră şi sterilă” (Mallarmé).

Drăgălăşeniile lui Chopin, acest dulce copil: Cherubini care nu se ocupă decât de revoluţie şi holeră.

Chiroplastul doctorului Logier (1816), tortură a mâinilor pianiştilor... ca şi Dact*illionul lui* Hertz sau Chir*ogimnastul lui* Marten, mănuşi de forţă pentru

dezvoltarea muşchilor degetelor. Schumann s-a nenorocit cu o asemenea menghine…

Chopin care tuşea cu o graţie infinită, fiind fidel numai acestei tuse.

Pe Swan nu-l interesa decât *la petite phrase* din septetul de Vinteuil.

Pelléas şi Mélisande, considerată ca *musique affreuse*.

„Lundestad zice cam ce zicea Napoleon” (Ibsen).

CAIETELE PRINCEPELUI

Din *Byzance – Les grandes études historiques* de Auguste Baily:

— Cu zece secole înainte de anul 330, se spune că nişte emigranţi din Megara, sub conducerea unui anume Byzas, s-au stabilit pe malul european al Bosforului, la extremitatea meridională. Aici au fondat o modestă colonie pe care au numit-o după numele conducătorului: Bizanţ.

— Pentru a împodobi noua capitală, Constantin nu a şovăit să despoaie Roma, Alexandria, Ephesos, Antiohia, Athena.

— Începuturile Imperiului bizantin se stabilesc în anul 395, când împăratul Teodosde cel Mare a împărţit posesiunile prea mari ale Romei între cei doi fii ai săi: Arcadiu şi Honoriu. Dunărea marca hotarul septentrional al Imperiului.

— Pentru sectatorii lui Arius, Fiul subordonat Tatălui nu putea fi de aceeaşi esenţă, el era creat, iar nu etern, operă a Tatălui, iar nu consubstanţial. Supusă de Constantin judecăţii *Conciliului* de la Niceea, doctrina lui Arius a fost condamnată şi prin actul cunoscut sub numele de *Simbolul de la Niceea* s-a stabilit că dogmă catolică faptul că Christos e născut din Tatăl, înainte de toate vremurile, că e Dumnezeu, lumină din lumină, consubstanţial Tatălui; apoi împăratul Teodosie începu să

combată cu hotărâre arianismul.

— Jocurile olimpice, considerate ca o supravieţuire a vechilor credinţe, acum detestate, au fost celebrate pentru ultima dată în anul 393, iar cele mai cunoscute statui din Olympia, printre care *Zeus* de Phidias, au fost transportate la Constantinopol.

— Nici pentru împăraţii Bizanţului, nici pentru soţiile lor nu se punea problema eredităţii. Încoronarea, care le conferea un caracter sacru, era suficientă ca să-i legitimeze.

— După doctrina patriarhului Nestor al Constantinopolului, natura umană în Iisus Christos este independentă de natură sa divină; de aici nestorianismul.

— Exista o opoziţie violentă între biserica din Constantinopol şi cea din Alexandria. Prin *Conciliul* din Ephesos, patriarhul Constantinopolului a câştigat, dar prin mijloace atât de frauduloase şi brutale, încât adunarea a fost numită brigandajul din Ephesos.

— La Constantinopol, în jurul hipodromului, care era un fel de instituţie naţională, se băteau două facţiuni: *Albaştrii* şi *Verzii*: era un fel de francmasonerie locală. Aici, pe hipodrom, a fost plimbat pe o cămilă, cu capul spre coadă, un împărat, în timp ce i se smulgeau cu unghiile fâsâi din carne; între cele două coloane a fost spânzurat, cu capul în jos, cu ochii crăpaţi şi i s-a deschis pântecele cu un cuţit.

— După moartea împăratului Anastase, care nu lăsase moştenitor, Justin, şeful gărzii imperiale, reuşi să se facă numit de Senat ca succesor. Armata şi poporul se arătară de acord. Avea şaptezeci de ani şi era originar din Macedonia, nu ştia nici să scrie; soţia lui, împărăteasa Euphemia, era o fostă sclavă fără personalitate. Nepotul său, Justinian, devine celebrul împărat, autor al atâtor instituţii. Deci din dinastie macedoneană. Tatăl

împărătesei Theodora a fost păzitor de urşi, mamă-sa era o femeie uşoară; Theodora însăşi a fost hetairă, apoi a devenit virtuoasă, în Alexandria, şi s-a apropiat de religie. Reîntoarsă la Constantinopol, a devenit amanta lui Justinian, apoi soţia lui, înainte de a deveni acesta împărat.

— Justinian a fost un împărat bigot; el nu a ezitat ca în anul 529 să închidă Şcoala filosofică din Athena, pe care o considera supremul refugiu al păgânismului.

— Sub Nikephoros Phokas, în 604, perşii au cucerit Ierusalimul, care aparţinea Imperiului bizantin. Sfântul mormânt a fost incendiat; evreii s-au dat de partea cuceritorilor din ură pentru creştini, şaizeci de mii de creştini au fost ucişi şi cea mai sfântă dintre relicve a fost luată şi dusă de perşi la Cresiphon. E un dezastru la fel de mare ca cel suferit de locuitorii Ierusalimului sub împăratul roman Titus.

— Un istoric care nu se teme de hiperbole.

— În 627, khazarii ocupară Albania, apoi. Intrând în Persia, asediară Tiflis – se vorbeşte aici de o ţară numită Albania care însă nu e în regiunea cunoscută de noi, ci undeva în Asia Mică (am găsit această şi în Schlumberger).

— Sub Herakleios, în 630, perşii, ca urmare a unor înfrângeri, au restituit crucea lui Christos.

— La acea dată exista un împărat al Indiei şi, de asemenea, un rege al Franţei, numit Dagobert, despre care nu ştim nimic.

— Sub Herakleios, împăraţii Bizanţului au luat pentru prima dată titlul de *basileus*, pe care el l-a cucerit de la regii persani (l-a împrumutat).

— Împărăteasa Irina (780 – 797) a detronat pe propriul ei fiu, când acesta a atins majoratul, şi a pus să-i crape ochii, după un obicei al împăraţilor Bizanţului, care urmăreau prin aceasta să elimine diverşi pretendenţi de la tronul Imperiului. Împărăteasa a domnit apoi singură şi a

luat titlul masculin de basileus. Împreună cu Theodora, împărăteasa Irina este una dintre figurile cele mai captivante ale autocraţiei bizantine.

— Sub Constantin al V-lea, numit de inamici Copronymul, lupta împotriva icoanelor devine necruţătoare, împăratul fiind de partea iconoclaştilor. Exilul, confiscarea bunurilor, supliciile, moartea fură pedepsele ce se aplicară iubitorilor de icoane. Sculpturi, mozaicuri, picturi, podoabele manuscriselor, chiar relicvele cele mai venerate, tot ceea ce putea oferi un suport material pentru adorarea imaginilor a fost distrus fără nicio consideraţie pentru valoarea lor artistică. Călugării iconolatri au fost în special persecutaţi, secularizaţi, obligaţi să poarte veşminte laice. Peste cincizeci de mii au emigrat.

— Mihail al III-lea, Beţivul, a avut o domnie lungă, cu toate că era un individ incapabil sau poate tocmai din această cauză (842 – 867). Sub el se fondează o universitate la care sunt chemaţi şi plătiţi regeşte toţi marii învăţaţi şi filosofi ai Greciei. Fiind o universitate laică, biserica s-a văzut nevoită să înfiinţeze şi ea o universitate, la – mănăstirea Studion, unde s-a redactat *Vieţile sfinţilor* şi unde o femeie foarte frumoasă, numită Kasia, scria poeme laice foarte frumoase, iar învăţaţii de la Studion se străduiau să ridice, nu fără succes, poezia religioasă. (Ce se mai cunoaşte despre această poetesă?)

— Soţia lui Leon al VI-lea (886 – 912) este o figură interesantă. Măritată cu Leon, deşi acesta o dorea pe sora ei, Zoe, ea nu a reuşit din cauza bizareriilor să-şi apropie soţul. Foarte frumoasă şi capabilă de a se face iubită dacă ar fi vrut, împărăteasa se

Dedica pietăţii cu o frenezie sumbră şi nu se arăta soţului ei, în afara ceremoniilor unde era obligată să poarte veşminte somptuoase, decât acoperită de zdrenţe. Ea nu mânca decât pâine şi unele legume şi nu consimţea să se culce decât pe o rogojină, precum o călugăriţă supusă celor mai severe reguli. Când copilul născut în

aceste condiţii muri, slaba legătură dintre soţi se rupse. Theophano se cufundă cu sălbăticie în practicile religioase, îşi pierdu frumuseţea şi sănătatea, iar împăratul se consolă, luând-o pe Zoe ca amantă. Theophano, cu toate ciudăţeniile ei, îşi iubea soţul şi nu putu supravieţui acestei fapte. Când muri, împăratul fericit îi făcu funeralii soamptuoase; întâmplarea, sau poate a fost un lucru premeditat, făcu să moară tot atunci şi soţul lui Zoe; cei doi văduvi se căsătoriră cu toate protestele bisericii.

— Nikephoros Phokas, văduv, se căsătoreşte cu Theophano, împărăteasa văduvă, fostă soţie a lui Romanos al II-lea. Pe vremea aceea căsătoria întrevăduvi era considerată ca un sacrilegiu. Theophano, plictisită de accesele lui de violenţă şi de manierele sale grosiere, îşi ia ca amant pe Ioan Tzimiskes, nepot al lui Nikephoros Phokas. Acesta îşi ucide unchiul cu complicitatea Theophanei şi face să fie aclamat ca împărat în locul victimei sale. Obligat de biserică să renunţe la Theophano, el o exilează şi cu acest sacrificiu e uns împărat, împreună cu cei doi copii ai lui Theophano.

— După moartea lui Ioan Tzimiskes, continuă să fie împăraţi cei doi fraţi, Vasile şi Constantin, primul exercitând conducerea de fapt, sub numele de Vasile al II-lea, supranumit mai târziu Bulgaroctonul. Dar el se pare că nu a fost căsătorit, lucru ciudat pentru vremea aceea. În schimb, Constantin a avut trei fiice: Evdokia, Zoe şi Theodora. Prima s-a retras de mult de la curte, celelalte erau fete bătrâne de cincizeci şi patruzeci şi opt de ani. Pe Zoe, împăratul a măritat-o cu un funcţionar superior, Romanos Argyros, după ce l-a obligat să divorţeze: aceasta s-a petrecut cu trei zile înainte de moartea împăratului.

— Despre căsătoria dintre Zoe şi Romanos se pot spune lucruri interesante, deşi soţul avea şaizeci de ani, iar soţia cincizeci. Zoe până la cincizeci de ani îşi

petrecuse timpul îngrijindu-şi frumuseţea, dar nu se preocupase de putere; ea nu era frumoasă decât pentru sine şi narcisismul acesta o făcea să se lipsească cu uşurinţă de alţi adoratori. Fineţea trăsăturilor, eleganţa corpului, strălucirea pielii produseră asupra lui Romanos Argyros un puternic efect; el învăţă pe această fecioară de cincizeci de ani ce înseamnă dragostea şi, îmbătată de noile simţăminte, arătă un temperament nedomolit. Romanos nu fu în stare să o satisfacă multă vreme; pentru a-şi spori puterile, el se supuse celor mai ciudate procedee, secondat de împărătească cu multă ardoare, dar când deveni clar că nimic nu-l mai putea ajuta, împărăteasa se dezgustă repede şi-şi luă un amant pe nume Mihail, care, deşi era frumos şi tânăr, suferea de epilepsie. Împărăteasa îl iubi frenetic şi public. Mici doze de otravă îi fură administrate lui Romanos, căruia începură să i se umfle membrele şi treptat îi cădeau părul, unghiile şi dinţii. Fiindcă totuşi întârzia să moară, servitori puşi de Theophano îl băgară cu capul sub apă, în timp ce făcea baie, şi-l ţinură acolo până îl înecară. Zoe, fericită, nici nu vru să aştepte până ce soţul ei va fi înmormântat, funeraliile şi proclamaţia noului împărat avură loc în acelaşi timp. Dar Mihail al IV-lea nu ţinea să domnească şi, în plus, maladia să se agrava din ce în ce mai mult şi, superstiţios, se credea lovit de o pedeapsă divină. Din această cauză, începu să o neglijeze pe ilustra sa soţie până când simţi o adevărată repulsie pentru ea. După e scurtă campanie contra bulgarilor, se retrase într-o mănăstire unde refuză să primească vizita soţiei sale şi muri în scurtă vreme. Înainte de asta, el pusese pe regină să adopte pe un nepot numit Kalaphates, care o detesta pe regină. Ajuns suveran, el o exila sub pretext de complot contra lui. Regina fu rasă în cap, dar populaţia, care admiră dinastia macedoneană, se răsculă. Imediat noul

împărat o readuse pe Zoe şi o prezentă poporului pe hipodrom. Dar, lovitură de teatru, poporul nu pe Zoe, ci pe Theodora, care trăia retrasă într-o mănăstire, începu să o aclame şi să o ceară de împărătească. Spre marea ei stupoare, Theodora fu scoasă cu forţa din celulă şi îmbrăcată în straie împărăteşti. Ea fu proclamată împărătească alături de sora ei Zoe. Fiindcă poporul nu se potolea, Mihail al V-lea se réfugie în Sfânta Sofia, însă populaţia îl scoase de acolo şi îi crăpă ochii. Dar fără un împărat nu puteau domni două împărătesc Zoe se căsători pentru a treia oară, deşi avea şaizeci şi patru de ani, luând de soţ pe unul dintre vechii ei amanţi, Constantin Monomahul, care în felul acesta deveni împărat. Constantin Monomahul era un om amabil şi afemeiat, dar nu avea nicio calitate care să-l justifice pe tronul Bizanţului. El voia să domnească pentru bucuria amantei sale, Sklerena, al cărui farmec era irezistibil, îşi instala amanta la curte, o copleşi cu onoruri şi bătrâna lui soţie fu nevoită să se resemneze. Palatul fu împărţit în trei zone: în cea din centru şedea împăratul, într-o aripă locuiau cele două împărătese, iar în alta, Sklerena. Zoe nu făcea nimic altceva decât să fabrice parfumuri şi farduri, Theodora refăcea în fiecare zi inventarul averii sale, Sklerena se mulţumea să fie frumoasă, iar împăratul gutos şi impotent ducea existenţa lenevoasă a unui bătrân diletant obosit. După ce Zoe şi Constantin muriră, Theodora se decise să exercite singură puterea, şi o făcu efectiv, deşi avea şaptezeci de ani, timp de un an, după care muri.

— Schisma dintre biserica ortodoxă şi cea catolică a fost proclamată în iulie 1054, patriarh al Constantinopolului fiind Mihail Cerullarios, iar Papă, Leon al IX-lea. Cei doi pontifi s-au excomunicat reciproc.

— Nikephoros Botaniates a devenit împărat obligând pe împăratul Mihail al VII-lea să abdice şi luând de soţie pe

nevasta acestuia.

— Imperiul bizantin era împărţit în *thème*, acestea în *tourme*, *tourmele în locotenente* şi acestea din urmă în *bandă*.

— Bizantinii aveau o armă secretă: focul *grégeois* (*le feu grégeois*), inventat de un sirian, Calinichos. Cu ajutorul acestei arme secrete, ei au putut să-şi menţină supremaţia mărilor multă vreme. Cu acest foc sau produs chimic se umpleau bombe şi grenade care erau aruncate asupra inamicului. Focul era proiectat prin intermediul unor sifoane care se alimentau din nişte cuve pline cu lichidul inflamabil. Acesta era azvârlit ca o ploaie asupra atacatorilor.

— Bizantinii aveau un sistem de a anunţa cu mare pompă dimdnuarea sau scutirea de taxe într-un anumit domeniu, iar fără multă publicitate măreau taxele în alt sector, în aşa fel încât pierderile aduse de scutirea de taxe erau contrabalansate.

— Printre cele mai originale opere ale Evului Mediu se numără faimoasa epopee a lui Digenis Akritis. Eroul, Vasile Digenis Akritis, grec după mamă, dar având tată musulman, ne introduce în lumea baronilor feudali care se luptau fără încetare. Cartea, plină de eroism, a ajuns până în Rusia unde există un ciclu de cântece ce amintesc întrucâtva de *Gestele* lui Guillaume. Nu e vorba de o imitaţie o poemelor antichităţii, este civilizaţia bizantină care a creat această operă.

— Împăratul Vasile al II-lea a clădit un edificiu numit *Pentacubuclon*, care închidea un oratoriu dedicat Sfântului Pavel, edificiu care depăşea în magnificenţă tot ceea ce iluştrii constructori ai trecutului creaseră până atunci. Constantin Porphirogenetul a clădit *Nea* – biserica nouă – care întrece Sfânta Sofia a lui Justinian. Aceste monumente au dispărut, dar stilul s-a răspândit în

Bulgaria, România, Armenia, în Occident, la Veneţia, Ravenna, Monte Cassino, Amalfi.

— Se pare că familia Comnenilor ar fi fost originară din Valahia, după un istoric român; în general se admite că era de origine greacă. Sub Nikephoros Botaniates, un general al lui Alexios Comnen căpătă, datorită meritelor lui, cele mai înalte demnităţi. Deşi căsătorit cu Irene Ducas, el se îndrăgosti de împărăteasă, o femeie minunată şi atrăgătoare, Maria de Alania, care nu putu rezista acestui cuceritor şi deveni metresa lui. Împărăteasa recurse la artificiul adopţiunii care îl aducea pe Alexios în familia imperială. Bătrânul împărat Nikephoros vru să-l aresteze pe Alexios şi să-l orbească. Dar Maria îl informă la timp, şi Alexios fugi în Thracia de unde porni cu oşti. Cu ajutorul lui Ioan Ducas, bunicul Irenei, el reuşi să fie aclamat împărat, iar Nikephoros fu nevoit să abdice. După ce a fost ales îmoărat, ezită dacă să-şi repudieze soţia şi să o ia pe Maria de Alania, dar raţiunile de stat învinseră. El îşi păstră soţia, iar Maria îi rămase iubită. Ana Comnen era fiica lui Alexios.

— Populaţia Thraciei aparţinea sectei schismatice a Paulicienilor sau a Bogomililor – numiţi aşa după numele celui care predică această erezie. Aceştia erau nişte fanatici religioşi.

— Autorul spune: „Ana Comnen îi numeşte pecenegi după vechiul lor nume de sciţi!”

— Ierusalimul a fost ocupat de cruciaţi în 15 iulie 1099, după un masacru îngrozitor, iar Godefroi de Bouillon a fost numit rege al Ierusalimului.

— La moartea lui Nikephoros, împărăteasa Irene voia să pună pe tron pe soţul fiicei sale, Ana Comnen, pe care o iubea mai mult decât pe fiul ei, Ioan al II-lea; acesta însă a luat din degetul tatălui său muribund inelul imperial, a convocat partizanii săi şi gărzile imperiale şi s-a proclamat

împărat înainte chiar ca tatăl său să fi murit. Se formă un complot care însă eşua din cauza ezitărilor lui Nikephoros, soţul Anei Comnen, un tip şovăitor, care era acuzat de docta şi savanta sa soţie în termeni foarte expresivi pentru absenţa de virilitate.

— Organizatorul Cruciadei I, Petru Eremitul, nu a fost făcut sfânt, dar Sfântul Bernard a obţinut această distincţie pentru că a propovăduit Cruciadă a II-a. Propaganda s-a făcut prin metoda cultivării delirului colectiv şi a discursurilor teatrale.

— Bătălia de la Myriokephalon este o dată importantă în istorie – 1176 –, dată când turcii se instalează definitiv în Asia Mică.

— Andronic Comnen e una dintre cele: mai uimitoare personalităţi ale istoriei bizantine, un om cu o inteligenţă solidă, cu mari calităţi de suveran, dar în acelaşi timp cel mai crud şi mai groaznic dintre tirani. Trebuie citită biografia pe care Nicetas o face acestui suveran genial şi monstruos: niciun roman de aventuri nu ar putea avea atâta strălucire şi neprevăzut.

— Andronic se bătea cu inamicii, îşi expunea viaţa cu nepăsare, dar nu uita niciodată să trateze cu ei în secret.

— Mai întâi a început prin a complota împotriva vărului său care era împăratul Manuel. Era un personaj atletic, seducător, îndrăgostit de război, care scandaliza şi fermeca Bizanţul. O mare parte din timp îl consacra amorului, seducând fetele din cea mai înaltă societate a Bizanţului. După ce scăpă dintr-o mulţime de curse, împăratul îl închise timp de nouă ani într-unul din turnurile palatului. Reuşeşte să evadeze, e prins, evadează din nou şi se refugiază în Rusia, unde începe să recruteze trupe pentru o expediţie contra Bizanţului. Manuel consideră că e mai prudent să-l ierte; îl recheamă şi-i restituie bunurile, dar îl trimite departe, în Cilicia, pentru a lupta contra

armenilor. Aici Andronic se ocupă în principal de dragoste; el se duse la Antiohia unde o seduse pe Filipa, sora împărătesei Maria, de douăzeci de ani şi de o frumuseţe uluitoare, spune autorul. După ce Filipa îi cedă, el se plictisi repede şi plecă spre Ierusalim, însuşindu-şi impozitele pe care le percepuse pentru vistieria Imperiului. La Ierusalim, se îndrăgosti de o altă prinţesă, Theodora, nepoata lui Manuel, care avea de asemenea douăzeci de ani. Theodora nu-i rezistă (nicio femeie nu-i rezista). Manuel trimise ordin de arestare cu specificaţia ca vinovatului să i se crape ochii. Andronic şi Theodora, violent îndrăgostiţi unul de altul, se refugiară la Bagdad. Ei începură, să ducă o existenţă rătăcitoare şi fastuoasa şi se instalară la un emir din Chaldeea, care dărui lui

Andronic un castel situat chiar la frontierele Imperiului. De aici, în capul unor bande de jefuitori, Andronic cutreiera oraşele Imperiului, lua sclavi pe care îi vindea necredincioşilor şi rămânea nepăsător la condamnările la moarte şi excomunicările care curgeau cu nemiluita. Dar ducele de Trebizonda reuşi să pună mâna pe Theodora, şi Andronic trebui să ceară iertare şi să se supună. El fu exilat la Oenaion, pe malul Mării Negre, într-un palat somptuos, unde trăi până când află de moartea împăratului Manuel. Reveni la Constantinopol sub titlul de protector al tânărului împărat. Partizanii lui jefuiră Cartierul latinilor şi-l proclamară împărat. El aruncă la închisoare pe fiica împăratului şi pe soţul acesteia; apoi puse să o sugrume pe împărătească şi ordonă omorârea tânărului împărat pe cadavrul căruia jucă ou picioarele în văzul lumii.

— Împăratul ucis, Alexios, lăsa o logodnică, Ana de Franţa, fiica lui Ludovic al VII-lea. Andronic se căsători cu ea, deşi avea şaizeci şi trei de ani, iar ea doar unsprezece. A domnit doi ani ca un tiran implacabil, dar şi ca un

înţelept administrator. Cerea să i se prezinte un lot de execuţii zilnice, precedate de torturi minuţioase. Supliciile trezeau în el un fel de beţie erotică de care beneficiau nenumăratele şale metrese. Când normanzii ameninţară Constantinopolul, răscoala izbucni. Andronic care încercase să fugă deghizat fu prins, încarcerat cu un lanţ de gât, fu lovit şi umilit, i se sparseră dinţii, *i* se smulse părul. Îi tăiară o mână şi părţile naturale, îl înfometară câteva zile ţinându-l fără pâine şi fără apă, apoi îi crăpară un ochi, îl plimbară pe b cămilă cu faţa la spate, o femeie îi aruncă un castron cu apă fiartă în faţă, îl spânzurară de picioare, unul îi băgă sabia pe gât, iar doi italieni îi înfipseră săbiile în corp. Murind, el duse mâna la gură şi poporul crezu că a făcutt-o pentru a bea sângele care-i curgea din răni.

— După Andronic veni Isac Angheloş, căruia fratele său Alexios îi crăpă ochii şi-i succedă la tron; apoi fiul lui Isac, numit de asemenea Alexios, recapătă puterea şi din nou îl vedem pe împăratul orb venind la putere.

— Încep Cruciadele. Primul efort militar al cruciaţilor se îndreaptă spre Zara, la instigaţia veneţienilor, care voiau să pedepsească oraşul pentru vina de a se fi despărţit de Republică şi a se fi dăruit regelui Ungariei. Paradoxal, era chiar o cetate care participa la Cruciadă, cea care a fost lovită mai întâi de către armatele cruciate.

— Se pare că ţinta permanentă a cruciaţilor nu a fost eliberarea locurilor sfinte, ci cucerirea Constantinopolului pe care-l ştiau plin de bogăţii. Bizanţul a înţeles aceasta fiindcă s-a aliat mereu cu sarasinii, fie pe ascuns, fie pe faţă.

— Ultimul împărat creştin care a domnit asupra Constantinopolului se numea Constantin, ca şi întemeietorul oraşului.

— Vecerniile siciliene s-au întâmplat în 1282 – a fost

un moment de răscoală naţională când ocupanţii francezi au fost masacraţi de sicilieni, iar regele Charles al Siciliei a fost gonit (e vorba de Charles d'Anjou).

— În 1311, nişte bande de mercenari catalani, debarcaţi în Thracia şi Macedonia bătură trupele franceze ale ducelui de Athena şi înlocuiră dominaţia franceză cu una spaniolă; timp de optzeci de ani, preoţii spanioli ţinură slujba în limba spaniolă în Biserica Sfintei Fecioare, cum se numea pe atunci Parthenonul.

— Împăratul Ioan Cantacuzino este în întregime responsabil de venirea şi instalarea turcilor în Europa. De fapt, el i-a chemat, dar ei ar fi venit şi fără această chemare, mai devreme sau mai târziu.

— În mijlocul pericolului şi al încercuirii turceşti, Bizanţul nu se interesa decât de certuri şi de răscoale injurioase împotriva autorităţii împăratului; parcă nici nu-i vedeau pe turci; era vorba de un dispreţ contra suveranului, de un dezinteres faţă de problemele reale ale statului, care îi făcea victime sigure ale expansiunii turceşti.

Jurnal de la Poiană

n sfârşit, în lipsa mea a apă-Irut *logodnica* lui Gică. O calamitate inteligentă, înaltă, cu nişte picioare de grenadir, lungă, slabă, nemâncată, luată de la nişte vecini, care nu au hrănit-o, se pare, de când s-a născut. A mâncat în prima zi de patru ori, tot ce i-a căzut sub ochi: pâine goală, rece, resturi de mâncare, a lins exemplar cele două vase de metal, a privit recunoscător împrejur şi a luat-o de la capăt. Acum ne aflăm la zece zile de la eveniment. Lady, cum a botezat-o M. în amintirea unei căţele lup (cu care seamănă), a fost alungată pentru că făcea groipi şi urlă toată ziua, pe urmă lătra înspăimântător noaptea, antrenându-l şi pe Gică, care de fapt e mototol şi noaptea doarme. Neputând să adorm (Lady se manifestă, în

general, de la miezul nopţii până

Spre ora 2 de dimineaţă, pentru ca să reia totul la 5 dimineaţa, silindu-mă s-o alung cu pietre), am trimis-o peste deal, la proprietarul păunilor. A revenit după câteva ore. De două ori a fost retrimisă la vechiul domiciliu: a revenit şi dă târcoale casei, chiţcăind patetic. De fapt, aşa ar trebui să arate un câine de casă, nu ca jigodia de Gică căire nu latră mai deloc şi poate fi răpit el însuşi.

Ce consecinţe a avut prezenţa temporară a lui Lady în castrul nostru? S-a constatat că: 1. Gică refuză orice mâncare în afara salamului (chiar oasele şi cârnatul ordinar); 2. S-a constatat că orice câine normal mămâncă orice i se dă, cel puţin aici (vezi Lady); 3. S-a constatat că Gică începe să mănânce orice dacă îşi dă seama că un alt câine mănâncă orice; 4. S-a constatat o adevărată ură (combinată cu un uşor şi nerealizat interes sexual) faţă de noua venită de care el, Gică, leagă absenţa salamului de 21; 5. Cu durere de părinte, trebuie spus că Gică a manifestat o adevărată neîndemânare în timpul tratativelor

de împrietenire cu Lady, fapt care a dus la inutilitatea raidului logodnicei. El rămâne mai departe în aşteptarea marii dragoste… Costea a să rezervat din producţia proprie o căţeluşă neagră. Ea, această viitoare logodnică a lui Gică, încă suge. Suntem cu toţii în aşteptarea fericitului eveniment care se va produce probabil abia la anul, în primăvară, în săptămâna, numită popular, a brânzei…

„Frica, hei, Caesonda, acest frumos sentiment, dezinteresat şi pur, neamestecat cu nimic, unul dintre cele mai rare sentimente, care-şi trage nobleţea din burtă” (*Caligula* de Camus).

„Echivoca ldtanie a expresului” (Montale).

Fragmentarismul – legea poemelor lui Eliot.

Tăietura directă: „Opera de artă pretinde o mare răbdare şi mai ales o luptă încăpăţânata contra materiei. Nu. Poţi să mergi la fondul bătăliei, dacă nu se lucrează în sculptură cu tăietura directă. Modelajul e mai comod. Poţi reveni, poţi corija, adăuga, schimba, în timp ce tăietura directă cere o confruntare fără milă între artist şi materialul pe care trebuie să-l supună. Pentru materiale este nevoie de meşteşug. De fapt, dacă te gândeşti bine, nu au existat în istoria universală artişti mari, ei n-au fost decât meşteşugari admirabili în sculptură. Şi decăderea acestei arte a început cu abandonarea tăieturii directe, care îngăduia sculptorului să câştige o victorie asupra materialelor «cu fiecare din lucrările sale” (Brâncuşi).

Jurnal de la Poiană

De fapt mai avem evenimente în vara astă plină de ploi şi de căldură excesivă: păuniţă, care e o cretină binecunoscută, a ucis pe unul din propriii pui, stând pe el ca să-l protejeze. Ca şi anul trecut, din patru ouă au ieşit trei pui, din care au rămas doi. Cine ştie ce se va alege din toată această nouă generaţie care deocamdată a început să zboare, umblă prin curte însoţită de mama fudulă care îl

ignoră pe păun (şi el vagabond). Costea îmi atrage atenţia că a revenit la coteţul păsărilor şi că-i face avansuri păuniţei, dar aceasta, absorbită de pui, nu-l bagă în seamă. Dacă îmi aduc aminte bdne, anul trecut ea a ouat de două ord. S-ar putea să mai asistăm la o înmulţire încă anul acesta, deşi puii care se vor naşte vor fi târzii şi vor avea probabil soarta celor de anul trecut, care au cam pierit de frig (pasăre gingaşă, ce vrei!). De fapt, prin nepriceperea noastră, noi transformăm această curte spaţioasă într-o arenă a morţii…

Pentru *Frica*: „Faimoasa chestiune a Spartei trebuie pusă aici. De ce nu a avut ea oameni mari? Perfecţiunea rasei a împiedicat exaltarea individului, însă arta le-a permis să creeze canonul masculin şi ordinul doric. Prin suprimarea bicisnicilor, se suprimă varietatea rară, fapt bine cunoscut în botanică sau cel puţin în flori cultură. Cele mai frumoase flori sunt date de către plante cu aspect mizer” (Gâde, *Jurnal*).

„Un cap plin de gânduri într-un eter fibros” (despre o femeie posedată de Ion Barbu într-o berlină, că Madame Bovary).

„Sunt mai bun decât reputaţia mea” (Schiller, *Maria Stuart*).

„Nu e adevăr acela la care se asociază frică” (proverb indian).

Jurnal de la Poiană

Adevărul este că şi găinile astea ale noastre îşi fac de cap! Şi cu ele avem probleme mari. De pildă, Costea caută ouăle în locul unde ar fi cel mai firesc să le găsească: în coteţ. Ei bine, nu. Ele, dintr-un egoism al rasei, le ascund printre brazi, prin gropi aflate în cele mai întunecoase frunzişuri. Omul meu le colecţionează şi eu ţin o contabilitate strictă. Până la 1 august am depăşit cifra de 220, la 11 individe (citeşte găini) şi un cocoş. Totuşi nu am

reuşit să acopăr suma investită… Mai am răbdare, dar la 1 septembrie voi pleca de aici şi soarta lor va deveni incertă (probabil că atelierul nostru de ouă va fi mâncat, pur şi simplu!). Mai este pe urmă cloţa cu cei şapte magnifici ai săi către care N. de mult trage cu ocn-ul şi visează oiţe unul în mujdei, pe săptămâna… Criminalii de noit am şi hotărât să transformăm acest material de contemplaţie (dimineaţa), de înduioşări lăcrimoase, în bucate… Omul…

„Nimic nu cere mai multă prudenţă decât adevărul” (Gracian).

Pentru *Janus*:

— *Harmonielehre* de Schönberg (referire la *Doctor Faustus* de Th. Mann).

— Th. Mann: „Muzica cosmică a sferelor, glacială, limpede, de o transparenţă hialină, de un farmec melodic inaccesibil, supraterestru şi straniu, umple inima de o nostalgie disperată”.

— Tot el, mi se pare: „De ce toate lucrurile îmi fac impresia propriei parodii?”

— Baudelaire vedea în *Tannhäuser* langori amestecate cu fiorduri…

— Schumann despre Chopin: „Tunuri ascunse în flori”.

— Veselia delicată a lui Mozart.

— Solemnităţile calmante la Bach.

— Instrumentul spune despre eternul uman, nu strigă nimic anecdotic (George Bălan).

— Mozart cu 600 de apusuri, mort la 35 de ani.

— Nu secolul al XX-lea a inventat reflexivitatea.

— Polifonia este cunoscută încă din secolele XIV, XV, XVI…

— În secolul al XVIII-lea un Leibniz spunea că muzica este un exerciţiu de aritmetică a sufletului care nu ştie să numere…

— Arhitectul Bach.

— Hubov vedea în muzică lui Bach un echivalent muzical al filosofiei leibniziene a monadelor.

— Tema germene la Bach, echivalentă cu monada lui Leibniz.

— Domni care intră cu *cadenettes* şi peruci strâmb aşezate în săli de concerte.

— Messiaen: *Chant d9 oiseaux*; *Catalogue dy oiseaux*; *Oiseaux exotiques*.

— *Hyperprism* de Varèse, ca o junglă umană, cu deşerturi de lei.

— „Să se pună capăt confesiunii şi autobiografiei muzicale. Cita luciditate, atâta dramă” (Camil Petrescu).

— Tot farmecul melodiei provine din număr, care măsoară exact vocile; tot ce ritmurile au seducător, fie în melodie, fie în diversele mişcări, e opera unită a Numărului (tratatul de muzică *Musica enchiriadis*, secolul al XV-lea).

— Kant în *Critica judecăţii*: „În muzică este mai mult divertisment decât cultură”.

— Hegel (*Estetica*): „Muzica apare ca imagine a unor emoţii fără sens, a eului gol şi nedeterminat. Că artă, ea nu are nevoie de un conţinut spiritual”.

— Forme sonore în mişcare (muzica).

— Frumoasă nu e în primul rând frumuseţea, ci frumuseţea uşor atinsă de nefrumuseţe…

— Strauss cu suflătorii lui imita behăitul oilor.

Din *Corespondenţa* cu G.: „*Am 49 de ani de memorialistică*, scrie în *Memorii* (de atâţia ani scrie la miniştri şi la autorităţi). *Încă din 1922, am înfiinţat, la 15 septembrie, asociaţia culturală «Talpa Ţării» care a pornit o mişcare pentru obţinerea de condiţii pentru orfanii de război de la 1916 – 18. Scutiri de taxe, primirea de alimente, 400 de lei bursă, lunar, colaborare cu*

orfelinatele din Oltenia (Craiova, Rm.

— Vâlcea şi Târgu-Jiu). Lupta revoluţionară a celor fără de partid se duce împotriva averescanilor (Averescu ne-a poruncit, scrie G.: *Rămâneţi cu toţii orfani!). În primăvara lui 1927, clubul «Averescu» din Râmnicu-Vâlcefi porunceşte oprirea în vacanţa de Paşti a tuturor orfanilor, scutiţi de taxe, suspendându-se bursele şi impunzându-li-se uniformele kaki, englezeşti, în locul hainelor sărăcăcioase, cusute cu aţă de Braşov: carrop. În frunte cu agronomul Metaxa din Herăstrău-Bucureştiy toţi orfanii au fost conduşi sub podurile şoselei naţionale Rm.*

— Vâlcea-Olăneşti, pentru ca să strângă toate hoiturile de câini şi pisici, ducându-le la râul Râmnic, o muncă silnică pe o ploaie torenţială, fără haine de protecţie, fapt care a dus la îmbolnăvirea orfanilor. * Lucrul l-a determinat pe G. să scrie un memoriu către autorităţi. Rezultatul este că orfanii sunt trimişi cu trenul la locul de baştină, dar faptul că scrie despre abuzuri îl semnalează organelor represive, drept care, peste zece ani, va fi degradat din armată. Dar *G.* mai evocă şi luarea cu asalt a tuturor caselor de cultură, pentru ca, unite, să formeze *Fundaţia Talpa Ţării.* Drept care, zice corespondentul meu, a fost arestat, fiind salvat de la alte greutăţi de nişte oameni, ale căror nume le înşiră pe o listă. Scrisoarea, însumând şapte pagini mari, albe, scrise cu cerneală chinezească (tuş), se încheie cu lozinca: *„Fă binele şi aruncă-l în mare*, cum a zis Nicolae Iorga”.

Este evident că avem de-a face cu o biografie flatată, dar interesantă este aici suprapunerea de termeni inadecvaţi, nepotrivirea lor cu realităţile timpului, evocarea unor suferinţe vechi care din cauza sentimentului persecuţiei capătă dimensiuni gigantice. La fel de interesantă mi se pare perseverenţa corespondentului care numerotează memoriile (acesta fiind al 31 140-lea). De

altfel, în altă corespondenţă, mai recentă, G. Începe să umfle cifra lor, cuprins de beţia aglomerării. Ne aflăm, numai în doi ani, la cifra de 48 295 (la 27 iulie 72). Deci s-ar presupune că de la 10 ianuarie 70, când mi-a scris rândurile de mai sus, ar mai fi trimis, mie sau altora, încă 17 155 de scrisori, care înmulţite cu cel puţin şapte-opt foi ar da o cifră incredibilă.

Gigantismul epistolar al lui G., ca să nu-i zac altfel, este oricum impresionant, iar ideile sale, pe care le colecţionez, îmi vor furniza probabil un formidabil personaj din *Frica*…

„Omoară-l încet, ca să simtă că moare” (Camus – *Calligula*).

În Saint-John Perşe: „Un univers al exilului său o mare credulă şi bântuită de plecări invizibile”.

Anabasis este o expediţie pornită de pe litoral spre interior (Xenophon, *Cei 10.000*).

ISTORIA PLAGIATULUI

Dacă e să integrăm pe Sorescu la plagiatori, o putem face amintindu-i parabola profetului Iona. Ar mai intra aici şi Dostoievski, cu nuvela *Marele inchizitor*, care este înţesată de citate biblice. Ivan Karamazov vorbeşte despre un Pater Seraphicus care e luat din *Faust*. În *Fraţii Karamazov*, un personaj citează finalul poeziei *Demonul* (de Puşkin, nu de Lermontov). Alioşa o numeşte de asemenea pe Gruşenka soră şi o miluieşte cu un fir de ceapă, fapt *ciugulit* de Dostoievski de la o ţărancă care i-a povestit aşa ceva, după propria mărturie. Tot în Dostoievski se mai găseşte o idee a lui Nietrache: cea a veşnicei reveniri (vezi discuţia lui Ivan Karamazov ou Diavolul, idee care e şi ea din *Fausî*). De asemenea, Thomas Mann mărturiseşte că a pus în gura diavolului citate din *Ecce homo* de Nietzsche!

Piramida jatală: „Oamenii nu reuşesc să se înţeleagă,

fiindcă îşi aranjează existenţa socială după scara unei piramide fatale. Vor cu toţii să parvină în vârful piramidei, dau din coate şi înlătură de la suiş pe ceilalţi. Ar fi cu mult mai natural să trăiască asemeni florilor dintr-o livadă, unde fiecare îşi găseşte locul său şi primeşte în mod egal ploaia şi timpul frumos, lumina soarelui şi prospeţimea brizei, binecuvântarea cerului şi violenţa furtunilor. Când vor învăţa oamenii să ia pilda minunată pe care le-o oferă natura?" (Brâncuşi).

Pentru *Janus*: *Sonata în* la *pentru coarde şi Cembalo* de Tomaso

Albinoni (cel care este slăbiciunea mea, pentru celebrul său *Adaggio*). *Pimpione*, operă comică într-un act de Telemann, *Erwartung* de Schönberg, *Agon* de Straviński şi *Concertul de coarde* de Hindemith, opera *Orjeu* de Monteverdi.

Scrâşnituirile homarilor, plescăiturile «balenelor, şuierăturile cetaceelor, strigătele caracatiţelor şi ale altor locuitori ai adâncimilor fac fundul mărilor la fel de zgomotos că biroul unei companii de asigurări în plină activitate. Propagându-se de cinci ori mai repede decât undele sonore în atmosferă, aceste zgomote produc interferenţe cu minele acustice şi cu instrumentele de ascultare submarină (dintr-un ziar).

„Ziua poartă un demodat corset de culori. /Părul tău lung traversează un poem hindus/grădinile zilei şi înstrăinarea sărutului/Tăcere în amiaza de toamnă/începe să plouă cu păuni" (Dan Mutaşeu).

„Igiena indiferenţei împotriva exceselor plăcerii sau angajării" (Camus).

Jurnal de la Poiană

Deodată această paşnică localitate a devenit mondenă. Ca şi în cazul acelui sat 2 Mai de lângă mare unde lumea a năvălit (în special doctorii care sunt cei mai

snobi) la auzul că oameni reputaţi vin să facă plajă acolo, Poiana a fost invadată de către diferiţi indivizi care-şi fac cu febrilitate case, improvizează corturi, cocioabe, chiar în vecinătatea ţiganilor care, şi ei, în trei ani au crescut în acareturi, deşi acum o dună i-am şi văzut plecând cu căruţele acoperite cu coviltire de plastic în vagabondările lor regulate. Seara, mica stradă de cinci sute de metri e aglomerată ca un bulevard din Bucureşti. Prăjiturile dispar în câteva ceasuri ca şi când termitele ar fd năvălit în localitate, cârciuma e p] mă vârf, mereu se asfaltează, totul se scumpeşte, nu mai ştiu ce să cred. Cu vremea voi fugi pe deal, mai sus, fin pădure, pentru că deja cei de la vila *Ialomiţa*, din faţă, se zgâiesc când fac plajă pe terasă sau când ies seara (La plimbare. Au apărut teosoafe, actriţe, medici şi „lume bună" care ţin să-şi facă relaţii. Până acum am descurajat pe câţiva care mi-au cerut să le pun gaze, să le citesc manuscrise de cinci mii de pagini, să le plasez copiii în Bucureşti (repartizaţi după studii în provincie) şi aşa mai departe. Am să-mi cumpăr curând o praştie şi am să dau zvon că trag la prima intrare neanunţată în ogradă.

Rimbaud: „Lina neagră a taifunelor" sau: „Matematică atârnată de icefoergurile sării".

ISTORIA PLAGIATULUI

Pot fi stabilite asemănări izbitoare între proza lui Mdron Costin, B.P. Haşdeu şi *Neamul Şoimăreştilor* (din vremea lui Ştefan Tomşa). În *Domnia arnăutului* se povesteşte domnia lui Vasile Lupu, după Miron Costin. La rândul lui, Miron Costin lua din poeţii poloni: Otwdnowski şi

Samuel Twardowski. *Viaţa lumii* are lucruri împrumutate din *Eclesiast* (*Vechiul Testament*) şi ceva din *Tristia* lui Ovidius (despre labilitatea timpului – vezi P.P. Panaitescu). La baza *Cronicii polone* a lui Miron Costin, Toppeltin: *Origines et occasus Transylvanorum* (Lyon,

1667) şi *Culegerile greceşti despre patru monarhii*, plus *Hresmologhionul* (*Cartea profeţilor*) grecesc. Un capitol: *Despre cele patru monarhii* (legende despre întemeierea lumii) a dat lui Miron Costin prilejul de a scrie legende despre întemeierea ţării (corbul care a furat copilului inelul de principe al Transilvaniei), Miron Costin foloseşte, de asemenea, *Letopiseţul* lui Grigore Ureche, cu interpolaţiile lui Simdon Dascălul, şi *Istoriile romane*, un manual al vremii. Ureche, la rândul său, a folosit, în cronicile sale, *Vieţile domnilor moldoveni* de la mănăstiri (cronicile slavone ale secolelor XV – XVI). În *Viaţa lumii*, Miron Costin traduce din *Psalmul 89*. La rândul său, Dimitrie Oantemir reproduce de două ori versuri din *Viaţa lumii*. În *Istoria ieroglifică* şi *Descriptio Moldaviae*: *„A lumii cânt cu jele, cumplita viaţă I Cum se trece şi se rupe, că cum ar fi o aţău*; la fel… în Viaţa *lumii, pr*overbul Anii *nu* p*ot aduce ce* a*duce ceasul e d*at drept vers, deşi e luat din folclor. În Stih*uri împotriva zavistiei est*e inclus un pasaj amplu din Psal*tire (Ps*al*mul 5), c*are era tradus de Dosoftei (vezi P.P. Panaâtescu).

Din *Opere complete* de Miron Costin în ediţia V.A. Urechi a:

— *Codicele racoviţean* este o copie aproape directă după manuscrisul lui Miron Costin. *Codicele racoviţean* este compus din *Letopiseţul* lui Miron Costin şi două file din *Aflarea piciorului a Sfântului Ioan Botezătorul*.

— Se citează compilaţiile lui Nicolae Costin şi Axinte Uricariul după Miron Costin (ei sunt singurii cronicari români care-i sprijină pe fanarioţi).

— Sunt puşi pe două coloane Miron Costin şi Toppeitin; Toppeltin lua şi el fără a pune ghilimele din istoricul Canon.

Din Literatura română veche (două volume), antologie de Dan Zamfirescu:

— Cu *Istoria lui Mihai Vodă sân Pătraşcu-Vodă* (în compilaţia cro nicilor muntene din secolul al XVII-lea) începe literatura română în limba naţională.

— *Hronograful* lui Mihail Moxa (1620) inspiră pe Eminescu în/Scrisoarea

— *Sfaturile către Alexandru Iliaş* din *Cronica lui Matei al Mirelor* sunt inspirate din *învăţăturile lui Neagoe Basarab*.

— *Letopiseţul de când s-a început cu voia lui Dumnezeu Ţara Moldovei* (*Letopiseţul anonim al Moldovei*, după P.P. Panaitescu) e tradus şi preluat de Grigore Ureche în *Letopiseţul* său. Ureche, la rândul său, îl va inspira pe V. Alecsandri (*Dumbrava roşie*) şi pe Sadoveanu în *Viaţa lui Ştefan cel Mare* şi *Fraţii Jderi*.

— *Viaţa lui Nif on*, opera hagiografică a lui Gavriil Protul, este şi izvorul *Cronicii* lui Radu Popescu.

Mai apoi, Odobescu se inspiră din acelaşi Joc în nuvelă *să mihnea cel Rău*. „*Odobescu s-a ţinut strâns*”, *zic* G. Mihăttlă şi Dan Zamfirescu, „*de textul din secolul al XVI-lea*”.

Nişte trandafiri ireali.

Ferăstraiele lui Lautréamont, Éluard şi Picasso.

Ortega y Gasset: „Sufletul liric atacă lucrurile naturale, le răneşte, apoi le ucide”.

„Există un lucru infinit mai odios decât ipocrizia şi anume: cinismul” (Claudel).

Din *Sensurile muzicii* de George Bălan (pentru *Janus*):

— Balzac, în *César Birotteau*, despre finalul *Simfoniei a V-a* de Beethoven, ou zânele lui luminoase, cu perdelele ridicate de îngeri, cu porţile de aur ale baiptisteriului din

Florenţa, ce se desfac pe ţâţânile lor de diamant, cu tămâia prosperităţii, ou torţele amoraşilor, cu ambrozii, cu *mai vreau-l* final!

— Nu poţi iubi simultan Muzica şi această muzică (Enescu).

— Heine despre Berlioz: „O privighetoare colosală, o privighetoare mare cât un vultur, aşa cum va fi fost în lumea primitivă”.

— Infinitatea muzicii.

— În *Aurul Rinului*, Wagner introduce optsprezece nicovale, prefigurare a muzicii concrete, sugerând lumea subterană a Nibelungilor, căutând poate piatră preţioasă în măruntaiele pământului.

— *Christ lag în Todesbanden* (Christos zăcea în giulgiul morţii) în *Patimile după Matei de Bach*.

— În *Simfonia domestică* de Richard Strauss se aude scârţâitul patului conjugal.

— *Epithalamul* lui Joi îi vet.

— *Octandre* de Varèse.

— *Concertul pentru mandoline, flauţi şi trompeţi* de Vivaldi (cumpărat anul acesta de la Roma pentru casetofonul meu, unde partea flautului este formidabilă, amdntindu-mi pentru totdeauna pacea de la Assisi căruia i se potriveşte nemaipomenit).

— *Simfonia pentru orchestră de coarde şi două trompete* de Bononcini.

— *Sonata pentru flaut, vioară, cello, clavecin, violă* de Couperin.

— În *Requiemul* lui Berlioz patru fanfare încadrează orchestra în *Tubă mirum* (o anticipare a stereofoniei).

— *Ciocanul fără stăpân* de Boulez; *Hiroşima* de Penderecki, *Karre* de K. Stöckhausen; *Pythopracta* de Xenakis; *La pompe du général Hoche* de Cherubini (operă în care Napoleon a simţit grandilocvenţa seacă) e

neveridică.

— În muzică lui Pierre Henry se aud mitralierele şi gemetele de alcov, farfurii sparte (*Vălul lui Or feu*), plus o orgă şi o voce care declamă ca în tragediile antice.

— Apollo e amicul lui Dionysos, nu inamicul său.

— Brahms cu cele *vier emste Gesänge* pentru bas şi pian, op. 121.

— Necunoscutul care îi comandă înainte de moarte lui Mozart *Requiemul* şi-l şi plăteşte.

— Bach, legislatorul sistemului tonal şi al fugii.

— *Karre pentru 4 coruri şi 4 orchestre* de Karlheinz Stockhausen.

— Straviński pe malul lacului Léman descoperind ideea lui *Petruşca*.

— Decibelii din *Simfonia a IX-a* de Beethoven.

— Testamentul de la Heiligenstadt.

„Poezia e crearea a ceea ce nu vom vedea niciodată" – *Diego*.

„Pictura e o meserie de orbi" – Picasso.

„Trupu muntelui şovăie în fereastra mea" – *Supervielle*.

„Marea dormind deasupra mormintelor" (*Valéry*).

„O linişte verde, din chitare despletite" – *Diego*.

„Trec cai negri pe drumurile adânci ale chitarei" – *Garda Lorca*.

„Limbă e un peşte roşu în cupa vocii tale" – *Apollinaire*.

CAIETELE PRINCEPELUI

Din *Fenomenul horal* de Romulus Vulcănescu, *Ramuri*, 1944:

— Cultura, în ansamblul ei, urmăreşte unul din următoarele două scopuri: sau perfectarea umanităţii înăuntru graniţelor ei fireşti sau expiodarea acesteia peste limite, în supraumanitate. În primul caz, după Oswald

Spengler, cultura apare ca o potenţialitate creatoare care depinde în mod normal de puterile inerente ale vieţii, iar în al doilea, după Friedrich Nietzsche, ca mirajul unei lupte prometeice a speţei umane, a cărui forţă eficientă e în permanent deficit funcţional cu ea însăşi.

— Ca ţel al supraumanităţii, cultura este deocamdată un miraj eficient care amăgeşte lumea pe căi necunoscute de ordinea firească a naturii, însă deduse logic ca valabile. Din mrejele acestui miraj universal, în care omul este prins cu toată fiinţa lui, nu există scăpare decât printr-un extenuant efort creator sau expiator. Zbuciumul creaţiei valorilor eterne şi al contemplaţiei bunurilor culturale de pe piscurile înţelegerii omeneşti este, cu tot caracterul lui dramatic, una din condiţiile sesizării supraumanităţii. Dacă s-ar răpi omului această necruţătoare iluzie, viaţa şi lumea lui antropomorfică, împlinită în idealurile ei posibile, ar rămâne goală şi stearpă de orice sens, ca un hău fetid.

— Vasile Pârvan spune: „De la etnografic la cultural nu e nicio punte de trecere. Etnograficul este ceva definitiv, milenar, universal, rezultatul ultim al geniului popular natural. Etnograficul exprimă o concepţie etică, estetică şi metafizică asupra lumii şi vieţii, ca rezultat al unei experienţe multiseculare. Culturalul este ceva abstract, simbolic, superficial. Culturalul este rezultatul spiritualizării aristocratice idealiste pe cale de antrenament şi selecţie forţată într-un spaţiu şi timp dat. Etnograficul pleacă de la instincte; culturalul pleacă de la idei. Culturalul e mereu schimbător în (rafinata evoluţie spre o cât mai mare complexitate a ideilor creatoare. Etnograficul este perpetuu stabil pe baza celui mai minuţios tradiţionalism. Necesităţile vieţii spirituale superioare sunt total necunoscute vieţii etnografice. A lua valori şi forme etnografice pentru a exprima valori şi forme culturale înseamnă a confunda iremediabil două stări de

suflet disparate şi a crea un monstru de civilizaţie falsă”.

— Stilul, determinanta esenţială a culturii, este opera unei duble sensibilităţi, conştiente şi inconştiente. Conţinuturile inconştientului care nu sunt o simplă umbră a conştiinţei, ci o realitate cosmotică analogă, apar nedeghizate în creaţia culturală. Lucian Blaga ia atitudine împotriva teoriilor psihanalitice ale stilului, care degradează nu numai creaţia, ci şi pe creator, care este omul în genere. Formele sau conţinuturile inconştientului, care sunt în număr de patru: cadrele orizontice (spaţiale şi temporale), accentul axiologic, atitudinea anabasde-catabasică şi năzuinţa formativă, alcătuiesc matca stilistică şi imprimă, toate în ansamblu, fiecărei creaţdd culturale, pecetea specificităţii, însă nu a absolutului şi a eternităţii. Precizarea formelor inconştientului îl face pe Blaga să dea cea de a doua atitudine, însă de data aceasta împotriva morfologiştilor care reduc cultura numai 3 a elemente formale.

— Cultura – mijloc de revelare a misterului în raza căruia trăieşte omul; creaţiile culturale: plăsmuiri revelatorii – sunt rezultatul celei de-a doua categorii ale spiritului: cele abisal-stilistdce.

— O horbotă fastidioasă de amănunte, expresii şi caractere.

— În clar-obscurul acestei teorii paradoxale.

— Răbdarea nu este de esenţă monahală, ci lumească şi anume ostăşească (e vorba de răbdarea la români). La noi călugărul este şi oştean – zailmoxism încreştinat –, românul este un om dârz, brav, neastâmpărat şi sincer; el trăieşte solidar cu umbrele senioriale ale strămoşilor. Popa Stoica din Fărcaş, duhovnicul lui Negru Vodă, luptă în primele linii pentru a-şi apăra patria (mai înainte Deceneu din preot a ajuns regele dacilor – N.).

— Sentimentul stilistic general care transpare din

cultura românească nu este sofianismul sau transcendentul care coboară, ci dimpotrivă, reversul lui, terestrul care ascende, lumescul care urcă.

— Solii către Zalmoxis erau zvârliţi în sus, nu aruncaţi în fundul pământului – ideea aceasta a misiunii extraterestre pe care o capătă sacrificiul numai ne subliniată în cartea lui A. Nour: *Cultul lui Zalmoxis*.

— Fenomenul horal este o notă esenţială în cuprinsul fenomenului cultural românesc, dar nu este o notă dominantă, ci numai de componenţă, e un fenomen anexă sau epifenomen. (Concepţie subiacentă a epifenomeniei horale care a dus la desconsiderarea fenomenului de către mulţi cercetători.)

— Expansiunea fenomenului horal în această zonă estic europeană şi vestic asiatică pledează pentru obârşia traco-valahâcă a tuturor acestei culturi etnografice. Fenomenul horal este un avatar al celui cultural românesc, al culturii străvechi autohtone, un travesti modern al fenomenului cultural trac.

— În alcătuirea elementară a horei se oglindeşte alcătuirea complicată a colectivităţii săteşti. În comunitatea horală. Ţăranul capătă făţiş sau pe ocolite directive de viaţă culturală: directive religioase în horele rituale ale bisericii; directive filosofice în adunările de tip horal ale înţelepţilor satului; directive artistice în horele sărbătoreşti ca şi în creaţiile celelalte de tip horal: şezătorile şi clăcile; directive de ştiinţă empirică în *cercuşul* vrăjitoarelor şi descântătoarelor, în ocoalele economice, politice şi militare.

— G. Călinescu într-o anexă la *Istoria literaturii române*... spune că noi nu suntem primitivi, ci bătrâni. Suntem o rasă de munte care are viziunea colosului geologic.

— Nu există domeniu al muncii în care românul să

nu-şi fi creat unelte proprii, temeinice, ingenioase şi eficace.

— Destin *à rebours* (la români).

— Tot tracii, după teoria istorică susţinută de Dan Botta, au pus bazele sumbrului şi misteriosului Imperiu bizantin.

— G.T. Niculescu Varone: *Dicţionarul jocurilor româneşti*, 1931.

— În această carte se trec în revistă cele 1 456 denumiri ale horei.

— În Cehoslovacia un munte se numeşte *Horă*, iar una din ramurile cehilor se numeşte *horaci*; la bulgari multe sate se numesc *hore*.

— În muzică liturgică, corul se numeşte uneori *horul*; sinurile bisericii se numesc *hore*; în artă, cuvântul horă transpare modificat în cuvintele *culă* şi *colibă*; în astronomia ţărănească: *hora cu lăutari la mijloc* (o constelaţie sau *aurora*

— Aur-hora???

— Dar şi în franceză e numele de *aurore*, de unde deci terminaţia?).

— *Ah* sau *of* sunt numite de autor *sincope de alean*.

— După Béla Bartók, împărţirea în teritorii dialectale (muzicale la români) porneşte de la melodiile de horă sau, cum se numesc oficial, doină.

— Dragobete este zeul dragostei vulgare, ciracul lui Făt-Frumos.

— Busuiocul este numit floarea dragostei.

— Cercuşul hoţilor: pentru a fura în tihnă, tâlharii ocolesc casa care trebuie prădată, în toiul nopţii, cu o mină de mort sau cu lumânarea de la înmormântarea cuiva.

Aron Densuşianu: *Colindele* şi *imnurile vedice*.

— Căluşarii închină steagul în păduri rugându-se în cerc în jurul soarelui să le dea putere asupra *Rusaliilor*.

Tot în cerc se roagă căluşarii când sar peste un luat de iele.

— Dintre piesele de sacrificiu de formă circulară, cele mai interesante sunt roţile de foc care se prăvălesc peste dealuri în noaptea de Sfântul Gheorghe, care în credinţa poporului român este un travesti al zeului solar Făt-Frumos (Apollo); aceste sacrificii sunt la ardeleni, în special de *alimori*, un fel de sărbătoare populară a reînvierii soarelui în primăvară (un caracter eminamente heliolatric).

— Comună griului cu care se împodobesc fecioarele la rodirea acestei cereale este simbolul cercual vestalic al sacrificiului agrar, atât de frecvent altă dată; de asemenea, jertfa câmpenească intitulată *Barba lui Dumnezeu*, care era înainte cercuală, astăzi este o licenţă simbolică horală.

— Hora *Drăgaicei* şi hora *Caloianului* sunt rituri agrare de prim ordin; hora *Drăgaicei* este un rât de provocare a fecundităţii pe oale de magie simpatetică, iar hora *Caloianului* e un rât de provocare a ploii pe cale de magie simbolică.

— Ierburi apotropake: mătoguna, leuşteanul, maghiranul, odoleanul; hora plantelor apotropaice este un procedeu obişnuit în farmacopeea şi medicină magică populară.

— Gercuşul vrăjitoarelor în pielea goală în nopţile cu lună.

— Hora priveghiului, a nunţii, a căluşului, din punct de vedere al caracterului lor solar, se apropie de ceremoniile similare ale civilizaţiei preistorice egeene şi italice a bronzului. Ele transpun pe plan ritmic simbolul ritual al heliolatriei nordice tracice şi sunt mărturia unui trecut ce se menţine încă v\în conştiinţa imanentă a poporului român.

— Numele horei – de la Horus, o părere; după alţii ar

veni de la numele splendidei soţii a lui Romulus, Hersilia, divinizată în mitologia latină sub numele de *Horă Quirini*. După alţii, s-ar trage pur şi simplu din horele olimpice.

— După OUănescu, hora vine de la *horeia*, dans de origine grecească.

— După Iorga, hora are un nume de origine elinică, iar mai târziu i-a luat locul numele de *Kolo*. Ar fi vorba de o strecurare elinică la traci.

— Autorul se întreabă dacă nu este un raport între *kolabrismul* descris de un bun izvor greco-roman – *Athenaios* – şi *căluşari*.

— După Iorga, hora este derivativul nominal şi totodată spiritual al *kolabrismului* trac; el atribuie horei un etimon arian de provenienţă scitică; în sprijinul afirmaţiei sale sunt aduse numeroasele variante ale cuvântului în regiunile înconjurătoare, la popoarele slave (*de colo până colo*, *colhoz*, *colac*).

— Denumirile dansurilor naţionale în horă ale popoarelor Europei estice: *horovodea*, la ruşi; fcoroxvod, la polonezi; *chorovod*, la cehi; ceardac la unguri; *kolo*, la croaţi; *kolesco* sau *kolo*, la sârbi; *horo* sau *kolo*, la bulgari; *valla*, la albanezi; *horeia*, la greci; hora şi *kolkola*, la turci.

— KoZo nu este un nume slav, scitic sau elin, ci un termen eminamente trac. El vine de la numele compus al dansului trac păstrat în literatura elină: *kolabrismos*, redus la prima să parte. Despre *kolabrismos* ne vorbeşte Naukratis, cu mii de ani în urmă, ca de ceremonialul sacru cel mai reprezentativ al pontifilor şi vestalelor civilizaţiei heliolatrice a tracilor.

— *Kolabros = cântecul de dans al kolabrismului*; *kolakeia = actul adulării prin dans a divinităţii tutelare*, fie a însemnelor ei, mai târziu actul flatării; *kolax = denumirea adulatorului însuşi*.

— Jocul *ca la breaza* sau *calabrează* nu vine de la

localitatea Breaza; s-au descoperit variante ale acestui nume sub forma: *colobreaza* şi *colobreaza*: deci nu e vorba în cazul *colobrezei* doar de o modificare a cuvântului, ci de o formă arhaică şi tranzitorie de la *kolakrismul* trac la numele horei de munte de astăzi. *Colobreaza* are de două ori o obârşie tracă: prin *kolo* şi prin *breza*. *Brezaia* ştim că este la noi un joc popular mitic care se joacă în tact şi tempo de horă; *colobreaza* aminteşte de ftora *brezaiei* ca simulacru coregrafic

Al cultului anumitor divinităţi rudimentare; în orice caz, e mai aproape de acest joc decât de *cola brizeică* a eroului bizantin Brizeu, de la care ne-a rămas numele de *Buzău*.

— *Hora-chor* – ca în *chartahartă*, *Christos-Hristos*, iar l'intervocalic devine r, ca în *solis-soare*, *mola-moară*, *Nicolas-Nicoară*.

— Aria de răspândire a *kolabrismului*: Marea Caspică, munţii Boemiei, câmpiile actualei Volhinii, poalele Olympului, iar în Asia Mică până la fluviul Hale.

— Rădăcina tuturor jocurilor derivate din *kolabrism* (hoale) este cuvântul trac *kola*.

— Pentru egipteni, după cum spune Noël în *Dictionnaire de la fable*, cercul este simbolul eternităţii. Ştiinţele erau reprezentate prin mai multe cercuri legate, închise în circumferinţa unui cerc mai mare.

— Formula templelor indiene *gupta*, din cea de a doua perioadă a lor, promovează ca bază arhitectonică cercul; acest templu cercual se numeşte în indiană *cella*. Între *cella* indiană şi *cula* tracă trebuie să existe o legătură semantică tot aşa de strânsă ca între *valla* albaneză şi *kola* tracă.

— Cu excepţia celor mai multe divinităţi solare care locuiesc în inima unui simulacru astral, celelalte divinităţi, precum Shiva, apar şi ele înconjurate în cercuri, care simbolizează atributul perenităţii. Cu timpul, aceste radiaţii cercuale trupeşti se reduc numai la regiunile nobile ale corpului, la cap. Iconografia buddhâstă întrebuinţează aureola în jurul capetelor sfinte pentru ca să desemneze prin aceasta nu atât sfinţenia personajelor, cât nemurirea dobândita prin sfinţenie, eternitatea.

— Armenii sunt un popor trac extraeuropean.

— Istoria grecilor menţionează şi dansul nebunesc şi vesel în cinstea zeului sărbătorilor, a lui Comes, în care

dănţuitorii înveşmântaţi fantasmagoric, cu cununi de flori pe cap şi ţinându-se de mână, se zbenguiau în cerc.

— Se spune că în jurul stejarului sacru de la Dodona, pelerinii dansau în cerc, un dans tumultuos şi liniştit, cu efecte medicale. (E ciudat că autorul care are spirit de observaţie nu face remarca pe care o aştept demult, că horă, acest dans în cerc, pare a fi decurs dintr-o exhibiţie în jurul altarelor sau a copacilor, care erau socotiţi divinităţi său aveau chiar rol de altar. Dacă ne referim la indo-europeni, care considerau stejarul ca pom sacru, dansurile acestea în cerc ar putea fi nişte dansuri ale stejarului. Un alt fenomen care ar putea polariza entuziasmul oamenilor şi i-ar face să se dezlănţuie în cerc este focul, care are o forţă în acelaşi timp centrifugă şi centripetă – deci horele – un dans al focului – N.)

— Jacques de Morgan, în lucrarea *Uhumanité préhistorique*, susţine că desenurile de tip geometric, cercul şi spirală, apar în Europa estică în quaternar. Ele sunt sesizate în Pirineii de Sus, în unele locuri din Bretania şi Suedia, la Lourdes, Dordogne şi Creta. Centrul lor de formaţie şi radiere însă sunt Carpaţii.

— Toţi istoricii şi învăţaţii noştri: N. Densuşianu, Xenopol, Pârvan, Iorga, Giurescu, Andrieşescu, Dumitrescu sunt de acord în a recunoaşte că cercul şi spirala sunt însemnele religiozităţii primare ale aborigenilor carpatici.

— Ioan Andriesescu, în lucrarea *Consider acţiuni asupra tezaurului de la Vilei Trân* (de lângă Plevna), susţine că pe de o parte ornamentica spiralică a culturii dunărene din epoca neolitică e mult mai veche decât cea spiralică a restului Europei şi, pe de alta, că mersul acestei ornamentici se face de la nord spre sud, până în Cretă, unde culminează cu cultura micenianâ. Părere care trebuie infirmată, mersul acestei ornamentici făcându-se nu liniar, ci radiär.

— Tracii cinsteau pe zeii lor prin focuri pe munţi, pe vârfuri de mumţi, adevărate incendii.

— După Ioan Conea, grota sacră de pe muntele Kogainon ar putea fi chiar peştera de la Cioclovina; Macrobius vorbind despre Sabatius, zeu solar trac, spune că templul se afla pe colina Zilmisus, cuvânt misterios, după Iorga, în care s-ar putea descoperi însuşi Zalmoxis.

— După *cruce*, simbolul antidemonic prin excelenţă, este *cercul*; *colacii* (de la *kola*) au formă de cerc, iar pe prescuri se desenează de asemenea un cerc, însemnul cercual al soarelui.

— Îngerii numiţi *Scaunele Domnului* sunt pictaţi după sugestia motivului trac, în formă de cercuri împletite şi înaripate, aşezate sub picioarele Mântuitorului.

— *Kolabrismul* este o ceremonie solstiţială adusă divinităţii capitale, zeului-soare.

— Hora învierii, hora priveghiului.

— Un descântec în spirală pentru brâncă: *sfinţilor şi doctorilor fără orginţi, Cosma şi Damian, Pantelimon şi Ermolae, Samson şi Diomid, Chiar şi Ioan, să ne fie întrajutor…*

Doamne, dă sănătate robului tău… Brân*că, în*dă*răt te* s*cri*u*, în*dă*răt să* d*ai*.

— Horitorii bat necontenit pământul cu piciorul, după unii acesta nu e un procedeu euritmic, ci un procedeu magic de contact chtonic cu divinitatea supremă a pământului (Elena Niculiţă-Voronca); după alţii, şi după autor, hora are o origine uranică, nu chtonică (N. Densuşianu, Pârvan şi Al. Nour).

— În *Mythologie générale*, Felix Guirand arată că horele la greci erau reprezentate în chip de fecioare ţinând în mâini roadele diferitelor anotimpuri; ele dansau în Olymp dansurile trimestriale ale anotimpurilor, deci dansurile solstiţiale, în compania Caritătţilor. *Hora*

primăverii fusese iubită de Zefir şi ar fi avut cu acesta un fiu numit *Carpos* (vezi Felix Guirand). Există şi o insulă Karpos în Dodecanez, dar fiul lui Zeus Carpos pare a fi mai curând un erou preelenic hyperboreean, şi el ne aminteşte de tribul carpilor şi de munţii Carpaţi. (Să ne amintim că ţara pelasgilor era ţara tuturor vânturilor din miazănoapte şi ca atare şi a Zefirului, tatăl lui Carpos.)

— Horele ca divinităţi preelenice ale intemperiilor sunt, după unii, de origine asiatică, după alţii, de origine europeană, tracică.

— *Horeia* este în acelaşi timp un dans dionysiac în cerc, sugerând mişcarea regulată a lumilor şi astrelor pe cer.

— *Tema = subiect dat, în care se depune ceva, cofă, cutie* (din greceşte), iar *motiv* (din latineşte) = *element propriu mişcării, mobil, însemn*. Tema se prezintă că materia, iar motivul că factor natural sau accidental care dezlănţuie preocuparea. Motivul este sămânţa unei teme, cauza eficientă a unei preocupări, fără de care aceasta nu poate fi concepută.

— Ideea apariţiei omului din stihiile lumii e temă prin excelenţă ariană; ideea integrării prin căsnicie în factorii creatori ai lumii e, de asemenea, o idee ariană.

— Cercul este un simbol neolitic autohton, e nu numai o reprezentare a divinităţii tutelare, Soarele, ci şi un instrument special de adorare: cercolatria. Iar spirală cu formele ei analoge este o licenţă simbolică de cult carpato-danubiană din era neolitică, care în evoluţia mersului ei coboară până în Creta şi urcă până în Scandinavia şi Scoţia.

— Iorga consideră că forma de biserică triconică, în formă de trifoi, e reprezentativă pentru arhitectură românească. E de fapt cercul tracic, al templelor tracice, repetat de trei ori pentru a sublinia trinitatea divină.

Absidele din strana bisericilor au fost numite în arhitectura bisericească română *hore*.

— *Colibe* – de la *kola* – idem *cula*, pe care o găsim în toţi munţii Balcani.

— *Troiţa* este un simbol solar preistoric, iar nu un simbol rustic al credinţei creştine. La traci, troiţa se implântă în locurile bântuite de puteri văzute sau nevăzute, la răscruci, fântâni, pe mormintele căpeteniilor sau pe terasele de adunare pentru închinăciune. Motivul plastic dominant al troiţei nu este crucea creştină, ci cercul şi simbolurile solare derivate din cerc: roata, crucea. Crucea iese în evidenţă numai ca un derivat al cercului: roata. În ultimă analiză.

Troiţa este un simbol apotropaic al soarelui.

— *Horele* sunt şi muzele medicinei populare.

— În lucrarea *Elemente profane în pictura religioasă* de Victor Brătulescu se scot în evidenţă temele specifice începuturilor noastre religioase, care pot fi reduse la tema prototip a adorării luminii.

— Interpretarea artistică a formelor umane şi a spaţiului în pictura religioasă ascultă de regulile unei tematici ancestrale pe care instinctul artistic al multor zugravi locali nu a trădat-o nici în schematism fad, nici în formalism vag.

— La obârşia lor, scoarţele româneşti erau adevărate covoare de rugăciuni; aşa se explică de ce în casa românului scoarţele nu se pun pe jos decât la zile mari, când preotul vine să oficieze slujba rezolutorie, la nunţi, sau când descântătoarele sunt chemate să lecuiască. În unele regiuni, fecioarele nu au dreptul să calce pe ele decât la nuntă, când asupra lor se pogoară harul cel sfânt.

— Costumul popular este imperial (bizantin) în aparenţă, dar caracterul acesta nu trebuie atribuit descendenţei bizantine, ci celei pontificale a marilor

sacerdoţi-regi ai strămbunilor noştri, dacii. Portul românesc se aseamănă cu cel scandinav.

— Costumele şi decoraţiile basileice, precum şi costumele copte, care seamănă cu ale noastre, sunt lipsite de o semnificaţie magică. Costumaţia bizantină s-ar putea spune că se inspiră, copiază şi denaturează costumaţia tracă a Imperiului.

— Fotele şi iile ţesute cu însemne zodiacale, maramele străvezii tivite cu flori şi fluturi de aur, cămăşile şi brâiele bătute în mărgele reamintesc în ordine lumească veşmintele sacre ale vestalelor şi ale pontifilor; ca şi hainele preoţeşti, desenele şi simbolurile sunt menite a stârni pe cale de magie imitativă atmosfera exaltată a prăznuirilor zeieşti. (Iată un subiect interesant despre sensul şi originea desenelor de pe veşmintele preoţeşti – majoritatea au o utilitate apotropaică – N.)

— Spirala decorativă în ceramica noastră este un motiv local; ea reprezintă calea zeilor, făgaşul cunoaşterii depline prin revenirea necontenită la esenţa lucrurilor. Perspectiva adâncirii cunoaşterii era simbolizată în mitologia şi apoi în religia strămbunilor noştri prin spirală şi cerc.

— Dansuri streine pătrunse la noi: *paiduşca* şi *cirimboiul*.

— *Hora* sau *roata valahă* destăinuie uniunea mistică a jucătorilor în faţa divinităţii tutelare, imaginată simbolic în centru; legănarea horitorilor într-o parte şi într-alta denotă curgerea istovitoare şi solemnă a elanului mitic în sensul drumului parcurs pe cer de Soare şi Lună, baterea pământului cu piciorul denotă contactul teluric cu suportul material al zeităţii uranice, chiuiturile şi strigăturile sunt rămăşiţele incantaţiilor şi implorărilor colective către zei; toate aceste elemente traduc vechea comuniune a idolatrilor în faţa zeului tribal de tip solar, din centrul

kolabrismului, închinat lui Gebeleizis.

— *Palingenezia horală* mai înseamnă şi *eternă revenire*.

— Asupra stilului sunt două teorii capitale: teoria esenţialităţii şi teoria impresionabilităţii. După prima, stilul este o realitate palpabilă şi esenţială a vieţii, diversificată în atâtea modalităţi de manifestare câte elemente distinctive pot exista iniţial şi existenţial în substanţa lui. Sunt atâtea stiluri câte puncte de vedere pot fiinţa.

— Nicolae Iorga în *Arta populară română* conchide că aceasta este esenţa ei tracică; Ernst Bernea în *Civilizaţia română sătească* defineşte cultura noastră ca o moştenire a sensibilităţii stilistice trace.

— După Iorga, arta populară română este moştenitoarea directă a culturii trace.

— Paul Rousix spune: „Acolo unde sfericul nu este la modă, domină circularul, numeroase monede rotunde, cu capete de personaje, sunt încadrate de înfăşurări de ramuri ale arborelui mistic. Forma circulară pare a se impune chiar lucrurilor necirculare: crucile, de obicei, se înscriu într-un cerc şi au ramurile egale; figurile patrunghiulare sunt, de asemenea, înscrise într-un cerc şi, în stilul bizantin, verticalele se feresc să fie mai lungi decât orizontalele”.

— Stilul bizantin este o variantă a stilului horal trac, iar stilul etrusc a fost o creaţie agaristică, adică tot tracă (după Melani).

— Duşan Petrovici spune: „Temeliile culturii moderne sârbo-bulgare se datoresc românilor; ar fi greu de găsit o instituţie culturală (sârbo-bulgară) la baza căreia să nu fie aromânii”.

— În structura lui dialectică, fenomenul cultural românesc este eminamente mediteranean.

— Cantemir a vorbit de *unitatea vie*, *ritmică*, *a*

spaţiilor.

Jurnal de la Poiană

Şi când toate lucrurile păreau că merg foarte bine, când un oarecare echilibru şi o stabilitate apăruseră, iată ceva misterios care mă minează. De mai bine de un an, pe neaşteptate, crize ciudate de ameţeală. Dimineaţa mai ales, la scularea din pat, deodată nu se mai găseşte linia dreaptă. Pe urmă, misterioase vomitări. Analizele făcute duc la un singur rezultat: surmenajul exagerat. Doctorii spun: – Astâmpără-te! Cât citeşti pe zi?

— Opt ore pe puţin!

— Cât scrii? – 3 – 5 ore!

— Mult. Trebuie găsit ceva care să rupă monotonia existenţei pe care o duci. Nicio afecţiune organică. Numai un mare surmenaj.

Mi se recomandă un program redus. Trei ore de lucru. O oră de lectură, egal patru ore la pickamer. Şi eu care credeam că lecturile sunt un frumos divertisment după muncă zilei! Suntem nişte ignoranţi. Doctorul F. îmi spune: Natura nu e bine construită, cum crede omul. Natura strică. O rană se reface prost şi greu. În materia asta nu s-a gândit bine deloc…

Mai trebuie să slăbesc (trei kilograme am şi lăsat în ultimele zece zile), dar totul a devenit nesărat, fără gust, am senzaţii de om bătrân, de individ ucis de restricţii. Nu-mi place boala şi ideea de a fi bolnav. Nu-mi este frică de nimic decât de câini, dar detest suferinţa. Mi-este indiferent când se scrie ultima pagină, dar să nu fie penibil. Scurt şi fără patetism…

Cam asta e situaţia acum când sunt la pagina de mai sus şi mai am atâtea de făcut. Mă aşteaptă un roman de terminat (*Janus*, început şi abandonat din motive obiective), *Istoria* aceea a *literaturii*, în bună parte scrisă şi ea, şi aceste *Caiete* care vor cuprinde, vai, poate 5.000 de

pagini, dacă nu mai mult. Ştiu de unde a început totul: de la acel şoc al acuzării de plagiat, de la mereu insinuările că aş fi, sărman de mine, un biet talent care trăieşte din singurul său bagaj: instinctul artistic…

În 1968, când inamicii mei fioroşi au reuşit să mă trimită acasă, atunci s-au dărâmat toate: îi ajutasem, mă bătusem pentru ei, i-am promovat cum poate nimeni nu putea să-i promoveze, pentru că am fost unul dintre oamenii acestor ani care au înţeles să rişte ceva. Rezultatul? O bălăcăreală fără sfârşit, atacuri după atacuri, denigrări grosolane şi capul de operă: desfiinţarea directă a *Princepelui*, către care acum toţi mustăcesc ca să se reabiliteze pentru că se fac că au înţeles-o…

Mi-am spus atunci, în 1968: Am să vă învăţ eu minte! Şi poate că am reuşit puţin, dar cu ce preţ? Preţul este acesta: al unei sănătăţi minate, ameninţate. Pot să mă opresc însă? Pot să abandonez? Există ceva mai tare decât ideea de a termina ceva mare? Poate că toate întreprinderile mele să fie un eşec în mai multe etape, dar nu merită să crezi că poate reuşeşti? În mijlocul acestui spectacol degradant, de interese, de egolatrie dezgustătoare (cred că avem *scriitori geniali* cât toată Europa laolaltă), îţi trebuie sânge rece şi dispreţ. Atât. Nu aş vrea să se înţeleagă că fac pe victima şi că învinuiesc pe cineva. Singurul vinovat eu sunt, pentru că am dus o viaţă imprudentă, pentru că nu mi-am iubit sănătatea şi nu m-am cruţat, dar se pare că este singura condiţie a învingătorului…

„*Et parfois la raison qui nous vomit stupides*”… (Paul Éluard).

„Perla nebună a îndoielii”… (Ungaretti).

Pierre Lalo despre Ravel: „Muzică de *caffé concert* cu none” *Histoires naturelles*, după Jules Renard).

— Divinele madrigale de Claudio Monteverdi

interpretate de Ansamblul baroc din Lausanne (pentru *Janus*).

— *Oglinzile* lui Ravel (părţi: *Păsări triste*, *Serenada bufonului* – *Alborada dai gracioso*, valsuri nobile şi sentimentale).

— Pe urmă, *forlana* din *Mormântul lui Couperin*.

Erik Satie cu bărbuţă *à la* Take Ionescu, ochelari, un moşneguţ şugubăţ, sau Straviński, care arăta ca un şobolan cu ochelari şi care a intrat peste Kennedy la o recepţie (acesta întrebându-l cum se simte, i-a răspuns: Complet beat, domnule Preşedinte...).

„E o mare abilitate să spui că ceea ce te plictiseşte te educă" (Gâde, *Jurnal*).

ISTORIA PLAGIATULUI

În poemul *Mureşan* de Eminescu apar elemente faustice din Lenau: *Călugărul*, *Visurile*, *Somnul*, personificate (la Goethe nu există).

„Un copil cu aerul unei legume" (Gâde, *Jurnal*).

„Croitoria de lux a morţii" (Malraux).

„Mândra tăcere a amiezii" (Mallarmé).

ISTORIA PLAGIATULUI

Un text din *Viaţa lui Nifon* a lui Gavriil Protul este

luat din *Varlaam şi Ioasaf*. Pildă este reprodusă în partea I din *învăţăturile lui Neagoe Basarab*. Demostene Russo şi P.P. Panaitescu cred că *învăţăturile lui Neagoe Basarab* sunt o compilaţie după scriitorii bizantini şi slăvi.

Ioan Bogdan arată în două studii că *Cronicile* lui Macarie folosesc modelul stilistic al *Cronicii universale* a lui Constantin Manasses, istoric bizantin din secolul al XII-lea. Pe alocuri, Macarie a luat pasaje întregi care i se păreau că se potrivesc personajelor sale: vezi fuga în Ardeal a lui Petru Rareş, scăparea din Cetatea Ciceului şi ultimii lui ani petrecuţi la băi, în băutură şi mâncări.

„Ironia că formă a maceraţiei" (Gâde, *Jurnal*).

Din *Scarlatti* de Al. Leahu (pentru *Janus*):

— Ceea ce văzuse Burney la Collegio Saa Onofrio (un fel de balamuc muzical).

— Cardinalul Ottoboni avea 60 – 70 de bastarzi – atât acredita Montesquieu. Amantele sale erau pictate ca sfinte în dormitorul propriu (Alexandru Borgia făcuse la fel).

— Un stil plin de fugi…

— Muzica lui Scarlatti e inspirată uneori de cântecele căruţaşilor şi ale paznicilor de catâri.

— Farinelli, titanul castrat al belcanto-ului, fu angajat cu 2000 de lire pe an la curtea regelui Spaniei (Filip) de către Isabelle Farnese. Zece ani i-a cântat regelui (din care patru, zilnic) *Pallido Ü sole* şi *Per questo dolce amplesso* de Hasse (pe celelalte două, Burney nu le mai indică), în compania unui trompetist.

— Scarlatti fu înnobilat fără să i se ceară să-şi prezinte originile. Singura lui obligaţie, în afara celei de a purta haine aurite, era aceea a purtării pălăriei de catifea.

— Ipohondria regală de la Escurial, igrasia castelului San Ildefonso, unde Isabelle Farnese se retrage de la Gr an ja.

— Opera *Armida Aplacata* (cu un libret după

Metastasio) introduce colivii cu păsări vii pe scenă, opt fântâni, din care una, ţâşnind, stinse un candelabru aflat la şaizeci de picioare înălţime. Templul Soarelui din ultima scenă: coloane de cristal roşu şi alb, împodobite cu figuri de lemn şi aur. Globuri de sticlă în fundal, cu luminări, două sute de stele argintii care se roteau în mijloc, casa octogonală a soarelui cu coloane de cristal verde şi alb…

— Flota miniaturală pe râul Tago, cu fregate pentru monarhi.

— Cvintetele de vânătoare din *Sonotele* lui Scarlatti.

— *Tonmarlerei* – pictură sonoră, mania descriptivismului, venită din Franţa.

„În interiorul forţei este râsul. În interiorul forţei este jocul. În interiorul forţei este libertatea. Cel care-şi cunoaşte forţa cunoaşte Paradisul” (Montherlant).

Dacă omul e singurul animal care râde, atunci tristeţea este un act de regresiune, iar cei care ne provoacă, nişte inamici ai speciei. Drumul umanităţii ar trebui să fie de la urletul cavernei spre hohotul biruitor de râs (autor care trebuie descoperit).

„Îmbătrânesc în bucăţi” (Gâde, Jwnal).

Pentru *Frica* (mimetismul): „Pe lepidoptere le găseşti până aproape de vârful Himalayei. Nu văd decât la un metru, îşi descoperă femelele pentru că acestea emit un parfum. Nu au decât arme defensive. Mai întâi evident, mimetismul. Aici *Kallima* e mai uimitor decât *cameleonul*, omizile *hypsa monicha* se adună ca nişte creste de pepeni pentru a forma false golfuri cărnoase. Fluturii veninoşi devin strălucitori îndată ce se apropie de pasăre. Îşi aprind farurile, dacă vreţi. *Cenuşerul* vine să moară ciocnindu-se de vitrinele din Champs-Élysée, niciodată de vreo lampă electrică. Omizile procesionare merg una câte una, apoi două câte două, apoi trei câte trei. Când e capturată călăuza, o altă omidă îi ia locul şi procesiunea porneşte din

nou” (Malraux).

„Timpurile filantropice sunt timpurile în care se bagă la închisoare cerşetorii” (Pavese).

ISTORIA PLAGIATULUI

Durell în *Un Faust irlandez* (1963) porneşte de la *Faustul* lui Marlowe, imitându-l perfect.

Romanul *Hyperion* (1792) al lui Hölderlin şi *Luceafărul* lui Eminescu prezintă asemănări.

În piesa *să moartea lui Empedokles*, Hölderlin foloseşte la rândul său un text din Diogenes Laertios.

În eseul lui Hölderlin *Fundamentul pentru Empedokles* se găsesc bazele psihologiei abisale (de la Innigkeit, la Dostoievski, la Nietzsche, la expresionişti, la Freud, la existenţialişti – vezi N. Carandino: *Întâlnirea Sophokles-Hölderlin*). Empedokles prefigurează pe Zarathustra. Hölderlin ia din Sophokles tragicul lipsei de Dumnezeu (*Gottes Fehl*).

„Neliniştea e cel mai bun lucru în om” (Goethe).

ISTORIA PLAGIATULUI

Cântecul de drumul mare al lui Whitman este inspirat de un capitol din cartea *Consuelo* de George Sand sau de eseul *Pe drum* a lui H.D. Thoreau.

„Nu iubesc omul, iubesc neliniştea care-l devoră” (Gâde).

„Plictiseala e, deci, greaţa femeilor însărcinate” (Pavese).

„Nu există decât un fel de a te simţi nemuritor pe pământ, şi anume, de a nu face din viaţă un refugiu împotriva morţii” (Giraudoux).

ISTORIA PLAGIATULUI

Haendel parcă lua şi el câte ceva din Vivaldi…

Tema de început din *Eroica* lui Beethoven e împrumutată (*mi bemol*, *sol*, *mi bemol*, şi *bemol*, *mi bemol*, *sol*, şi *bemol*, şi *bemol*) din *Bastien şi Bastienne* de Mozart.

— A trebuit foarte mult, îmi spune amicul meu G., ca să-mi dau seama că de fapt şi cel mai bun prieten mă ura pentru succesul meu. Totul a fost atât de neaşteptat! Locuiam undeva împreună şi am simţit deodată că în contrazicerile lui amicale intră un pic de răutate, pe urmă s-a ivit şi amănuntul îngrozitor că spunea soţiei unele, care se văita că muncesc prea mult, că nu am nici pe dracu', deşi dădeam semne de osteneală majoră. Asta la un prieten de atâţia ani nu era permis. Pe urmă nici cu ea nu mai era politicos, o budà, îi spunea răutăţi nejustificate, voia într-un cuvânt să ne creeze un sentiment de vină, şi anume vina pentru lipsa lui de succes, dar noi făcusem totul sau aproape totul pentru a-l ajuta şi el era şi mânat de o boală care-l făcea rău, ipohondru, ironic la modul imposibil, dar peste asta ştiam să trecem uşor, scuzându-l. Mai îngrozitor a fost când am constatat că dusese inamiciţia până acolo, încât producea acte de nepăsare care ne stinghereau. Ar fi fost în stare poate să lase să ardă un foc pentru a produce un incendiu, deşi, vai, bănuiala mea e ticăloasă, dar mi se pare că în el încolţise gândul unei revanşe, nu împotriva noastră direct, ci împotriva celor ce reuşiseră oarecum, între care ne număram şi noi, şi atunci nu mai ţinea seama de nimic şi de nimeni, puţin îi păsa, ura lui împotriva societăţii era definitivă. Cu toate astea, ne înţelegeam în continuare destul de bine, amiciţia noastră avariată continua, cât, cine ştie, pentru că avea umor, era foarte demn undeva, nu primea nimic de la nimeni şi asta îmi impunea Un respect foarte mare. Ce mă sfătuieşti să fac în situaţia asta destul de complicată?

— Ştiu şi eu? i-am răspuns destul de îngrijorat.

„Je doute qu-il arrive jamais à cette simplification, cette «puissante érosion des contours», clonţ parte Nietzsche, et sans laquelle il n'y *a pas de parfaite oeuvre*

d'art" (Gâde, *Jurnal*).

ISTORIA PLAGIATULUI

În *Faust* (II), corul *lemurüor* reproduce versuri de Shakespeare (groparii din *Hamlet*).

— Sonetul lui Eminescu *Sătul de lucru* e *Sonetul 27* de Shakespeare. Tot el (Eminescu) făcea versuri după Lenau, Chamisso, Heine.

„De 2000 de ani încoace omul s-a văzut reprezentat printr-o imagine înjosită a fiinţei sale" (Camus).

Un gând ticălos: Tăcere de Crăciun. Totul mort. Oraşul pare părăsit. Toţi dorm după chefurile epocale româneşti. Dar undeva este şi mai linişte. De pildă, la anânăstirea Neamţ, unde trebuie să fie nişte viscole imemoriale sau zăpezi tăcând ca în basme. Să te duci acolo şi să contrazici acea linişte, să-i sperii pe sihaştri care s-au obişnuit cu această moarte. Din răutate sau numai pentru a vedea ce mutre fac sfinţii părinţi.

„Ultimul frunziş al pielii" (Vinea).

„Cu lovituri de inimă spărgeam somnul rău" (Vinea).

ISTORIA PLAGIATULUI

Giordano Bruno se inspiră din *Poemul naturii* al lui Lucretius pentru a afirma pluralitatea lumilor.

Şi Molière a tradus *Poemul naturii* (vezi ecouri în *Mizantropul*, II, 5).

Mettrie, Holbach, Helvétius reiau idei din Lucretius în lucrările lor.

André Chénier în *Hermes* (poem neterminat) s-a inspirat din *Poemul naturii* (vezi Tudor Vianu).

Bettina von Armân: „Cezura lui Hölderlin este tocmai acea suspendare vie a spiritului omenesc asupra căruia se odihneşte raza divină".

ISTORIA PLAGIATULUI

Saint-John Perşe în *Exil* (stilul *Analelor romane* din care foloseşte întregi discursuri între ghilimele).

Pentru *Janus*: *Dansul Anitrei* din *Peer Gynt* foloseşte ca instrument *dudea* – cimpoi oriental –, *trianglul*, toba mare, *cinele*, ca în *Cortegiul troliilor* (un fel de iele).

Arii din *Oedip* de Enescu: *Răspândiţi apa Dircei pe noul vlăstar*/*Ca ochii noştri limpezi fie ursita să*! Adonis, *pe purpură de aur culcat*/*Scapă-ne, scapă-ne, tu ochiul nostru scump 1*

Tot din *Oedip*: *allegretto amabile* – partitura lui Oedip, a Sfinxului şi a Păstorului. Ambitusul lui Lajos, Meropa, Tezeu.

Pentru *Janus*:

Carlo Lancellotti povesteşte:

„Napoleon l-a întrebat pe un strămoş al meu (Massimi Lancellotti) dacă se trage din Quintus Massimo?

— Nu sunt sigur, dar în familia noastră se vorbeşte de chestia asta de mai bine de 2000 de ani".

„Prietenii sunt de temut nu prin ceea ce vor să-ţi facă, ci prin ceea ce te împiedică să faci" (Ibsen).

CAIETELE PRINCEPELUI

Din *La Pensée grecque et les origines de l'esprit scientifique*, Leon Robin, *Ed. La renaissance du livre*, Paris, 1923:

— Esop era sclav de naţionalitate frigiană.

— Poezia gnomică sau sentenţioasă.

— Din Haos se nasc: Erebus (Tenebrele) şi Noaptea. Noaptea dă naştere lui Ether (Atmosfera superioară) şi Hemera (ziua), acestea născute din dragostea Nopţii şi Tenebrele. (O apropiere între Hemera şi Himera. Uranos este cerul înstelat.)

— Zeus sau Zas este *principiul de viaţă*, organizator şi artizan al universului. Pentru a-şi îndeplini opera lui demiurgică, el se transformă în Eros şi pe un stejar înaripat, poate reprezentând osatura lumii, zburând în spaţiu, el întinde valul nupţial, unde va broda desenul

Pământului şi al Oceanului (după Pherechydes de Samos).

— După alte izvoare, originea lucrurilor ar fi apa şi o materie noroioasă din care a ieşit Pământul. Din uniunea lor, s-a născut Cronos sau Herakles, *timpul care nu îmbătrâneşte*, la care s-a adăugat Adrasteea, care e încorporală. *Cronos-Herakles* a fabricat un ou imens ale cărei jumătăţi sunt Cerul şi Pământul. Apoi se vorbeşte de un zeu încorporai, înaripat şi monstruos, numit primul născut, sau Protogonos, sau Zeus, sau Pan. În *Cosmogonia* lui Damascius se găseşte imaginea oului, din el ies Phanes, zeiţa luminoasă sau Metis, *inteligenţa*, sau Ericepeu Phanes. El va fi devorat de Zeus. De atunci, adică după ce Zeus îşi încorporează astfel inteligenţa, începe o nouă generaţie de zei al căror termen e Zagreus care devorat de titani reînvie ca Dionysos.

— De mult s-a semnalat asemănarea miturilor cosmogonice greceşti cu cele indiene (*Rig-Veda*), babiloniene (*Poemele Creaţiunii*), egiptene (*Cartea morţilor*). Dar fiindcă există astfel de asemănări şi cu miturile scandinave sau polineziene, s-ar părea că e vorba de o reacţie identică a conştiinţei colective.

— Despre Demokritos se spunea că a fost în India, unde a învăţat de la *gymnosofişti* (fachiri), în Chaldeea şi Egipt, Persia şi Etiopia.

— Şcoala pitagoriciană, prin fondatorul ei, este de origine ioniană, dar ea se dezvoltă în Italia meridională, numită în acele timpuri Marea Grecie. Crotona a fost de fapt leagănul pitagorismului.

— Numele lui Pythagoras este asociat cu miracolele făcute de tracul Zalmoxis şi cu practicile religioase sau magice ale Egiptului.

— Printre maeştrii lui Pythagoras (presupuşi), întâlnim personaje fabuloase: Abaris Hyperboreeanul, preot al lui Apollo, şi Aristeas de Preconese. În Persia,

Pythagoras s-ar fi întâlnit cu magul Zaratus şi ar fi mers până la druizii din Gallia.

— Confreria lui Pythagoras era un fel de *hetairie* = *societate*. (Acest nume îl purtau şi *eteriştii*!) E un fel de francmasonerie religioasă. Exista o societate analogă veche de trei secole: *orfismul*, cu origini obscure, dar care a acţionat asupra pitagorismului, *Orfismul* e dominat de *misterele dionisiace*, în timp ce *pitagorismul* e dominat de *apolonism* şi de *hiperboreism*, după cum reiese din legendă cu zeul get, Zalmoxis; coborârea lui Pythagoras în Infern seamănă cu coborârea lui Zalmoxis şi cu cea a lui Orpheus, de asemenea vrăjitor trac

— Pythagoras e considerat ca inventator al cuvântului *filosofie*, adică *efort către înţelepciune* – zice autorul, mai corect poate: *iubitor de înţelepciune*.

— *Tetractys* = *cuaternar*.

— Pitagoricianul Hippasos ar fi fost omorât fiindcă ar fi deconspirat un mister geometric

— Prescripţiile şi învăţămintele pitagoreice se făceau prin întrebări: Ce. Sunt insulele preafericiţilor?; Ce sunt Soarele şi Luna?; Ce e just?; Actul sacrificiului?

— Regulile de cunoaştere şi de conduită se numeau *acusmata*.

— Semnificaţii ale numerelor la pitagoricieni: inteligenţa este *unu*, fiind imobilă în ea însăşi, opinia e reprezentată de cifră *doi*, fiindcă este oscilantă şi mobilă; sau *nouă* reprezintă *justiţia*, fiindcă sunt primele două numere obţinute prin multiplicarea primului impar cu primul par, prin ele însele; or, în justiţie există reciprocitate de remune

Raţiune. Cifra *cinci* e *căsătoria*, deoarece uneşte primul par cu primul impar, unitatea fiind exceptată, *şapte* este *timpul critic*, căci perioadele de şapte zile, luni sau ani au un rol preponderent.

— *Limite* sau *termen*, în greceşte *horoi*, *hori* – de văzut ce apropiere se poate face între ideea de *limită* şi cuvântul *hoară*, care în macedoromână înseamnă *hotare*, şi cuvântul *horă* (dans românesc care este de fapt tot o circumscriere a unei porţiuni de loc – N.).

— *Gnomon* = echer.

— Celebra *tetractys* nu trebuie confundată cu numărul *patru*, căci ea este, în principiu, seria primelor patru numere a căror sumă face *zece* şi se reprezintă prin *triunghiul decadic*. Ea este, de asemenea, progresia de raţie doi şi trei, a patru numere, începând cu unitatea; or ultimele două numere, din care unul este primul cub par, iar celălalt primul cub impar adunate între ele şi cu unitatea, dau suma celor opt prime numere, patru pare şi patru impare.

— Din dodecaedru, tăiat în două de două pentagoane (mai precis în şase pentagoahe), pitagoricienii extrăgeau celebra figură mistică numită *Pentalpha* ceea ce presupune diviziunea dreptei *en moyenne et extreme raison*. Trădarea lui Hippasos ar fi constat în aceea că el a trădat misterul incomensurabilităţii diagonalei.

— După pitagoricieni, partea cea mai înaltă a universului este Olympul* cerul stelelor fixe, sub el se află Cosmosul, unde se mişcă cele cinci planete, a căror mişcare e inversă celei din cerul fixelor (Soarele şi Luna). Uranos este regiunea sublunară şi circumterestră, regiunea transformărilor dezordonate şi a imperfecţiunii. Ei plasau în partea opusă pământului un *antipământ*.

— Soarele, înainte de incendiul provocat de Phaeton, avea un drum, nu zodiacal, ci pe Calea laptelui, considerată de pitagoricieni ca praful unui astru ciocnit şi împrăştiat.

— Ceea ce probează vechimea concepţiilor pitagoreice este, în catehismul *acusmaticilor*, identificarea *oracolului delfic* cu *tetractys* şi *armonia*, în care sunt *Sirenele*.

— *Izonomia* = *echilibru*.

— *Metemsomatoză – migraţia sufletelor*.

— Hermodor, amic al lui Heraklitos din Ephesos,

alungat din cetate de o revoluţie democratică, ar fi contribuit la redactarea legii celor douăsprezece table.

— Xenophanes a spus că oamenii şi-au dăruit zei după propriul lor chip.

— *Euristică = metoda de a susţine ideea ta disputând-o*.

— Se face o apropiere etimologică între Hades, numit şi Aedoneus şi Adonis; iar mai departe avem hedonism.

— *Homêômèri = părţi dintr-un întreg*, asemănătoare între ele şi asemănătoare cu întregul (exemplu, picături de apă).

— După Platon, primul care s-a numit pe sine *sofist* a fost Protagoras din Abdera. Asta însemna că se considera profesor de înţelepciune.

— Şcoala cinicilor era numită astfel, fiindcă Antisthenes, fondatorul ei, după moartea lui Sokrates, ar fi deschis-o într-un gimnaziu din piaţa *Cymosarges* (*câinele agil*). De aici numele de câini sau de cinici pe care şi-l dădeau sectatorii şcolii, nume care simboliza vigilenţa lor mereu lătrătoare şi modul de viaţă pe care-l duceau.

— *Aporia = dificultate, încurcătură*; *embarras = care ne ajută să ne dăm seama de ignoranţa noastră*. (Achilles şi broasca, săgeata.)

— Platon povesteşte mitul celebru al lui *Ei*, omul care a petrecut douăsprezece zile în Infern, dar n-a băut din fluviul nepăsării (*Ameles*), aflat în câmpia uitării.

— *Noima concept*.

— Scrieri *hypomnematice = simple note destinate folosului personal*.

— *Scrieri acroamatice «lecţii destinate unui auditoriu*.

— *Catigorumenon – predicat*

— *Epodmenon – subiect*.

— *To meson = mijlocul*; de aici mezii, Media, adică

ţara de mijloc.

— *Metaboli = schimbare*.

— *Hypotipoze = schiţe*.

— *Epicurienii – filosofi de grădină*.

— *Trismxgistos = de trei ori mare*.

— *Gnoza* se reclamă a se trage din Zoroastru.

CAIETELE PRINCEPELUI

Din *Le Génie romain* de Albert Grenier, *Bibliothèque de synthèse historique*, 1925:

— În secolul al XIX-lea s-a descoperit, în câmpia romană şi în cea mai mare parte a Latiumului şi a mlaştinilor din Pontium, un sistem de canale care prezintă o mare unitate a ansamblului şi o siguranţă a concepţiei şi care evident sunt (aceste drenaje) din cea mai veche antichitate a ocupării teritoriului latin. Multe au bolţile surpate, dar altele sunt încă subterane. În regiunea *tufurilor* latine, bazinul inferior al Tibrului, al lui Anio, pantele inferioare ale munţilor Albani, până la mlaştinele Pontine. Fără acest sistem, ţara latină la origine n-ar fi lost locuibilă (poate fi amintit la capitolul lucrării hidraulice).

— Pentru popoarele latine, centrul politic şi religios era pe munţii Albani, un fel de muntele Ida pentru greci. Jupiter aici locuia. În fiecare an reprezentanţii celor treizeci de popoare din câmpie veneau pentru a celebra sărbătoarea federală, Albalonga fu mult timp capitala Latiumului. Ea n-a lăsat nicio urmă materială. (Alba-Longa – Câmpu-lung.)

— Cei mai vechi locuitori ai acestor locuri par a fi fost siculii, rasă barbară şi autohtonă; mai târziu ei au fost respinşi de aborigeni care au pus mâna pe întreg teritoriul dintre Tibru şi Liris. Sub regele Latinus, cam pe vremea războiului din Troia, aborigenii au început să se numească latini. Şaisprezece generaţii mai târziu, când Romulus fonda Roma, ei luară numele de romani.

— Romulus din Albă, gonit din Alba împreună cu alţi tovarăşi, s-q stabilit pe muntele Palatin, care poartă numele zeiţei turmelor, *Paieş*.

— La nord de Roma se vede muntele Sokrates.

— Ca şi latinii, sabinii erau invadatori indo-europeni; unii le atribuie o origine ilirică, ceea ce nu pare dovedit din ceea ce se cunoaşte din limba lor.

— Sabinii sunt veri ai latinilor şi fraţi ai samniţilor care, de altfel, purtău acelaşi nume ca ei: *safini*. Toate aceste popoare erau numite de greci osci. Sabinii erau despărţiţi de latinii de pe muntele Palatin de o depresiune mocirloasă prin care curgea un râuşor; aici avea să fie mai târziu Forumul. Lacus Curtius păstra amintirea vechii mocirle.

— Sabinii locuiau pe muntele Quirinal; ei erau *populus Quiritius*, credincioşi lui Marte sabin.

— În jurul Romei îi găsim pe etrusci, instalaţi din secolul al VIII-lea î.e.n. la *care* (*Cervetri*) *f* port activ, fondat odinioară, se zice, de pelasgi.

— Podul Sublicius, primul şi multă vreme singurul pod al Romei, era” construit în lemn, nu admitea niciun* cui de fier, şi pentru a-l repara nu era voie să se folosească nici uneltede metal. Acest fapt pare să-i atribuie o existenţă mai veche decât a Romei şi chiar decât a etruscilor.

— Actul care crea oraşul se numea *synoecism*.

— *Triada etruscă*: Jupiter trpnind”, între Junona şi Minerva, pe muntele Capitoliu După etrusci, o vilă. Nu era reglementar constituită decât atunci, când avea cele trei temple pentru cei trei zei. Deci Capitoliul era f o; Acropole etruscă. va

— Doctrinele haruspiciene le veniseră etruscilor din Orient.

— În oraşele noi, create de etrusci, se recunoaşte un

plan orientat după punctele cardinale. Idem, în planurile Romei; *decumanus* era drumul principal ce străbătea teritoriul de la est la vest, iar drumul numit *cardo* de la nord la sud. Aceeaşi alcătuire se avea în vedere la întocmirea unui câmp sau unei tabere militare.

— Cronologia tradiţională fixează data fundării Romei la 21 aprilie 754. Data e probabil în urmă cu un secol faţă de întemeierea oraşului, dar înainte cam cu tot atât, dacă ar fi să dateze ziua şi anul *synoecismului*, adică al ridicării templelor.

— Se pare că statuia lui Jupiter a fost pusă pe Capitoliu după ce mai înainte tronase acolo statuia unui alt zeu mai vechi, Sumanus.

— Săpăturile efectuate în oraşul Veies au scos la iveală statuia lui Apollo arhaic şi urmele unei căprioare, probabil reprezentând lupta dintre Apollo şi Herakles pentru o căprioară.

— Lupoaica face parte din colecţiile romane din cele mai vechi timpuri pe care şi le amintesc romanii. E vorba de *Lupoaica de bronz* de pe Capitoliu. Nu se ştie când a fost găsită. Era identificată altă dată cu lupoaica care alăptase pe Romulus şi Remus, ridicată în 296 de fraţii Ogulnii în Forum. Copiile cunoscute astăzi sunt făcute în vjremea Renaşterii, numai lupoaica e antică. Ea a fost dintotdeauna pe Capitoliu.

— Legenda unei lupoaice alăptând copii nu este unică. În Ionia, Miletos a fost alăptat astfel. De asemenea în Bologna, în Etruria de Nord s-a găsit o stelă cu această legendă. În realitate, tema face parte din folclorul tuturor ţărilor. Kipling a găsit-o şi în India. Se consideră că *Lupoaica* capitolină este autohtonă şi ea indică uşor că e cea din cele mai vechi timpuri, deoarece poartă urmele unei lovituri de trăsnet.

— Cel mai vechi alfabet a fost găsit pe o tăbliţă de

fildeş datată din anul 700, caracterele fiind cele ale alfabetului etrusc. În acest alfabet sunt scrise cele mai vechi documente din Etruria, Roma şi Latium.

— În limba etruscă nu se scria litera o, care era înlocuită cu *u*.

— *Tarh* este un radical etrusc care produce o dublă serie de nume: *Tarhni*, *Tarquinius* şi *Tarhu*, *Tarchon*, *Tarchonius* (interesant, dar dacă acest radical nu este altceva decât o intervertire a cuvântului trac şi numele acestea etrusce arată de fapt o origine tracică? Dacă etruscii sunt veniţi din Asia Mică, să nu uităm că acolo existau şi traci, frigieni. Dar s-ar putea ca etruscii să fi venit pe uscat şi să fie o ramură a tracilor – N.).

— Diferite semnificaţii ale numelor latine: *Agrippa*: *născut cu picioarele înainte*; *Galba*: *obez*, *cap mare*, *frunte mare*, *nas mare*; *Labos* poate veni de la *labea* (*buză*); *Cato* poate fi derivat de la *catus* (*înţelept*); *Maro* provine de la numele etrusc *Masu* care a dat *Masonius* şi *Maronius*.

— Legenda romană face din Numa un discipol al lui Pythagoras. Poate că tradiţia rezumă sub numele de Numa o lungă acţiune religioasă şi socială, realizată la Roma sub hegemonia sabină.

— Tradiţia romană plasează redactarea legilor celor douăsprezece table în anul 454; aceste legi ar fi fost inspirate după model grec, legile lui Solon sau altele. Ideea e în orice caz grecească. Legile regale, cum erau numite vechile legi indigene, au rămas până în secolul al IV-lea secretul *colegiilor sacerdotale*.

— *Samniţii*, rude apropiate ale sabinilor, domneau pe coastele Apeninilor, spre Marea Adriatică şi cea Tireniană din vremuri preistorice. Prin regiunea Samnium, popoarele pe care grecii le numeau *Osci* au populat Campania.

— Janus, cu două feţe, care este adesea pus în legătură cu poarta – *janua*; seamănă mai curând cu un zeu

care veghează şi în dreapta şi în stânga, apărătorul prin excelenţă al intrării. Potrivit opiniei altora, poarta a fost denumită după numele zeului, iar nu zeul după cel al porţii.

— Când copilul se naşte, zeiţa Cunina veghează asupra leagănului său.

— Saturn pare a fi la început un zeu al semănăturilor – *sota*. El ar fi cel omai vechi zeu al Italiei. Când aborigenii pătrunseră în Latium, ei l-au găsit tronând peste siculi. El i-ar fi organizat şi i-ar fi învăţat să se hrănească cu produsele câmpului. Tinereţea lui Saturn fusese vârsta de aur. *Saturnaliile* aveau loc primăvara sau iarna. Fiecare se îmbrăca cum îi plăcea, mânca şi bea cât putea. *Saturnaliile* de decembrie au dispărut, cele de primăvară sunt *Mardi gras*.

— *Arringătorul* = statuie de om, în togă, cu o mână ridicată, probabil adresându-se poporului.

— Oglinzi de Praeneşte.

Cistul Fiocorni = un fel de cutie ovală, înaltă, de argint, gravată foarte fin cu scene din legendele greceşti (probabil din legendă argonauţilor).

— În timpul *Saturnaliuor* un om tânăr şi puternic juca rolul zeului; la sfârşitul serbării, simulacrul lui era jertfit pentru a aduce zeului forţă şi frumuseţe.

— Janus pare a fi predecesorul lui Jupiter în cer, după cum Saturn este predecesorul pe pământ. Janus sau Dianus indică legătura cu Diana; aceasta este în Latium zeiţa vegetaţiei, iar pe malul lacului Nemi este *zeiţa pădurii*. (Vezi Frazer şi omorul ritual al preotului acestei zeiţe.)

— Morţii sunt numiţi *mani* = *favorabili*; în latina veche, *manus* însemna *bun*.

— Marte ar fi consacrat lupul, iar Romulus şi Remus care au fost hrăniţi de o lupoaică sunt fiii lui Marte.

— În cel de-al doilea război punic, Senatul a pus să se îngroape de vii în Forum doi greci şi doi gali, după vechiul rit roman.

— Rugăciunea care însoţeşte sacrificiul este o recitare ritmată şi de cele mai multe ori acompaniată de muzică; cea mai mică schimbare ar distruge farmecul.

— Introducerea oracolelor sibi Kne (preoteasă fiind Sibylla) s-a făcut înainte de luarea Cumei de către samniţi în 423, Sibylla impunând aceasta lui Tarquinius. Introducerea oracolului reprezintă difuzarea influenţei elenice în Italia.

— Învăţatul Niebuhr recunoştea în istoria legendară a primelor secole ale Romei urmele unei epopei literare.

— Iacchos şi Zagreus erau adoraţi în Thracia.

— În 205, când duşmanul se afla pe pământul italic, oracolul sibilinic fiind întrebat a spus: când un inamic strein va aduce războiul pe pământul italic, nu va putea fi gonit şi învins decât transportând din Pessimonte la Roma statuia Mamei Ideene. Deci se făcea apel nu la zeii Greciei, ci la cei ai Asiei Mici. Marea Mamă din Pessimonte era o veche zeitate chtoniană adorată din vremuri preistorice în Creta şi în Asia Mică. Rhea, Cybele erau numele ei. Mamă a tuturor zeilor, principiul vieţii divine, umane. Cele mai vechi imagini o prezintă abia decupată din stânca. Ea e asociată cu un tânăr zeu al luminii, Atys, iubitul ei. Într-o criză mistică, Atys s-a emasculat la piciorul unui pin şi a murit din cauza rănii. Zeiţa-mamă de pe muntele Ida este zeiţa naţională a Phrygiei; Pessimonte este principalul sanctuar şi domeniul ei propriu. Preoţii zeiţei – *galii* – îşi sacrifică virilitatea zeiţei. Orgiile ritului lor produc extazul care purifică viaţa şi asigură după moarte o existenţă printre cei fericiţi. *Gallii* au darul profeţiei. Zeiţa de pe muntele Ida arată ca o mare piatră neagră.

— Misterele bahice sunt răspândite din secolul al V-

lea în toată Etruria. (Dionysos, Bacchus, Zagreus, Iacchos.) Titus Livius condamnă cultul lui Bacchus, aducându-i acuze care sunt doar nişte calomnii, asemănătoare celor care au fost aduse tuturor noilor religii. S-a dat chiar un decret de interdicţie a acestui cult.

— În anul 181 s-au descoperit două sarcofage de piiatră cu inscripţii greceşti şi latine, conţinând, unul, corpul lui Numa Pompilius şi celălalt cărţile sale, şapte volume de drept pontifical şi şapte, în greceşte, de filosofie morală. După Titus Livius, e o înşelăciune grosolană, bazată pe legenda că Numa ar fi fost elevul lui Pythagoras. Într-adevăr, se încerca să se introducă sub autoritatea lui Numa câteva din ideile pitagoriciene. Pretorul a dat ordin să fie arse.

— Cea pe care Catullus o cânta în poeziile sale sub numele de Lesbia pare să fi fost altă decât Clodia Metella, soţia lui Caecillius Metellus; a fost acuzată că şi-a otrăvit soţul şi de incest cu fratele său. Există un discurs al lui Cicero, *Pro Celio*, în care el apără pe un amant al Clodiei, pe care aceasta l-a dat în judecată, acuzându-l că a vrut s-o otrăvească.

— Caesar preia visul lui Alexandru de dominaţie universală; el se identifică lui Jupiter, se declară fiu al lui Venus.

— Mucius Scaevola a fost mare pontif şi a fost cunoscut de Cicero, tânăr. El spunea; sunt trei feluri de religie: a poetului, a filosofului şi a omului de stat; primele două sunt de prisos sau chiar vătămătoare, e bine să le respingem şi numai ultima trebuie să fie acceptată. Zeii sunt făcuţi pentru a servi statul.

— Aş dori mult – spunea Cassius lui Brutus înainte de bătălia de la Philippi – să existe zei, pentru ca noi să avem încredere nu numai în armele noastre, ci şi în justeţea cauzei noastre.

— *Larii* sunt *zeii de afară*, în timp ce *penaţii* sunt zeii *dinăuntrul casei*.

— Orientul şi-a divinizat toţi stăpânii. Alexandru s-a lăsat proclamat zeu. Caesar, la Alexandria, accepta să fie numit zeu, fiu de zeu. Antonius este pentru supuşii săi din Orient un nou Dionysos. Octavianus în Orient, de asemenea, e rege şi zeu, la Roma nu doreşte să fie decât primul magistrat al Republicii. În Asia i se ridică temple. El se mulţumeşte să ceară să fie asociat cultul său celui al zeiţei Roma şi ca niciun roman să nu fie admis la acest cult.

— Numai după moarte, Augustus a fost divinizat, ca şi Caesar. Apoteoza este un gest de recunoştinţă al romanilor pentru împăratul decedat.

Simt cum devin zeu, spunea Vespasian, când apărură primele simptome ale bolii care avea să-i aducă moartea.

— Chiar de a doua zi după moartea lui Augustus, opinia publică romană îi reproşa că a uzurpat onorurile cuvenite zeilor. Cicero, imediat după moartea lui Caesar, a protestat împotriva confuziei între onorurile cuvenite omului şi cele cuvenite zeilor. Seneca îşi bate joc de apoteoză în *Apocolokynthose*.

— Venus este mama cneazilor.

— Saturn şi zeiţa-mamă sunt rămase din trecutul preistoric al Peninsulei.

— Castor şi Pollux, zei călăreţi, şi Apollo –, zeii agriculturii savante şi al creşterii viei – par a fi un reflex al misticei pitagoriciene, ca şi oracolele din Cumae, încărcate de mitologie şi de rituri elenice.

Jurnal de la Poiană

Ucrările de reparaţie la vilă au creat o situaţie inedită. Reconsiderând decoraţia rurală a odăilor, adică făcând o sufragerie împodobită numai cu vase de Ogrezeanu şi cu lucruri care ar face aluzie la destinaţia locului respectiv şi din dormitor un fel de refectoriu, cam mâhăstiresc, cu icoane pe sticlă şi altele pe lemn, deodată a rămas în afară un *diavol* de ceramică (cu un *phallus* enorm) care îmi plăcuse şi-l cumpărasem de la Fondul Plastic. Dar, iată ideea: ce-ar fi să-l punem pe noua casă-anexă de deasupra garajului unde N. clănţăne şi el maşina de scris toată ziua? *Casa diavolului*, i-am spus, sau *a lui Faustus* (dacă ne gândim la N. care are ceva damnat, mitocosind la foile lui), *Casa diavolului* şi pentru că a fost locuită întâi şi întâi de servitoarea noastră, hoaţă, care şi-a pus ca prim lucru în perete o cruce care s-o apere probabil de justiţie şi nu de păcatele pe care le-a săvârşit cu atâta dezinvoltură. Noaptea, la lumina unui bec, diavolul meu veghează *cărarea generalilor* pe care Gică îşi face rondurile sale nocturne, solitare…

Tema morţii

— „Dansurile macabre” din osuarele medievale, „triumfurile morţii” din arta italiană, „emblemele mortalităţii” din arta germană sau faimoasa *„înulnire a celor trei morţi cu cei trei vii”*, care e un fel de replică a întâlnirilor lui Buddha, de o elocvenţă tragică. Totul transmis în teatrul Evului Mediu şi Renaştere, cortegiile carnavaleşti inspirând „moralităţile”, ca idee pentru *Sabbatul* din *Princepele*.

— Precum *lemurii* (strigoii), zăriţi şi studiaţi de Goethe pe un sarcofag din lume care i-a inspirat scena din partea a II-a a lui *Faust*. Lemurii nu ar fi nişte schelete, ei mai păstrează muşchi şi nervi pentru a se putea mişca, ei sunt, de fapt, strigoi, nu schelete. „Un soi de suflete chinuite, rătăcite prin lume spre marea spaimă a celor vii, ei sunt numai nişte morţi, dar nu Moartea”. Trecerea de la scheletul *memento vivere* la scheletul *memento mori* din Evul Mediu care devine o figurare a morţii s-a putut produce pentru prima oară pe *pietrele basilidiene* (adunate şi descrise de Gori în secolul al XVIII-lea). A mai demonstrat acest lucru şi Jurgis Baltrusaitis în al său *Ev Mediu jantastic*. E vorba de o influenţă asiatică grefată pe o moştenire romanică. Regăsim astfel tema *scheletului fantastic* în *vetalas-ele* şi *citipatis-ele* din India şi Tibet.

— *Triumful morţii* de Bruegel, aflat la *Prado*, reprezintă cotropirea pământului de către mulţimea nesfârşită a morţilor, o gloată de schelete care iau cu asalt pe cei vii. Aici, zice Marcel Brion, fenorrienul multiplicării morţilor este cel care impresionează cel mai mult, groaza pe care o inspiră cohortele aliniate în dosul uriaşelor scuturi, care sunt, de fapt, capace de coşciug. E vorba de o adevărată răscoală a cimitirelor, un zaiafet macabru al osuarelor, o chermeză jovială şi cruntă a Neantului. Un alt *Triumf al morţii* care atinge o ironie macabră, maximă, este cel al lui Ensor, amestec de spaimă şi grotesc, în spirit

parodizant. Un desen atribuit lui Dürer înfăţişează trei morţi care se năpustesc asupra a trei vii cu o ferocitate neînchipuită. Zburând ca nişte păseri de pradă, ei răstoarnă de pe caii cabraţi de groază pe cavalerii pe care i-au înşfăcat. Ei, aceşti morţi, dau de fapt un teribil avertisment: *Veţi fi ceea ce suntem noi*! Renaşterea nu a acceptat decât scheletul curat. Încă la începutul secolului al XVI-lea, scheletul a încetat să mai fie un obiect de groază, el devine o alegorie, şi-n această calitate apare în marile alaiuri funebre regale şi princiare din Italia, Franţa şi Germania. El, scheletul, poartă *armoariile grăitoare ale morţii*, coasa, torţa răsturnată şi nisiparniţa. Pe oamenii simpli aceste lucruri pot să-i înfricoşeze, dar pentru spiritualiştii formaţi în exerciţiile Sfântului Ignacio de Loyola el rămânea doar un simplu tovarăş de meditaţie.

— Carnavalul din 1511, organizat de Piero di Cosimo, era format dintr-un uriaş car negru, tras de bivoli, în care trona o Moarte imensă cu coasă în mina. Erau sugerate nişte morminte care se deschideau la orice oprire, din care ieşeau morţi. Mai existau măşti mortuare, înarmate cu torţe negre. Se cântă cu voce răguşită: *Dolor*, *pianto e penitenza*, pe urmă veneau o droaie de morţi pe mârţoage costelive, descărnate, acoperite cu valtrapuri negre şi cruci albe pe veşminte, patru slugi înarmate urmau pe fiecare „mort”, înmiite şi ele în giulgdi. În spatele cortegiului, înaintau zece prapuri, procesiunea cânta în tof timpul mersului cu voce tremurată: *Miserere*. (Vezi Văsari, *Viaţa lui Piero di Cosimo*.)

— Papa Inocenţiu al IX-lea îşi comandase un tablou în care era înfăţişat pe patul de moarte, pe care-l contempla în faţa hotărârilor grave. Alexandru al VII-lea, urmaş al Chigilor care l-au pus pe Rafaël să le glorifice viaţa şi frumuseţea, ţinea sub pat un coşciug; vânzându-şi argintăria, a înlocuit-o cu căni şi străchini de lut pe care

erau pictate capete de mort. Primea într-o odaie în care ţinea veritabile capete de mort. Cardinalul Oliva contempla zilnic un sipet în formă de mormânt, conţinând un schelet pe care se putea citi: *Memorare novissima tua et în aeternum non peccabis*. Părintele François Cajetan dormea uneori pe un cap de mort în chip de pernă.

— Mai poate fi vorba despre o teatralitate grandioasă a funeraliilor princiare în care scheletul îşi pierde imobilitatea pe care o are în tema meditaţiei. Schelete gigantice au încadrat altarul în timpul liturghiei oficiate la Roma, în 1639, slujbă ţinută de iezuiţi. Această slujbă a depăşit chiar fastul figurilor funebre împodobite cu foi de laur (generalii învingători pe care Le Brun i-a aşezat în jurul sicriului cancelarului Séguier în biserica Oratorienilor din Paris, 1672).

— Bernini, imitând probabil pe *morţii întraripaţi* din *Triumfurile medievale*, precum şi întruchipările *Timpului*, care apărea ca un bătrân purtând o nisiparniţă, este autorul *scheletului întraripat*.

— *Ecorşeurile* care înfăţişează *latura agonică* din *Dansul macabru* al *Triumfurilor morţii*. Că teme, mai există *tema deşertăciunii* din naturile moarte, *meditaţiile* din temele melancoliei, teme înrudite cu cele ale *Vanităţii* (fenomene cu totul baroce).

— Există apoi o temă populară germană a *morţii obosite*. Ea nu mai are ferocitatea zglobie a scheletelor. *Moartea obosită* reapare în *îngerul anatomiei*; nu milostivă, ci copleşită de o tristeţe infernală, pe care o exprimă, de la baroc şi romantism, *Prinţul Demonilor*.

— Spectrele iau uneori aparenţa scheletelor, ceva în genul *Armoariilor grăitoare ale morţii* (vezi Dürer).

— În Japonia se produc corcituri de animale cu obiecte (amestecate ca subiect), balete de vulpi în jurul unor vampiri cu fălci uriaşe care consumă copii. Hokusai e

maestru al fantomelor.

— Şarpele ca animal chtonian este mesagerul dintre lumea viilor şi cea a morţilor, ca animal de pământ. El ucide fulgerător cu veninul său şi, în acelaşi timp, ocroteşte căminul. Vechii greci vedeau în el un geniu tutelar, un fel de iar. El ar suge răul pământului.

— Goya trădând tentaţia către fantasticul funebru (din *Arta fantastică* de Marcel Brion, poate pentru coşmarul *Principelui* din *săptămâna nebunilor*).

„Ces gens qui ont le derrière à L'église et la tête à VAcademie, dit Valéry" (Gâde, *Jurnal*).

Din *Richard Strauss* de Ernst Kraus (pentru *Janus*):

— A conduce orchestra cu cravată.

— *Don Juan* al lui Richard Strauss, că stropii de şampanie sărind până în tavan (Berrsche).

— Opera *Feuersnot* (motivul flăcărilor), în la bemol major.

— Episodul cu *jigoul* de berbec din *Don Quijote* (17 măsuri care imită behăitul oilor).

— Strauss care căuta trompete (folosea câte patru!). Unul care-i recomanda încă patru locomotive şi o baterie de obuziere.

— Complotul sopranelor.

— *Bisbiglando-vi* harpelor.

— Lipatti cu acompaniament de lopată, iarna, când se curăţa zăpada pe trotuare…

Din frunziş strălucesc statui de zei… un vers al nu ştiu cui, dar frumos…

Mareşalii, mandarinii, ginitorii, plumitivii, ca terminologie pentru *Janus*.

„Pentru a fi poet trebuie să crezi în geniul tău, pentru a deveni artist trebuie să pui la îndoială faptul de a avea geniu. Omul cu adevărat puternic este acela la care prima măreşte pe a doua" (Gâde, *Jurnal*).

Tribulat Bonhomet, celebrul personaj al lui Villiers de Tlsle Adam, cel ce privise în neant prin gaura cheii.

„Cei dintâi pamfletari au fost prorocii” (Vi nea).

Melodia din *Love Story*, care este mai bună şi decât cartea şi decât filmul, mă face să plâng cum numai

Unele melodii (poate cele mai multe) ale lui Chaplin reuşesc s-o facă…

Au acea duioşie tristă a ovreilor care au vindecat lumea de cruzime, deşi dacă e vorba de cruzime…

„Distrugeţi frăgezimea primei trepte/Altfel urlând mărturisirea-i rece/Poetul prin ţinutul crimei trece” (*Shakespeare* de Păunescu).

„O muzică acrobatică” (un francez despre naistul român Zamfir).

„Tendinţa mea este de a mă rostogoli în imobilitate” (Camus).

„Rien ne me glacé comme de savoir que mon amabilité peut mfêtre utile” (Gâde, *Jurnal*).

Din *Beethoven* de Romain Rolland (pentru *Janus*):

— *Musikalischer Urmotiv* (motivul muzical elementar).

— *Jeder Mensch feilt nur immer auf cine andere Art* (Orice om greşeşte, dar fiecare într-un fel deosebit).

— Un Beethoven meschin în procesele cu regii şi *golanii princiari* din cauza devalorizării banilor.

— Baronul Henickstein – *bancherul muzical*.

— Beethoven, jucător la bursă în caietul baroanei Eskeles, contesă Wimpfen, înscrie liedul *Der edle*

Mensch şei hiüfreich und gut (Omul nobil să fie bun şi caritabil).

— Acelaşi cumpără febril *lozurile Rothschild* (ca M.) şi acţiuni. E la punct cu toate afacerile financiare şi strigă că Michelangelo că e sărac, deşi nu era. Îşi vindea opera la mai mulţi editori. Avea rezidenţă de vară şi servitori.

— Blondei, trubadur al lui Richard Inimă de Leu. Unde mai este şi faimoasă sa vorbă: *Der moralische Gesetz în uns und der gestimte Himmel über uns* (în noi e legea morală şi deasupra cerul înstelat)?

— *O*, *Hoffnung*! *Hoffnung*! (O, speranţă, speranţă!), compusă în 1818, *în doloribus*.

— Patetismul beethovenian: manuscrisul *Fischhoff* (1812) se deschide cu acest strigăt: *Ergebenheit*, *innigste Ergebenheit în dein Schicksal* (Resemnare, cea mai adâncă resemnare faţă de destinul tău).

— Beethoven o persecută pe văduva lui Karl, fratele său, mort, luptând să-i ia copilul. Îşi bate servitorii pe care-i considera mai răi decât vitele. Aceştia, în cele din urmă, îl bat şi ei.

Baletul *Giselle* de Adam, cu moartea acesteia, cu ieşirea din mormânt cu liftul, cu florile şi cu baletul leşinat de la *Opera* noastră, cu luna pe lac, ce idee! Cu deznădejdea jucată a prinţului, cine dracu' mai suportă una ca asta?

Revenind la Beethoven:

— Învaţă, învaţă să taci!

— 1 Înainte de a intra în *Missa Solemnis* trebuie să trecem prin *Marea*

Sonata 106, scrie Rolland. Asemenea narthexului de la Vézelay, ea alcătuieşte un măreţ pronaos.

— Sonata fusese compusă în împrejurări chinuitoare (*im drangwellen Umständen*). Ah, ce cabotin!

— Beethoven era un *musikalischer nimmersatt* (un nesăţios de muzică).

— *Krebscanon* (canonul în rac).

— Curgerea râului, urcat în sens invers.

— *Missa Solemnis* cuprinde *Kyrie*, *dona nobis pacem*, graţias *agimus*, *Christe*, *Christe eleison*!

— *Mein Acker ist die Zeit* (Ogorul meu e timpul).

— *Cvartetul complimentelor* (Cvartetul nr. 5). E un rahat, zicea Beethoven: *Dreck* bun pentru porcul de public.

— O piesă de vânătoare (*ein Jagdstück*). (Se poate spune asta oricând despre Haydn.)

— Busoni şi Schönberg se bucurau că gloria lui Beethoven a apus în anul centenarului său (1927), dar s-au înşelat, nenorociţii!

— Wagner vorbeşte despre răceala corectă şi nepăsătoare cu care Mendelsohn dirija simfoniile lui Beethoven.

Mâncatul ceasului de către o tânără persoană voluntară în decorul unei case de ţară, ca furie geloasă, dar literalmente mâncat, strivit adică de o dantură perfectă, cu care lăsa însemne adânci în carnea amantului său. Ornicul de aur rămâne pe podele, o biată giza de metal pe care ţăranca o mătură crezând că este un fel de tablă, fără valoare, contorsionată (pentru *Roşii şi cafea*, roman poliţist).

Despre fetele care cad grele fără voia lor: *un Polichinelle dans le tiroir*; *un pulcinella nel cassetto*.

Păianjenii lui M. care-i anunţă totdeauna oaspeţii, pe culoare de păr, blonzi, sau bruneţi. Mai există apoi *spiriduşii* care o chinuiesc, ascunzându-i lucrurile, uituceala ei celebră, uluirea în faţa evidenţelor pe care le înţelege târziu, cu un aer fermecător, contrariat. Are şi vise: cămile cărora le este sete, pentru că ea uită să bea apă. Dacă ele năduşesc, traduce: e semn bun de pricopseală.

Ducesă X. care spunea că *playboy-ul* are dreptul la orice în afară de a spune prostii şi de a-i speria caii.

Bolile lui *Cheshire chat*: măseluţele de minte care-i cresc de două ori pe an şi o chinuiesc, are dureri în genunchi, reumatisme la ceafă, ficatul o supără mereu, ia ceaiuri amare, răceşte uşor, visează avortoni muzicanţi

(care înseamnă vorbe); flaute şi muzicuţe care fac muzică de cameră (vorbe, iar). Declară că i s-a furat un fular sau crema de faţă, dar, de fapt, ele au fost uitate în cele mai neaşteptate locuri, la baie, în garaj, în bucătărie etc.

„Adevăratul inamic este hazardul" (Valéry).

Pentru *Janus*: *Fiica lui Gudula* (balet după Victor Hugo).

Lăudate Eum în cymbalis bene sonantibus, *lăudate Eum în cymbalis jubilationibus* (Lăudaţi-L în dulci cântări, lăudaţi-L în cântece sărbătoreşti) – *Simfonia psalmilor* de Straviński.

„Mă mir că nu s-a căutat niciodată să se degajeze adevărul estetic al *Evangheliei*" (Gâde, *Jurnal*).

„Civilizaţia este înmulţirea la infinit a nevoilor de care nu ai nevoie" (Marek Twain).

Istoria plagiatului. Să te mai uiţi prin Rilke ca să dai de Blaga.

„Poezia este hazardul, învins cuvânt cu cuvânt" (Mallarmé).

„Teatrul dă formă iluziei" (Francastel).

CAIETELE PRINCEPELUI

Din *Dacia preistorică* de N. Densuşianu:

— După legendele vechi, zeul Marte s-ar fi născut pe aceste meleaguri ale daco-geţilor. Zeul Vulcan, după Homer, a lucrat nouă ani într-o peşteră de lângă Oceanos Potamos, cum era numit Istrul în legendele cele vechi.

— Grecii vechi, conform *Iliadei*, nu aveau trupe călare. La romani, cea dintâi trupă de călăreţi era compusă din trei sute de oameni, numiţi *celeres*; cuvântul ar fi vechi, pelasg, după Densuşianu, şi ar avea acelaşi înţeles cu *équités*. În Egipt, cea din

Clasă de călăreţi, spune Herodotos, se numea *calasiries*, cuvânt ce e, de asemenea, vechi, pelasg şi corespunde arhaicului *celeres* şi formei antice române

căluşeri sau *călăraşi*.

— În Boemia a existat o Mică Valahie.

— Aliaţii protolatini ai românilor ar fi *arimii*, de unde *rimii*, care au înfiinţat Roma, *aromânii* de astăzi (existau dinainte prin aceste locuri).

— Înaintea lui Daniel Ruzo, X. Densuşianu vorbeşte despre o rasă de oameni mari, care ar fi venit în vremuri preistorice din Asia, aducând cu ei pasiunea de a sculpta în stânca statuile enorme ale zeilor.

— Athena, Akropolis a Argolidei ar fi fost ridicate, spune tradiţia, de ciclopii Thraciei, fapt care ar putea fi amintirea unei realităţi.

— *Templul lui Apollo* apare în colindele române sub denumirea *Mănăst irea albă*, *sfânta. „Într-al mării negre prund/La dalbele mănăstiri”* – e vorba de Insula Şerpilor.

— După o legendă română despre originea divină a Mănăstirii Albe, se spune că puternicul soare (Apollo) a vrut să se însoare şi n-a găsit dalbă soţie decât pe Ileana Cosânzeana, Iana Sânziană, sora sa, care nu este decât Hellena Troiana, care s-ar fi măritat după Achilles în insula Leuce.

— Numele Latonei se păstrează în ostrovul Letea, iar numele lunii fselina) se păstrează în *Sulina*.

— Într-o epocă veche insula Delos a fost numită Pelasgia; ea a mai fost numită şi Schitya, ca o precizare că locuitorii ei erau migraţi din nordul Dunării de jos. Chiar numele Delos nu se poate explica în limba greacă. După N. Densuşianu, el e de origine pelasg şi înseamnă *deal* sau *colină*, fără păduri.

— După inscripţia descifrată de Diodor din Sicilia pe columna de la Nyssa, în Arabia, se spune că tatăl lui Osiris era Saturn, cel mai tânăr dintre toţi zeii, iar Osiris ar fi condus oştirile sale până la izvoarele Istrului şi în celelalte părţi, până la Ocean.

— După *La Grande encyclopédie*, Osiris a domnit pe

pământ lăsând amintirea binefacerilor sale. El a devenit prototipul binelui sub numele de Ounofre. Iar numele de Onufrie (sau Onofrei) e unul dintre cele mai răspândite la ţară, în afară de câteva specifice româneşti.

— În tradiţiile române, apare Ostrea sau Osiris (în forma grecească, Ostris), ori Iovan Iorgovan (Hercule Iovio), comandantul militar al lui Osiris. Războiul a fost fatal pelasgilor, care pe atunci se numeau şi arimi. După acest război, numele arimilor dispare cu totul din literatură eleni că.

— În ţara noastră sunt numeroase movile ale lui Ostrea.

— Pândar vorbeşte despre calea cea miraculoasă a hyperboreenilor, pe lângă care erau înşiraţi o mulţime de stâlpi itinerări, aceeaşi cu linia lungă de pietroaie împlântată în pământ de care amintesc Cantemir şi Quintus Curtius.

— N. Densuşianu se ocupă şi de simulacrele megalitice, pomenind de vârful Ceahlăului.

— Principalele divinităţi ale Daciei: *Kerus* (Cerul), *Cerus manus* (Caraiman), *Donus Cerus* (Domnul Cerului).

— După N. Densuşianu, cuvântul Zalmoxis ar veni de la *zeu* (zal) şi *moş* (*mox*) deci *zeul moş*.

— I Cârpa – şi-a pus cârpă-n cap, adică s-a măritat; *cârpa* învelea o împletitură de nuia subţire care făcea conciul pe capul femeilor. Nuiaua reprezenta coroana pe care au purtat-o împărătesele zeificate ca născătoare ale omenirii, şi de aceea nu se punea în cap decât a doua zi după cununie. Rutenii din nordul Basarabiei o numesc *kerpa*.

— Dochiana, Deciana sau Cybele îl avea ca iubit pe Atys, pe care N. Densuşianu îl identifică cu Caloian. Atys este fiul lui Colaus şi chiar Cybele apare în inscripţii greceşti cu numele de Kouloigi, adică Caloiana.

— N. Densuşianu descrie altarele ciclopice de pe muntele Caraiman, legând fiinţa muntelui *Vârful cu Dor* de *cultores Doripatris*.

— După poetul ionic, ciclopii au fost un popor prin excelenţă pastoral, care locuia în munţii de nord ai Thraciei.

— Zeul Mithra era numit Deus Arimanius; după N. Densuşianu, Prometheus = Mithra.

— În Carpaţii dacici sunt multe sculpturi megalitice reprezentând scaunele zeilor, urmele unor eroi uriaşi, chipul calului alb, consacrat soarelui, peşteri cu arcade, lucrate de mâna omului.

— Traian ar fi dus din Dacia cinci milioane libre de aur – cinci miliarde lei, la valoarea din 1913, şi zece milioane libre de argint = nouă sute milioane lei, plus alte obiecte preţioase.

— *Io* de la începutul actelor noastre publice vine de la *Ianus*, care, ca divinitate a mărilor, era reprezentat prin *delfin* şi era sărbătorit ca *Ioni* sau *Iaoni*, la Delos, iar la noi a fost confundat cu *Sfântul Ioan*. După N. Densuşianu, *Janus*, primul rege al Italiei, avea o origine pelasgică orientală, el era fiul lui Apollo, emigrase în Italia din regiunea situată sub cele două Urse, adică din ţara hyperboreenilor sau a geţilor.

— *Turdetanii* sunt cei mai învăţaţi dintre toţi hispanii. Ei se folosesc de gramatică; au o descriere a tradiţiilor lor istorice; au poeme şi legi scrise în versuri, vechi, după cum spun dânşii, de 6.000 de ani.

— *Titanii* au devenit tătari; Herodotos spune că Herakles a învăţat să tragă cu arcul de la un scit numit Teutarus, iar în teogoniile greceşti chiar Saturn era numit Tartaros.

— *Arimii*, *arimanii*, *rămâi*, cea mai civilizată şi războinică populaţie pelasgă, apar şi ca *rohmani*, *rocmani*,

rogmani, *rahmani*. (Vezi şi *rigman*.) În Basarabia şi Bucovina se serbează şi astăzi Pastele rahmanilor, a şaptea zi după Paşte.

— Strabon spune că galii sunt un popor arimanic.

— Exista o mare internă în centrul Europei până când au fost sparte Porţile-de-Fier (după N. Densuşianu).

— În cultul străvechi, Uranus se numea Torna, iar preoţii de la Dodona se numeau *tomouroi* şi dealul vecin templului, Tomaros. De aici *Toma Alimoş*, adică *al lui moş*, identic cu tradiţia egipteană *thumus* – adică *turn* şi *moş*.

— «După domnia lui Hermes (Armis), Sarmizegetusa, adică *Armisegetus* = *reşedinţa lui Armis*.

(Aici se termină introducerea „torului Istrati.)

(Urmează fişarea cărţii propriu-zise.)

— Omul a trăit şi a asistat la toate evenimentele geologice care au avut loc în era cuaternară.

— Despre *leul european*, păstrat în colindele noastre, Herodotos povesteşte că atunci când Xerxes, fiul lui Darius, trecea prin Thracia şi Macedonia, mai multe cârduri de lei, coborându-se din munţi, se aruncară asupra cămilelor, lăsând neatinşi oamenii. Herodotos spune că zonă geografică a leilor în Peninsulă Balcanică este între râul Nestus, astăzi Kara Su, şi Achelous, astăzi Aspropotamos.

— În limba indiană veche, *simha* înseamnă *leu*. La poporul roman, *simca* este numele dat în vremurile preistorice *leopardului*.

— În timpurile preistorice au existat lei în ţinuturile Nistrului, cu deosebire în pustietatea Basarabiei de Jos, numită deşertul geţilor. Cum e în balada *Român Gruia Grozovanul*.

— Epitetul de *sur* se aplică în poeziile populare române cât şi în poveşti pentru a indica animale mari şi năzdrăvane – *bourul*, *taurul*, *vulturul*. Acest calificativ

aparţine limbii române arhaice şi e sinonim cu celticul *urus*, adăugându-i-se la început aspiraţiunea pelasgă 5 (ca în *s-armis*) de la *or os* = *munte*.

— *Maramureş* înseamnă *mare moartă*, deoarece până la începutul epocii neolitice şesurile cele întinse de aici şi din Câmpia Ungariei erau acoperite cu apă.

— Cimbrii numeau Oceanul septentrional *mori marusarum*, *hoc est mortuum mare* (după Plinius). Pe de altă parţte, documente ungare din Evul Mediu amintesc de diferite mlaştini şi lacuri în bazinul tiso-danubian care purtau numele de *Mortua*, *Mortva* şi *Murtua magna*. Chiar numele de *Mureş*, care apare în documentele medievale sub numele de *Morisius*, *Marusius*, *Morusius*, pune în evidenţă faptul că în vechime bazinul acestui râu constituia o mare moartă, *Marusa*.

— Populaţia autohtonă a Greciei era pelasgă (S. Reinach. Les *Origines des aryens*). Istoricul V. Duruy spune: „După tradiţii şi probabilităţi istorice, se poate spune că pelasgii elenici scoborâră din regiunile din nord în Grecia. După ce traversară Thracia şi Macedonia, ei ocupară Epirul şi Thessalia, apoi Grecia Centrală şi Peloponezul”.

— În Africa de Nord şi în special în Egiptul de Sus, scrie arheologul Morgan, civilizaţia neolitică prezintă un caracter european.

— Pelasgii aveau o veche tradiţie cum că ei ar fi fost născuţi direct din pământ. Eschyl îl înfăţişează pe pelasg, rostind către danau următoarele: *Eu sunt pelasg*, *fiul vechiului pământean*, *al celui născut din pământ*.

— Bertrand în *La Gaula*, *avant les gaulois* spune că dacă lumea septentrională sau hyperboreeană era compusă din popoare de o mare vitalitate, lumea traco-carpato-danubiană şi danubiano-alpestră se manifestă cu mai mult de o mie de ani înaintea erei noastre ca un focar

răspânditor de cultură.

— Herodotos spune: „Poporul tracilor formează după indieni naţiunea cea mai numeroasă de pe suprafaţa pământului şi, dacă ei ar fi guvernaţi de un singur om şi dacă s-ar putea uni între dânşii, atunci ar fi neînvinşi şi cei mai puternici dintre toate popoarele”.

— În munţi s-au găsit arături părăsite, foarte vechi, făcute, spune legenda, pe vremea când erau oameni prea mulţi pe pământ.

— Există o omogenitate de tipuri între ceramica Daciei şi cea a Troiei descoperite de Wirchow şi Schliemann, ceea ce s-ar explica, spune Carthaillac, prin faptul că vechi triburi trace ar fi locuit altă dată pe malurile Theiss şi ale râului Scamandru.

— I Mormintele funerare poartă la români numele de: *morminte*, *movile*, *gorgane*, *culmi*, *holumpuri*, *silitre*, *popine*, *gruie*, *grunie*, *gruieţe*.

— Cuvântul *gorgan* îl aflăm întrebuinţat din cea mai adâncă antichitate, nu numai în Europa, dar şi în diferite părţi ale Asiei, ca o denumire generică pentru anumite coline sau munţi. În *Iliada*, cel mai înalt vârf al muntelui Ida se numea Gargaron; muntele Apulia se numea *Garganus*.

— Pe vastul şes al Troiei se găsea mormântul lui Ilu, fiul lui Dardan, un tumul pe care era ridicată o columnă de piatră (probabil că Ilion vine de la Ilu).

— Troienii îşi ardeau morţii; Priam incinerează pe Hector; de asemenea mirmidonii îl incinerează pe Achylles. Peste cenuşa morţilor se plantau ulmi (ca în *Toma Alimoş*).

— Homer nu cunoaşte în nordul Mysiei sau în ţările noastre decât două popoare, cu moravuri foarte pure, pe *agavi* şi pe *abii*, oamenii cei mai juşti dintre toţi muritorii după cum zice el (*Iliada*, *XIII*, *5, 6*).

— Peleu şi fiul său Achylles au fost regi ai

mirmidonilor, popor pelasg, care au fost aliaţii grecilor în războiul troian.

— După Arctinos, poet epic din Milet, care a scris *Actiopida*, Achylles, ucis de Paris, a fost răpit de Apollo, apoi cenuşa lui a fost dusă de mama lui, Thetis, în insula Leuce

— *Insula Şerpilor*. Plinius spune că *tumulul lui Achylles* se află pe insula *Achyllis* sau *Achylleea*, la cincizeci de mile romane de Leuce sau *Delta Dunării*. Achylles purta, încă în viaţă fiind, titlul de rege al sciţilor. El era de asemenea, venerat ca domnul şi stăpânitorul Mării Negre. Iar Chilia Veche, numită *Lycostonum* în antichitate, vine de la *leukon stoma*, adică *gura de lângă insula albă* sau *Leuce*.

— Un alt port dedicat lui Achylles pare să fi fost *Celeiul*, în vechime important centru comercial, unde e şi podul lui Constantin cel Mare.

— Lebăda, *cygnus*, era consacrată lui Apollo nu atât pentru frumuseţea şi culoarea sa albă, cât mai ales pentru că se spune că ea cânta numai în clipa morţii. În tradiţiile româneşti, rolul lebedei îl are *cocorul* sau *gruia*

— *Cocora*.

— Herodotos şi Plutarch amintesc de un vechi obicei al hyperboreenilor de a trimite în fiecare an la templul lui Apollo din Delos pârga sau prinoase din cea dintâi recoltă a lor, legate în paie de grâu. Misiunea trecea întâi pe la Dodona, cel mai vechi centru religios al pelasgilor din Peninsula Balcanică. Mai întâi au fost trimièe la Delos cu aceste daruri două fecioare, Hyperoche şi Laodiceea înaintea lor fuseseră trimise alte două fecioare, Arge şi Opis. *Arge* ai însemna *din ţară* sau *ţărancă*, iai *opis* înseamnă tot *terra* – deci ar fi vorba de denumiri topice grecizate însemnând – *din ţară îndepărtată*

— Tot la forma primitivă de *aquc* se reduce şi

etimologia cuvântulu *achaei* – *locuitori riverani*. Spre norc de gurile Istrului se afla o populaţie numită *achaei*. Pontus Achaeorurr amintit de Plinius.

— «Geograful Mnaseas din Patra* spune că locuitorii din Delos erau de naţionalitate hyperboreeni.

— *Boeo*, o poetesă din provincie Phocis, spune că oracolul lui Apollc de la Delphi a fost întemeiat de nişte oameni veniţi din ţara hyperboreenilor, cel mai învăţat între aceştia fiind Olen, un profet al lui Apollo. După unii, Olen trăise înainte de Hesiod iar după alţii înainte chiar de Orpheos. E cel mai vechi poet hieratic cunoscut de literatură greacă şi lui i se atribuie crearea hexametrului Pausanias scrie că Olen compusese un imn în care celebra venirea *h* Delos a fecioarei Achaia şi altul despre venirea Ilithey sau Lucinei.

— Alt propagator al cultului lu' Apollo a fost Abaris, de asemenea din ţinutul hyperboreenilor. N. Densuşianu afirmă că de la acest nume vine numele de Averescu, foarte răspândit în Moldova. Suidas spune C Pythagoras a fost elevul hyperboreului Abaris.

— Strabon spune: cei dintâi car* au descris diferitele părţi ale lumii ne spun că hyperboreenii locuiau deasupra Pontului Euxin, a Istrului şi-i Adriei.

— Clement Alexandrinul îl numeşte pe Zalmoxis – hyperboreu

— Aristoteles spune că erau patru zei cu numele de Apollo: 1. Fiul lui Neptun şi al Minervei; 2. Fiul lui Corybas din Creta; 3. Fiul lui Joe; 4. Fiul lui Silen, numit şi zeul păstor.

— După Apollodoros, cei doi fii ai lui Neptun se numeau Opleus şi Nereus (de unde N. Densuşianu derivă Alpus şi Nierus sau Albul şi Negrul).

— În română *meriu* sau *mneriu* are înţeles de *vânat*, *sur* şi *azur*. O fiică a bătrânului Nereus purta numele de

Maera.

— Din *Iliada* reiese că Apollo împreună cu Neptun au ajutat la construirea zidurilor Troii pelasgice. Neptun se luptă cu troienii împotriva cultului lui Apollo. Apollo la pelasgi este zeul luminii fizice şi al luminii spirituale.

— În limba română cuvântul *ochiu'*, sau mai corect ociu, are sensul de *locus palustre* – derivat de la ocean. Cuvântul *ocean* nu este grecesc şi sensul lui primitiv este de *apă mare, stagnantă*.

— Geograful Strabon, vorbind despre navigaţia argonauţilor către Colchida, ţinutul cu Lâna de aur, spune că în această epocă Marea Neagră era considerată ca un alt ocean. Denumirea arhaică de Axenos (vezi Strabon) este o formă de pronunţare grecească a vechiului cuvânt pelasg *ocean*. În Gallia se întâlneşte în secolul al IV-lea e.n. forma de *accion* pentru *ocean*, întrebuinţată pentru lacurile mari.

— În legendele teogonice ale lui Homer şi Hesiod, denumirea de *oceanos* fu aplicată exclusiv numai la Dunărea de Jos (Oceanos potamos).

— Apollo din Rhodos numeşte partea de jos a Dunării sau Istrul cel lat – *Keras Okeanoio* sau *Cornul Oceanului*.

— Asklepiades din Thracia, secolul al IV-lea î.e.n., consideră că Boreas a fost un zeu al celţilor; la alţi autori, Boreas apare ca zeu al sciţilor; la Hecateu, descendenţii regelui Boreas sunt domnii şi preoţii cei mari ai hyperboreenilor din insula cea sfântă a lui Apollo.

— Agatârşii, o populaţie tursenă (pelasgă) – după Pârvan, sciţi tracizaţi încă din secolul al VI-lea î.e.n.; erau consideraţi de unii autori greci drept celţi.

— În Evul Mediu braţul cel mai navigabil al Sulinei s-a numit *Selina*.

— După Herodotos, sciţii adoră dintre toţi zeii lor cel mai mult pe Apollo, cu excepţia supremelor şi vechilor lor

zeităţi: *Iştia* (*Vesta*) şi *Apia* (*Pământul*).

— Dintr-o insulă a Mării Negre, numită Apolonia, romanii luară o statuie colosală, de treizeci de coţi, a zeului Apollo şi o duseră pe Capitoliu sub numele de Apollo Capitolinus.

— Prin apropiere de Insula Albă sau Leuce se explică denumirile de Olbia, Tyras sau Cetatea Albă, Bolgradul, de la gurile râului Ialpug, şi Belgorod, una din gurile Dunării (*băi* = *alb*).

— *Făt-Frumos*, omorâtorul balaurului, poate fi *Apollo* – sau Apollo ar fi chiar balaurul, de la *băi* = *alb strălucitor*.

— Între braţele Chilia şi Sulina se află o regiune care se mai numeşte ostrovul Letea, cu o pădure frumoasă de stejari, pădurea Letei, un sat cu numele de Letea, considerate ca urme geografice ale unui cult al Latonei sau Letei în aceste părţi.

— În insula Leuce s-au găsit în 1823 urmele unui templu de o întindere extraordinar de mare; după Kahler, e vorba de o arhitectură primitivă sau ciclopică; latura templului: 29, 76 m. Forma exterioară indică a fi fost un templu dedicat lui Apollo, cu temelii late şi foarte lungi, ca cel amintit de Homer, într-un imn. În partea de nord-vest a templului, erau o fântână adâncă de cincisprezece picioare (peste cinci metri), cu deschidere circulară, şi alte două spre apus, cu deschidere rectangulară.

— Pausanias ne spune că cel mai vechi templu de la Delphi avea forma unei colibe; formă sferică aparţine templelor primitive, dedicate lui Apollo.

— Mănăstirea albă pomenită în poezii populare, aflată în ostrovul Mării Negre, aparţinea doctrinelor teologice anteolimpice sau sistemului de nouă zei principali.

— *Bătrânul* său *Moş Crăciun* este *Saturn senex*.

— Vechiul cult alban, religia etruscilor şi a sabinilor, era întemeiat pe sistemul de nouă zei principali. *Novensiles Dii* erau numele unor zei arhaici pe care învăţaţii nu îi mai puteau preciza.

— În templele lui Apollo erau de obicei aşezate şi statuile Latonei şi Dianei. După Herodotos, Latona era una dintre cele opt divinităţi pe care le adorau egiptenii (adică vechile triburi pelasge stabilite pe malurile Nilului în primele timpuri ale istoriei egiptene.)

— *Ion sunt Ion* din poeziile populare române este *Ianus*; Sfânta *Maria Mică* (*Iana*, *Diana*, *Luna*); *Sfântul Vasile* (*Trophonius*, divinitate chtonică şi profetică care avea epi totul de *basileus*); *Siva-Vasilcuţa* (*Consiva* sau *Ops-Cosivia*, divinitate a semănăturilor.); *Sfânta Maria cea Mare* (*Gaea*, *Rhea*); *Maica Precesta* sau *Maica Sfânta* (*Latona*); *Moş Crăciun* (*Saturn senex*); cea de-a noua divinitate a rămas necunoscută.

— Macrobisus spune: *Latinitas cum Apollinem*... sole*m voc*a*vit, ad*ică latinii numeau pe Apollo – Soare.

— Zeiţa hyperboreană Latona, persecutată de Junona, a rătăcit în lume, dar nicio ţară nu voia să o primească să nască, temându-se de persecuţiile Junonei. În poezia populară a rămas amintirea despre pribegirea Maicii Domnului care caută adăpost pentru naşterea zeului luminii.

— Cei patru căi de la carul soarelui, al căror nume, după Ovidius (*Metamorjoze*) erau: *Pyroeis*, *Eous*, *Acthon* şi *Phlegon*, reprezentau cele patru anotimpuri.

— *Argea*, în limba română, e o cămară rectangulară, săpată pe jumătate în pământ, în care femeile ţes pânza. Cuvântul este arhaic. Ephor ne spune că cimerii aveau astfel de cămări, pe care ei le numeau *argilla*, şi comunicau între ele prin nişte gârliciuri.

— Unele legende române ne spun că Soarele şi Luna s-ar fi înecat în Dunăre. După Diodor din Sicilia, Soarele a fost înecat de fraţii săi în râul Eridan, iar *Luna* care îl iubea mult pe fratele ei, Soarele, s-a aruncat de pe acoperişul casei. Tot la gurile râului Eridan, a căzut Phaeton, fiul Soarelui. Argonauţii se întorc de pe Marea Neagră în Marea Tireniană, pe râul Eridan; din punct de vedere geografic şi etimologic, Eridan este acelaşi cu Dunăre, elemen

Ele din care se compune numele: nd întrebuinţate în ordine inversă. Cuvântul *ari* în geografia preistorică ni se prezintă cu înţelesul de *tiu*.

— Iana, divinitate arhaică danubiană, apare şi sub numele de Ileana (Hellena), conform tradiţiei că Achylles, instalat după moarte în Insula Şerpilor, a primit ca tovarăşă de viaţă pe frumoasa Hellena. După alte legende, soţia lui Achylles în insula Leuce era Ifigenia sau Diana Taurică. La noi – o legendă foarte veche despre căsătoria

Ianei sau a Ilenei Cosânzeana cu Soarele şi despre cultul lor comun la gurile Dunării.

— La romani cel mai înalt ministru al cultului religios era *ponţifex maximus*, adică *făcător de poduri*, aceasta fiind una din atribuţiile lor (construirea şi restaurarea podurilor). Cuvântul *pons*, *pontis* însemna *pod*, *luntre*, *pod umblător*. Desigur că numele *Pontului Euxin* vine de la *Podul umblător*, care lega insula Leuce de ţărm. După unii, era un pod care lega Asia Mică de Europa.

— Herodotos recunoaşte că cultul Dianei sau Lunii îşi avea originea la poporul hyperboreenilor de la Marea Neagră.

— Jornandes spune că Thamyris, regina geţilor, după ce a avut o luptă cu regele Cyrus, a trecut în Sciţiia Mică şi aici, în locul numit Podul Mesiei (*Pons Moesiae*), a întemeiat oraşul Thamyris.

— În centrul insulei Delos se ridica dealul numit Cynthos, neacoperit de pădure, unde, după cum spune Strabon, Latona rezemată de un pom (palmier) a născut pe domnul Apollo.

— Tot din ţinuturile hyperboreene pare să fi fost şi Lin, Lânos, fiul lui Apollo, cântăreţ divin cu fluierul, care a descris faptele lui Bacchus în limba pelasgă şi ai cărui discipoli au fost Hercules şi Orpheos. În colindele populare a rămas expresia „haida lin şi iară lin”.

— Anacharsis, unul din cei şapte înţelepţi, se trăgea din sciţii păstori, însă nu din cei de la nordul Mării Negre.

— Cuvântul *mănăstire* ar veni, după Isidor, de la *monos* şi *sterium*, (*id est habitatio solitarii*).

— În monumentele vechi egiptene, Typhon poartă şi numele de *Smo*, adică *zmeu*.

— Tradiţiile despre venirea regelui egiptean Osiris prin aceste locuri se păstrează în numele Ostrea şi Stroe. Sunt multe măguri şi şanţuri vechi numite „ale lui Ostrea”.

— În antichitate exista credinţa că din Typhon s-au născut toate animalele care rănesc prin muşcătura lor.

— În limba veche greacă, *typhon* înseamnă *furtună* distrugătoare sau *puhoi*. În dialectul doric şi eolic *t* se schimbă adesea cu *p*, de aici, spune N. Densuşianu ar veni cuvântul *puhoi* – *thyphon*, *tiphoeus*.

— Typhon, în timpul luptelor cu Joe, se retrase în Thracia în munţii Bem, unde Typhon arunca cu munţi întregi asupra zeului, iar Joe îl lovea cu fulgere. Atât de mult sânge a curs acolo (*haima*), încât munţii au fost numiţi Bem.

— Osiris sau Ostrea este eroul învingător al balaurului Typhon, iar Iovan Iorgovan (Joe) este comandantul militar al lui Osiris peste Egipt în timpul expediţiei sale.

— În *lua de* se spune că patria lui Typhon se afla în ţara arimilor, şi anume lângă muntele Typhoeu, unde era şi culcuşul acestui viteaz legendar. După Homer, arimii locuiau la marginea de nord a pământului cunoscut de greci, acolo unde se afla şi subterana cea vastă în care a fost înfundat acest monarh al Istrului.

— Typhon este Arim sau Ariman, *şi* sub acest nume a fost reţinut de religia Iranului ca principiu al răului. Deci arimii şi perşii au purtat războaie între ei? Dacă reluăm supoziţiile esotericilor despre plecarea lui Rama din apus spre răsărit, în India, am putea spune că în urma acestor puternice disensiuni, care au determinat triburile ariene conduse de Rama să se despartă de ramura principală, arienii, rămaşi fideli cultului Taurului şi zeiţei Luna, au trecut în amintirea şi în religia celor plecaţi ca un principiu al răului. Rama, devenind zeul luminii, al soarelui, Ra, şi generând toate religiile solare şi mesianice din Asia Mică, iar arimii, personificaţi în Ahriman, devenind la cei plecaţi un principiu al răului (apud N.)

— După Plinius, diferite triburi etnice ale sciţilor purtau numele de *aramei*. *Aramei* ar fi o formă grecizată a numelui de *arimi*, după cum grecii foloseau denumirea de *romaios*, *romaioi*, în loc de *rorrvanos* şi *romani*.

— Ptolemaios pomeneşte de un vechi oraş anteroman în Dacia: Ramidava, adică *cetatea ramilor*, localitate din regiunea râului Buzău (poate o cetate ce păstra amintirea lui Rama). (Fracţiunea condusă de Rama trebuie să fi fost situată în hotarul de răsărit al ariei ariene, ca să poată să se rupă, căci dacă ar fi fost mai în interior, drumul lor ar fi fost presărat de războaie, deci foarte dificil; dar în faţa lor, probabil că era o regiune considerată pustie (N.)

— Preoţii egipteni considerau *Ursa* ca simbol astronomic al lui Typhon; iar după ideile geografice ale celor vechi sub *Ursa Mare* locuiau sarmaţii şi geţii (Ovidius, *Tristia*).

— În timpurile vechi, prin Thracia se înţelegea ţinutul întreg din sus de Grecia.

— La originea văii Topolniţa se află muntele Grădeţ, în vârful căruia se văd zidurile uriaşe, ruinate, ale unei construcţii numite *Zidina Dachilor*.

— *Munţii Carpaţi* au fost numiţi în antichitate când *munţii Bem* (*Suidas*, *Stephan Bizantinul*, unele izvoare ale lui Herodotos care spun că râul Atlas sau Oltul izvorăşte din munţii Bem) sau *munţii Caucaz*, cum e inscripţia de pe Columna lui Traian: *Ad Alutum flumen secus mont Caucasi*.

— *Brazda lui Novac* ar fi fost trasă de Novac, împăratul jidovilor, cu un plug uriaş, la care ar fi fost înhămaţi doi boi negri, ori bivoli, sau doi boi albi sau doi prii (cu o vargă albă naturală peste mijloc). Brazda ar fi fost trasă şi prin albia râului Olt (acolo apa face talazuri). Pământul e aruncat spre miazăzi.

— *Trapeza – masa* (în greceşte).

— După Herodotos, sciţii adorau pe Apollo sub numele de Oetosiros, nume care ne duce la Osiris.

— *Novac*, în Oltenia, înseamnă *uriaş* sau *viteaz* din timpurile străvechi, iar la slavi înseamnă *tânăr*.

— Bolovan = *balwan* (în documentele medievale ale Ungariei);

Bolibabă (în slavonă); *stili* (în greacă); *bolus* (în latină); *bolos* (în greacă); *peulvan* (termen arhaic în Franţa). Există morminte cu pietre mari, ale latinilor sau evreilor; în satul Bolwan din Serbia.

— *Hyperboreenii* ar mai fi fost numiţi şi *pirobori*, de la care vine *Piroboridava*.

— Despre migraţia danailor în ţinuturile pelasge se păstrează o tradiţie în Hellada pe care Eschyl o înfăţişează în poema sa, *Suplices*. Danaos, persecutat de fratele său Aegyptos, migrează în Libya şi vine în imperiul cel vast al lui Pelasg ca să ceară protecţie şi loc pentru descălecare.

— *Termini liberi patri* – calea cea admirabilă a hyperboreenilor începe nu depărta de Chişinău, lângă râul Bâcu (bolovani foarte mari, puşi în linie dreaptă, care merg până dincolo de Nistru, până în Crimeea). Menţionate de Cantemir şi de poetul Stamati. Locuitorii numesc cheile râului aceste lespezi mari îngropate până la jumătate (Haşdeu în *Dicţionarul limbii române*).

— Cavaleria macedoneană a trecut, din ordinul lui Alexandru, chiar dincolo de stâlpii lui Liber Pater.

— Într-o inscripţie romană din Dalmaţia, Osiris şi Isis sunt interpretate în limba latină ca *Liber* şi *Liberă*.

— Herodotos spune că stâlpii lui Sesostris (acelaşi cu Osiris) mai existau şi în timpurile sale în ţinuturile sciţilor.

— Grecii numeau regiunea geografică a Sarmaţiei europene: *solitudinile sciţilor*, iar partea dintre gurile Dunării, Nistru şi Pont: *deşertul geţilor*.

— Pe vadea Bâcului era linia cea mare de comunicare

dintre Apus şi Răsărit.

— În părţile de răsărit ale Daciei, între fluviile Agalingus (Cogâlnic) şi Hypanis (Bug), apare în epoca romană o populaţie întinsă numită *daci petoporiani*, denumire evident alterată de la daci *piroboriani*, adică *hyperboreeni*.

— Sciţii nu ridicau zeilor lor nici statui, nici altare, nici temple (Herodotos).

— Numele râului Bic nu vine de la Bacchus; originea acestei denumiri vine de la legendă despre drumurile lui Bacchus sau Liber Pater, prin Thracia şi Sciţia. În cântecele populare se aminteşte şi azi de Bâcul Viteazul sau Haiducul. Liber Pater mai era numit în legendele antice şi Bacchus. În limba veche slavonă, Bâca înseamnă *taur* (în româneşte *bâca*, *taur tânăr*); în papirusurile egiptene, Osiris poartă, de asemenea, epitetul de taur. Împreună cu Osiris, forma una şi aceeaşi idee – Osiris era zeul taur, fecundator.

— Despre Ceahlău, Cantemir spune că vârful său se ridică la o înălţime enormă, sub forma unui turn, şi din vârf curge un râuşor. În mijlocul acestui vâri se vede o statuie foarte veche de cinci stânjeni, reprezentând o femeie bătrână, înconjurată de vreo douăzeci de oi, iar din partea naturală a acestei femei curge un izvor nesecat de apă. Statuia formează aceeaşi bază cu muntele. De aici se poate vedea pe timp bun oraşul Akermann (Cetatea Albă). Pe dealurile din jur se disting urme de cai, de câini şi da păsări, imprimate în piatră, în număr foarte mare, ca şi când ar fi trecut pe acolo o oaste imensă de călăreţi.

— Legendele române spun că acest simulacru reprezintă pe Baba Dochia, Mama cea Mare, cu epitetul geografic al Daciei, care a îngheţat pe un ger la 1 martie. Râuleţul se numeşte Alboi. După Frunzescu, partea de răsărit a Pionului sau Ceahlăului se numeşte Panaghia sau

Fecioară, iar partea de apus, turnul Butului sau turnurile Buclei sau Bughei. Cuvântul *Panaghia* înseamnă *sfânta* (în greceşte), iar cuvântul *Pion*, în aceeaşi limbă, înseamnă *columnă*, *stâlp*. În ţară sunt mai multe simulacre de piatră numite *Babe*, iar altele numite *Baba Dochia*. În Mehedinţi sunt figuri săpate în piatră ce reprezintă pe Baba Dochia şi pe fiul ei Dragomir.

— La Trebici, în Moravia (?), există un bolovan mare de forma unei femei cu o cârpă pe cap. *Mama bătrână* sau *Bunica de la Trebici*. Legenda spune că această statuie reprezintă o mătuşă bătrâna, numită Alrauna, care cunoştea puterea vindecătoare a plantelor; mai târziu, a devenit femeia rea şi a fost împietrită. Alrauna – de la divinitatea pelasgă Larunda, mama Larilor; în legendele germane – Alraun.

— Frigienii credeau că divinitatea numită Mama Mare, peste iarnă, doarme, iar vară se deşteaptă (Plutarch). Acelaşi fond comun cu îngheţarea babelor.

— *Pater* ar putea veni de la *piatră*, sàu invers, amintind legendele cu primii zei care îşi înghiţeau copiii (şi în locul lor mamele le dădeau să înghită o piatră).

— În insula Naxos, lângă Delos, era o figură de piatră care reprezenta, zice-se, pe Ariadne, fiica regelui Minos din Cretă, plângând după Theseos. După cum spune Diodor din

Sicilia, această insulă a fost locuită la început de nişte oameni emigraţi acolo din imperiul lui Boreas, Thracia prea ntică cuprindea nu numai părţile orientale ale peninsulei Hemice, ci şi teritoriile vaste ale Daciei şi Sciţiei (Stephan Bizantinul), în particular, imperiul lui Boreas se afla la nordul Dunării de Jos (Diodor din Sicilia), cu centrul în munţii Ripaei sau Carpaţi (Homer, Isidor).

— Cerul şi Pământul apar ca zeii cei mari anteolimpici. Sokrates spune că primii oameni în Grecia,

pelasgii, considerau zei numai pe cei pe care, în timpurile vechi, îi adorau majoritatea barbarilor: Soarele, Luna, Pământul, Stelele, Cerul.

— Herodotos spune că numele divinităţilor, pe care egiptenii declară că nu le cunosc, grecii le-au primit de la pelasgi.

— Cerul apare în antichitate şi sub denumirea de *Kerus*, *Cerus manus* şi *Anous Cerus*. În cele mai

Vechi *Carminé saliare* Cerus manus este o expresie sinonimă cu *megas ouranos* al lui Hesiod. Din punct de vedere istoric şi etimologic, *manus* e acelaşi cuvânt cu *magnus*. Într-o inscripţie romană din Africa’s *2* vorbeşte de Saturn ca de *Zeus magnus*. În limba română s-a păstrat sufixul arhaic de *man*, având sensul de mare *hoţoman*, *lotroman*, *cotoşman*, *golomun*.

— Diferiţi munţi din Dacia care au fost consacraţi supremei divinităţi a Cerului – Cerus manus – poartă şi azi denumirea de Caraiman sau Căliman. În monumentele

literaturii populare, Caraiman apare ca domn al trăsnetului şi fulgerului, ca judecătorul cel mare şi puternic al lumii.

— La vechii latini, divinitatea cea mare a universului fu personificată sub propria denumire de Caelus (Cicero); acest Caelus este probabil una şi aceeaşi persoană cu Uranos (Munteanul) al grecilor şi apare ca părinte al lui Dokius, unul din primii civilizatori ai lumii vechi, care a învăţat pe oameni să construiască edificii de lut (Plinius) – *Dokius Caeli filius*, *Iutei aedificii inventator*.

— În cultul roman din Dacia, Pământul, Gaea sau Tellus, ca divinitate naţională, mai avea şi denumirea de Dacia sau Terra Dacia.

— Peste tot, în antichitate, regiunea nord-vestică era considerată ca imperiul religiei lui Saturn (Diodor din Sicilia, Cicero).

— Saturn avea la romani titlul de *Deus manus*, în calitate de zeu al lumii subterane, sau *Manes* – iar iMania era divinitatea feminină corespunzătoare.

— Lidienii, pelasgi din Asia Mică, păstraseră memoria unui rege străvechi numit Manes, fiu al lui Joe şi al Gaeei.

— La gali, Saturn ca divinitate telurică era divinizat sub numele de Teutates, acelaşi cuvânt cu latinescul *tata*, grecescul *tata*, *tetta* şi litvanul *tetis*, *tetatis*. La Homer şi Hesiod, numele de Tartaros şi Cronos sunt identice. Au rămas vârfuri de munţi numite Tatăl, Tartar, Tatra, Tătarul Mare.

— Pe lângă titlul de *tată*. Saturn mai avea şi titlul de *moş*. Latinii îl numeau *Deus Mă jus*, oscii, *Maesius* şi *Moesius*; la pelasgii Greciei apare cu adjectivul de *prezbitis*, *polio*, la troieni. După Ovidius, numele lunii mai însemna *moşi*.

— Încă din cele mai vechi timpuri preistorice, triburi

pelasge emigrând de la Dunărea de Jos se stabiliră în Capadoccia, în Asia Mică, pe lângă munţii Taurus, Anti Taurus, Amanus, în apropiere de izvoarele Eufratului, încă pe la începutul erei creştine, ei mai adorau pe vechiul zeu din nordul Istrului, Zeus Dakii (Strabon).

— Cultul lui Zeus Dakii a fost dominant în vremuri obscure şi în Creta. Locuitorii cei mai vechi se numeau, după Diodor din Sicilia, *dactili* sau *dhetuli* şi se pare că ei? Au pelasgi.

— Delienii îşi delfienii venerau în mod deosebit pe Apollo Hyperboreul, numit şi Apollo Dikaeus (Plinius). Acest Zeus Dakii apare în vechile tradiţii ale pelasgilor şi sub numele de *Dokius filius Caeli*, care, după cum spune Gellius, a fost cel dintâi care a învăţat pe oameni să construiască edificii de lut (Plinius). Acest *Dokius filius Caeli* era identic cu Saturn, fiul Cerului din teogoniile greceşti. Dokius e un simplu eponim, un reprezentant al rasei pelasgice din Dacia, întocmai cu Scythes, fiul lui Joe, care a inventat arcul şi săgeata, ne indică prin numele său că patria sa originară a fost Sciţia. (Plinius).

— Vârful Omul – de la epitetul dat lui Omolos, *homolos*. În Thessalia şi Beoţia, Zeus era numit şi *homoloios*; Wotan sau Guodan în cele mai vechi poeme germane e numit Omi. Toţi scriitorii antichităţii numesc pe Saturn – Homo. Denumirea de *homolos* a fost înlocuită mai târziu cu denumirea de *andros*. Grecii cei vechi numeau portretul unui om *andrias*, cu deosebire statuile şi columnele, în fine, luna decembrie, care la romani era consacrată în întregime lui Saturn, mai poartă şi azi la poporul român numele de Andrea sau Indrea, cu alte cuvinte, este luna Omului sau sărbătoarea Omului. Densuşianu conchide că în antichitatea pelasgă numele de *homolos* apare ca o denumire generală a primelor simulacre sculptate în stânca ce reprezenta, în forme

umane, divinitatea supremă a religiei.

— *Andru* în limba română ni se prezintă numai ca sufix (băieţandru, căţelandru, copilandru).

— Cuvântul *Om* reprezenta în antichitate o înaltă putere divină. Profetul Daniil spune că a văzut în viziunile sale pe fiul de Om. Chiar Iisus se intitulează fiul Omului; Joe avea epitetul de *homoloios*, adică fiul Omului. Mai multe vârfuri de munţi au fost închinate pe teritoriul Daciei Omului.

— Deci vârful Omul ar fi închinat celei mai înalte divinităţi, lui Saturn, iar în vârful acestui munte se găseşte un simulacru, care ar nemuri chipul acestui zeu pelasg.

— Olympul *Iliadei* nu este Olympul Thessaliei, ci Olympul cel vechi de lângă *Okeanos Potamos*, unde era originea zeilor (Homer, *Iliada*, 199, 205).

— Achylles, la Troia, adresând o rugăciune către Zeus, îl numeşte zeul pelasg cu faţa lată şi care locuieşte departe (*Iliada*, XVI). Acest zeu a dăruit, după cum spunea Homer, regelui de la Troia nişte cai nemuritori, printre care pe Pegasus, născut la izvoarele râului Okeanos sau Istru (Hesiod). Tot în emisfera nordică au pus cei vechi constelaţia Pegasus. Calul de vânat al lui Adrian a fost numit Boristhenes.

— Şi Aristoteles derivă cuvântul *ouranos* de la *oros* = *munte*.

— Atât la Homer cât şi la Hesiod, Ouranos şi Olympos apar ca două vârfuri în acelaşi lanţ de munţi.

— În unele ţinuturi ale Greciei, Zeus era adorat şi sub numele de *kephalis* = *cap*, iar în Beoţia avea şi epitetul de *karaios*, *kara* = *cap*.

— Gebeleizis este numai o denumire secundară a lui Zalmoxis. E un cuvânt compus. Partea de la urmă e de la Zis, Zeus.

— Cel mai vechi simulacru al lui Jupiter la romani se

numea *Jupiter Lapis – Jupiter de Piatră*. Pe acest simulacru se făceau jurămintele cele mai înfricoşate.

— Numele de Rhea în limba pelasgă era un simplu apelativ care avea înţelesul de *regină*. În forma masculină s-a păstrat cuvântul *rai* cu înţelesul de *împărat*. Acelaşi cuvânt sub forma de *ra* (*rege*) îl aflăm în terminologia hieratică a Egiptului, moştenită de la pelasgii care se stabiliseră în epoca neolitică pe malurile Nilului. În legendele greceşti numele de Rhea e înlocuit de cele mai multe ori cu cel de *Casileea*, iar în cultul roman cu apelativul *regina*.

— Frigienii şi troienii care locuiau pe lângă muntele Ida venerau cu deosebire pe Rhea. Care mai purta şi numele de Ideea, Dyndimene, Pessinuntica, Cybele.

— Phrygia este leagănul eroilor romani.

— Sanctuarele şi cetăţile zeiţei Rhea sau Cybele purtau numele de *Mitron* (limba greacă), *Matron* (limba latină), adică loc dedicat Mamei zeilor; această denumire era considerată arhaică încă din timpul lui Pausanias şi pe teritoriul nostru se prezintă sub formă populară foarte veche, aceea de Motru, denumire de râu. Câteva mănăstiri şi un munte poartă, de asemenea, numele de Motru. Urmele arheologice dovedesc că în aceste locuri au existat în vechime multe *Matronuri*, cult religios închinat zeiţei binefăcătoare, Mama zeilor, personificarea Pământului.

— Măneşti, de la Manus, iar Măneasa e o denumire populară a Mamei mări a zeilor. Diferite înălţimi din Carpaţi poartă acest nume.

— Rheei sau Mamei mari îi era consacrat bradul (*pinus*); iar simulacrele primitive ale Mamei mari poartă numele de *Babe*.

— Movilele funerare situate pe văi şi pe locuri şese poartă numele de *popina*. În dialectul modern grecesc *popina* înseamnă baba sau bunica.

— Munţii Ceahlăului sunt numiţi şi munţii Dochiei, fiindcă, după o tradiţie (Cantemir), Dochia şade în Ceahlău.

— În unele colinde, Dochia este numită şi Nina Dochiana, ea este fiica lui Bădiţa Migale; în religia poporului roman, Magna Mater era adorată şi sub numele de Dea Migale, cuvânt pe care unii autori îl derivă de la *megali* = *mare*.

— În tradiţiile orale ale poporului român, Dochia apare şi ca mama întristată care îşi caută fiul, pe Caloian, Scaloian, Călian, rătăcit prin pădure, unde a şi murit.

— Când primăvara e secetă mare, fetele fac o păpuşă enormă de lut galben, în formă de om, o împodobesc cu panglici şi cu flori, iar pe cap îi pun o căciulă din coajă de ou roşu. În alte locuri, o îmbracă în straie ţărăneşti, cu cojoc şi opinci. Marţi, după Paşte, o aşază într-un coşciug, o fată face pe popa, alta pe dascălul, şi bocesc: „Caloiane, trup de Dacianã”, sau „Scaloiene, Scaloian, trupuşor de Dietan”. Apoi păpuşa este înmormântata aproape de apă şi i se face pomană. A treia zi e dezgropată, o bocesc din nou, o pun într-un coşciug de papură şi-i dau drumul pe apă. Apoi se face masă mare, pomana Caloianului. Aceasta e ziua când a murit micul copil Caloian; nimeni nu lucrează. La romani, sărbătoarea purta numele de *Caianus* şi începea la 28 martie, când se aruncau în Tibru douăzeci şi patru de păpuşi sau simulacre d* trestie pe care le numeau însă *argaei*, adică *figuri de lut*.

— În legendele frigiene, Atys a fost fiul lui Calaus, iar pe mama lui o chema Nana. Atys, fiul lui Calaus, este identic cu Caloian.

— Numele de Cybele este identic cu numele de Sybilla, care înseamnă *profetic* (cuvânt pelasg după Densuşianu).

— În partea de nord a Transilvaniei, între Maramureş

şi Năsăud, e o înălţime numită Ţibleş (de la Sybilla), un munte Căliman (de la *Cerus manus*), precum şi vârful Sibilei, valea Sibila şi urme de vechi mănăstiri dispărute. Este şi o comună Jiblea, tot de la Sybilla.

— Sybilla, numită de unii Erithrea (Roşiană), îşi practicase artă să în nordul Istrului de Jos. Ea trăise înainte de războiul cel mare dintre Europa şi Asia şi profeţise căderea Troiei. După alţii, a fost posterioară acestei epoci. După N. Densuşianu Sybilla ar fi fost originară din părţile noastre.

— Suidas îl numeşte pe tatăl Sybillei un *aristocrat*, de la *aristao* şi *kratus* = *un mare mâncăcios*.

— După cum spune Herodotos, geţii se considerau nemuritori.

— La hyperboreeni, femeile mai erau numite *nomfai*.

— Sybilla a scris despre palpitări (tremurări) şi diferite cântece, un tratat despre preziceri, trei cărţi despre divinaţie în versuri.

— După altă tradiţie, Aeneas, plecând de la Troia, a venit mai întâi în Thracia, la un popor barbar numit Crusaei (Dionysios din Halicarnas). Poate de aici vine numele Crişurilor.

— Tunetele şi fulgerele erau considerate, după vechile idei pelasge, ca o manifestare a ideilor divine. Existau cărţi sfinte numite *libri julgurales* sau *tonitruantes*, împrumutate de romani de la pelasgii nordici sau etrusci. La noi există gromovnice.

— Altarele ciclopice de pe muntele Caraiman.

— Regele roman Tatius, de origine sabină, dedicase altare zeilor Ops, Flora, Vedius, Jupiter, Saturn.

Soarelui, Lunii etc. *Vedius* sau *Vediovis* sau *Vejovis* îl reprezenta pe *vetus deus*.

— N. Densuşianu situează muntele legendar Atlas în regiunile noastre; el spune că la populaţiile indigene din

nordul Africii acest nume e cu desăvârşire necunoscut; numele s-a dat numai în scrierile greceşti. După N. Densuşianu, numele Oltului ar deriva de la Atlas. Hyperboreenii se considerau născuţi din rasa cea glorioasă a titanilor. Atlas ar fi un cuvânt pelasg, al cărui sens ar fi *aur spălat* sau *locul unde se spală aurul*. În timpul lui Plinius mai existau spălătorii de aur în Dalmaţia – *alutatium* adică *spălătorii de aur*.

— Hercules a ucis vulturul care rodea ficatul lui Prometheus, Hercules fiind fiul Alcmenei, zeiţa cu picioruşele frumoase, spune N. Densuşianu.

— Lângă *Constelaţia Vulturului* se află şi grupa de stele numită *Serpentariu*. După unii autori vechi, *Serpentariul* reprezenta pe Carnubutas, regele geţilor, care l-a ucis pe Triptolem.

— După Pausanias, un fiu al lui Vulcan, care inventase fluierul, avea numele de Ardalus.

— Specia cea mai frumoasă şi mai violentă de vulturi care populează munţii noştri este vulturul auriu numit şi ceahlău (*caelius*), adică vulturul cerului.

— Jemandes este istoricul geţilor şi s-a născut probabil în Moesia.

— Haşdeu, în *Istoria critică*, spune că sunt şapte izvoare irecuzabile, plus Ovidius şi Strabon, din care reiese că munţii Oarpaţi, din vremurile cele mad îndepărtate şi până în Evul Mediu au fost numiţi Caucaz.

— Eschyl, în *Prometheus*, dă un itinerar indicat de Prometheus preotesei Jo, din care reiese că munţii Caucaz sunt de fapt Carpaţii.

— După Trogus Pompeius, amazoanele se lăudau că sunt fiicele zeului Marte şi că ele erau din neamul sciţilor. La Vergilius, amazoanele poartă de asemenea numele de *threiciae*, iar după Hekate ele vorbeau limba tracă, adică getică.

— După Pândar, reşedinţa principală a zeiţei Diana se afla în Istria, lângă gurile Dunării.

— După Isidor din Sevilla, getulii din Lybda ar fi fost geţi. Ei au plecat în număr foarte mare cu corăbiile şi s-au stabilit în Lydia. Plinius aminteşte în părţile de sus ale Nilului o populaţie numită *dochi*, cu moravuri şi credinţe pelasge, iar lângă aceştia o altă populaţie cu aceleaşi credinţe, numită *macrobi* = *cea care are viaţă lungă*. În Europa, sub acest nume erau cunoscuţi hyperboreendi.

— După Platon, hyperboreenii au fost cei-dintâi care au conceput universul ca o sferă în centrul căreia se afla pământul.

— În arta egipteană, zeul Su era Simbolizat, ca şi Atlas, ţdnând pe cap cerul sub forma unei emisfere concave, rezemându-se cu genunchiul drept pe pământ.

— După Plinius oraşul Pisa din Etrurda a fost întemeiat de Pelops sau de *teutoni* (adică titani, ale căror locuinţe, după N. Densuşianu, erau la Istru).

— Zeiţa Themis era. Personificarea ordinii legale; gigantul Gratos (= Puterea), însoţit de sora sa, Bia (= Violenţa), conduc pe Pro metheus la locul de supliciu şi Cratos comunică lui Vulcan ordinul.

— N. Densuşianu apropie cuvântul Carthagina de Cărtojani, ceea ce e, trebuie să recunoaştem, o exagerare.

— Legenda lui Prometheus este povestită mai întâi de Hesiod, apoi de Herodor din Heracleea, care a trăit înainte de Herodotos. Lucrarea ultimului s-a pierdut. După Herodor, Prometheus ar fi fost rege în Sciţia. Hesiod îl numeşte pe Prometheus: *cel mai ilustru dintre regi*.

— *Badis anir*, în greceşte, înseamnă *om înţelept* sau *om bogat*; apropiere cu cuvintele *Badea*, *Badiu*.

— Marcu Viteazul reprezintă în cântecele populare pe Marte. Turcii din poeziile vechi populare sunt troienii, numiţi în vechime şi teucrii, iar sub numele de franci se

înţeleg frigienid – idee cam prea îndrăzneaţă.

— Prometheus a răpit din cer focul ascunzându-l în tulpina plantei numită *fierulă*. Răpirea focului a rămas în legendele noastre ca o întâmplare petrecută pe vremea lui Ştefan cel Mare, când eroul i-a furat un cal roşu ca focul care se hrănea cu jăratic aprins.

— După legende, torturile lui Prometheus au durat treizeci de ani şi tot atât au durat cele ale eroului din balada românească.

— Prometheus a învăţat pe fiul său Deucalion să construiască o arcă. Deuca Mon, părăsind Caucazul, ajunsese rege în Thessalia.

— Zeul Mithra apare îmbrăcat în costum naţional dac. Lângă zeu sunt înfăţişaţi doi tineri în costum naţional dac, unul cu o făclie în sus şi altul ou o făclie în jos, reprezentând soarele care răsare şi soarele care apune, ord pe Phosphoros şi Hesperos. Zeul Mithra mai e numit şi *Deus arimanius*, adică zeul arimilor.

— Un templu subteran al lui Mithra a fost descoperit în 1837, în comună Slăveni, pe malul drept al Oltului. Lui Mithra ca zeu al focului îi era consacrată în vechime sărbătoarea numită astăzi SâmMadru sau Mdedru, în calendarul creştinesc, la Sfântul Dumitru, 26 octombrie.

— Clymene, adică *vestita*, a fost mama lui Atlas şi a lui Prometheus, ea fiind fiica Oceanului.

— Dunărea figura sub numele de Istru numai de la cataracte în jos.

— După Apollonius Rhodius, argonauţii din Pontul Euxin au intrat în râul Taanais (Donul) – confuzie cu Dunărea – şi pe urmă, transportând corabia *pe* uscat, au ieşit în marea cea mare.

— Numele celor trei gorgone ce locuiau pe ţărmul de nord al râului celebru Oceanos erau, după Hesiod, Stheno, Euryale şi Medusa. Despre Medusa se spune că a fost fiica

unui anume Sthenelos, considerat ca rege al Mycenei. Medusa a fost o fată de o frumuseţe răpitoare, însă Athena, iritată1 de frumuseţea ei, i-a schimbat părul în vipere. După Diodor din Sicilia, gorgomele erau un popor de femei care se aflau într-o luptă continuă cu amazoanele.

— Homer aminteşte în *Iliada* de veneţii din Paphlagonia care au ajutat pe troieni; veneţii din Italia erau consideraţi de origine troiană (Plinius, I, III, 23, 3.). Idem, Strabon; la noi s-a păstrat numele veneţilor, spune N. Densuşianu, în toponimicele Vineţi (!!)

— Canpaţii meridionali mai erau numiţi şi Ripaei, dar în izvoare mai vechi aceştia sunt numiţi Adria. Cei dintâi care au descris regiunile pământului, ne spune Strabon, numeau *sauromaţi* şi *arimaspi* pe hyperboreeni ce locuiau deasupra Pontului Euxin, Istrului şi Adriei.

— După Herodotos, greoii de lângă Pontul Euxin aveau cunoştinţă de columnele lui Herakles care, după cir s-ar fi aflat lângă râul cel mare, numit Oceanos; în alt loc, Herodotos vorbeşte de coloanele lui Herakles că ar fi aşezate în regiunea Istrului.

— Geryon este unul din eroii legendelor pelasge de la Dunăre. În legendele româneşti el apare sub numele de Gruia, Gruian şi Iorguţă. El locuia pe insula Erythia (Insula Roşie, după N. Densuşianu, Ruşava). Gruia mai e (numit şi roşcovan. Legendele greceşti despre lupta lui Herakles cu Geryon amintesc de alţi doi eroi: Alebion şi Derounos, din ţinuturile ligienilor, ambii fii ai lui Neptun; ei erau aliaţi ai lui Geryon. Herakles fură boii lui Geryon. După N. Densuşianu, Dercunos a rămas în legendele româneşti sub numele de Drăgan; boii erau apăraţi de câinele cu trei capete, Orthros, şi de un boar, numit Eurytiotn; *oleastr*ul său, în greceşte *kotinos*, era pomul sfânt al insulei.

— Numele râului Criş pare a veni de la *hriseion* = *aurifer*.

— Culmea cea muntoasă a munţilor Carpaţi care coboară spre Dunăre purta în vechea literatură geografică numele de Ceraunda, de unde şi numele râului Cerna, râul principal al acestei grupe de munţi.

— Despre insula Cerne vorbesc Herodotos şi Cornelius Nepos fără s-o localizeze. Ruşava este insula Ada-Kaleh. Claudiaus, în poema *De hello getico*, aminteşte de Porţile-der

Fier şi de stâncile cele inospitaliere de la Cyrtmis (Cerna).

— Kalpis, după o poemă epică ce se atribuie la Orpheus, era una din înălţimile de la strâmtorile munţilor

Ripaei, vechea denumire a Oarpaţilor, pe lângă care curgea râul Oceanos; Kalpd şi Kalpis înseamnă *urcior* şi denumirea e pusă în legătură cu Vârciorova. (Dar şi Karpe e un nume cunoscut, fiindcă aşa numeau dacii stânca lor sfânta; de aici a venit numele carpilor şi apoi al Carpaţilor, sau mai întâi munţii şi pe urmă populaţia s-a numit astfel.)

— Când munţii Carpaţi formau un lanţ neîntrerupt, Dunărea curgea prin Serbia, pe la Milanovăţ, şi se întorcea pe valea Timocului în albia ei de astăzi. După o tradiţie, se spune că împăratul Adrdanus a tăiat stâncile şi a făcut ca apa care se strângea în şesurile Banatului să se scurgă în Marea Neagră.

— Un Herakles cu numele de Idaios, de la muntele Ida, era cunoscut şi antichităţii. După *Iliada*, Herakles mai avusese şi un război cu Troia.

— Câmpia panonică a fost până târziu, în epoca neolitică, acoperită de o mare de pă dulce ce se întindea dăm Alpii Orientali până lângă Carpaţii Transilvaniei şi al cărei nivel era mai ridicat decât al Mării Negre.

— Iorgovan este un drum roman cunoscut sub acest nume în judeţul

Mehedinţi, plaiul Cloşani şi plasa Dumibrava.

— După poema ce se atribuie lui Orpheus, argonauţii, întorcându-se ou Lâna de aur în Hellada, trec întâi pe la sciţii arcaşi *şi* pe la păstorii hyperboreeni, apoi intră în valea cea lată a munţilor Ripaei, ajung la strâmtoarea acestor mumţi, la stânca numită Kalpds, de aici trec vâltorile pe lângă insulă numită lernis (Cerna), apoi ajung la gura râailui Ternessos şi se abat în port pe lângă ţărmul unde se aflau «coloanele lui Herakles. Ternessos pare a fi Tdema, Dierna, adică Orşova de astăzi.

— Despre Rodma. În latină, *rudus*, *raudus*, *rodus* însemna o *bucată de mineral de aramă*, *o bucată nelucrată*; de aici, *rudari*, *culegători de aur din nisipul*

râurilor.

— Tarte Sos Potamos, după poetul Stesichor (640 – 550), care se ocupase în special cu legendele lui Geryon, curgea cam în faţa insulei Brythia (Ruşava) şi avea izvoarele în nişte munţi auriferi. E vorba de râul Cerna.

— Munţii Pirinei ar veni de la Pirinaia, adică *arşi* de la un foc care a mistuit pădurile de acolo; atunci a început să apară la suprafaţă o mare cantitate de argint topit. Focul fusese pus de păstori, dar ei nu cunoşteau valoarea aurului. (După Diodor din Sicilia, dar N. Densuşianu e de părere că aceşti Pirinei nu erau cei, pe care îi cunoaştem azi sub această denumire, ci o regiune din munţii Carpaţi unde e un vârf care se numeşte Arsana, în apropiere de Mehadia.)

— Herodotos comunică tradiţia după care Herakles apare ca protopărintele agatârşilor, sciţilor şi gelonilor şi aminteşte urma să cea gigan ţică, lungă de doi coţi, imprimată pe o stâncă de la ţărmul râului Tyras (= Nistru).

— Herodotos povesteşte despre originea sciţilor. Herakles, întorcându-se cu cirezile pe care i le luase lui Geryon, a venit în ţara pe care acum o locuiesc sciţii şi care era pustie. Acoperindu-se cu pielea de leu, fiindcă era ger, adormi şi iepele fugiră. Căutâindu-le, dădu într-o peşteră peste nimfa Echidna (vipera, şerpoaica), care avea o natură mixtă: de la brâu în sus, femeie, iar de la brâu în jos, şerpoaică; ea domnea peste Sciţia întreagă; Hercules a avut cu ea trei fii: Agathyrsos, Gelonos şi pe Scythes. După ce Echidna i-a restituit iepele, Herakles a plecat; Herodotos crede că regiunea niimfei era lângă Nipru. Dar, după tradiţii, reşedinţa Echidnei se afla în ţinutul arimilor, la nordul Istrului (Hesiod).

— Talazurile Cernei erau înalte cât mănăstirile. Peştera nimfei pare a fd, după N. Densuşianu, numită azi Gaura Fetei.

— După Plinius, cea mai veche statuie din Italia a fost a lui Hercules Boarul, consacrată de Avândru.

— Autorul presupune că eroul Herakles ar fi murit la trecerea râului Cerna, numele de Dejanire nefiind altceva decât numele de Dierna, vechea denumire a Oernei.

— Herakles, spun legendele, a învăţat arta de a trage cu arcul de la un păstor soit, numit Teutarus; arma lui Herakles era buzduganul; Achylles avea, de asemenea, buzdugan, pe care Homer al numea sceptru, străpuns cu cuie de aur.

— La Polovraci există un obelisc rupt, foarte vechi; în apropiere este Baia-de-Fier, o localitate unde nu este fier în prezent. După vechile tradiţii greceşti, cei dintâi lucrători în fier apar în vechile ţinuturi de apus ale S citi ei, adică în Transilvania. După N. Densuşianu, populaţia Egiptului era formată din triburi pastorale şi agricole ce emigraseră cândva din Carpaţi spre ţinuturile meridionale.

— Homer aminteşte lângă *Oceanos Potamos* sau Istru de aşa-numitele Porţi-de-Fier, ca de un vechi monument celebru al lumii anteelene.

— În Carpaţi, pe lângă alte monumente megalitice, se găseşte şi *Calul alb*, care era dedicat Soarelui.

— La gurile Dunării există un monument megalitic: *Târla ciclopului Poliphemos*; un alt staul ciclopic la Polovraci – poporul îl numeşte *Oborul jidovilor*.

— După Hesiod, ciclopii se numeau astfel fiindcă aveau un ochi rotund în frunte. După N. Densuşianu, vine denumirea de la *codes* – adică oameni mitologici care săpau; ciclopii erau meşteri fierari şi ei au confecţionat trăsnetele lui Joe.

— Aria acropolei de la Grădiştea Muncelului este mult mai mare decât a acropolelor de la Troia, Tyrinth, Athena şi chiar Mycene, a cărei periferie este de numai 925 metri, în timp ce aceea de la Grădişte are cca. 1141,

68 metri. La poarta principală se aflau două coloane din care una era de porfir sienitic.

— Diodor din Sicilia credea că ochiul din mijlocul frunţii ciclopilor era de fapt lampa pe care minerii şi-o leagă de frunte ca să vadă când lucrează în întuneric

— După alte tradiţii, descoperirea şi lucrarea fierului ar fi fost sarcina principală a unor colegii semireligioase numite: dactili, cureţi, coribanţi şi cabiri. Dactilii erau de origine barbară sau scită; unul din dactili poartă chiar numele de Scythes.

— Homer, în *Iliada*, aminteşte de un pahar magnific de aur al lui Priam pe care acesta îl primise în dar de la traci. La cei vechi, prin traci se înţelege poporul geţilor din partea de sud şi nord a Dunării de Jos, dimpreună cu sciţii.

— Hyperboreenii au trimis prin fecioarele Opis şi Hecaerge, ca dar la templul lui Apollo din insula Delos, tablele de aramă ale hyperboreenilor. Platon vorbeşte despre ele, declarând că Sokrates a amintit de aceste table. În insula Delos se născuseră cei doi zei, Apollo şi Diana.

— După Diodor din Sicilia, egiptenii considerau că Osiris este Bacchus. El când spune aceasta citează din Herodo tos.

— Tablele de aramă ale hyperboreenilor erau de formă triunghiulară şi conţineau doctrina teologică a hyperboreenilor cu destinul omului după moarte.

— După N. Densuşianu, templul lui Apollo de la Delos a fost întemeiat de hiyperboreenii din nordul Istrului. Aici s-a refugiat Latona pentru a naşte pe Apollo şi Diana. Fecioarele Opis şi Hecaerge se pare că au fost contemporoaie cu primele timpuri ale înfiinţării templului de la Delos.

— După Homer, originea tuturor zeilor este *Oceanos Potamos*.

— Eroii din poezia populară *Kara Vlachu* poartă fai poezia populară a bulgarilor numele de *Arab* – *Harap Alb* – *Arab Alb*.

— Insula Peuce – Peuky. Numele ei e dérivait de către Eratostheneo de la specia de arbori *peuky* = *brad*; în realitate, *peuky* este doar o formă grecizată a unei denumiri indigene.

— Pangalia, unul din oraşele importante ale Dobrogei în evul de mijloc, pe mimele vechiului Callatis; Plângă, vale spre nord de comună Dăieni; Panciu, Pămceşti etc.

— Într-o vechime foarte depărtată, gura Dunării, cea principală, se afla mult mai la sud; Herodotos spune că Istrul se vărsa în mare în faţa oraşului Sinope al Asiei Mici.

— Ptolemaios pomeneşte de un oraş al dacilor (Dausdava) situat între braţele Dunării.

— După Pherekydes, faimoasele mere de aur ce se păstrau într-un loc sfânt, lângă muntele Atlas, constituiau un dar nupţial ce-l făcuse Gaea la căsătoria nepoţilor ei, Joe şi Junona.

— Ţara regelui Aietes era renumită prin bogăţiile ei în metale preţioase. Plinius aminteşte de camerele pline de aur ale lui Aietes, iar Minunermus zice că în acele camere erau închise razele soarelui. Sosind în Colchida, argonauţii văzură pe regele Aietes plimibându-se pe malul râului într-un car de aur.

— Fiica regelui Aietes era în acelaşi timp fiica marelui fluviu Oceanos, iar soţia lui Era, Idya, tot o fiică a Oceanului.

— Phrixius, după cum spune Hesiod, fugind, vine în Soiţia, nu în Colchida. În poemele lui Valerius Flaccus, Aietes este un rege al Sciţiei.

— *Aia* înseamnă *ţară*, iar *dietes*, *ţăran*.

— După Ovidius, colchii locuiau în partea de nord a Dunării de Jos.

— După istoricul Nicolae Damaschinul, pe mormântul gimnosofistului trimis la Athena de regele Por al Indiei, grecii au scris: *Zarmanos higan*, *Indos apo Bargosis*, adică Sărmanul ţigan, indian din Bargosa. Deci numele de ţigan e dat de greci.

— Ţiglină ar veni de la încercarea pe care i-o dă Aietes lui Iason de a trage o brazdă cu nişte bivoli de fier şi de a semăna în ea dinţi de balaur. Medeea îl sfătuieşte pe Iason să arunce şi pietre, fiindcă din dinţi de balaur, vor răsări uriaşi care îi vor omorî, dar dacă aruncă cu pietre, uriaşii se vor omorî între ei. Numele de Ţiglină, sau Tirighina, sau Terigena vine de la uriaşii născuţi din pământ, Terrigenes. De altfel, pe acele locuri au fost descoperite ruinele unei cetăţi mari, numită *cetatea uriaşilor*.

— Figura berbecelui lui Phrixius a fost pusă pe cer între constelaţiile sub care se fac semănăturile.

— După ce Iason răpeşte Lâna de aur, se întoarce spre Heïlada, luând cu el şi pe Medeea. Ei călătoresc pe fluviul Oceanos, pe valea munţilor Rdipaei, trec pe lângă craterele fluviului Oceanos, iar din fluviu merg cu corabia în spate, cale de douăsprezece zile până ajung în apele Mării Mediterane. Potrivit altei versiuni, a lui Apollodoros din Rhodos şi Valerius Flaccus, se întorc mergând pe apele Istrului în sus. Din această versiune ar părea că Istru avea două ramuri, unul spre Pontul Euxin şi altul se vărsa 5 n Adriatică. E o simplă fabulă poetică.

— Neamul istrienilor îşi trage originea de la colchii care au fost trimiâşi de Aietes să-<i urmărească pe argonauţi şi care, de teamă să nu fie pedepsiţi pentru nereuşita lor, au rămas prin acele locuri în Peninsulă Istria de la Marea Adriatică. De fapt, era un apelativ general al neamului pelasgilor acela de istri – de la râul

Istru. Cea dintâi pomenire a istrienilor din Marea

Adriatică o aflăm de la Heoateus din Milet (549 î.e.n.); după istoricul Timeus (secolul al IV-lea î.e.n.), după căderea Troiei, eroul Diomede, dntorcându-se la Argos, a scăpat cu mare greutate să nu fie ucis de soţia să atunci el se întoarse spre Italia, unde a avut lupte cu balaurul cel chic. Deci venirea sau prezenţa istrienilor aici ar fi fost anterioară războiului troian, balaurul colchic nefiind altceva decât oameaid clin părţile Istrului, oamenii lui Aietes. (Mereu se întâlnesc eroi cu balaurul, şi acest balaur a rămas ca simbol şi emblemă pentru daci – balaurul cu cap de lup.)

— Plinius aminteşte de caşul ciobănesc, *coebanum* (*caseum*) ce venea la Roma de la ligurii din Italia de sus. Deci nu e un cuvânt de origine turcească, cum presupune Oihac.

— Im tradiţiile româneşti, Macovei e numele zeului Marte, Lund e Luneiu, Marţi e Macoveiu sau Marcoveiu.

— În poezia noastră populară, a rămas Medeea sub numele de Doamna Domnilor şi Stăpânia Argaţilor, dar aici *argaţi* înseamnă *argonauţi*; în vechime, întreaga Helladă se numea Argos; Thessalda era numită Argos Pelasgion; în *Iliada*, locuitorid Helladei apar sub numele de *argeioi*, iar într-o epocă mai îndepărxată ei erau numiţi *argeiadai* – argeadae; după Strabon, Argos era un cuvânt de origine macedonică şi tesalică, adică pelasgă; în timpurile din urmă însemna *câmp* – *pedion* –: ar după Stephan Bizantinul, toate câmpurile situate lângă mare se numeau *argos*; în româneşte, *argaţi* se r. uimesc cei ce fac munca câmpului.

Cuvânt folosit numai pe lângă Dunăre sau Marea Neagră.

— Pe teritoriul comunei Cislău, în apropiere de cătunul Buda, se găsesc şi azi, în mijlocul unei păduri seculare, ruinele unui palat fortificat, numit adesea cetatea Doamned Neagă. Lângă ele se înalţă un gorun de o vechime incalculabilă.

— Troia a început a *îi* numită IHum când a fost îngropat Ilus, fiul. Regelui Troiei, şi pe mormântul lui au fost plantaţi goruni, care încă mai existau pe mormântul lui Plinius cel Bătrân. Un *Iliada* se spune că la Troia era un gorun înalt – *jigos* –, consacrat părintelui Zeus.

— Mama lui Iason a fost fidea unui anume Phulacos, era din neamul cel sfoins al phulacilor, cuvânt identic ca formă şi înţeles cu Vlaci sau Vlahi. Doamna Neaga ar fi deci Nephele, mama lui Phrixius şi tot în regiunea cetăţii se află muntele Negoiul şi apele Negoiul şi Nehoiaş.

— Eroii argonauţi, în fond nişte tâlhard, erau îmbrăcaţi în haine roşii că flacăra şi purtau panglici şi

frunze de oliv.

— Hephaistos, numit de egipteni Opas şi de romani Volcanus sau Vulcanus. El era ajutat de ciclopi, dintre care citǎm: Broute, Sterope, Argeş care sufla în foaie etc. Pe monumentele de sculpturǎ romane, Vulcan este înfăţişat cu o căciulă dacă pe cap. Un fiu al lui Vulcan se numea Aidados (Ardalus?) despre care se spunea că a fost cel care a inventat fluierul.

— Legenda spune că în timpurile vechi, când domneau peste sciţi regii Lipoxais, Arpoxais şi Colaxais, au căzut din cer pe pământul Sciţiei următoarele obiecte de aur: un plug, un jug, o secure cu două tăişuri (Herodotos).

— Frunzescu, în *Dicţionarul topografic al României*, spune că s-a găsit pe teritoriul comunei Gostavăţul Romanaţi un plug de aur şi diferite obiecte antice.

— În judeţul Buzău se ridică muntele Istriţa, în vârful căruia se cunosc de mult urmele unui val circular, numit *şura de aur*.

— Gaea sau Terra Mater mai poartă şi numele de Terra Dacia.

— Altă divinitate autohtonă era Ops, Opis sau Apia (o divinitate a fertilităţii pământului, similară cu Flora) – ne apropiem de numele de Apds.

— Plutarch spune că Janus venise din Perrhaebia. Iar, perrhaebii, care locuiau în partea de nord a Thessaliei, erau hyperboreeni care emigraseră acolo din vechime. După vechile tradiţii, Janus era un fiu al lui Apollo, zeu prin excelenţă hyperboreu. Janus pare a fi un rege sau un şir de regi zeificaţi. El a introdus în Italia templele şi riturile divine (Macrohius). Simbolurile lui Janus erau arcul şi delfinul; el a fost substituit cu Sfântul Ion. Janus în limba latină are şi sensul de arc, *arcadă*.

— În insulele meridionale ale Greciei erau populaţii pelasge, hyperborei emigraţi, care considerau pe Ion, Iaon

ca un strămoş şi patron divin al lor, pe care grecii îl numeau Iones, Iaones şi Ianes. Sărbătoarea acestor Ioni avea loc în fiecare an, la Delos. După Vergilius, la aceste serbări luau parte şi agatfaşii din Carpaţi, îmbrăcaţi în haine cusute cu flori.

— După tradiţiile române, Ion sunt Ion a fost frate vitreg cu Moş Crăciun.

— Triburile pelasge stabilite pe ţărmurile Asiei Mici îl considerau pe Ion ca un strămoş ilustru al lor şi purtau cu pietate numele de ionieni. Aşa explică N. Densuşianu şi titulatura de Io, păstrată în titlurile domnitorilor Ţării Româneşti şi Moldovei de mai târziu, simibol al unei succesiuni ereditare cu dinastia cea veche şi glorioasă a lui Ion.

— În epoca romană se aduceau lui Janus, ca daruri, bani vechi de aramă; ază se aruncă bani în căldăruşa cu apă sfinţită când vine popa în ajun de Sfântul Ion (în ajunul Bobotezei).

— După calendarul roman, ziua de 7 ianuarie era ziua lui Janus, iar la noi a devenit ziua de Sfântul Ion.

— Hyperboreenii constituiau un popor foarte întins în părţile de nord ale Thraciei. O parte din aceşti hyperboreeni, cei mai pioşi, îşi aveau locurile în partea gurilor Dunării, iar în partea de apus, lângă aceşti hyperboreeni legendari, se aflau arimaspii cei belicoşi. Arimaspii se aflau lângă Oceanos Potamos, iar deasupra lor se înălţa catena munţilor Rapaei sau

Carpaţi. La Dionysius Periegetul aceşti arimaspi sunt amintiţi ou epitetul foarte caracteristic de *areimanioi*; acest epitet este sinenim cu aripaspi, o fonmă alterată de autorii greci, în loc de arimaspil denumire care corespunde din punct de vedere geografic şi etnografic cu arimii din *Iliada* lui Homer (II, v. 783) şi *Theogonia* lui Hesiod (v. 304). Arimaspii formau cu hyperboreenii aceeaşi mare

naţionalitate, pelasgă.

— Date despre pasărea Phoenix: era una singură în toată lumea, era consacrată Soarelui şi trăia, după unii, şapte sute de ani, după alţii, cinci sute nouă ani. Când se apropia de sfârşitul vieţii, îşi construia un cuib din ramuri frumos mirositoare şi murea, iar din măduva să se formă un ou din care se năştea altă pasăre. Herodotos o descrie, deşi recunoaşte că nu a văzu ţ-o. Informaţii culese din Egipt de la heliopolitani: pasărea e de culoare aurie «şi roşie şi seamănă foarte mult cu acvila. Pleacă din Arabia şi transportă la Templul Soarelui corpul părintelui său, într-un ou făcut din smirnă. Plinius spune că cea mai nobilă pasăre din Arabia este phoenixul cu coada albastră. Cel dintâi dintre romani care a amintit-o este Manlius, care spune că pasărea trăieşte cinci sute nouă ani, apoi îşi face un cuib şi moare, iar din trupul ei creşte un vierme din care se dezvoltă un pui şi acesta are cea dintâi grijă să dea onorurile funerare tatălui său, al cărui corp îl transportă în oraşul Panchea, oraşul Soarelui.

— N. Densuşianu consideră că simbolurile Ţării Româneşti şi ale Moldovei sunt apolinice. În ele apar Soarele şi Lună nouă, uneori şi *Ursa Mare* (*Arktos*), cu nouă sau şase stele. Ea simbolizează aşa-numitul *Geticum pollum*, *Hyperboream* Ursamy *Geticum palustrum*, *Cardinem mundi*, care, după vechile idei geografice, se rezemă pe munţii cei înalţi ai Daciei.

— Corbul era în legendele vechi un simbol al lui Apollo. După legendele româneşti, corbul a fost alb, însă penele sale s-au înnegrit din cauza arşiţei soarelui.

— Cuvântul *runa* sau *rhuna* era la început numai o denumire generală pentru caracterele grafice. Originea acestui cuvânt nu se poate explica în limbile germanice, celte. Pare a avea mai mult un caracter etnografic (vezi N. Densuşianu), după numele vechiului popor pelasg aiumdt

râmi, *arimi* sau *rimni*. În părţile Asiei, după Berger, *l'histoire de l'écriture*, alfabetul a fost propagat şi sub numele aramilor, după originea lor, o veche populaţie pelasgă, stabilită în munţii şi văile Siriei şi Mesopotamied. Arheologul danez Ölaus Wormius spune că aşa-numitele *rune* se iriai numeau şi *ram runer*.

— Ungurii numeau în secolul al XÂII-lea literele chirilice *Literae Blachorum*.

— Iondenii, spune Herodotos, numeau din vechime cărţile scrise *tas biblos*, piei rase, din cauză că neavând papirus, scriau pe piei. După N. Densuşianu, *biblos* derivă din *coria bubuia – piei de vită*, adică de la pelasgul *bubulus* (!), de unde s-ar fi format grecescul *biblos*, apoi *biblion*, *biblia* = *cărticică*.

— După *Iliada*, zeul Hephaistos petrecuse nouă ani într-o peşteră, fabricând inele şi colane, în special un colam de aur pentru Armonia, soţia lui Cadmus, fiică a lui Marte şi nepoată a lui Atlas. Acest colan a trecut la mai multe femei în istoria legendară a Greciei, aducând posesoarelor lui numai nenorociri.

— Despre Porţile-de-Fier. Autorul presupune că obiceiul de a închide cu porţi de fier strâmtorile a existat şi în timpurile preistorice. Despre cea mai veche Poartă-de-Fier face menţiune Homer. Ea se afla lângă Oceanos Potamos, acolo unde a fost aruncat într-o cavernă adâncă balaurul legendar care înspăimântase şi zeii Olympului. La Pimdar, aceleaşi porţi poartă numele de *Gadeirides pilai*, numite de locuitorii de astăzi gherdapurd. În vremurile romane, Porţilede-Fier erau numite caucazice, deoarece munţii Carpaţi mai erau numiţi Caucaz. Plinius descrie Porţile-deFier sau caucazice ca o operă gigantică a naturii. (E aici o confuzie între Carpaţi şi Caucaz.) În timpul lui Nero se trimite o expediţie contra sarmaţilor şi sciţilor la strâmtorile caucazice. Legatul *pro praetor al* TVI – oesiei îi

sili pe atacatori să treacă pe celălalt ţănm al Dunării şi puse în libertate pe fiii regilor răsculaţi care domneau peste bastarni, roxolani şi daci.

— După N. Densuşianu, stânca lui Prometheus formează astăzi cel mai important monument al Carpaţilor. În ea ar fi rămas un fragment din lanţul cu care a fost legat titanul. Această stâncă era în antichitate emblema pelasgă, figurată deasupra porţilor ciclopice ale Mycenei, pe stelele funerare ale Siciliei, Carthaginei sau în catacombele funerare ale Romei. După Plinius, inelele pe care le poartă oamenii în degete simbolizează piatra de care a fost înlănţuit Prometheus – aceasta ar fi originea pietrelor preţioase în inel sau a. gemelor.

— Pelasgii sau protolatinii sau arimii. Pelasgii locuiseră, după legende, în Grecia încă înainte de cele două diluvii ce se vărsaseră peste Attica, Beoţia şi Thessalia: unul în timpul regelui Ogyges şi altul în timpul lud Deucalion. Deci pelasgii domneau peste continentul grecesc încă înainte de potopul lui Noe (!). Un neam pelasg, arcadii, credeau în tradiţia că ei au fost pe pământ încă înainte ca luna să fi apăxuit pe cer. Theodor spune că luna a apărut pe cer cu puţin înainte de războiul lui Hercules cu giganţii.

— Pausanias spune că cel dintâi om născut pe pământ a fost Pelasg, un bărbat care se distingea p-rin mărimea, puterea şi frumuseţea lui; el i-a învăţat pe oameni să construiască colibe, să facă haine din piei, le-a interzis să se mai hrănească cu ierburi şi buruieni, le-a impus să nu mai mănân ce orice fel de ghindă, ci numai ghindă de fag.

— În Creta exista o tradiţie după care dactilii şi coribanţii, triburi pelasge, erau «cele mai vechi triburi din această insulă. Ei au învăţat pe oameni să formeze turme de oi, să arunce cu lancea, să fie cumpătaţi.

— Pelasgii par a fi aceeaşi populaţie cu neoliticii.

— Thessalia, teritoriul cel mai fertil şi mai frumos al Greciei vechi, situat între Olymp, Ossa, Pelion şi Pind, purta odată numele de Pelasgikon Argos, Pelasgikon Pedion, adică câmpia pelasgică, şi Pelasgia. Dodona era o metropolă religioasă a pelasgilor din epoca homerică, iar aici era adorat Zeus Pelasgikos. Întreg Peloponesul se numise în vechime Pelasgia. Arcadia avusese odată numele de Pelasgia. Athen a a fost întemeiată de pelasgi. Herodotos spune că atenienii erau pelasgi. Zidul cel puternic al Athenei fusese construit de pelasgi şi era numit Pelasgikon Teihos (Herodotos). Chiar şi în timpul romanilor o parte a Athenei era numită Pelasgikon.

— Macedonia avusese în vechime o populaţie pelasgă. Macedo, patriarhul naţional al Macedoniei, ne apare în vechea genealogie a popoarelor din regiunea Hemului (munţii Balcani) ca descendent al lui Pelasg (Apollodoros). Herodotos spune că pelasgii care locuiau în regiunea Pindului se numeau macedoneni. Vechile populaţii ale Iliriei erau de aceeaşi naţionalitate cu macedonenii.

— În Asia Mică alte seminţii pelasgice erau misienii, litanii, frigienii, cauconii, lidienii, din care o parte trecuseră în Italia, spune Herodotos, sub numele de turseni.

— Locuitorii primitivi ai Palestinei dinainte de invazia evreilor sunt prezentaţi ca oameni războinici având o statură gigantică. O parte din localităţile Palestinei poartă denumiri pelasgice. În Samaria: Scytopolis, Thirza sau Tharsae; în Iudeea: Lidda, Rama sau Arimathia; în Perea: Raphana şi Scythopolis, despre care Plinius spune că era o colonie de sciţi. În Arabia. Ptolemaios pomeneşte localităţi ca: Istrianam Albana, Amară, Dragă, Săraca, Deva, Petra, Medana, Surat, Aurana. Iar Plinius mai adaugă oraşele

Thatice, Sandura, Nasaudum şi Rhemnia.

— Istoria politică a pelasgilor se încheie odată cu căderea Troiei. Grecii atribuiau tuturor pelasgilor epitetul de *dioi* (*divini*).

— Cea mai veche dinastie egipteană era numită a zeilor şi după N. Densuşianu era de origine pelasgă.

— Cea mai veche populaţie din

Lybia se pare că au fost getulii, în Maurifcania, Numidia şi Cirenaica. Isidor din Sevilla afirmă că despre getuli se spune că au fost geţi care au venit în număr foarte mare cu corăbiile lor şi au fost numiţi după ţara de origine.

— *Prutule, apă vioară, face-te-ai neagră cerneală*! Multe râuri în poezia română sunt numite: apă vioară, adică albastră sau violetă.

— În Italia, un vechi oraş purta numele de Ariminium, azi Arimini, după numele populaţiei războinice de la Carpaţi şi Dunăre.

— Diferite seminţii ligure din valea Padului mai purtau pe vremea lui Strabon, pe la 50 î.e.n., numele comun de romani (romaioi), în realitate însă arimani.

— Muntele Tatra a mai fost numit în vechime şi Car pathos.

— După Apollodor, iberii din Spania şi cei de la imunţii Caucaz făceau parte din una şi aceeaşi seminţie, după Tacitus (*Anale*), iberii şi albanii din părţile de răsărit ale Mării Negre. Ei spun că sunt de origine tesalieni. După vechile genealogii (Isidor), iberii sunt de aceeaşi origine cu locuitorii primitivi ai Italiei.

— Pe teritoriul Hispamiei exista o veche populaţie geto-dacică, după numele păstrate: oraşul Deciana, numele de familie Decianus, Davus şi Docius. Un promontoriu al Hispaniei în partea de miazănoapte poartă numele de Scythicum.

— Cuvântul *porca*, în spaniolă, înseamnă *brazdă* sau pământ scos de fierul plugului; la români, *poarca* – *gropiţa în pământ din jocul copiilor*.

— După *Theogonia* lui Hesiod, cei dintâi fii ai lui Uranus cu Terra sau Gaea au fost titanii, doisprezece la număr, şase bărbaţi şi şase femei:

Oceanos, Cocos, Crios, Hyperion, Iapetos, Grones (Satam) – Rhea, Tethys, Themis, Thia, Mnaemosyne şi Phoebe. De fapt, cele mai multe din aceste denumiri reprezintă simple personificări de numiri geografice, râuri sau munţi.

— Hyperion este un cuvânt al cărui înţeles este: *om de dincolo*.

— Tethys a fost măritată cu Oceanos Potamos. Tethys (*th* se citea ca un fel de *ts* sau *z*). Tethys sau Tezis ar fi după N. Densuşianu numai o personificare a râului mare care se uneşte cu Dunărea: Tisă.

— Tot după autorul citat, Themis ar reprezenta râul Timiş. Themis mai era numită Dice şi reprezenta regiunea numită Dacia (Dicia la Ulpian).

— Thia, Tsia, Zia ne apare în teogonii ca soţia lui Hyperion; de fapt, e doar o personificare a râului numit Jiu.

— Phoebe are la Hesiod şi epitetul de *mama* – *bunică*, *moaşă* – ar fi, după autor, personificarea unui munte, numit de pelasgi Baba sau Babe.

— Patria titanilor a fost după toate tradiţiile antice în părţile de nord ale Thracied, lângă râul Oceanos Potamos.

— Ca descendenţi din neamul titanilor erau consideraţi hyperboreenii; Atlas, regele puternic al hyperboreenilor, era şi el un titan; Latona, fecioara hyperboreană, fiind persecutată de Junona, naşte, în insula Delos, pe Apollo şi pe Diana; era şi ea fiica unui titan.

— Etimologia numelui *titan* nu este grecească. Homer spune că erau protopărinţii zeilor şi ai oamenilor

distinşi. Autorul presupune că numele lor vine de la *tata* sau *teta* – *tată* său *părinte* şi e identic cu termenul românesc de *tatin*.

— Herodotos: tracii afirmă că pământul de dincolo de Istru este ocupat de albine şi din cauza asta oamenii nu pot coborî, călători mai departe.

— În cele mai vechi triburi ale Italiei se pomeneşte de *tatieni*, care, împreună cu alte două triburi, Ramnes şi Luceres, formau cea mai avută, cea mai nobilă clasă; ei purtau numele de *patres*, iar mai târziu *patricii* sunt consideraţi *antiquissimi cives*.

— În tradiţiile populare române, titanii figurează sub numele de tătari, care ar fi format odinioară un popor puternic, de uriaşi. Termenul de *tătari* este numai o formă a cuvântului *tatin*. În *Codicele Voroneţean* găsim *Duminica a 7-a, a sânţilor tătari* – adică a sfinţilor părinţi; *legea tătărească = legea părintească*.

— Istoricul Herodotos spune că Herakles a învăţat arta de a trage cu arcul de la un scit numit Teutaros.

— În teogoniile greceşti, Saturn mai are şi numele de Tartaros, adică *tatin*, *părinte*; iar la egipteni, Saturn mai era numit Tatunen şi era invocat: *părinte al părinţilor*.

— O altă generaţie titanică au fost giganţii, născuţi din Gaea şi din Uranus, ca şi titanii. Ei nu aveau credinţă 5 n zei. Zeii nu au putut să-i învingă decât după ce au cerut ajutorul unui muritor, al lui Herakles.

— Apollodoros ne comunică numele unor giganţi care s-au distins în luptele cu zeii: Coefmse, Pallas, Phorcus, Ienios, Alemone, Gration, Polybotes (adică cel cu cirezi mari de vite).

— Herakles, ale cărui legende se menţin şi azi la noi, numai că, zice

N. Densuşianu, apare sub denumirea de Iovan Iorgovan, era numit de egipteni şi Gigonus.

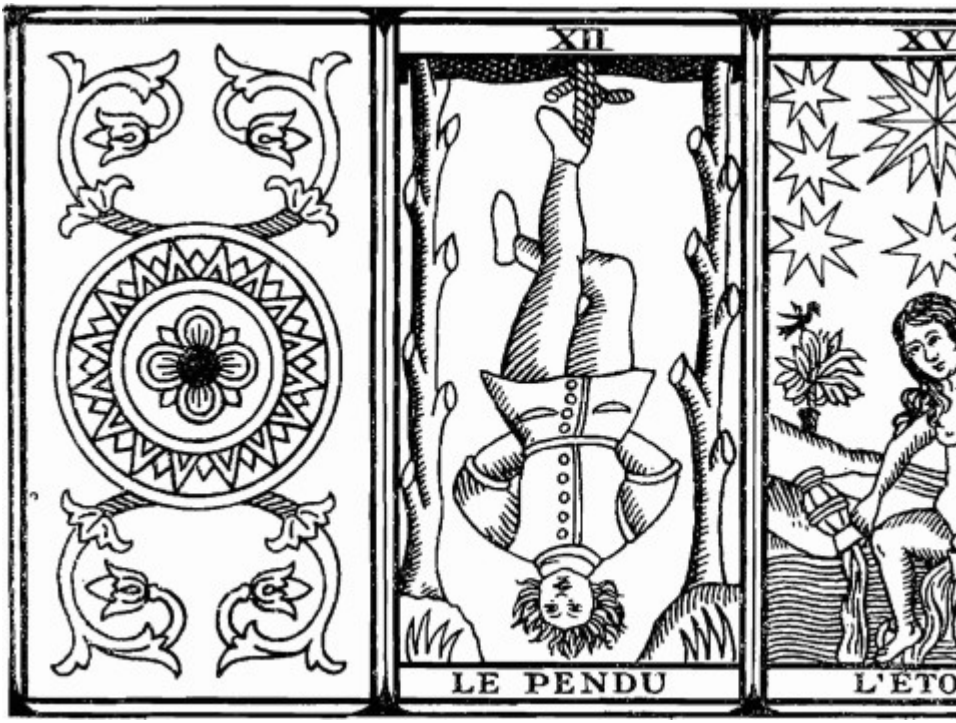
— Cei mai mulţi istorici consideră că denumirea de gigant ar deriva din *gigeneis* = *născuţi din pământ*, epitet care din vechime se aplică întregului popor pelasg.

— Gyges adică Guges era un nume des folosit în vechime. Ogyges a fost rege al Beoţiei şi, după alte tradiţii, rege al zeilor.

— Când Ezechiel îi ameninţă pe evrei că va aduce asupra lor pe regele Gog din ţara Magog, din negurile nopţii, se referea, desigur, la giganţii din părţile noastre, spune N. Densuşianu. După Sfântul Augustin, seminţiile gog şi magog sunt de fapt geţii şi masageţii.

— Din familia giganţilor făceau parte aşa-numiţii becatonchiri, trei la număr: Cottus, Briareus şi Gyas sau Gyges. Ei dau ajutor lui Zeus împotriva titanilor, pe care apoi sunt însărcinaţi să-i păzească în închisoarea cea neagră: Tartaros. După Hesiod, originea numelor ar arăta că numărul lor se reducea la o sută şi erau un fel de căpetenii militare. De aici *centumvirii* romanilor.

— Cea mai veche amintire a arimilor o aflăm la Homer, care ne spune că teribilul gigant Typhon – care ajungea cu o mină la răsărit şi alta la apus – a fost în ţara arimilor. În tradiţiile grecilor, Typhon era prezentat ca un monstru înfiorător; în religia osirică e prezentat ca geniul răului; la popoarele dintre Eufrat şi Indus şi în religia lui Zoroastru e prezentat ca un inamic al genului uman (Ahriman, Ariman, Areimanos, Areimanis).

— Un alt erou al lumii antice, adorat pe teritoriul Panoniei şi în suburbiile Romei, era Prometheus, cunoscut şi sub numele de Arimanius. Prometheus era regele martir al Scythiei de la Carpaţă, reprezentantul civilizaţiei pelasge din epoca de piatră (neolitică), numit în limba religioasă Mythra.

— La umbri, unde aflăm vechiul oraş Ariminium, Jupiter mai avea şi epitetul de Annunus, adică Jupiter al armânilor; la romani era numit Jupiter Ruminus, iar la capadoci, Zeus Dakii.

— Marte, al cărui teritoriu se afla pe locurile geţilor, purta şi epitetul de Armunus, iar o fiică a lui Marte purta numele de Armonia.

— După Herodotos, Agathyrsus era fiul Echidned, iar aceasta era din ţara arimilor (după Hesiod).

— În *Odiseea* lui Homer, arimii de la Dunăre sunt numiţi erembi sau arambi. Aici litera *b* reprezintă un sunet nazal şi ar suna mai bine *aramni*. (Dar regiunea noastră a fost numită şi Arabia, a se vedea şi etimologia numelui Basarabia – N.)

— Arimii de la Dunărea de jos se numesc şi ramd. După Ptolemaios, unul din cele mai importante oraşe ale Daciei meridionale era Ramidava, adică cetatea ramilor sau a râmilor (Rama este şi numele conducătorului arienilor împotriva indienilor – vezi *Ramajana*.).

— După autor, sufixul atic, pelasg *ascuns*, *asca* s-a păstrat până astăzi în ţinuturile ligurice ale Italiei unde aflăm localităţile Rimascos, Romagnasco. Pe o monedă a cârmiţilor din Gailia, care erau arimi, găsim numele Arimacios; la români, sufixul familiar Ion [ascu], Ducmitr ţaşcu], Lu

— Arimdi, vechii locuitori ai Daciei, mai erau numiţi rumeni şi rumuni, după cum rezultă din numele principelui dac Rumon şi din numele localităţii Sclavinum Rumunense (Jornandes), astăzi Slăveni, din fostul judeţ Romanaţi.

— După Plinius, hyperboreenii, când îmbătrâneau, se îmbrăcau în hainele cele mai bune şi se aruncau de pe stânci în mare.

— După arheologii Zamosius, Soterius, Hene şi Neighbaur, monedele găsite pe teritoriul Transilvaniei cu inscripţia Sarmis ar indica prin acest nume pe Sanmis, întemeietorul prezumtiv al Sarmizegetusei şi ar fi identic cu Syrmius, regele tribalilor şi al geţilor, care avusese război cu Alexandru cel Mare lângă Dunăre.

— *Armie*, nume derivând din Armonius, se mai foloseşte şi astăzi în regiunile din Transilvania la ţăranii români – de aici autorul merge cu gândul la Sarmis, Arimi. Xantos scrie că peste ţinuturile unde Typhon purtase altă

dată războaie cu zeii domnise cândva un rege cu numele de Arimus (Animun). Despre acelaşi rege vorbeşte şi Valerius Flaccus, unul din preoţii însărcinaţi cu păzdrea cărţilor sibiline. Trebuie să mai reţinem, după părerea autorului, că Hermes, al cărui nume se apropie mult de Armis. Era vechiul zeu al păstorilor pelasgi. Hermes, născut dimineaţa, în aceeaşi zi, seara, se ridică din leagăn, merge pe ascuns la cirezile lui Apollo şi fură cirezile de boi cu capetele ridicate în sus. Întorcându-se, găseşte înaintea peşterii în care se născuse o broască ţestoasă căreia îi ia carapacea şi din ea face o lisă, considertod întâmplarea de bun augur. O statuetă, înfăţişând pe Hermes cu broasca în mină, a fost găsită lângă Komorn în Panonia, regiune peste oare domnise Burebista.

— Deci Hermes, zeu al pelasgilor, este acelaşi cu Armes, zeul populaţiilor pastorale ale Scythiei sau cu Armis sau Sarmis.

— Homer îl mai numeşte pe Hermes – *hrabdos* = *varga* (deoarece purta o vargă cu trei foi de aur, termen sub care pare a se ascunde numele dinastiei dace, Zarabi (vezi Jornandes).

— Hermes mai e numit ducele onirilor, popor care ar fi locuit în munţii Rhipaei, în cetatea Hermdonia.

— De la Armân ar deriva numele sărbătorii de 1 mai – *Armindeni*, compus din *Armân* şi *den* (probabil aniversarea morţii lui Armân în limba greacă, *dani* – *moarte*).

— *Arminden* este o prăjină lungă de fag sau stejar care se înfige în comună Densuş, lângă poarta fiecărei case, în ajunul sărbătorii pomenite, şi rămâne acolo până după secerişul griului sau până tônd se face cea dintâi pâine nouă.

— Cultul roman sărbătorea pe Hermes (Mercur) la 15 mai, iar pentru Maia, mama lui Hermes, sărbătoarea era la 1 mai, adică la Armindeni.

— Hermes era socotit că părinte al poporului roman, precum şi – părinte al comerţului. După N. Densuşianu, este acelaşi cu Armes al Scythiei şi cu Aritmis al Daciei, numit şi Romului Parens în inscripţiile mai noi, (Armis, zeu al dacilor, părinte al poporului roman!!)

— Hermes sau Armis este identificat cu Ion sau Janus, cel mai vechi zeu al romanilor, despre care tradiţiile italice povesteau că domnise mai întâii în părţile de răsărit ale Europei.

— Câinele era animalul sacru al lui Hermes.

— În Italia, cele mai vechi monezi de aramă purtau numele de 05 – cuvânt care a rămas pană astăzi de origine obscură. Autorul presupune că ar putea fi vorba de o monogramă a numelui lui Armis (ceea ce pare cam hazardat).

— Herodotos spune că regii Thraciei considerau pe Hermes ca protopărintele lor. Arcadienii adorau o veche divinitate sub numele de Zeus Harmon.

— După Fotino, Negru-Vodă şi-ar fi extins stăpânirea asupra Olteniei, iar drept mulţumire că Banul Craiovei a făcut act de supunere, i-ar fi lăsat domnia celor cinci judeţe şi i-ar fi dăruit ca simbol al puterii o creangă de argint, asemănătoare cu cea a lui Hermes. Stăpânitorii Craiovei ar fi fost din dinastia Basarabilor înainte ca Muntenia să devină autonomă sau înainte de întemeiere.

— Vesta sau Histii (Mestia?) este o divinitate specific pelasgă. Sciţii adorau pe Terra sub numele de Apia. Vinerea sau Venus ne apare la sciţi sub numele de Animnassa, unde *assa* este doar un sufix feminin.

— Venus era soţia lui Marte sau Ares, de unde şi numele de Aria. Marte sau Ares mai era numit şi Arimanios (şi poate că aici este o explicaţie a numelui arilor, cum se numeau indo-europenii, denumire ce vrea să însemne *popor nobil*).

— Pe teritoriul Germaniei nu a existat nicio populaţie care să se fi numit germani; este de fapt o latinizare a cuvântului hermani sau her im ani.

— Saxonii adorau pe strămoşul lor comun sub numele de Hermin sau Irmin, adică Armen sau Hermes.

— După Dionysos din Halicarnas, partea cea mai înaltă a muntelui Aventin se numise odată Remoria. După Ennius, Romulus şi Remus se certau cum să se numească oraşul întemeiat: Roma sau Remora.

— Tibrul era numit în vechile cărţi religioase Rumon sau Rumor, după cum rezultă din *Eneida* a lui Vergilius.

— După legendă, în Enotria domnise (în timpurile foarte vechi) un rege, Italus, care avusese un fiu Romus şi o fiică Roma.

— Herodotos scrie că troienii, în timpurile lor de glorie, cuceriseră Thracia toată până la Golful ionic. Sciţii erau consideraţi, de asemenea, un popor de origine tracică (Stephan Bizantinul).

— Începând din secolul al V-lea, Imperiul roman oriental se mai numea şi România, termen geografic.

— După N. Densuşianu, numele de brahmani ar veni de la cuvântul armâni (rohmani şi râmni). Oraşul principal al brahmanilor se numea, după Diodor, Harmatelia.

— După o tradiţie transmisă de Dionysios din Halicarnas, Herakles, după expediţia contra lui Geryon, a trecut în Italia şi aici a avut un fiu cu numele de Latinus, născut de o fată hyperboreeană, pe care o luase ostatecă de la părinţii ei. Deci, după această tradiţie, Latinus figurează ca patriarhul eponim al ginţii latine. O altă tradiţie ni-l înfăţişează pe Latinus ca fiu al lui Herakles, dar născut din soţia sau fiica lui Faunus. După Suidas, Herakles a avut un fiu cu numele de Telephus, supranumit Latinus, care domnise peste celţi (keltes). Din timpul lui Latinus, celţii au început a se numi latini.

— Autorul informează că numele de blachi ar fi fost cândva o denumire generală pentru locuitorii din valea Nilului. Acest nume ar indica o pătură de păstori şi stă la baza denumirilor de felahi ca şi de vlahi. (Tot de aici ar veni numele de Balaci.)

— După geograful Mela, aproape toate populaţiile scitice au fost numite în general *beleae*, ceea ce ar corespunde cu *belacae* sau *balacae* (deci *Vlacliae*).

— Numele de Basarab derivă din numele regelui dac Spargăpeithes – Zbarabita, Zbarabiscus, Zbarabescus. Spargăpeithes, după Herodotos, ar fi un nume de familie său neam purtat de oameni din dinastia regală a agatârşilor.

— Istoricul get Jornandes ne comunică dintr-o carte pierdută a lui Dio Chrysostomul, *Ta Getika*, că toţi regii daci erau din familia sau neamul aşa-numit al Zabarbilor.

— Dan, voievodul Ţării Româneşti la 1444, e numit, în *Istoria bizantină* a lui Calcocondia, fiul lui Saraba (sau Sarampa), în loc de Basaraba.

— Familia Basarabeştilor era cea mai veche şi cea mai nobilă. Diodor din Sicilia aminteşte de un rege numit Barsaban care domnea pe la anul 149 î.e.n. prin părţile de nord ale Thraciei.

— După legea veche românească, sâmbăta era ziua legală destinată pentru audienţe înaintea tribunalului. Suidas scrie: „Sâmbăta era a şaptea zi din ciclul de şapte zile pe care o venerau romanii; la romani era un vechi obicei să se aprindă candelele în ziua de sâmbăta”.

Vocabular sanscrit-latin-român

Unas – unus – unu.

Dvi – duo – doi. Tri – très – trei, trii.

Cătur – quattor – (ciatur) patru pańćan – cinque – (pancian) cinci, şaş – sex – şase. Saptan – septem – Şapte, aştan – octo – Opt.

Navan – novem – Nouă. Dacan – decern – Zece.
Çatan – centum – sută.
Tâtas – pater – tata.
Mă, matar – mater – mama.
Vidhava – vidua – văduva
Privas, prayat – amicus, amator – prieten.
Surâs – sol – soare.
Ap – aqua – apa.
Udan – udum, aqua – undă, apă.
Văr, varşaş – aqua pluvialis – apă de ploaie, a vărsa.
Dhară – terra – teara, ţară.
Çikha – cacmuen
— Cioacă.
Masa – mensis – lună.
Nas, nasa – nasus
— Nas.
Jivă, jiv – vită. Vi-Vere – viaţă, sarpas – serpens
— Şarpe, şearpe. S aras – sérum – Zer, zăr, zară. Svanas – sonus – Sunet, zvon. Manyus – gr. minis – mânie. Dă – dare – a da. Mri – mori – a
Muri. Martis – mors – Moarte, mărtaş – mortu-Us – mort. Asmi – su în – Sunt, îs. Asti – est – este, santi – sunt – Sunt, sunt. Ady – hodie – azi. Hyas – heri – ieri.
— După Stephan Bizantinul, solii trimişi de geţi la inamic mergeau cântând din cobze sau ţitere.
— Referitor la limbă, în cele douăsprezece table se găsesc forme ce aparţin tulpinii romanice din părţile de răsărit: *occisit*, în loc de *occident*, *legassit*, în loc de *legaverit*, *escât* şi *escunt*, în loc de *erit* şi *crunt*, *faxit*, în loc de *fecerit*.
— Dionysos din Halicarnas scrie că Pelasg era fiul lui Jupiter şi al Niobefi. Eschyl spune într-o piesă: „Eu sunt Pelasg, fiul lui Palechton, născut din Terra (Gaea), domnul acestei ţări, şi după mine, regele său, s-a numit, pe drept

cuvânt, ginta pelasgilor ce stăpânesc acest pământ”.

— La Hesiod, regiunea din partea de nord a râului Oceanos se numea Gaia Mellaina (pământ negru); aceeaşi denumire s-a păstrat şi în cursul Evului Mediu. Pe la 1 300, turcii numesc pe românii din părţile noastre *kara-ulaghi* – vlahi negri; în poemele slavilor vechi, Ţara Românească este Zemlia Karablasca; Moldova e numită în cronici bizantine, Mauroblahia; a se pune în legătură cu Negru-Vodă, Caracal, cernoziom etc. Există undeva o obsesie a cuvântului sau a culorii negre.

— Oalaechton este un epitet ce se atribuie zeului Marte, numit de poeţi – ca Statius şi Vergilius – Getticus, protector al câmpiilor getice.

— Termenul *pelsagoi* (pelasgi) nu se păstrează în nicio denumire geografică; el a fost întrebuinţat de Homer, dar nu corespunde formei populare; e numai un termen corupt de modul de pronunţare grecesc.

— *Pelargoi* înseamnă *berze*, dar nu aici trebuie căutată etimologia acestui cuvânt. După N. Densuşianu forma corectă ar fi fost *balasti* sau *belasci*, dar grecii au înlocuit pe b cu p, ca şi în multe alte cazuri, iar din sufixul *ascuns*, *asci* au format unul mai gutural: *asgos*, *asgoi*.

— A se observa că în denumirea lui Pelasgus şi a pelasgilor găsim grupul de litere *se*, care marchează

Proveniența în multe limbi, printre care şi în cea română.

— Munţii Thraciei erau numiţi în prima jumătate a Evului Mediu munţii Balascae.

— Sufixul *eseu* nu este grecesc, ci pelasg, spune autorul, şi a avut acelaşi înţeles cu sufixul *eseu* din limba română. Foarte multe denumiri de localităţi din Italia se termină cu *asco*. Aceasta aminteşte de *pelasgos*, *balasco*, *balasci*, *belasci*.

— Orihalcul de care pomeneşte Platon ar fi de fapt

aurichalcus, un metal aurifer, cum se găseau prin părţile noastre.

— Uran ar fi cel dintâi domn, rege al locuitorilor de lângă muntele Atlas în Dacia, spune autorul. *Uranos* = *munteanul*; Uranos mai e numit în unele tradiţii şi Pelasgos; Uranos ar fi domnit şi peste Egipt şi peste părţile Europei de răsărit. Romii ar fi cei mai vechi locuitori pelasgi de pe malurile Nilului.

— Regii cei vechi ai Egiptului au fost din neam în neam *piromi* (vezi Lepsius), un cuvânt care, după cum spune Herodotos, însemna, în limba greacă, om *onest* şi *generos*.

— La început, termenul de *piromis* a fost numai o simplă denumire etnică, unde *pl* este articolul egiptean prepus. De la *pirami* sau *piromi* derivă numele piramidelor, iar *haram*, în limba arabă, înseamnă *morminte sfinte*, *morminte arimice*. După Reclus, ţinutul de lângă Marea Roşie a fost locuit în antichitate de romi; descendenţii acestei populaţii sunt astăzi felahii, simplu revers al numelui de arimi sau romi.

— Raiul ar veni de la numele lui Ra (soarele).

— Harmakis – Hermes ar fi o denumire înrudită cu Armis (de la Sarmizegetusa) şi cu numele arimilor.

— Manea sau Manole din legendele şi baladele noastre populare ar fi în strânsă legătură cu Manes, din Asia mică, Menés, Mena sau Manis, în Egipt, Minos, în Cretă, Mannus, la arimii din Germania, Manes ori Menesdeus, în cărţile sfinte ale romanilor. (Aş mai adăuga pe Manu indic)

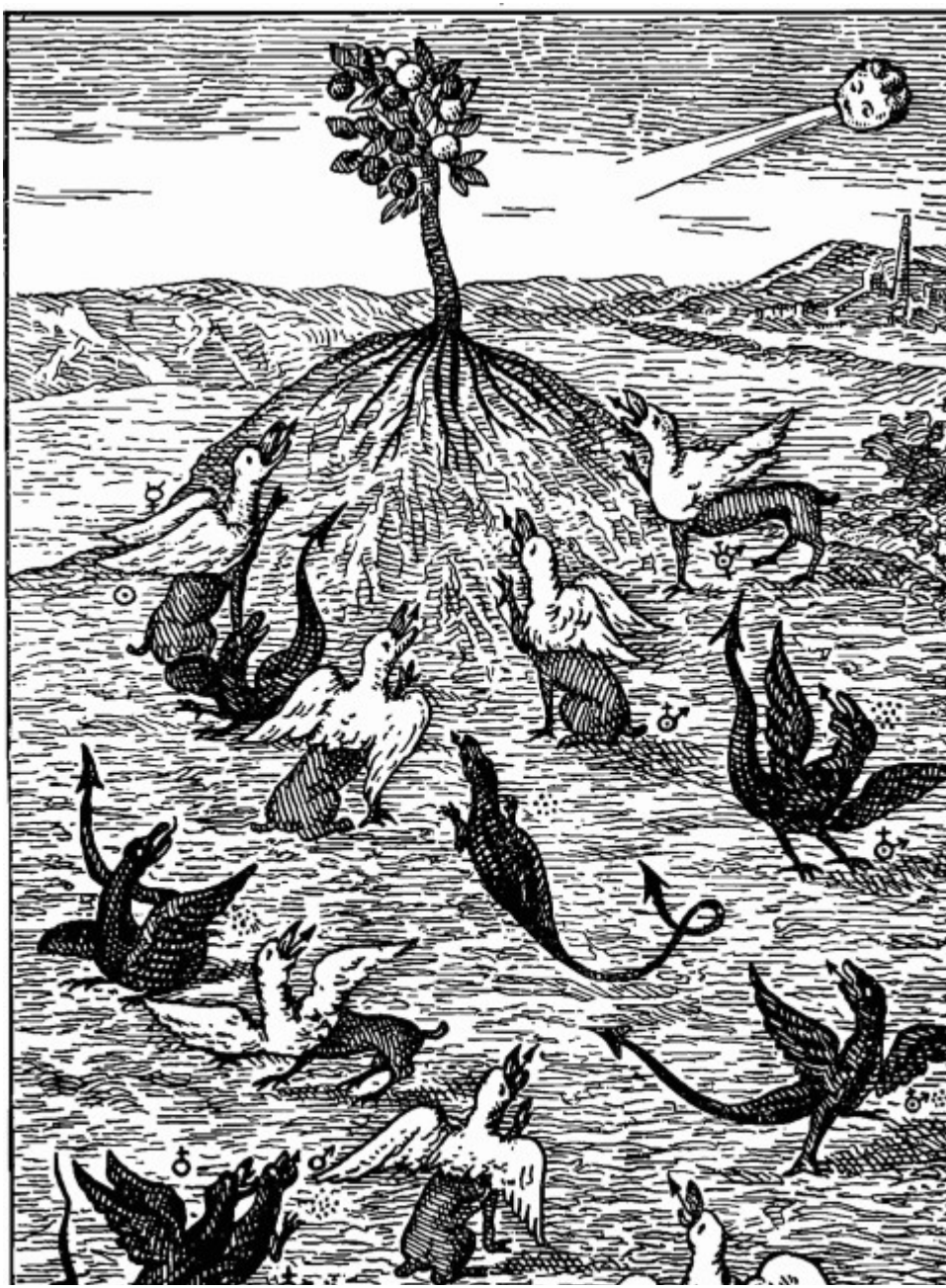
— După Uranos ar fi domnit în Europa Saturn. Domnia lui s-ar fi în tins peste Africa şi Asia.

— Sabazios ca şi Sabaoth ar veni de la Sabus şi Seb, care erau alte denumiri ale lui Saturn.

— Ca întemeietor al Babylonului cei vechi aminteau

pe un anume Belus care colonizase părţile de jos ale Eufratului şi Tigrului şi înconjurase Baby Ionul cu ziduri. După Herodotos, în mijlocul Babylonului se afla templul lui Belus, construit în formă pătrată, faimosul turn al Babylonului (turnul lui Babei). În partea de nord se afla piramida cea grandioasă sau mormântul lui Belus, care, deşi a fost distrus de timp, prezintă şi azi o înfăţişare măreaţă. După cărţile sfinte ale fenicienilor, Belus a fost fiul lui Saturn I şi frate cu Saturn II.

— După *Biblie* (*Cartea a II-a* a *regilor*, 18, 26) caldeenii nu erau de origine semiţi. Stephan Bizantinul spune că aceştia locuiseră mai înainte în ţinuturile barbarilor; ei aveau credinţe hyperboreene; caldean ajunsese să fie o denumire a castei preoţeşti.

— Caldeenii când îşi făceau rugăciunile se întorceau cu faţa spre Polul nord, spre *Ursa mare*.

— Carul mic era numit de popor şi *Şapte boi*, denumire ce se aseamănă cu Septentrionis (de la *trio* = *bou de jug*).

— *Văcarul* la arabi se numea *aramech*.

— *Taurul*, la caldeenii, *tauro*, la sirieni, *thauro*, la arabi, *athaur* şi *thaur*, la perşi şi indieni, *ghao*.

— *Circuli coeli*. După Isidor, cerul avea cinci zone să ucercuri care se deosebeau prin temperatura lor. Cel dintâi se numea *arktitos* – de miazănoapte; al doilea, *derinos* tropicos – de vra A, al treilea, *himerinos* – de zi etc. În limba română s-au transmis în Crângurile cerului, cuvântul *crâng* având mai multe semnificaţii, printre care şi aceea de *prefacere* sau *schimbarea timpului*: s-a schimbat crângul în secetă, a merge crângul spre vară, s-a mărit crângul zilei. (A se vedea şi cuvântul *crug*; *crângul*, *clugul* sau *crugul* se mai numeşte şi *osia*, împrejurul căreia se învârtesc cerul, soarele, luna şi stelele; Crângul cerului se mai numeşte Steaua polară, sau Calea albă de pe cer, sau curcubeul.)

— *Cercul* soarelui numit şi *cearcăn*.

— Românii au clasificat stelele după clipirea lor sau au observat clipirea stelelor, adică diferenţa de luminozitate, sclipătul.

— Vechii asireini îl adorau pe Rămân ca divinitate a fenomenelor meteorologice, sinonim cu Harmakis, cu Jupiter (Ruminus) al romanilor. În regiunile noastre vântul de vară a fost numit în vechime Roman şi Romon (Marian, Pompiliu).

— După Diodor din Sicilia, sciţii, după ce supuseseră mai multe popoare dintre Scythia şi Nil, îşi întoarseră armele asupra Asiei, ocupară Meosia şi Assyria, pe care le colonizară, apoi îşi întinseră domnia până la Oceanul

oriental.

— Osiris, numit de greci Dionysos (apud Herodotos, lib. II, 144 şi Diodor din Sicilia, üb. I, 11), era de origine african, din Etiopia; după cum susţine chiar el, tatăl său a fost Amon (Uranus) regele Lybiei şi al Egiptului (Diodor din Sicilia). După unele tradiţii, Osiris a fost crescut la Nysa, în Arabia, iar după altele, la Nysa, lângă fluviul Triton, în Lybia.

— Despre războiul dintre Saturn şi Osiris aflăm de la Diodor următoarele: „Saturn, după ce ocupă regatul lui Amon, porni cu trupele asupra lui Osiris. Rănit, Saturn se retrage cu trupele titanilor, iar Dionysos (Osiris) se proclamă zeu, apoi ceru de la titanii făcuţi captivi să-i depună jurământul de credinţă. Urmă o nouă luptă la Theba şi iarăşi Saturn fu învins. El încercă să se salveze dând foc oraşului. Osiris îi făcu prizonieri pe Saturn şi pe Rhea, eliberându-i numai după ce îl adoptară ca fiu cu dreptul de moştenire asupra imperiului”.

— Războiul dintre Saturn şi Jupiter (*Titanomachia*). Saturn, fiind bătrân, a purtat un război timp de zece ani cu Jupiter, fiul său, care voia să pună mâna pe putere. Saturn, odată învins, titanii care formau nobilimea pelasgă au fost distruşi cu desăvârşire. Cauzele războiului ar fi fost neînţelegerile dintre Saturn şi soţia sa, Rhea, iar, pe de altă parte, severitatea lui Saturn faţă de clasa cea bogată a titanilor, cu ajutorul cărora îl detronase pe Uranus, dar care conspirau şi împotriva lui. Saturn, prevenit de un oracol că un fiu îi va lua domnia, îşi mânca copiii, dar Rhea, simţindu-se însărcinată pentru a şasea oară, fuge în insula Cretă, unde-l naşte pe Jupiter, pe care îl încredinţează nimfelor să-l crească şi curenţilor să-l păzească. La maturitate, Jupiter caută să se impună cu ajutorul centimanilor (conducători de oşti), al ciclopilor, mari meşteri făurari; cu ajutorul acestora eliberă pe titani.

Trupele sale erau recrutate în mare parte din regiunile meridionale unde fusese crescut. Saturn se refugiază la fiul său Janus, în Italia. Triburile italice vorbesc despre Saturn cu mult respect, ca despre un civilizator, care i-a învăţat agricultură. Saturn dispare din Italia şi-l regăsim chemând din nou pe titani la arme (vezi Vergilius, Ovidius). Învins din nou, fu aruncat în Tartaros. În acest război, spune istoricul Thallus Bellus, regele Babyloniei şi Assyriei a dat ajutor lui Saturn. Titanii învinşi se retrag în regiunea muntoasă numită Tartaros, care după autor ar fi în regiunea munţilor noştri, la Porţile-de-Fler (după Homer, Tartarul ar fi la Porţile-de-Fier, iar egiptenii îl situează la Porta Ser). Războiul se termină cu distrugerea titanilor. Saturn a fost aruncat în Tartaros împreună cu ceilalţi titani sau a fost trimis în insulele preafericiţilor.

— După vechile tradiţii (Homer etc.), Saturn ar fi avut trei fii: Typhon, la greci, Seth, la egipteni, iar la perşi şi bastrieni, Ahriman; al doilea fiu a fost Osiris, numit de greci şi Dionysos, un african de origine obscură, însă adoptat de Saturn cu drept de moştenire; al treilea a fost Jupiter sau Joe.

— Războiul purtat de Osiris şi Jupiter contra lui Saturn pentru stăpânirea lumii vechi poartă numele de *Gigantomachia*; tradiţia egipteană atribuie lui Osiris toate meritele, iar cea grecească, lui Jupiter.

— După ce a organizat ţara, Osiris a făcut o expediţie în ţările Ursei, cum spunea inscripţia de la Nysa (comunicare: Diodor din Sicilia), până la izvoarele râului Istru. Triburile arimice s-au ridicat împotriva lui Osiris, în primul rând giganţii din părţile noastre. Osiris i-a învins.

— Typhon, crescut în tradiţiile arimice, un tip superb, se considera singurul moştenitor legitim al lui Saturn. Cu ajutorul giganţilor, îl învinge pe Osiris şi îl alungă peste Istru până în Egipt. Osiris e prins şi tăiat bucăţi. După

autor, această tăiere s-a produs chiar aici, la Dunăre. După autori vechi egipteni, expediţia aceasta a fost făcută de Sesostris sau Sostris, un rege a cărui personalitate sau cronologie nu s-a putut fixa. Sesostris ar fi supus şi pe traci şi pe sciţi. Typhon stabileşte autoritatea legitimă şi domneşte peste Egipt douăzeci şi nouă de ani. El construieşte lângă Delta Nilului, în partea dinspre Arabia, o cetate fortificată, numită Abaris sau cetatea lui Typhon.

— După Valerius Flaccus (*Argonautica*, V., 418), Sesostris a fost cel dintâi care a venit cu război asupra geţilor, însă înspăimântat şi înfrânt a trebuit să se retragă.

— Apoi Typhon trece în Asia, să psdepsească pe aliaţii lui Osiris, cucereşte Palestina şi întemeiază Ierusalimul (înfiinţează regatul Judeei).

— Numele cetăţii Abarysnu este egiptean. Un Abarys de naţionalitate hyperborean ne este cunoscut ca un celebru profet al lui Apollo. Vergilius, în *Eneida*, IX., 344, ne aminteşte de încă un Abarys, ostaş în oastea lui Turnus.

— O nouă coaliţie, în frunte cu Isis, soţia lui Osiris, ajutată de fiul ei, Horus, se naşte. Un război în care Horas este rănit la un ochi, sau după alte tradiţii a fost ucis de giganţi. Typhon a fost prins şi legat, însă Isis l-a pus iarăşi în libertate; a urmat un alt război în care Typhon a fost învins şi ucis sau alungat.

— Monumentele vechi egiptene stabilesc că Horus nu a putut să-l detroneze pe Typhon; după lupte îndelungate s-a stabilit între ei o frăţietate intimă şi ei au împărţit imperiul în două, Set sau Typhon domnind peste partea de nord, iar Horus peste partea de sud (apud Maspero).

— Osiris şi Horus ne apar ca reprezentanţi ai raselor subjugate; ei voiau să scape de sub opresiunea aristocraţiei nordice. Odată cu domnia lui Osiris, începe persecuţia vechii clase dominante; zeii sunt detronaţi, şi Osiris se proclamă că suveran al tuturor zeilor. În locul

religiei vechi pelasge, spune autorul, se impune religia primitivă a seminţiilor indigene.

— Herodotos afirmă că în timpul lui Mena (Saturn), Egiptul, afară de districtul Thebei, era numai un lac.

— Regele Amenophis a dat ordin să se distrugă toate icoanele regilor din dinastia veche, divină, şi să se şteargă numele lor de pe toate monumentele publice. Această perşe cuţie era îndreptată mai ales împotriva icoanelor lui Amon.

— Plutarch afirmă că în Theba era o coloană pe care erau scrise blesteme contra regelui Minis (Saturn), cel dintâi care abătuse pe egipteni de la o viaţă simplă şi sobră, contrar tradiţiilor vechi pelasge în care Saturn este prezentat ca autorul unui mod de viaţă mai bun.

— La fenicieni şi egipteni, Typhon mai era numit şi Smu, un nume ce nu se poate explica în limbile meridionale, dar care corespunde cuvântului românesc de zmeu (în baladele şi poveştile vechi româneşti eroii sunt adeseori numiţi zmei sau pui de zmei).

— Lui Typhon îi era consacrat corbul şi asinul; hyperboreenîi, după cum aminteşte Pândar, sacrificau zeului Apollo cirezi întregi de asini.

— Figura capului de asin era întrebuinţată în antichitate ca emblemă a Daciei; pe monezile din timpul lui Traian, Dacia e personificată ţinând în mâna dreaptă o lance în vârful căreia e împlântat un cap de asin.

— Creştinii au avut un crucifix cu cap de asin (vezi Northcote şi Brownlow, *Rome souterraine*, p. 334).

— Capul de asin era în antichitate unul din simbolurile inteligenţei. Asinul era consacrat şi lui Saturn. Secta gnosticilor îl reprezenta pe Dumnezeu – Sabaoth (Sabazios) cu cap de asin (vezi Dupuis).

— Versiunea grecească despre războiul cu giganţii diferă de cea egipteană. Războiul ar fi fost purtat de

Jupiter, iar nu de Osiris, acesta din urmă luptând doar sub ordinele lui Jupiter şi fiind denumit Dionysos.

— La Hesiod, luptele cu giganţii sunt înfăţişate numai prin războiul lui Typhon cu Jupiter. Typhon era cel mai înfricoşător dintre giganţi; reşedinţa lui era în ţara arimilor! N primele lupte, giganţii sunt învingători, Jupiter fuge în Egipt, unde se schimbă cu toţii în diferite forme de animale, ca Typhon care-i persecuta să nu-i poată recunoaşte. O nouă luptă, în care Jupiter e rănit şi luat pe umeri de Typhon; e închis în peştera Corcyiu. Jupiter scapă din închisoare cu ajutorul unei femei care-l păzea şi cere ajutorul lui Herakles.

— De aici războiul e condus de Herakles. Cele din urmă lupte se dau în poiana de la Phlegra. Giganţii sosesc înainte şi se aşază în ordine; apoi se retrag într-un loc întărit, numit de greci Aornos şi Avernis, iar de romani Avernus; Herakles îi atacă de trei ori, dar se retrage din cauza unor cutremure mari de pământ; după alte tradiţii îi învinse aici, la Phlegra, definitiv pe giganţi. Muntele, dealul, lacul s-au numit Phlegra, adică *cel ars* din cauza fulgerelor lui Jupiter, iar Vulcan i-a lovit cu globuri de metal aprinse (vezi Apollodoros).

— Giganţii au mai aruncat asupra atacatorilor şi un balaur înfricoşat a cărui amintire se eterniza prin constelaţia *Balaurului*. Desigur că aici e vorba de însemnele de luptă ale giganţilor, sub formă de balauri, pe care le mai păstrau dacii şi geţii.

— Cei mai de frunte dintre giganţii care au luat parte la războiul împotriva lui Jupiter: Porphyrion (care pare a fi identic cu Typhon), Runcus sau Rhuncus, Coemse, Alemone, Phorcus, Ienios, Enceladus, Capelleus, Eurymedon (unul dintre regii cei vechi ai giganţilor, părintele celei mai frumoase femei, Periboea); nume compus din *curus* = *lat* şi *medon împărat* – în formă

românească, spune autorul, ar fi devenit Lat sau Lad Domnul său Latin Domnul –, Oromedon (domn al munţilor), Damysus, Briareus (*briaros = tare, puternic*), Pallas, Mimas (a fost acoperit sub ruinele de la Prochyta), Foetus, Polybotessau Polyboetes (adică cei cu cirezi multe de vite), Otus şi Ephialtes sau Ephialta (la noi, Otu a fost un nume familiar, după cum rezultă din numele comunei Oteşti), Askyoneus (pe care Pândar îl numeşte gigantul bouar), Atlas Caeneus (după Naevius, la război luaseră parte şi *Magni Tlantes = Marii Atlanţi*), Musaeus (unul dintre giganţii de la Phlegra care în timpul luptei îşi părăsise tovarăşii şi trecuse de partea lui Jupiter), Besbicus său. Bebiscus, Gration, poate Kration, de unde Crăciun.

— Saturn este păstrat în tradiţie sub numele de Crăciun.

— Despre etimologia cuvântului Crăciun: unii autori l-au derivat de la *crastinus* (*dies*) = *ziua de mâine* sau de la *Christi jenunium* – *ajunul lui Christos*.

— După* gigantul Gration sau Kration, găsim în inscripţiile romane ale Daciei – pe un aşa-numit Chrestion, care ridică un monument votiv zeului Mithra, a cărui sărbătoare era la 25 decembrie. Un Crastuno apare şi pe inscripţiile romane ale Luisitaniei.

— După Varro, numele lui Saturn pare a deriva de la *sato = semănătură*, dar poate fi o simplă asemănare. După Cicero, ar veni de la verbul a *sătura*.

— Noe din textele ebraice este aceeaşi persoană cu Saturn, acesta din urmă fiind numit şi *Neos* sau *Noachus* sau *Neotatos*, adică *cel tânăr*, deoarece era cel mai tânăr dintre copiii lui Cronos (de unde şi numele Novac în limbile slave, unde înseamnă, de asemenea, *tânăr*). Sub numele de Noësaturn a fost adorat şi în părţile Galliei, unde a rămas sub numele de Noël, de la *novellis = tânăr*.

— După tradiţiile caldeene, diluviul se întâmplase în

timpul lui Saturn; după Ioan Antiocheanul, Saturn era un descendent al lui Noe; în limba veche ebraică, *noah* avea înţelesul de *nou*, *tânăr*.

— După Homer, zidurile cele puternice de la Troia au fost construite de Neptun şi Apollo şi, după ce grecii au învins cei doi zei, au distrus cu un potop zidurile care fuseseră construite de greci lângă Hellespont.

— Romuald al II-lea, arhiepiscopul din Salerno, după nişte izvoare mai vechi, scrie în 1181: „Cea dintâi cetate a lumii este de la Adam până la diluviu… În această cetate se ridică regatul sciţilor, unde cel dintâi rege a fost Ihannus”.

— Cea mai veche statuie a lui Osiris era de culoare neagră.

— După Philo din Byblos, zeiţele cele vechi au fost curtezane care îşi vindeau pentru câştig favorurile tuturor.

— Unul dintre cei mai vechi regi ai geţilor a fost Carnubutas, care trăise în timpurile când s-au distribuit oamenilor cele dintâi seminţe de cereale (ar fi deci unul şi acelaşi cu Saturn).

— Vodă ar veni de la Wodan, Wotan; la slavi, cuvântul *voda* înseamnă *apă*. La romani, exista un Vedius, Vediovis sau Vejovis.

— În cărţile sfinte ale indienilor, Manu al 7-lea are numele patrinimic de Vaivaswata, adică fiul lui Vaivaswat, adică al Soarelui.

— Domnia lui Hermes (Armis) urmează după moartea lui Typhon. Hermes, Armis la daci, Armes la sciţi, Taaut la fenicieni şi Thot la egipteni. După cele mai vechi liste egiptene, Hermes domneşte imediat după Horus şi Set; după analele feniciene, Hermes a fost numit rege încă de Saturn; în timpul expediţiei lui Osiris, Hermes este consilierul reginei Isis.

— Reşedinţa lui Hermes ca rege se afla sub constelaţia celor două Urse; Sarmizegetusa ar veni, după

autor, de la numele de Hermes: Armis sau Sarmis (de neam arim) şi din titlul grecesc al lui Armis, *igitor* sau *igitis* – duce al popoarelor sau al oştilor. *Uşa* este o terminaţie toponimică, uzitată la greci şi la alte popoare (Syracusa).

— După Dio Casius, râul care curgea pe lângă vechea capitală a Daciei se numea Sargeţia – de aici conjecturează autorul că ar fi venit denumirea de Haţeg. În documente din Evul Mediu se vorbeşte de o reşedinţă regală, un palat regal la Haţeg. De la Hermes vine şi Hermon – Herman.

— Epitetul de *alaunis* îl avea Mercur sau Hermes, iar în inscripţiile romane de pe teritoriul Germaniei figurează sub numele de *olani* populaţiile getice de la Dunărea de jos, încă din primul secol al erei noastre. În *Tabula Merovingica* se spune: *Primus rex Romanorum Alaneus fuit*.

— Autorul susţine că după domnia lui Hermes urmează în imperiul pelasg domnia lui Marte, pe care grecii îl numeau Ares. În cele mai vechi liste egiptene pe care le aflăm la Manethon, Marte apare ca domnitor peste

Egipt, imediat după Typhon şi Horus.

— După Herodotos, Marte era singurul zeu căruia sciţii îi ridicau temple şi altare.

— În Italia. Marte a fost venerat ca cea mai veche şi mai populară divinitate a triburilor pelasgice.

— Marte a fost considerat ca un vechi rege al geţilor şi dacilor: Mars Geticus, Mars Dahus şi Arimanius. Pe fiica lui o chema Armonia (Ausonius, Plutarch). În antichitate se credea că zeul Marte se născuse la geţi.

— Anul cel vechi al romanilor începea cu lună martie, idem la români. Tot atunci se făceau sorcove, morcove, mutate apoi în mod forţat în luna ianuarie.

— După Marte, în valea Nilului, a domnit Hercules, după unele fragmente din Manethon. Hercules a intrat cu o flotă puternică pe Dunăre ca să ocupe ţara lui Geryon.

— Sfântul Gheorghe ar fi luat în calendarul creştin locul lui Herakles. Vezi lupta cu balaurul, cu hidra.

— Herakles figurează şi în listele egiptene la dinastia păstorilor. Numele lui, după Densuşianu, ar veni dintr-o rădăcină pelasgă apropiată de cuvântul *arcaş*.

— După Herakles, a domnit Apollo, ca rege al Egiptului. Vezi Manethon. După origine, Apollo a fost hyperboreean. Mama lui era Latona, de origine latină. Templul său cel mai renumit se afla pe Insula Şerpilor. După Manlius, Apollo era adorat în toate regiunile Pontului Euxin.

— În părţile de sus ale Italiei, Apollo mai era numit şi Beliş, cuvânt care avea înţelesul de *alb*. În greceşte, mai era numit şi Lukios, derivat de la *leukos* = *alb*, *luminos*.

— Alt rege din dinastia divină: Hephaistos. După Manethon, cel dintâi rege care a domnit pe valea Nilului, înainte chiar de Uranus, a fost Vulcan, considerat ca zeu al focului, al soarelui şi al luminii; un fiu al lui Vulcan se numea Ardalus. La greci, Vulcan era numit Hephaistos.

— Alt rege, după izvoarele egiptene, a fost Mizraim (Mesrem, Misor, Misir), tată al lui Taaut sau Hermes, iar pe fratele său îl chema Syddek. Egiptul se numea în limba ebraică Mesrem şi Mestre. Se spunea că el a domnit peste Egipt înaintea lui i Hermes.

— Neptun a domnit la început peste regiunile de la muntele Atlas, apoi a căpătat teritoriul numit Atlantis (după Platon). El era stăpânul apelor mari şi despre el se spunea că a domesticit rasa cea nobilă a căilor.

— După o notiţă a lui Plinius, teritoriul care la Platon este numit Atlantis purtase la început numele de Actheria, cuvânt pelasg alterat de literatură grecească şi sinonim – după autor – cu Terra.

— După N. Densuşianu, numele de Seneslau ar veni de la numele troian din *Iliada*: Stenelaus, cel care-l ucide pe Patrokles, lovindu-l cu o piatră în cap.

— Cei mai renumiţi cai ai lui Neptun au fost: Pegasus, calul cu aripi, despre care se spune că purta fulgerele lui Joe; Xanthus şi Balius, caii cei nemuritori oare zburau ca vântul şi de care se folosise Achylies în războiul cu Troia.

— După Hesiod, Pegasus era născut lângă izvoarele râului Oceanos, care în timpurile vechi se credea a fi mai sus de cataracte. El mai era numit şi Scythius adică din Scythia. Numele de Pegasus nu derivă de la cuvântul grecesc *pigi* = *izvor*, spune autorul, ci ar veni de la forma românească *pag* = *bălţat*, sau de culoare palidă, gălbuie.

— Mama celor trei căi ai lui Neptun se numea Podarga. După alte legende greceşti, Neptun şi Meduza au fost părinţii calului cu aripi, Pegasus, iar Podarga era doar mama celorlalţi doi.

— Originea numelui de Poseidon, cum mai era numit Neptun, este necunoscută. Autorul o pune în legătură cu cuvântul *posadiţi* (în ruseşte, *a încăleca pe cal*).

— Un alt rege din dinastia divină a fost Stan, dintre regii păstori (vezi Manethon).

— Dardanos (Dercunos, Draganes), rege care a domnit în nordul

Dunării. După Diodor din Sicilia, a fost un rege al sciţilor păstori şi îşi părăsise ţara fiindcă Joe îl ucisese pe fratele său. El a emigrat în Samothracia, iar de aici în Asia Mică, întemeind lângă ţărmul Hellespontului oraşul Dardanum sau Dardania, numit mai târziu Troia. Dardanos este nepot al titanului Atlas. Homer spune că fiul lui Dardanos, Erichtoniu, avea trei mii de iepe, din care douăsprezece erau din rasa cea mai nobilă, Boreas (de miazănoapte); ele săltau peste spicele semănăturilor fără să le atingă şi treceau peste valurile înspumate, de asemenea fără să le atingă.

— Troienii, descendenţii lui Dardanos, au la Homer epitetul de *ippodami*.

— Danaos sau Armais este de asemenea un rege vechi, din familia arimilor. El este fiul lui Bellos, domnise în Lybia şi avuseàe cincizeci de fiice cu mai multe soţii. Una diii acestea se numea Atlantia. Persecutat de fratele său Aegyptos, Danaos fuge în nord, în ţara numită Argos, unde dă peste Pelasg căruia îi cere protecţie. Până la urmă, Danaos ajunge rege peste Argos. Sub numele de Argos, grecii înţelegeau provincia Argalis din Peloponez. A existat însă şi un Argos în Scythia şi altul în ţara feacilor, care locuiau în apropiere de ciclopi, adică în Thracia. Argos, în greceşte, înseamnă *câmpie*, *şes de arătură*, teritoriu locuit de o populaţie agricolă. Caii lui Neptun păşteau în Argos.

— La Homer, grecii sunt numiţi danai, după numele lui Danaos, care domnise peste Ellada.

— Durata marelui imperiu pelasg. După Manethon, în Egipt au fost trei dinastii. I. Dinastia Zeilor;

ÎL Dinastia semizeilor; III. Dinastia Manilor sau a

Moşilor, ieşiţi din dinastia a doua. Prima ar fi durat 13 990 de ani (Eusebios propune a fi consideraţi ani lunari, deci de 30 de zile). A doua a durat 5 212 ani, care pot fi consideraţi tot ca ani lunari, în anii uzuali, cele două dinastii ar fi domnit în total 1 567 ani şi 31 de zile.

— După Herodotos, sciţii din Europa domniseră odinioară peste Asia întreagă. Domnia lor asupra continentului Asiei ar fi durat, după Trogus Pompeius, 1.500 de ani.

— Herodotos stabilise că o lege cronologică trei domnii de câte o sută de ani.

— Despre limba pelasgă. După Herodotos, pelasgii vorbeau o limbă barbară, adică diferită de cea greacă. Pământul Daciei era numit în vechime Barbaria. După Quintilianus, caracterul limbii barbare era următorul: se adăugau la cuvintele latine, se scoteau sau se interferau diferite litere sau grupuri de litere. Erau cuvinte latine corupte; nu se pronunţau în toată lungimea lor. Dar grecii numeau şi pe romani barbari, iar limba lor o numeau barbară. Romanii numeau barbară şi latina vulgară.

— Limba latină barbară era numită şi limba *prisca*, adică *cea mai veche*, de care s-au folosit locuitorii din timpul domniilor lui Janus şi Saturn.

— După Herodotos, tracii erau de aceeaşi naţionalitate cu geţii, iar după Strabon, limba tracilor era identică cu cea a geţilor.

— Geţii şi sarmaţii sunt de asemenea înrudiţi. Ovidius spune: *Am început să vorbesc ca geţii şi sarmaţii*.

— Gelonii, după o tradiţie veche a grecilor, erau din aceeaşi familie cu agatârşii. Ei emigraseră în ţara arimilor în timpurile lui Herakles şi locuiau lângă lacul meotic, la o depărtare de cincisprezece zile (apud Herodotos).

— Elemente de limbă latină barbară:

Altanus = numele unui vânt. Amalusta = numele unei

plante, la daci.

— Baal, un rege al tinenilor care a domnit după Itobalus. În limba semitică, cuvântul avea înţeles de *domn*; în limba pelasgilor din Phrygia, însemna *rege*. Sub forma de Balus, cuvântul a fost folosit şi în limba oficială romană pentru a-l desemna pe regele dacilor: Decebalus. Dar regele se numea altfel în limba ţării lui. Cum? Nu se ştie.

— Bacchus ar fi o denumire cu înţeles de *taur*, de unde avem şi noi cuvântul *bic* sau *baca* – vacă. În papirusurile egiptene Osiris este numit taurul lui Amenţi. El era identic cu Bacchus.

— Baetulus, fiu al lui Uranus, frate cu Saturn.

— Bălan. După Procopius, barbarii numeau bălan calul negru, cu fruntea albă, cum a fost calul lui Beliza-ri-u, în lupta cu goţii. În româneşte, e oal bălan. Balius se numea şi unul din caii de care se folosise Achylles în războiul troian.

— Ca şi galii, sciţii purtau pantaloni (cioareci). Şi dacii. Se numeau *bracca*, de aici a *dezbrăca*, *brăcinar* etc.

— *Brâncă*, în limba română, *mină*.

— Bucur (de la *boukolos* = *păzitor de vite*).

— *Daci* ar veni, după N. Densuşianu, de la *dai*, *davi*, care ar însemna *muntean*, iar *geţi* de la *Ce*, *Gaea* şi ar indica pe locuitorii ţărani de la câmpii, copii ai pământului.

— Înaintea numelui principilor homeriţi din Asia se adăugau particulele *dzu*, *du*, *dhu*; înaintea numelui regilor egipteni se adăuga particula *za*, toate cu sensul de *zeu*. Strabon spune că etiopienii îi adorau pe regi ca pe zei. La macedo-români, *dza* înseamnă *zeu*.

— În limba greacă –, *gitis* sau *giitis* însemna *agricultor*, *ţăran*, de aici *geţi*, care nu era o denumire naţională, ci una dată de greci.

— Anacharsis este considerat un mare filosof al sciţilor.

— Sărbătoarea lui Vulcan când se ieşea cu făclii (la greci, *lampadoforis*), a rămas la noi într-o sărbătoare populară numită *Opaiţe* sau *Opaiţiu*, la începutul păresimilor, sâmbăta, înaintea lăsatei secului de brânză sau în ziua următoare.

— *Iatlos*, în limba barbară din regiunile greceşti ale Italiei, vine de la *vitullus* = *viţel*.

— Fraţii arvali sacrificau larilor berbeci, iar mamei larilor, oi. Larii erau reprezentaţi de un câine culcat înaintea picioarelor.

— Liber era numele atribuit lui Apollo, în sensul de copil. De aici Ler din colinde, în sensul de domn mititel, copil de demn.

— *Mă* = *mânia*, aşa se numea Gaea la lidieni. *Mă Ga* = *Mater Terra*; *Mă*, titlu onorific al zeiţei Isis, care reprezenta pe Rhea a egiptenilor.

— Maius, un alt nume al lui Jupiter în vechea teologie a romanilor (Macrobius), cu înţelesul de *moş*. De aici luna mai este luna moşilor.

— Morimarusa, în limba cimbrilor, Marea Moartă. Astăzi se numeşte Maramureş.

— *Nennos* şi *nannas*, din greceşte, au devenit *nene* şi *nană*.

— Oerbet Volchoseth – numele lui Typhon, la egipteni, într-un papirus gnostic din Leiden. Typhon a fost unul dintre regii păstori care a domnit peste Egipt. Oerbet pare a avea sensul de *rege păstor*. În româneşte, *oer*, *oier*, iar *bet* vine de la *băţos*, în limba libienilor, şi înseamnă *rege*.

— *Olbia*, de la *albuş* = *alb*. Oraş lângă gurile râului Borysthenes. Există în denumirile geografice din jurul Deltei o obsesie a culorii alb.

— De la denumirea muntelui Olympos se pare că ar fi rămas în română denumirea de *holump*, ca nume de

munte.

— Egiptenii numeau pe Vulcan Opas, de aici cuvântul *opaiţ*.

— Orpheus, de la *orphos*, *orbus*. O indicaţie asupra legendei că marii rapsozi au fost orbi. *Dicitur Homerus caecus fuisse*.

— Se pune în legătură titlul de *ban* cu cel de *pan* şi cu denumirea câmpiei Panonia.

— Suprema divinitate a sciţilor se numea Papaeus.

— Parthi, părţi, populaţie emigrată din Scythia, care se stabilise la început în părţile de sud ale Hyrcaniei, în apropiere de Mareo Caspică. După diverşi autori, cuvântul e de origine scitică şi înseamnă *fugari* sau *exilaţi* – de aici, partire. *Deportare*.

— *Por* sau *porus*, cuvânt pe care îl adăugau şi romanii la numele proprii şi care avea sensul de *copil*, *fiu* (vezi şi *per Scorillo*).

— Para focului, da la pir, cum numeau frigienii focul ce arde.

— *Pyrrihi* (*pyrriche*) dans armat, considerat jocul cel vechi al cureţi lor; el consta din mişcări repezi ale corpului. După Aristoteles, Achylles ar fi fost primul care ar fi executat acest joc la ceremoniile funerare ale lui Patrokles. În timpurile lui Caesar, acest joc a fost executat la Roma de către fiii principilor din Asia şi Bithinia. Acest dans a mai fost în uz în Dacia şi Panonia. În Transilvania, mai există şi azi un joc numit *purice*, *pureca* (lb. Magh., *bolha*; lb. lat., *pulex*) şi care se execută cu bâte. Este numai o simplă fabulă că Pyrrhus, regele Epirului, ar fi introdus acest joc.

— Ra este un titlu regal la egipteni, iar femininul pare a fi fost

Rhea. De aici *rai* (*paradis*) sau *roy* (*rege*).

— Rhipaei montes, aşa se numeau înainte munţii Carpaţi; de aici vine cuvântul *râpă*.

— Ra sau Rha, fluviul cel mare al Sarmaţiei, azi Volga.

— Santi şi Shentit, în limba religioasă a vechilor egipteni, epitet al zeiţei Isis, denumită şi Mă, cu înţelesul de *sfânta*.

— Şarpedon, o insulă în Oceanos, unde locuiau gorgonele şi care erau simbolizate prin şerpi. Poate fi Insula Şerpilor.

— Sciţi, nume dat de greci. Însă numele naţional al sciţilor a fost, după Plinius, aramaei, adică aramani. Originea cuvântului se reduce la *scutum* (lb. gr., *skutos* «= *pielea de animale cu care se acopereau scuturile*). *Scyth* = *scutaş, om cu scut*

Herodotos spune că perşii numeau pe sciţi *sakoi*, iar *sakos* în limba greacă înseamnă *scut*.

— Sfinx – cuvânt care sub forma aceasta ni s-a transmis numai de autorii greci. Autorul propune o etimologie de la cuvântul *sfinţi*, ceea ce ni se pare exagerat.

— În macedo-română, *taur* înseamnă *munte înalt*. De aici munţii Taurus, poporul tauriscilor, teurisci. Sensul ar fi de *munteni*. În vechea limbă latină şi în beoţiană înseamnă *deal*.

— Tiberis, Tibrus, Tibrul – râul se numise înainte Tybris, Tubris; în vechime Albula. Apa râului e tulbure. După Varro, etimologia cuvântului nu era latină.

— I Herodotos ne spune că regele Psametik din Egipt pusese să se facă cercetări pentru a se stabili care a fost limba cea mai veche şi se ajunsese la convingerea că aceasta ar fi fost cea a frigienilor, adică a pelasgilor.

— Cato cel Bătrân transmite două variante dintr-un descântec de scrântitura:

1. Huat, haua, huat, ista pista sista, danabo Damnaustra.

2. Huat, haut, haut, ista şiştar şiş ardannabon Dunnaustra.

— Dacă unui latin îi rămânea ceva în gât, se freca pe grumaz şi zicea: *Xi exucrione cu criglionalsus scrisu miovelor exugri conexu grilau.* (Densuşianu găseşte traducerea acestor cuvinte.)

— Cântecul fraţilor arvali (*Carmen fratrum arvalium*). Fraţii arvali sau fraţii de moşi, făceau sacrificii şi ceremonii religioase în onoarea zeiţei arhaice Dea Dia, Ziua pentru rodirea câmpurilor şi înmulţirea tur melor. Templul şi pădurea sfântă a zeiţei se aflau pe Via Campană. Serbările se ţineau la sfârşitul lunii mai, când se cântau şi cântecele fraţilor arvali. Textul acestui vechi cântec îl avem numai după o transcripţie din 218 e.n., în timpul împăratului Heliogabal.

— *Zăgan* = *vultur*, e oare numele pe care şi-l dădeau înşişi ţiganii?

— După Hesiod, genealogia latinilor şi a arimilor era următoarea: Circe, sora regelui Aietes din Colchida, avusese cu Ulysses doi fii: pe Agrius (Rusticus), Ţăranul – numit de Plutarch, şi pe Latinus.

— O particularitate a dialectului arimic era de a adăuga literaà la începutul mai multor cuvinte, îndeosebi al celor care începeau cu *e*.

— Era o limbă caracterizată printr-o largă întrebuinţare a literei r. (De aici şi vocala *a* pusă înaintea infinitivului verbelor.)

— Literaţii greco-romani au luptat împotriva literei r considerând-o rustică, barbară. Quintilianus spune că *reor* este un cuvânt oribil.

ISTORIA PLAGIATULUI

La radio, noaptea, după ora 24: bătrânul Bach fura

de la Albinoni (vezi ciclul celor zece concerte opus 10, recent descoperite în Suedia, parcă, cu formaţia *I Musici*).

În natură un trandafir îl denunţă pe alt trandafir? (pentru *Janus*).

Titlu pentru partea muzicală a aceluiaşi roman: *Muzica turnurilor* de Johann Pezel…

Jurnal de la Poiană

Uii păunei cresc greu, sunt

Pslabi, mi se spune să le dau delicatese: carne, brânza, ceea ce fac, dar asta nu le ameliorează starea cam precară în care se află. În schimb, doamna s-a cam lăsat de ei la auzul strigătelor erotice ale păunului care a părăsit pe general pentru a reveni la noi în ogradă. Se fac avansuri, păună parcă ar ceda a doua oară pentru că a început o nouă perioadă de rut. Puii sunt neglijaţi, mama lor ducându-se la automobilele parcate în stradă şi oglindindu-se în barele de aluminiu, ca orice femelă, voind poate să ştie cum mai arată…

Ca altă întâmplare semnificativă: doi dintre cei şapte magnifici s-au luat la bătaie pentru mâncare. Frate, frate, dar brânza-i pe bani.

„Nu prea-ţi vine să râzi când te gândeşti…” (Un ţăran).

„Teatrul statuilor de la Versailles este Tăcerea” (Pierre Gaxotte).

Sânii ca trâmbiţele (dintr-un cântec popular).

ISTORIA PLAGIATULUI

Încadrarea cântecului *Gaudeamus igituv* în *Uvertura Academică* a lui Brahms…

Nerozia numelor caragealeşti, la Călinescu: Pomponescu, Gulimănescu, Sufleţel etc.

Primula regală înflorind numai înaintea cutremurelor (ziarele).

Jurnal de la Poiană

Se caută un cocoş pentru cloţă. Sectorul celor unsprezece găini e ocupat de un cocoş, dar să îi amestecăm pe cei şapte magnifici cu celelalte găini mi se pare vulgar… Puii stau aliniaţi ca rândunelele pe o stinghie a terasei şi cloţa îi veghează ca o mamă iubitoare ce este. Lui nea Costea, eretele i-a furat şi ucis doi pui, trebuie vegheat…

Gică suferă de nervi, spune veterinarul. De-aia îşi muşcă coada şi laba stingă. Trebuie uns cu ceva, după ce va fi băgat cu capul într-un sac, pentru că alifia sau soluţia aceea îl ustură. Operaţie grea, care-i revine lui Costea… Boala aceasta o au şi porcii care-şi mănâncă propria coadă…

Săracul, de-aia era el *câine artist*, cum zice N.

Azi-noapte m-am visat urmărit de statui (Radu Petrescu).

Din *Istoria baletului* de Tilde Urseanu (pentru *Janus*).

— Menadele (dansatoarele).

— *Mânia ton Dionysos* (dorinţa irezistibilă pentru dans).

— *Pean-hyporchem* (dans în rol liturgic).

— Peanul era intonat în *ritm bachian* (cretan).

— *Orchestricos-orchestrica* (studiu până la 16 ani, cuprinzând dansul, pantomima, muzica şi poezia).

— *Dansul piric* (în onoarea zeiţei Athena, dans militar).

— *Carpaia* (*se* dansa primăvara, la semănatul câmpului).

— Calavrismos (caracter militar).

— Se dansa în sunetul flautului *emmelia*.

— Ceremoniile: *antesterie*, *leneene* şi *dionisiace*.

— Dansul focului (*dânse des Brandons*) în Franţa.

— Dansul săbiilor, răspândit în Germania şi Asia.

— Primii creştini dansau cântând imnuri şi cântece

(Tertulian).

— *Momerie* (mascaradă).

— *Sărbătoarea nebunilor* (de Crăciun până la Epifanie). În toată Europa apuseană, clerici şi laici mascaţi (bufonerii) mâncau cârnaţi, jucau cărţi în altar şi alegeau un Papă *al nebunilor*. În 633, *Conciliul* de la Toledo a interzis *Sărbătoarea nebunilor*, în 692, sinodul din Bizanţ a interzis punerea măştilor în biserică. Papa Zaharia (744) a prohibit procesiunile în care se executau danses baladoires (dezlănţuire a simţurilor).

— *Fecioarele înţelepte şi fecioarele nebune* (1080), intermedii de dans (la Paşte).

— Spectacolul religios avea interludii de dans: *rondeaux*, *chants*, *royaux*, *virelais* şi *balades de danses* (*chansons à danser*), în secolele XIII – XIV.

— *Estampie* – dans în care se lovea cu piciorul în pământ, marcându-se ritmul.

— *Rondel* (*rondeau*) – avea un refren.

— *Ballatte* → poezie cu dans pe tema dragostei, cu trei cuplete şi un refren final.

— În Spania: *autos sacramentales*, procesiune de clerici şi laici pe străzile împodobite cu damasc, brocart de culoare vie. Apărea *Târască*, un monstru cu cap de şarpe, călărit de *Femeia din Babylon*.

— Sacre *rappresentazione* – costume bogate, decoruri somptuoase, un dialog între profeţi şi apostoli, încheiate cu balete. Au colaborat la ele: Da Vinci, Rafaël, Pontormo. Brunelleschi pentru o *Bunavestire* a inventat o sferă cerească în jurul căreia zburau două grupuri de îngeri. Din sferă cobora arhanghelul Gabriel într-un mecanism în formă de migdală, în cadrul misteriilor se executau *basse danses* (mişcări lente, nobile, fără salturi).

— În *Mystère de Saint-Louis* s-a dansat în acompaniamentul instrumentelor *Orléanais*. În 1486, în

Passion de Jean Michel, la scena *ospăţului lui Irod*, s-a executat *moresca* (*morisque*), dans maur, moresca fiind un dans teatral al mascaradei şi al măştilor.

— *Momerie s-mummenschanz* (mascarade).

— *O memorie* scrisă de Shakespeare a provocat în anul 1593 înnjebunirea regelui Carol al VI-lea al Franţei. La nunta cavalerului Vermandois cu o domnişoară de onoare în palatul St.

— Paul, scutierul regelui, Hugonin de Guisay, imagină o *momerie*: unse şase cămăşi cu smoală, le tăvăli prin lina scămoşată. Regele şi cinci nobili le îmbrăcară punându-şi măşti negre şi intrând în sală, ţipând sălbatic. Începu o morescă sălbatică. Un grup de seniori cu torţe se apropie să-i identifice. Patru luară foc, arzând de vii.

— Interludiile se numesc *entremets* în Franţa; în Anglia: *disguishing*.

— *Festaioii* la Florenţa sau *mascheratele* florentine.

— *Fastnachtspiel* – carnaval german cu dans al săbiilor.

— Dansul figurat italian: *brando* şi *balletto*, *cot erate* şi *gagliarde*.

— Fabrizio Caroso da Sermoneta susţine că a scris *Ballo del Fiore* cu ajutorul matematicii, pe versuri de Ovidius.

— Mişcările braţelor, ale genunchilor, salturile şi *battements* apoi *les élevées* trebuie privite din faţă, nu de sus. Desenul coregrafic îşi păstrează astfel optica orizontală.

— Da Sermoneta publică, în 1580, II *Ballarino* în care vorbea între altele despre *capri la intrecciată*, devenită în dansul clasic: *entrechat*.

— În Franţa, Arabeau scrie *Tratatul de dans* (*Orchesografia*), 1589.

— Dansuri de caracter: *pavane*, *passemez*, *voltă*,

branle.

— Aria cu versuri explicative într-un dans: *récit*.

— În baletul *Noaptea* (1653) maestrul Charles Louis Beauchamps a introdus maşinăriile lui Jaccomo Torelli.

— Spectacole de bâlci (*de la foire*).

— Rameau face maniere de suită (*Indiile galante* sau *Supliment la călătoria lui Bougainville* – 1735.

— Balet heroic.

— Termeni: *passe-pied*, *musette*, un *tambourin*, *o passacaille*.

— *Pas en avant* se execută *parcours*, *élévation*, *jetés en tournant*, *pas de quatre*, *taquet*, *bourrée*, *petits jetés*, *jetés battus*, *ballonné*, *la grande élévation*, *assamblés*, *entrechat*, *cabrioles*, *grands jetés*, *sissonne fermé en diagonale*, *arabesque*.

— *Ballet blanc* (romantic, după culoarea albă a costumului).

— Piruete: *tour en Vair*, *fouettés en tournant*.

— Dânse serpentin.

— În *Parade*, Saţie bagă un cal, acrobaţi, se aud melodii triviale în fragmente, ţăcănitul unei maşini de scris, claxoane de automobil, sirene de vapor, tac-tacul morse, roata norocului scârţâind.

— Diaghilev cu *Dugheana fantastică* (*Puppenfeld*).

— Pas *de bourées* – pe vârfuri.

— În 1938, Harald Kreutzberg cu *Cercul veşnic*, *o* legendă a morţii (*Der ewige kreis*, *cine Legende des Todes*) – dansul morţii (un rege, un beţiv, o târfă, bolnavul, îngâmfatul, prizonierul); se reedita un dans din secolul al XV-lea. A fost prezentat ca o evocare a unui pasaj din vedeniile onirice ale Sfântului Ioan (sub titlul *îngerul apocaliptic* – *Apokalyptische Engel*).

— Balete: *Rodeo*, muzica lui Aaron Copland, *Flautistul pestriţ* (Pied Piper, 51) de Jérôme Robbins,

Fanfare, *The Minotaur*, *Desene cu coarde* (Designs with Strings), *Metropolitan Ballet*, *Agon* după Straviński, *Aubade* în 46, *Le Massacre des Amazones*. *Héraclès*, *Le Colleur d'affiches*, *Les Algues*, *Joc de cărţi* de Straviński (*ballets des Champs Élysées*). *Logodnica Satanei*, *Capriciile* după Goya. *Tânărul şi moartea* după Cocteau pe fondul *Passacagliei* în de minor de Bach. *Oul fiert* de Rolland Petit (coregrafie), *Ronţăitoarea de diamante*, *Cine bijou* (*ballets de Paris*), *Lupii*, libret de Anouilh.

— Un *collant* negru la o dansatoare a lui Bejart.

— *Inimă de turtă dulce* (1929), *Quartsiluri* (42) de Lander – calmul eschimoşilor care aşteaptă întoarcerea soarelui după şase luni.

Jurnal de la Poiană

La 20 august, hoţeşte, într-o duminică cu ploaie şi nouri, eretele a venit din pădurea dinspre răsărit şi a atacat cloţa care striga de spaimă în gura mare. Din cei şapte magnifici au rămas şase. Unul a murit de spaimă sau cine mai ştie. L-a cules seara, de sub o tufă, nea Costea. Trăia, tremura, era ud, a stat o noapte lângă cloţa fericită care pierduse trei dintre ei, abia scoşi din camuflajul tufişelor de băţul lui nea Costea. A mai trăit o noapte şi omul meu l-a cules ţeapăn din beciul unde stătea pe o grămadă de paie. Teribila natură a făcut acest rău pe care eu nu pot decât să-l deplâng. N. crede că era bine dacă l-ar fi chemat Ionel, puiul Ionel, era un cocoşel negru. Acum ar fi fost personificat şi distins de surorile filadelfe care, nepăsătoare, îşi văd de hrana lor zilnică în jurul mamei care s-a purtat eroic, dar nu exteriorizează pierderea.

ISTORIA PLAGIATULUI

Într-o carte de Radu Petrescu găsesc semnalate câteva lucruri: Eminescu şi Dante.

Primul:

Şi-ntreb al meu suflet rănit de-ndoială.

O, *moartea-i un secol cu sori înflorit.*
Noaptea potolit şi vânat arde focul în
Cămin.
Când sorii se sting şi stele pică
Şi întorcându-ţi faţa spre umărul tău
Sting.

Ultimul vers amintind pe marele florentin:

Quando Beatrice în sul sinistre fianco Vidi rivolta…

Sau: Proust în *Du côté de chez Swann* aminteşte de *Vie de Henri Brulard* a lui Stendhal.

Sau: ultimul capitol al *Caracterlor* este făcut după Pascal.

La p. 301 din *Jurnalul* lui Gâde trebuie extras ceva pentru *Frica*, ceva despre asaltul asupra lucrului bun, frumos, rar. Favorizarea mediocrităţii.

La început voiam să pun *Fricii* motto-ul de la *Princepele*: *Aedificabo et destruam…*

„În interiorul Forţei este Libertatea. Cel care-şi cunoaşte forţa cunoaşte Paradisul” (Montherlant, *Les Olympiques*).

Cato: cine are de partea lui prostia este totdeauna cel mai tare (către Pompei în *Războiul civil* de Montherlant).

Pentru *Frica*: *o* pictură foetală (grămezi de oameni, numai presimţiţi, o îngemănare de magme nedefinite, ceva între spermă împietrită şi o vietate plină de capete, un pietriş de oameni nedefiniţi).

— Frica – disimulare, o încercare de a te ascunde. Există şi o frică astrală: aberaţiile stelelor.

— Lumea hermafrodită în care androginul (nehotărâtul) domină.

„Pe tot ce puneai mâna era trucat: zahărul, avioanele, sandalele, dulceaţa, fotografiile, tot ce citeai, ce-nghiţeai, sugeai, admirai, proclamai, respingeai, apăr ai, toate erau fantome, duşmănoase, trucaje şi mascarade. Până şi trădătorii erau falşi" (Céline, *Voyage au bout de la nuit*).

Brahms era ieşit din *cartierul grangurilor* din Hamburg, dintr-un tata tânăr, de 24 de ani, o mamă de 42, croitoreasă (pentru *Janus*).

Tot pentru partea muzicală a lui *Janus*: Muzica lui Haydn, patriarhală. Compozitorul la Esterházy. Nu trebuia să bea, ca ofiţer purta sabie, ciorapi albi, rufărie curată, era pudrat, purta coadă şi perucă, trebuind să întrebe în fiecare zi înainte de masă şi după masă în anticamera contelui dacă e nevoie de muzică. Nu compunea decât pentru el. Nu avea voie să-şi răspândească muzica, copiind-o.

— *Canonul racului* din *Cele zece porunci*.

— Cartea de vizită cu note muzicale a lui Haydn în ultimii ani ai vieţii sale (Petzdoldt).

Un miros de mandarine înjunghiate cu cuţitul.

„Toţi autorii mărunţi sunt violent pragmatici" (G. Călinescu).

Bach scria plângând *Patimile după Matei* (*Ah, Golgota*!).

Pentru *Frica*: „Fiecare plantă distilează prin rădăcinile sale o otravă pentru plantele ce-i seamănă" (Gâde. *Jurnal*).

Din *Gesualdo di Venosa* (pentru *Janus*):

— Muzică de vânătoare (*caccia*), de pescuit (*pesca*).

— Compozitorul Piero scrie: Cu mulţi câini de vânătoare (*Combracchi assai*), cele mai multe, pe trei voci, pentru tenor, un fel de *Cantus firmus*. În Renaşterea

italiană: *balade*, *frottole*, *villanella* (de la cântec, dans, ţărăncuţă).

— Don Carlo Gesualdo, principe di Venosa, autor de madrigale dramatice, dialogate.

— *Orazio Vecchi*: *Amfiparnaso*, *Commedia harmonica*.

— *Messe du pape Marcel* de Giovanni Pierluigi da Palestrina, un model de polifonie sacră.

— Gesualdo di Venosa îşi ucide soţia, pe doña Maria, prinsă cu don Fabrizio Carafede Andria, la 16 octombrie 1590, întorcându-se de la vânătoare. Apoi îşi ucide şi fiul din bănuială. Se duce la a doua soţie cu 300 de lăzi pe 24 de catâri (zestrea sa), îndreptându-se spre Florenţa. Ridică o mănăstire unde e pictat ca un Tannhäuser penitent.

— *Responsorii* şi *cantiones sacrae* (pe cinci voci) pentru *cor à capella*.

— Genialul lui madrigal *Moro lasso al mi-o duolo* (Lumina de opiu a lunii).

ISTORIA PLAGIATULUI

Cronica lui Balthasar Walther despre Mihai Viteazul are părţi din *Cronica oficială a polonezilor* (prelucrate). Bălcescu ia şi el din ea pentru *Istoria românilor supt Mihaivodă Viteazul*.

Stavrinos, un cronicar grec, care scrie despre Mihai Viteazul, e f & osit de asemenea de autorul cronicii Buzeştilor (Walther). Radu Popescu, la rândul său, îl ia din plin pe Stavrinos în *Letopiseţul Ţării Româneşti*. De asemenea, Bălcescu în *Istoria românilor supt Mihai-vodă Viteazul*. Matei al Mirelor i-a inspirat pe Antim Ivireanul, pe Tudor Vladimirescu şi pe Bălcescu. În *Neamul Şoimăreştilor* al lui Sadoveanu, portretul lui Tomşa e al lui Matei al Mirelor, care şi el a luat din *învăţăturile lui Neagoe Basarab* şi face *Sfaturi către Alexandru Ilieş*. *Istoria lui Ştefan Tomşa din Moldova şi a doamnei Elizabeta Movilă o* va repovesti Miron Costin în *Letopiseţul*

său.

Cronograful lui Mihail Moxa e pornit din *Cronica Universală* a lui Constantin Manasses (cronicar bizantin din secolul al XII-lea). Unele imagini din *Cronograful* lui Moxa sunt luate din *Cronica bulgară*, referitoare la lupta lui Mircea cel Bătrân împotriva lui Baiazid, la Rovine, în 1394, care se găsesc transfigurate şi în *Scrisoarea III-a* a lui Eminescu (vezi Dan Zamfirescu).

Iată ceva şi din Al. Piru, *Cronicarii munteni*:

— *Letopiseţul Cantacuzinesc* şi *Letopiseţul Bălenilor* sunt compilaţii după *Viaţa patriarhului Nifon*, Stavrinos şi Matei al Mirelor.

„Eu căutam în orice operă urma omului44 (Gâde, *Jurnal*). Şi mai departe: „Desigur, arta urăşte natura. Dacă o caută, o face ca un vânător într-o ambuscadă şi ca un rival care n-o îmbrăţişează decât pentru a o strangula".

„Cel mai mare procent de oameni inteligenţi îl dau rataţiiu (Victor Eftimiu).

Pentru *Janus* din *Domnul Croche* (mecanica operei): surâsul lui *Manon* în rochie cu crinolină renaşte pe buzele modernei *Sapho*, făcându-i să plângă pe bărbaţi. Cuţitul Navarezei îşi dă întâlnire cu pistolul inconştienţei Charlotte (Werther).

— Massenet, asaltat de bătrâne wagneriene, dar trăgând cu ochiul la tinere parfumate care încă nu îmblânziseră cât trebuia pianul.

— La Operă nu se flirtează, se strigă foarte tare cuvinte de neînţeles şi dacă se schimbă jurăminte, asta se face numai cu asentimentul trombonilor: în mod logic, nuanţele schimbătoare ale unui sentiment trebuie să se piardă în mijlocul unei asemenea gălăgii obligatorii.

— Nu lipsesc, la urma urmelor, muzicieni care duc în circa muzica cu braţe încordate în timp ce trompetele mugesc.

— Nu se poate afirma că Bach nu a plăcut în înţelesul care-l dobândeşte acest cuvânt atunci când e vorba de Massenet. A auzit cineva vreodată pe tinerele modiste spunând că fredonează *Patimile după Matei*? Nu cred! În timp ce toată lumea ştie că ele se deşteaptă dimineaţa cântând *Manon* sau *Werther*.

— Să te apuci să cânţi *Ebreea* sau *Muette de Porţiei* de Esprit Auber…

— Domnul Cortot a folosit ceva mai mult de pe urma obişnuitei pantomine a dirijorilor germani. Are şuviţa lui Nikisch care e cât se poate de captivantă prin mişcarea pasionată care o străbate la cea mai neînsemnată nuanţă. Iat-o căzând melancolică şi obosită în pasajele duioase, în aşa fel încât să intercepteze orice comunicare stabilită între domnul Cortot şi orchestră, apoi, iat-o ridicându-se mândra în pasajele mai oţărâte… în asemenea clipe, domnul Cortot înaintează asupra orchestrei şi împunge cu bagheta ameninţătoare, aşa cum fac acei bande rill*eros car*e vor să deruteze taurul (muzicienii din orchestră au sânge rece de groenlandezi, au mai văzut ei şi altele de-astea). Ca şi Weingartner, se apleacă cu afecţiune asupra viorilor prime, murmurându-le mărturisiri intime, se întoarce spre tromboni, îi mustră cu un gest: haideţi, copiii mei! Curaj, încercaţi să fiţi mai tromboni decât trombonii! Iar trombonişti, supuşi, îşi înghit în chip conştiincios cilindrii.

— Nimic în muzică lui Wagner nu se înalţă la frumuseţea cea mai senină ca preludiul actului trei din *Parsifal* şi întreg episodul *Vinerei mari*, cu toate că învăţătura cam ciudată pe care Wagner o sorbea din umanitate se manifestă totuşi în atitudinea anumitor personaje ale acestei drame. Priviţi pe *Amjortas*, trist cavaler al Graalului care se vaită că o modistă şi se înceşte ca un copil. *Sapristi*? Când eşti cavaler al Graalului, vlăstar

regesc, îţi străpungi singur trupul cu lancea, nu îţi plimbi o rană înveninată de-a lungul unor melancolice cantilene, şi asta preţ de trei acte!

— În fine, l-am putut vedea pe domnul Grieg! Din faţă are aerul unui fotograf genial; din spate, un anumit fel de a-şi purta părul îl face să semene cu acele plante numite floarea-soarelui, îndrăgite de papagali şi întâlnite în grădinile care împodobesc micile gări provinciale.

— Montaigne: *„L'homme est ondoyant et divers41* (reluat de Debussy).

— Întreaga operă a lui Wagner pe care numai trăinicia ei a ajutat-o să reziste avântului plin de hărnicie al compilatorilor.

— Berlioz a fost de îndată adoptat de către pictori. Se poate chiar spune, fără ironie, că Berlioz a fost totdeauna muzicianul preferat al acelora care nu cunoşteau prea bine muzica. Berlioz n-a adus nicio înnoire. El îşi aminteşte de Glück pe care-l iubea pătimaş şi de Meyerbeer pe care-l detesta cu religiozitate.

— Gounod este trebuincios: mai întâi e cult, îl cunoaşte pe Palestrina, colaborează cu Bach. Respectul lui pentru tradiţie este îndeajuns de clarvăzător pentru a nu face caz de numele lui Glück, altă înrudire streină, destul de puţin dezvăluită. Mai curând îl recomandă pe Mozart dragostei tineretului, dovadă adevărata uitare de sine, căci niciodată nu s-a inspirat din el.

CAIETELE PRINCEPELUI

Din *VOccultisme* de Jules Tondriau, Marabout Université:

— Orpheus este considerat de popor un magician trac, fondatorul cultului *Triplei Hekate*, patroana vrăjitoarelor.

— *Legea celor douăsprezece table*, în anul 451 î.e.n., prima lege romană scrisă, condamnă formulele magice şi

vrăjitoriile.

— De la Hipparchos, nimeni nu mai contestă un sincronism între precesiunea echinocţiilor (grad de arc în 72 de and, turul complet al elipticei în 25 920 de ani; 7 e deci un fel de ritm cosmic… şi ritmul nostru vital; 72 de pulsaţii pe minut, în medie, 25 920 de respiraţii pe zi).

— Când zeul grec Apollo a omorât cu săgeata pornită din arcul său de argint şarpele uriaş Python, care devasta regiunea delfică, a trebuit să înlocuiască unul din talentele pe care le avea şarpele, acela al divinaţiei. Şarpele Python avea darul clarviziunii, hrană sufletească şi răspuns curiozităţii umane. Apollo institui la Delphi o preoteasă care luă numele şarpelui şi deveni Pythia, preoteasă a destinului.

— *Cartea mutaţiilor* sau *Yi-King* (în China) oferă metoda cea mai celebră şi cea mai bogată în ipoteze psihologice şi metafizice. Este o operă fundamentală a filosofiei chineze. Vechiul *Yi-King* se prezintă ca o culegere de şaizeci şi patru de hexagrame, constituite prin asamblarea, de fiecare dată diferită, a celor două principii complementare *Yang* şi *Yin* (masculin-feminin). Fiecare hexagramă are un nume şi este însoţită de un text scurt (*Tuan*) care o explică, un al doilea text (*Yao*) completând pe primul şi interpretând fiecare figură. Totalitatea hexagramelor este considerată ca reprezentând întreaga mulţime de fosile, totalitatea situaţiilor cosmice, sociale sau psihologice care ar putea să se ivească în univers. Căutarea hexagramei care ar putea să dea răspuns la întrebarea pusă se face cu ajutorul a trei monezi sau a cincizeci de baghete vegetale, a căror manipulaţie repetată de mai multe ori dă o serie de şase cifre, corespunzând celor şase părţi ale hexagramei.

— Chinezii au făcut din *Cartea mutaţiilor* cartea lor sfânta prin excelenţă.

— Printre profeţii cei mai celebri, al căror subiect de predilecţie pare a fi sfârşitul lumii, se citează: Sfântul Malachie, Sfânta Odilia d'Orval, călugărul Adison, călugărul Hermann şi Nostradamus, care trecea drept inspirat de demonul Baël.

— Arta sacră (alhimia) cunoscu un mare succes în secolele III – V. În acest timp, reprezentanţii săi principali au fost Zozhne, Synesius Olimpiodor şi Maria la Juive, care inventă vasul numit *Kerotakis*, vas închis de alhimie. El trecu în posteritate sub numele de *bain-marie*. Cu ajutorul pietrei filosofale, această alhimie pretinde că schimbă metalele în aur (*chrysopee*) sau în argint (*argyropee*); prin panaceu, se înţelegea că se vindecă toate bolile, se prelungeşte viaţa omului, se asigură fericirea perfectă a adr – ui în sânul divinităţii.

— Notăm aici textu'. *julei smaragdine* atribuită lui Hermes Trismegistos, după o versiune franceză:

Este adevărat, lipsit de minciună şi foarte schimbător.

Ceea ce se află jos e la fel cu ceea ce se află sus şi ceea ce este sus e la fel cu ceea ce este jos, pentru a face miracolele dintr-un singur lucru.

Şi aşa cum toate lucrurile au fost şi sunt venite dintr-unul singur, tot astfel toate lucrurile sunt născute din acest lucru unic prin adaptare.

Soarele este tatăl lui, luna este mama lui, vântul Z-a *purtat în pântecele său, pământul este doica* sa, *tată al totului, Theleme al întregii lumi, forţa că este întreagă dacă este convertită în pământ.*

Tu vei separa pământul de foc, subtilul de ceea ce e grosolan, uşor, cu mare iscusinţă. El urcă de la pământ spre cer, apoi el coboară în pământ şi el primeşte forţa lucrurilor superioare şi inferioare.

Tu vei avea prin acest mijloc toată gloria lumii şi

întreg întunericul se va îndepărta de tine.

Este forţa tuturor forţelor, căci ea va învinge orice alt lucru subtil şi va pătrunde orice lucru solid.

Astfel lumea a fost creată.

Din aceasta vor fi şi vor ieşi nenumărate adaptări al căror mijloc este aici.

Pentru aceasta eu am fost numit Hermes Trismegistos, având cele trei părţi ale filosofiei lumii.

Ceea ce am zis despre operaţiunea soarelui este îndeplinit şi terminat.

— Lucrarea *Nunţile Chimice* de Christian Rosenkreuz începe astfel:

Astăzi, astăzi, astăzi, Acestea sunt nunţile regelui; Dacă tu eşti născut pentru a lua parte la

Eler

Ales de Dumnezeu pentru bucurie.

Du-te către muntele

Care poartă trei temple.

Să vezi evenimentele.

Ai grijă de tine.

Examinează-te pe tine însuţi.

Dacă tu nu te-ai purificat cu asiduitate.

Nunţile îţi vor face rău.

Nenorocire celui care întârzie acolo.

Iar cel care este prea uşor să se abţină.

— Doctrina alhimică foloseşte o – simbolistică rezervată iniţiaţilor din oare citez: *pătratul = cele patru elemente*; *pelicanul* sau *Christ = piatra filosof ală*; *spada – focul*; *hermafroditul = sulful şi mercurul unite*; *lupul = antimoniul, Marte – fierul*; *Neptun = apa*; *Saturn = plumbul*.

— Prin intermediul *Cărţii formaţiunii* sau *Sepher vestiră*, redactată între secolele V – VII, *Cabala* studiază vechea doctrină liberară a genezei. Dumnezeu a creat

acest univers cu ajute rul a trei entităţi superioare *Sephar = litera cifrată*; *Sipur – litera – expresie orală*; *Sepher = litera – expresie scrisă* (deci *Sephar*, *Sipur* şi *Sepher* numite *Sepharim*). Cele zece atribute divine numite: *Sephiroth belima* sunt: *coroană*, *înţelepciune*, *inteligenţă*, *clemenţă*, *rigoare*, *frumuseţe*, *triumf*, *glorie*, *temelie*, *regalitate*, reprezentate în *arborele sephirotic*, iar cele douăzeci şi două de litere ale alfabetului sfânt (*trei mame*, elementare, şapte redublate şi douăsprezece simple) au permis aceste cneaţiuni: Dumnezeu a gravat literele şi aceasta a fost paradigma universului. Din această creaţie adfabetico-numierică îşi are originea *Cabala* oare cuprinde trei părţi: *gematria* sau *ştiinţa combinaţiilor valorilor numerice* ale literelor, *notharica* şi *themura*.

— Pe la 1280 apar primele coli manuscrise ale unei cărţi: *Zoharul* sau *cartea splendorii* (interioare).

— *Goeţia* sau *magia diabolică*, *pactele cu Satan* şi *Sabbatele* mici sau mări au fost practicate în Evul Mediu până în secolul al XVII-lea. Cartea *De praestigiis* a lui Jean Wier, apărută în 1568 la Bâle, precizează că există 7 405 926 de diavoli, împărţiţi în 1 111 legiuni şi ascultând de 72 de prinţi infernali. Inchiziţia a ars între anii 1400 şi 1504 peste 30.000 de vrăjitori şi vrăjitoare; pedeapsa cu moartea pentru vrăjitorie a fost suprimată în Franţa abia în 1731.

— Dimensiunea specifică a sufletului Indiei sau ştiinţă a *omului integral*, cum au proclamat-o eminenţii trientalişti, *yoga*, mai veche decât indo-europenii, a avut contact cu şamanismul şi cu celelalte vrăjitorii aborigene înainte de a fi codificată de Patañjali şi înainte de a năpădi; poate religiunile Indiei. *Yoga* conţine opt paliere sau *angâş*, care se repartizează pe trei planuri.

— Dintre toate disciplinele referitoare la parapsihologie numai următoarele par a rezista unui examen critic serios: 1. Întreaga *yoga* clasică; 2. Unele domenii ale sugestiei, de exemplu *hipnoza medicală* şi *underground psychology*, aplicată în special în publicitate; 3. *Telepatia spontană*, adică fenomenele de ordin telepatic care se prezintă pe neaşteptate spiritului nostru (o mamă care ştie că fiul ei este în pericol sau un amic care îşi dă seama că tovarăşul său are nevoie de un ajutor imediat); 4. Unele experienţe care se practică în Tibet (de exemplu, *Tu-Mu*, arta de a se încălzi complet gol în zăpadă, sau *Lung-*

Gom, arta de a alerga fără mâncare şi fără oboseală).

— Doctor Faustus, personaj pe jumătate real, pe jumătate legendar, se numea Georgius Sabellicus Faustus Junior, devenit mai târziu doctor Johannes Faustus. El l-ar fi cunoscut pe Paracelsus şi pe Agrippa.

— Abracax sau Abraxas, cel mai vechi zeu, după unii, al sirienilor şi perşilor; bazilidienii eretici din secolul al II-lea îl făceau şef al celor 365 de zei care guvernau zilele anului.

— Adramelch, preşedinte al înaltului consiliu al diavolilor, intendent al garderobei lui Satan. E prezentat sub forma unui măgar cu tors uman şi coadă de păun. La Sepharvaim, în Assyria, se ardeau copii pe altarul său. Se spune acelaşi lucru despre Sardon: strigătul copiilor arşi era râsul sardonic; o altă tradiţie afirmă că acest râs provenea din ingestia unei ierbi nocive din Sardinia.

— *Acla*, cuvânt prescurtat cabalistic din formula: *Aieth Cadol Leolam* A-*donai*, care înseamnă: *Domnul va fi mai mare în Eternitate*. Cuvântul alungă influenţele demonice.

— Usturoiul era folosit de egipteni, spre deosebire de greci şi de alte popoare asiatice, că plantă sf întă. Virtuţile sale curative, sau măcar mirosul său, sunt apreciate din vremurile vechi. Rabelais constată că usturoiul are proprietatea de a contracara efectele magnetului.

— Pentru magicieni, numele vasului filosofic unde se desăvârşeşte *Marea Operă*, adică crearea pietrei filosof ale, era *aludel*. Era o matrice în formă de ou, sinonimă cu cuptorul numit *athanor* şi cu sfântul Graal.

— Cuvântul cabalistic *amen* e un cuvânt ebraic care în calculele cabalistice avea valoarea 99. Devenit „aşa să fie!” (*Ainsi soit-il*!), a fost adoptat de creştini. Semnalăm înrudirea cu termenul hindus *aum*. Sau *om*.

— Perşii sacrificau măgari în cinstea zeului

războiului. La egipteni, el simboliza pe zeul răului, Typhon. Grecii sacrificau măgari în onoarea lui Priapus.

— Marele duce al Infernului (în Occident) se numea Astaroth şi era reprezentat ca un înger încoronatr gol, ţinând o viperă în mâna stângă şi călărind un dragon. Trezorier infernal. Clarvăzător în trecut, prezent şi viitor; detectează dorinţele secrete şi acordă protecţia celor mari.

— Prin experienţele lui Hofmann, în 1919, teoriile ocultiştilor cu privire la aura sau fluidul vital au fost înlăturate. În zadar unii ocultişti susţin că J.H. Fabre a demonstrat existenţa ei (a aurei).

— Un alt zeu al Infernului era Baphomet, idol venerat de templieri – de origine necunoscută, Baphomet avea o barbă albă şi ochi animalici. Cultul său era secret şi imoral. E prezentat ca androgin.

— Behemoth era un bou colosal şi miraculos pe care evreii îl considerau rezervat pentru hrană lui Messia; în Evul Mediu a devenit un demon sub formă de elefant pe două picioare, cu abdomenul umflat.

— Belzebuth sau Beelzebub e prinţul demonilor, cel dintâi după Satan; stăpân al muştelor. Colosal, chip tumefiat, coroană cu bandă de fier, încornorat, negru, ameninţător, păros, aripi de liliac, labe de gâscă şi coadă de leu. Tradiţia siriană face din el regele demonilor.

— Liliacul este un simbol al crepusculului, al androginismului, al misterului. El participă la Sabbat.

— Ocultiştii deosebesc de corpul fizic şi alte categorii: a. *corpul fluidic* sau *eteric* (deşi eterul intersidéral nu există). Uneori vizibil, acest corp poate pentru moment să părăsească fiinţa sau să se materializeze în mod voluntar prin exteriorizare; Bosc îl numea *aerosom*; b. *corpul cauzal*, imaterial, leagă existenţele noastre eventuale; c. *corpul glorios* sau de glorie: corp radiat de marii mistici în extaz. În legende,

acest corp poate ignora legile naturale, să traverseze zidurile, de exemplu; d. unii metafizicieni şi spiritişti disting corpul astral sau *perispiritul*. Natura fiind pentru ei *triplă* (*materie*, *spirit* şi *perispirit*), *perispiritul* ar participa pe rând la acţiunile corpului material şi ale celui imaterial. Acest corp este cel care permite bilocaţia. Cea mai mare parte a autorilor se raliază la diviziunea ternară a lui Stanislas de Guaita: *corp fizic*, *corp astral mediator*, *suflet*.

— *Criptestezia* este facultatea care ar fi sensibilizată de lucrurile ascunse. În sens strict, arta de a cunoaşte un element ascuns. Richet clasifică toate fenomenele de vibraţie a realului sau paranormale subiective, ce pot fi cunoscute printr-un al şaselea simţ.

— Cabaliştii au imaginat patru categorii de demoni: *salamandrele*, demoni ai focului, *ondinele* sau *nimfele*, demoni ai apelor, *gnomii*, demoni subterani, *sylphele*, demoni ai aerului.

— O listă privind ierarhia demonilor, după o lucrare din secolul al XVI-lea: împărat – *Lucifer*; prinţ – *Belzebuth*; mare duce – *Astaroth*; prim-ministru – *Lucifugus*; *Satanachia* – mare general; *Agaliarept* – alt general; locotenent general – *Fleurety*; brigadier – *Sargatanas*; mareşal de câmp – *Nebiros*.

— *Egregor* sau *Eggregor*: exalaţie magică a colectivităţilor. Exemplu: farfuriile zburătoare sau sorii Fatimei, numite uneori forme gândite (fiinţe magice colective).

— *Empusa*, demoni de miazăzi care apar mai ales în luna august şi sfărâma oasele celor care refuză să-i venereze. În sens larg = spectru, vampir. Fără îndoială, rudă cu Empusa din antichitate, monstru cu un picior de măgar, care era trimis pe pământ de Hekate şi luă forme hidoase pentru a înspăimânta oamenii.

— *Energumen* = *posedat*.

— Cuvântul *profan* vine de la *profano*, care indică pe cei care trebuiau să rămână înaintea templului, nefiind admişi în interior, aşa cum procedau iniţiaţii.

— Facultăţile parapsihologice au fost numite de profesorul Rhine *facultăţi E.S.P.* (*Extra Senzory Perceptions*), numite de asemenea şi *facultăţi Psi-Gamma*. Facultatea generală sau *G.E.S.* cuprinde, după o clasificare comodă dar discutată, clarviziunea şi telepatia. Francezii vorbesc de o percepţie extrasenzorială.

— Strănutul a fost primul semn de viaţă *al* omului creat de Epimetheus şi animat prin focul furat din cer de Prometheus. Credinţa populară afirmă că strănutul de dimineaţă este de rău augur, iar cel de după-amiază e de bun augur.

— *Fachir* vine de la *faqir* = *sărac*.

— *Feu-follet*: emanaţii de fosfor, de hidrogen, în mlaştini sau în cimitire, considerate de superstiţioşi drept *corrigani* sau *farfadeti* (pentru suflete în primei die). *Focul sfântului Eime*, fenomen de electricitate atmosferică ce se manifestă între cablurile şi frânghiile unei nave; asimilat cu dioscurii – Castor şi Pollux – sau cabirii din Samothracia, protectori ai navigaţiei.

— *Gnomii* erau nişte pitici diformi care, după cabalişti, păzeau minele şi comorile; femeile lor se numeau *gnomide*.

— *Goeţia* este numele magiei negre, vrăjitoriei demonice care face apel la forţele terestre infernale, prin opoziţie cu *theurgia* sau *taumaturgia*.

— *Grifon* este un animal fabulos, jumătate vultur, jumătate leu (capul e întâi de vultur, apoi de leu, urechi de cal, zis şi leu înaripat). Apollo captură unul în ţara hyperboreenilor, unde el apăra aurul împotriva dorinţelor arimaspilor, războinici sălbatici care nu aveau decât un ochi.

— *Hatha – yoga* (*ha = soare*; *tha = lună*). *Yoga* controla corpul fizic şi vitalitatea asigurând stăpânirea diferitelor organe, în special respiraţia (*prana*).

— La Patras era un templu al lui Demeter în care se ghicea viitorul.

— *Interoceptorii* sunt nişte dispozitive anatomice în viscere, a căror sensibilitate inconştientă e comparabilă cu aceea a organelor de simţ.

— *Incubul* e un fel de *spirit masculin răufăcător*, care tulbură somnul femeilor prin vise erotice (vezi *killerops* sau *sucub*).

— *Kundalini* este în mod simbolic *şarpele-femeie*, cuibărit la baza coloanei vertebrale. O gimnastică *yoga* a puterilor nervilor psihici (!), adesea influenţată de erotism (tantrism).

— *Lămia* era o *femeie-şarpe*, foarte frumoasă, locuind în deşerturi, avidă de sânge omenesc, ameninţând în special copiii, uneori dezgropând cadavrele pentru a le mânca. În mitologia greacă era un monstru căruia Zeus îi dăduse puterea să-şi scoată ochii şi să-i pună la loc.

— *Leonard*, ţap negru, uriaş, puturos, cu trei coarne şi urechi de vulpe, care prezidează Sabbatul. E şeful demonilor subalterni şi inspector general al magiei şi vrăjitoriei. În Sabbat i se sărută fesele pe care el le are în formă de obraz omenesc; în acest timp se ţine o candelă verde în mina.

— *Cărţile sibiline* au fost cedate de Sibylla din Cumae lui Tarquinius, regele Romei.

— *Lucifer* îl momeşte pe om cu ajutorul orgoliului, nu cu plăcerile carnale, cum face Satan. E numit şi *Lucifugus Rafcale*. A fost adorat sub numele de *Lucibel*, ca *înger al luminii*, care vrea să se elibereze de servituţile Creatorului.

— Mammon e considerat demon al bogăţiei, al

avariţiei, al nedreptăţii; i se adaugă uneori viţelul de aur, fiind apropiat de asemenea de Moloch.

— *Mantică*, în greceşte *mantike tekhne* = *divinaţie*. Presentiment, ştiinţă a lucrurilor viitoare, practicată de *mantis* sau *devin*. Mantica ar veni de la grecescul *mania* (*furor*, în latineşte) = *delir sacru*, care se obţine prin entuziasm sau prin prezenţa unui zeu în corpul unui *devin*.

— *Mantra* (*m*): sunet mistic, formulă magică hindusă. Un fel de *yoga*, bazată pe puterea vibraţiilor sunetelor.

— *Metagnomie*: posibilitatea de a cunoaşte în afară şi dincolo de informaţiile obişnuite date de simţuri şi conştiinţă. Termen dat de Emile Boirac pentru a desemna fenomenele de clarviziune prin opoziţie cu fenomenele de diapsihie sau telepatie. Sudre o divide în *telepatică*, *perceptivă*, *profetică*, *mantică*, *spiritică* şi *onirică*.

— *Metapsihică*, termen propus de Richet. Studiul faptelor paranormale. A înlocuit vocabula ştiinţei oculte. Astăzi se foloseşte termenul *parapsihologic*

— *Metempsihoză*: fiinţele revin de mai multe ori pe pământ, după moarte, chiar sub formă de animale. Sinonime: *reîncarnare*, *avatar*, *palin genezie*. Pythagoras zicea că el însuşi este o reîncarnare a lui Homer.

— *Mit*, etimologic, *vorbă*, *fabulă*. Psihologic: o proiectare în afară a unei nevoi colective inconştiente (star de cinema) sau a unei concepţii universale latente asupra personajelor (Oedipus), locurilor (Olympos), situaţiilor (potopul)...

— *Neurii* erau *sarmaţi* din Europa, despre care se spunea că au proprietatea de a se transforma în lupi.

— *Od*, numele unei forţe universale ce se manifestă în magnet, în cristale, în corpul animal. Termen de parapsihologie.

— *Buric*, *centrul lumii* la Delphi, unde *omphalos-ul*, o piatră ovoidă, trecea drept *buricul şarpelui Python*, omorât

de Apollo. În India, *centrul lumii* era la *Budh Gaia*, în Egipt, în *oaza Siwah*, unde un *omphalos* mistic era folosit pentru a prezice viitorul. A fost consultat de Alexandru cel Mare.

— *Ur obor os* = *şarpe care îşi muşcă coada*. Simbol pentru alhimişti al *unităţii materiei*, ca şi *circumferinţa*. Pentru alţi ocultişti, este *fluidul universal* sau *reînnoirea perpetuă* a naturii. Sectatorii săi sunt *ophiţii*, de la *ophis*, în greceşte, care înseamnă *şarpe*. Uroboros nu trebuie confundat cu animalul stupid *catoblepas*, animal imaginar care se mănâncă singur. Unii l-au înlocuit cu *salamandra* sau *dragonul alhimic* al lui *Nagari*, cu cap şi picioare omeneşti, cu patru cozi.

— *Pentaclu* = *emiţător fluidic*. Inscripţiile pe care le poartă sunt în *alfabete sfinte*. A nu se confunda cu *pentaclu*. A se asocia cu *talisman* (activ), *amuletă* (pasivă), *gri-gri*, *filacter*, *terafim*.

— *Pentagrama* sau *pentaclul – stea magică cu cinci ramuri sau steaua lui David*. Semn pitagorician ai cunoaşterii, al ştiinţei. *Pentagrama lui Agrippa* sau *steaua înflăcărată* este de asemenea folosită în mă-le.

— *Mică lucrare* sau *micul minister* este reprezentat prin *arborele lunar*. E o etapă a *Marii Arte*.

«— *Alhimia* a luat *pasărea phoenix* ca semn al renaşterii.

— *Pilacterul* este o *amuletă* sau un *talisman*. Bucată de pergament care poartă scris un pasaj din sfânta *Scriptură*, pe care evreii şi-o leagă de braţul drept sau de frunte.

— *Lichefiind piatra filosofală*, se obţine elixirul de viaţă lungă sau *panaceul*. I se zice: *Fântâna de aur* sau *Lemnul Vieţii*. În Evul Mediu i se atribuiau următoarele virtuţi: comandă puterile cereşti, te face să cunoşti trecutul şi viitorul, te face invizibil dacă o ţii în mină,

creează mişcarea perpetuă (*perpetuum mobile*), rezolvă cuadratura cercului, permite să poţi zbura după dorinţă prin aer (dacă o porţi într-o pânză pe corp), poţi fabrica *alkaestul* şi *homunculii*. Simbolic se numeşte: *Christ*, *Pelican*, *Azoth*, *Copilul încoronat* sau *Fiica Marelui Secret*, *Leul Verde*, *Şarpele*, *Laptele Fecioarei*, *Apă Pontică*, *Piatra înţelepţilor*. Se prezintă sub formă salină (piatră) sau sub formă de aur potabil, dizolvată în apă mercurială.

— *Polarii*, sectă mistică de iniţiaţi, aşa-zişi de tradiţie apolinică, pretinzându-se rosicrucieni veritabili, supuşi doar unor superiori invizibili care îi conduc prin oracole de formă astrală. Ei aşteaptă resurecţia conte lui de Saint-Germain, oare e Messia lor.

— *Poltergeist*, cuvânt german însemnând *scandalagiu*; ansamblu de fenomene, zise paranormale obiective, care se produc în locurile bântuite.

— *Polipsihism*, credinţă într-un suflet universal comun tuturor oamenilor sau chiar comun tuturor fiinţelor. Este acel *egregor* al ocultiştilor şi, mai mult sau mai puţin, Adam al *Cabalei*.

— Se zicea că pentru o găină neagră care se sacrifica la miezul nopţii, spre est, într-o răscruce izolată, cu *Marele Apel* (*Marea Chemare*), *o* ramură de chiparos în mină, diavolul îţi dădea uneori o găină neagră care oua ouă de aur.

— *Prânayama*, disciplină a respiraţiei (*prana*), stăpânire a respiraţiei. În trei timpi: *purak* sau aspiraţie, *kumbhak* sau reţinerea suflului, rechak sau expiraţie.

— *Pratyhara*, în *yoga*, abstracţiune a sensurilor.

— *Premoniţiune*, senzaţie inopinată, precedând un fapt şi anunţându-l. Prevestirea e ceva mai vag. E o certitudine premonitorie. Faptul care urmează să se întâmple se prezintă ca având un mare grad de certitudine.

— *Présage*, un semn natural prin care se ghiceşte

viitorul. Conjectură din care se deduce acest viitor. A se vedea: *auspicii*, *superstiţii*.

— La evrei existau nişte *table de aur* care se ţineau deasupra arcei. Prin extensie, *talisman* protector.

— *Psihokinesie* sau *PK* sau *Psikavpa*, facultate bănuită a avea putere să influenţeze un obiect deja în mişcare (în repaus, *telergie* sau *telekinesie*).

— *Psihomancie*, orice evocare privind sufletele cu numeroase variante: *hipnoză*, *transă*, *evocare*, *portret*.

— Ambiguitatea oracolelor i-a adus lui Apollo epitetul de *loxias*, adică *oblicul*.

— *Radiestezist*, cel care are facultatea de a depista radiaţiile electromagnetice cu ajutorul unei baghete.

— *Trandafirul* reprezintă adesea în alhimie *purificarea finală a spiritului*, *renaşterea*. Exemplu, prin excelenţă, de obiect care poate fi resuscitat, *reînviat*.

— *Pecetea lui Solomon*, stea cu şase ramuri sau hexagrama înstelată. Cele două imagini înlănţuite reprezintă, una, *cel alb*, *lumea sau macrocosmul*, a doua, *cel negru*, *omul* sau *microcosmul*.

— *Sephiroţii* reprezintă cele zece atribute prin care se manifestă Dumnezeul unic şi de neconceput al *Cabalei*. Grupate într-un *arbore sephirotic*, fiecare din ele corespunde de asemenea unei planete, unei părţi din corp etc.

— *Subliminal = care este nelimitat*. Eul subliminal indică substanţa psihică în care ne întoarcem după moarte.

— *Talisman* (în greceşte, *telesma = rit*).

— *Taumaturg = făcător de miracole*, dar pe plan divin. Este sensul benign al miracolelor. În acest sens, Iisus însuşi a fost un mare taumaturg. Taumaturgia este deci o magie albă. Sinonim: theurgie.

— Triunghiul are următoarele semnificaţii: *echilateral – absolutul*; *isoscel = staticul*; *scalen =*

dinamicul; *dreptunghic = armonie*; cu vârful în sus, simbolizează *focxd*; cu vârful în jos, simbolizează *ploaia-Jurnal de la Poiană*

Eterinarul ne dă o sticlă cu

Vun lichid mirositor, sfătuindu-ne să-l vârâm pe Gică Doi cu capul într-un sac. Ceea ce Costea cu fiul său fac după multe peripeţii, deoarece câinele simte că ceva nu e în regulă şi începe să dea ocol casei şi grădinii. În cele din urmă, tot lăcomia îl pierde, crede că va căpăta ceva de mâncare, vine, e capturat şi începe, de furie, să se muşte de coadă. Fiul lui Costea îl ţine de gâtul vânjos, ungerea nu-i place deloc, deşi se pare că nu doare, dar are amintirea vechiului lanţ în care a stat captiv, şi asta îl înnebuneşte, ideea că va reveni în prizonierat. După o jumătate de oră, este uns, în sfârşit, după ce-l muşcă pe băiatul lui Costea. Ca răsplată, capătă, un delicios cârnat proaspăt. Se pare că va fi sistemul de a-l mai trata. Plăcerea finală îl va face să vie singur la sac?

Trei lucruri, remarcabile în *Bătrânul şi marea* a lui Hemingway: bătrânul visa lei; să taci pe mare; omul poate fi distrus, dar nu înfrânt.

„Ar fi n scădere faţa ei frumoasă 4 (Dante). Ce vers sublim!

Wagner umblând pe o frânghie la Eisleben, plus fanfara de husari. Avusese aventuri de cartofor, era prieten cu Bakunin, participase la revoluţia de la Dresda (1849) şi fugise la Weimar. Liszt îi face rost de un paşaport, fuge la Paris prin Zürich. Stă în palatul Giustiniani din Vene

Ţi-a. E autorul unor volume: *Artă şi politică germană*, *Artă şi religie*.

O replică din *Rienzi*: *Pe ei, tovarăşi*!

Corul preoţilor şi călugărilor din *Lateran* strigă:

Vae, vae tibi maledicto! *Jam te Justus ense stricto, Vindex manet angelus*

(*Vai, vai ţie, blestemăţiile*! *I Dacă vei fi lovit de sabie, I Îngerul cel drept rămâne biruitor*.)

Vae, spem nuliam maledictus, Foveat, Ghennae rictus Jamjam hiscit jlammeus!

(*Vai, blestematul n-are nicio speranţă, I Gura iadului se cască, Tăişul sabiei fulgeră*.) (Pentru *Janus*.)

Sophokles care făcea aluzii la contemporani în operă lui (vezi D. Marmeliuc).

Din *Moiră*, *Mythos*, *Drama* de M. Gramatopol:

— La Homer, *moiră*, zeitatea personificând răul, moartea, destinul implacabil… La tragici, moir*ă era* soarta, destinul. Ideea destinului e redată altă dată prin anan*ké (ne*cesitate, constrângere), ca în Prom*etheul lui* Eschyl: „Cu m*ult mai sla*bă *că* d*est*i*nul est*e *înţelepciunea. A*naximandros socoteşte infinitul (apei*ron) ca* principiu al universului; lucrurile se întorc în mod silit acolo unde s-au născut, „căci *ele trebuie să* d*ea soc*o*teală şi* s*ă* i*spăşească nedreptatea com*i*să une*l*e faţă de* c*elelalte, du*pă *orând*u*irea tim*p*ului.*

— Materialitatea lumii la Anaximandros se exprimă prin existenţa a patru elemente: apă, foc, pământ, aer, opozabile atributelor: cald, rece, umed, uscat.

— *Metabolé kairon* (schimbarea sorţii) la Herodotos.

— Destinul în formă de *daimon* (la Herakieitos: *éthosanthrôpo daimon* – caracterul este destinul omului).

— Eric Dodds: un tânăr spunea în *British Museum* văzând sculpturile Parthenonului: „Maniera greacă nu mă emoţionează câtuşi de puţin. Totul e atât de puternic

raţional!”

— Gândirea greacă concepe aritmetică, numerele, reprezentând o figură în spaţiu, un fel de geometrie analitică à *rebours* (Aram Frenkian), spre deosebire de geometria carteziană, unde soluţia problemelor e dată prin caicul şi simboluri algebrice, algebra fiind o aritmetică generalizată. Aşadar, grecului numărul i se părea identic ou spaţiul care-l reprezenta, fapt evidenţiat în *Elementele* lui Euclid.

— *Aristoteles*: iraţionalul discutat în legătură cu estetica literară în *Poetică*. În capitolul al XXIV-lea e denumit *ălogon* şi se distinge de miraculos (*to thaumaston*). Ce trebuie căutat în tragedie e elementul miraculos. Iraţionalul de care depinde în cea mai mare măsură miraculosul îşi are locul mai curând în epopee, pentru motivul că eroul nu se vede.

— *Aristoteles*: „De câte ori un lucru care există sau se întâmpla aduce după sine un alt lucru care există sau se întâmpla, oamenii îşi închipuie că de vreme ce al doilea există, primul trebuie să fi existat sau să se fi întâmplat şi el: socoteală, evident, greşită”.

— *Alétheia* = *personificarea tuturor virtuţilor*.

— *Psyché*, la Homer, după moarte, cadavrul lipsit de viaţă.

— *Sokrates* citându-l pe Protagoras în dialogul platonic *Theâitetos*: *Omul e măsura tuturor lucrurilor*; pentru cele care există – măsura fiinţei lor, pentru cele ce nu există – măsura nefiinţei lor.

— *Esse est percipi* (A fi înseamnă a percepe).

— Ceva pentru *Janus*: procesele pentru impietate (*asébeia*) în care a căzut şi Sokrates. L-au acuzat Meletos (un poet tragic mediocru şi invidios), Lycon (un orator demagog), Anytos, unul care era mai serios. Se cunoaşte, de altfel, dispreţul de natură filosofică al lui Sokrates faţă

de instituţiile politice ale statului. El ataca instituţiile democratice ale statului, deşi era democrat. Unde mai pui coruperea tineretului, care era socotită altceva decât cea religioasă. Cerea o viaţă mai plină de filosofie, mai puţin cetăţenească, în acelaşi sens în care pentru Platon era poezia pe care o excludea din educaţia cetăţenilor statului. Pentru el ideală era poezia homerică, care prin fondul ei depărtat de realitate nu putea pregăti luptători sau legiuitori, conform criteriilor adevărului, ale unui adevăr de natură ideală, aristocratică, legat de organizarea în caste a Republicii platonice.

— Pândar: *Skias onor Anthropos* (Omul e visul unei umbre); vezi şi la *vida es sueño* (*Istoria plagiatului*).

— Pentru *săptămâna nebunilor*: Concepţia asiatică asupra eroului pornea de la disocierea lui de mulţime, prin situarea lui într-o poziţie superioară de conducător unic care prelua în mod automat asupra lui sorţii buni sau răi ai comunităţii. În mentalitatea greacă, eroul iese din mulţime prin calităţile, faptele şi suferinţele lui. În concepţia asiatică, eroul e subordonat divinităţii; în concepţia greacă, eroul participă la divinitate.

— Leo Aylen spune că tragedia se naşte în democraţie, având un caracter neeroic (antieroic).

— Unul din scopurile tragediei este depăşirea sentimentului tragic.

— La Sophokles, după J. Carrière., inspiraţia tragică s-ar axa pe demonizarea radicală a necunoscutului, cel puţin în spaţiul mitologic lăsat liber prin îndepărtarea zeilor olimpici; ea se bazează pe un fatalism, nu absolut, ci parţial şi condiţionat la nivelul omului.

— Xenophon despre râul Teleboas: *râul acesta nu era mare, ci finimos!*

— Dionysos din Halicarnas interpretează *préponul* (*cuviinţa*), ceea ce trebuie remarcat într-o cuvântare în

Tratatul său Despre *aşezarea cuvintelor*. După el, *préponul* nu e numai un procedeu stilistic, el devine o categorie stilistică, deoarece cuvintele se aleg şi se aşază.

— *Kosmon = decenţa*.

— *Tratatul despre sublim* – scrisoarea către Postumius Terentianus, atribuită lui Longinos, compusă în secolul I î.e.n., fiind construită pe principalele puncte ale lucrării lui

Caecilius din Kalé (*Despre sublim*). Caecilius introduce pentru *sublim* termenul de *hypsos*. La Aristoteles, termenul este *măreţia*, stilul măreţ – *megaloprepeia* (*Istoria plagiatului*).

— Artă, după Platon, este o imitaţie a unei realităţi ideale. Aristoteles, punând accentul pe meşteşug, arată că artă este imitaţia unei acţiuni sau a unui fapt concret.

— Longinos în *Izvoarele sublimului* îmbină teoria entuziasmului, a posesiunii demoniace cu concepţia tehnicistă, atunci când atribuie inspiraţiei naturii două dintre acestea: fericită îndrăzneală în idei şi pasiunea năvalnică şi însufleţită, iar meşteşugului, formarea de figuri de cugetare, de cuvinte, expresia verbală înaltă şi adevărată, aşezarea şi legea cuvintelor după demnitatea şi măreţia lor.

— Greşeli ce trebuie evitate ca să poţi atinge sublimul: prea multă căutare în materie de stil duce ori la răceală, care e rezultatul umflării peste măsură a expresiilor, ori la o exprimare nefiresc meşteşugită, ori la o strălucire ridicolă sau jalnică, ori direct la lipsa de gust.

— Marile neghiobii au o singură sursă: goana după idei noi care nu pot fi puse de acord imediat cu materialul preexistent; nepotrivirea înflăcărării cu subiectul (*pathos ăkairon = aprinderea fără rost*).

— Procedee pe principiul congruenţei prin folosirea cărora se atinge sublimul: procedeul amplificării (*auxesis*)

e folosit pentru ca dând înălţime locurilor comune sau intensificând expresia să le poată înălţa până la treapta sublimului, realizându-se congruenţa între conţinut şi formă.

— Sublimul e, în ce priveşte conţinutul operei de artă, un ecou al măreţiei gândurilor. Acestea, de multe ori inefabile, trecute prin prisma unei exprimări adecvate, realizează sublimul.

— Mitul, după R.Y. Hathorn, e o ţesătură de simboluri care îmbracă un mister, misterul nefiind cu totul inaccesibil raţiunii.

— Mitul, după Aristoteles: acele fapte care s-au întâmplat sunt cu putinţă, altfel nu s-ar fi întâmplat.

— Protagoras în *Cartea despre zei*: „Despre zei nu poţi şti nimic: nici că sunt, nici că nu sunt şi nici ce înfăţişare au, fiind împiedicat în cunoaşterea lor de neclaritatea subiectului şi de scurtimea vieţii omeneştii

— *Aristoteles*: „Tragedia e imitaţia unei acţiuni alese şi întregi, de o oarecare întindere, în grai împodobit cu podoabe după fiecare din părţile ei, imitaţie închipuită de oameni în acţiune şi nu povestită şi care, stârnind milă şi frica, săvârşeşte curăţirea acestor pasiuni”. Aristoteles spunea că acţiunea trebuie să primeze faţă de caracter. Tragedia, spune tot el, s-a ivit pe calea improvizaţiilor, mulţumită îndrumătorilor, corului de ditirambi. Aceşti îndrumători (*exarhontes*) au o poziţie nu tocmai bine explicată faţă de primul actor. Aristoteles spune că arta comediei s-a ivit din dialogul exarhonţilor cu corul de cântece licenţioase.

— Definiţia tragediei: *Tragodia estin heroïkês tyches peristais* (tragedia este compunerea unei soarte eroice).

— Obârşia tragediei după Wilamowitz: Corurile din Siciona, Ditirambul lui Arion, jucate de coreuţi cu măşti de ţap.

— Tragedia lui Tespis era un *Satyricon*, cu coreuţi mascaţi în sileni, nu în ţapi.

— Nu a existat o origine comună a tragediei şi a comediei. Cea din urmă s-a dezvoltat din sărbătorile atice în cinstea lui Dionysos. Tragedia a pornit dintr-un sâmbure doric.

— Formele incipiente ale tragediei marchează preponderenţa suprapunerilor elementelor lirice asupra celor epice (sau invers).

— Giraudoux (*Electra*): „Regilor le reuşeşte totul; experienţele care niciodată nu reuşesc celor umili, ura pură, mânia pură. Întotdeauna puritatea. Aceasta e tragedia cu incesturile şi paricidurile sale" (puritate, adică inocenţă).

T

Wilde i-a spus lui Gâde: „Eu mi-am pus tot geniul în viaţă, în opere nu mi-am pus decât talentul" (se văzuseră la Alger).

„Artă e la fel de departe de tumult ca de apatie" (Gâde, *Jurnal*).

„Grecii au descoperit realismul. Orientalii se ocupau de o idee goală, erau simbolişti" (Călinescu).

Un oarecare Joachim Heitmann, muzicant mediocru, e numit Organist la biserica Sf. Iacob, pentru că dăduse bisericii 4.000 de taleri, în locul lui Bach (*Cronica* Anei Magdalena Bach).

„Ghirlandaio care picta Florenţa ca Ierusalimul în tablourile sale.

Deşertul Palestinei era Toscana. Personajele biblice arătau ca nişte florentini" (Irving Stone despre Michelangelo).

„Ce lucru ciudat: de la o fiinţă la alta sunt aruncate nişte poduri, nişte punţi, mă rog, nişte pasarele delicate, şi-acolo, sus, au loc întâlniri, se stă de vorbă, se fac

jurăminte reciproce de iubire, pe când dedesubt curge-n tăcere vechiul fluviu originar, fluviul nevindecabilei un" (Montherlant, *Unsprezece în faţa porţii de aur*).

Locul gemetelor (o piaţă incasă, Uacai *Pata*, în Cuzco – Perú) unde erau executaţi cei condamnaţi la moarte pentru cele trei mari vini: hoţia, calomnia şi lenea.

„Mi-au trebuit ani de zile de încăpăţânare pentru a scăpa de divertisment, de fascinaţia maşinalului" (Camus).

Kirillov, unul din eroii *Demonilor* lui Dostoievski, declară: „Mă voi omorî pentru a-mi afirma nesupunerea, noua şi teribilă mea libertate".

„Un somn uscat şi umbrit, fără miasme. Un somn uscat şi adânc ca o căciulă trasă pe ochi" (Vinea).

Impenetrabilă, inaccesibila femeie care spune măscări unui copil la telefon numai pentru că acesta o făcuse să-l iubească, promiţându-i Canaan-ul de mult visat şi pe care nu-l mai merita.

Tot Vinea: *bazarul trecutului* sau *jantome imaterial eliberate*. Sau: *albul funerar al dinţilor unei femei*...

De reluat cândva studiul lui Găzdaru despre motivul *Amărâta turturea* în poezia universală, util pentru motivele populare (vezi Cart o an, relaţii la *Fiziolog* şi la *Bestiarele medievale*).

Melchisedec de la *Academia grecească* ce, tot înmormântând la grămătici şi umblând după sicrie, e cunoscut ca un cal breaz pe Lipscani, unde negustorii îl salută cu mare respect. Dar atunci când caută un sicriu pentru taică-său este aproape refuzat (pentru *săptămâna nebunilor*).

Regard absolut, la Mallarmé.

„Unghiile pure ale Spaimei" (Mallarmé).

„Literatură, ca şi societatea, are nevoie de o ţesală ca să-i dea jos râia care o mănâncă" (Flaubert).

Vocaţia singurătăţii la Montaigne.

„Ceea ce numesc ei un om superior este un om care s-a înşelat” (Valéry).

Şi domnul Teste ăsta cât e de interesant! *Sunt versuri pe care le găseşti, pe altele le faci, în sfârşit, pe celelalte le naturalizezi*; sau: *limbajul mitologic*...

Un publicist despre Teste: *Domnul Teste este o fantomă născută din chinul dulce al tristeţii sale*.

Şi Valéry în cartea asta tristă: *Parisul e mănăstirea intelectualului în care se retrage*...

În *Jeune Parque*: *Mari struguri mă îmbată cu dezastre*...

Alain despre Valéry: *Avea o absenţă, o neluare-aminte înspăimântătoare*.

Valéry: *Nicio operă de artă nu-i sinceră, cu atât mai mult poemul*.

Tot el: *Un bălegar de secole*... Sau: Există autori care scriu pentru îngeri.

Teste: *Bătăliile* Iliadei şi *dezbaterile în jurul lor, ce plictiseală*...

Apoi mereu referirile la Mallarmé: *Harfa formată din zborul de seară al îngerului*. Sau: *Muziciană a tăcerii* (tot el).

— *Floarea muzicală, cea absentă din toate buchetele* (Mallarmé).

— *Domnul Teste când vorbea nu ridica niciodată braţul sau degetul, omorâse paiaţa* (Valéry). Sau: *Străzi îmblânzite de noapte*... Sau: Aurul este spiritul societăţii. Sau: Voi *suferi o pedeapsă necunoscută care e moartea. Unul care se afla în stadiul civilizaţiei lăuntrice. Trebuie să intri în tine însuţi înarmat până în dinţi. Durerea care are ceva muzical. Sfârşit intelectual, marş funebru al gândirii (Teste)*.

— „Oamenii vii, dragul meu Diodor, nu sunt decât nişte morţi care se mişcă” (Valéry, *Caiete*).

— „Fanatici ca Richelieu şi Hegel care vedeau frumosul ideal în materie de administraţie şi fericirea maselor ca produs al unei maşini de organizat indivizi” (Valéry, *Caiete*).

„Să cedezi iniţiativa cuvintelor” (Mallarmé).

„Biblioteca – paradis cărturăresc deschis în faţa unui orb” (Borges).

„5/6 din Platon şi Sokrates sunt ori au devenit o insuportabilă vorbărie. Vid dialectic” (Valéry).

Şi-acum Camus:

„Ce moarte mai solitară totuşi decât moartea celui care dispare închis în minciunile şi crimele sale?”

„Visul insulelor aurite unde oamenii mor nebuni şi fericiţi”.

„Să călătoreşti – o asceză”.

„Un frig albastru…”

„Înţelesul viril al stelelor de pe morminte”.

„Cel mai mare răxi mi l-au făcut ideile generale”.

„Esenţial este să nu pierdem acea parte din noi înşine care doarme în lume”.

„Nu să-ţi alegi viaţa, ci s-o dezvolţi”.

Jurnal de la Poiană

Şi iată, august, nu la sfârşit, atunci când încă are puterea verii în el, în alte locuri, aici totul moare, lumina scade, nu mai are strălucire şi ştiu că a venit vremea şcolilor şi a întoarcerii acasă, în Bucureştiul de care

Fug când e înfierbântat şi spre care alerg când vin primele ploi, pentru că tocmai asta nu suport aici, toamna: zilele scurte, amurgurile negre, cu ploi, acea natură gravidă de dezastru. Frigul a pătruns pe vale, pomii sunt galbeni şi bate un vânt rece. August, 22, vara s-a sfârşit, ca în fiecare an, îmi fac bagajele… Gică simte că plec, e mai trist, nu mai se uită la mine, ca o vedetă de cinema…

CAIETELE PRINCEPELUI

Din *l'histoire des Mythes* de Jeaniharles Pichon (*Petite bibliothèque Payot*):

— Descoperirea numerelor zecimale în secolul al XVI-lea nu a făcut decât să confirme intuiţia lui Platon. Se sare, literalmente, de la o *idee*, *justiţia* de exemplu, la alta distinctă, *dragostea* sau *creaţiunea*, căci oricare ar fi numărul de zecimale care urmează *Unitatea*: 999, 999, noi nu vom atinge niciodată dualitatea. Nu se poate ajunge de la *unu* la *doi* decât prin salturi.

— *Triada babilonică* este numită astfel: *Shamash*, *Enlil*, *Iştar*. (Pare foarte probabil că termenul de *astru* să

vină de la Iştar, ca şi numele de Astarteea; iar cuvântul *albastru* să însemne, poate, acea culoare luminoasă pe care o vezi privind către astre – N.)

— Zeiţele-mamă au o vechime mare, ele se nasc încă din preistorie, pe la anii ’20.000 – 15.000 î.e.n.; de asemenea, *Săgetătorul* găsit pe frescele de la Tassili, şi animalul cu coada bifurcată, a cărui imagine se găseşte în Egiptul predinastic.

— Cel mai vechi panthéon cunoscut: *Ogdoad*, care e datat din mileniul al V-lea sau al IV-lea î.e.n. După egiptologi, onorează patru cupluri de zei şi le situează în cel mai îndepărtat trecut, în afara timpului. Sunt *Noun* şi *Naunet*, simbolizaţi prin ceva care iese din apă, pământ (şoarece, broască-ţestoasă) sau stânca; *Houh* şi *Haunet*, numiri ai căror sens este *ceea ce încearcă*, *ceea ce merge până la capăt*; *Kouk* şi *Kauket* (*obscurul*, *lucrul scobit*); *Niau* şi *Niet* (*invizibilul*, *forţa universală*, răspândită în atmosferă şi datorită suflului vital în toate fiinţele). Se poate recunoaşte în aceste patru cupluri o formulare primitivă a celor patru elemente dedublate în masculi şi femele. *Noun* ar fi *Pământul*: *Houh* – *flacăra*; *Kouk*

— *Apa* conţinută în stâncă, izvorul, oceanul interior al vechilor teogonii şi *Niau* – *aerul*.

— Niau sub numele de Amon

— *Suflul* – va fi cel mai cunoscut dintre zeii *mani*.

— O a cincea zeiţă nu este pomenită în pantheonul Ogdoad, deşi la epoca respectivă ea există în numeroase *nome* (comunităţi egiptene). E vorba de zeiţa *Neith*, onorată atunci ca legată de *Săgetător* şi purtând trei săgeţi, fie ca simbol marin (barca) sau ca zeiţă a secerişului, a recoltelor. Egiptologia vede în ea o figură foarte veche, cea mai veche cunoscută, a zeiţei-fecioare. Această părere pare a fi confirmată şi de tradiţia heladică şi de cea celtă care numesc *fecioara hyperboreeana* pe

aceea care a trăit înainte de glaciaţiuni.

— Către anul 11 600 – 11.500, când pentru prima dată, de secole, soarele străpunse bruma şi făcu să se topească gheţarii, apăru o nouă divinitate: *Soarele*.

— Simbolul *Soarelui* se leagă, pe de o parte, cu simbolul *Săgetătorului*, pe de altă parte, cu *Berbecele* sau *Balanţa*. De asemenea, *Lupul* şi *Calul*, mai târziu, erau nişte simboluri *sagitare*. (Este interesant ce largă arie etnologică au ocupat animalele: berbece, taur, lup – aici ar părea că sunt simbolizate teoretic popoarele de păstori, cele de agricultori şi cele de războinici care trăiau din jaf. Dacii erau lupi, trupele lui Ghinghis-Han idem. Romulus şi Remus fuseseră crescuţi de o lupoaică. În Grecia exista un Apollo Lykeion – N.)

— Deucalion a salvat umanitatea transformând pietrele în oameni. Aceste pietre (*hermai*) sunt primele înfăţişări ale zeului-şarpe Hermes.

— În Sumer, zeul Marduk era simbolizat printr-un cap de taur de fildeş şi locuia în cetatea religioasă: Eridu. Legenda sa apare în cel mai vechi document scris al umanităţii: *Cartea Creaţiunii*; deci sumerienii au alcătuit prima scriere, silabică şi cuneiformă, *Zodiacul*, numerele şi lucrarea pământului.

— *Zeul-suflu*. Ca şi zeul Marduk, nu posedă noţiuni de bine sau rău. El nu impune nicio regulă oamenilor, cu atât mai puţin pe cea de a nu atinge arborele cunoştinţei. El cere poporului doar să-l adore pe el sau creaţia sa.

— Sumerienii sunt cei care au împărţit *Zodiacul* de 360 grade în 12 perioade. Ei au împărţit ziua în 12 ore de 60 de unităţi X 60; ei au împărţit anul solar în 12 luni. Anul lor mitic are 60 X 60 ani solari.

— Sunt două teologii opuse: *Enneade*, fondată pe zeii luminii şi Ogrdoade, fondată pe zeii-reptile, în care soarele figurează ca broască.

— *Pantheonul* care se constituie în jurul datei de 2220 este înscris în trei cărţi principale ale omenirii: *Rig-Veda* a Indiei, *Cartea mutaţiilor* – *Yi-King* a Chinei şi *Cartea morţilor* a egiptenilor.

— *Fecioara* a primit nume diverse în pantheonul antichităţii: Isis, sau Ariana, Gulă, Iştar sau şarpele.

— Bacantele sunt preotese ale Arborelui.

— În Assyria, Marele Preot devine un personaj suprem din cauza tendinţelor mesianice care se manifestă în jurul anilor ’2090 – 2060. Numele său este *Ushpia*, în calitate de creator al *Casei omnipotenţei*, consacrată zeului *Enlil*, numit şi *Amon*. (Probabil că de aici vine *amin*, cuvânt cabalistic, şi de la *Eshar-ra* vine numele de *Assur-Assyria*. E interesant că numele *Casei omnipotenţei* cuprinde şi vocabula *ra* – cum numeau egiptenii soarele.)

— Abram, numit mai târziu *Abraham*, a fost probabil un mare reformator. Se pare că a călătorit şi în dia, unde preoţii focului poartă şi astăzi numele său: *brahmani*.

— *Berbecele* este un semn zodiacal de origine caldeeană; în Zodiac, *Soarele* era reprezentat prin *Leu*, *Ştiinţa* prin *Şarpe*, *Semenul nostru* prin Pasăre, *Creaţia* prin *Taur*.

— *Assur* este un zeu diferit de Enlil, deci rectificare la ceea ce am scris mai sus.

— Nu poţi să triumfi decât comparându-te; pentru a învinge adversarul, trebuie să-l conţii, să-l închizi într-un cerc mai larg decât al său…

— Vechi zei ai vântului: *Amon*, *Eol*, *Ollen* (vezi Apollo).

— Vechea Colchida s-a numit Iberia.

— Apollo. Numele lui duce la *Alpha* – *Ollen*, ceea ce mi se pare cam riscant.

— Vocea primordială este adorată în vânt şi este colectată în sunetul clopotelor (sau suflul vital).

— Boicotate de celelalte triburi ebraice, cele douăsprezece familii care formau tribul lui Benjamin se răspândiră în toată lumea şi nu se mai ştie nimic de ele; dar unii comentatori consideră că ei au dat naştere la o serie de popoare (ghidându-se după numele fiilor lui Benjamin). Astfel grecii s-au născut din Geras, acheenii din Achi, Spania din Saophein, Etruria din Adas, Rusia din Ros.

— Primul om se numeşte *Adam*; în *Avesta* şi la brahmani se numeşte *Yama* sau *Yima*: m şi *a* sunt în toate aceste nume literele semnificative; ele se opun literelor r *şi-s* ale zeilor-oameni (arcaşi sau gemeni: *Ares*, *Horus*, *Eros*, *Osiris*) sau literelor *e şi-s* ale zeului-peşte (*Oannes*, *Eaus*, *Josus*).

— Anul 750 marchează decadenţa unor mari ţări: Tyrul, Urartu, eldminarea sabinilor, victoria Romei etrusce, micşorarea regatului egiptean.

— Heruvimii, proveniţi din kerubini sau serafimii (din Teraphim), erau cunoscuţi de Assur, de Babylon, de Iacob, de Solomon. *Taurul* este *kerubin*, iar *Vocea – serephim*.

— Şeful demonilor, *devas*, se numeşte *Ahriman* şi e de asemenea zeul *Dublului*, *Aryaman*.

— Şi la preoţii Indiei a existat o obsesie sau mai bine zis o atracţie către zeul Taur. Unii dintre aceştia: *Shramanas* (o denumire ce se apropie foarte mult de şamani) şi, în special, Kaoila (Culoarea maimuţei) recunoaşte trei realităţi care, toate, se unesc cu Creaţiunea: *radjas*, dinamismul evolutiv; *sattavas* sau *sattva*, armonia contrariilor; *tamaş*, destrucţiunea. Această tendinţă anunţă o nouă mistică, ai cărei iniţiaţi se numesc *gautamas*, de la *gauta* = *taurul*, *boul*.

— O altă ipoteză onomastică: „*Numa* creatorul corporaţiilor la romani, iar în India, *Manu*, restauratorul castelor.

— Servius Tullius a restaurat *cultul vacii* pe care a

impus-o poporului roman sub numele de *Diana* (identică cu Neîth-Artemis).

— Xerxes i-a masacrat pe caldeenii din imperiul său şi nu i-a cruţat pe mardochei decât la rugăminţile lui Esther.

— Buddha este prinţ din rasa bouarilor; legenda face din el fiul taurului Shaddhdana şi al Iluziei.

— În limba *Vedelor*, *materia* se numea *ajiva* iar *viaţa* – *jiva*; asemănare cu cuvântul din limba rusă.

— Un discipol al lui Buddha se numea *devadatta* (*dăruit de Dumnezeu*, *dat de zeu*).

— Serapis este în primul rând taurul Apis, chiar atunci când şerpii îi încoronează sau îl reprezintă.

— În Samothracia cabirii sunt în număr de doi; *Tatăl* şi *Fiul*, ca altă dată *Marduk* şi *Enki*.

— În 352, atenienii au decis să vândă pământurile de la Eleusis, deoarece oracolele erau corupte.

— Alexandru cel Mare a primit învestitura în misterele lui *Marduk* şi *Apis* la Luxor şi Babylon. Cabirul pe care el îl restaurează este cu precizie cel ce e identificat de Dionysos, iar singurul poem sacru care subzistă din timpul domniei sale este imnul lui Dionysos al poetului Philodamos.

— Dacă zeii există, ei nu se interesează de oameni" (Epikuros).

— Începând cu anul 279, celţii parcurgeau toată Europa ca să vadă la Delphi pe Apollo-arcaşul şi zeul solar pe care îl considerau reînviat.

— Pentru mag, realul reflectă pe Dumnezeu şi totul este dublu – noapte şi zi, om şi bărbat, bine şi rău, moarte şi viaţă. Această dialectică a aparenţelor face toată tragedia umanităţii, dar poate fi şi salvarea sa, căci însuşi Dumnezeu poate lua o aparenţă umană.

— După tradiţia creştină, Iisus era născut în iulie.

— Numele lui Nero era de fapt Ahenobarbus; el şi-a ales acest nume care înseamnă *apă pură* (*Nero*). Ţinând seamă de extazul care l-a cuprins în templul vestalelor, se pare că ciudatul său delir nu cunoştea margini. Profitând de incendiul care pustii Roma, el făcu să se reconstruiască Cetatea după model grec şi să se construiască cel mai prodigios palat pe care un om l-a consacrat zeului cel nou: fabuloasa *Casă de Aur*. Nero făcu un lung voiaj în ţara zeilor care îl ţinu departe de Roma. Timp de doi ani încredinţa consulatul unuia dintre sclavii săi eliberaţi. După ce liberă oraşele greceşti, drept recompensă pentru trecutul lor prestigios, puse să se înece zeii pagini şi parcurse toată Hellada deghizat în ermit, cu părul despletit şi picioarele goale; el reveni la Roma să instaureze zeul delfin Apollo, să libereze sclavii, să instruiască în felul său tinerii fii de familie, să distribuie poporului de jos milioane de sesterţi şi să se înconjoare de preoţii mării: neptunienii. Aflând despre revoltele din întregul imperiu, se mulţumea să râdă. Compuse imnuri şi puse să i se construiască orgi hidraulice care formară esenţialul bagajului său militar. Înarmând soldaţii săi cu scuturi uşoare, aceştia erau condamnaţi la moarte sigură. „Nu am decât să apar cântând în faţa revoltaţilor, spunea el, pentru a restabili pacea în Gallia”. Atunci Senatul îl destitui şi îl condamnă să moară pe cruce. Soldaţii îl părăsiră şi chiar cei pe care îi eliberase din sclavie se îmbarcară pe corăbiile pe care el le ţinea înarmate la Ostia. El însuşi fu nevoit să fugă din cetate. După versiunea lui Suetonius, preferă să-şi străpungă beregata cu un pumnal decât să cadă în mâinile urmăritorilor, iar amanta sa creştină, Acteea, îl înveli cu pioşenie într-o pânză albă, dopă dorinţa să după o altă versiune, transmisă de Tacitus, el ajunse în insulele greceşti unde, în anul următor, guvernatorul din Cynthos îl recunoscu sub

masca unui profet roşcovan, înconjurat de săraci şi de prostituate; el îl aresta şi execută sentinţa Senatului.

— Cuvântul *creştin* nu apare în primii ani ai erei noastre, îl întâlnim abia în 112 într-o scrisoare a lui Traianus şi într-o frază a lui Hadrianus în 134, în care acesta îl confundă pe Christos cu Serapis.

— Othon şi Vittellius au omagiat memoria lui Nero, dar ceilalţi împăraţi (de la Galba la Traianus) reprobară actele monstruoase ale inamicului genului omenesc, cum îl numiră ei: distruseră *Casa de Aur*, precum şi statuile şi operele pe care Rusticus, Lucanus, Plutarch i le consacraseră. Au lăsat să se publice împotriva lui calomnii groteşti şi violente pe care Plutarch şi Josephus le denunţară.

— Conform ordinului lui Nero, apostolul Pavel a fost eliberat şi a putut să predice în toată libertatea creştinismul la Roma; aceasta deoarece Nero poruncise că orice mag „orice profet avea dreptul să fie ascultat de el personal.

— Notez aici o bibliografie referitoare la viaţa acestui interesant personaj care a fost împăratul Nero „personalitate controversată a istoriei şi nedreptăţită de cei care i-au falsificat intenţiile pentru a face să dăinuie celebrul conformism şi dogmatism roman. De citit: Suetonius, Tacitus (*Analele*, *Faptele apostolilor* unde se referă la apostolul Pavel), *Satyricon* de Petrondius, *Evanghelia* lui Luca, scrisă în acel moment la Roma, *Viaţa lui Caesar*, Othon, Vittellius, inscripţii dacă se găsesc undeva, Rusticus, Lucanus, Plutarch. *Haggada* ebraică (dacă se poate găsi undeva).

— O altă personalitate ciudată a istoriei, dement poate, dar şi nonconformist, este Caligula. Acesta o primeşte pe Isis noaptea în camera sa, considerând-o pesemne că propria lui soră; crede că fecioara îi va dărui

un fiu care va fi zeu. Pune să se decapiteze statuile dioscurilor şi să se în

Locuiască capetele acestora cu al său. Aduce onoruri Calului, simbol al voinţei şi îl numeşte pe al său Incitatus. Obsedat de fantomele mării, ordonă legiunilor, în timpul unei expediţii de pedeapsă în Bretania, să înceteze lupta pentru a înfrunta valurile şi a-i aduce trofee, adică cochilii de pe plajele armoricane.

— În secolul al II-lea apar curente mesianice care pot fi numite ermetice, prin aceea că ele caută o formulare nouă, mai precisă a lui Hermes Trismegistos, zeul Obscurului (Obscurităţii), al Ştiinţei şi al Dragostei. În Occident, primele secte ermetice nu pot fi numite neo-creştine. Ele onorează şarpele, stăpânul gnozei, adică al cunoaşterii (secta *ophiţilor*), sau pe zeul Obscurităţii din

vechiul Egipt (Seth?), considerat ca al treilea fiu al Evei, adevăratul tată al umanităţii (secta *setheenilor*). Prima gnoză neo-creştină, pe la anul 140 este opera lui Valentin din Alexandria. Valentin crede în zece încarnaţii succesive ale divinităţii, *eonii*, care conduc de la zeul Obscurităţii (Bythos) la Ichtus creştin. Cel de al treilea *con* din suita elementară ar fi al şaselea în suita lui Valentin. Pe Valentin îl numeşte *Sophia* (înţelepciune). La vremea sa, Sophia a comis o greşeală de a voi să găsească un nume pentru *cel nenumit*, de a voi să definească *abisul*. Zeul Dragostei răscumpără păcatul Sophiei, căci amorul pătrunde inconştient, fără a trece prin conştiinţă; orice comprehensiune este un elan al inimii.

— Într-o mandera asemănătoare, dar la o dată defectuos stabilită, budiştii brahmanişti susţin o teorie, în mod fals numită *trinitară*, de fapt este *elementară*: a acramas-ilor. Cele trei *stări* sunt aici: *meditaţia şi aplicaţia* către virtuţile simple, cum ar fi *castitatea*, ceea ce constituie *brahmacarya*; *executarea riturilor*, în ceea ce priveşte respectul morţilor (şi al credinţelor lor); *craddha*; *exerciţiile carităţii* şi *uitarea eului* pentru a ajunge la sine.

— O altă şcoală indiană, *Sâmkya*, reia pe seama să doctrină celor trei stări, degajată de cultul pentru strămoşi: pătrunderea inconştientului prin meditaţie şi ascetism (*Tamaş*); dominarea riturilor şi în primul rând cunoaşterea lor (*Rajas*); renunţarea şi caritatea (*Sattvas*).

— Absolut diferită, gnoza universală se exprimă în India prin cultul lui Buddha Sakya-Muni, care e eroul a numeroase legende: cea a bunului Elefant, a bunului Naga, a bunului Cerb, care preferă să se las? Să moară decât să ofenseze pe cineva, şi în special cea a Peştelui primordial, îngrozit de ravagiile făcute de valurile stârnite de coada să şi care a venit să moară pe plajă.

— Câteva din sectele gnostice: cea a *basilizüor*, a lui

Saturnin (98 – 117), a lui Tatian, ultimii doi predicau dragostea înaintea oricărei ştiinţe. Cereau castitatea membrilor săi. Din urmaşii lui Basilide s-au născut astrologii lui Abraxas care, către anul 175, dădeau numele unei divinităţi fiecărei zile a anului; *adamiţii* şi *scapeţii* propovăduiau castitatea virginală, iar *abeliţii* se apropie şi prepară *manicheismul*. Lui Seth, progenitorul rasei umane, *abeliţii* îi opun pe Abel, care n-a creat nimic, nici măcar propria sa progenitură. Cu această societate se atinge adâncul nopţii, se ajunge în plină noapte a crepusculului tauric; nu numai Creatorul este respins, dar el e văzut ca un demon, instrument al perversiunii, agentul răului. În această, toate gnozele se găseau de acord. Dacă Basilide respinge expres pe Demiurg, Valentin face din el demonul Achemoth, corupătorul Sophiei. Cele trei planuri ale universului se încarnează în trei rase: *hylice* sau oamenii materiei; *psihicii*, sectari ai lui Basilide, şi *pneumaticii*, spiritele pure, înţelepţii.

— Cele trei lumi ale lui Plotin sunt: 1, *Unul*, dar nu acel *Unu* al lui Parmenides, căci acest *Unu* te retrimite la *Doi*, ci mai curând la *Armonia universului* şi la *Cel nenumit în sine*; 2. Nefiinţa sau *materia*, în continuă mişcare şi deci, insesizabilă; 3. *Lumea de mijloc* sau *lumea sufletelor*, reflectare şi dualitate, domeniu privilegiat al binelui şi al dragostei. Dar chiar şi această a treia lume, sediu al dualităţii, poate să se apropie de *Unul*, prin Inteligenţă, şi de *Materie*, prin Instinct. Astfel că celor trei planuri ale universului platonician (Adevărul în sine sau Unu; Frumosul în sine sau Materia şi Binele în sine) le corespund efectiv cele trei puteri ale sfântului, care sunt elementare: Inteligenţa, Instinctul, născut din Obscur, şi Caritatea (Sophia, Bythos şi Ichtus).

— Se va observa că din aceasta gnoză filosofică, materia, creaţia demiurgului, încetează de a mai prezenta

caracterul diabolic care l-a avut pentru Basilide şi Valentin.

— În cultul lui Mithra nu se mai ştie cine a ucis mitul Creaţiunii: dragostea, trădarea solară, sincretismul apelor. Nu se ştie nici măcar cine le va reînvia. Cele şapte grade de iniţiere în cultul lui Mithra simbolizează dedublarea zeului solar, prin Leu şi prin Heliodromos; ei onorează pe zeul criptei şi figurează Dublul prin Corb. Dar sunt deseori ininteligibili, de exemplu în gradele de: soldat, persan şi tată. Ei exclud zeiţele pământului, esenţiale în panthéon.

— Gnoza caldeeană se întemeiază pe cele patru elemente, dar ea nu figurează Apa prin Scorpion şi Aerul prin Arbore, cum ar trebui. Ea preferă pe Hermes şi *luminile paralele* sau suflul care nu aparţine planului Armoniei.

— Împăratul Alexandru Sever a fost protector al creştinilor; el onora binele sub tripla figură a lui Orpheus, a dioscurilor şi a lui Iisus. De la el, toţi împăraţii, cu excepţia lui Galien, discipol al lui Plotin, l-au proclamat pe Baal în planul general al Frumosului. Primul fondator al noului panthéon a fost Aurelianus, creatorul lui Sol Invictus, ultimul Diocletian, inventatorul tetrarhic iau a trinităţii în fapt.

— Doctrina *Zen* este de fapt *cultul Obscurului*.

— Christosul vandalilor era cel al lui Arius şi papii romani i-a susţinut credinţa timp de un secol.

— Cultul dioscurilor a fost înlocuit o vreme prin cultul lui Iisus şi al fratelui său Jacques.

— Sfântul Denis cu capul tăiat nu e altceva decât o imagine creştină a lui Dionysos.

— Fondatorul primei societăţi ştiinţifice la Neapole; *Secreterum naturae* (1560) a fost urmărit de Sfântul Oficiu (Inchiziţia); el a trebuit să închidă porţile şi să deschidă mai târziu ceva asemănător, dar sub numele de academie, după stilul antic.

— La origine, crucea este un simbol antic, esoteric, scit, egiptean, spartan, cretan, al zeului Dublului sau al dioscurilor, al zeilor acvini în India; aceasta înainte de a fi semnul lui Christos sau al lui Krishna; trandafirul era unul dintre simbolurile spiritului de libertate.

— Adevăraţii învingători, spune autorul, Rothschild, Disraeli, Crémieux, nu poartă grijă dacă aurul sau principiile lor îi hrănesc pe realişti sau pe republicani, din moment ce aurul şi principiile servesc Alianţa Israelită Universală (1861), la care au aderat imediat zeci de secte iudaice. Important e că pieţele, lupanarele, cârciumă, sau muzica uşoară a lui Offenbach, pentru spiritele mai cultivate, să potolească pasiunile, să ridiculizeze speranţele, să-i îngraşe pe burghezi şi să-i facă agali cu ceilalţi sub domnia atotputernică a Bucuriei.

— Cu riscul nebuniei, Feydeau, el însuşi, moare nebun, ca un vulgar impresionist german; poeţi, muzicieni şi pictori refuză o artă figuranţi vă care este negaţia Creaţiei (?). Jarry, Apollinaire, Musil, Steve, Kafka, Dos Pasoş şi mulţi alţii trasează primii liniile unei arte care va face zadarnică toată literatura naturalistă; fauvismul, cubismul neagă pictura fotografie; muzica serială aruncă primele sale note care nu mai datorează nimic armoniei.

„Artă dramatică nu trebuie să dea mai mult iluzia realităţii decât pictura. Ea trebuie să facă operă cu mijloacele sale particulare şi să tindă la nişte efecte care să nu reiasă decât din 2 a. Cum un tablou este un spaţiu bun pentru a emoţiona, o piesă de teatru este o durată pentru a anima” (Gâde, *Jurnal*).

„Pitorescul e refugiul micilor artişti” (G. Călinescu).

— Johann Sebastian Bach copiind la lumina lunii notele fratelui său care nu-i permitea aceasta. De unde o slăbire a vederii.

— Serile de advent din Lübeck ăla lui Bach când intra

în biserică plină de luminări şi cântece.

— Lui Bach i s-a reproşat că a luat pe galeria orgii pe viitoarea sa nevastă, o verişoară, Maria Barbara Bach.

— Orga lui Bach de la Weimar, la castel, cu şapte registre, cea mai dragă lui.

— Haendel, spirit reclamagiu, care colindase lumea şi câştigase mulţi bani, spre deosebire de Bach care era modest.

— Contractul lui Bach cu consiliul orăşenesc din Lipsea la angajarea lui în post de cantor, o ruşine. E silit să scrie: *Voi ţine seama că muzica să nu ţină prea mult în timpul serviciului divin, să nu aibă caracter laic şi să trezească în credincioşi gânduri pioase. Mă oblig să nu părăsesc niciodată oraşul fără ştirea şi consimţământul primarului* (Din *Cronica* Anei Magdalena Bach).

„Piatra e acoperită în timpul nopţilor cu lună după un ritual (la sculptori) ca să nu crapeu (Irving Stone).

Modelul *Madonei* lui Botticelli – Simonetta Vespucci (ea e femeia din *Primăvara* lui Botticelli, *Venus*, *Pallas*).

„Jacopo de la Quercia e dramaturgul pietrei, cum Donatello a fost poetul ciu (Irving Stone).

ISTORIA PLAGIATULUI

— *Romeo şi Julieta* este inspirată de două povestiri italiene: una de Luigi da Porto şi a doua de Matteo Bandello (1554). Versiunea lui Bandello a fost tradusă din italiana în franceză, apoi din franceză în engleză de către Arthur Brookes, sub titlul de *The tragică*! *History of Romeo and Juliet* (1562).

— La rândul lui, Ben Jonson traducea capitole întregi din greci şi latini, imputindu-i lui Shakespeare că (n-are cultură.

— *Neguţătorul din Veneţia* are ca sursă trei povestiri din Renaştere. Episodul principal, povestea lui Shylock e luată din*II Pecorone* a lui ser Giovanni Fiorentino. *Fabula*

casetei este o povestire ce poate fi găsită în *Gesta romanorum* (traducere din latină în franceză a unor cronici romane, distractive). *Aventura lui Jessica* (fiica lui Shylock, episod în care Jessica îl fură pe taică-său) e luată dintr-o povestire a lui Massacio de Salerno (din cele trei povestiri necoerente, Shakespeare a făcut o piesă!).

— Din *Shakespeare* (de Chambruin) aflăm că subiectul piesei *Măsură pentru măsură* e luat din *Epitia* de Giraldo Cinthio, Shakespeare modificând uşor tema. În *Hamlet*, izvoarele sunt: trei secole înainte de Shakespeare, un călugăr obscur, Saxo Grammaticus, culesese istoria tânărului Amleth, o veche legendă din Yutland; în 1514, culegerea danezului ajunge la un editor parizian.

Şi azi poate fi citită, în latina medievală şi în caractere gotice, prima versiune a tragediei *Hamlet*, deşi ea nu constituie o sursă directă pentru Shakespeare. (Sabia vârâta prin perdea, nebunia simulată a lui *Hamlet* există în danez.) Dar Shakespeare avea o carte contemporană mai accesibilă: *Cartea lui François* de Belieferest – o culegere de nuvele cu un nume lung, privind tragedia lui Hamlet. De aici a luat Shakespeare, pentru că ea are lucruri noi (luate din Grammaticus). În francez, de pildă, Shakespeare găseşte o figură retorică: *fol jusqu'à la haute gamme*, care evocare a muzicii îl face pe Shakespeare să pună în mâna lui Hamlet un flaut şi să-i dea o replică: *Aţi vrea ca eu să*... la *cea m/*xi j*oasă not*ă *a mea până la cea mai înaltă şi voi nu puteţi face să vorbească acest instrument care are un sunet atât de frumos! Al* doilea Hamlet *(au* fost două din care unul o melodramă) are furată filosofia lui Montaigne. Personajul Ofelia e ciupit tot din Belleforest. Criticii englezi au crezut multă vreme că s-a luat din Keats sau din alte opere dispărute. Oth*ello e l*uat din traducerile franceze ale pieselor lui Giraldo Cinthio, în traducerea lui Gabriel

Chappuys, în 1584, foarte răspândită în Anglia. Desdemona vine de la Disdemona, alte nume au fost schimbate. Rege*le Lea*r *e i*nspirat din cartea Albi*on9 s Engl*and, şi din Cron*icile lui* Holinshed. Cymb*eline are* subiectul luat din Holinshed, iar intriga geloziei maritale e luată din *Dec*a*meronul lui* Boccaccio. Influenţe mai pot fi depistate în Ovidius, Plutarch, Boccaccio, Montaigne, Rabelais. N-a preluat grosolănia lui Rabelais, de la el a luat numai din cartea a IV-a (Garg*antua) sc*ene ce pot fi găsite la începutul Furt*unii. În* Peri*cles e o* scenă care aminteşte de Gargantua, anume cea cu un uriaş care înghite o biserică. La Rabelais, Gargantua ia clopotele de la Notr*edam*e *ca* să-şi împodobească juninca, iar în altă piesă apare numele de Hololern (care e numele unuia dintre pedagogii tânărului Gargantua). Celebrul solilocviu din Rich*ard al* II-l*ea con*ţine ecouri din Rbelais şi Montaigne, topiţi împreună. (Omul ca mic microcosmos e ideea lui Rabelais.) Un personaj din Essa*is a l*ui Montaigne, filosofând asupra suferinţei omeneşti (cei ce se consolează de suferinţa lor, spunându-şi că şi alţii au trecut prin aceleaşi suferinţe). Piesa Cei *doi verişori nob*ili *ar2* subiectul luat din The *Can*t*erbury Tal*e*s ale* lui Chaucer. Henr*y VIU e l*uat din Holinshed.

Comedia erorilor e luată din *Menehmes* de Plaut. Şi aşa mai departe…

ISTORIA PLAGIATULUI

— *Triptolemos*, drama lui Sophokles, are subiectul luat din dramele semireligioase ale Atticei. Tragedia *Ajax* are subiectul inspirat de *Iliada*. *Filoctet*, *Ajax*, *Electra* sunt scrise sub înrâurirea lui Eschyl. *Oedip Rege* e inspirat de ciclul epic al Thebei (din *Sofocle* de G. Fotino).

Principiul de pace universală apare la Dante, ca precursor al lui Kant, care devine compilator. Tot Dante anticipează *Principele* lui Machiavelli (absolutismul

iluminist în

De monarchia) (vezi *Dante* de Al. Bălăci).

„Avansul dobândit de greci se datorează în parte cerului, în parte constituţiei” (Winckelmann).

„Există un pesimism al forţei?” (Nietzsche).

„Marea veşnic reîncepută” (Valéry). Tot el: „Insulele unui arhipelag: glasuri ale Domnului pe ape”.

Guillermo Díaz, *Plaja*: Cei patru duşmani: duşmanul din nord – negura; duşmanul din sud – mirajul; duşmanul de la răsărit – renunţarea, nirvāṇa, monstruosul; duşmanul de la apus – fantasticul. La apus se află jungla dionysiacă.

„Din când în când din pom cade câte un măr greu şi copt ca un gând (Claudel, *Cunoaşterea Răsăritului*).

„Ce măreţ e spectacolul naşterii îngerului într-un om” (se pare Jean Paul, citat de Albert Béguin în *Sufletul romantic şi visul*).

„Somnul este adesea un repaus într-o lume mai frumoasă” (Tieck).

„Ce e reveria? Stare ambiguă între amintire şi ficţiune” (Mircea Martin?).

„Se tinde spre o cultură interioară a poeziei” (Marcel Raymond?).

„O viaţă fără cultură este barbarie, iar cultura fără viaţă, bizantinism” 4 (Ortega y Gasset).

„Poetul potrivit lui Novalis şi Coleridge e un reconciliator între om şi natură, un intercesor” (Raymond).

CAIETELE PRINCEPELUI

Din *La Divine Comedie* de Alexandre Masseron (Paris, *Desclee de Brouwer*):

— În cântul al XXI-lea există un diatol numit *Mala coda*, adică *Coadă rea*, căruia Dante i-a dat sarcina de a preciza data voiajului său în regiunile infernale.

— Printre animalele cu care Dante se întâlneşte şi

care îi barează drumul este şi aşa-numita *lonza*, despre care s-a discutat foarte mult; e un animal enigmatic, alegoric, care ar putea fi în realitate: pantera, leopardul, linxul, onxul, cu blana pătată, uşoară.

— *La câtă dolente* – *Cetatea durerii*. Forma generală a Infernului se prezintă ca un con gigantic sau, mai bine zis, ca o pâlnie inversată, situată în emisfera noastră boreală şi al cărei vârf atinge cu rigurozitate centrul pământului, după cosmografia medievală, în mijlocul corpului lui Lucifer, îngropat în gheţurile Cocytului. Axa conului trece prin Ierusalim, spre nord şi în emisfera australă prin insulele Purgatoriului, care la antipod ies din ocean.

— Această pâlnie se împarte în nouă cercuri concentrice, din ce în ce mai mici şi în care supliciile devin din ce în ce mai grave. Al cincilea cerc este format din mlaştinile Styxului şi între el şi cel de-al şaselea nu pare a fi diferenţă de nivel, dar între cele două cercuri se ridică zidurile cetăţii Dite, care marchează limita dintre Infernul de sus şi cel de jos. Cele nouă cercuri sunt precedate de un vestibul separat de primul cerc de fluviul Acheron. Numărul diviziunilor Infernului este zece: şase în afara cetăţii Dite şi patru în interior. Al şaptelea cerc, în care se scoboară prin dărâmăturile unei faleze abrupte, este împărţit în trei zone: mai întâi un fluviu fierbător: Phlegetonul, apoi o pădure cu arbori noduroşi şi piperniciţi, apoi o landă acoperită de un nisip arid şi arzător, înconjurată de o pădure care la rândul ei e înconjurată de fluviul cel roşu (Phlegeton). Fluviul e mărginit de diguri pe care se poate merge fără să te arzi şi, după ce a şerpuit prin toată landa, se precipită într-un abis obscur. Acest abis se numeşte *Male bolgia* – *Bolgia cea rea* – şi e imposibil să ajungi acolo cu metode omeneşti. E un loc în întregime din piatră de culoarea

fierului, ca şi stâncile care o înconjură şi formează cel de-al optulea cerc. Acestui cerc îi este consacrată mai mult de o treime din cartea *Infernului*. *Male bolgia* se termină într-un puţ foarte larg şi profund care, la rândul său, se termină într-un lac îngheţat ce formează cel de-al nouălea cerc. Dimensiunile celei de-a noua şi a zecea bolgie, dacă numărăm şi vestibulul, sunt date de Dante: prima are douăzeci şi două de mile circumferinţă, ultima, numai unsprezece mile circumferinţă şi o jumătate de milă lărgime. După calculele moderne, s-a constatat că dimensiunile pământului nu sunt destul de largi pentru a conţine Infernul dantesc. Pe malul care înconjură cei de-al zecelea cerc, ultimul, o armată de giganţi, unul lângă altul, zac îngropaţi în pământ până la genunchi; ultimul cerc este un lac de gheaţăr provenită din apele Cocytului, şi e divizat, în patru zone concentrice. (Ai zice că Dante era obsedat de simbolismul pentaclelor medievale sau a celebrelor mandale indice – N.) Din această gheaţă iese corpul lui Lucifer – punctul către care sunt atrase toate corpurile, care au greutate, este chiar mijlocul corpului lui Lucifer. Pentru a ieşi, se foloseşte un drum în spirală, crestat în stânca de fluviul Lethe, care traversează întreaga emisferă de sud şi duce la Purgatoriu.

— Primul cerc infernal este cel a limbului unde sunt expulzaţi fără vreo altă suferinţă cei oare au avut dorinţe neîmplinite, cei care nu au primit botezul şi cei care înainte de creştinism nu au crezut în adevăratul Dumnezeu.

— Judecătorul Minos dă sentinţa încingându-şi corpul cu coada în atâtea rotocoale câte cercuri trebuie să coboare cel care a fost judecat.

— Exemplu de limbaj macaronic pe care un personaj din Infern numit Pluto îl foloseşte: *Pape Satan*, *Pape Satan*, *aloppe*/… incomprehensibil pentru comentatori, dar pe

care Vergilius are aerul că îl înţelege.

— În Infern, cei doi călători, Dante şi Vergilius, călătoresc învârtindu-se mereu spre stânga, cu excepţia a doua ocazii: când ajung în cercul ereticilor şi în acel unde e Geryon.

— Peste fluviul Styx sunt conduşi de un alt barcagiu, Phlegias. cu ajutorul căruia trec mocirla făcută de fluviu.

— Cetatea Dite are moschei roşii, din cauza focului veşnic care le încinge pe dinăuntru.

— Pentru cei violenţi faţă de ei înşişi, există în cea de-a doua zonă a celui de-al şaptelea cerc două suplicii distincte după modul în care aceştia au acţionat asupra propriului ler corp sau asupra bogăţiilor lor: sinucigaşi sau risipitori. Teatrul supliciilor este sinistru: o pădure fără verdeaţă, copaci răsuciţi, tufişuri încurcate; arbori, ciudate harpii cu largi aripi, cu gâtul şi chipul uman, cu labele prevăzute cu gheare, cu

Piept mare acoperit de pene şi, din toate părţile, gemete îngrozitoare, cu toate că nu se vede nimeni. Aceste trunchiuri sunt sinucigaşii. Mereu se aplică talionul. Ei au

dispreţuit formă omenească, vor fi loviţi deci, fund privaţi de această formă. Dainte face o experienţă: rupe o mică ramură; din copacul mutilat, curge sânge şi se aud vorbe de durere; apoi pădurea se animă dintr-odată; are loc o vânătoare înspăimântătoare: risipitorii fug din faţa unei haite de căţele negre, lacome, părând ogari scăpaţi din lanţ, care îi sfâşie pe unde îi prinde.

— Referitor la hidrografia fluviilor infernale, Dante pune în gura lui Vergilius o explicaţie foarte interesantă. Există" în insula Creta statuia unui mare bătrân care se întoarce cu spatele la Damiietta şi priveşte către Roma: capul statuii este de aur, bustul de argint, pântecele de bronz, restul de fier, cu excepţia piciorului drept care este din teracotă. Fiecare parte, în afară de cea de aur, este străpunsă de o fisură pe unde curg lacrimi sub formă de râuri, care udă Infernul, cu patru denumiri. Ni se spune, de asemenea, că apele Lethei curg către Purgatoriu, de unde ele coboară în Infern cu ultimele *scorii* (zgure) ale greşelilor omeneşti, prin poteca obscură care străbate emisfera australă.

— Cea de-a doua bolgie adăposteşte pe adulatori şi pe flateuri. Ei sunt cufundaţi într-o cloacă în care pare că s-au vărsat toate latrinele omeneşti (în text: sunt cu capul murdărit de căcat) şi se zgârie cu unghiile lor merdoase (pline de mer de).

— Clement al V-lea, cel care a încuviinţat desfiinţarea Ordinului templierilor şi torturarea conducătorilor, e caracterizat ca un păstor fără lege.

— Cei care pretindeau că prezic viitorul sunt pedepsiţi prin răsucirea capului la spate, în aşa fel încât lacrimile le udă fesele.

— Alt eşantion de limbaj infernal, macaronic; de data aceasta Nemrod este cel care glăsuieşte: *„Rufei mai amech izabi almia*.

— În cel de-al nouălea cerc, pe lacul îngheţat format de Cocyt, expiază cu greşelile lor cei mai urâţi condamnaţi, trădătorii: trădătorii propriilor părinţi, în diviziunea *Căina*; trădătorii de patrie, în diviziunea numită *Antenora*; trădătorii oaspeţilor lor, în diviziunea numită *Tolomea*; trădătorii faţă de Dumnezeu şi faţă de Caesar în diviziunea numită *Gândeca*. Primul nume este luat după Cain; cel de-al doilea după Antenor, despre care se spunea în Evul Mediu că ar fi predat pe troieni grecilor; al treilea fie după Ptolemaios, fie după regele Egiptului care l-a trădat pe Pompei, fie după fiul lui Abobus, care l-a ucis pe Simon Macabeul; ultimul nume, de la Iuda.

— În *Antenora* se desfăşoară episodul cel mai celebru poate din întreg poemul; povestea lui Ugolino, care ronţăie craniul arhiepiscopului de Pisa.

— În *Antenora* este o lege ciudată, trădătorul deseori cade în acest cerc chiar înainte de a muri, pe pământ rămânând să dăinuiască numai trupul său în care se aciuiază un demon.

— Lucifer este privat de viaţă, dar este privat şi de moarte. Dimensiunile monstrului nu au putut fi stabilite de cercetători; ele sunt, în orice caz, colosale. Lucifer are trei feţe: cea dinainte – roşie; galbenă şi neagră – celelalte două. Trei perechi de mari aripi ca aripile de îi liac, bat fără încetare, iar cele tre' vânturi care se nasc din această mişcare perpetuă sunt cele care îngheaţă Cocytul; şase ochi plâng fără încetare, lacrimile căzând pe trei bărbii îmbibate cu un fel de noroi amestecat cu sânge. Fiecare gură mestecă un păcătos ale cărui picioare se agită furios că picioarele simoniacilor din cea de-a treia bolgie; dar condamnatul din mijloc, care suferă cel mai groaznic supliciu dintre toate, nu este numai muşcat, este şi zgâriat cu ghearele, în aşa fel încât i se vede şira spinării printre hălcile de carne smulsă. Este Iuda, iar de o parte şi de alta

se află Brutus şi Cassius – ucigaşii lui Caesar.

— Purgatoriul se termină cu o adevărată câmpie, acoperită de o pădure minunată pe care o udă două fluvii: Lethe şi Eunoe. Această câmpie este paradisul terestru în care a păcătuit cel dintâi om, răscumpărat la antipodul lui de moartea lui Christos.

— Purgatoriul propriu-zis se compune din şapte terase concentrice din ce în ce mai ridicate, iar în faţa primului cerc este un fel de plajă circulară, unde debarcă noii-veniţi; un fel de vestibul este antepurgatoriul.

— Sunt deci: plaja, antepurgatoriul, şapte cornişe, paradisul terestru – total zece regiuni, ca şi în Infern.

— Dante, însoţit de Vergilius, a avut nevoie de circa douăzeci şi patru de ore pentru a vizita Infernul, iar pentru Purgatoriu i-au trebuit trei zile şi jumătate, din dimineaţa zilei de Paşte până miercuri la prânz.

— Cele şapte cornişe ale Purgatoriului corespund celor şaptepă Aţe capitale, care se succed în următoarea ordine, începând cu baza muntelui: orgoliu, invidie, mânie, accidie, avariţie, lăcomie, luxură. Accidia nu este lenea, aşa cum ne-am fi aşteptat în acest loc după Thomas d'Aquino, accidia este un fel de tristeţe care face pe om să fie delăsător în a se împlini spiritual, din teamă de efort fizic.

— Apele celor două râuri ale Purgatoriului acţionează diferit. Lethe te face să uiţi păcatele pe care le-ai făcut, iar Eunoe îţi aduce aminte de binele pe care l-ai făcut în viaţă. Dar virtuţile nu îşi fac efectul decât dacă ai băut din apele lor.

— Mama Fecioarei Maria este Sfânta Ana.

— Cerul stelelor fixe este consacrat scenelor triumfului lui Christos – aceasta se petrece în Paradis, a cărui structură. Trebuia să o d'au mai înainte.

— Paradisul: în jurul pământului imobil se învârtesc

nouă sfere concentrice. Cea mai mică şi mai lentă este cea mai apropiată de noi, iar cu cât ne depărtăm, sferele sunt mai mari şi mad rapide. Avem deci nouă ceruri: cerul Lunii, cerul lui Mercur, al lui Venus, al Soarelui, al lui Marte, al lui Jupiter, al lui Saturn, al stelelor fixe (vezi mai sus) şi, în fine, cerul cristalin sau primul mobil.

— Ca şi celelalte regiuni (Infern, Purgatoriu), Paradisul e format din zece zone. Dar trebuie remarcat că el prezintă un dublu aspect: paradis de repaus şi paradis de mişcare.

— Roza mistică, cum arată Paradisul, seamănă cu un imens amfiteatru, divizat în două hemicicluri; de o parte, în care toate locurile sunt ocupate, sunt acei care au crezut că Christos va veni, adică evreii *Vechiului Testament*, cealaltă parte, unde există încă locuri goale, este rezervată creştinilor legii noi. Bărbaţii sunt separaţi de femei. Fecioara ocupă locul cel mai înalt. Locul Beatricei este la picioarele Evei, lângă Rachel din *Vechiul Testament*.

— Cerul stelelor fixe e consacrat scenelor triumfului lui Christos, al Fecioarei şi al apostolilor. În primul mobil apar cele nouă ierarhii ale îngerilor, divizaţi în trei ternare, din care una cuprinde serafimii, heruvimii şi tronii; cea de-a doua cuprinde dominaţiunile, virtuţile, puterile; cea de-a treia, principatele, arhanghelii şi îngerii.

— Cânturile X şi XII din *Paradis* sunt consacrate fondatorilor ordinelor de cerşetori şi au o curioasă simetrie.

— Sfântul Thomas d'Aquino e cel mai ilustru doctor al Ordinului Sfântului Dominic.

— În stabilirea arhitecturii sale savante, Dante poate că s-a servit de următoarele izvoare: Cartea a VI-a a *Eneidei*, în care tatăl lui Silvius se duce la cei morţi; cea de-a doua *Epistolă a Sfântului Pavel către* corinteni; *Apocalipsul*; *Visul lui Scipio* (pentru a construi paradisul

sferelor – *Visul lui Scipio* se găseşte în de *Republică* de Cicero şi a fost comentat de Macrobius la începutul secolului al V-lea); revelaţiile călugăriţei Mathilde de Hackeborn (pentru a defini cornişele Purgatoriului); lucrările nenumăraţilor călugări care au descris supliciile Infernului; faimoasa *Viziune a lui Alberic*, călugăr la Monte Cassino, care prezintă mul*» analogii cu întreaga *Comedie*, du care e posibil totuşi să fi fost ignorată de poet, după părerea unora. Ultima descoperire a surselor danteşti este escatologia musulmană.

— *Divină Comedie* e supusă şi unei structuri matematice, uneori chiar în detalii, unor reguli cărora se pare că Dante le acorda o importanţă şi un sens misterios, o putere ascunsă, aşa cum e demonstrat printr-un pasaj din *Viţă Nuova*, relativ la Béatrice.

— Numerele esenţiale pe care se bazează structura *Divinei Comedii* sunt: unitatea, treimea, simbol al trinităţii, şi zece, numărul perfect, obţinut cu ajutorul celorlalte două.

— Există trei părţi sau cânturi şi fiecare din aceste cânturi se compune din 33 cânturi, în afară de *Infern*, care are 34, fiindcă cântul I este de fapt o introducere generală.

— *Divină Comedie* este scrisă în terţine, din care primul şi ultimul vers rimează între ele, iar cel de la mijloc rimează cu primul şi ultimul din strofa următoare.

— Întrucât *Divina Comedie* cuprinde 100 de cânturi, cântul 50 şi 51 sunt consacrate teoriilor esenţiale ale liberului arbitru, dragostei şi, în special, confuziunii puterilor.

— Dante care iubea frumoasele teorii explică în *Convivio* cum trebuie interpretate *canzoni-ele* sale: „Trebuie că explicaţia pe care o dau să fie literală şi alegorică; scrierile pot fi înţelese în patru sensuri: sensul literal, adică numai potrivit literei tipărite; sens alegoric,

cel care se ascunde sub haina unor fabule, un adevăr ascuns sub haina unei frumoase minciuni; sensul moral pe care cititorii trebuie să-l găsească pentru utilitatea lor şi a discipolilor lor; cel de-al patrulea se numeşte anagogic, adică super-sens, cel care se explică din punct de vedere spiritual şi reprezintă lucruri spirituale pentru gloria eternă. Sensul literal trebuie expus primul, fiindcă el le conţine, le închide pe celelalte".

— Dante e întâmpinat de un leu, de o lupoaică şi de un animal fabulos numit *la lonza*, care ar simboliza nestăpânirea sau maliţia. (Se pare că, totuşi, *la lonza* este o panteră.)

— *Nomina sunt consecventia rerum*: Dante, în *Vita Nuova*, dar nu e ceva original, ci se reia o veche concepţie medievală.

— Beatrice simbolizează adevărul supranatural, adevărul relevat de Sfântul Duh, de Moise, de profeţi, prin *Psalmi*, prin *Evanghelie*, prin scriitorii inspiraţi; este teologia, ştiinţa divină, care interpretează acest adevăr, este autoritatea supremă spirituală care a primit, direct de la Dumnezeu, sfintele cunoştinţe.

— Soţia lui se numea Gemma Donatti.

— Se dau ca sigure datele de 1314 şi 1321 între care Dante şi-ar fi scris opera *Divina Comedie*.

— *Divină Comedie* este revelaţia salvării lumii prin salvarea lui Dante însuşi, nu e decât îndeplinirea unei promisiuni cu care se termină *Vita Nuova*.

— Beatrice a murit la 8 iunie 1290. La data aceea Dante avea 25 de ani; el concepuse deja înainte de 1290 marele proiect al operei sale, pe care însă nu-l va îndeplini, la modul literar, decât zece ani mai târziu, adică în săptămâna sfântă a anului 1300.

— În *Purgatoriu*, cântul XXX (v. 34 – 48), Dante exclamă: „Nu e nicio picătură de sânge care să nu tremure

în mine, recunosc semnele fiecărei flăcări" (a dragostei); această exclamaţie este luată *tale quale* din *Eneida*, unde eroul spune: *agnosco veteris vestigia flamme* (recunosc urmele vechii flăcări).

— Dante declară că Doamna de care el se îndrăgosti, după ce primul său amor a încetat să mai existe, a fost preafrumoasa şi preacinstita fiică a împăratului universului, căreia Pythagoras îi dă numele de Filosofie. (Deci intrăm într-o simbolistică teologică medievală, Beatrice fiind de fapt teologia, iar dragostea ulterioară a lui Dante fiind Filosofia, dragoste de care el se căieşte atunci când o revede pe Beatrice.) Personajele din *Divina Comedie* sunt simple abstracţiuni, sau au şi un sens esoteric, dincolo de cel literal, mai bine zis un sens alegoric.

— Câteva elemente explicative privind luptele dintre guelfi şi ghibelini, despre care toată lumea vorbeşte, dar nimeni nu ştie exact despre ce e vorba:

După triumful definitiv al guelfilor la Florenţa, în 1266, şi diverse tentative, mai mult sau mai puţin fructuoase, de pacificare, oraşul se împărţise din nou în două partide, cel al burgheziei bogate, ale cărei idei rămâneau strictamente guelfe, şi cel al poporului de jos, sprijinit de nobili, recent învinşi, şi care tindea să se apropie de vechii ghibelini. Primii erau numiţi Albi, ceilalţi Negri. Existau în oraşul Pistoia Cancellierii, împărţiţi în Cancellieri Albi şi Cancellieri Negri, care se înţelegeau foarte rău; mai întâi ceartă de familie, cu urmări ulterioare neprevăzute. Un oarecare Foccacia, care era dintre Albi şi pe care Dante l-a prezentat ca trădător faţă de ai săi şi l-a îngheţat în apele glaciale ale Cainei, a tratat cu cruzime pe Negri şi a declanşat drept consecinţă represalii energice în care albul Bertino dei Vergolesi şi-a pierdut viaţa. Neputincios în a impune pacea, conducătorul cetăţii a

demisionat, iar Foccacia a profitat de aceasta pentru a se răzbuna fără loialitate. S-a făcut apel la Florenţa ca pacificatoare; dar aceasta nu numai că nu a pacificat nimic, dar a absorbit duşmăniile ca pe o otravă şi facţiunile din Pistoia s-au stabilit pe malurile râului Arno, mult agravate. Albi contra Negri, Cecchi contra Donatti. Cele două familii rivale, guelfi unii, ghibelini alţii, s-au pus în capul ostilităţilor, care au devenit în curând politice. Cecchi, de origine modestă, erau ieşiţi din Acona, un mic sat din împrejurările Florenţei, de unde şi numele de *parte selvagio* (parte păduroasă), dat de Ciacco facţiunii sale; puterea lor venea în special de la bogăţia realizată prin comerţ. Ei se stabiliseră în cartierul Porta San Piero, unde cumpăraseră în 1280 palatul conţilor Guidi. Cacciaguida biciuieşte pe aceşti parveniţi cu dispreţul lor şi aşa fac mulţi alţii. Împotriva Cecchilor se ridicaseră Donatti, din vechea nobilime, dar sărăciţi şi geloşi; Dante era aliatul lor prin soţia să gemma, fiica lui Manetto Donatti. În jurul familiilor Cecchi, Donatti şi a liderilor acestora (Vieri şi Corso), s-au grupat aproape toţi cetăţenii oraşului, din motive politice. Dezlănţuirea acerbă a pasiunilor a avut loc în ziua de 1 mai 1300, în cursul unei sărbători populare, sărbătoarea primăverii sau *Calendimaggio*, şi a însângerat Florenţa. În această zi, după Boccaccio, Dante s-a îndrăgostit de Beatrice. În încăierarea care a avut loc, un partizan al Donattilor a tăiat nasul lui Ricovero dei Cerchi; s-a spus că a fost Piere Spini şi s-au refugiat în casa lui; de aici au pornit distrugerile care au avut loc în Florenţa şi care au dezlănţuit luptele civile.

— Prima condamnare în contumacie a lui Dante a avut loc la 27 ianuarie 1302, poetul urmând să fie ars de viu dacă cădea în mâinile zbirilor.

— În *Divina Comedie* Dante precizează că luptele dintre Cecchi şi Donatti au fost asemănătoare cu cele dintre guelfi şi ghibelini, care au izbucnit în ziua de Paşte a anului 1215, cu care ocazie a fost ucis messer Buondelmonte; ambele evenimente au dus la ruină Florenţa. Cu o jumătate de secol înainte de naşterea lui Dante, un om a fost ucis la capătul lui Ponte Vecchio, lângă statuia lui Marte; acest omor a marcat data precisă a împărţirii cetăţenilor Florenţei între guelfi şi ghibelini, dar e evident că germenii discordiei erau mult mai vechi.

— Cearta dintre guelfi şi ghibelini s-a născut fiindcă un tânăr nobil, Buondelmonte dei Buondelmonti, promisese unei tinere din familia Amidei să o ia în căsătorie. Dar, trecând într-o zi prin faţa palatului Donatti, soţia lui messer Forteguerra Donatti, care inspecta strada de la geam, i-a oferit o altă fată, de o frumuseţe răpitoare. Tânărul a căzut într-o iubire fulgerătoare şi a încercat să se degajeze de vechile angajamente. Familia Donatti se oferea să plătească chiar despăgubiri dacă va fi nevoie. Cei care apărau onoarea primei logodnice au devenit apoi ghibelini. Tânărul Buondelmonte a fost ucis în ziua nunţii sale.

— Vechea emblemă a oraşului a devenit emblema ghibelinilor, iar guelfii au adoptat ca emblemă crinul alb, care a devenit la rândul său emblema oficială a Florenţei. Punctul culminant al luptelor a fost bătălia de la Montaperti. Ugolino era ghibelin, ca şi cel căruia îi roade craniul, abatele Ruggieri, arhiepiscop de Pisa: amândoi trădători; când facţiunilor guelfe şi ghibeline le luară locul Albii şi Negrii, lipsa de bună-credinţă şi trădarea continuară să facă ravagii. După bătălia de la Taglia, ghibelinii au fost definitiv înfrânţi şi nu au mai ridicat capul. În 1282 au avut totuşi loc o nouă încercare şi o bătălie la Campaldino, la care a luat parte şi Dante, în vârstă de 24 de ani.

— În Paradis, Dante nu vede nimic în clipa iertării sale, în afară de gura Beatricei; el se pierde în viziunea surâsului Beatricei, iar comentatorii eclesiastici au zis că o priveşte prea fix.

— În operă străbate un sentiment de adâncă vinovăţie pe care Dante îl recunoaşte foarte des fără a-l preciza prea mult. „Bunurile pământeşti, prin falsa lor seducţie, mi-au abătut paşii, astfel că în curând chipul tău a dispărut pentru mine – cu alte cuvinte, la moartea ta am abandonat binele suprem, pe Dumnezeu, pentru binele înşelător, răul. Am părăsit virtutea pentru viciu”. Care a fost deci păcatul lui Dante? Unul din fiii poetului scria că Dante s-a dedicat poeziei şi altor ştiinţe mondene. Nu e de crezut că acest lucru i-ar fi produs remuşcări atât de mari. A fost pusă în cauză şi fermecătoarea Gentucca din Luca, a cărei perfectă inocenţă este proclamată astăzi. În realitate ceea ce Dante îşi reproşează faţă de Beatrice sunt nişte amoruri ocazionale, amoruri nedemne de sentimentul foarte nobil şi foarte pur căruia el îi consacrase întreaga viaţă.

— Casa poetului era situată în cea mai veche incintă,

în inima cetăţii; dovadă, originea florentină foarte veche.

— Dante pare a se trage din vechi florentini de rasă romană.

— Dante s-a înscris pentru a studia arta medicilor şi a farmaciştilor; era singurul mijloc de a fi ales în consiliul poporului; el a urmărit cu asiduitate şi o carieră politică.

— La 27 februarie 1302, Dante a fost condamnat, pentru obstrucţia pe care o făcea papei Bonifaciiu al VIII-lea, la 5.000 florini amendă şi la exil pe timp de doi ani, precum şi excluderea definitivă din sarcinile politice. La 10 martie, fiind condamnat în contumacie şi nevenind să se justifice, a fost condamnat să fie ars de viu: *igne comburatur şic quod moriatur*.

— În noaptea de 13 – 14 septembrie 1321, în urma unui acces de febră pe care i-l dădea malaria, Dante a murit la Ravenna. De atunci Florenţa în zadar îi reclamă oasele. A suportat 29 de ani de exil.

— Dante foloseşte cuvintele într-un sens simbolic: de exemplu, când vorbeşte de cer, el înţelege ştiinţă; cerurile sunt deci ştiinţele de pe vremea sa. El face şi astrologie: gramatica corespunde cerului lunii; dialectica – cerului lui Mercur; retorica – cerului lui Venus; acestea sunt explicaţii date de însuşi autorul în operele sale anterioare.

— Pentru *Istoria plagiatului*: Doctrina lui Dante nu este nouă; el nu are decât meritul de a fi tradus în vers italian proza robustă, latină, a sfântului Thomas d'Aquino, cum ar fi în următoarele exemple: *Divina Comedie*: „*Se cosi fosse, în voi fora distrutto libero arbitrio…*”

In Summa Theologica: „*Et iţa sequeretur, quod homo non esset liberi arbitri…*”

Sau în *Divina Comedie*: „Lo cieio i voştri movimenti inizia”.

In Summa Theologica: „Corpora coelestia possunt ad hoc”.

— Thomas d'Aquino pe care secolele l-au numit *doctor angelicus* a fost adevăratul maestru al gândirii lui Dante.

— Dante şi-a denumit el însuşi opera *poem sacru*, la care şi-au dat mâna şi cerul şi pământul. În această operă Dante apare şi ca teolog şi ca savant. Epitaful pregătit lui Dante suna astfel: *„Theologus Dantes, nullius dogmatis expres, quod foveat claro philosophia sinu…"* Adică: Dante, teologul, căruia nu îi este străină niciuna din doctrinele pe care filosofia le nutreşte în sânul ei luminos. Divină Comedie este şi o operă teologică. Dat fiind scopul urmărit de autor, nici nu putea fi altceva: a smulge pe cei care trăiesc în această viaţă de la starea de mizerie pentru a-i îndrepta către starea de fericire.

— Posteritatea i-a dat lui Dante» titlul de *poet sublim*, dar poetul a găsit foarte natural să-şi acorde el însuşi acest titlu sub protecţia lui Homer, Vergilius şi a încă trei (vezi *Infernul*, IV, v. 82 – 105). Dante era nu numai orgolios, lucru ce se explică foarte omeneşte prin înalta conştiinţă pe care o avea despre valoarea sa, dar o şi măirturiseşte în termenii cei mai formali; el adoptase de mult o atitudine dispreţuitoare.

— Când Ugolino roade din craniul arhiepiscopului Ruggieri, el se şterge cu părul victimei atunci când vrea să răspundă la întrebările puse de Dante.

— Cea mai valoroasă creaţie poetică >a lui Dante este desigur episodul cu Francesca da Rimini (vezi cântul V al *Infernului*). Francesca este pedepsită pentru adulter şi amantul ei este chiar cumnatul ei, Paolo Malatesta, iar omorâtorul acestuia este Giangiotto, soţul ei. Cu această ocazie, Dante dedică frumoase versuri dragostei, printre care celebrul: *„Nessun maggior dolor che ricordarsi di tempi felice nella dolor"*. (Traducerea ar fi aceasta: *Nu există nenorocire mai mare* decât *să-ţi aminteşti de*

timpurile fericite când ai căzut în nenorocire.)

— Întâmplarea cu Ugolino s-a petrecut în realitate în mai 1298, după ce Ugolino a fost închis douăsprezece luni împreună cu doi fii şi cu doi nepoţi. Ceea ce e interesant aici e că Dante nu declară formal că Ugolino şi-a mâncat progenitura împins de foame, ci doar sugerează. Versul: *Şi atunci foamea fu mai puternică decât durerea* (vers ambiguu) poate însemna fie că el a început să devoreze cadavrele propriilor copii, fie că a sucombat pur şi simplu.

— S-a cerut canonizarea şi sanctificarea lui Dante de către Maurice Barres; dar până în prezent Sfântul Scaun nu s-a pronunţat.

— Schematic, periplul lui Dante în Infern ar fi următorul (mai bine zis, ruta către Infern): Ierusalim; sub el, vestibulul Infernului – limbul; se trece fluviul Acheron; cercurile unu-cinci, la al cincilea – mocirlele Styxului; zidurile cetăţii Dite; Phlegeton la prima zonă a celui de-al şaptelea cerc; abis, sau coborârea de la cercul al şaptelea la al optulea se face pe spinarea lui Geryon; alt abis, între cel de-al optulea şi al nouălea cerc; coborârea se face în mâinile lui Anteu; Cocytul îngheţat, cercul al „nouălea; Lucifer; drum ascuns care duce de la Infern la Purgatoriu;

— Cel de-al optulea cerc din Infern are următoarea configuraţie: zid în lungul căruia Dante e coborât de către Geryon de la cercul al şaptelea la cel de al optulea; puţ central; zece bolgii cu punţi între ele şi cu diguri – deci bolgii sunt doar în cercul al optulea; toate punţile sunt de rimate dincolo de bolgia a şasea.

— Schema Purgatoriului: plaja unde domneşte Oaton; antepurgatoriu; valea prinţilor; şapte cornişe; paradisul terestru.

— Itinerarul lui Dante în paradisul terestru şi procesiunea mistică care a avut loc aici: a trecut mai întâi

Pe lângă sursă comună a fluviilor Lethe şi Eunoe; a depăşit cursul Lethei, apoi al lui Eunoe; Dante s-a îmbăiat în Lethe; are loc procesiunea, apoi trece un car transformat în monstru; mai înainte s-a întâlnit cu Matelda, după aceasta cu Beatrice care a coborât dintr-un car care s-a transformat; apoi Dante bea din apa fluviului Eunoe.

— Schema Paradisului. Până a ajunge aici se parcurge, cum s-a mai arătat, următorul itinerar: Ierusalim; Pământul; Infernul; Lucifer; Purgatoriul; paradisul terestru; cedrul Lunii; cerul lui Mercur; cerul lui Venus; cerul Soarelui; cerul lui Marte; cerul lui Jupiter; cerul lui Saturn; cerul stelelor fixe; cerul cristalin sau primul mobil.

— Schema rozei preafericiţilor, adică a amfiteatrului unde sunt aşezaţi aceştia în Paradis (Empireu): în stânga, preafericiţii legii celei noi; în dreapta, cei ai legii vechi; la nord, femeile; la sud, bărbaţii; pe treptele apropiate de centru, „copiii; în fruntea femeilor stă Fecioară, în stânga acesteia e Sfântul Petre, în stânga acestuia, Sfântul Ioan, evanghelistul, în dreapta Fecioarei e Adam şi lângă el, Moise; în fruntea bărbaţilor e Sfântul Ioan Botezătorul, cu Sfânta Lucia în stânga şi Sfânta Ana în «dreapta; sub treapta aceasta e Sfântul Francisc de Assisi, mai jos, Sfântul Benoît şi, mai jos, Sfântul Augustin; sub picioarele Fecioarei este Eva, apoi mai jos, Rachel, apoi Sarah, Rebecca, Judith, Ruth; Beatrice se află pe treapta a treia lângă (la stânga) Rachel; mai departe de ea, pe un loc necunoscut, însemnat cu x, se află scaunul rezervat lui Henric al VII-lea. (Numărul gradelor este mult mai mare decât cel indicat în schemă.)

— Tablou sinoptic al *Divinei Comedii*:

Treizeci de regiuni; câte zece cânturi pentru fiecare regiune:

I. *Infernul*
Vestibul 1
Cercuri 9 10
II. *Purgatoriul*
Plajă sau vestibul 1 antepurgatoriu 1
Cornişe 7 paradis terestru 1 10
III. *Paradis*
Cerurile planetelor 7 cerul stelelor fixe 1 cerul cristalin sau primul mobil 1
Empireu *1* 10
30

— *Extras din tabelul cronologic al evenimentelor contemporane cu Dante*:

— 1265 (la sfârşitul lui mai) – Naş
Terea lui Dante.

— 1266 – Triumf definitiv al guel-Filor care gonesc pe ghibelini din Florenţa, după înfrângerea de la Benevent a lui Manfred de către Carol I de Anjou.

— 1274 – Prima întâlnire dintre
Dante şi Beatrice; aceasta avea nouă ani.

— 1283 – Beatrice îi răspunde la
Salut.

— 1290 – Beatrice moare.

— 1294 – Dante se căsătoreşte cu
Gemma Donatti.

— 1300 – Tulburări la Florenţa;
Începutul luptelor dintre Cecchi şi Donatti; între Albi şi Negri; triumful Albilor.

— 1315 (29 august) – Ghibelinii îi
Bat pe guelfi la Montelassino; Dante e din nou condamnat la moarte; prima condamnare a fost în 1302.

— Există documente care atestă că Dante se trage dintr-o veche familie italiană, probabil urmaşă a vechilor nobili latini; în 1090 se cunoaşte un străbunic al său

Cacciaguida şi un altul, Allighiero; în 1147, un Cacciaguida moare în cruciade.

— Unii comentatori au emâs ipoteze referitoare la rosicrucianismul lui Dante sau la apartenenţa sa la diferite ordine esoterice, cum ar fi cel al templierilor, care a fost desfiinţat cu cruzime chiar în perioada când Dante îşi scria opera; nu este o observaţie neglijabilă, fiindcă e de necrezut că Dante nu cunoştea nimic despre acuzaţiile aduse templierilor şi, pe de altă parte, el este şi un cercetător al astrelor şi al Infernului; poate că sub forma asta literară şi teologică el a voit să lase scrise nişte tradiţii despre Infern şi despre cer. (N.)

Jurnal de la Poiană

Sărbătoare, o zi paşnică, tulburată numai de un mare răsunet militar: se aude o fanfară; pe pod trece un dric precedat de un grup muzical. Se aud trâmbiţele şi marşul funebru. Mortul e dus la biserică şi întors apoi spre cimitir, urmat de mulţime. Tot oraşul e trezit din amorţeală de prezenţa mortului. Bănuiesc că e vorba de un militar cu grad mare, poate chiar vecinul meu, generalul…

— Da, de unde, spune Costea, e un chelner de la restaurantul *Bucegi*, de jos, din oraş. S-a curăţat în trei luni. Cancer…

Orgolioasă moarte.

Din *Berlioz* de Étienne Rey (pentru *Janus*, partea muzicală):

— Dragostea lui Berlioz pentru Harriette Smiithsoai (firagedianâ).

— Uvertura *Frânes-Juges* – tribunalul secret al frânejudecătorilor, cunoscut sub numele de *Vehme*, al lui Carol cel Mare, înfiinţat pentru a-i domina pe saxoni… Se cunosc mai târziu Vehm*e şi* în Germania (secolele XIV-XV), cu judecători şi călăi mascaţi.

— La 25 de ani scrisese opt scene din *Damnaţiunea*

lui Faust.

— Camille Moke o altă iubită a lui Berlioz (Ariel pentru Ofelia).

— Berlioz, deghizat în cameristă (rochie, pălărie, voal verde), încărcat de pistoale cu două gloanţe, pleacă din Florenţa s-o ucidă pe Camille. Mai avea în buzunare două sticle de laudanum şi stricnină. Pierde rochia şi la Genova e suspectat, trecând drept carbonar care caută rochii. Ajunge la Nissa, face baie, se plimbă printre portocali, uită de răzbunare. Scrie uvertura la *Regele Lear*. Domnişoara Reccio o face pe Harriette, soţia beţivă a lui Berlioz, să-l bată.

„Răzbunarea este o mâncare care se consumă rece” (careva).

„Michelangelo, la 70 de ani, plângând în faţa cadavrului marchizei de Pescara.

Haină *carrick* (redingotă amplă, cu mai multe gulere, se poartă la pantaloni de culoare deschisă – pentru *Janus*).

„Omul cinstit e duşmanul de fiecare zi. Cinstea nu slujeşte la nimic” (doamna Beauréant către Goriot, Balzac).

N., un personaj din *Iluzii pierdute*, rivalul lui Balzac din presă, în roman apare sub numele de Étienne Lousteau, cel care neavând cu ce să-şi îngroape iubita îi scrie la cap versuri obscene (vezi studiul lui Brandes despre Balzac).

Michelet spune că în istoria Franţei a început o epocă nouă odată cu introducerea cafelei. Brandes: „În stilul lui Voltaire se simte aroma cafelei”.

„Stendhal, în Rusia, cu armatele lui Napoleon, dezgustat de mizeria văzută, doreşte să audă un pian dezacordat. Falit politic la căderea lui Napoleon, deveni artist, cosmopolit, diletant şi scriitor” (Brandes).

ISTORIA PLAGIATULUI

Se pare că în piesa *Suflete tari*, Camil Petrescu a

folosit pagini din *Le Rouge et le noir*.

Din *Muzica franceză pentru pian* de Cortot (pentru *Janus*, partea muzicală):

— Despre Debussy (vezi răutăţile acestuia): sonoritate fluidă, transparenţă aproape imobilă. Debussy se înrudeşte cu Degas şi cu stampele chinezeşti.

— Lucrări de Debussy: *Arabescuri*, *Balade*, *Mazurca*, *Reveria*, *Nocturne*, *Valsul romantic*, *Preludii*, *Stampe*, *Imagini*, *Printemps*, *Demoiselle élue*, *Fantezia pentru pian şi orchestră*, *Suite bergamasque* (după Verlaine, modernă şi desuetă), *Terţele alternate*, *Colinele de la Anacapri*, *Măşti*, *Colţul copiilor* (*Children's Corner*).

— Arabesc sonor, arhitectură sonoră.

— Debussy influenţat de Musorgski.

— În poezie e înrudit cu Mallarmé, Baudelaire, Verlaine.

— Alte opere: *Sarabandă*, *Tocată*, *Grădini sub ploaie*, *Marea*, *Pagodes*, *Soirée dans Grenade* (fetele frumoase, grave şi arogante), *Uisle joyeuse*, *Masques*.

— Verlaineţ: *Vimprécis au precis se joint*.

— *Imaginile* au următoarele epigrafe: *Reflets dans Veau*, *Cloches à travers les feuilles*, *Poissons dfor*, *Et la lune descend sur le temple qui fut*.

— Are o tiranie ritmică de la care au învăţat Straviński, Bartók şi Casella.

— *Colţul copiilor* (părţi): *Doctor Gradus ad Parnassum*, *Jimbo's Lullaby* (*Cântecul de leagăn al lui Jimbo*). *Sérénade à la poupée*, *Snow is dancing* (*Zăpada dansează*), *Micul*

Păstor (*The little Sheperd*), *Dansul lui Golliwog* (*Golliwog's cake walk* – clovn deşelat).

— *Preludiile*: *Dansatoare la Delfi*, *Voiles* (*Pânze*), *Vântul în câmpie*, *Sunetele şi miresmele plutesc în aerul serii*, *Colinele de la Anacapri*, *Paşi pe zăpadă*, *Ce-a văzut*

vântul de apus, *Fata cu părul bălai*, *Serenada întreruptă*.

— *Catedrala scufundată* (*La Cathédrale engloutie*) – o legendă bretonă despre catedrala de la Ys (sub mare).

— *Dansul lui Puck*, *Menestreli* (*Minstrels*), *Ceţuri* (*Browillards*), *o* pâclă de sonorităţi, fantomatice, *Frunze veştede* (*Feuilles mortes*), *Poarta vinului* (*La Puerta del vino*), *Zânele sunt dansatoare minunate*, *Mărăcinişi*, *Terasa audienţelor sub clar de lună*, *Ondine*, *Omagiu lui S. Pickwick Esg p. P.M.D.C. Canope*, *Feux d'artifice*, *Boate à joujoux*.

— Lui Debussy îi plăceau, ca şi lui Chopin, claviaturile docile până la moliciune.

— Piese la patru mâini: *Petite suite*, *Six épigraphes antiques*.

César Franck:

— Voci mistice ale unei muzici prosternate.

— Opere pianistice: variaţiuni briliante pe aria din *Pré aux Clèves*, *Amintiri de la o vârstă fragedă*, *Prima mare sonată*, *Prima* mare *fantezie*, *Trio în fă diez major*, *Eglogă*, *Grand Caprice*, *Amintiri din Aix la Chapelle*, cu vocea celestă a orgii, *Trei mici nimicuri* (*Trois petits riens*), *Tânguirea unei păpuşi*, *Psyché* (*fără nicio notă senzuala*), *Rédemption* (*Mântuire*), *Beatitudini*, *Soli dei gloriam*. Un nebun al orgii: Charles Valentin. Alkant (jumătate farsor).

— *Preludiu*, *coral şi fugă* – muzică dizgraţioasă, incomodă, cum spun unii; Franck are un *arioso dolente*, sfâşietor.

— În *Chabrier* (marş vesel), *grupetti impertinenţi*, game în *glissando*, fagoturi cheflii, o farsă sonoră, bufonerie.

Maurice Ravel:

— *Mama mea gâsca* (*Ma mère VOye*), *Valsuri nobile şi sentimentale*? *Miroirs*, *Gaspard de la nuit*, *Sonatina*, *Serenada grotescă*, *Menuet antic*, *Pavană pentru o infantă*

moartă, *Jeux* d'*eau*, *Noctuelles* (*Fluturi de noapte*), *Păsări triste*, *O barcă* pe *Ocean*, *Valea clopotelor*, *Aubada bufonului*.

— În *Mama mea gâscă*, în *Pavană*. se disting dangătul asiatic, ireal, al. Instrumentelor de vis care însoţesc ritul complicat al abluţiunilor lui Laideronette, împărăteasa pagodelor din China.

— *Concertul pentru mâna stângă*, cu elemente de jazz.

— În *Tombeau* de Cou per în se distinge *tu-tu-l* pianistului.

Camille Saint-Saëns:

— *Capriciu*, *Bagatelele*, *Tocata*, *Preludiu*, *Carillon*, *Studii pentru mâna stângă*, *Clopotele serii*, *Filă de album*, *Tortul miresei* (*Wedding cake*), *Capriciile pe ariile din baletul Alesta*, *le Rouet d Omphale*, *Scherzo*, pe notele gamei chinezeşti, muzicale…

— Muzica pe placul interpretului se numeşte *dankbar* (la germani)… *grateful* (la englezi).

D'Indy:

— Simfonia cevenolă.

— Culbertson (Elie), celebru jucător englez, coautor de manuale şi teoria bridge-ului.

— Alte partituri: *Mouvements perpétuels* de Francis Poulenc, *Caramel mou* (*Caramela moale*) de Milhaud, *Enfantines* de acelaşi.

— Titlu: *Ospăţul păianjenului*.

— Varèse, cel cu zgomotele (Cortot).

— *Rag-Time*.

— *Rag-Music*, latura populară a jazz-ului.

— Titluri: *Ogive*, *Masa săracului*, *Dansuri gotice*, *Preludii*.

Erik Satie:

— Pianist la Auberge du Clou, scrie preludiile *Fiul*

stelelor, *Apeluri ale trandafirului*, *Cruci*, *Poarta eroică a cerului* (1894), *Piesele reci* (melodii care să te pună pe fugă), *Dansuri de-a-ndoaselea*, *Jack în cutie, în straie de cal*, *Expuneri dezagreabile*, *Preludiu în tapiserie*, *Fuga de litanie*, *Fuga hârtiei*, *Veritabilele preludii fleşcăite pentru un câine*, *Descrieri automate*, *Embrioane descărnate*, *Tema privighetorii pe care o dor dinţii*, *Schiţele şi tachineriile unui cumătră gros de lemn*, *Tiroleză turcească*, *Dans slab*, *Capitolele în toate sensurile*, *Hamalul de pietre mari*, *Regretele celor închişi*, *Ţechini vechi şi vechi cuirase*, *Dansul cuirasat*; din perioada greacă: *Înfrângerea cimbrilor*, *Mărunte vorbe de copii*, *Copilării pitoreşti*, *Nimicuri supărătoare* (*Peccadilles importunes*), *Leagăn*, *De-a v-aţi-ascunselea* (*Colin Maillard*), *Picnic*, *Sporturi*, *Vânătoare*, *Chiar şi flirt*, *Coralul neapetisant*, *Deşteptarea miresei*, *Orele seculare şi instantanee*, *Obstacol veninos*, *Crepuscul matinal*, *Nebuniile granitice*, *Penultimele gânduri*, *Aubade*, *Meditaţie*.

Ghirlandaio murind de ciumă…

Femeile romane purtând pe umeri papagali, şi maimuţe „pe străzile Romei, miroseau toate a parfum.

Un *Bacchus* ruinat al lui Michelangelo, după modelul contelui Ghinazzo.

Cenuşa lui Savonarola aruncată în Arno de pe Ponte Vecchio.

— Rivalitatea lui Michelangelo cu Da Vinci, faimos pe atunci pentru statuia ecvestră a contelui Sforza şi *Cina cea de taină*, Leonardo făcuse şi el disecţii anatomice. Leonardo, frumos, elegant, savant, ştia teoriile lui Euclid, geologia, inventase puşca cu repetiţie, macaraua, pompele de absorbţie, aparate de măsurat iuţeala vântului şi chiar un avion. Era fiul nelegitim al unei fete de hangiu din Vinci. Michelangelo îl place la început pe Rafaël, care vine la el, deşi vor fi rivali. Michelangelo l-a auzit pe

Machiavelli citindu-şi *Mandragora* la palatul Rucellai în Academia Platon.

— Michelangelo părăsind Florenţa, o trădează, lăsându-i întăriturile făcute chiar de el.

— *Pietà*, creată la 24 de ani!

— *Judecată de apoi* pe cale de a fi acoperită din ordinul Papei. Bărbaţii goi au căpătat „calzoni" şi femeile, fuste (Irving Stone).

„Arta are un duşanan numit ignoranţă" (proverb toscan).

Mallarmé îi spune lui Degas că poezia se face nu cu idei, ci cu cuvinte...

*7, Ne-ar fi dus prin smârcurile cărnii; cum ar fi spus Sfântul Augustin" (Villara).

„Il en coûte trop chère de a élever au-dessous des nommes" (Marius de Montesquieu, Gâde, *Jurnal*).

Dintr-o carte despre George Sand:

— George Sand în pantaloni roşii şi papuci galbeni, cerându-i lui Chopin un *fidibus* pentru a-şi aprinde trabucurile.

— *Casa vânturilor* de la Palma de Major ca unde au locuit cei doi.

— *Sauterie* – dans fără caracter; nu exprimă un sentiment sau o acţiune.

— *Aubade* – cântec în zori de zi.: – Iubitele lui Chopin: Maria

Wodzinska, Constanţa Gladowska, Wamda Radzâwill, prinţesa Czartoryska, contesa Delfina Potocka, George Sand.

Cravata lui Chopin: botişor de iepure.

— Chopin văzut de Camille Saiint-Saëns: „Trebuie să fi auzit sub domnia bunului Ludovic Filip, cu ce aer preţios şi cunoscător pronunţau femeile cele două silabe ale acestui nume, ţuguindu-şi în mod delicat buzele. Acest

nume uşor de pronunţat şi eleganţa manierelor artistului au contribuit, desigur, foarte mult la prodigiosul său succes. Pe deasupra, mai era şi bolnav, într-o vreme în care sănătatea înfloritoare nu era la modă. Boala reală a lui Chopin trecea în ochii lumii drept o atitudine. Toate acestea îi serveau chiar mai bine decât talentul său".

— „Chopin, un Rafaël al pianului" (Heine).

„Nous sommes pleins de choses qui nous jettent au dehors" (Pascal).

Jurnal de la Poiană.

A 24 august, anul acesta, a sosit veritabila logodnică a, lui Gică Doi, în vârstă de o lună şi câteva zile. E o căţeluşă neagră, cu guler alb la gât şi un fel de calţavete de păr alb pe labe, foarte frumoasă, care scânceşte şi vrea la maică-sa de unde a fost luată (sursă: nea Costea care

Ne furnizează toţi câinii). Gică devine gelos văzând

că noua sosită suge tot laptele pe care el îl refuză sistematic şi pentru că noua venită primeşte mângâieri repetate. Se insinuează sub braţul meu, eu îi arăt arena necuviinţelor sale, a refuzurilor faţă de pâinea muiată în lapte şi el se preface a fi preocupat de ce se află în troacă, gustând superficial. Pe urmă ia chiar o bucată de pâine, încearcă să o guste, ca să arate că de fapt e un câine cumsecade. Asta nu-l salvează însă! Ceea ce îl tulbură mult e faptul că în coteţ s-au adus fire de iarbă proaspătă în care noua-sosită adoarme (copil, ce vrei) după câteva secunde, doborâta de primul ei prânz, luat la noi în familie. Vasăzică coteţul îi va fi ocupat, deşi el îl detestă, pentru că îi aminteşte de perioada când era legat. Şi-acum când îi arăţi lanţul îl rupe cu colţii. Se uită lung, ne studiază, nu ştim ce gândeşte, dar un cui în inimă tot are. De câte ori apare cineva nou, porţia lui zilnică de salam dispare. Pentru el, noii-sosiţi înseamnă neplăcere. E convocat şi N., ca s-o botezăm pe noua-venită. Se propune Gina. Seamănă la apel cu Gică şi vom avea dificultăţi. Să-i spunem Coca! E cam vulgar. Rămânem la Lady, dar asta ne aminteşte de *Foamea neagră*, care nu a mai revenit după ce a fost alungată pentru că arata îngrozitor, deşi avea ochi credincioşi.

Ne-am înmulţit iar. Un pui mort de găină, un păunaş tânăr, iată rezultatul verii, şi această căţeluşă care va veghea cu Gică Doi casă, în iarnă care se şi anunţă printr-un frig nejustificat de noiembrie pe această vale…

„Opera de artă e totdeauna rezultatul unei perseverenţe neliniştite” (Gâde, *Jurnal*).

Din *Viaţa intimă a lui Schubert* de Robert Pitrou (pentru *Janus*, partea muzicală):

— *Şapte cuvinte ale lui Christos* de Haydn.

— *Tânguirea lui Agar* (lied de Schubert).

Din *Monteverdi* de Pândi Marianne (pentru *Janus*,

partea muzicală):

— Cremona în arta barocă.

— Cele 27 de *Responsorii*, atribuite lui Palestrina, care erau de fapt ale lui Marcantonio Ingegneri (1545 – 1592).

— Cipriano de Rove (1516 – 1565), compozitor italian, autor de madrigale, cântece religioase.

— *Frottole* şi *vilanelle* – cântece de stradă, de inspiraţie populară.

— Autori de madrigale: Constanzo Porta, Constanzo Festă, Iacob Arcadelt, Adrian Willaert, Philippe Verdelot.

— La 15 ani, Monteverdi scrie *Sacrae Cantiunculae* (1582); la Editura Gardano din Veneţia apar *Madrigali spirituali* (1582).

— Un spectacol în aer liber la Florenţa (azi): *maggio musicale*.

— *Couronnement* de Poppée (o fântână, clădiri şi pini, ca decor pentru *Janus*).

— Moda *javolei* pastorale (opera *Daphne*).

— *Organo di legno* (orgă mică).

— *Chitarrone* (*chitară*), în aria lui Orpheus.

— O orchestră care face ca trenul, în *Longobarzii* de Verdi.

— La Veneţia, ostaşii lui Napoleon au dat foc vasului *Bucintore*, de pe care dogele arunca un inel în mare, logodindu-se cu ea. Pe vas erau multe opere nepublicate ale lui Monteverdi care au ars.

— Antifonia Evului Mediu.

— În al şaselea volum de *Madrigale* se găsesc varianta polifonică a vestitei *Lamento d9Adrianna Şestină*, scrisă cu prilejul morţii Caterinucciei, şi prelucrarea în genul madrigalului a poeziei *Zefir o torna* de Petrarca. Cântecul *Le lagrime d'amante al sepulcro delvamàta*.

— *Combattimento* lui Monteverdi (orchestra ia parte

activă la dramă). Ea sugerează zgomotul cailor şi al săbiilor. Opera are trei personaje: Tancred, Clorinda şi Testo (martorul ocular). Corul grecesc, egal evanghelistul din *Passionele protestante*.

„Artistul trebuie să-şi distrugă fără încetare propria-i tehnică" (Pavese).

Michelet în la *montagne* vorbeşte despre Xerxes îndrăgostit de un platan. La fel, Donne…

„Nobila mea facultate poetică mă constrânge"… (Mallarmé).

ISTORIA PLAGIATULUI

Surse ale *Bibliei*: Cultul lui Mythra (e aidoma cu al lui Iisus). Babilonienii se salutau cu „Mythra a înviat!" „Adevărat a înviat!" se răspundea.

Mythra avea aureolă ca şi sfinţii (vezi la creştini). Tragerea clopotelor la morţi venea din ideea că bronzul scotea sunete purificatoare (*Misterele Eleusine*, aduse de Orpheus din Thracia în Grecia).

Povestea potopului se află şi în epopeea lui Ghilgameş şi în mitologia greacă, unde cuplul Deucalion şi Pyrrha au scăpat de potop fiind avertizaţi de zei. În *Misterele Eleusine*: ideea că omul s-a întrupat pentru a ispăşi un păcat capital. Naşterea e o pedeapsă a sufletului. Ceea ce sufletul a pierdut prin nenorocirea de a se naşte filosofia îi restituie prin amintiri. *Misterele Eleusine* spuneau că toţi suntem exilaţi. Sufletele devin sferice după moarte. De ce? Sufletele sunt ataşate corpurilor pentru a expia crima de a mânca carne şi alelofobda (crimă de a se devora între ei). Aluzie la legendă titanilor, strămoşii oamenilor, care l-au mâncat pe Dionysos, adică sufletul uman a pierdut unitatea să iniţială pentru a se diviza în interiorul corpului omenesc. Grecii credeau, luând de la caldeeni, că sufletul are trei energii. La greci, Athena Tritogenia sau Tritonida (înţelegând că înţelepciunea are

trei aspecte). Creştinii ziceau că Dumnezeu e unul ca fiinţă şi întreit ca persoană (Tatăl, Fiul, Sfântul Duh), în *Misterele Eleusine* există stropirea cu apă (imersiunea). La un alt grad de iniţiere se aruncau de pe stânca Leucade (stânca albă); la creştini: botezul. Regele, păstor al popoarelor, luat şi de creştini. Creştinismul a luat toate riturile din *Misterele Eleusine*. Iisus ar fi fost un iniţiat care a trădat tainele şi a fost ucis pentru asta. Naştere, egal moarte, e o idâee luată din misterele lui Mythra, *Misterele Eleusine*, mai apoi. Pomul cunoaşterii e luat din filosofia indiană (Adam şi Eva, plus mărul).

Surse ale *Bibliei din De la Zalmoxis la Ghinghis-Han* de Măreea Eliade:

— O temă iraniană găsită în legendele creştine ale nativităţii în grota de la Bethléem. După autorul anonim al lui *Opus imperfectum*, regii magi veneau în fiecare an la muntele Victoriei, unde se afla o grotă cu izvoare şi copaci, aşteptând apariţia stelei. Ea a apărut sub forma unui copil, în cele din urmă, le-a spus să plece în Iudeea. În *Cronica lui Zughân*, există o legendă cu doisprezece regi înţelepţi care urcă în fiecare lună pe munte şi pătrunde în grota comorilor. Aici văd o coloană dte lumină, cu stea *în* vârf. Sunt orbiţi şi îngenunchează. Apare un copil care-i sfătuieşte să plece în Galâiteea, sfătuit la rândul lui de Tatăl ceresc (mitul cavernei, ritualul luat de la Platon chiar).

Omul nu se va putea întoarce la Dumnezeu dacă nu redevine sănătos, adică, întreg, perfect, frumos pe dinăuntru şi pe dinafară, ca Adam înainte de a cădea în păcat.

Lapidarii, pentru virtuţile pietrei preţioase; *Cestiarii*, pentru înrâuririle exercitate de către animale; *Viridariile*, pentru înrâuririle plantelor.

Hotarele *Renaşterii*, după Papini: 1305 – *Divină*

Comedie (începutul creaţiei lui Giotto). Final: moartea lui Michelangelo (1564) şi naşterea lui Galilei. După Henry Thodé, Renaşterea începe cu Francesco d'Assisi (1182 – 1226). El face o legătură între franciscani şi Giotto.

ISTORIA PLAGIATULUI

Din *Renaşterea* de Andrei Oţetea:

— Sub forma umui comentariu al *Vechiului Testament*, *Cabala* era în realitate o compilaţie de filosofie, puternic impregnată de platonism, transmis prin tradiţia arabă.

Pentru *Janus*:

— Acele *approbria rustică*, la romani, glume grosolane ale ţăranilor beţi care culegeau viile.

— Cântece *fescennine* – satiriclicenţioase, la Roma, însoţite de dans.

„Din 1789 sunt forţat să gândesc; mă doare capul" (Raymond Radiguet).

„Von Forbach, alcoolic, colecţionar de virgule din opera lui Dante" (Raymond Radiguet, *Bal du comte de Orgel*).

După Dante, cuvintele sunt onctuoase şi aspre, în funcţie de feluritele lor calităţi sonore. Altfel spus: *pexa et hirsuta*, netede şi zbârlite.

„Vorbirea picturală" la Shakespeare (Ezra Pound).

„Rime feminine" (acelaşi).

„Lectura siderală a lumii" (Jüager).

O lume văzută ca printr-o ureche de peşte (un amurg) sau printr-un solz de peşte…

Un strigăt de gips…

Utrillo aruncând creioane de la fereastră cu gratii şi ascultând cum cad pe caldarâm. Asta îl inspira că merele putrede pe Schiller.

„Literatura este un limbaj încărcat de semnificaţii" (Ezra Pound).

Jurnal de la Poiană

Irimul conflict în ogradă al *jf* lui Lady junior: cu cloţa şi cei şase magnifici (unul a murit). Ei, din familia cloţei, veneau la laptele şi pâinea abandonată de Gică. Au găsit deodată ceva negru şi agresiv care latră şi-i sperie. Am ieşit alarmat afară, crezând că a reapărut eretele... Pare rea această viitoare mireasă...

„Maestru al vânătorilor subtile" (Jünger). (Asta se poate spune despre poezie.)

„Originile israelite ale cubismului pe care le nega Picasso" (vezi Carco în *Farmecul Parisului*).

„Arta începe acolo unde încetează natura" (Wagner).

„... O clară grădină" (un poet).

„Jobenul *Bibi* din Carco sau roşul *capucine*", din acelaşi autor.

O *nouba* (o mică petrecere), Carco despre pictorul Pascin.

„Sunt o supă de lacrimi" (Katherine Mansfield).

„Barocul e stilul norilor" (Blaga).

„O grădină mirată" (Giurgiuca).

În *Sezonul ploilor*, ultima parte din *Janus*, D. vrea să-l ucidă pe erou pentru că acesta a văzut-o slută (desfigurată de un accident de automobil). Nu suportă ideea că se va întoarce în ţară şi va povesti amicilor că ea nu mai este decât o mutilată... Crimă din pricina orgoliului...

„O strălucită agonie" (Villiers de l'Isle Adam).

„Unele animale din Australia, între altele, maimuţa roşie şi unele specii de papagali imită zgomotul tunetului" (acelaşi).

„Iminenta gravitate a serii" (acelaşi).

„Voi, englezii, sunteţi, în ce priveşte istoria sfântă, de o ignoranţă mai clasică decât aceea a lui Rousseau" (Malaparte).

À-propos de Macarie. Mă uit cum îmbătrânesc falnic,

ca cedrii din Liban, tâlharii. Nimic nu-i clatină, nu le smulge o creangă. Sub ei viermuie bălegarul şi tămâia face să le înflorească aureola, pestilenţial. E un spectacol magnific care te vindecă de orice speranţă. Moare în acelaşi timp purul actor Antal, ros de cancer, ucis mişeleşte. Dacă există Dumnezeu, în ce loc îşi petrece el vacanţa de vreo două mii de ani?

M., în luna a cincea, înainte de a pierde copilul:

— A mişcat, parcă e un fluture care-mi traversează burta. Mişcarea e ca bătaia de aripi a fluturilor tropicali, somnoroşi…

ISTORIA PLAGIATULUI

„Fustă lungă, minte scurtă”, expresie luată de Eminescu din Schopenhauer.

CAIETELE PRINCEPELUI

Din *Civilizaţia Occidentului medieval de* Jacques le Goff:

— Sprijinit de un fals făcut în anii 756 şi 760 de către cancelaria pontificală, constituind aşa-zisa Donaţie a lui Constantin, statul pontifical sau Patrimoniul Sfântului Petru ia naştere şi pune bazele puterii temporale a papalităţii. În schimb, Papa îi recunoaşte lui Pepin titlul de rege şi în 754 vine chiar să-l ungă în această funcţie. (E vorba de Papa Bonifaciu.)

— Nici vizigoţii, nici francii şi nicio altă grupare de invadatori nu au putut să depăşească cifra de o sută de mii de oaarueni. Singurul popor pentru care avem o evaluare verosimilă este acel al vandalilor, în momentul îmbarcării pentru a trece în Africa: optzeci de mii. Aprecierea numerică, după care totalitatea barbarilor după instalarea lor în Occidentul roman nu putea depăşi cinci la sută din restul populaţiei, pare a fi, după autor, foarte aproape de adevăr.

— În Franţa există o localitate întemeiată de sarmaţi.

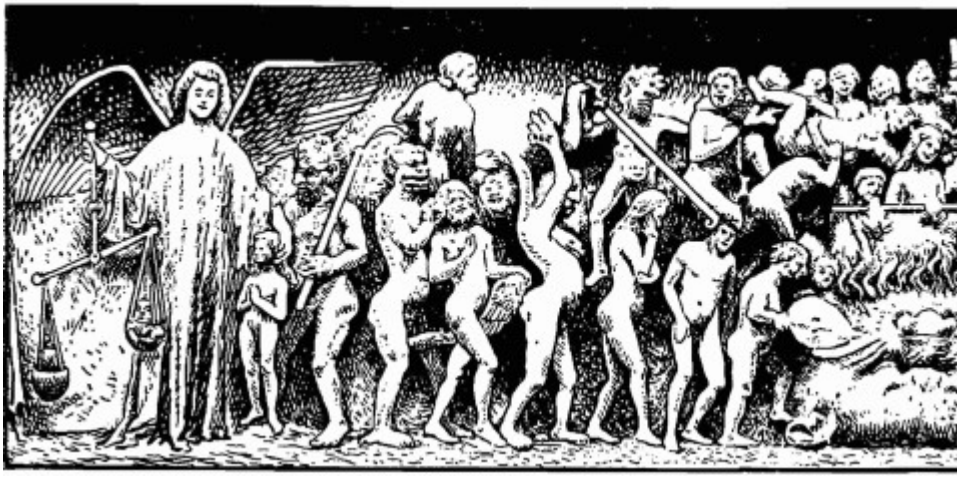
Sermaize. De întrebat: ce căutau sarmaţii prin acele meleaguri?

— În anul 543, ciuma neagră venită din Orient pustieşte Italia, Spania, o mare parte a Galliei, timp de mai bine de o jumătate de veac După asta vine acel tragic secol al VII-lea, numit de autor *rostogolirea în abis*. Reapar toate superstiţiile ţărăneşti, toate aberaţiile sexuale, toate violenţele, cu atât mai barbare, cu cât rangul respectivilor era mai înalt şi le acorda o oarecare impunitate. Din fericire, aceşti satrapi se asasinau între ei; Fustei de Coulange spune că era un despotism temperat de asasinat.

— *Just* 15 august 778, bascii au măcelărit în defileul de la Roncevaux trupele comandate de seneşalul Eggihard, corniţele palatin Anselm şi prefectul mărcii Bretaniei, Roland. Învinşii au fost transformaţi în martiri şi numele lor s-a perpetuat prin *La Chanson de Roland*.

— După o revoltă, Carol cel Mare a pus să fie decapitaţi 4.500 de revoltaţi.

— Ordinul dominican a stabilit optsprezece provincii care puteau

Trimite câte trei studenţi; regiunea Danemarca este

numită Dacia; ordinul franciscan a păstrat această denumire pentru provincia respectivă.

— Ultimele două silabe ale numelui oraşului Ierusalim (Ierusalem), *Salem*, înseamnă în limba ebraică *pace*.

— Pădurea virgină; *gâşte forêt* a lui Perceval sau *selva oscura* a lui Dante, care de fapt simbolizează viaţa.

— Târască, monstru legendar nelipsit din iconografia Sfintei Marta care l-a firoblânzât şi localizat mai ales în jurul oraşului Tarascon.

— *Pays de Cocagne* e tradus cu *Ţara ghiftuielii* sau *Târgul lui Cremene*.

— Vandalismul creştinătăţii medievale s-a exercitat atât în dauna păgânismului antic, cât şi împotriva ereziilor; în fond, lupta împotriva ereziilor nu este decât o luptă pentru putere.

— Iisus Christos a fost mort timp de patruzeci de ore.

— Uneltele diavolului: muzica profană şi femeia.

— Între anii 1200 şi 1300, populaţia Franţei a progresat de la 12 la 21 milioane, cea à Germaniei de la 8 la 14 milioane; cea a Angliei de la 2, 2 la 4, 5 milioane.

— Populaţia Europei, de la 67 milioane cât avea în anul 200, a scăzut la 27 milioane, prin anul 700, şi de la 73 de milioane, prin 1300, la 45 de milioane *în* 1400.

— În lustraţiile (ceremonii religioase) agrare şi în jertfele *suovetaurila* ale lumii greco-romane se regăsesc corespondenţe: porc – Tellus; ovină – Jupiter; taur – Marte.

— Cuvântul *sergent* vine de la *servienăv* din Evul Mediu, *slujbaş cu roluri administrativ-judiciare*.

— Sfântul Edmund a fost rege al Angliei de Est între anii 855 – 890; se remarcă faptul că mulţi regi, papi şi episcopi au fost sanctificaţi, şi aceasta nu ca urmare a faptelor lor pline de sfinţenie, ci din cauza funcţiei pe care o deţineau. M-am gândit la Ludovic cel Sfânt care a făcut

numai prostii. Ba, dacă nu mă înşel, şi Sfântul Ignaţiu de Loyola a fost să an dificat (părintele Inchiziţiei…).

— Leproşi iluştri care nu au fost tulburaţi de contemporanii lor deşi se ştia că sunt leproşi şi deci contagiosa: Baldovin al IV-lea, regele Ierusalimului, Raoul, conte de Vermandois, şi cruntul abate de Saintălbans.

— *Symbolon* era, la greci, un semn de recunoaştere reprezentat de cele două jumătăţi ale unui obiectâmpărţit între două persoane.

— *Scorpionul* este simbolul lui Iuda, care şi-a pus capăt vieţii; aşa face şi scorpionul: când nu mai. Are scăpare, se înţeapă singur cu acul veninos; pentru cei din Evul Mediu, păcatul disperării era unul dintre cele mai vechi păcate, poate chiar de neiertat.

— Monştri umani – rasele de la capătul lumii, pomenite de vulgarizatorul roman din secolul al III-lea, Solinus, şi reluate apoi în secolul al XIII-lea de Honorius Augustodunensis.

— Emascularea lui Abélard a fost ordonată în mod legal de canonicul Fulbert, unchiul Héloïsei.

— Mai mult decât rezervele bisericii, prejudecăţile doctorilor au fost acelea care au întârziat practicarea disecţiei.

— Ciuma a reapărut în 1348 şi a durat până la începutul secolului al XVIII-lea, secerând cam o treime din populaţie.

Date istorice:

842: Jurămintele de la Strasburg, primele texte în limba franceză şi în limba germană.

— 850: *Pseudo-Isidor* – o colecţie de date false caută să întărească autoritatea papei, a episcopilor şi a bisericii asupra societăţii.

— 860: Pecenegii distrug statul iudaizat al kazarilor de pe Volga.

— 867: Schisma lui Fotie prevesteşte despărţirea dintre Biserica romană şi cea bizantină.

— 870: Prima carte tipărită în China.

— 925: *Waltharius* de Ekkehard de St. Gall, poemă latină ce-şi împrumutăsubiectul din vechile legende germanice.

— 958: Liutorând de Cremona a scris *Antapodosis* (*Retribuţia*), istorie a timpului său, dând celor buiii şi celor răi răsplata pe care o merită (vezi Dante, *Divina Comedie*).

— 960: Tratatul lui Cosma preotul împotriva lui Bogomil, în Bulgaria.

— 999 – 1003: Pontificatul lui Gerbert (Silvestru al II-lea.)

— 1012: Sfântul Romuald întemeiază Ordinul camaduinilor.

— 1012 – 1018: Thietmar de Mersemburg scrie *Cronică*, preţioasă pentru relaţiile dintre germani şi slăvi.

— 1023: Robert Piosul porunceşte, la îndemnul Bisericii, să fie arşi ereticii manicheeni din Orléans.

— 1025: *Conciliul* de la Arras propune să se picteze fresce în biserici pentru luminarea neştiutorilor de carte.

— 1054: Schisma lui Mihail Kerularios.

— 1066: Reacţie pagina în ţările baltice.

— 1065 – 1100: *La Chanson de Roland*.

— 1077: Henric al IV-lea se umileşte în faţa lui Grigore al VII-lea la Canossa.

— 1087: Genovezii şi pisanii pornesc o expediţie victorioasă în contra piraţilor musulmani din Mahdiya în Ifrygyia.

— 1094: Cucerirea efemeră a Valenciei de către Cid.

— 1119: întemeierea Ordinului templierilor.

— 1122: Concordatul de la Worms termină ceartă pentru învestitură.

— 1130: Sfântul Bernard scrie *Elogiul Ordinului*

templului.

— 1140: *Conciliul* de la Sens; Sfântul Bernard obţine condamnarea lui Abélard (condamnarea filosofiei lui).

— 1145: *Cântar de mi-o Cid*.

— 1145; Sfântul Bernard predică împotriva catharismului la Albi. Tot el predică a doua cruciadă la Vézelay.

— 1146: Arnaldo de Brescia, elevul lui Abélard, determină triumful revoluţiei la Roma.

— 1147: „Cruciadă” în ţările baltice.

— 1149: Comitele de Flandra aduce la Bruges moaştele Sfântului Sânge.

— 1150: întemeierea Moscovei.

— 1165: Canonizarea lui care. L cel Mare.

— 1173: Naşterea mişcării valdense.

— 1182: Chrétien de Troyes scrie *Perceval*.

— 1184: Instituirea Inchiziţiei episcopale.

— 1190: întemeierea Ordinului cavalerilor teutoni.

— 1200: Apogeul Minnesängerilor – Wolfram von Eschenbach: *Parzival*.

— 1202: Cruciadă a IV-a.

— 1207: Misiunea Sfântului Dominic în ţinutul albigenzilor.

— 1208: Papă aruncă interdictul asupra Angliei.

— 1209: *Conciliul* de la Avignon interzice dansul, cursele şi jocurile în biserici. Începutul cruciadei împotriva albigenzilor.

— 1210: Interzicerea de către magiştrii parizieni de a se preda logica lui Aristoteles.

— Începutul secolului al XIII-lea – Robert de Boron: *Romanul Sfântului Graal*, *Aucassin et Nicolette*.

— Prima treime a secolului al XIII-lea – apariţia numelui de *Cabala* în focarul evreiesc de la Gerona.

— 1213: Guilelm (Beniamin) de Tudela: *La Chanson*

de la Croisades Albigeoise.

— 1225: Anonim – *Lancelot du Lac*.

— 1226: „*Cântarea Soarelui* de Sfântul Francesco d'Assisi.

— 1231: Papa Grigore al IX-lea încredinţează Inchiziţia ordinelor de călugări cerşetori.

— 1234: Canonizarea sfântului Dominic

— 1234: Guillaume de Lorris: *Roman de la Rose,* partea întâi…

— 1240: Revolta prusienilor contra cavalerilor teutoni.

— 1252: Inocenţiu al IV-lea autorizează Inchiziţia să folosească tortura.

— 1260: Influenţa nestorienilor la curtea mongolă.

— 1267: Alungarea ghibelinilor şi reorganizarea partidului guelf la Florenţa.

— 1270: Cruciadă a VIII-a şi condamnarea lui Siger de Brabant şi a averroismului.

— 1271 – 1295: Călătoria lui Marco Polo în China şi în Asia de sud-est.

— 1275: Jean de Meung – partea a doua din *Roman de la Rose*: scolastică anticurteană.

— 1280: Difuzarea *Zohariilui*» capodoperă a *Cabalei* teosofice, atribuită lui Rabbi Simeon bar Yockäi.

— 1308 – 1314: Procesul şi condamnarea templierilor.

— 1313 Dante dă *Paradisul*. Este un rămas bun la Evul Mediu.

— Elemente ale arhitecturii romane: *intrados* (interiorul bolţii); *linteau* (blocul de piatră de lemn sau de fier alcătuind pragul de sus al unei deschideri; *arhivolta portalului*; *timpan*; *absidiole*; *transept* (braţele care taie transversal nava cea mare); *deambulatoriu*.

— Arthur şi Graalul. Regele Arthur a trăit la sfârşitul

secolului al VI-lea. Graalul era vasul sfânt care a primit sângele lui Christos la răstignire. Mănăstirile clunysiene de la Fécamp – Franţa – şi Glastonbury – Anglia – au contribuit la răspândirea acestei teme şi la creştinarea idealurilor cavalereşti. Apoi ea a fost înfăţişată într-un roman din Ţara Galilor, *Peredur* (în care nu e vorba de Graal), într-un *Perceval* în proză şi, mai târaiu, Chrétien de Troyes a prezentat subiectul în secolul al XIII-lea într-un ciclu în cinci părţi, aşa-zisul *Lancelot-Graal*, care se încheie cu *La Mort du roi Arthur*. Sensul mistic al legendei este aspiraţia spre perfecţiune; aventurile cavalerilor Mesei rotunde sunt reprezentările alegorice ale vieţii supranaturale. Dar numai Galaad, fiul lui Lancelot, va putea să dobândească această perfecţiune, fiindcă a rămas neîntinat.

— *Ban*, puterea seniorilor de a-şi impune autoritatea în diferite domenii; *seigneurie banale*.

— *Fiziologul* a provenit din traducerile iraniene şi indiene. În Occident, astfel de cărţi s-au numit *Bestiarii*.

— Carol Martel ajunge majordom al Austrasiei în 717.

— *Cidul*, Rodrig Díaz de Vivar (1043 – 1099), supranumit Cid Campeador, adică stăpânul bătăliilor.

— Ciuma neagră (pulmonară) şi bubonică, în două valuri: începând cu 543 şi apoi cu 1348.

— *Hexameron* =» *cele şase zile ale Creaţiei*.

— *Dualism – maniheism*.

— Erezii: maniheisimul, priscilanismul, arianismul, bogomilismul; erezii populare: patarinii, catarii, albigenzii, valzii.

— Expresia *Evul Mediu* apare abia în secolul al XV-lea la umaniştii italieni. Istoricii marxişti consideră că această perioadă a ţinut până în secolul al XVII-lea.

— *Hortus deliciarum* (*Grădina desfătărilor*), antologie

spirituală compusă de Herrada de Landsberg, superioară mănăstirii Sfânta Odila din Alsacia.

— Marcabru, trubadur în relaţii cu prinţii de la curţile din Poitiers şi Ventadorn; trece drept inventatorul poeziei ermetice, aşa-zisul *trobarclus*. Pare să fie de fapt un spirit ciudat.

— Maniheismul a fost combătut în special de Sfântul Augustin.

— *Guiscard = cel şiret*.

— Romane antice: *Romanul Thebei*, *Romanul lui Eneas* şi *Romanul Troiei*, inspirate din antichitatea greco-romană. *Romanul lui Alexandru* s-a bucurat de o mare răspândire.

— Roman de aventuri: *Floire et Blancheflor*.

— Romane bretone: *Tristan şi Isolda*, *Ciclul regelui Arthur*, *Le Roman de Brut* (Brutus fiind socotit strămoşul legendar al britanilor);

Romanele din Ţara Galilor numite *Mabinogion*.

— *Romanul lui Alexandru*, *Romanul lui Renart*, *Romanul Trandafirului*, 28.000 versuri; *Romanul Troiei*: 30.000 versuri.

— Rutebeuf, poet parizian contemporan cu Ludovic cel Sfânt.

— *Saga*. Sunt mai multe: *Saga lui Burnt Njall*; *Saga lui Egill*; *Saga lui Errik*; redactate mai ales în Islanda.

— Saint-Dénis, abaţie întemeiată de Dagobert, în 630. A fost folosită ca necropolă regală încă de pe vremea Merovingienilor. Vitraliile de la Saint-Dénis sunt cele mai vechi conservate până acum.

— *Sunt Iago* = *Sfântul Iacob* (de unde Santiago).

— Siger de Brabant a fost principalul animator al curentului averroist, născut în 1235, Foloseşte pe Aristoteles filtrat prin interpolările filosofului arab Averroes. Dintre aceste doctrine, trei au stârnit scandal: teza eternităţii lumii, care nega creaţia; teza îndoitului adevăr, potrivit căreia religia şi filosofia puteau fi în dezacord fără ca vreuna să greşească, şi teza unităţii intelectului care este comună întregii specii umane, ceea ce este o negaţie a nemuririi personale a sufletului.

— *Simonie* = *trafic al sacramentelor*, după numele lui Simon Magul combătut de reformă gregoriană.

— Thomas d'Aquino, 1225 – 1274. Din familia comiţilor d'Aquino din Italia de sud. A avut ca magistru pe Albert cel Mare. Nu este cu putinţă să se rezume esenţa tomismului, care este acţiunea cea mai desăvârşită pentru a construi o teologie ştiinţifică pornind de la filosofia lui Aristoteles, pentru a pune toate resursele scolasticii în slujba teologiei. Opera să cea mai celebră: *Summa Theologica*. A fost canonizat de Papa Ioan al XXII-lea în 1323 şi tomisn-ul a fost proclamat de Papa Leon al XIII-lea, spre sfârşitul secolului al XIX-lea, ca filosofie oficială a bisericii.

— Sfântul Nicolae, patronul studenţilor, în secolul al XIII-lea se revoluţionează scrisul, apare scrierea cursivă, se generalizează minuscula gotică, trestia e înlocuită cu până de gâscă.

— Christos a încredinţat apostolilor misiunea lor apostolică în ziua de Rusalii.

— *Vilainie* = *mârşăvie*.

Din *Tipologia folclorului* (din răspunsurile la chestionarele lui Haşdeu de Ion Muşlea etc.):

— Haşdeu explică numele de *lelea* şi *badea* ca fiind în fond nişte zei protectori ai dragostei platonice. (E vorba de bunicul lui Haşdeu.)

— Prin profunzimea sensurilor unui singur cuvânt sau a unui grup de sunete, adică prin omonimie şi poldsemasie, s-au desfăşurat cele mai multe şi cele mai frumoase mituri populare.

— Frăţia de cruce, în special partea în care se amestecă sângele celor doi (forma arhaică), nu există decât la români şi la albanezi, deci pare o moştenire din fondul iliro-tracic.

— Haşdeu încearcă să demonstreze că *Vrancea* e cuvânt dac, venind de la sanscritul *varana* (*munte*, *pădure*).

— În secolele anterioare principatului muntean, Haţegul făcea unitate cu Oltenia.

— Haşdeu constată că *doina* din română şi *dăina lituaniană*, cu acelaşi înţeles, duc la străvechiul *dina*, care duce mai departe la zendicul *daena*, care înseamnă mai întâi *cântec* şi apoi *lege*.

— *Baba Dochia* se sprijină pe o tradiţie traco-frigiană; basmul *Omul de piatră* aminteşte de legenda dioscurilor, mit eleno-fenician. *Aleodor împărat* aminteşte pe fabulosul fermecător Eleodoro din Sicilia; în *Arăpuşca* recunoaşte Harpia; iar *Aripa câmpului* ce vorbeşte de

constelaţiile furate de zmei reaminteşte de anticul mit al lui Herakles, cu atât mai mult cu cât eroul nu se opreşte până nu epuizează întregul lanţ al isprăvilor sale. *Mângifer* ar simboliza pe Aurelianus, dar nu prin etimologie, ci prin identitatea caracterului; *her Doamne* e derivat din L-ar Dominus; obiceiul strigării peste sat – *Alimori* – e de obârşie latină, provenind de la Ad-Lemores, adică serbarea morţilor romani. *Lemuria* sau *Lemuralia*, identică în substanţă cu cea românească.

— *Colind – corind* – de la *calendam*.

— Haşdeu susţine originea onirică a basmelor.

— Studiind originea legendei *Cucul şi turturica*, Haşdeu găseşte în lupta originară dintre budism şi brahmanism trei etape de desfăşurare: Persia – Dunărea de Jos – Provenţa.

— În alt studiu, *Povestea numerelor*, Haşdeu se străduieşte să demonstreze originea danubiană a tipului, fermentat de aceeaşi doctrină bogomilică. Aserţiunea şi-o sprijină pe existenţa oamenilor roşii în Oltenia (în ţara Oltului), care nu pot fi tracii. Apoi urmăreşte mitul pe aria cuprinsă de această doctrină: Persia România-Provenţa.

— Aromânii nu au nici doina, nici frunza verde în poezia lor populară, de unde Haşdeu conchide că acestea au luat naştere în Carpaţi.

— Când se întâlneau două drăgaici, lupta dintre ele era de cele mai multe ori sângeroasă. Aici se subliniază lupta între cele patru anotimpuri şi ne gândim la acei preoţi regi ai Dianei.

— Termenul de *doină* e destul de frecvent în Moldova, relativ rar în Muntenia şi Oltenia.

— Haşdeu relevă faptul că cei mai mulţi dintre cuceritori îşi iau femei din rândul popoarelor cucerite, astfel că – în a doua generaţie spiritul dac rămânea la fete, iar cel roman la băieţi. Desigur că se schematizează, dar

iată că şi în vremurile noastre, femeile, mai conservatoare sau mai mistice, rămân ataşate de biserică, în timp ce bărbaţii şovăie. Deci nu e absurdă ipoteza transmiterii tradiţiilor prin educaţia maternă.

— THaşdeu se străduieşte să susţină originea dacică a cuvântului *balaur*, provenit din slavul bal şi dacicul *laur* (*dragon*).

— Categorii de cântece stabilite de Haşdeu: *de aht*, *de alean*, *de ciobănie*; *de ciudă boieresculuí*; *de codru*; *de despărţenie*; *de ducă*; *frânturi*; *cântece de frunză*; *de foaie verde*; *haiduceşti*; *hoţeşti*; *hore*; *cântece de luncă*; *mocăneşti*; *olteneşti*; *de păcurari*; *de primăvară*; *de răcoreală*.

— Zorilă şi Murgilă sunt purtători ai conacelor de noapte; pe toţi îi mătură îngerii sau îi împrăştie cântatul cocoşilor. Alături de ei mai e şi De-cu-seară.

— Din nou despre *Drăgaica*: Haşdeu pledează pentru interpretarea obiceiului ca o serbare a secerişului, asemănătoare cu aducerea cununii, obicei din Transilvania; duelul cu coase al fetelor şi dansul în cruce al celor două fete şi al celor doi feciori ne fac să ne gândim mai degrabă la luptele simbolizând solstiţiul din iunie, lupta primăverii sau chiar a iernii, cu vara victorioasă.

— Copiii născuţi de-a-ndărătelea; copii întorşi de la ţâţa; umblă de frunzşi frăsinelului; bolnavi; luaţi de iele.

— Făt-Frumos din basmele noastre este *Soarele* şi Ileana Cosânzeana este *Luna*.

— Toaca din cer; zmei care umblă prin aer; balaurii se bat în capete; cad pe morminte de strigoi; stelele joacă; toaca din cer bate în cumpăna nopţilor virgine; vântul turbat; unde nu ajunge decât ciocârlia, dar turbează şi ea şi cade ca beată.

— Vântul e produs de patru balauri; vânturile se

botează la Bobotează; dacă la Bobotează bat vânturile din apus, atunci va fi un an ploios; vântul de jos scoate câinele din, paie. Harhaliile sunt cele mai mari vânturi, produse de Zmei care se fac hale; halele sunt un fel de păsări mari care se văd când vin sub formă de vânturi. Austrul e numit şi *Trăistarul* sau *Traistă goală*.

— Când bate vântul, oamenii retează din vârf parii din gard, ca să nu se rănească vântul în ei.

— Vistieria vânturilor.

— Curcubeul, egal porţile cerului.

— Cine se scaldă sau bea apă din izvorul de unde bea curcubeul devine fătălău, adică e o lună bărbat şi o lună femeie.

— Dracul e numit şi *bală*, adică *spurcată* (probabil de la *băi*, adică *alb*, aceasta fiind culoarea acestor secreţii).

— *Gligan* = *mistreţ*.

— Dracul pare a fi un zeu bufon în mitologia ţărănească; pune piedici, face tumbe, are o înfăţişare grotescă; totul pe un scenariu naiv şi plin de convenţionalism din care reiese că ţăranul român nu este terorizat de chinurile şi de făpturile Iadului, ci doar respectă regulile jocului. Aceasta ne duce la presupunerea că nici credinţa propriu-zisă în Dumnezeu şi îngeri nu este decât o acceptare a legilor, o integrare, puţin cam sceptică, într-un univers convenţional şi neverificabil. Poate că undeva ţăranul român, dotat cu un puternic spirit practic, se va fi întrebat la ce ne slujesc toate astea?

— Când piere o stea, lumea crede că văzduhul e plin de draci spânzuraţi.

— Simbolistica religioasă este opera ulterioară a comentatorilor cu ştiinţă de carte. Iniţiatorii religiei şi practicanţii de rând simt nevoia să coboare în concret sau să menţină în zona unor reprezentări concrete forţele binelui şi ale răului, prezumate de corifei. Astfel că

treimea, una ca fiinţă şi întreită ca persoană, nu a fost înţeleasă de vulg niciodată; poporul a făcut Dumnezei cu barbă, fii răstigniţi şi duhul sfânt însuşi a luat chip de porumbel.

— Norii, când se duc să bea apă din mări, sorb din întâmplare şi zmei; când fulgeră se spune că se bat zmeii.

— În timpul reproducerii, balaurii se bat, se adună şi formează o movilă deasupra căreia se alege piatră scumpă sau diamantul. Se cheamă că *fierb piatră scumpă*. Zmeii vin la fete care gândesc mult la iubiri.

— Căpcăunii, aşa erau numiţi tătarii, ca personaje de legendă, sunt oameni cu un ochi în ceafă, canibali, care căutau prizonieri şi-i urmăreau cu ajutorul nagâţilor, păsări de baltă care le semnalau prezenţa celor fugari.

— Zânele sau sfintele de noapte: iele. Numele ielelor: Rudeana, Ruja, Trandafira, Păscuţă sau Cosânzeana, Sâmziana, Ogrişceana, Fiofia, Bugiana, Dumernica, Lemnica sau Liodiana, Ogrişţiana, Magdalina, Ana, Tiranda, Simioana, Roşia, Teodosia, Lacargia, Sendălina, Ruxanda. Fiecare vrăjitoare ştie nouă nume de *zâne miluite*. Fiindcă sunt cumplite, nu e bine să le zici pe nume, ci *sfintele* sau *fie-le milă*. Merg pe răzoare părăsite. În cântecul lor e vorba: dacă n-ar fi creştinească şi odolean toată lumea ar fi a noastră. Cântecele lor se numesc *chilomane*. Unde joacă ielele, se văd tăvălituri prin iarbă; vitele nu mănâncă iarba aceea; acolo cresc bureţi numiţi *lingura zânei* sau de *rotogol*, pe care poporul îi mănâncă fără frică. Ei te îmbolnăvesc de tuse lungă, de izdat şi de matrice. O casă cu copii bolnavi se zice că e pusă în trecătul ielelor.

— Pricolicii se fac din bastarzi a căror mamă a fost de asemenea de după garduri, sau din cei ce se căsătoresc deşi sunt rude apropiate, sau din oameni mari care sug ţâţa la femeie.

— Ca să fereşti vacile să nu le ia mâna, trebuie să le baţi cu leuştean.

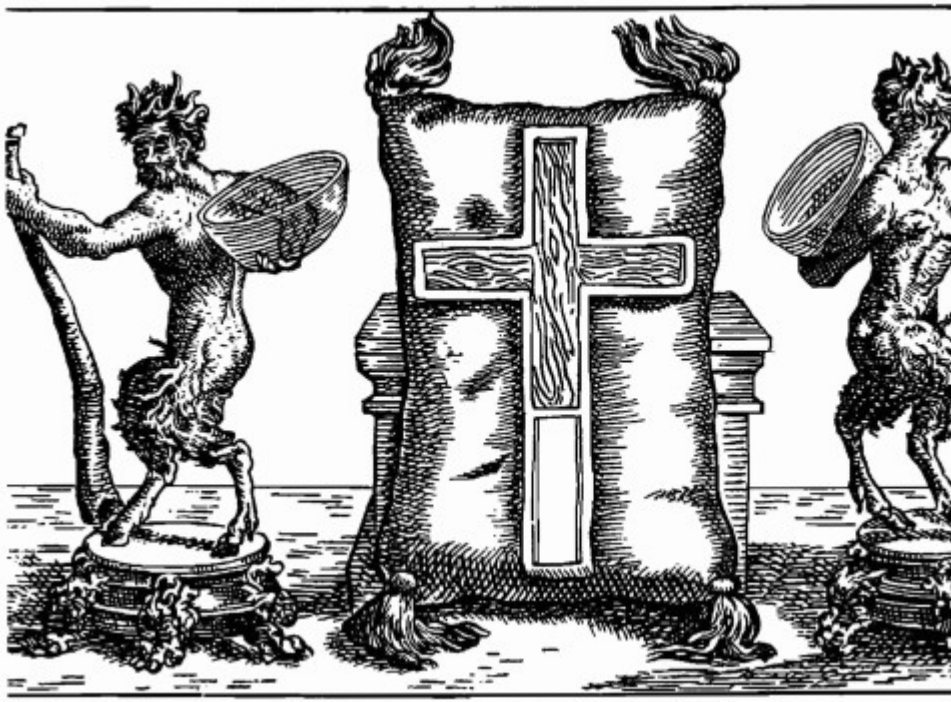
— O fată îşi poate vedea ursitul, viitorul soţ, dacă se uită în apă cu lumânarea.

— De Anul nou vorbesc vitele.

— *Drăgaica* – numele zilei de Sânziene (la 24 iunie). Cele mai frumoase fete se făceau drăgaice, bine primenite; la cap erau împodobite cu flori, numite drăgaice; porneau şi jucau prin sat în horă sau în cruciş, însoţite de un fluierar, ca să capete bani (li se plătea mai mult în miere); unele erau îmbrăcate bărbăteşte, se înarmau cu coasa şi se luptau pe la răspântii (fiind din două sate vecine); când erau nouă, se împărţeau în trei grupe şi umblau prin sate; când grupul era format din patru fete, una se numea mireasă, alta gârgălanci şi două schimbătoare – chipuri de femei nevăzute de lume.

— *Ciurica* de Sfântul Chiriac, prima zi a *Cricovilor*, ziua femeilor. Bătaia bărbatului de către femei, cu furcă, se numeşte *ciurică*.

— *Soldat înconjurat de arme*, aşa a fost mai întâi Sfântul Ilie.

— Sfântul Andrei, *cap de iarnă*, când *se coase râul* (îngheaţă).

— Sfântul Nicolae e izbăvitor de la moarte prin tăiere.

— Luna februarie numită şi *Crapă oul corbului*.

— 1 martie: *dragoste*, *cap de primăvară*. Aprilie: *Prier* sau *Traistă-n băţ*. Decembrie: luna lui *Cojoc*.

— În biserică mirele nu-şi scoate căciula, fiind cap încoronat. La înapoierea de la biserică, mirele e primit cu frâul; această fază se numeşte *robirea mirelui*. El face patru crestături în uşă ca să aibă parte de cai. Întâiul pat al mirilor se aşază pe jugul boilor ca să trăiască uniţi.

— Vrăji cu apă neîncepută, apă neîntâlnita, apă părăsită.

— Strigoi de ploaie.

— Diavolul o îmbie pe Eva să mămânce din măr ca să devină înaripată ca şi el; Eva mănâncă, dar îi cade tot părul de pe ea. *Adam albeşte din oftat*.

— *Constelaţia toiegelor* alcătuită din cele şapte toiege pe care le-a aruncat odată o babă după fiica ei.

— Obiceiul *Ursului* provine din cei ce s-au îmbrăcat odată în cojoc şi au vrut să-l sperie pe Dumnezeu.

— Strigături: Săracii cioarecii mei/Cum se uită la femei. //Câte feten sat la noi/Toate-s bune de cimpoi; //Mult mă mir şi mă desmir/Fetele la joc ce vin; //Cine dracu' a văzut/Iepure la câmp cosind; //Leagănă mândră şi taci/Dacă ţi-a plăcut să faci; //De-ar fi mândră fată bună/Şi-ar muta patu-n grădină.

— Într-unul din capitolele finale, cartea rezumă o serie de basme interesante să legende cosmologice, menţionate şi de Mircea Eliade în *De la Zalmoxis la Ghinghis-Han* (care merită un studiu mai amănunţit atunci când problema literaturii populare va fi pe primul plan).

Din *Istoria Daciei şi a vechilor civilizaţii* de general Portocală, 1932:

— După Pârvan, numele tracilor în propria lor limbă ar fi fost *kaigeisos* – de unde, conjecturează paradoxal generalul – *kara vlahi* la slăvi!

— Ţăranii noştri habar n-au avut că streinii le spuneau valahi.

— Introducerea calendarului la egipteni, cu anul de 12 luni, luna de 30 de zile şi intercalarea a 5 zile, ca să facă în total 365 de zile se datorează Egiptului de Jos; acest fenomen s-a întâmplat, dacă ne gândim, după apariţia lui Sothis (Sirius), în raport cu răsăritul soarelui, şi după calculele învăţaţilor moderni, în anul 4241 î.e.n., în ziua de 19 iulie, sub latitudinea lui Memphis şi Heliopolis. (După Moret şi Davy.) Deci calendarul este un produs ştiinţific al Deltei.

— Libienii au trăit din vremuri imemoriale în regiunea învecinată cu Delta. Există şi ipoteza unui regat egipteano-libian în epoca protoistorică. Existenţa unei confederaţii este atestată în mod oficial de inscripţiile din piramide. Un personaj legendar al libienilor este Antzi; de la ei au rămas, ca atribute ale regalităţii, cârja pastorală şi biciul conducătorului de turme. Apoi dispare chiar în provincia sa, pentru a fi înlocuit de divinul Osiris, care acaparează însemnele regalităţii: cârja, penele şi biciul. Osiris Antzi, rege în Buşiris şi apoi asupra Deltei, pune bazele unei exploatări metodice a solului.

— Regele Bocchoris, din dinastia a XXIV-a, s-a arătat foarte liberal; el a desfiinţat sclavajul, a emancipat proprietăţile oamenilor liberi, reglementează cenzura şi uşurează viaţa maselor. Diodor din Sicilia nu pregetă să atribuie lui Solon legile liberatoare ale lui Bocchoris. (Bocchoris era libian.)

— Episcopul Isidor de Sevilla scrie: „despre getuli, cel mai numeros popor din Libya, se spune că au fost geţi, care în număr foarte mare au plecat cu corăbiile din locurile lor şi au ocupat Syrtele din Libya şi s-au numit getuli după poporul de origine”.

— Herodotos scrie: „În partea de răsărit a râului Triton se află libienii agricoli, care au locuinţe stabile şi poartă numele de Maxii; ei îşi lasă plete în partea dreaptă a capului, iar cea stângă o tund şi susţin că se trag din Troia; iar despre femei Hekateus spune că purtau ştergare pe cap”.

— Faraonul este adorat în viaţă drept zeul Horus, iar după moarte drept Osiris.

— După doctrina egipteană, *Atoum* (la creştini Adam), singurul la originea timpurilor, neavând femeie, scoate din el însuşi o pereche de copii (aerul şi vidul).

— La egipteni – *Noum*, haosul neorganizat, neantul în

care trăia un spirit nedefinit, care purta în el suma existenţelor viitoare; *Toum* – *Atoum*. Din *Noum* au ieşit apele; *Atoum*, necăjit de impersonalitatea sa, prin efortul voinţei sale s-a ridicat şi a ieşit din *Noum* şi s-a ridicat deasupra apelor; prin aceasta soarele s-a ivit şi a fost lumină; iar *Atoum* dedublat şi exteriorizat deasupra apelor ia numele de *Ra*.

— În picturile egiptene, capul e în profil, iar ochiul e desenat din faţă; în monumente persoana este reprezentată ca şi cum ar avea două picioare stingi sau două mâini drepte; degetele sunt aşezate în acelaşi fel atât la mâna sau piciorul stâng cât şi la dreptul.

— La sumerieni, mortul este îngropat cinchit; în unele morminte vechi s-au găsit urme de cremaţiune.

— Calul n-a fost cunoscut în Mesopotamia înainte de anul 2000.

— La sumerieni, funeraliile regilor erau însoţite de sacrificii umane în masă. Acest obicei există la Sumer din preistorie şi era în legătură cu zeificarea regilor. A fost abandonat şi în timpurile istorice nu se mai găseşte nicio urmă.

— În dreptul sumerian erau şi reguli injuste şi inumane: se tăia limba copilului femeii care se prostitua, iar copilului adoptiv care se întorcea la casa părinţilor naturali i se scoteau ochii.

— După Wooley, legile lui Moise erau bazate în mare parte pe legile surheriene.

— De ce nu se împart orele după sistemul zecimal care e mai simplu?

— Asirienii au fost numiţi aşa după Assur, prima lor capitală.

— Către anul 3.000 o mare mişcare de popoare se produce şi lumea egeeană şi regiunile noastre se populează cu un popor numeros venit din Stepele Rusiei,

numit pelasgi sau, după Thukydides, carieni; se pare că aceştia nu veneau din continentul european, după unele ipoteze.

— Perioada aramei este numită şi calcolitică.

— Către anul 2500 se observă o nouă frământare; din Peninsula Balcanică pornesc noi invazii, o populaţie traco-frigiană ridică un al doilea oraş Troia pe ruinele celui dintâi.

— Dintre toate pământurile Mării Egee, Creta este locul cu cea mai veche civilizaţie; nicăieri în altă parte nu s-a găsit vreo urmă de civilizaţie neolitică; Cretă apare în istorie cu începerea neoliticului, nu însă în paleolitic.

— Minoienii găsiseră soluţia pentru *tout à l'égout*. (Poate e aici soluţia canalizării antice din câmpia Tibrului, ai cărei autori au rămas necunoscuţi până în zilele noastre.)

— Nu se cunosc numele regilor: Minos ca şi Menés pare a fi un nume generic.

— Scrisul cretan datoreşte puţin egiptenilor şi nimic babilonienilor; pare a data din epoca renului; acest scris primitiv este comun la întreaga populaţie neolitică.

— S-au descoperit nişte grafite la Troia care fac să se presupună că troienii cunoşteau scrisul. Dar de unde l-au luat?

— În Creta erau şi femei toreadori sau pugiliste.

— Teatrele sunt poate creaţia cea mai originală a Cretei.

— După Glotz, Troia a luat naştere către anul 2500 prin invazia în Peninsulă Balcanică a traco-frigienilor.

— După Schliemann şi Dörpfeld etc., tezaurul de la Troia II datează din anul 2000 sau mai înainte, deci civilizaţia de la Troia ar fi anterioară civilizaţiei cretane sau miceniene.

— Concepţia despre taurul divin exista în Asia încă

din mileniul al patrulea, dacă ne referim la capul de taur din mormântul regelui Shub-Ad din Ur-Sumer.

— În Egipt femeia ocupa un loc de frunte şi filiaţia este în linie maternă; iar în artă primitivă femeia este prezentată mai mare decât bărbatul.

— Licienii purtau numele şi urmau condiţia mamei; femeile cariene nu dădeau niciodată bărbaţilor cu care trăiau numele de soţ. La hitiţi mama regilor exercita regenţa şi trecea drept Marea Regină. Plutarch: cretanii numeau ţara lor *metrie* în loc de *patrie*.

— În religia egeeană prezidau preotesele; intervenţia bărbatului în cult a fost târzie şi când oficiau îmbrăcau veşminte femeieşti (de aici probabil veşmântul preoţesc cu poate lungi). Pentru a onora zeiţa sau a îndepărta demonii, se ardea tămâie.

— În insule, mortul era îngropat cu faţa spre mare, în Creta cu faţa spre Orient.

— Egiptenii nu ardeau femeile ca alte popoare, ca să însoţească pe stăpânii lor după moarte; ele sunt substituite prin figurine.

— După autor, arienii ar porni de undeva din împrejurimile Mării Caspice.

— Elenii pătrund în Peninsulă Balcanică venind din Europa centrală; ei erau acoperiţi cu armuri de bronz.

— Acheenii îşi vădesc originea lor septentrională prin portul bărbii; de asemenea, ei poartă şi părul mare. Erau dolichocefali, blonzi, de talie înaltă.

— Autorul semnalează ciudata asemănare dintre cuvântul românesc *talaz* şi cuvântul grec *thalassa*. Când acheenii au venit în Hellada, ei nu cunoşteau marea, ca dovadă că au folosit *thalassa*, care e cuvânt preelenic.

— Numiri de insule străine limbii elenice şi apropiate de alte limbi din Europa centrală: Lemnos, Carpathos, Delos, Thera, Ionien, Amurgos.

— Către anul 1200, dorienii, ieşiţi brusc din aspra Albanie, invadează peninsula şi, în unire cu dinastia Heraclizilor din Peloponez, îi înfrâng pe acheeni.

— Grecia şi Thessalia au fost invadate în mai multe rânduri:

1. Către anul 3500 î.e.n. pătrund popoare ce aparţineau unei civilizaţii comune ţărilor danubiene; aceste popoare pătrunseră până la Corinth.

2. Către secolul al XXV-lea î.e.n. pătrunde o populaţie traco-frigiană care fundează Troia II.

3. Spre anul 2000 apar elenii sau acheenii, înrudiţi cu populaţia ilirică. Pătrund în Thessalia, distrug Troia II, cuceresc toată Hellada, se revarsă peste Cyclade, până pe coastele Asiei Mici. Însăşi Creta cade sub puterea lor.

4. Bande noi, eolienii, descind din Balcani şi se strecoară în Beoţia.

5. Către anii 1200 dorienii năvălesc în Hellada, gonesc pe acheeni în Attica şi în Asia Mică şi cuceresc tot Peloponezul, o parte din insule şi chiar Creta cade în mâinile lor.

— Între întâia şi a doua invazie, către anul 3.000 î.e.n. se produce un puternic aflux de popoare ce nu vin din continentul european şi pe care grecii le numesc pelasgi, iar Thukydides carieni. Pelasgii aduc cu ei aramă. Ei populează Cycladele, Hellada şi Creta timp de cinci-şase secole. În apropiere de Hellespont, viitoarea Troie este locuită pentru prima dată.

— Coloniile Pontului Euxin: Istros, la sudul deltei Dunării; Olbia, la îmbucătura Bugului; Tyras, Odessos.

Apollonia, pe coastele Crimeii; Theodosia, pe Bosforul Cimmerian; Tanais, la – îmbucătura Donului; Heracleea, care trimite colonii la Callatis şi Chersonesos; în secolul al VI-lea î.e.n. pe coastele Paflagoniei ia fiinţă Amisos şi mai la est Trapezonta. Abia în secolul al IV-lea î.e.n. Athena va reuşi să-şi apropie pe regii indigeni ai Thraciei şi ai Crimeii, spune Jardé (*Formation du peuple grec*).

— Etruscii sunt veniţi în Italia centrală în secolul al IX-lea şi îşi întind imperiul de la Alpi până la golful Neapole.

— Într-o insulă cum era Cretă, Aristoteles a numărat 200 de dialecte.

— Cuvântul *Italia* în limba asta era *viteliu* (viţel). În secolul al V-lea nu era decât o denumire locală a Calabriei.

— Cei mai vechi locuitori ai Italiei erau ligurii, care nu par a fi un popor sau o rasă, ci înseamnă mai mult o clasă socială.

— Libienii din nordul Africii, veniţi ca păstori în Delta Nilului, înainte de anul 4.000, au format epoca preparatoare a dinastiilor oficiale.

— Isidor din Sevilla spune despre libieni, despre care a vorbit şi Herodotos, că erau cel mai numeros popor din Libya şi că se numeau getuli, fiindcă veneau din ţinuturile geţilor, în ceea ce priveşte lingvistică, găsim la ei, în vechii autori, numiri ca: *babă*, *badea*, *măgură*, *colonie*, *oaie*, *vacă*, *albă*, *casă*, *berbec*, *soacră*, *tată*, *mantă* etc.

— Istoricul C. Jullian şi mai târziu Homo în *VItalie primitive* spun că anterior anului 2000 există în nordul Europei şi în special în bazinul Mării Baltice şi în Scandinavia o vastă gru pare de triburi a căror origine sau trecut nu se cunoaşte şi care au fost desemnate cu numele de indo-europeni. Trăiau în plină civilizaţie neolitică. Ei au pornit spre Europa centrală şi de aici în toate părţile, iar

limba lor europeană este strămoaşa limbii indo-europene. Aceasta însă poate fi o simplă teorie. Dar în regiunea respectivă nu există urme de paleolitic, deci aceste populaţii trebuie să fi venit din altă parte.

— Vorbind despre ombrieni, Herodotos precizează că se întindeau până la limitele de nord ale Italiei şi adaugă că râurile Alpis şi Carpis, Drava şi Sava ieşeau din aria imediat limitrofă cu a ombrienilor.

— Că veneţii au fost un popor iii – nan, Herodotos o spune categoric, iar arheologia confirmă.

— Etruscii ar fi venit din Lydia, pe mare, sub conducerea lui Atys şi a fiului acestuia, Tyrsenos. (Dar Atys este şi un nume de zeu, ceea ce ar duce la concluzia că şefii lidieni erau numiţi cu numele zeului, sau acest nume devenise un substantiv comun, ca şi Adonai, arătând pe conducător, sau era, de fapt, un nume generic, categorial, şefii lidieni fiind consideraţi descendenţi din zei sau zeificaţi.)

— În vremurile moderne o teorie a lui N. Fréret reluată şi de Niebuhr susţine că etruscii au venit din Europa Centrală.

— Etruscii erau ingineri şi constructori de seamă. Probabil că ei au construit canalele de irigaţie din câmpia Tibrului; se spune că Cloaca Maximă de la Roma a fost construită de Tarquinius Priscus şi dăinuie până astăzi.

— Numele etrusce, neromanizate, ale primilor regi legendari ai Romei: Masterna, în loc de Servius Tullius;

Tarchu, pentru cei doi Tarquini. Ultimul Tarquinius se mai indică prin prenumele său şi oraşul în care a domnit: Cneve Tarchu Rumasch.

— Numele Romei vine de la fluviul Rumon (Tibru), cum îl numeau latinii vechi, E deci nume etrusc.

— Pe de altă parte, Ammiani spune că un principe dac se numea Rumon; de unde o înrudire poate, ar sugera

autorul.

— O vreme, numele de rumân, la noi în ţară, însemna *cetăţean aservit*, *iobag*, de unde se poate presupune că populaţia băştinaşă a fost redusă la şerbie de o pătură de cuceritori, ca la Sparta, unde băştinaşii aserviţi au dat numele unei categorii sociale (a şerbilor). Poate că aşa-zişii descălecători au venit în chip de cuceritori, iar numele localnicilor a însemnat imediat după cucerire: *popor subjugat*.

— Deci Roma este un oraş întemeiat de etrusci.

— Cărţi: *Vltalie primitive* a lui Léon Homo şi *l'Humanité préhistorique* de Jacques de Morgan.

— Dio Chrysostomul în *Getica* spune că toţi regii dacilor erau din neamul aşa-numit al zarabilor.

— Dan, voievod al Ţării Româneşti în anul 1444, mai era numit fiul lui Saraba, în loc de Basaraba – după Stritterus.

— După Dio Chrysostomul, într-o vreme veche, la gurile Dunării până la Istria, a domnit un rege al geţilor numit Telephus, supranumit Latinus; el a domnit în timpurile troiene. Iar după o tradiţie transmisă de Suidas, ceteii au început a se numi latini din vremurile regelui Telephus-Latinus. În *Odyseea* lui Homer, locuitorii Moesiei peste care domnise Telephus sunt numiţi *cetei*.

— În vechile tradiţii ale evreilor se întâlnesc giganţi sub diferite denumiri, denumirea generică fiind Rephaim (un plural ca şi Elohim), care ar fi precedat pe armoreeni în ţările din regiunea Iordanului.

— Filistenii nu erau semiţi şi refuzau circumcizia.

— Întrebări: 1. Dacă, într-adevăr, Istrul mai era numit Oceanos Potamos; 2. Dacă, într-adevăr, Herodotos înţelege prin râul Atlas – Oltul?

— Deosebiri dintre geţi şi sciţi stabilite de Pârvan:

1. Ritul funerar la daci şi traci era cremaţiunea, iar la

sciţi înhumarea;

2. Arcul nu era folosit de geţi în luptă;

3. În obiectele de artă, stilul geţilor este cel geometric, iar al sciţilor stilul naturalist, în special zoomorf.

— Anaitis a fost marea zeiţă a producţiei în Cappadocia şi Pont, iar acoliţii ei sunt Haurvartat şi Amaeretat, zei ai îndestulării, sănătăţii şi vieţii îndelungate.

— Câinele era animalul sacru al lui Hermes, simbol al vigilenţei şi al fidelităţii; el reprezenta, de fapt, constelaţia australă Cuinele Mare în care se află strălucitoarea stea Sirius, consacrată în special lui Hermes. Câinele este reprezentat în mod arhaic şi pe monedele dace.

— Macedonenii lui Filip şi ai lui Alexandru nu erau greci; numai regii lor erau greci, domnind peste un popor de altă origine. Macedon ar fi fost, după unii, fiu al lui Pelasgos, după alţii, fiul lui Aiolos; Iorga spune că Alexandru cel Mare era ilirian grecizat.

— După Pârvan, prin secolul al IV-lea î.e.n., Buzăului i se spunea Paspirios, iar Ialomiţei – Plibakia. În documentele slavone ulterioare.

Aceasta era numită Ialovniţa, iar la greci Ilivachea; Apollonos Rhodos numeşte Buzăul – Buzeres.

— Istoricul Jornandes scrie, în secolul al VI-lea e.n., că Deceneu a dat nişte legi pe care le-a numit *Leges Bellagines*: legi morale şi sociale.

— Despre legile cele vechi ale Daciei aminteşte şi Aristoteles, care a trăit în secolul al IV-lea î.e.n. Agatârşii de lângă mare, scrie Aristoteles, aveau obiceiul să dinte legile ce le făceau şi el se întreabă dacă nu făceau aceasta pentru ca să nu le uite.

— Geograful Mella spune. Că în antichitate aproape toate popoarele scite erau cunoscute sub numele de

beleae. După N. Densuşianu, numele de *pelasgos* este o transformare fonetică din *balasci* sau *belasci*, unde litera *b* a fost înlocuită cu *p*, iar sufixul a dat un alt sufix gutural: *asgos*, *asgoi*.

— După Tomaschek, tracii în prima jumătate a evului de mijloc erau încă numiţi *balascae* (*Die Alten Thraker*); de aici numele de Balaci, Bălăceanu, Bălcescu.

— Aceeaşi veche codificaţie, spune N. Densuşianu, se numea în Dacia: *Leges Bellagines*, în Egipt: O *Blakon nomoi*, iar în Evul Mediu: *Lex antiqua Vlachorum*. După Jornandes, *Leges Bellagines* se mai aflau încă scrise pe la jumătatea secolului al VI-lea î.e.n.

— Hyperboreenii stabiliţi în insula Delos şi în insulele Mării Egee considerau pe Ion ca strămoş şi patron divin al lor.

Din *Introducere la istoria culturii româneşti* de P.P. Panaitescu:

— Până în 1899, Dunărea nu putea fi folosită pentru navigaţie între România, Ungaria şi Austria, din cauza pragului de stânci de la Porţilede-Fier. Tisa cu mlaştinile ei formau o graniţă mai greu de trecut decât Dunărea; a fost multă vreme o graniţă etnică între poporul maghiar şi cel român.

— Pelasgii noştri sunt purtătorii civilizaţiei neolitice. Indo-europenii au venit din nordul Europei, susţine P.P. Panaitescu. Tracii vorbeau o limbă indo-europeană, iar venirea indo-europenilor a avut loc pe la mijlocul mileniului al II-lea.

— În epoca bronzului, cultul Soarelui era completat cu cel al Cerului, ca la mai toate popoarele indo-europene din India până în Scandinavia. Vechiul cult neolitic al pământului roditor.

— Numirile dacice de locuri pot fi explicate prin comparaţie cu limba indo-europeană: *Amutria* (Motru)

înseamnă *râu limpede; Drobeta* (Turnu-Severin) înseamnă *loc cu arbori*; *Maris* (Mureş) – *râu strălucitor*; *Samus* (Someş) – *râu leneş*. În limba română de astăzi un număr de râuri mari au nume dacice: Şiret, Prut, Mureş, Someş şi chiar Dunărea (la traci, Donaris).

— Dio Chrysostomul spune despre Deceneu: El i-a învăţat morala dezbărându-i de moravurile barbare... Geţii au fost totdeauna superiori în filosofie în comparaţie cu barbarii şi aproape egali cu grecii.

— Diodor din Sicilia, cu o sută de ani înainte de Traianus, citează trei mari profeţi ai omenirii pe picior de egalitate: Zarathustra al perşilor, Zalmoxis al geţilor nemuritori şi Moise, profetul lui Iehova.

— Cuvântul *a socoti* vine de la cuvântul slav *skot*, care înseamnă în acelaşi timp şi *vită* şi *monedă*.

— Numele de *valahi*, *vlahi* sau *volohi* provine din limba germană. Germanii numeau mai de mult pe celţi apoi pe toţi romanii *Welschen* (în dialectul *althochdeutsch*) sau chiar *Valach*.

— Împăraţii Constantin cel Mare, Valens şi Justinian au stăpânit efectiv în nordul Dunării.

— *Crăciun* de la *calatione* (?!).

— *Sărbătoare* de la *dies serbatoria*, adică chemarea credincioşilor în apărarea zeului.

— Şi în Evul Mediu românii erau poporul cel mai numeros din sud-estul Europei, aşa cum am rămas până azi.

— Atât în *Nibelungenlied* cât şi în *Chanson de Roland* se pomeneşte de valahi (în *Chanson de Roland* sunt numiţi *blos*, de la *blaşi* – ar putea fi şi o dovadă că *valahi* vine de la *belaces*). Numele de *vlahi* şi *volohi* sunt folosite numai în textele slavo-române şi înseamnă de fapt o traducere a cuvântului *romani*. Polonii până astăzi îi numesc pe italieni *volchy*.

— Principala dare românească în epoca feudală era *birul*, al cărui nume vine de la *birka*, adică *răboj*.

— În vechime Dobrogea se numea Carvunsca, de la Carfeona, azi Balcic.

— Cuvântul *curte* derivă de la latinescul *cohors*.

— În Thessalia, dintre Pind şi Marea Egee, s-a format o ţară numită Vlahia Mare, la 980; atunci împăratul Vasile al II-lea îl numeşte pe Niculuţă stăpân feudal local, conducător al valahilor din Hellada. În veacul al XIV-lea, vicontele francez Jean de Famine ajunge mareşal al Vlahiei şi tot atunci mercenarii cataloni încearcă să pună mâna pe Vlahia, dar au fost aşa de rău înfrânţi, încât toată lumea vorbeşte de Vlahia, ţara cea mai tare din lume. Vlahia Mare a fost cea dintâi alcătuire politică românească şi a ţinut patru sute de ani, mai ales sub forma unei autonomii locale.

— Împăratul Balduin de Flandra, după ce a fost luat prizonier de Caloian, s-a îndrăgostit de nevasta acestuia; aflând, Caloian l-a ucis pe Balduin cu mâna lui.

— Sunt socotite ca vechi influenţe turceşti (cumane, pecenege) numele unor râuri terminate în *ui*: Vaslui, Covurlui, Desnăţui, Călmăţui. (Mai citez, din pârâurile regiunii Romanaţi: Călui, Bărlui, Geamărtălui – N.)

— *Basarabă* e nume cuman, nume de botez şi nu de familie, cum greşit s-a crezut, şi înseamnă în limba turcă *tatăl prea bun*. Asta nu înseamnă că întemeietorul ţării era de neam cuman; tatăl lui Tihomxr are nume slav şi urmaşii lui se numesc Vladislav, Mircea, Radu, Dan.

— *Cioban* este un cuvânt vechi turcesc (alături de *păcurar* – roman, sau *baci* – tracic).

— Titlul de *ban* derivă de la numele primului *hagan* avar, *Baian*, stăpânitor asupra provinciilor din Croaţia şi Slovenia. Primul ban al Severinului e un oarecare Luca, în 1233.

— Pe valea Teleajenului a fost un judeţ Secuieni, format din secuii colonizaţi aici de unguri. Ei au fost românizaţi.

— Banatul se întindea până la Olt, dar pe valea Jiului era ţara voievodului Litovoi. Ioan şi Fărcaş nu sunt voievozi, ci cneji, deci lor nu li se recunoştea autonomia. Moşiile lor erau aşezate lângă Olt. Voievodatul lui Seneslau era probabil pe valea Argeşului.

— Cel mai vechi oraş pomenit în Ţara Românească este Câmpul Lung. Aici se află, în biserica romano-catolică, mormântul lui Laurenţiu de Longocampus, cu data 1300.

— Judeţele Ţării Româneşti continuă fostele voievodate.

— Basarab era urmaşul lui Seneslau, nu al lui Litovai.

— Dragoş era voievodul Maramureşului, iar Bogdan a fost rudă de sânge cu el, ca şi Ştefan cel Mare.

— Bogomilii au participat alături de fraţii Petru şi

Asan la lupta împotriva asupririi bizantine.

Din *Etnologia juridică* de Romulus Vulcănescu:

— Locul însemnat unde a fost edificat cândva un sat, care apoi a fost distrus din diferite motive (cataclism, război etc.), se numeşte *silişte*.

— *Branişti = păduri seculare*; *suhaturi = păşuni pe lângă locuri mocirloase sau ape*; *pârloage = locuri înţelenite*.

— Deflorarea înainte de intratul în horă era pedepsită cu linşarea la marginea satului; după intratul în horă, se permitea căsătoria celor doi.

— Moş-moşie-moştenire-moaşte; cuvântul *moş* face parte din fondul lexical al limbii române, cu înţeles de *om bătrân*, precursor al unei cete gentilice.

— Moşnenii din Oltenia îşi puneau pe lângă prenume (exemplu, Vasile) şi un nume gentilic, al spiţei de neam, al moşului de familie: Lupulescu (formă derivată din moş Lupu, la care adăugau şi cognomenul *Cloşenarul – din Cloşani*).

— *Pecetea* e numită la slavi *tamga* şi la români *danga*; cuvântul e de provenienţă mongolo-turcă.

— Copiii erau bătuţi la hotare ca să ţină minte locul, timpul şi semnul respectiv.

— Mişeii se numeau leproşi incurabili şi gubavii se numeau leproşi

Pe cale de vindecare. Leprosul era declarat mort, în viaţă fiind, dar putea să dispună de averea lui.

— Descântece pentru descoperirea furtului: trebuia să scrii pe pită dospită cuvintele: *era*, *stră*, *fă*, *ariga*, *eriafa* şi să i-o dai bănuitului.

— În Dreptul roman, termenul *udic* de persoană a însemnat, iniţial, *mască*.

— Încrâncenarea era sângerarea de obicei a celor care erau în agonie, însă neîmpărtăşiţi, pentru a nu se

preface în strigoi. Exista şi o încrâncenare penală pentru recidivişti, sperjuri şi proxeneţi.

— Pedeapsa tăierii mâinilor este considerată ca provenind de la geto-daci.

Versuri populare:

Pe cel vârf de munte verde/Mutare de oi se vede.

Colo sus, pe munte/Neaua-i de-un genunche/Dară jos la vale/Neaua-i şi mai mare.

Când acasă-ţi merge/La măicuţa mea/Să-i spuneţi aşa/C-am rămas ’napoi/Tot vânzând la oi/Numărând la bani/Pe aripa şubii/La lumina lunii.

Spuneţi la Tăicuţă/C-am rămas în veci/Vânzând la berbeci/Pe aripa tundrii/La lumina lunii/Numărându-mi banii.

Haideţi, fraţi, să ne-ntrebăm/Care de unde suntem.

Doi afară, că sunt fraţi/Unu-i negru de streini.

Şed trei păcurari/Doi îs veri drumari.

De trii zile-ncoace/Stâna nu-mi mai place/Turma nu-mi mai place/Flautul nu-mi tace/Trag tot a pornire/Şi a slobozire.

— Istoriograful Theopomp menţionează în *Histoire phïlippique* că unii dintre geţi transmiteau mesajele lor în solii, în acompaniamentul chitarelor.

— Jornandes, în *Getica*, susţine că preoţii geţi slujeau în templele lor, cântând acompaniaţi de chitare. Cântarea nu e numai un procedeu mnemotehnic, ci şi unul magic, de transmitere criptică a unui conţinut normativ sacru.

— Mihail Fotino din Hios, *Manual juridic*: „Dezaprobăm şi sărbătoarea pe care o serbează locuitorii Ţării Româneşti, Pastele Domnului, în fiecare joi, cinci săptămâni la rând; tot aşa şi sărbătoarea pe care o serbează în chip asemănător tot atunci în fiecare marţi, trei săptămâni la rând, deoarece sărbătorile din aceste două zile se aseamănă cu *Calendele*, *Vota* şi *Brumalia*, care

erau sărbători păgâneşti”. Manualul cere să nu se mai serbeze *Paparudele*, *Rusaliile*, *Borozanii*, *Drăgaica*, *Brezaia*, aceasta fiindcă Sinodul de la Fruia oprise să se pună măşti comice şi tragice sau să se îmbrace bărbaţii în straie femeieşti sau invers. Tot greşit era să se chiuie când se turna vinul în buţi, deoarece aşa procedau paginii.

Jurnal de la Poiană

Seara, pe mica uliţă *Preda* Btxzescu din Poiană, trec berbeci cu capul lui Homer…

Replici din teatrul lui Montherlant:

Pompei (către Cato): „Cel ce iubeşte curajul nu va pieri din pricina curajului44.

Cato: „Curaj, Lucius! Pompei are trei boli: frigurile, patima guvernării şi patima de a fi lăudat. Ar suporta foarte bine o înfrângere dacă i s-ar spune: Retragerea ta? Ce capodoperă!”

Cato: „Partidele au totdeauna prostul obicei de a se preface mereu mulţumite44.

Domitius; „Caesar dispreţuieşte până şi admiraţia pe care o caută”.

Domitius: „Şi eu n-aş vrea să mai visez decât în somn la cuvintele: libertate şi dreptate, cuvinte care nu mai pot fi pronunţate din clipa în care au fost rostite de om”.

Cato: „Şi au înjunghiat ţara ca să facă din leşul ei un soclu pentru statuia lor”.

Cato (despre Pompei, lui Brutus): „Lent, tainic şi perfid ca lagunele din Dyrrachium, sub care se mişcă un curent albia perceptibil, venit dintr-o mare nemişcată”.

Cato: „Brutus şi jumătatea lui de devotament”.

„Obosit, nu mă simt în stare să mor pentru o cauză despre care nu am convingerea că o să biruie şi poate nici dorinţa s-o văd biruind. O situaţie în care toate partidele sunt la fel de neavenite şi în care un om cumsecade ar vrea să întreprindă totuşi ceva. Să fii singur! Să suferi când

nimeni nu suferă! Şi chiar în această tabără, tabără a victimelor, să nu ai un om la care să te poţi duce să-l îmbrăţişezi, plângând, de teamă să nu fie şi el un ban fals. Sunt obosit de a tot fi curajos, sunt obosit de a prevedea şi de a prezice, obosit de a nu mă fi înşelat niciodată, obosit de lipsa de nădejde sau mai curând de reaua nădejde, obosit de contradicţia dintre faptul de a suferi mereu văzând răul care i se face sau singur şi-l face. Să fii singur, cinstit prinţ: necinstiţi, singur clarvăzător printr-orbi, ce cumplită povară 1".

Scipio (încet, lui Lentulus): „Energia fricii este înspăimântătoare".

Sextus: „Letorius mi-a spus despre Caesar: Dacă face să tremure pe atâţia oameni înseamnă că el însuşi tremură" (*Războiul civil*).

Barbey d'Aurevilly a scris împotriva lui Goethe. Gâde aminteşte acest fapt în legătură cu presupunerea că după războiul din 1917 faima lui Nietzsche va creşte în Franţa, că faima lui Goethe după 1870.

Decorul din cabinetul messerului din *Princepele* poate fi uşor identificat în cartea lui Carpantier, *Secolul luminilor* (dar critica nu citeşte nimic): sfere armilare, telescoape, balanţe hidrostatice, bucăţi de chihlimbar, busole, magneţi, şurubul lui Arhimedes, modele de troliuri, vase comunicante, butelii de Leyda, pendule, pârghii, macarale miniaturale (vezi şi *Istoria fizicii*). Ceva din *Istoria masoneriei*: tainicul şi strălucitorul templu în care se trecea pe dinaintea spadelor spre coloanele Jachin şi Boaz, spre *Delta* şi *Tetragama* sau spre *Pecetea lui Solomon* şi *Steaua Numărului de aur*. Cavalerii au aureole şi embleme. *Cavalerii Kadach* şi *Cavalerii şarpelui de bronz*, *Roza Crucii*, *Cavalerii Arcei Regale*, *Principii Tabernacolului*, *Principii Libanului*, *Ierusalimului*, *Marele Maestru Arhitect*, *Sublimul Princepe al Secretului Regal*.

Se dezleagă *misterele Graalului*, ale preschimbării pietrei brute în piatră cubică, ale resurecţiei soarelui în frunză

De salcâm. Ceremoniile iniţiatice ale Egiptului prin intermediul lui Jacob Boehme; *Nunţile chimice* ale lui Christian Rosenkreuz; secretul templierilor; câte ceva în legătură cu templul ridicat de meşterul Hiram Abi, aflat în centrul universului. Deasupra lui se desfăşoară firmamentul, iar sub tălpi, drumul care duce din Occident în Orient.

Ceva despre dăinuirea *ternarului* de-a lungul veacurilor: se visă la steaua numită *Pelin* din *Apocalips*. Să citesc: *Venirea lui Messia* de Juan Josaphat Ben Ezra, *Catehismul ucenicului*. Masoneria era în fiinţă la Avila încă din secolul al XVI-lea, după cum dovedeşte descoperirea unor echere, compase şi maiuri în biserica Adormirii Maicii

Domnului, construită de arhitectul Mosen Rubi de Braquemonte. Se cântă muzica unui compozitor mason: Motzarth

(Mozart), melodia: O, *sfânta însoţire a fraţilor credincioşi*! Sau: *Voi care slăviţi pe Atotfăcătorul, sub numele de Jehova, Dumnezeu, Tu sau Brahma*!

Se puneau întrebări somnambulilor în legătură cu căderea îngerilor, cu zidirea unui templu sau cu substanţele chimice care intrau în compoziţia apei numite *aqua toffana*, *o* otravă pe bază de arsenic. Se făceau vindecări prin magnetism. Orice copac (mesteacăn, nuc, brad) devenea un izvor fluid cu virtuţi binefăcătoare.

Oracolele: erau optzeci şi cinci de mijloace tradiţionale de prezicere a viitorului. Se numărau printre ele r bibliomanţia, cristalomanţia, chiromanţia şi xilomanţia. Se tălmăceau visele. Prin intermediul scrierii automate, se intrase în legătură cu eul profund, ascuns în fiinţa omenească, care cunoştea vieţile anterioare. La curtea din Schleswig se constatase că marea ducesă de Darmstadt plânsese la picioarele crucii pe Golgota, că marea ducesă de Weimar asistase în palatul lui Pilat din Pont la judecarea Domnului. Se credea că Lavater fusese Iosif din Arimateea. La castelul din Gottorp magicele candelabre luminau pe contele de Bernstorf, care fusese odată apostolul Texma. Ludovic de Hessa fusese evanghelistul Ioan, Christian de Hessa, apostolul Vartolomeu.

Se făceau speculaţii esoterice, se studiau disciplinele ermetice ale Marelui Orient... (pagi*ni reg*ă*site, pr*imele notiţe în legătură cu construcţia Prin*cepelui).*

Dante şi politica (*Paradisul*, cântul XXVII): *„Tot cerul tare va mugi din goarnă/Că izbăvirea îndelung visată/va-ntoarce pupa unde-i prora tare*! *Că drept pluti-vă nava încercata f şi rod ales va răsări din floare*.

China ca ţinut fictiv, în Claudel, *Cunoaşterea Răsăritului*. Tot în această carte este citat Paleologus, care preciza că etajele acumulate reprezintă, simbolic, cerurile suprapuse deasupra pământului, în care toţi *Boodisatvas* aşteaptă clipa apariţiei pe lume a lui Buddha desăvârşit.

Din *înţelesul suferinţei umane la Esûhïl, Sofocle şi Euripide* de Aram Frenkian:

— La egipteni, inima e pusă în balanţă cu până (hieroglifa adevărului).

— *Moiră* (destinul) la Homer. Există divinităţi ale Morţii şi ale Somnului care-l duc pe mort în Licia.

— În Eschyl: *hybris* (*trufia nesăbuită*), fapta nedreaptă săvârşita sub stăpânirea unei trufii nesăbuite. Mai poate fi aroganţa, pierderea echilibrului.

— Tantalus care dă oaspeţilor lui (zeilor) mâncare din propriul său fiu, Pelops, din aroganţă.

— Ficatul, la popoarele primitive, era sediul sufletului.

— Xerxes vrea să pună în cătuşe valurile Bosforului.

— < „Astfel trufia fără margini (*hybris*), trecând în floare, dă în recoltă spicul pierzării”.

— „E folositor să devii cumpătat prin mizerie”.

— „Fapta lipsită de pietate (*dyssebes*) este ceva care naşte alte multe asemănătoare”.

— „Justiţia (*diké*) fuge de palatele aurite, dar mânjite de sânge”.

— Agamemnon crede că dacă va păşi pe covoare va provoca mânia zeilor. Clitemnestra îi aşază la picioare preşuri de purpură.

— „Sângele odată scurs în pământ nu se mai întoarce în viaţă”.

— Crimele din palatele Atrizilor sunt povestite de Cassandra, în transă profetică: asasinate de fraţi, cărnuri fierte ale copiilor servite tatălui.

— Corul: „*Vai de soarta muritorilor*! *Fericirea lor e că desenul unei umbre. Când vine nenorocirea, un burete ud trece deasupra şi totul se şterge*”.

— *Eriniile* apar în negru, încolăcite de şerpi.

— *Eumenidele* (binevoitoarele) se numesc de fapt *erinii*, zeiţele răzbunătoare ale pariciziilor (le anihilează astfel dându-le un nume bun, deşi ele sunt răufăcătoare).

— *Pontul Euxin* (Marea ospitalieră) era de fapt neospitalier, dar numele cerea îmbunarea zeilor.

— Apollo îl purifică pe Orestes sacrificând un purcel.

— Sophokles a urcat numărul membrilor corului de la doisprezece la cincisprezece.

— Inscripţie pe templul lui Apollo de la Delphi: *M eden agan* (*Nimic prea mult*) …

— Câinii fără îndurare (*aphyktoi kynes*) sunt eriniile.

— «Cadavrul lui Agamemnon a fost mutilat. Se tăiau extremităţile după vechiul obicei (*emaschalisthè*). În chip de purificare, criminalul şterge cuţitul de sânge pe părul ucisului.

— Achylles plângea ca un copil când era jignit de Agamemnon (se retrăgea la malul mării şi se jelea – eroii fără pereche ce se află).

— În *Iliada*, acheenii îşi îngroapă morţii plângând, troienii, în tăcere.

— Titanul Prometheus, purtătorul de foc (*pyrophoros*).

— Oedipus e un izgonit (*apoptaliş*).

— RE invocată lumina invizibilă (*phôs aphenges*).

— Geniul morţii (Thanatos) bea sângele sacrificiilor, aduse în apropierea mormântului.

— Euripides (în tragedia *Meleagru*): „Când moare, omul devine pământ şi umbră (*skia*). Nimicul se întoarce în nimic!”

— Corul: „*Unora inteligenţa nu le dă fericirea, pe*

când alţii se trezesc în mijlocul ei”.

— Orestes: „Lumea divină ca şi cea omenească e plină de dezordine”.

— „Marea spală toate impurităţile oamenilor44 (*Iphigenia*).

— Hekabe, murind, devine căţea.

— „Tot ce se schimbă se odihneşte” (Plotin după Herakleitos?).

Dintr-un dialog platonician, Gorgias, o vorbă care identifică, în ordinea umană, geometria cu dreptatea. Callicles vedea în forţă, fie şi nedreaptă, legea supremă.

— Cum? se miră Sokrates. Tu crezi că sforţările noastre trebuie să tindă a impieta asupra celorlalţi? Înseamnă că nesocoteşti geometria…

Un poem pastoral din timpul reginei Cristina spunea că *alhimia e o agricultură celestă*.

Universul tot e un *athanor* (vas alhimic).

„Formă modernă a fantasticului este erudiţia” (Dan Hăulică). Tot el: „Industria ca o contranatură”.

Guido Aristarco despre urbanism:

— Spaţiul vizual al oraşului.

— *Necropole*, oraşe ale morţilor.

— *Tiranopolisurile*, *megalopolisurile*, cloace descoperite.

— Oraşe cu locuinţe găurite (*puzzle*), ca un fel de prăjitură.

— Oraşe planete, oraşe abolite, rarefiate.

Ce carte superbă *Limitele* lui Dan Botta!

Iată câteva gânduri:

— Conştiinţa limitelor este melancolia.

— Tu m-ai învăţat să preţuiesc omul şi să dispreţuiesc pe oameni, turma, informul uman. Cred că turma e o realitate cumplită.

— Opera de artă răsfrânge stilul pământului în care

s-a născut.

— Un pământ asediat de marmură.

— Arta elenă: claritate, majestate, euritmie.

— *Divină Comedie* a lui Dante răsfrânge tot acel Ev Mediu, *énorme et délicat*.

— Dante restituia stilul permanent al artei.

— *Elementele frumosului românesc*: ideea romană şi ideea bizantină.

— Cultul lui Dionysos → al armoniei cerului.

— Roma cu ideea greacă secularizată.

— Bizanţul aducea idealismul său ascetic, idealul artei sale geometrice, spiritualizate până la inuman.

— Moartea tracică este o moarte nupţială. O moarte purtătoare de har.

— Herodotos scrie despre moartea în bucurie a tracilor.

— Antigona: „O, *mormânt* I.O. *patul meu de nuntă*!”

— Drumul culturii trace: prin Orpheus, Eumolpos, Pythagoras, la marile *Eleusinii*.

— Hohotul continuu din procesiunile despletite sub *thyrsul* de foc al zeului tracic.

— La bază se află panteismul găsit în poezia noastră populară.

— Omul provoacă în marea muzică a lumii vibraţia concordantă a tuturor armoniilor sale.

— Destinul e o funcţie cosmică, el e principiul de modulaţie.

— Ideea unduirii (lumea în devenire, Dionysos), în *melodii simultane*, inerentă frumosului românesc.

— Conta, cu teoria ondulaţiei cosmice.

— În baladele populare, tema caracterului incestuos al patimii solare pentru lună.

— Tracii hyperboreeni adorau pe Zalmoxis care în Grecia devine Dionysos, zeul sublim, *trist de marea lui*

perfecţiune.

— *Herakleitos*: Hades şi Dionysos una sunt. Dionysos s-a mai numit Zagreus, Nyetelios, Isodaites, în calitate de Domn al Morţii. Platon vorbea despre un Hades Dionysos când în dialogul *Cratylos* i-a atribuit facultatea de a intui frumosul: Hades este un zeu căruia îi e dat a cunoaşte tot ce e frumos.

— Tracul legendar, poetul Eumolpos. Pe o cupă atică, semnată de Hieron, Eumolpos se află în compania lebedei. Atribuită lui Apollo Hyperboreeanul, lebăda consacra nu numai originea mistică, ideală a poetului, ci şi o emblemă a patriei.

— Zalmoxis, zeul tracic, e îngropat de viu într-o peşteră, în muntele Kogaionon, spune Strabon, şi, o dată la trei ani, zeul răsare din moarte.

— Dispariţia lui în regatul de sub pământ putea fi simbolul viţeide-vie.

— Dedal şi Icar, constructorii Labirintului.

— Ideea absolutei unduiri a lui Dionysos, lumea e o perpetuă curgere.

— Moartea – ca o nuntă cu spaţiile, ca o trecere în eternele ape, în substanţa dionisiacă a lumii?

— Pârvan e un arheolog nimbat de un reflex de lucruri triste, lucruri ale morţii…

— Pârvan: nimic nu e aritmie, nimic întâmplător şi strident în cosmos.

— Tăcerea lui Pârvan este o tăcere liturgică, ca a pitagoricienilor.

— Arta lui Brâncuşi: o vigilenţă în spaţiu, un dor de geometrie. Are izvoarele în idealismul platonician.

— E frumos numai ce e rectiliniu sau circular.

— Bizantină, sculptura lui Brâncuşi e fructul dogmei care nu prescria decât geometria, floarea, simbolul.

— Ovalul perfect, melodia arcuirii incomparabile, era

imaginea unui cult preistoric, simbolul fecundităţii, forma rituală a lumii.

— Legenda lui Narcis e un produs al Mediteranei.

— Conceptele Mediteranei: raţiune, armonie, ierarhie, imperiu. Arhitectul Mediteranei crede că universul e posedat de un dor senzual, de pasiunea de a cuprinde. E începutul ciclului, al gravitaţiilor. Spiritul european este un fiu al mării. Primăvara, când apele venite din munţii Siriei aduc aluviuni roşcate, Mediterana e toată numai sânge. Se spune că în fiecare an Adonis, amantul zeiţei Venus, moare în munţi, rănit de mistreţul legendar, iar marea cară sângele său. Din sângele lui iese anemona roşie, nume ce derivă din ebraicul *naaman* (*cel drag*).

— Concepţia magică a dualismului: mare, munţi. Marea e principiul feminin, lumea de forme orizontale, muzicale, feminine. Munţii: principiul vertical, plastic, masculin.

— *Phaon* = *luminosul* (pseudonim al soarelui).

— Ura declarată de Bergson inteligenţei… (Cratylos, acum 2000 de ani, ajunsese la concluziile lui Bergson.) El spunea că preciziunea şi limpezimea vorbirii sunt tot atât de contrarii unei naturi în perpetuă curgere, încât s-ar cădea să ne rostim numai prin schime şi gesturi (Isto*ria plag**iatului*).

— Dincolo de realitate, între lume şi cer, un popor de aripi înfiorate în spaţiu: cuvintele. O punte între materie şi spirit, între lume şi idei. Trepte ale abstracţiunii.

— O imanenţă a muzicii…

— Magie a versului…

— Muzica Bizanţului era ca şi muzica imnurilor antice, monodică.

— Simboluri ale lui Christos: mielul, peştele, porumbul, bunul păstor.

— Iisus Pantocrator (Domn al universului).

— Doctrina idealităţii formelor (realizată de Bizanţ) e o idee platoniciană. Pururi într-un cer esenţial formele îşi aruncă doar umbra pe pământ. Bizanţul tinde să evoce în arta lui, glacială, senină refracţie.

— Aristoteles, ca filosof al sufletului apusean.

— Mozaicul apusului a fost vitraliul.

— Un delir tactil…

— Pictura – o artă de linii şi de ficţiuni colorate.

— Arta flamandă e înclinată spre detalii groteşti şi descripţii familiare.

— Rubens, un bal colorat şi o mare orgie de carnaţii blonde.

— Vocabula evaziunii la Vermeer.

— Racine şi Vermeer, constructori de selenoide luminoase.

Jurnal de la Poiană

Lady-junior s-a născut sub o zodie ploioasă. De trei zile mă scoală la cinci dimineaţa cu apeluri zgomotoase care iau tonuri umane. O caută pe maică-sa care dimineaţa îi dădea să sugă şi găsea la ea o blană caldă. În coteţul spaţios, mirosind a fin, se simte singură, pentru că Gică nici nu vrea să o privească. Apelurile mele la o amiciţie de durată nu stârnesc nimic în acest suflet de piatră. O urăşte sistematic şi o ignoră, de la ea i se trage că mereu i se arată cratiţa cu lapte şi nu i se mai dă salamul atât de râvnit Mă priveşte cu o melancolie în care e şi mult reproş. Deocamdată îmi port crucea: trebuie să mă scol să-i dau lui Lady-junior lapte proaspăt şi să am grijă să nu mai facă pipi în vestibul, unde s-a stabilit ca să fie auzită mai bine. Altfel e bravă: latră, goneşte cloţa cu cei şase magnifici ai săi, în salturi vesele. Când să urce dealul în terase e mai greu, latră de disperare, pentru că de sus plouă nemilos şi se aud tunete teribile care o sperie, totuşi. Se mai duce la troacă cu lapte, mai bea ceva şi pe urmă mai trage un

somn ca lumea.

„Tout est dit, et Ton vient trop tard” (La Bruyère).

Ochi pineal…

„Orice frumuseţe a trupului este o potrivire a părţilor” (Sfântul Augustin).

„În prietenie, din mai mulţi se face unul” (Pythagoras).

„Ceea ce este ochiul pentru corp este pentru suflet inteligenţa” (Aristoteles, *Etica nicomahică*, I, 4).

„… gura prostituată a trădătorilor” (Dante, Conv*ivio).*

„… trec lebede prin sângele viselor* (Vinea).

„… apusul cască roze mari de sânge” (D. Iacobescu).

„Numai metafora poate conferi stilului eternitatea” (Proust).

De citit *Gradiva* de Jensen…

CAIETELE PRINCEPELUI

Din *După chipul şi asemănarea omului* de Ambrogio Donini:

— Divinităţile cananeene erau numite *baali* sau *stăpâni*.

— Teoria sufletului că *suflu* (*ruah*, în ebraică; *psyché*, în greacă; *anima*, în latină) este poate legată de experienţa popoarelor de pescari obişnuite să vadă cum prada scoasă din apă agonizează; popoarele de vânători au văzut în sânge lăcaşul spiritului vieţii, al sufletului.

— Popoarele fenicienilor, evreilor din Palestina au făcut sacrificii umane. În grota Ciu-Cu-Tien, din

China, s-au descoperit cranii umane care au dat naştere ipotezei canibalismului ritual.

— Legea este aceea care determină nu numai cunoaşterea, ci şi realitatea păcatului, aşa cum voinţa legiuitorului este aceea care creează din când în când delicte. Dar fără împărţirea societăţii în clase, nu ar fi existat nici legea.

— În anul 1799, după intrarea trupelor franceze în Roma şi Neapole, Sfântul Genario ar fi făcut un miracol care a permis trupelor franceze revoluţionare să câştige bătălia, ca urmare a intervenţiei generalilor Championnet şi MacDonald. Bourbonii, drept represalii, l-au destituit pe sfânt din gradul de general al armatei napolitane şi l-au înlocuit cu Sfântul Anton.

— Cuvântul *tabu* este de origine polineziană şi are înţelesul de *separat*.

— Interdicţia de a mânca carne de porc decurge din faptul că, iniţial, aceste animale erau considerate animale-

rude, animale sacre, deci *tabu* pentru cei care le vânau. Când s-a pierdut această noţiune, a rămas interdicţia pentru explicarea căreia s-au căutat argumente raţionale.

— Înainte de a deveni un zeu personificat, Zeus, se ştie, a fost pe rând taur, vultur şi lebădă.

— Imaginea peştelui în religia creştină s-a născut din acrostihul *ichtis*, alcătuit din iniţialele unei fraze liturgice îndeajuns de complicate (Iisus Christos, fiul lui Dumnezeu, mântuitor); în greacă, *ichtis* înseamnă *peşte*.

— Descoperirile tehnice care au revoluţionat istoria în perioada 5.000 – 1500 î.e.n.: securea cu două tăişuri, suliţa, roata, sania, grapă, plugul.

— Securea cu două tăişuri o întâlnim în toată lumea mediteraneană, de la cimitirele etrusce din Vetulonia, în Tarsus, unde se va identifica mai târziu cu zeul local, Tarku, din Lydia până în Carla şi Creta. Numele carian al securii cu două tăişuri este *labrus*. Rădăcina acestui cuvânt se întâlneşte în cuvântul *labirint*, palatulsanctuar al bardei cu două tăişuri de la Cnossos, unde se asociază cu cultul Minotaurului, zeitate cretană cu chip de taur şi stăpân al fulgerului; în greacă, securile de piatră sunt numite şi *keraunia*, adică *pietrele fulgerului*. Prin asimilare, securea cu două tăişuri va deveni şi ea simbolul puterii.

— Forma cea mai elementară de roată cu patru osii dispuse în unghi drept a dat naştere simbolului crucii care, iniţial, făcea parte din cultul soarelui.

— Puteri impersonale, existând în natură, care involuntar puteau fi atinse şi ofensate: la pieile roşii – *wakan*, *manitu*, *orenda*; la anamiţi

— *Tinh*; la bătaci – *tondi*; la japonezi – *kami*; *brahman* – la indieni; misterios*ul ei* al evreilor; *numină* al romanilor.

— În limba etruscă cuvântul *clan* înseamnă *nu*.

— Ostilitatea dintre triburile vecine se manifestă şi în

sectorul religios. *Deva*, care în *Vede* erau zeităţi binefăcătoare, devin în *Avesta* iraniană *Dev* (*daeva*), spirite nefaste. Numele divin de Ahura, principiul luminii şi al binelui în cultele primitive din Iran. Este atribuit în India fiinţelor aducătoare de nenorociri, posesoare de puteri oculte: Asura. Popoarele din India şi Iran formau la origine o singură unitate tribală.

— *Conciliul* de la Nantes a hotărât ca *menhirele* să fie îngropate în şanţuri adânci şi peste ele să fie ridicate capele votive.

— *Druizi* înseamnă în limba celtă *cei care ştiu* (vezi colecţia Les *Religions de VHumanité*, Payot, Paris).

— Vechi divinităţi ale Pantheonului egiptean. se prezintă sub formă de animale: şoimul – *Horus*; berbecul

— *Khmem*; boul – *Apis* la Memphis; taurul – *Aton*; vaca – *Hathorf* berbecul – *Amon* sau *Ammon* la Theba, *Harsafiet* la Heracleopolis, *Osiris* la Mendes, în Delta Nilului; şacalul – *Anubis*; vulturul bărbos

— *Nekhebt*; pisica – *Bastet*; crocodilul – *Sebek*; şarpele – *Seth* etc. Când dinastia din Deltă învinge, Horus e declarat zeu naţional, iar Seth, zeu al celor învinşi, este proclamat zeu al întunericului.

— *Carnaval*, după unii, ar deriva din *carne levare* = *a se lăsa de carne*;

Etimologia însă trebuie raportată la *currus navalis* = *car naval*, *o* corăbioară pe roţi, precedată de grupuri burleşti la sărbătoarea zeiţei egiptene a marinarilor, serbare pe care o aflăm încă la sfârşitul epocii imperiale.

— *Heruvimii*, tauri înaripaţi ce se găsesc la intrarea templelor babiloniene pentru a alunga duhurile rele; iar *serafimii* fuseseră ei înşişi la origine nişte şerpi; heruvimii şi serafimii au fost preluaţi de religiile ebraică şi creştină.

— Poemul *Enuma elish*, epopee babiloniană, se aseamănă cu primele cărţi din *Biblie*. Marduk creează

lumea în şapte zile, omul e creat în a şasea. Istoria unui om care a avut posibilitatea să scape de moarte, dar a pierdut-o din cauza unui şarpe, e arătată în poemul lui Ghilgameş, în douăsprezece tăbliţe. O străveche reprezentare a mitului ispitirii se găseşte pe o veche pecete babiloniană în care se văd două persoane stând faţă în faţă, iar la mijloc se află un copac şi un şarpe ce se ridică în coadă în spatele uneia dintre făpturi.

— Cea mai mare parte a numelor divine de origine sumeriană sunt compuse cu cuvintele *En* = *stăpân* sau *Nin* = *stăpâna*; aceleaşi divinităţi la popoarele de limbă semită poartă denumirea de *Bel* (sau *Baal*), care exprimă o noţiune identică, de supunere între stăpân şi slugă.

— Ca zeiţă războinică, Iştar este deseori reprezentată cu barbă, acelaşi lucru se întâmpla şi în istoria zeiţei Aphrodita a grecilor. (Aici întâlnim un fenomen existent şi în religia Indiei, unde zeiţa fertilităţii, a procreaţiei este în acelaşi timp şi zeiţa războiului, a nimicirii; pare logic ca viaţa care dă naştere să şi omoare fiinţele care populează globul – N.)

— În etimologia numelui Marduk, pe care cei vechi îl interpretau ca tăuraşul soarelui, persistă fără îndoială amintirea fazelor totemică şi naturistă.

— Cum se numea zeul la diferite popoare semitice înrudite cu babilonienii (cananeeni, fenicieni, sirieni, aramei, evrei, arabi): zeul este stăpânul (*baal*), regele (*melek*), domnul (*adon*), supremă putere (*el*, *elohim*), conducătorul (*ilah* care, însoţit de articol, devine *al-ilah* – *Allah*).

— Babylon derivă de la *bab-ilu* = *poarta zeilor*.

— Zeii pagini au fost creştinaţi: Demeter a devenit Sfânta Demetra, fără ca îndărătul acestui nume să se fi putut afla vreo existenţă precisă; Helios a devenit Sfântul Ilie.

— Zeii potrivnici au fost transformaţi în demoni, în special la evrei: zeul cananeean al muştelor *Baal-zebub* a devenit *Belzebuth* – maimarele diavolilor.

— Chirii şi Metodiu au fost persecutaţi când au vrut să introducă limba slavonă; de fapt discipolii lor; în Moravia mulţi preoţi au fost acuzaţi de erezie trilingvă fiindcă au susţinut că se pot face rugăciuni şi în limba popoarelor slave; Jan Huş a fost ars şi pentru faptul că se încăpăţânase să predice în limba Boemiei; despre Martin Luther adversarii susţineau că a tradus *Biblia* sub influenţa diavolului.

— *Ambrozia* lui Homer este *amnta* din vechea mitologie vedică.

— *Demiurg*, în limba greacă, însemna *meseriaş*.

— Animale legate de anumiţi zei în mitologia greacă, începând cu epoca ere tană: lupul de Zeus Li eus; porumbelul de statuetele feminine din Cnossos şi, mai târziu, de Artemis şi Aphrodite; taurul de Zeus; şarpele de Asklepios; păunul de Hera; cucuveaua, cioara şi pielea de capră (scutul) de Athena.

— Taurul era animalul cel mai venerat în preistoria lumii mediteraneene; ulterior au început a fi venerate şi coarnele (separat). Ceva asemănător s-a produs şi în religia ebraică, în momentul conflictului dintre preoţii şarpelui (leviţi) şi preoţii taurului, asociat figurii mitice a lui Aron; chiar şi după ce Moise a condamnat viţelul de aur, coarnele au rămas multă vreme semnele distinctive ale cultului lui Iahve. Deasupra imaginilor lui Isis, apare deseori discul solar, străjuit de două coarne.

— *Adelphos*, în greceşte, *frate*, însemna, textual, *născut din acelaşi sân* (reminiscenţă a matriarhatului, când identitatea mamei era singura care prezenta vreo importanţă).

— În antichitate, fluviul Don era numit Tanais. de

către sciţi, întocmai la marea zeiţă din regiunile occidentale ale Asiei Mici; din punct de vedere etimologic, legate de Tanais sunt şi Danaidele, cele cincizeci de fete care în mitul preelenic sosesc din îndepărtatul Egipt spre a-i învăţa pe locuitorii din Argos secretele irigării ţării lor cu ajutorul fluviului; toate, mai puţin una, îşi ucid soţii, Marea zeiţă iubeşte, într-adevăr, sângele, simbol al fertilităţii şi al vieţii.

— Zeiţa Athena era la origine o mare zeitate matriarhală, apoi devine fecioară; în iraniană, marea zeiţă purta numele de Anahit, adică *neprihănită*; Artemis din Ephesos a lăsat multe urme în religia creştină: conform tradiţiei, Fecioara Maria ar fi petrecut ultimii ani ai vieţii sale la Ephesos.

— Din *Evangheliile* apocrife reiese un total dispreţ pentru femeie: „Şi nici n-a fost zidit bărbatul pentru femeie, ci femeia pentru bărbat" (*Epistola I* a sfântului apostol Pavel către corintieni, XI, 9); în *Evanghelia* după Torna, regăsită în 1945 printre manuscrisele în limba coptă ale unei străvechi comunităţi gnostice egiptene, se citeşte: „Simon Petru spuse: Maria să iasă din mijlocul nostru pentru că femeile nu sunt demne de viaţă. Şi Iisus zise: în împărăţia cerurilor vor intra numai femeile care vor fi devenit bărbaţi".

— Pentru Demeter, etimologia e simplă; pentru Dionysos ne aflăm de asemenea pe un teren solid; în traco-frigiană, *nysos* înseamnă *fiu*, ca şi cuvântul grecesc *kouros*; deci *Dionysos* şi *Dios-kouros* înseamnă *jiul zeului*. Numele acestei zeităţi se întâlneşte deja într-o tăbliţă cretană din mileniul al II-lea în scrierea silabică greacă: *Di-wo-nu-so-jo*, un genitiv la începutul rândului, urmat probabil de termenul *do-e-ro*, sclavul lui Dionysos.

— Numele colectiv Israel, atribuit populaţiilor care locuiau în Palestina, se întâlneşte pentru prima dată într-o

inscripţie egipteană, datând aproximativ din anul 1225 î.e.n. Cu zeci de secole înainte că evreii să fi pătruns în Palestina cu arma în mână, locuiau acolo populaţii diferite: cananeeni, fenicieni, de origine semită, sau filistenii, de origine indo-europeană; însuşi numele de *Palestina* înseamnă, textual, *Pelishtim = Ţara filistenilor*. El era, iniţial, atribuit numai fâşiei de teren de coastă de la Jaffa în jos.

— Singurul motiv pentru care un evreu liber putea fi vândut ca sclav era incapacitatea lui de a restitui bunurile furate.

— Populaţiile ebraice făceau parte dintre triburile rătăcitoare de tipul beduinilor; termenul de *evreu* ar putea să însemne *nomadul*, după o terminologie acceptată de mulţi cercetători, sau, după alţii, *acela care locuieşte dincolo de fluviu*, fie că e vorba de fluviul Iordan din-Palestina, fie de fluviul Eufrat din Mesopotamia, spre a indica în mod precis clanurile nomade care se deplasau dinspre pustiu spre pământurile fertile şi plantate cu arbori ale Palestinei.

— Şarpele şi taurul sunt două animale care au lăsat urme adânci în practicile religioase ale evreilor: legenda ispitirii lui Adam de către şarpe; şarpele de bronz al lui Moise distrus de regele Izechil în secolul al VIII-lea; e posibil ca în chivotul sfânt să fi fost, iniţial, un şarpe viu, simbol al zeului Iahve, născut în pustiu şi identificat uneori cu taurul, alteori cu vântul, cu focul, cu piatră, cu muntele, cu izvorul. E sigur că numele primilor preoţi ai lui Iahve, leviţii, se referă la cultul şarpelui; termenul arab *lawah*, care înseamnă *a se descolăci*, *a se răsuci*, *a se târî* şi etimologia lui Leviathan, ne poartă spre aceeaşi noţiune.

— În ce priveşte taurul, lucrurile sunt mai clare. Marele preot al acestui cult practicat în nordul peninsulei Sinai nu era altul decât Aron, legendarul frate al lui Moise;

mai târziu *Biblia*, în semn de dispreţ, va pomeni de el numai ca de o vită cornută; e sigur că încă de pe vremea regilor, cultul lui Iahve era simbolizat de statuete cu doi viţei de aur

Care erau purtate în timpul procesiunilor pe spatele preoţilor (*Cârteai* o *regilor*, XII, 28; *Cartea a doua a regilor*, X, 29; XVII, 16).

— N-au niciun sens încercările de a apropia numele lui Iehova de cel al lui Jupiter; numele lui Jupiter e de origine indo-europeană şi e asociat cu noţiunea de zeu al luminii şi al cerului.

— Prin *reforma lui Iosia* au fost şterse în mod legal toate rămăşiţele vechilor culte pe care triburile lui Israel le împrumutaseră de la cananeeni; în numele zeului *Melek* – *rege*, vocalele au fost înlocuite cu acelea ale cuvântului

bosket = *excremente*, spre a-l transforma în *Moleh* sau *Moloh*.

— Textul ebraic nu vorbeşte de zece porunci, ci de zece cuvinte. S-a ajuns la această noţiune greşită datorită traducerii greceşti: *decalogos*.

— Numele sâmbetei, în ebraică – *shabbath*, derivă aproape cu siguranţă din babilonianul *shabattu* = *ziua sărbătorii lunii pline*. Babilonienii luaseră denumirea de la sumerieni; stabilirea ei că a şaptea zi a săptămânii pare a fi de origine iudaică. Tacitus menţionează odihna de sâmbătă drept o înclinare a evreilor spre trândăvie.

— Cuvântul Christos (de la verbul *chrio* – *a unge*) nu este altceva decât traducerea exactă a termenului ebraic *mashiah*, participiul trecut al verbului *a unge*: adică *unsul*, *Messia*.

— Cuvântul *testament* nu se întâlneşte niciodată în textul original ca titlu al întregii culegeri; evreii au un termen, *berith*, care înseamnă *legământ*, *alianţă*; evreii de limbă greacă, în special cei din Alexandria, au tradus pe *berith* cu *diathéke*, care, pe lângă sensul principal de *pact*, îl avea şi pe acela de *testament*; acest sens secundar s-a impus în secolele II – III e.n.

— Cuprinsul *Vechiului Testament* a variat de la un secol la altul, până când un conciliu rabinic ţinut între anii ’90 şi 100 la Jamnia, în Palestina, în momentul când evreii erau în mod definitiv învinşi de romani, a fixat la 22 numărul cărţilor (câte litere avea alfabetul ebraic) sau, reîmpărţind cărţile, la 27, adică 22 litere plus cele cinci semne finale. Scrierile *Noului Testament* au aceeaşi cifră simbolică, 27.

— *Coranul*, de la cuvântul arab *quran* = *lectură*.

— *Evanghelii*, de la cuvântul grecesc *euangheliôn* = *bună-vestire*, *vestea cea bună*.

— În afară de răscoala lui Spartacus, care era trac, a

mai fost răscoala lui Saumacus, scit, între anii 73 şi 71 î.e.n., înăbuşită de Mithridates, regele Pontului.

— Toate răscoalele sclavilor au avut şi un sâmbure religios. Alături de capii răscoalei, erau şi conducătorii religioşi care se pretindeau înzestraţi cu darul profeţiei şi anunţau apariţia unui mântuitor: erau deci şi imbolduri mesianice. Tracul Spartacus avea lângă el o profetesă de aceeaşi naţionalitate, iniţiată în misterele lui Bacchus, care pretindea că primeşte revelaţii divine speciale.

— După toate probabilităţile, *crucea* s-a dezvoltat ca formă de *pedeapsă*, tocmai pornind de la *roată*, care în formă ei originară se compunea din două axe încrucişate ce susţineau un cerc de lemn. Cultele orfice din Grecia, care au avut ca izvor principal de inspiraţie suferinţele ţăranilor izgoniţi de pe pământurile lor şi transformaţi în sclavi, aveau roata drept unul din simbolurile lor. Simbol al doctrinei budiste a durerii era roata *dharma-cakra*. Timp de secole, crucificarea, un supliciu născocit poate de fenicieni, a devenit simbolul înfrângerii sclavilor răzvrătiţi. La început era vorba de un simplu stâlp de care era legat vinovatul (când nu existau copaci). Romanii o considerau ultima şi cea mai înjositoare pedeapsă a sclaviei. Nu o aplicau niciodată cetăţenilor, nici în cazurile de gravă trădare.

— Cultul crucii nu s-a impus fără dificultăţi în liturghia şi iconografia creştinismului primitiv. Pentru iudv *sminteală*, pentru pagini, *nebunie*, astfel este definită propovăduirea lui Christos cel răstignit în literatura creştină mai veche (*Epistola I* a sfântului apostol Pavel către corintieni, I, 23); deseori discipolii noii credinţe au fost nevoiţi să se apere de acuzaţia de a fi adoratori ai crucii. Diferite feluri de cruci: *crucea Sfântului Andrei*, în formă de X, de la litera *hi*, iniţială numelui lui Christos (Hristos); *crucea greacă* sau *pătrată* care predomină în

creştinismul oriental; *crucea patibulată*, sub forma literei *tău*, din limba greacă, nume care aminteşte de supliciul originar (credincioşii o numesc astăzi *crucea Sfântului Anton*); *crucea latină*, *immissa* sau *capitata*, folosită azi în cultul catolic sau protestant. Până la sfârşitul secolului al IV-lea nu se întâlneşte alăturarea persoanei lui Christos de instrumentul supliciului său. Cea mai veche imagine a crucificării e o sculptură în lemn pe poarta basilicei Sfintei Sabina din Roma, pe Aventino (422 – 432).

— După anul 317, împăratul Constantin a luat hotărârea să abolească şi pentru sclavi pedeapsa cu răstignirea.

— Cultele care anunţă mântuirea de păcat şi deznădejde se numesc *soteriologice*, de la *soteria*, care înseamnă *salvare*.

— *Redemptor* = *mântuitor*.

— *Religia mazdee* a elaborat *mitul mântuitorului zoroastrian*, care va apărea la sfârşitul lumii spre a zdrobi domnia răului şi a restaura puterea absolută a lui Ahuramazda, eliberatorul lumii.

— În mitul orfic, Dionysos capătă numele de Zagreus – *marele vânător de suflete*.

— În insulele mării trace se celebrau moartea şi învierea a patru divinităţi mari, numite *Cabiri*, poate de la un cuvânt de origine feniciană, care înseamnă *puternic* (misterele din Samothrace); în Phrygia şi Lydia din Asia Mică se celebrau misterele lui Sabatius, divinitate locală legată de cultul şarpelui, pe care

Unele comunităţi evreieşti, recurgând la etimologii imaginare, l-au identificat cu zeul lor Iahve, „al armatelor”, sau Sabaoth, dând naştere unui amestec ciudat de ebraism şi păgânism.

— În prima perioadă a societăţii împărţite în clase, sclavul era uneori considerat sacru, pentru că era

întrebuinţat în cadrul sacrificiilor publice (*sacru*, de la *sacrificiu*, sau invers) sau destinat serviciului din temple. De exemplu: *devadisi* sau sclave ale zeului sau *hierodouloi* (sclavi sacri la greci, bărbaţi şi femei care practicau prostituţia rituală aproape în toate religiile orientale în Riturile în legătură cu cultele agrare). La ceremoniile la care participau oamenii liberi, sclavii erau admişi cu mare greutate.

— Cel mai vechi *Apocalips*, în sensul propriu al cuvântului, este cartea atribuită profetului Daniil care se inspiră din evenimentele din secolul al VI-lea î.e.n., dar care a fost scrisă în secolul al II-lea î.e.n.

— Ideologia mesianică creştină îşi pune amprenta pe întreaga istorie a Palestinei şi a emigraţiei ebraice, începând din anul 170 î.e.n., când regele Antioch al Syriei a cucerit încă o dată Ierusalimul, până în 135, când ultima revoltă a fost înăbuşită de împăratul Hadrianus, care a distrus vechiul oraş şi a ridicat pe ruinele lui altul cu numele Aelia Capitolina. Cu ajutorul unui înalt sacerdot elenizat care îşi schimbase numele din Iosua în Iason, Antioch a transformat templul lui Iahve din Ierusalim într-un sanctuar păgân şi a înălţat aici o statuie lui Zeus Olimpicul, dar imediat a izbucnit revolta violentă din 167 î.e.n. care a dus la independenţa temporară a puterii ebraice, prelungită timp de aproape un secol sub fraţii Macabei şi sub Asmonei.

— Despre mitul fecioarei-mamă. În originalul ebraic se vorbeşte despre o tânără femeie; în secolul al III-lea, la Alexandria, traducători necunoscuţi ai *Bibliei* în limba greacă, poate sub influenţa unor vechi texte astrologice şi solare, au tradus termenul ebraic de *ha-almah* (*femeie Unără*), cu termenul grec *parthenos* (*fecioară*).

— Sibylla din Cumae a lui Vergilius foloseşte limbajul apocaliptic al literaturii ebraice.

— Numele arab al localităţii Qumran, unde s-a descoperit manuscrisele de la Marea Moartă, vine în mod cert de la Gomora.

— Se conjecturează că hicsoşii ar fi fost străvechii sciţi.

— În religie se insinuează toate tendinţele politice ale epocii respective: de exemplu, cuvântul *asur* desemna în spirit biblic, încă de pe vremea primelor năvăliri asiro-babiloniene, orice duşman al poporului ales, iar *kittim*, cu vulturii şi steagurile lor ca obiecte de cult religios, erau legiunile romane.

— Descoperirea de la El Qumran este cea mai importantă descoperire de documente literare ale lumii antice, cu excepţia aceleia din timpul Renaşterii când au fost descoperite manuscrisele multor autori greci şi latini.

— Pentru ipotezele emise cu ocazia publicării documentelor de la El Qumran, profesorul Allegro a fost acuzat de colegii săi, printr-o scrisoare deschisă adresată ziarului *Times*, de jignire profesională, deoarece afirma că şi mântuitorul de la Qumran ar fi suferit martiriul ca şi Iisus.

— *Esei*, nu *esenieni*, este probabil forma grecească a arameicului *asya*, adică *terapeuthai* = *vindecători*.

— Anul naşterii lui Iisus a fost fixat de un călugăr, Dionisie cel Mic, care stabilea că Iisus a fost conceput la 25 martie 753 *ab urbe condita* şi s-a născut la 1 ianuarie 754 *ab urbe condita*.

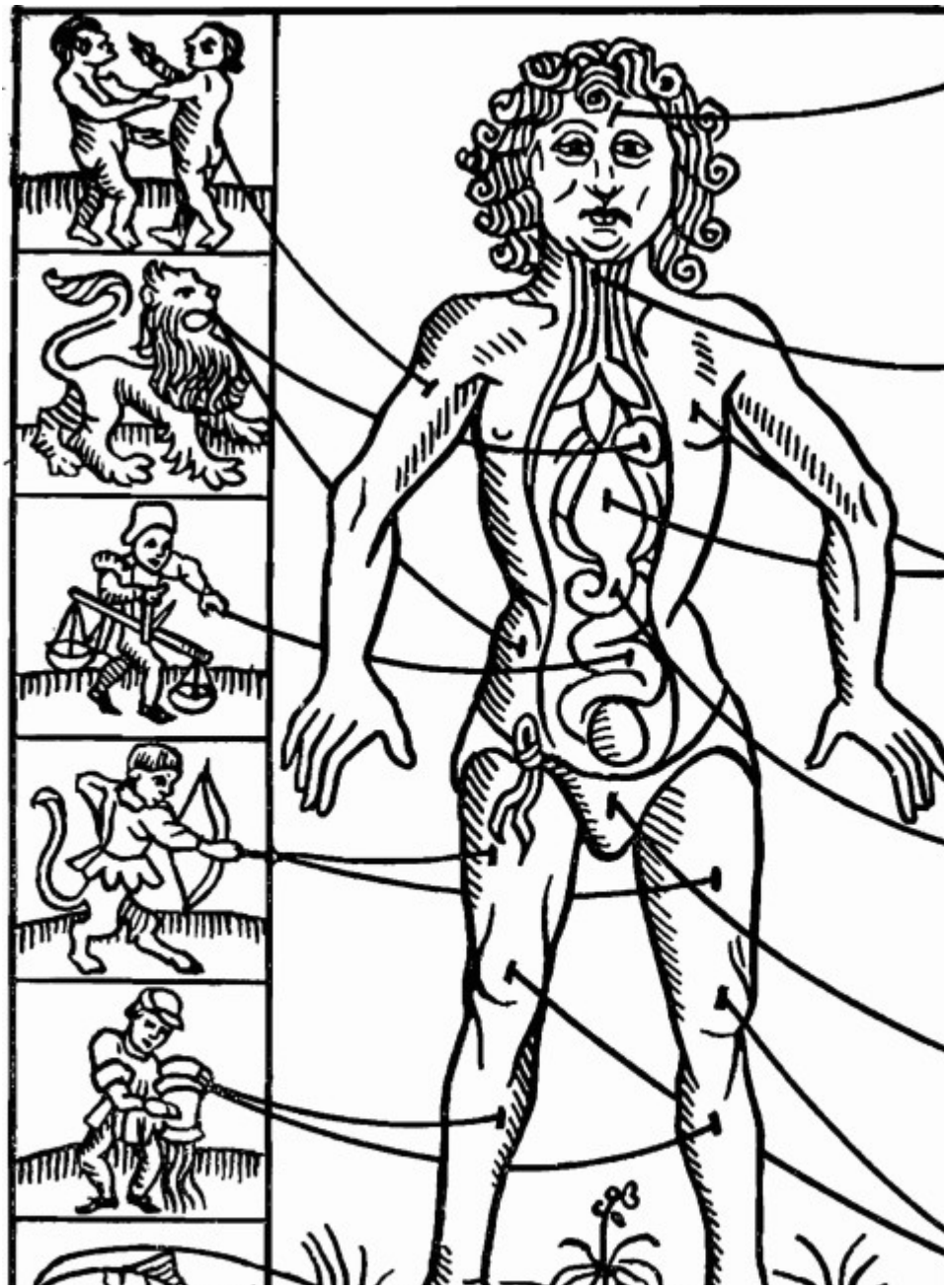
— Nu a existat în Palestina un oraş cu numele de Nazareth, locul de origine al familiei lui Iisus, care s-ar fi mutat apoi la Bethléem cu ocazia naşterii pruncului; exista o sectă a nazareenilor, cuvânt din radicalul *nazir*, adică *om cu plete lungi*, ce se consacră cultului purităţii şi adevărului; iar cuvântul *nazrath* are sensul de *păzitor*, *custode* sau *mlădiţă în floare*.

— Cât despre Bethléem, evangheliştii Matei şi Luca au făcut să se nască Iisus aici numai pentru că era oraşul lui David şi de multă vreme prorocii anunţaseră că aici se va naşte Messia care va fi din neamul lui David. În regiunea consacrată astăzi amintirii naşterii lui Iisus, la Bethléem, se înălţa până în secolul al IV-lea un sanctuar păgân, dedicat naşterii lui Adonis, zeul siriano-palestinean al cultelor misterelor.

— Alături de Iisus, mai trăiau cel puţin şase fraţi şi surori; avem şi numele celor patru fraţi: Iacob, Tosie sau Iosif, Iuda şi Simion; Matei precizează că Iosif n-a cunoscut-o pe Maria până ce a născut pe Iisus (Matei, I, 25); existau mai multe explicaţii cu privire la naşterea miraculoasă a lui Iisus: a lui Helvidius, conform căreia ceilalţi fraţi s-ar fi născut după conceperea miraculoasă a lui Iisus; a lui Epifanios care atribuie ceilalţi copii unei alte soţii a lui Iosif pe care acesta ar fi avut-o înainte; a lui Ieronim care spunea că n-ar fi vorba de fraţi, ci de veri şi verişoare.

— *Imaculata concepţiune* a fost proclamată abia în anul 1854.

— Rugat de o femeie cananeeană să-i scape fiica de duhurile necurate, Iisus a răspuns: „Nu sunt trimis decât către oile cele pierdute ale casei lui Israel... Nu se cuvine să iei pâinea copiilor şi s-o arunci câinilor” (Matei, XV, 24 – 28; Marcu, VII, 24 – 30).

— Existenţa celor doisprezece apostoli este de domeniul mitului, dar e posibil ca un grup să-l fi urmat în peregrinările sale pe Iisus.

— În ceea ce priveşte anul morţii lui Iisus, există contradicţii; primii creştini din Anatolia susţineau că răstignirea ar fi avut loc la anul 45, sub împăratul Claudius, şi că Iisus murise la 49 de ani, nu la 33, după cum pretindea calculul oficial.

— Apostolul Pavel însuşi nu acceptă ideea învierii lui Iisus ca un element istoric, ci ca o cerinţă a credinţei: „Dacă nu este o înviere a morţilor, atunci nici Christos n-a înviat şi dacă Christos n-a înviat, deşartă este atunci predica noastră şi deşartă este credinţa voastră” (*Epistola către corintieni*).

— Numele de Buddha înseamnă, pur şi simplu, *Iluminatul*.

— În faza sa iniţială, aşa cum reiese din imnurile pe care le cuprinde *Rig-Veda*, brahmanismul ne apare ca o serie de credinţe ce nu diferă prea mult de acelea ale vechilor greci şi romani, cu transformarea forţelor naturii în divinităţi cu înfăţişare omenească. Încă înainte de a invada India, popoarele ariene se găseau în plină societate sclavagistă şi au strămutat în cer relaţiile lor de clasă.

— În sanscrită, termenul pentru *sclav* este *clisa*, feminin *disi*} adică denumirea popoarelor din India de nord-vest pe care triburile ariene le-au adus în stare de sclavie în urma unui război purtat cu aproximativ 1400 ani î.e.n.

— *Bodhi* înseamnă şi *clarviziune*. Restul vieţii lui Buddha: zămislirea dintr-o fecioară, ispitirea lui de către necuratul, minunile, fenomenele telurice care îi însoţesc moartea sunt rodul veneraţiei de care e înconjurată figura lui.

— Biografia sfinţilor Varlaam şi Ioasaf nu e decât

traducerea în limbaj creştin a uneia dintre multele biografii ale lui Buddha. Numele Ioasaf este o derivaţie sigură de la *Bodhisattva*, denumire ce se dă fiecărui aspirant Buddha. El se întâlneşte pentru prima dată într-un text georgian aparţinând călugărului Eftimie Agioritul, carea. trăit în secolul X – XI; datorită cardinalului Baronio, cei doi sfinţi au intrat în calendarul roman.

— *Lamaism*, de la termenul tibetan *blama* = *maestru*.

— *Tantra*, sau *cărţile sfinte* ale Indiei, redactate în sanscrită în secolele al VII-lea şi al IX-lea e.n.

— Primul întemeietor al lamaismului e considerat un misionar budist, Padma Sambhava, care trecând Himalaya ar fi sosit pe la 750 e.n. În podişul Tibetului şi ar fi întemeiat acolo aşa-numita sectă *a turbanelor roşii*.

— *Dalai*, în mongolă, înseamnă ocean.

— În India, budismul s-a stins în mod practic în secolele XI – XII, covârşit de invaziile musulmane; circa 100.000.000 de oameni au trecut la islamism (Pakistan), iar ceilalţi s-au reîntors la forme de religie bazate pe divinităţile mai vechi ale grupurilor originare: hinduismul sau neobrahmanismul (religia a aproape 300.000.000 de locuitori).

— În realitate, Confucius nu a fost un întemeietor de religie.

— Lao-tzi este o figură legendară cu multe asemănări cu Buddha şi Christos: naşterea dintr-o fecioară, minuni în timpul vieţii, o moarte miraculoasă.

— Numele de Confucius e în realitate Cun-Fu-tzi; forma latinizată se datorează călugărului Matteo Ricci care a vizitat China către anul 1600.

— Şi astăzi ideograma chineză pentru *salariu* înfăţişează cele *zece jelii de carne sărată* cu care elevii lui Confucius trebuiau să-şi plătească lecţiile.

— Înainte de Mahomed, una dintre cele mai vechi

divinităţi tribale, Hubal, care avea la Meca un sanctuar, se bucura de o veneraţie deosebită, fiind ţinta unor pelerinaje impunătoare; el începea să fie numit Allah, care nu e un nume propriu, ci forma contrasă de la arabul *ollllah*, adică *atotputernicul*, asemănător ca etimologie cu vechiul *haelohim* din *Biblie*.

— *Kaaba* a fost identificată mai întâi cu zeul Hubal.

— *Islam* = supunere faţă de *voinţa divină*.

— Conform genealogiilor *Bibliei*, facerea lumii ar fi avut loc în anul 3761 î.e.n.; Olimpiadele grecilor încep din anul 776 al vechii ere încoace; de atunci grecii au început numărătoarea anilor; întemeierea Romei ar fi avut loc la 754 î.e.n.

— Cronologia stabilită de Dionisie cel Mic şi data naşterii lui Iisus au fost ignorate de Roma până aproape de anul 1.000; la curtea carolingiană nu au fost admise până la anul 876.

— În anul 1945, în localitatea Khenoboskion, la nord de Luxor, s-a descoperit un vas de teracotă ce conţinea paisprezece volume mici din foi de papirus, legate în piele. Aceste cărţi alcătuiau, după toate probabilităţile, biblioteca unei comunităţi creştine care trăise în Egipt între sfârşitul secolului al II-lea şi sfârşitul secolului al IV-lea. Ele cuprindeau: *Evanghelia adevărului*, atribuită gnosticului Valentin; *Evanghelia lui Torna*, cu 114 învăţături atribuite lui Christos; *Evanghelia*, *lui Filip*; *Evanghelia lui Matiaş*; *Dialogul Mântuitorului; Cartea secretă a lui Ioan*; *Apocalipsul lui Pavel*; *Adevăratul discurs al lui Zoroastru*; *înţelepciunea lui Usus*, în total 49 de opere de interes excepţional.

— Dialectul popular al limbii greceşti = *koine*.

— Termenul *botez*, derivat din greacă, e legat de o veche rădăcină indo-europeană: *baf* sau *bath*, care implică ideea de *cufundare*, de aruncare în apă, de spălare sau de

vopsire.

— Spălarea cu sângele taurului. (*taurobolia*) avea loc în misterele lui Isis, Atys, Adonis, Mithra.

— Până în secolele V – VI erau botezate numai persoanele adulte: ziua fixată pentru botezul colectiv era *Bobotează*.

— Secta mandeilor, de origine ebraică, stabilită în Irak, foloseşte în ritual un limbaj arameic; practică botezul în apele curgătoare ale Eufratului pe care-l numesc Iordan.

— Practica spovedaniei individuale îşi are originea în Evul Mediu şi şi-a găsit sistematizarea teologică nu înainte de 1215, la cel de-al IV-lea *Conciliu* luteran.

— La hittiţi, în ziua de Anul nou păcatele poporului sunt alungate cu ajutorul unui ţap ispăşitor (berbec sau miel).

— Spovedania publică a devenit individuală sau *auriculară*, adică la ureche, prin secolele VI – VII, pornind de la biserica celtă din Irlanda.

— *Papa*, în greaca populară, *tată*, de aici derivă *pappos* = *bunicul patern*, apoi *popă*. A existat un zeu frigian Papas, de fapt un epitet al zeului Attys. Este vechiul titlu sacerdotal al romanilor pe care îl purtau împăraţii până la Justin I. Titlul de papă s-a acordat capului bisericii catolice numai de la Pius al II-lea, la începutul Renaşterii, 1464 – 1471.

Din *Dicţionar rumân*; *Mic repertor de cunoştinţe generale* de G.M. Antonescu, Bucureşti, 1886:

— *Abacus* – *baston* pe care îl purtau cavalerii templieri.

— Abadir sau *abdir* – numele fenician pentru gr. *baitilos* (În *le bétyle*), piatra înghiţită de Cronos în locul lui Jupiter; se păstra în templul de la Delphi.

— *Abenceragi* – trib arab, domnitor în Granada, sub regii mauri din Spania; în luptă cu zegrii, alt trib faimos,

unul din ei s-a îndrăgostit de Zeraida, fiica regelui Abu Hassan, cu care erau în conflict. Această luptă face obiectul poemei *H istoria de las guerras civiles de Granada*, după care Chateaubriand a scris *Les aventures du dernier Abencérage*, de unde a ieşit textul operei *Cherubini*.

— *Acesta* sau *Avesta* – carte sfântă a magilor perşi, atribuită patriarhului Abraham, pe care îl cred acelaşi cu Zoroastru sau Zerdusi. La un loc cu *Zendul* şi *Pazendul*, această carte este baza religiei perşilor.

— *Ab irato* – testament făcut la supărare, la mânie.

— *Aborigeni* – nume dat de istoricii romani locuitorilor Italiei înainte de venirea troienilor lui Aeneas. Ei locuiau, după cele mai de crezut legende, între muntele Vellino şi marea Celano, până la Carseoli şi Reate. Expulzaţi de alte popoare, trecură în părţile de nord şi alungară împreună cu pelasgii (după alţii, ei înşişi sunt pelasgi) pe siculi; o parte din aceştia se uniră cu dânşii şi dădură naştere poporului latin. Niebuhr stabileşte pentru ei numele de *casei* şi *prisci*; Grotenfeld înţelege prin ei pe descendenţii *aborilor* (*umbri*, *obri*).

— *Abracas* sau *abracadabra* – nume imaginar al acelor litere care, aşezate într-un anumit mod, produc un număr, precum la Basilide, sofistul din Alexandria, numărul 365; a se compara cu ebraicul *abracalan*.

— *Academia* – grădină* celebră în Cerameic, suburbie a Athenei; numele îi vine de la *Academos* sau *Ecademf* posesorul ei care o dărui oraşului; *în ea râsul era oprit*; aici a deschis Platon şcoala să au fost mai multe Academii: cea mai veche întemeiată de Platon; apoi *Academia media*, întemeiată de Arcesilaos; *Academia nouă*, întemeiată de Carneades, a patra *Academie* fundată de Philon şi a cincea numită *Antiochiană*, după fundatorul ei Antioch de la Asalo. Acelaşi nume îl purta vila lui Cicero

de lângă Puzzole unde a scris *Ch*estiunile *academice* şi *De natura deorum*. În 1635, Richelieu institui Academia Franceză cu scop de a întocmi dicţionarul limbii franceze. Cea mai veche academie de muzică este academia *des jeux Floraux* care dă premii pentru poeziile scrise în limba romană;

Această academie fusese fundată la Toulouse, în 1323, sub numele de *Collège de la gaie science*.

— *Acea Laurentia* sau *Larentia* – soţia lui Faustul, păstorul lui Numitor, care a scăpat viaţa lui Romulus şi Remus, daţi pe apa Tibrului. Licenţa moravurilor sale o

făcuse să capete numele de *lupoaica* (*lupa*); de aici fabula din anul 794. Alţii o fac soţia lui Căruntius sau Taruntius;

După moarte, ea lăsă poporului roman avuţiile din care cauză Ancus institui în onoarea ei *Larentaliile*, numite şi *Acaliile*. Plutarch face deosebire între aceste două persoane. După Gellus şi Plinius, ea avusese doisprezece fii, fraţii arvali, de unde a ieşit *Collegium fratrum arvalum*. Cuvântul *căluşari* se apropie mult din punct de vedere etimologic cu *Acea* – *larentales* (!).

— *Aclamaţiuni* – la nunţi: *plausus* (*aplauze*), *talassio* sau *io himen himenaee*; la triumfuri: *io triumfe* (de reţinut interjecţia io, care poate fi o prescurtare a numelui lui Jove sau Ianus şi care în titulatura domnitorilor români ar putea avea semnificaţia de *domn ales prin aclamaţii* – N.).

— *Achaia* – numită altă dată *Aigialos Aigialia* (pământ marginal); coastele de nord se numeau la Herodotos, Thukydides, Pausanias: *dodecapolis*. Expulzaţi din Thessalia, unde avură prima reşedinţă, acheii, de la Acheu, fiul lui şut, stabiliţi mai întâi pe malul Argosului, cuceriră tot Pelopohezul. Numai în Arcadia rămaseră pelasgii şi în Aigialia, ionii. În timpul războiului cu Troia, dinastia Pelopizilor era influentă în toată Grecia. La 1100, dorienii conduşi de Heraclizi pătrunseră în Peloponez. O parte din locuitori trecură în Asia Mică, iar alţii, sub conducerea lui Tisamen, fiul lui Orestes, se stabiliră în Aigialia sau Attica, ocupară cele douăsprezece cetăţi (după unii aceasta împărţire datează de la dânşii) şi având un guvern democratic, după moartea lui Ogyges, dădură cetăţilor numele lor: Pelene, Aigeira, Aigai, Bura, Helice, Aigion, Rhypes, Patrai, Olehus, Dyme, Tritaia. Alţii pun în loc de Rhypes şi Aigeira Leonţiul şi Cherineea. După alţii, Sikyon şi Corynthul se alătură acestor cetăţi.

— *Acheiropoeta* (care n-a fost făcută de mină de om) se spune despre icoana Sfânta Maria, ce se conservă în

biserica Sfântul Ioan de Lateran la Roma.

— *Acusmatici* – discipoli ai lui Pythagoras care, nefiind încă iniţiaţi, nu erau admişi să privească şi să asculte pe profesor decât printr-un văl. Acest noviciat dura trei ani.

— Adonis – păstor tânăr, fiu al lui Cinyras, rege în Cipru, şi al Myrrhei (sau Smyrnei, după Apollodoros). Victimă a geloziei lui Marte, fu transformat în mistreţ; Venus îi veni în ajutor şi-l transformă în anemonă; în graba ei, ea îşi sângera picioarele în spinii trandafirilor ale căror flori de atunci deveniră din albe, roşii. Sărbătoarea lui *Adonide*, *Adoniele*, se celebra în Fenicia şi dura opt zile. Mitul e de origine siriană.

— *Agapete* – fecioare ale bisericii primitive, trăind în comunitate fără a vota. Fură suprimate de Inocenţiu al II-lea.

— *Agenor* – fiul lui Neptun şi al Lybiei, rege al Feniciei, tată al lui Bel, Cadmus şi Europei, strămoş al Didonei. Mai e şi alt erou în Troia cu acest nume.

— *Agonale*, *Agonalia* – sărbători în onoarea lui Ianus, supranumit *Agonius*, pentru că era invocat când se întreprindea ceva (*ago*, *agere*); unii fac din Agonius un zeu diferit, alţii derivă numele de la *agere* = *a măcelări*.

— *Agora* – se afla în circuitul Cerameic, între Akropolis şi Areopag.

— *Alcaest* – dizolvant universal; nume dat de Paracelsus unei licori capabile de a vindeca orice umflătură; van Helmont pretindea că cu ajutorul ei se poate reda viaţa fiinţelor care au murit.

— *Algebră* – vine de la arabul *al giabarat* = *restabiliment*; în sens restrâns, *ştiinţă a ecuaţiilor* (*al gebr wal mohâbata* = *restituţiune şi comparaţie*).

— *Allobrogi* – populaţie războinică în Gallia Narbonensis. Mai târziu ţara lor se numi Sabaudia sau

Sapaudia, de unde ar veni Savoia. În 1792 se revoltară contra regelui Sardiniei, suzeranul lor, şi deciseră unirea cu Franţa sub numele de Allobrogi; în 1814 reveniră sub puterea Sardiniei.

— *Almagest* – culegere de observaţiuni astronomice şi probleme geometrice compuse de Ptolemaiost.

— *Amalthea* sau *Aix* – nume de origine incertă, probabil cretană. Zeus, ascuns de mama sa în insula Cretă, a fost hrănit de o capră cu acest nume. După alţii, regele Melir sens, din această insulă, a trimis pe fetele sale să-l hrănească pe zeu, una din fete fiind Adamanthea lui Higyn, şi aceasta îi aducea laptele într-un corn de capră, care mai târziu a devenit cornul abundenţei.

— *Amfibologie* – echivocitate, sens dublu.

— *Amphictyone* (sau *Amphicte*) – fiul lui Deucalion şi Pyrrhe, fratele lui Hellen, a domnit la Thermopylai şi în Athena după moartea lui Cranau; el a întemeiat *amfictioniile*, adunări naţionale stabilite lângă temple, cu scopul de a îndeplini sărbătorile religioase şi de a opri orice războaie în cursul acestor serbări. Existau amfictionii la Argos, la Corynth, Delphi, Termopile, Călăria.

— *Anacţi* (gr. *regi* şi *principi*) – în particular se dă acest nume dioscurilor Castor şi Pollux; în insula Cipru acest nume era titlul onorific al fraţilor regelui.

— *Andabaţi* – gladiatori care se băteau cu ochii acoperiţi; oameni care se dispută pentru un lucru pe care nu-l înţeleg.

— *Andromaca* – fiica lui Actione, regele Thebei, soţia lui Hector, cu care l-a avut pa Astianax; după căderea Troiei, a devenit soţia lui Pyrrhus şi, în fine, a lui Hellen, fiu! Lui Priam, cu care domni peste u parte din Epir.

— *Anemobat* – jucător pe funie.

— *Apoloquintose* – titlul unei apoteoze ironice pe care Seneca o face împăratului Claudius.

— *Apostazie* – părăsirea unei religii pentru alta.

— *Assone* – coloane pătrate de lemn pe care erau scrise legile lui Solon.

— *Atheneus* – nume dat de împăratul Hadrianus unei Academii stabilite de el la Roma.

— *Atlet* – luptător care dispută un preţ (*atlon*).

— *Bacalaureat* – la origine cavalerismul se împărţea în două clase: *Ies bannerets*, cei care puteau depune o sumă pentru a susţine cincizeci de ostaşi, şi *les bas-chevaliers*, cei mai puţin avuţi. Ultimul nume se dă şi unor nobili care nu aveau încă dreptul de a intra în serviciul regelui. Alţii îl derivă de la *bacea lav*. *Reus*, *frunză de laur* cu care bacalaureatul era încoronat, sau de la *baccillum*, deoarece el primea un *baston* ca semn onorific.

— Călduri *caniculare* – căldura cea mai mare este când Caniculus numit şi Sirius, din constelaţia Câinelui Mare, e pe cer.

— *Capitoliu* – templu şi întărire la Roma pe muntele Capitolin, numit primitiv *Muntele lui Saturn* sau *Tarpejus*, unde e azi palatul Caffareli. A fost fundat de Tarquinius Priscus sau Superbs şi e diferit de cel fundat de Numa, *Capitolinus vetus*. Prima construcţiune a fo' st de origine etrusca; la extremitatea de nord era Arx, citadela Romei, astăzi biserica Araloeli.

— *Cuculus* – din latină a dat *căciulă*.

— *Cariatide* – femei sau bărbaţi, statui, ţinând pe cap coşuri; un fel de atlanţi. După Vitruvius, originea lor vine de la Carla (după ce a fost cucerită, grecii au luat în sclavie toate? Femeile).

— *Cerbice* – creştet.

— *Chirurgia* – este atribuită centaurului Chiron.

— După unii (şi Herodotos), căderea Troiei ar fi avut loc în anul 1270, iar întoarcerea Heraclizilor, în 1190; după Eratosthenes. Ambele evenimente cad între anii 1184 –

1104.

— *Diadema* zeilor şi regilor egipteni are pe ea simbolul şarpelui sacru. A lui Bacchus e numită *credemnonele* (o găsim şi la indienii care la-a să atârne până spre umeri mai multe cănătâie).

— *Diaglypt*?

— Figuri sculptate îr-aurtrul suprafeţei; opus, *analypte*, cele săoate în afară.

— *Dingliphyc* – săpatndânc, lucrat cu foarfecă.

— *Diamant* – din gr. *acutmas*, care nu se supune muncii. *Prometheus o fost înlănţuit cu diamante*.

— *Dichotomie* – bifurcaţie, diviziune prin mijloc.

— *Dithyramb* – pronume al lui Bacchus. Alături cu *triambos* şi *ithymbos*, e un gen de poezie consacrat lui Bacchus. Herodotos spune că în timpul lui Kleisthenes (600) veniseră în Sikyon coruri tragice ca să-l celebreze pe eroul Adrastes.

— *Dominicani* – ordin religios înfiinţat la Toulouse de către Sfântul Dominic de Guzmann sub numele de *fratres praedicatores*, în 1215. Scopul lor era în special de a-i combate pe albigenzi.

Mai târziu, au luat denumiri diferite, în Franţa, *iacobini*, după strada Saint-Jacques, *franciscani*, iar mai târziu *iezuiţii* le disputară supremaţia.

— *Flamini* – în număr de cincisprezece, *funcţie pe viaţă*.*

— La evrei, litera *h* lipsea, fiind înlocuită prin două aspiraţiuni *he* (dulce) şi *cheth* (gravă); la greci se găseşte numai în inscripţiuni; altfel e reprezentată numai prin cele două spirite.

— *Haloţi* sau *hiloţi* – la căderea populaţiei primitive sub dorieni, urii îşi păstrară libertatea şi dreptul de proprietate, pentru care plăteau tribut fără a avea drept de vot în statele înfiinţate de învingători. Aceştia se numesc

perieci. În Sparta ei păstrară numele ţării Lacedemonia, în timp ce învingătorii se numiră *spartiaţi*. Numele hiloţilor e derivat de antici de la cetatea Helos, ai cărei locuitori fuseseră subjugaţi în urma unei revolte.

— *Histrioni* – din etruscul *hister*, dansatori pe care edilii îi aduseră din Etruria pentru a da reprezentaţii la Roma.

— *Ide* – din etruscul *iduarezi*, în *mijlocul lunii* sau partea lunii dintre această zi şi lună nouă.

— *Macaronică* – specie de poezie creată de Oraşsi de Padova, în care se introduc vorbe clin limba vulgară cu terminaţii latineşti.

— *Satira Menippe* – o satiră amestecată de proză şi versuri, foarte veche.

— *Non-lieu* – nu e motiv îndestulător pentru punerea sub acuzaţie.

— *Obliterare* – a şterge, cu încetul, pe nesimţite, lăsând trăsături (*tocire*); *alteraţie* a unui spirit obosit ale cărui amintiri se şterg.

— *Ocultaţie* – dispariţie momentană a unei stele, eclipsă de pământ, de lună etc.

— *Odontagog* – instrument pentru scos dinţii.

— *Orivietan* – remediu analog terialului, numit astfel după d'Orviétan.

— *Pancraţiu* – unul din exerciţiile vechii palestre care constă dih luptă şi pugilat.

— *Paraclet* – consolator, atribut al sfântului spirit.

— *Paronomasie* – asemănare de vorbe din limbi diferite.

— *Parthenon* – templu al Athenei fundat de Perikles la sud de Erekhtheion.

— *Patricieni* – la început *patres* se numeau *senatorii*. Până la Servius Tullius, patricienii erau singurii cetăţeni, numiţi şi *ingenui*, divizaţi în trei triburi: *Ramnes*, *Titii*,

Luceres; de la Servius Tullius şi până la Constantin cel Mare, patricienii formează adevărata nobilime, *gentes majores* – cei aleşi de Romulus; *gentes minores* – cei creaţi de Tarquinius Priscus, an opoziţie cu plebeii pe care îi ridicase la rang de cetăţeni. Nobilimea lor nu depindea de avere sau de funcţie; toate funcţiunile erau deschise plebeilor (nu cele de in

Teres *sacrificiulus*); mai mulţi *flamini* şi *sacris* palatini rămaseră patricienilor, în *sacris gentili patriciae* şi *ludis Trojanis* numai patricienii aveau drept de a participa.

— *Pedanque* – imagine de femeie cu picioare de gâscă, găsită pe unele morminte din Evul Mediu, despre care se crede că ar fi a reginei Perthe, mama lui Carol cel Mare.

— *Penaţi* – număr nedecis. Vesta, Jupiter, Lares erau între ei. Erau penaţi publici şi penaţi familiari.

— *Phyle din* – diviziuni ale poporului atenian, precum cele patru care se conservaseră până în timpul lui Kleisthenes: Toleranţii sau Geleonţii, Nopleţii. Aigicoreii, Argadeii, ale căror numiri se reduc de Herodotos la fiii lui Ion. Fiecare *phyle* se dividea, după Suidas, în trei *freiririas*, numite şi *edios* sau *tripis*, conţinând câte treizeci de genii (*ginţi*), ai căror membri (*genitai*) erau uniţi, parte prin consanguinitate (*omohalaktes*), parte prin comunitate de cult (*orgeotes*).

— *Plethora* – abundenţă de humori şi sânge.

— *Polirnathia* – mare întindere de cunoştinţe.

— *Pontifex* – de la *pontem facere* – magistrat la Roma căruia îi era încredinţată respectarea cultului. Numa ar fi ales cel dintâi pe primii patru pontifi din Ramnes şi Titii, la care se adaugă un al cincilea: *pontifex maximus*.

— *Prevaricaţiune* – trădare a cauzei sau a intereselor aceluia pe care eşti obligat să-l susţii; greşeală împotriva datoriilor ce îţi incumbă în exerciţiul funcţiunii, a sarcinilor de serviciu.

— *Prorogaţiune* – prelungire cu un an a funcţiunii, peste termenul stabilit iniţial.

— *Ptialagog* – care provoacă salivaţi unea.

— *Pyrrhenism* – sistem al lui Pyrrhon din Elida, contemporan al lui Aristoteles; scepticism, afectarea atitudinii de a te îndoi de tot.

— *Rapsozii* formau o corporaţie mare, îmbrăcaţi în roşu pentru *Iliada* şi în violet pentru *Odyseea*, cu o nuia în mină, ca simbol al meseriei de poet.

— *Roinaică* – limba greoilor din Imperiul roman de apus şi a grecilor actuali.

— *Sanscrita* – păli, practitul, limba cawi şi limbile indo-europene sunt fiice ale sanscritei.

— La început, Senatul roman se alegea numai din ginta Ramnilor.

— *Speculum* – instrument cu care se dilată cavităţile naturale.

— *Sincretism* – amestec confuz de opinii pe care o şcoală filosofică le adoptă fără a le pune de acord.

— *Telamoni* – figuri de oameni servind (precum cariatidele).

— *Teriacă* – compoziţie opiacee numită astfel pentru că a fost prescrisă contra muşcăturilor de animale veninoase şi deoarece carnea de viperă este unul din ingredientele ei principale.

— *Triglyph* – specie de ornament (*bossage*) în capitelul doric cu săpături (*glyphe canali*) egale în unghiuri, separate prin trei laturi.

— *Vacaţiune* – timpul pe care unii ofiţeri publici îl pun pentru exercitarea unei operaţiuni; prin extensiune, onorariul plătit oamenilor de afaceri, oamenilor legii şi ai justiţiei, experţilor.

Din *Enneades* de Plotin:

— *Eneade* înseamnă *grupuri de nouă cărţi*.

— Când Amelius îi cerea permisiunea de a-i face portretul, Plotin i-a răspuns: „Nu e destul că purtăm această imagine cu care natura ne-a înveşmântat? Trebuie să permitem să rămână din această imagine o altă imagine mai durabilă, ca şi cum aceasta ar merita să o priveşti?”

— Acţiunea nu produce niciun bine prin ea însăşi; dispoziţiile noastre interioare sunt cele care fac ca acţiunile noastre să fie cinstite; înţeleptul când acţionează culege fructul nu al acţiunilor înseşi, nici al evenimentelor, ci a ceea ce posedă el însuşi. Salvarea patriei poate veni de la un om rău sau necinstit şi dacă altul este autorul, rezultatul este la fel de plăcut şi pentru cel care profită. Acest eveniment nu produce deci o plăcere specială pentru omul fericit; este o dispoziţie a sufletului din care şi fericirea şi plăcerea derivă. A pune fericirea în acţiune

înseamnă a pune un lucru strein virtuţii şi sufletului; actul propriu al sufletului constă în a fi înţelept; este un act interior al sufletului şi în aceasta constă fericirea.

— Dintre toate corpurile, focul este frumos prin el însuşi; printre celelalte elemente el este la rang de idee; el e cel mai ridicat prin poziţia sa şi cel mai uşor dintre toate corpurile, pentru că este vecin cu dncorporalul; el este singurul care nu adună, nu primeşte în el alte elemente, în timp ce celelalte elemente îl primesc în ele, căci ele se pot încălzi în timp ce el nu se poate răci. El este cel care în mod primar posedă culorile şi tot de la el celelalte lucruri primesc diverse forme şi culori. El luminează şi străluceşte fiindcă este o idee.

— Cum se va putea vedea această frumuseţe imensă care rămâne într-un anumit fel în anteriorul sanctuarelor şi nu iese la iveală pentru a fi văzută de profani? Cel care poate, să meargă, deci, şi să o urmărească în intimitatea ei.

— Niciodată un ochi nu va putea vedea soarele fără să devină asemenea acestui astru şi niciun suflet nu poate vedea frumosul fără să devină frumos. Deci orice fiinţă trebuie să devină mai întâi Zeu şi Frumos dacă vrea să contemple pe Dumnezeu şi Frumosul.

— *Zodiacul* nu are sens decât relativ la un observator terestru şi nu priveşte planetele înseşi.

— Întreg universul e plin de semne; în zborul păsărilor găsim semne ale viitorului; totul conspiră nu numai într-un individ oarecare, dar chiar în întregul univers.

— Raţiunea acţionează precum un sigiliu care îşi imprimă forma să în ceară sau ca un obiect care îşi reflectă forma în apă.

— Materia ca o oglindă rămâne complet inalterată de forma pasageră care apare în ea (pe care o ia la un moment dat).

— Aristoteles: Poţi avea o imagine falsă despre un lucru despre care ai o părere justă; astfel soarele pare a avea mărimea unui picior, însă e dovedit că el este mai mare decât pământul.

— Ce împiedică ca binele şi răul să fie în univers

părţi ale raţiunii universale, aşa cum pe scenă rolurile actorilor sunt părţi ale dramei?

— Numele Aphroditei ar veni de la cuvântul *abron*, care înseamnă *graţie*.

— A te scula cu corpul înseamnă a trece dintr-un somn într-altul; înseamnă doar a schimba patul. A te deştepta, în realitate, e doar atunci când părăseşti corpul.

— Da, inteligenţa este frumoasă şi ea este cea mai frumoasă dintre fiinţe; în lumină pură, în strălucirea fără umbră în care e aşezată, ea înfăşoară toate fiinţele; lumea noastră sensibilă, atât de frumoasă, nu este decât o umbră, o imagine, în splendoarea sa ea nu admite nici inteligenţa, nici tenebrele, nici disproporţia; ea trăieşte o viaţă fericită, admiraţia îl cuprinde pe cel ce o vede, care pătrunde în ea şi se uneşte aşa cum trebuie să se unească.

Jurnal de la Poiană

A şaptea vară, aici. După o călătorie lungă în Germania Federală, Franţa şi Spania, de unde m-am întors cu revelaţia lui Gaudi şi a nebuniei sale divine. Vară ploioasă, cum au fost ultimele veri. Răcoare, mai puţină linişte, mai mulţi turişti care mă caută. Am pus pe poartă un *avertisment* pentru cei ce ar dori să facă conversaţie cu mine când eu am chef de lucru. Omul meu încuie tot timpul, dar se mai strecoară fetiţe de la vila *Ialomiţa*, care doresc pene de păun sau autografe, poete nebune dau telefon la nouă dimineaţa, oră matinală pentru mine care mă culc la trei noaptea. Într-o zi a sosit un profesor de la Piatra Neamţ, cu cincisprezece elevi, i-am luat la goană! În tandem cu N. Totul neschimbat. Iarba a crescut mare, cositul a întârziat pentru că vremea e rea, drumul promis de primarul de la Buşteni nu a fost construit, ca şi anul trecut, pietrele au fost cărate în alte părţi, noi ne rupem picioarele pe Zamora, călcând ca pe ouă fierte, dar e mai puţină agitaţie ca la Bucureşti, unde plouă zilnic, dar nu se

poate respira, clima devenind tropicală. Ca totdeauna, sunt înghesuit de comenzi, de proiecte. Nu ştiu cu ce să încep. * * *i*

Cele şase volume ale *Caietelor* vor deveni probabil zece sau douăsprezece. La public, primul a avut succes, spre surprinderea mea. Tirajul de 18.000 exemplare, dacă ştiu bine, epuizându-se în mai puţin de două luni. Poeţii *trag* frumos din aceste texte şi apar volume improvizate, pline de un hieratism ce mă face să zâmbesc, se fac presupuneri, încet-încet, masca *Principelui* apare pe după perdele, dar acest aer atoateştiutor, arborat de indivizi ce nu au citit în viaţa lor mai mult de zece cărţi, mă face furios. Ici-colo se dau lecţii. Un profesor care povesteşte poezia se loveşte de lipsa unei litere sau de o transcriere greşită a unei date. Evident, are dreptate, dar asta e esenţial?

Ca presă, primul volum al *Caietelor* a fost întâmpinat cu o stimă rece, încet-încet imaginea hoţului de buzunare se modifică. Nu vreau să fac nicio demonstraţie, pun la dispoziţie nişte texte selectate, pe care aş fi fost bucuros să le fi citit fără să străbat atâtea mii de pagini, nu toate foarte interesante. O faţă ilustră, după un zvon public, ar fi mârâit: *Da*, *nişte maculatoare*, *apărute sub formă de ceaslov*. Ca spirit, e bună chestiunea, numai că noi am pierdut gustul enciclopedic, vrem să citim ziare şi reviste, să ne uităm la televizor şi să aruncăm bibliotecile la dracu'. Ei, bine, nu se poate. Răbdarea e singura armă. De la E., din America, un mesaj de simpatie. El a înţeles cel mai bine despre ce este vorba, pentru că a practicat toată viaţa aceeaşi răbdare. Cariera internaţională de om de ştiinţă, specializat în istoria religiilor, îi facilitează să înţeleagă pe un emul.

Peste câteva luni voi împlini o vârstă rotundă. Aş fi vrut să scot primele trei volume din *Istoria* mea, *a*

literaturii române, polemică şi antologică, dar am învăţat să nu mă mai grăbesc, să nu mai leg de date fixe unele chestiuni literare. E timp destul. Dacă nu ar fi această epuizare care-mi face feste! Acum două săptămâni am căzut din nou la B. în casă. Venisem să-l sărbătoresc şi am zăcut în patul gazdelor patru ore. O ameţeală care vine periodic mă fulgeră şi-mi dă avertismente, dar cine se opreşte când are atâtea de făcut? Intervenţiile mele pentru lărgirea locuinţei de la Bucureşti s-au dovedit infructuoase. Calea legală nu mă ajută. Trebuie mers unde ştiu eu, dar mândria mă opreşte. Până atunci vin comisii de la Primărie, măsoară, dau din umeri: spaţiu excedentar… În sfârşit, bine că există această curte cu păsări, cu doi din şi cu păuni…

Aşadar, evenimentele acestei ierni…

Gigi a mutat gardul ca să facă loc pavatorilor care nu au mai venit să pună o piatră pe uliţa noastră. Nea Costea şi-a însurat fiul cel mare, a fost chef mare, trei zile au chiuit şi au arătat tuturor vecinilor ce fericiţi sunt. Chiar nea Enache, cel ce pune şiţă pe case, care părea mai sobru, a fost zărit de noi cam vesel într-o dimineaţă, în costum negru, ţinându-şi de gât soţia, venind de la o nuntă. Mi s-a explicat foarte serios că, dacă a trecut înălţarea Domnului, au început nunţile. Să le fie de bine. La Poştă, aceleaşi două fete, mai îmbătrânite puţin, una măritată; la chioşcul de ziare, o domnişoară Aurica neschimbată şi nesuferind de bovarism. La „Alimentara”, vin prost cu etichetă falnică: *Malaga*, sosit din Albania, cu gust de sirop de coacăze. N. Înjură şi vrea să le trimită sticlele înapoi. Păuniţă, ca în fiecare vară, stă pe ouă. „Cinci”, spune nea Costea. Din recolta de anul trecut ne-am ales cu un păun şi o păuniţă care s-au salvat de o iarnă grea şi defilează prin faţa casei. Sunt mai domestici, nu fug decât de căţeaua Barcelona (naşi: M. plus N.) care este cea

de-a treia lo godnică a lui Gică, întrucât Foamea Neagră a fost alungată pentru că era neum prost, iar Lady, de anul trecut, superbă, bine hrănită, a fost trimisă cu un autocamion cu număr de Ploieşti cine ştie unde, întrucât crescuse atât de mare, încât îi crea lui Gică Doi un mare complex de inferioritate. Vorbă lui N., căţelul nostru scump a rămas flăcău unguresc, deşi toată iarna a locuit cu o Jady în acelaşi coteţ şi nea Costea a semnalat unele incursiuni în vecini, cât timp gardul a fost în construcţie. Am un nou vecin, pe C, care a luat vila *Cuibul nostru* şi trebăluieşte în fiecare duminică la garduri. Până acum avem patru scriitori în localitate, sper că cifra să nu mai crească, pentru a nu fi silit să mă mut. Pe deal, sus, lângă *Castelul Pălărierului*, se ridică o casă nouă. Mulţi doctori şi ţigani care se înmulţesc văzând cu ochii. Deocamdată aceştia din urmă nu fură decât găini. Să vedem ce ne mai rezervă viitorul. Ce-ar mai fi nou? Deci aşteptăm a treia generaţie de păuni, ce voi face cu atâţia nu ştiu, mi-au rămas unsprezece găini, am tăiat un cocoş care se lupta cu celălalt, la sfatul lui nea Costea, ouă au fost atât de multe în lipsa noastră din ţară, că le-am dat la gunoi pentru că se înnegriseră «steptându-ne.

Gică Doi arată că Franz Joseph, i-au crescut barbeţi, are o demnitate melancolică de căţel solitar. O priveşte pe Barcelona care are în total douăzeci de centimetri, că ne ceva de pe lună. Sunt de fapt rude. Bunica căţelei a fost mama lui Gică. Ea e descendentă dintr-o soră a lui Gică dusă la Câmpina, de unde a sosit această minunată şi expansivă fiinţă care a fost legată ca să nu tulbure clocitul păuniţei bătrâne, ce de mai mult de douăzeci şi cinci de zile stă sub un măr de lângă terasă, pe ploi cumplite, cu un devotament formidabil, nemişcându-se decât câteva minute, când fuge să mănânce ceva de la nea Costea sau să bea apă. De-aia nici nu cosim, ca să n-o speriem, d-aia

Barcelona şi-a început existenţa la noi *în sfoară*, adică legată cu o cureluşă. Asta pentru că fusese găsită la poartă, cu capul între sârme, gata să se sugrume. E din neamul lui Gică Unu, cu cap de lup mai mult, foarte rea şi temperamentoasă.

…„Căutători de esenţe, rafinori, abstractori, ideal al formelor euclidiene”, în Dan Botta.

„Sunt indus să iau lumina picturii lui Vermeer drept *substanţa spinozistă*” (tot el).

Este citat Hugo, cu *liniile de amforă ale spaţiului, cu puritatea nopţii, cu lirele şi efluviile ei, cu complicitatea Universului*.

Jurnal de la Poiană

Copacii au crescut. Nu mai văd de pe terasă femeia culcată a lui Apostu, trebuie să fac ceva. Vor fi probleme când se vor ridica şi brazii argintii din faţă, sălciile deja au creat o bună cortină în faţa cu

Riozităţii celor sosiţi la vila *Ialomiţa*. Spre drumul forestier au tăiat tot, prematur, şi sunt descoperit. Brazii dinspre răsărit se ridică lent, dar sigur, îmi pare rău după corcoduşul tăiat prosteşte în urmă cu doi ani… Vai, cum trece vremea, a şaptea vară aici…

Era un copac generos care dădea fructe multe şi mirosea splendid. Mi-a promis Gigi trei brazi mari din pădure. Mi-a adus nişte ăia mititei pe care trebuie să-i aştept să crească ani de zile. Un copac, ce mare lucru, şi noi îi punem la pământ cu uşurinţă…

Stejarii druidici nu mai folosesc pentru odihna păunilor care s-au dat pe lângă *Casa cavalerilor*, unde nu bate vântul. Generaţia a doua de păuni dă evidente semne

de izolare. Nu se amestecă cu cei mari. De altfel, bărbătuşul din generaţia a doua a atacat păuniţă cea mică, dar aceasta a refuzat ostilităţile, fiind probabil prea junǎ, de unde păunul a trecut în cuşca găinilor, unde au loc reale conflicte cu cocoşul. Barcelona îi latră seară pe toţi, pentru că păunii vin să ciugulească, ca şi vrăbiile, pâine şi resturi de carne din troaca lui. Până i-o da un păun cu ciocul în cap, cum i-a făcut lui Gică, care de atunci practică o neutralitate activă…

Aş mai semnala iar atacul asupra vilei a acelei teribile ciuperci, care se înmulţeşte fioros. Bucătăria a fost în pericol. A fost atacat lemnul, dar şi plasticul, care însă a rezistat. Iar bani, iar deranj, nu e an să nu se strice ceva. Multă umezeală şi apă. Acum trandafirii înfloresc pe zidul de piatră, am tăiat măceşul, care are ceva nenobil, şi aştept cositul finului…

„Un fluviu germinai, un torent de energie cosmică care enervează spaţiile”. „Hugo – spune Botta – e un poet al stării de preludiu. Totul la el e infinit pur, auroral”. Pe urmă e citat Leconte de Lisle care zicea despre Hugo: „E prost, prost ca Himalaya! Un munte mistic în spaţiu elysean…”

Jurnalul lui Gâde: „Dostoievski e grandios pentru că n-a redus lumea la o teorie, pentru că nu s-a lăsat redus de o teorie. Balzac a căutat totdeauna teoria pasiunilor, e o mare şansă pentru el că n-a găsit-o niciodată”.

Făţarnicul zâmbet al mării, parcă în Vergilius sau Homer.

Bacchus a pus la jugul carului său tigri îmblânziţi (mitologia).

„Voi ascuţi sabia mea şi mâna mea va face judecată, chiar eu voi pedepsi şi pe duşmani şi pe cei ce mă urăsc, voi îmbăta săgeţile mele cu sânge şi sabia carne va mânca din sângele răniţilor” (*Deuteronom*), citat de Clement

Alexandrinul.

Tot acolo: Cerul este scaunul tău (Sfântul Duh).

„Perlele şi broască-ţestoasă cresc şi descresc odată cu luna" (Mircea Eliade, *Alhimie asiatică*).

„Au preacurvit lemnul şi piatra şi-au adus jertfă de tămâie lui Baal" (Ieremia, III, 9).

Tot el: „Desfrânata frumoasă şi veselă, povăţuitoare a farmecelor…"

Ceva ce mi se potriveşte, în Clement Alexandrinul: „M-am *făcut duşmanul vostru, spunându-vă adevărul*".

„Rădăcinile amare ale fricii" (acelaşi).

Instrumente cu ancie, cu gură de fluier (flautul); instrumente cu ambuşcură (muştiuc); flautele din *Pinii din Roma* sau din *Pierrot lunaire* de Schönberg sau din *Joc de cărţi* de Straviński; un registru supraacut: Straviński care a găsit în *Sărbătoareaprimăverii* o sonoritate impasibilă, rece, aproape extatică; contrasurile *divisi*; flautul, instrument agil; *fmilato* (*flatter zunge*); tremolo dental (efect scos cu limba) – ca limbaj muzical în *Janus*.

„Mă înserez" (Vinea).

Janus, zeu roman, egal *Făt-Frumos*, egal *Caloianul* (*Kalos-Ianos*). Ovidius, în *Fastele* sale, îl descrie: *Janus, ce ai două chipuri, Janus cel sfânt, minurvat/prin dubla-i figură şi-arată/dintr-odată chipul său dublu I zeul în dreapta ţine un toiag f o cheie în stânga*.

„*Cheia porţilor cerului*, ca şi moşul din basmele noastre" (Ion Gheorghe, *înainte şi după Orfeu*).

„… un timp de neastâmpăr şi palpit" (o Cron*ică de* la 1848).

„Cântecul tău că o lavandă sonoră" (Arghezi).

Corvete şi bişniţari pentru decorul din *Janus*.

„Se topesc zăpezile şi zburdă mieii caprei" (folclor).

„Un individ cu ochi mărunţi de muscă" (Liviu Călin).

„Moartea e începutul nemuririi" (Robespierre,

Discours de 8 Thermidor).

„*O, scump Harmodios, desigur n-ai murit/Trăieşti într-un ostrov prea fericit*” (Callistratos).

Platon: „Acolo puteam contempla acele esenţe perfecte, simple, calme şi fericite, şi viziunile radiau în sânul celei mai clare lumini, şi eram noi înşine limpezi, liberi, încă în acest mormânt pe care-l numim corp şi pe care-l purtăm cu noi, precum stridiile îşi poartă scoica”.

Barrés vedea o liră pe toate colinele Franţei.

„Moda moare tânără” (Cocteau).

„Eu sunt ca un orb care umblă pipăind, dar sunt oarbă în mijlocul adevărului. Ei toţi văd, dar văd minciuna, pe când eu pipăi adevărul” (Cassandra din *Război cu Troia nu se face* de Giraudoux).

„Luciditatea este adesea lumina încăperilor sărace” (Eugen Ionescu).

„Omul nu are obişnuinţa morţii” (Malraux).

„Te iubesc până la moarte/Şi de-acolo mai departe” (folclor).

Găsesc notat în *Jurnalul* meu de la Bucureşti că în septembrie 72 mi-am cumpărat doi papagali (o femeiuşcă alb-albastră, de vis, şi un bărbătuş, verde pestriţ, de la sala „Universul”). Le-am luat seminţe, colivie, i-am aşezat în faţa oglinzii veneţiene şi le-am aprins toate luminile, pentru a-i face să se simtă bine. Erau zgomotoşi, strigau tot timpul, insolent, spre mine, rodeau fragilele gratii de metal, au evadat de două ori, abia putând fi recuperaţi şi readuşi în colivie. M. a aruncat un şal după ei şi aşa i-a plonjat din tavan. Erau amoroşi, se sărutau parcă, de fapt îşi ciuguleau un fel de pieliţă care le creştea în cioc. Dacă băteam la maşină, credeau că acolo există o altă pasăre şi asta le crea o mare enervare, strigau agitaţi. În preajma celor cinci peşti din acvariu arătau o curiozitate rece, dar deve ne-au calmi. După o săptămână, bărbatul, Coco, cum

i-am spus, a început să gogească. Credeam că de melancolie, mai târziu am aflat că un profesor american a făcut o experienţă cu nişte păsări şi că unele au înnebunit intrând într-o cameră cu pereţii galbeni şi cu multe oglinzi. Şoarecii delirau, de pildă. La 27 septembrie l-am găsit mort, de dimineaţă, pe bărbătuş, căzuse cu capul în micul bazin cu apă. A murit, curat şi trist, din cauza detenţiei, probabil. Ce fiinţă graţioasă, delirantă, ce nedreptate, notez! Peste o noapte, moare şi papagaliţă. E Înţepenită după ce cadavrul papagalului fusese îndepărtat. *Oroare*! Nu mai cumpăr păsări, fie ce-o fi!

Peste trei zile, zguduit de întâmplare, încep *Sezonul ploilor* din finalul lui *Janus*, pe care îl tot amânam de ani de zile. Cred că moartea a trecut prin acea casă şi şi-a ales, deocamdată, papagalii. Lucrez febril şi cred că am scos ceva frumos. Totul marcat şi de lectură a doua din Márquez cu al lui *Veac de singurătate* pe care o înghit setos. Mare scriitor…

Ezra Pound tăcând, tăcând, nerăspunzând la întrebările streinilor (numai bând whisky), în Italia, după cum povesteşte Pârvulescu. Ce pedeapsă pentru acuzaţiile nedrepte pe care i le-au adus oamenii!

„Filmele sunt un fel de ziare care, dacă nu le citeşti azi, mâine sunt vechi şi neavenite” (Radu Cosaşu).

„Pentru a înainta cu un centimetru în domeniul libertăţii, omului îi sunt necesari mulţi morţi” (Hernández).

„Crima e o singurătate” (Camus).

„Nocturn, sinuos, feroce” (un ziarist despre Oufkir).

„Tăcerea mistică a zăpezii” (Pierre MacOrlan).

MAGIE – MITOLOGIE – POEZIE

Din *Cartea morţilor* (la egipteni):

N-am blestemat. I N-am înşelat. I N-am furat. N-am minţit înaintea judecăţii. I N-am înşelat pe nimeni. /N-am necăjit pe văduvă. /N-am pus pe un şef de lucrători să

lucreze mai mult decât putea, N-am aţâţat tulburare. I N-am făcut pe nimeni să plângă. I N-am adus pe nimeni la foame. I N-am fost leneş. I N-am fost nepăsător. /Nu m-am îmbătat. I N-am dat ordine nedrepte. /N-am avut o curiozitate supărătoare. I N-am fost limbut. /N-am lovit pe nimeni. /N-am ucis. I N-am ordonat ucidere prin trădare. /N-am cauzat nimănui frică. I N-am vorbit de rău pe altul. I N-am ros inima mea cu invidie. /N-am formulat acuzaţiuni false. I N-am luat laptele de la gură pruncilor. I N-am pârât pe sclav la stăpânul său. /N-am făcut rău sclavului meu abuzând de superioritatea mea asupra lui.

Imn către Ammon Ra

Salutare ţie! Laudă ţie pentru că locuieşti în mijlocul nostru! Prosternări înaintea ta, pentru că tu ne-ai creat! Tu eşti binecuvântat de către toate creaturile; tu ai adoratori în toate regiunile, în înaltul cerurilor, în toată întinderea pământului, în adâncurile mărilor. Zeii se pleacă înaintea sfinţeniei tale; sufletele laudă pe cel care le-a creat. Ele se bucură că se prezintă înaintea născătorului lor, ele-ţi zic: „Mergi în pace, părinte al părinţilor tuturor zeilor, care ai suspendat cerul, ai întins pământul". Creatorul fiinţelor, făcător al lucrurilor, rege, suveran, viaţă, sănătate, putere; cap al zeilor, noi adorăm spiritele tale, pentru că tu ne-ai făcut; îţi aducem ofrande pentru că tu ne-ai dat naştere; te binecuvântam, pentru că locuieşti în mijlocul nostru.

Imn către Ra

Lăudă ţie, mumie care întinereşti sau renaşti veşnic; fiinţă care te naşti singură în fiecare zi!

Laudă ţie, care străluceşti în Nu, pentru ca să dai viaţă la tot ceea ce a creat el; care ai făcut cerul şi ai înconjurat cu mistere orizontul lui!

Laudă ţie, Ra, care, apărând la ora ta, arunci raze de viaţă pentru fiinţele inteligente!

Laudă ţie, care ai făcut pe zei în totalitatea lor, Dumnezeu, care se ascunde şi a cărui imagine nu poate fi cunoscută!

Laudă ţie, când tu circuli pe firmament, zeii care le însoţesc scot strigăte de bucurie.

Imn către Nil

Salutare, Nilule, tu care te-ai arătat pe acest pământ şi care vii în pace ca să dai Egiptului viaţă! Zeu ascuns, care aduci întunericul în ziua când îţi place să-l aduci, învielor al ierburilor pe care le-a creat soarele ca să dea viaţă tuturor dobitoacelor... Creator al grâului, producător al orzului, el perpetuă durata templelor; repaus al degetelor este lucrarea lui pentru milioane de nenorociţi. Când scade, zeii în cer cad cu faţa în jos, oamenii slăbesc... Când creşte, pământul se umple de veselie... El aduce provizii delicioase; el creează toate lucrurile bune. Domnul bucatelor plăcute, alese; numai lui i se datorează că sunt ofrande. El face să crească iarba pentru dobitoace; el prepară sacrificiile pentru fiecare zeu. Bună e tărâia adusă de către el. El cuprinde cele două ţări ca să umple antrepozitele, să umple grânarele, să pregătească bunurile săracilor!

Inscripţie

Dumnezeul unic, fără pereche, e unic chiar în mijlocul zeilor. El e unic, dar are o mulţime de nume, o mulţime de forme. El e sufletul sfânt care naşte pe zei, care îmbracă forme, dar rămâne necunoscut. El întruneşte pe toţi zeii în corpul său. Zeii sunt numai forme care sunt înăuntrul lui, în sânul lui. Substanţa zeilor e însuşi corpul lui Dumnezeu, substanţa lui primară. El a produs-o, a creat-o, a născut-o; ea a ieşit din el.

Inscripţie pe mormântul unei femei

O, frate, amice, bărbate, bea, mănâncă, deşartă cupa plăcerii, iubeşte şi celebrează sărbătorile; fă-ţi după

dorinţă şi nu lăsa să-ţi intre *întristarea în inima ta, cât timp eşti pe pământ. Pentru că Ament e ţara somnului greu şi a întunericului, loc de doliu pentru cei ce locuiesc aici. Ei dorm în formele lor necorporale; nu se mai deşteaptă ca să vadă pe fraţii lor; nu mai recunosc pe tatăl şi pe mama lor; nu se mai mişcă spre femeia şi spre copiii lor. Fiecare se satură cu apa vieţii; numai mie mi-e sete. Apa vine la cel care trăieşte pe pământ; unde mă găsesc eu, chiar apa-mi pricinuieşte sete. Nu mai ştiu unde mă găsesc de când am intrat în această ţară, după adierea de pe malul fluviului, ventru ca să-mi răcorească inima mea în jalea sa Pentru că aici locuieşte zeul al cărui nume e numai Moarte. El cheamă pe toată lumea la el şi toţi i se supun, tremurând înaintea mâniei sale. Puţin îi pasă lui şi de zei şi de oameni; mari şi mici sunt totuna înaintea lui. Fiecare se îngrozeşte a-i adresa vreo cerere, pentru că el nu ascultă. Nimeni nu vine să-l laude, pentru că el nu e binevoitor pentru cel care-l adoră. El nu se uită la nicio ofrandă care i se întinde.*

Imn către Seti II

Întoarce-ţi faţa ta către mine, soare răsărind, care luminezi lumile cu frumuseţea ta, disc strălucitor printre oameni, care alungi întunericul Egiptului. Tu ai forma părintelui tău, când el se înalţă în cer, şi razele tale pătrund în toate ţările; nu e loc care să fie lipsit de frumuseţile tale, pentru că cuvintele tale dictează destinele tuturor ţărilor. Când tu te repauzezi în palatul tău, tu auzi ce se vorbeşte în toată ţara, pentru că tu ai milioane de urechi. Ochiul tău străluceşte mai mult decât steaua pe cer şi vede mai bine decât soarele. Când vorbeşte cineva, chiar dacă gura care vorbeşte ar fi între pereţii unei case, cuvintele lui ajung la urechea ta. Dacă face cineva vreo faptă ascunsă, ochiul tău o vede, o, rege, domn graţios, care dai tuturor suflarea de viaţă.

Triumful lui Meneftah

E atotputernic, Banra (*fiul soarelui*)*, viaţă, sănătate, forţă; I foarte înţelepte sunt proiectele sale; I cuvintele lui sunt binefăcă*toare *ca Thot. I Tot ce face el se îndeplineşte. I Când e ca un povăţuitor în fruntea arcaşilor, I cuvintele lui pătrund zidurile. I Foarte prieten celor care şi-au plecat capul I înaintea lui Meiamnu. I Vitejii săi soldaţi cruţă pe cel către s-a umilit I înaintea curajului şi a forţei sale; ei cad asupra…* I Co*nsumă pe* si*rian. i s-ar dan*ii*, pe* ca*r*e *i-a*i *adus cu* sa*bi*a *ta, I* fa*c prizoniere pro*p*riile lor tr*îb*uri. I* Pr*e*a *feri*cită *în*to*arcerea ta* l*a* T*he*b*a, I* tr*iumfătorule! Ca*r*ul tău e t*ras *cu* m*â*n*a, I* pe c*â*nd *tu*-l *con*d*uci către părintele tău ve*n*erabil. I* Am*ma*n*, bă*rb*at al* m*amei sal*e*.*

Corespondenţa între Amon-Emăpt şi elevul său Pentaur

Cel care se face scrib e scăpat de datorie servilă, cruţat de orice corvoadă, nu mai are nevoie să umble nici cu plugul, nici cu caţa. Nu ai în mâna ta condeiul? Aceasta e deosebirea între tine şi cel care învârteşte vâsla. Eşti la adăpost de orice mizerie; nu ai stăpâni violenţi pe capul tău, nu ai mulţi superiori… Numai scribul e fericit; el e mai presus de orice pe acest pământ.

Din *inscripţiile ministrului Una*:

Cariera ministrului Una:

A. simplu paj; b. amic; e priveghetor al profeţilor piramidei funerare; d. auditor; e. amic al regelui;

F. supraintendent al casei regale;

G. Ministru atotputernic; h, principe guvernator al ţărilor de miazăzi, de la Clephantine până la vârful Deltei. Plin de favoruri, el s-a bucurat de cea mai mare favoare pe care un rege o acordă unui supus: permisiunea de a sta cu sandalele în picioare în palat şi chiar în faţa faraonului.

Această armată a imers în pace: ea a intrat cum i-a plăcut în ţara Hiruşaitu. Această armată a mers în pace: ea

a zdrobit ţara Hiruşaitu. Această armată a mers în pace: ea a intrat în toate cetăţile lor fortificate. Această armată a mers în pace: ea a tăiat smochinii lor şi viile lor. Această armată a mers în pace: ea a ars toate grânele lor. Această armată a (mers în pace: ea a măcelărit zeci de mii de soldaţi de-ai lor. Această armată a mers în pace: ea a adus în robie pe bărbaţi, pe femei şi pe copiii lor, în mare număr, lucru de care Sf inţenia-Sa s-a bucurat mai mult decât de orice.

Din *Cărţile lui Tahout*:

Zis de Ra către Nun (Abisul): „Tu, mai-marele zeilor, din care sunt

Spes nobis nulla
Vel insanio
Furore contineor
Diuina animus
Confi

Născut, şi voi, zei antici, iată oamenii care s-au născut din mine însumi; ei vorbesc vorbe împotriva mea; spuneţi-mi ce aţi face voi într-o astfel de împrejurare; iată, am aşteptat şi nu i-am omorât mai înainte de a fi auzit cuvintele voastre”.

Zis de către zei: „Ca forţa ta să permită să fie loviţi aceşti oameni care urzesc lucruri rele, duşmanii tăi, şi ca nimeni [să nu mai rămână dintre ei]”.

Zeiţa plecă şi omorî pe oameni pe pământ. Şi iată că zeiţa Sekhet, timp de mai multe nopţi, a călcat în picioare sângele lor.

Zeului însă îi părea rău că au mai rămas câţiva oameni.

Zis de către Ra: „Eu trăiesc, dar inima mea s-a săturat de a mai fi cu oamenii şi nu i-am distrus cu desăvârşire. Nu i-am distrus eu însumi”.

Din *Tratatul de morală* al lui Ftahotpu (Ftahotep):

Fiul care ascultă de poveţele părintelui său va ajunge la adânci bătrâneţi… Ascultarea fiului e bucuria părintelui. Rebelul crede că ignoranţa este ştiinţă, că viţiile sunt virtute; el comite în fiece zi, cu îndrăzneală, tot felul de fraude (fărădelegi) şi trăieşte ca şi cum ar fi mort. Ceea ce înţelepţii ştiu că e moartea, pentru el e viaţa de toate zilele; el îşi continuă drumul, încărcat de o mulţime de blesteme. Fiul supus va fi fericit pentru că a fost ascultător; el va ajunge la bătnâneţe, la favoare… Aşa am ajuns eu om bătrân pe pământ; am petrecut o sută zece ani plini de favoarea regelui şi cu aprobarea celor mai bătrâni, împlinindu-mi datoria către rege, în schimbul favoarei sale.

Din *Instrucţiunile către fiul său* ale lui Amenemhat I:

Ori că lăcustele organizau prădăciunea; ori că se plănuiau dezordini în palat; ori că inundaţia nu era de ajuns şi rezervoarele erau secate; ori că vedeau că tu eşti tânăr şi se ridicau în contra ta; eu nu am dat înapoi nicio

dată de când m-am născut... Aon pus să se lucreze tot pământul până la Abu; am întins bucuria până la Adhu. Eu sunt cel care face să crească cele trei feluri de grâne, amicul lui Neprat. Nilul a acordat, după rugăciunea mea, inundaţia peste toate câmpiile; pe timpul meu nimeni n-a simţit nici foamea, nici setea; căci toţi lucrau după ordinele mele şi tot ce ziceam pricinuia o nouă bucurie. Eu am zdrobit pe leu, am prins pe crocodil.

Poartă-te mai bine decât înaintaşii tăi. Menţine bună armonie între supuşii tăi şi tine, de teamă ca ei să nu ajungă a se îngrozi de tine. Nu te izola în mijlocul lor; nu te mândri; nu considera ca frate turnai pe cel bogat şi pe nobil; dar nici nu primi lângă tine pe cei întâi veniţi, de a căror prietenie nu eşti sigur.

Cântecul de triumf al lui Thutmes al III-lea

Am venit, ţi-am acordat a lovi pe principii din Tsahi. I-am aruncat sub picioarele tale prin ţările lor. I-am făcut să vadă maiestatea ta, asemeni unui domn al luminii, luminând feţele lor ca imaginea mea.

Am venit, ţi-am acordat a lovi vapoarele asiatice; am adus la robie pe capii popoarelor Rutenu.

I-am făcut să vadă maiestatea ta, investită cu însemnele sale; tu apucai armele şi luptai pe carul tău.

Am venit şi ţi-am acordat să loveşti pământul Orientului; Kefta şi Asebi sunt sub teroarea ta. I-am făcut să vadă maiestatea ta, asemenea unui taur tânăr cu inima fermă, cu coamele ascuţite, căruia nimeni nu-i poate rezista.

Am venit şi ţi-am acordat să loveşti pe cei ce locuiesc în porturile lor; ţările Madeu tremura înaintea ta. I-am făcut să vadă maiestatea ta, asemenea rechinului, stăpân teribil al apelor, de care nimeni nu se poate apropia.

Am venit şi ţi-am acordat să loveşti pe cei care îşi au reşedinţa în insule; cei care locuiesc în mijlocul mării sunt

atinşi de răgetele tale. I-am făcut să vadă maiestatea ta, asemenea unui răzbunător care stă pe spatele victimei.

Am venit şi ţi-am acordat a lovi pe Tahenu (popoarele din nordul Lybiei); insulele Danaunilor (Danailor) sunt sub puterea spiritelor tale. I-am făcut să vadă maiestatea ta, asemenea unui leu furios care se culcă pe leşurile lor, prin văile lor.

Am venit, ţi-am acordat să loveşti extremităţile marii; ce-i în jurul marii zone a apelor e strâns de rrdnia ta. I-am făcut să vadă maiestatea ta, asemenea uliului care planează, îmbrăţişând tot ce-i place cu privirea sa.

Am venit, ţi-am acordat pe cei care stau în lagune; a lega pe stăpânii nisipurilor în captivitate. I-am făcut să vadă maiestatea ta, asemenea şacalului de la miazăzi, domnul iuţelii; alergător care pândeşte între cele două regiuni.

Am venit, ţi-am acordat a lovi pe barbarii din Qens; până la poporul din Pat, totul e în mâna ta. I-am făcut să vadă maiestatea ta, asemenea celor doi fraţi ai tăi, ale căror braţe le-am unit pentru a asigura puterea ta.

Din *Poemul lui Pentaur*:

— Niciun principe nu e cu mine, niciun general, niciun ofiţer de arcaşi sau de care. Soldaţii mei m-au părăsit; călăreţii mei au fugit; niciunul nu a mai rămas să lupte lângă mine! Cine eşti dar tu, părintele meu Ammon? Poate uita un părinte pe fiul său? făcut-am ceva fără tine? Nu am mers şi nu m-am oprit după cuvântul tău? Nu am înfrânt ordinele tale.

Nu ţi-am consacrat ofrande nenumărate? Am umplut locuinţa ta sacră cu prizonierii mei; ţi-am zidit un templu pentru milioane de ani... Ţi-am oferit lumea întreagă pentru a-ţi îmbogăţi domeniile tale. Am ordonat să se sacrifice înaintea ta treizeci de mii de boi... Am pus să se aducă obeliscuri din Clephantine; şi eu am *adus aceste*

pietre eterne. Corăbiile mele călătoresc pentru tine pe mare şi-ţi aduc tributurile naţiunilor.

Te invoc, părinte Ammon! Iată-mă în mijlocul a popoare numeroase şi necunoscute de mine; toate naţiunile s-au unit contra mea şi sunt singur, nimeni nu mai e cu mine. Soldaţii mei m-au părăsit; niciunul dintre călăreţii mei nu s-a uitat spre mine şi când îi chemăm niciunul dintre ei n-a ascultat glasul meu. Dar eu ştiu că Ammon face pentru mine mai mult ca un milion de soldaţi, deăt o sută de mii de călăreţi, decât zece mii de fraţi sau fii, fie ei toţi la un loc.

— Alerg către tine, sunt cu tine, Eu, părintele tău; mâna mea este cu tine şi eu jac mai mult pentru tine decât o sută de mii de oameni. Eu sunt domnul puterii, care iubeşte vitejia; am găsit inima ta curajoasă şi sunt satisfăcut. Voinţa mea se va îndeplini... Voi *fi* ca Baal. *Cele două mii cinci sute de care, când voi fi în mijlocul lor, vor fi zdrobite înaintea cailor tăi...* Inimile *vor slăbi în pieptu*rile *lor şi* toate *membrele lor se* vor mui*a. Nu vor mai putea arunca săgeţile şi nu vor mai avea putere să ţină lancea. Am să-i fac să sară în ape, cum se aruncă crocodilul: se vor azvârli unul în contra altora şi se vor ucide între dânşii.*

(După Petru Răşcanu, *Curs de istoria universală, Istoria Orientului.*} (Comunicate de R.)

Jurnal de la Poiană

Evenimente: ieri pe la prânz, când Barcelona credea că siesta noastră ne va amorţi vigilenţa, după o îndelungată pregătire ce nu mi-a scăpat (căţeluşa şi-a ros cu dinţii frânghiuţă cu care era imobilizată lângă coteţ), sus-numita a încercat o evaziune. Un salt repetat a rupt ceea ce o mai ţinea prizonieră şi iat-o veselă spre locul cel mai iubit, scările, şi de acolo spre libertatea de a se juca cu copiii lui dr. Florică. Numai că ochiul meu o pândea.

Recuperarea s-a făcut simplu: promisiunea unei bucăţi de salam de 27 a readus-o în castru. Azi, nea Costea i-a dublat legătura. Începe să aibă privirea tristă a celor împrizonieraţi, dar nu am ce-i face. Până nu se iveşte a treia generaţie de păuni, Barcelona trebuie să sufere. În schimb, orimeşte mângâieri tandre şi de la femeia lui nea Costea şi de la N. şi de la mine. E atât de emoţionată, că face mereu pipi la orice semn de afecţiune. În privinţa asta nici Gică Doi nu e mai breaz. Când era mic, la fel se emoţiona. Se cunoaşte că sunt din aceeaşi spiţă.

Orpheus, fiul lui Eagru şi-al Callyopei. Era posedat de delirul poetic Iubea pe Eurydice, pe care moartea i-o răpi. De aceea descinsese în Infern. Hades îi dăruie fata, întratât e de tulburat de armoniile lui Orpheus. Cu o condiţie: să nu se uite îndărăt (vezi Sarah din *Biblie*). Orpheus pleacă, dar de dor se întoarse şi Eurydice dispăru. Afară, ia lumină, fu sfâşiat de bacante (mitologia).

„Muzicile savante şi lunare ale lui Weber, muzici în care palpită aura tristă şi geniul lui Hölderlin” (Dan Botta) /

„Mahler, muzică fără simetrie, imensă, patetică, hohotitoare. Austeritate şi barbarie. Altar de Chaldeea, Babei sonor. Opera lui Mahler – o majestate de industrii” (acelaşi).

Nietzsche despre Uvertura la *Maeştrii cântăreţi*: „O mantie grea, ceva dureros de barbar şi solemn. O paradă de dantele şi preţiozităţi, savante şi străvechi, ceva germanic, multiplu, inform şi infinit. Un violent pamflet muzical”.

Schubert – o marmură îngândurată.

Schumann – Botticelli muzician

Chopin – arbori funebri, irizaţi de o lumină interioară, graţie tristă, patetică expresie de culori.

Brahms e trist, cum trist e Racine, cum trist e La

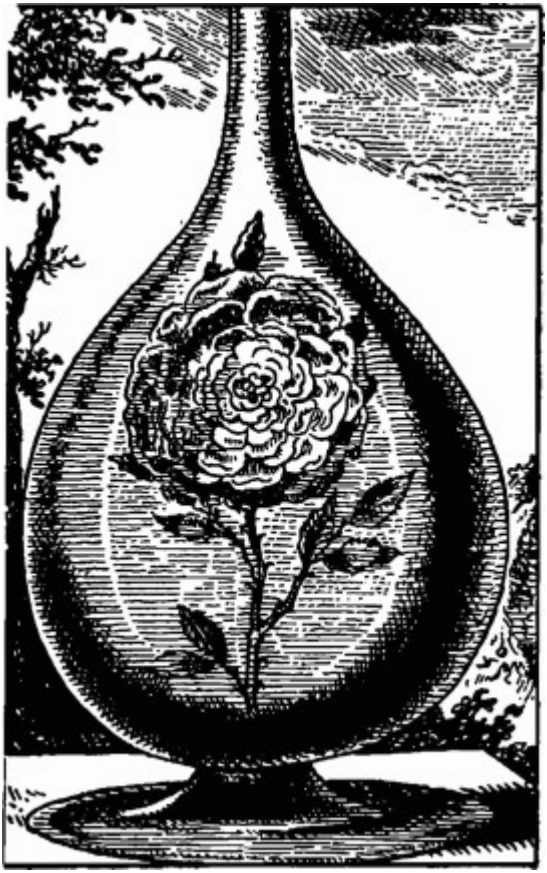
Bruyère.

— Liszt – geometrie muzicală aflată într-un ordin călugăresc, act de păgânitate eroică (Dan Botta), totul pentru *Janus*, ca univers muzical…

Cazul lui V. Mic fiind, se joacă de-a hoţii şi vardiştii. E închis într-un cufăr şi uitat de copii, acolo. Face o spaimă mare, o criză de epilepsie. De atunci, noaptea, auzind o maşină, se sperie. Începe să se teamă de mulţime. Evită cinematografele şi pieţele publice. Un alt moment. Într-o instituţie explodează un bec deasupra capului său, pe un coridor pustiu. Are oroare de culoarea gri (şobolanii). Dacă e arhitectul din *Janus*, atunci nu poate suporta casele în gri, faţadele. Unul strigă „Păzea!”, şi el crede că s-a rupt clădirea în două de cutremur. Fuge din oraş, se duce la Iaşi. Pe peron, o femeie strigă: „Copilul meu 1” Crede că acesta a fost tăiat de tren, dar el numai s-a rătăcit… Atunci laşul îi produce panică. Nu găseşte adresele pe care le caută (dacă oraşul e Constanţa), caută hotelul Pala*ce, pe* care nu-l găseşte, ca şi când ploaia l-ar fi cărat pe mare. E, de fapt, o confuzie…

Docta ignorantia (Nicolaus Cusanus).

„Estetica încearcă să domesticească spinarea tare şi fremătândă

A Pegasului. Estetica este pătratul cercului, prin urmare, o operaţie destul de melancolică” (Ortega y Gasset).

„Pictură este categoria luminii” (acelaşi).

„Oraşele ca junglă pietrificată” (Marcel Brion).

Pentru *Janus*, *Hôtel des Beaux Arts*, *o* copie a tabloului *Balul pederaştilor* de Soff ici.

„Orpheus narcotizând pădurile şi Amfion ridicând Theba în sunetul lireiu (G. Călinescu).

Ceaţa opalinelor veneţiene – *opalines* sau *flûtes*.

Làttimi – sticle, pahare, potire, vaze mari, cutiuţe…

Menorah – candelabru evreiesc cu şapte braţe (pentru decorul veneţian din *Janus*, dacă va fi nevoie).

Tenisul e ca dragostea de la distanţă a poeţilor (nu ştiu cine a spus-o).

„La originea fiecărei reforme se află totdeauna o indispoziţie. Indispoziţia de care suferă reformatorul e indispoziţia creată de un dezechilibru interior… Reformatorul aspiră ia un nou echilibru. Opera să nu e decât o încercare de reorganizare după raţiunea sa, logica să le-a dezordinii din el, căci starea de neordine îi este intolerabilă… Orice reformator este un dezechilibrat – Sokrates, Mahomed, Sfântul Paul. Rousseau, Dostoievski, Luther” (Gâde).

Din *Tehnica orchestrei contemporane* de A. Casella şi V. Mortari (pentru *Janus*):

— Ravel în *Concertul pentru pian şi orchestră* a pus în evidenţă o *sonoritate descărnată* a picolei, pe fundalul unei orchestraţii nespus de aeriene şi transparente.

— Ravel a folosit *firullato* expresiv în *Concertul* său, nu numai ca decoraţie, ca până atunci…

— Un *colorit glacial* al muzicii… – * Flautul contralto (flau*to d’a-Rnore).*

— *Oboi de vânătoare* (instrument vechi) în *Cantatele* lui Bach. E numit *french horn* (corn francez).

— Cornul englez dă impresia de duritate şi ferocitate…

— *Copia* (instrument catalan), fluier mare în *Tricornul* lui de Falia.

— *Heckelphonul* (un fel de oboi, bariton în de) e folosit în *Salomeea*, *Electra* şi *Simfonia Alpilor* de Richard Strauss şi în *Tristan şi Isolda*.

— Clarinetul cu două registre fundamentale: registrul grav (*chalumeau*) şi registrul acut (*clarino*).

— Bufonul muzical: Grock.

— *Sarrusofonul* (ţine locul *contrafagotului*), e un instrument de alamă, cu ancie dublă.

— *Fligornuri supraacute*, fligornul bariton în si bemol.

— Sunetele metalice (*cuivrés*).

— Sunetele de ecou.

— Trombonul tenor în si bemol, trombonul bas, trombonul tenor bas, trombonul alto (la clasici).

— Trombon cu ventile, înlocuit cu cel cu culisă (tub dublu, mobil).

— *Glissando* – se pretează la efecte groteşti, comice şi la intonaţii insinuante sau sentimentale, la cantilenele de jazz.

— Surdina *wah-wah*, surdina mută.

— *Sonata* lui Poulenc pentru corn, trompetă, trombon, în care instrumentele conversează amabil, fără duritătţi.

— Fligornul (*sax horn*), instrument cu muştiuc, terminat cu un pavilion voluminos.

— Fligornul bas în si bemol, numit *eufoniu*.

— Tuba bas în si bemol, numită *bass-tuba*.

— Fligornul bas grav în mi bemol, numit şi *bombardone*.

— Fligornul contrabas în de şi în si bemol, numit *helicon*.

— Trombonul, instrument grăsuliu, bădăran.

— Jazzul corupător.

— Baghete din burete, tari, morbide.

— *Celesta* (un mic pian, vertical) cu serie de corişti (diapazoane) – în *Petruşka* sau în *Dansul doamnelor bătrâne* din *Mănăstirea veneţiană* de Casella.

— Toba mare (*gran cassa*, *gran tambur o*) în *Marionetele* lui Casella.

— Loviturile de tun din *Marşul ungar* (*Damnaţiunea*

lui Faust).

— Talgerele (*piatti-cinelli*).

— *Crotalurile* (*cymbales antiques*) în *Preludiul la După amiaza unui jaun* de Debussy sau în *Nunta* lui Straviński. Crotalurile sunt mici discuri.

— *Toba mică* (*tambur militar – caisse claire*) dă culoare sonoră. Dacă se acoperă cu stofă, poate să dea efecte lugubre, fantastice.

— *Rührtrommel* (caisse roulante) în *o viaţă de poet*.

— *Tam-tam-ul* (gongul) presimte situaţii lugubre, catastrofale, se foloseşte la anunţarea mesei pe transatlantice.

— Tamburina cade pe duşumea de la mică înălţime la sfârşitul baletului *Petruşka* de Straviński.

— Clopoţeii (*sonagli*), în *Simfonia a V-a* de Mahler.

— Mori şea (*raganella*) – o roată dinţată de lemn, în *Till Eulenspiegel* de Richard Strauss.

— Biciul (*frustă*), în finalul *Concertului* de Ravel (o balama, de fapt).

— Maşina de vânt (*eulifono*), în *Daphnis şi Chloe* de Ravel.

— Ciocanul (*Hammer*), în *Simfonia a IV-a* de Mahler.

— Jocul de clopoţei (*Glockenspiel*).

— *Metalofonul* (*sistrul*) – lame de oţel care înlocuiesc clopoţeii.

— Mandolina la Mozart (*Don Juan*, *Serenada*), la Vivaldi, în *Concertul pentru două mandoline*.

— Sunet scos de un *plectru* (o pană).

— Jazzul *straight* (direct, drept).

— Harpă cromatică, harpa diatonică (acordată în de bemol).

— Clavecinul, clavicordul.

— Berlioz în *Tratatul de orchestraţie*; timbrul *violei d9 amore* este slab şi dulce, are un caracter serafic.

— Purtătorii de contrabas, *sacagiii*, cum îi numea Berlioz (*porteurs d'eau*).

„Mă simt ca într-o capitală din călcâiul unui zeu" (Nichita Stănescu).

Iubita mea, noi doi, deşi eterocliţi, Formăm un megacosm. Divine sume

Din carnea unor zei veliţi.

(G. Călinescu)

„Franţa are o literatură, pe când alte ţări au numai scriitori" (Al. Rosetti).

„Adolescenţa e uneori o formă a nebuniei" (acelaşi).

„Un om cu o nenorocire pe gură* (Gellu Naum).

Delfina Metz îmi spune, reîntors la Roma, că «mirosul florii necunoscute care mă persecutase la Taormina se numeşte *Zagaré* şi a fost cântată de D'Annunzio. Era un miros care amintea în acelaşi timp migdalii, lămâii, mandarinii şi portocalii…

„Nu există decât un Templu în lume şi acest Templu e trupul omenesc. Nimic nu este mai sfânt decât această nobilă Formă. Noi atingem Cerul când aşezăm mâinile pe trupul omenesc" (Novalis).

Dumnezeule, ce este sângele? E cumva
Râul de lacrimi al morţii?
Doamne, ce este sângele? E timpul dens
Şi neconstrâns ca o fantomă.

(Cezar Ivănescu)

„O convorbire cu gura nituită" (Gellu Naum).

Pentru *Săptăm Xna nebunilor*, probă de stil al epocii:

Vistieria către judeţe, despre aprovizionarea poştelor cu fân şi orz:

„Porunci de la Vistierie, pe la judeţile ce mai jos să arată, pentru fânu şi orzu Menzilurilor.

Dumnealor, epistaţii Casii Menzilurilor, dă la 18 ale aceştii luni făcu arătare Vistieriei că unde judeţe au

început a teslimatisi fânu prin posti, altele acum îl cară. Iar pentru orz nicio mişcare nu să vede. Şi fiindcă dă la zi întâi a lui septembrie este trebuinţă dă a da orz cailor, spre a pune vârtos, ca să nu ajungă în slăbiciune; când nu să vă face orz teslim acum în grab, oricâţi cai vor muri din pricina slăbiciunii, toată acea pagubă o va cere ca să se împlinească.

Pentru care arătare, nu lipseşte Vistieria a vă-o face ştiută şi într-adins vi-o scrie. Pentru aceasta să nu o socotiţi drept bagatelă, ci toată silinţa să puneţi şi aüt fânul, cât şi orzul, negreşit să-l teslimatisiţi pe la orânduitele postii ale acelui judeţ, întocmai după porunca ce aveţi dată.

Şi dă teslimat să trimiteţi la Vistierie adeverinţele epistaţilor ca să se scază. Căci dă veţi face întârziere şi se va întâmpla Casii Menzilurilor vreo pagubă cu slăbiciunea cailor, din pricina neîngrijirii dumneavoastră, cu hotărâre să ştiţi că însuşi dumneavoastră vă veţi îndatora a plăti acea pagubă, fără a vi să dea vreo ascultare.

Pentru fin, până la sfârşitu aceştii luni negreşit să se facă teslim, iar orzu rânduri-rânduri să se trimită, ca să nu se întâmple vreo lipsă.

1814, avgust 21” (*Din documente privitoare la economia Ţării Româneşti*, 1800 – 1850.)

„Construcţia lirică a lumii, forma de sferă muzicală a universului e rezultatul unui principiu de iubire” (Dan Botta).

„Un cer circular” (Platon).

Valéry: *Marea…*

D’une confuse profondeur

J’attends l’écho de mă grandeur interne.

Gâde răutăcios:

Valéry şi Cocteau denigrau orice subiect de conversaţie. Ei foloseau paradoxul de salon, care nu

străluceşte decât în dauna altuia. Péguy spunea: Eu nu judec, eu condamn!

I-au executat astfel pe Régnier, M-me de Noailles şi Ibsen, Proust îşi juca boală ca să-şi protejeze lucrul său, ceea ce era legitim. Boala era reală, m-am convins.

Iată-l disculpându-se:

Courrier de la Presse îl critică pe Gâde patru luni la rând, deşi el îi este abonat. Un critic spaniol vorbeşte despre uscăciunea inimii lui şi despre avariţia să dar o treime din critici îşi fac opinia despre el, nu după criticile lui, ci după conversaţiile de cafenea. „Eu nu am cafenele, nici saloane, nici bulevarde, acestea fac succesele. Micul număr de lectori de azi vor face opinia de mâine. Acuzaţiile aduse împotriva mea se contrazic, mă gândesc la Baudelaire Cele mai multe acuzaţii se aduceau şi împotriva lui…”

Flori galbene la Roma, de heliacant… (ce sunet au cuvintele!).

„Voracitatea uitării” (Márquez).

Boxerul S. umbla înarmat pentru a-şi ucide soţia care-l înşela. Cu timpul, ea s-a îmbolnăvit de cancer şi a murit. De atunci el cântă în fiecare seară la pian în amintirea ei…

„A doua cădere din Rai a omului a fost căderea în cotidian” (un mare filosof german).

„Oraşe zăvorâte ca nişte morminte” (Camus).

„Patriarhi ai Senei, derbedei serafici, ori zeiţe ale canalelor de scurgere” (Pierre MacOrlan).

…„albele bordeie ale cerului (Dylan Thomas).

„Poeţii tac ca roua” (Blaga).

„Cuvintele ca nişte clape” (Novalis).

ISTORIA PLAGIATULUI

Din *Izvoare germane în operă lui Eminescu* de Ion Sin Giorgiu:

Rolul revistei *Blaetter für literarische Unterhaltung* (utilizată în anii studenţiei la Berlin), rolul *Şcolii literare a Cercului münchenez* în frunte cu Emanuel Geibel, inspiratorul poeziei *Somnoroase pasarele*, pe un motiv poetic din Fr. Rückert. Izvorul poeziei *Mai am un singur dor* se află într-o poezie de Karl Ubermann (citită în revista lui Rudolf Gottschall).

„Psalmii ierbii" (Ion Gheorghe).

„Muzica din alaiul de nuntă îmi aduce totdeauna aminte de muzica ce însoţeşte soldaţii care pleacă la luptă" (H. Heine).

„Mureau de golul din inimile lor* (Solomon).

„Nu-ţi poţi clădi o reputaţie numai pe ceea ce ai de gând să faci" (Henry Ford).

„Nu avem niciodată timp să ne grăbim" (John Wesley).

„Fiţi modeşti. Este genul de orgoliu care displace cel mai puţin" (Jules Renard).

Sfârşitul volumului cinci

Bun de tipar 1S.VII.1975